

ବାମାଚୁରଣ ମିତ୍ର

ଗନ୍ଧ ସମଗ୍ର - ୧

ଗଞ୍ଜ ସମ୍ବନ୍ଧ-୧

ବାମାଚିରଣ ମିତ୍ର

ସଂପାଦନା :
ଯତୀନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମହାନ୍ତି
ଜ୍ୟୋତିରିନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଜୋଆର୍ଦ୍ଦୀର

ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଗଜ୍ଜ ସମାଗ୍ରୀ-୧

ଲେଖକ :

ବାମାଚରଣ ମିତ୍ର

ସଂପାଦନା :

ଯଜାହ୍ରୁମୋହନ ମହାତ୍ମି
ଜ୍ୟୋତିରିହ୍ରୁମୋହନ କୋଆର୍ଡାର

ପ୍ରକାଶକ :

ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା

କଟକରୋଡ଼, ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଗର ଛକ

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୭

ଅନ୍ତର ସଙ୍ଗା :

ଓରିସପ୍ତ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣ :

ପ୍ରିଣ୍ଟରେକ୍ ଅଫସେର

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୨୦୦୯

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୧୭୦/-

ISBN 81-87467-04-5

GALPA SAMAGRA-1

(A Collection of Stories)

Author :

BAMACHARAN MITRA

Editors :

**JATINDRAMOHAN MOHANTY
JYOTIRINDRAMOHAN JOARDAR**

Publisher :

SUBARNAREKHA

Cuttack Road

Laxmisagar Chhack
Bhubaneswar-751006

D.T.P. :

ORISOFT

Printing :

PRINT TECH OFFSET
Bhubaneswar

First Edition : 2001

Price : Rs.160/-

ଲେଖକ ବାମାଚରଣ

୨ ବାମାଚରଣ ମିତ୍ର ୧୦ ଡିସେମ୍ବର, ୧୯୧୪ରେ ନିଜର ମାମୁଁଘର ପୂରୀ ଜିଲ୍ଲା ବେଗୁନିଆରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ କଟକ ସହରର କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳ ‘ସନସାଇନ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ’ ଖେଳପଡ଼ିଆ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନିଜ ବାସଭବନରେ ଜଟାଇଥିଲେ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବାନ, ସୁପୁରୁଷ, ହକି ଖେଳାଳୀ ଓ ଦୁଃସାହସିକ ସତରଣକାରୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ(କାଠଯୋଡ଼ିରେ ପୂର୍ବ ବଢ଼ିବେଳେ ବିଷେ ଅନାମ୍ବାସରେ ଏକୁଳକୁ ସେ କୂଳ ପହଞ୍ଚି ଚାଲିଯାଉଥିଲେ) ଶ୍ଵାସରୋଗ କାରଣରୁ ତାଙ୍କର ଅକାଳରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟଭଙ୍ଗ ହୋଇଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରପ୍ଲଟ୍ ଓଡ଼ିଶା ସେକ୍ରେଟେରିଏରରେ ଉଛ ପଦବୀରୁ ଯଥା ସମୟରେ (୧୯୭୦) ଅବସର ପ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ ସାହିତ୍ୟ କର୍ମରେ ବିତାଉଥିଲେ । ବିବେକବାନ ଢାକ୍ରର ଏସ. ଏନ. ଚାର୍ଜିଙ୍କର ସାବଧାନ ବାଣୀ ଓ ନିଷେଧ ସବେ ସେ ଦିନେ ଦିନେ ହଠାର ରାତି ଅଧରେ ଉଠି ଲେଖାଲେଖୁ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ଆପରିର ଉଭରରେ ସେ ଯାହା ସବୁ କହୁଥିଲେ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ କହିଲେ ତାହା ପ୍ରାୟ ଏଇ ଭଲିଆ - ‘କଣ କରିବି, ଆଇହିଯା ନିର୍ମମ, ସେ କାହାରିକି ଅପେକ୍ଷା କରେ ନା, ତାକୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଲେଖାରେ ବାହି ନ ପକାଇଲେ ସେ ପଳାଏ - ଖାଲି ନିଜେ ନୁହେଁ ତାର ସଙ୍ଗୀ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାଷାକୁ ସାଇରେ ଧରି ।’ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟ ନିର୍ମମ । ୨୧ ଫେବୃଆରୀ, ୧୯୭୪ ଦିନ ସକାଳେ ତାଙ୍କ ପଦ୍ଧୀ କ୍ଷୀର ଆଣିବାକୁ ଯାଇଥିବା ବେଳେ ସେ ହଠାର ହୃଦୟାତ ଜନିତ ପ୍ରବଳ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅଧୀର ହୋଇ ବାହାର ପିଣ୍ଡାକୁ ଚାଲି ଆସି ସେଇଠି ପଡ଼ିଯାଇ ଶେଷ ନିଃଶ୍ଵାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ - ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ବିବେକାନନ୍ଦ, ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଓ ଚାର୍ଲି ଚାପଲିନ୍ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ପ୍ରତିକୃତିମାନ ଯେଉଁଠି କାହିଁ ଦେହରୁ ତଳକୁ ଅନାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ଯେପରି ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ସାଧନାର ପ୍ରତୀକ ।

‘ହେ ଶୁଣ ଶୁଣ, ଗୋଟାଏ ମଜା ଗପ କହୁଛି, ଶୁଣ’ - ଠିକ୍ ଏପରି ଭାବରେ ସେ ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁ ନଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପାଠକମାନେ ତାଙ୍କର ଗଜ୍ଜରେ କେବଳ ନୁହେଁ, ତାଙ୍କର ରମ୍ୟରଚନା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ମଜା ପାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଗଜ୍ଜରେ ଦୁଃଖଦୂର୍ଦ୍ଧଶାର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ସେହିପରି ହାସ୍ୟ ପରିହାସ - କିଛି ନ ହେଲେ ନିଜକୁ ଉଦେଶ୍ୟ କରି । ଏଇ ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ତାଙ୍କ ଲେଖାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଗୁଣ କହିଲେ ବୋଧହୃଦୟ ଅତ୍ୟକ୍ରି ହେବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଯେତେ ଗାନ୍ଧିକ ନ ଥିଲେ, ସେତେ ଥିଲେ ଦାର୍ଶନିକ, ଚିନ୍ତକ । ତାଙ୍କର ଲେଖାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଜଣେ ସାଧାରଣ ସାଂସାରିକ ମଣିଷ ହିସାବରେ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରର ଭିଡ଼ାଓଟରାକୁ ସମୀକ୍ଷା କରି ବାହାରକୁ ଆଣି ଗଛ ଆକାରରେ ପାଠକଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇବା । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ- ନିଜକୁ ଖୋଲିଦେବା ନୁହେଁ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ- ନିଜର ଅନୁଭୂତିକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଭୂତି ସହିତ ସଂଝିଷ୍ଟ କରିବା । ଅନ୍ୟ ଭାବରେ କହିଲେ ‘ମଣିଷ ପ୍ରତି ଦରଦ’ ଏହାହିଁ ବାମାଚରଣଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ଉତ୍ସ, ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଲେଖାରେ ଏକ ସହଜ, ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ଗତିଶୀଳତା ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ ଯାହା ଏକ ସୁଷ୍ଠୁ, ଆନନ୍ଦ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ମନର ପରିଚାୟକ । ତାଙ୍କ ଲେଖାରେ ବେଦଠାରୁ ଓପେନ୍ହାଇମାର ବା ଆଇନଷାଇନଙ୍କଠାରୁ ଭଗବତ୍ପ୍ରାଚୀତା ବା କାର୍ଲମାର୍କ୍ସଙ୍କଠାରୁ ଭୀମରୋଇ ବା ଏପରିକି ‘ଦିଲମୋହିନୀ’ ଲଭ୍ରାତ୍ରାଜନ ବୋମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବାଧ ବିଚରଣ, ଏହି ମନୋଭାବରୁହିଁ ପୁଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ନିମ୍ନ-ମଧ୍ୟବିତ ଜୀବନର ଦୈନିକିନ ଜୀବନଚିତ୍ର ବା ଚିତ୍ରାଧାରା ବା ବିଷାଦର ଛାଯା ତାଙ୍କର ଶୈଳୀର ସହଜ ହାସ୍ୟାଜଳତାକୁ ତିଳେ ହେଲେ ମ୍ଲାନ କରିପାରି ନାହିଁ ।

ବାମାଚରଣଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟତା ହେଲା ଦେଖଣକ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କୌଣସି ବିଷୟର ମର୍ମସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚ ପାରୁଥିଲେ ଓ ବିଷୟଟିକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ବା ପାଠକ ଆଗରେ ସରଳ ଭାବରେ ପରିବେଶଣ କରି ପାରୁଥିଲେ, ଫଳରେ ବହୁ ବିତରିତ ବିଷୟର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସରଳ ରୂପ ପାଠକଙ୍କ ଉଭୟ ମୁଦ୍ରା ଓ ଚକିତ କରୁଥିଲା । ଯେ କୌଣସି ତଥକୁ ‘ଲୀଳା’ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକୀୟ କରି ଦେଖେଇବା ହିଁ ଆର୍ଟ ବା କଳା ବୋଲି ବାମାଚରଣଙ୍କର ମତ, ଓ ଏହି ଉପଲ୍ଲାପନା ହିଁ ତାଙ୍କ ଗଜମାନଙ୍କରେ ଆମେ ବାରମ୍ବାର ଦେଖୁ ।

ବାମାଚରଣଙ୍କର ମାନବଦରଦୀ ମନର ମୂଳ ଉତ୍ସ ହୁଏତ କିଛି ପରିମାଣରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ମାନଙ୍କଠାରେ ସନ୍ଧାନ କରାଯାଇ ପାରେ, ଯେଉଁମାନେ ୪୦୦ବର୍ଷ ତଳେ ଶ୍ରୀ ଚେତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ଓଡ଼ିଶାରେ ବସବାସ କରି ରହିଯାଇଥିଲେ । ବାମାଚରଣଙ୍କ ଲେଖାରେ ଆମେ ସେହିମାନଙ୍କ ସ୍ଵର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇ, ଓ ସେଥୁସହିତ ଶୁଣୁ ଯାଇପୁର ମହକୁମାରେ (ଅଧୁନା ଜିଲ୍ଲା) ତାଙ୍କର ନିଜର ଗାଁ ବାରୋଆଁ ପୂରୁଷୋରମାପୂରଠାରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷକହୁରା ସ୍ଥାପିତ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦିରର ଦୋଳମଞ୍ଚରୁ ସେଇ ଅନନ୍ତପ୍ରେମୀ ଚିର୍ମୁଦ୍ରରଙ୍କର ଆକୁଳ ବଂଶୀୟଙ୍କି ।

ଜ୍ୟୋତିରିଦ୍ରମୋହନ ଜୋଆର୍ଦ୍ଦାର
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସୂଚୀପତ୍ର

୧. ସ୍ଵପ୍ନସିଦ୍ଧ	୧
୨. ଅମୃତସ୍ୟ ପୁନ୍ଦ୍ରାୟ	୧୦
୩. କୃପାନିଧି ବାବୁ	୧୮
୪. ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ ଶାନ୍ତି ଓ ଅଶାନ୍ତି	୨୮
୫. ବାବା ଉହରାନନ୍ଦଙ୍କର ରୋମାଞ୍ଚକର କାହାଣୀ	୩୪
୬. ନିର୍ବାଚନ	୪୭
୭. ସମୁଦୟ	୪୪
୮. ବାଡ଼ାୟନ	୪୮
୯. ସଂକଟ	୫୩
୧୦. ବଟ ମହାପୁରୁଷ	୭୭
୧୧. ଶୁଖ୍ଲା ପତର	୮୨
୧୨. ନନ୍ଦକୁଳେ	୯୧
୧୩. ରାଣୀ ଦୁରୁଗା	୯୭
୧୪. ମହାୟୁଦ୍ଧ	୧୦୪
୧୫. ପରୀଷା	୧୧୧
୧୬. ଲେଖା ଓ ଲେଖକ	୧୨୭
୧୭. ଛୀବନ ଓ ଛୀବିକା	୧୩୪
୧୮. ଛୀବିକା ଓ ଛୀବନ	୧୪୭
୧୯. ତେଣୁ ଶାନ୍ତି	୧୪୦
୨୦. ଝରାପୂଲ	୧୪୮
୨୧. ମୁୟନିଦିପାଳିଟି ଗଜ	୧୫୮

୨୯.	ପାକ ପ୍ରଶାଳୀ	୧୭୩
୨୩.	ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟବିର ପରିବାରରେ ମୂଷା	୧୯୧
୨୪.	ମିମିର ସଭ୍ୟତା ଶିକ୍ଷା	୨୧୮
୨୫.	ସ୍ଵର୍ଗାଦପି	୨୨୩
୨୬.	ଧରିତ୍ରୀ ଓ ଧରିତ୍ରୀ	୨୨୯
୨୭.	ହୋଲି	୨୩୪
୨୮.	ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ରେ	୨୪୩
୨୯.	ସ୍କୁଲ୍ ରହାକର	୨୪୭
୩୦.	ଭୌତିକ	୨୭୧
୩୧.	ମାଦଳାପାଞ୍ଜି	୨୭୮
୩୨.	ଉଦ୍‌ଭାବ ?	୨୭୭
୩୩.	ଦନେଇ ତୁରଣ	୨୮୩
୩୪.	ଜାଲ ରୂପେଣ	୨୯୨
୩୫.	ମିମିର ସାହିତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା	୩୦୪
୩୬.	ନାରୀ ଓ କବି	୩୧୨
୩୭.	ବୁଦ୍ଧୁଦ	୩୧୮

ସୁପ୍ଲସିଙ୍କ

ଲକ୍ଷଣଟି ମିଞ୍ଚି ମିଞ୍ଚି ହୋଇ ଚେତୁଳ ଉପରେ ଛାଇଛି । ଚାରିଆଡ଼ ନିଷ୍ଠବଧ । କେବଳ ପଡ଼ିଶା ଘରର ଅର୍ଜଣ ପିଲାର ତୁହାଇ ତୁହାଇ କାନ୍ଦଣା ଭାସିଆସୁଛି । ମିମି ଓ ଚକ୍ରନା ଶୋଇପଡ଼ିଲେଣି । ମାତ୍ର କିଛିକଣ ଆଗେ ସେମାନଙ୍କର କଳି, ପିଟାପିଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଛି । ବୋଉ କାହା ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି ଶୋଇବ ଏଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରବଳ କଳି ଚାଲିଥିଲା । ପ୍ରୀତି ମଧ୍ୟ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ପଞ୍ଜା ତୁଳାଇବା ବନ୍ଦ ହୋଇନାହିଁ କି ଗୀତଟି ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୋଇନାହିଁ । ସେ ନିଦ୍ରାଇଦ୍ଵିତୀୟ କଣ୍ଠରେ ଗାଇ ଚାଲିଛି, “ମିମି ମୋର ସୁନା ଖୁଆ ...” କେଉଁ ସପନ ରାଇଜରୁ ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ସୁର ଯେମିତି ଭାସି ଆସୁଛି । ଆଉ ତା ସହିତ ମିଶିଛି ପଞ୍ଜାର ଅବିରାମ ଘୋଷା ... କେଁ ... କେଁ । ପ୍ରୀତିର ସେ ଗୀତରେ କି ମୋହିନୀ ଶକ୍ତି ଅଛି କେଜାଣି, ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ମିମି ଚକ୍ରନା ପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦ୍ରଷ୍ଟ ପ୍ରତାପୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ସୁଦାମବାବୁ ଧୀରେ ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଶାନ୍ତିର ନିଃଶାସ ମାରି ଦାଷ୍ଟଘରକୁ ଗଲେ ଲେଖିବାକୁ । ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଲେଖକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ପ୍ଲାନ ଅତି ଉପ୍ରକାଶିତ । ଯେତେ ଅଭୁତ ଶବ୍ଦ ସେ ସୁଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଭାଷା, ଭାବ ଓ ଉପମା ଯେତେ ଦୁର୍ବୋଧ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ପ୍ଲାନ ସେତେ ଦୃଢ଼ ହେଉଛି । କିଛିଦିନ ହେବ ଗୋଟିଏ ଅତି ଜରିନ ଓ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରେମମୂଳକ ଗନ୍ଧ ତାଙ୍କର ମନକୁ ଆସୁଛି । ପ୍ରେସଟି, ଆଡ଼ଳର ଓ ଯୁଝଙ୍କ ମନ ସମୀକ୍ଷା, ତାରଭଲନ, ବର୍ଗସନ୍ଦ ଓ ମାର୍କସନ ବିବର୍ଜନବାଦ, ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନର ପରମାଣୁ ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ଆଇନଷାଇନଙ୍କ ଆପେକ୍ଷିକବାଦ ସହିତ ଜ୍ୟାମିତିର ଦୃତୀୟ ଉପପାଦ୍ୟ ଓ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଜନ୍ମାନ୍ତରବାଦ ମିଶାଇ ସେ ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ଓ ଅଭୁତ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିବାର କଷନା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଘରେ ଯେଉଁ ଗୋଲମାଳ, ଚକ୍ରନା ଓ ମିମି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଛି ସେଥିରେ ଲେଖିବା ତ ଦୂରର କଥା, ଭାବନା ମଧ୍ୟ ମିଳେଇ ଯାଉଛି । ନଳୀଣଟି ଧୂରେ ଚେତୁଳ ଉପରେ ଥୋଇ ଚିକିଏ ତେଜିଦେଇ କାଗଜ ବାହାର କରି କଳମ ଧରିଛନ୍ତି କିନା ମିମି ଧରିପଡ଼ କରି ଉଠି ବସି ଚିତ୍ରକାର କରି କାହିଁ ଉଠି କହିଲା ... “ବୋଉ, ଦେଖେ ... ଭାଇକୁ ...”

କଳମ କାଗଜ ଥୋଇଦେଇ ଥକକା ହୋଇ ବସିପଡ଼ି ସୁଦାମବାବୁ କୁଳଦେବତାଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଛେଷ୍ଯରେ ଜପିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ରଘୁନାଥ, ରଘୁନାଥ ହେ ! ମିମିର ଚିତ୍ରକାର

କୁମେ ତୀରୁ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କାଗଜଟା ଚିକି ଚିକି କରି ଚିରିଦେଇ, କଳମ ମୁନଟାକୁ ଚେବୁଲ ଉପରେ ଗୋବା ମାରି ଦିଛିଥା କରିଦେଇ, ନଳଠଣଟାକୁ କଟାଢ଼ି ତୁଣ୍ଡବିତୁଣ୍ଡ କରି ଘରୁ ସନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ବାହାରିଯିବାର ଅଦମ୍ୟ ଉରେଇନା ଜାତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେଷବୁ କିଛି ନକରି ହତାଶ ଭାବରେ କୁଳଦେବାତଙ୍କ ନାମ ଉଚାରଣ କରି ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିରହିଲେ ଓ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରାତି ଆଡ଼େ ତରାଟି ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପ୍ରୀତି କିନ୍ତୁ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଶୋଇଛି ଓ ଶାଇ ଚାଲିଛି ... ମିମି ମୋର ସୁନା ଝିଅ ...

ସୁଦାମ ବାବୁ ନିର୍ମମ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, ହଇ ହୋ, ମିମି ଗଳା ସାଧୁଛି କି ?

ପ୍ରତି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିବସି ସୁଦାମ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଫିକକିନା ହସିଦେଇ ମିମିର ମୁହଁ ଚାପି ଧରି କହିଲା, “ତୁପ ତୁପ ପୋଡ଼ାମୁହଁ ।” କିନ୍ତୁ କାହାର ଶକ୍ତି ଅଛି ଯେ ରୋଦନ ରୋଧ କରିବ ।

ଖଟ ଉପରେ ଦୁମ ଦୁମ ଶବ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚୁକୁନା ମିମିର ଅଭିଯୋଗରେ ଉରେଇତ ହୋଇ ଉଠିବସି ବାଲିଶ ଉପରେ ବିଧା ମାରୁଛି । ଏଇଟା ତାହାର ପ୍ରାକ୍ୟୁଦ୍ଧ ଆଷାଳନ । ସୁଦାମ ତୁଣ୍ଡିଲେ ଆଉ ଅଛ ସମୟ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ସ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ । ହେଲା ମଧ୍ୟ ତାହା । ବାଲିଶ ସବୁ ଏଣେତେଣେ ଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଚୁକୁନା ବାଲିଶମାନଙ୍କୁ ଜଣାରକନ୍ତିନେଣାଲ ବାଲିଷ୍ଟିକ ମିଶାଇଲ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରେ ।

“ଏ’ଙ୍କ ଭାଲାରେ ମଣିଷ ଚିକିଏ ଶୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ମୁଁ ମରିଯାଆନ୍ତି କି ଜଗବାନ !” ପ୍ରାତି ଆଷେପ କରି କହିଲା ଏବଂ ତା ପରେ ମିମି ଓ ଚୁକୁନା ପିଠିରେ ଦୁଇ ଚାରିଟା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ବିଧା ଥୋଇଦେଇ ଚୁକୁନାର କାନ ଧରି କହିଲା, “ହଇରେ ତୁ କାହିଁକି ମିମି ଆଡ଼େ ଗୋଡ଼ ଦେଲୁ ?”

“ସେ କାହିଁକି ମୋ ଆଡ଼େ ହାତ ରଖିଲା ?” ଚୁକୁନା ପାଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ତା’ର ସ୍ଵରରେ ।

“ଛିଃ ଛିଃ, ତୁମେ ଦୁଇଟା ଏତେ ହିଂସକୁରିଆ । ଏଇ ଚୁକୁନାଟା ଭାରି ବାଦୁଆ, ସାନ ଉତ୍ତରୀଟା ସାଙ୍ଗରେ ବରାବର ବାଦ ।”

ଚୁକୁନାର ଚରିତ୍ର-ପଞ୍ଜିକାରେ ଏପରି କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଅନେକ ଥର ଅନ୍ତର୍ଭୁତ ହେଲାଣି । ଚୁକୁନା ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ଭୁଷେପ ନାହିଁ । ଉପରନ୍ତୁ ସେ ଆହୁରି ରାଗିଯାଇ ମିମି ପିଠି ଉପରେ ଦୁମଦାମ ଦି’ଟା ଥୋଇଦେଲା । ମିମି ଆଉ କିଛି କରି ନ ପାରି ପ୍ରୀତିର

ବାହୁକୁ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା ।

“ମରିଗଲି ଲୋ ବୋଉ”, ପ୍ରୀତି ବେଦନାରେ ଚିକାର କରି ଉଠିଲା ।

ମିମି ପେଟରେ ରହିବା ଦିନ୍ଦୁ ଚାକୁନାର ବାଦ । ସେତେବେଳେ ସେ କଥା କହିବାକୁ ଶିଖି ନାହିଁ । ତାର ହିଂସା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ସେତେବେଳେ ବଡ଼ ବେଦନାମୟ ଜାବରେ । ମିମିର ଗର୍ଭଷିତ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚାକୁନା ରୋଗରେ ପଡ଼ିଲା । ସଦାବେଳେ ଚିତ୍ତ ଚିତ୍ତ ଆଉ ଅଞ୍ଚପଣିଆ ତାର ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ଆଉ ବୋଉ କୋଳରେ ରହିବାକୁ ସଦାବେଳେ ଜିଦ୍ଧ ଧରି ବସିଲା । ମିମି ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ସୂଚିକା ଗୁହର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ତୁପ କରି ଛିଡ଼ାହୋଇ ମିମି ଆଡ଼େ ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରସନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ନିଷେପ କରି ସେ ଗୋଟିଏ ଘରର କୋଣରେ ତୁପ କରି ବସିରହିଲା । ତା ପରେ ମିମିକୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ଦେଖିବି ପ୍ରନ୍ୟପାନ କରିବାର ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଠେଲି ବୋଉ କୋଳରୁ ତଳେ ପକାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ମିମିକୁ ଏକା ପାଇ ସେ ତାକୁ ଚିମୁଟି ଦେଇଛି । ବିଧା ମାରି ପଳାଇ ଯାଇଛି । ସୁଦାମବାକୁ ଚାକୁନାର ଏପରି ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ବ୍ୟଥୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରୀତି କହିଲା, ଏ ଦି'ଟା ତଳ ଉପର ଭାଇ ଭଉଣୀ - ସଦାବେଳେ କଜିଆ ଲାଗିବେ ଏମାନେ ।

ଦୁଇ ଜଣକୁ ଅଳଗା ଅଳଗା ଶୁଆଇ ସେମାନଙ୍କ ମଣିରେ ଶୋଇ କାହାରି ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ନକରି ଚିରକରି ଶୋଇ ପ୍ରୀତି ବାଘ ଗପ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା ... ମିମି, ତୁ ଦେଖିବୁନା ସେ ବାଘ ! ମା'ଲୋ, ଏହିତେ ବଡ଼ ବଡ଼ କାନ, ଏହିତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାତ, ଏହିତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୋଡ଼, ଏହିତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହାତ ।

ବାଘର ହାତ ଥାଏ କି ? ବୋଉ, ତୁ ମିଛ କହୁଛୁ, ଠାକୁର ତୋତେ ମାରିବେ । ଚାକୁନା ଚେତାଇ ଦେଲା ବୋଉକୁ, ବୋଉର ନିଜ ଉପଦେଶ କଥା, ମିଛ କହିଲେ ଠାକୁର ମାରନ୍ତି ।

ନାହିଁ, ବାଘର ହାତ ନାହିଁ, ତୁଲରେ କହିଲି ।

କିନ୍ତୁ ମିମି ତାହା ସ୍ଵିକାର କରିବାକୁ ନାରାଜ । ସେ କହିଲା, ବୋଉ ବାଘର ହାତ ଅଛି, ନାହିଁ ବୋଉ ? ସେ ଭାତ ଖାଏ କେମିତି ?

ପ୍ରୀତି ଏହାର ଉଭର ନ ଦେଇ କହିଚାଲିଲା, ବାଘ ଆସି କହିଲା, ହାଁଝ ମାଁଝ ଖାଇଁ, ମଣିଷ ରନ୍ଧ ପାଇଁ, କିଏ କାହୁଚିରେ ? ମୁଁ କହିଲି ନାହିଁ ମିମି କାହୁ ନାହିଁ, ଯାଯା ତୁ ଯା । ବାଘ କହିଲା, ଆଛା ହଉ ମୁଁ ଯାଉଛି, ଫେରେ କାହିଲେ ନେଇଯିବି ।

ବାଘର କଥା କହିବା ଶତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରନାର ଆପରି ନାହିଁ । ମିମି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରନା ଦୁହେଁ
ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ କରି ଗପ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରନା କହିଲା, ବୋଉ, ବାଘ ମିମିକୁ ନେଇଯାଉ, ସେ ମୋର ସିଲଟଖଡ଼ି
ଖାଇ ଦଉଛି ।

ଏ ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ ଅଟେ । ମିମି ସିଲଟଖଡ଼ିର ଲେଖନୀରୂପେ ବ୍ୟବହାରକୁ
ଆଦୋ ପସଦ କରି ନାହିଁ । ସେ ଗବେଷଣା କରି ଦେଖିବି ତାହା ଖାଦ୍ୟ ରୂପେ
ଉଜ୍ଜ୍ଵଳତର । କିନ୍ତୁ ବୋଉକୁ ଜାପୁଣି ଧରି ସେ କହିଲା, କୁନାକୁ ନର ।

ତା ପରେ ପ୍ରୀତିର ଦୁଇ କଢ଼ିରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାକ୍ୟମୁଣ୍ଡ ।

ତୋତେ ନର ।

ତୋତେ ନର ।

ପ୍ରୀତିର ଛାତିକୁ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପ୍ରୀତି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ଠେଲିଦେଇ ଉଠିବସି କହିଲା ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯଦି
ଏମିତି ହବ ମୁଁ ଯାଉଛି ଘରୁ ବାହାରିଯିବି । ମୋତେ ବାଘ ନର । ବାଘ ନର ମୋତେ ।

ମିମି କହିଲା, ମୁଁ ବାଘକୁ ଭାତ ଖାଇବାକୁ ଦେବି, ସେ ନବ ନାହିଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନା କହିଲା, “ମୁଁ ବାଘକୁ ଗୁଲିକରି ମାରିଦେବି ମୋ ବନ୍ଧୁକରେ ।”

ପ୍ରୀତି ଖଚରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଚାଲିଲା ବାହାରକୁ । ମିମି ଚନ୍ଦ୍ରନା ଦୁହେଁ ତାକୁ ଦୁଇପରୁ
ଜାପୁଣି ଧରିଲେ । ପ୍ରୀତି ସେମାନଙ୍କୁ ଠେଲିଦେଇ ବାହାରିଗଲା । ବାହାରି ଗଲା ଏକଦମ
ବାହାରକୁ ।

ଭାଇ ଉତ୍ତରଣୀ ଦୁହେଁ ଥମ୍ କିନା ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ । ଆଖି ଛଳ ଛଳ କରି
ଦୁହେଁ ଦୁହିଛୁ ତାହିଁ ରହିଲେ । କିଛିକଣ ବିରାମ । ସୁଦାମବାବୁ ସୁବିଧା ପାଇ ପୁଣି
ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସରେ ସେତେବେଳେ ଅତି ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତି
ଉପୁଚ୍ଛିତ୍ତି । ବହୁ ଯୁଗ ପୂର୍ବରେ ଭା ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଆଧାର୍ମିକ ସହନ ହୋଇଥିଲା
ସେଗୁଡ଼ିକ ବୈୟାମରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଭା ଦେଶ ସଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବି ଓ ତେଣୁ ସମସ୍ତ
ପୃଥ୍ବୀର ସେ ଆଧାର୍ମିକ ଗୁରୁ ହୋଇଛି । ବର୍ଷମାନ ଭା ଦେଶ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ସେ
ସହନଗୁଡ଼ିକ ପଠାଉଛି । ଏଣେ କଣ ହୋଇଛି ନା କା ଦେଶ ପୃଥ୍ବୀରେ ପ୍ରଧାନ
ରଣତତ୍ତ୍ଵ ଉପାସକ ହୋଇଛି, ପୃଥ୍ବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଚିନ୍ତା ଓ ମତ ପ୍ରକାଶର
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵାଧୀନତାକୁ ସେ ଯେପରି ସନ୍ନାନ ଦେଇଛି ଆଉ କୌଣସି ଦେଶ ସେପରି
କରିପାରି ନାହିଁ । ଏକ ଲହମାରେ ପୃଥ୍ବୀର ଜନସଂଖ୍ୟାର ୨୦ ଗୁଣ ଲୋକ ମାରି
ଦେବାର ଶତ ସଞ୍ଚିତ କରି ରଖି ପୃଥ୍ବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶକୁ ସେ ଗଣତତ୍ତ୍ଵ ସହନ

ପଠାଉଛି । ତେଣେ ପୁଣି କଥଣ ହୋଇଛି ନା ସା ଦେଶ ହୋଇଛି ପୃଥିବୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜନମଙ୍ଗଳକାରକ ଦେଶ । ଶୋଷିତମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଧାରକ । ଅର୍ଦ୍ଧଲହମାରେ ପୃଥିବୀର ଜନସଂଖ୍ୟାର ୪୦ ଗୁଣ ଲୋକ ମାରିଦେବାର ଶକ୍ତି ଆହରଣ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ି ଚାରିଆଡ଼େ ସେ ଜନମଙ୍ଗଳ ସହନ ପଠାଉଛି । ଏହି ଶକ୍ତିମାନ ସହନଗୁଡ଼ିକ ସ୍ବ ସ୍ବ ଗଠିପଥରେ ଯାଉ ଯାଉ ବୈୟାମରେ ଏକତ୍ର ମିଳିତ ହୋଇ ସେଠାରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏକ ପ୍ରତଞ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଏପରି ସମୟରେ ନାୟିକା କାରବୋଲିକା $\sqrt{\frac{1}{2}}$ ଫଳିଲୋକରେ ଥିବା ତାର ପୂର୍ବଜନ୍ମର ପ୍ରେମିକ ପାଖକୁ ପଠାଉଛି । ଆଜସତ୍ରମ * ଇଉନିଟର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋମାରନେଟ୍ୟୁନ୍ଟ ପ୍ରେମ । ଇଯାଡ଼େ ତାହାର ଦୁଇ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବର ସ୍ଵାମୀ ଠିକ ସେତିକିବେଳେ ୪ ଗ୍ରାମ ଦ୍ରବ୍ୟାଭୂତ ପ୍ରେମ ପଠାଉଥିଲେ ...

ଏତିକିବେଳେ ସୁଦାମବାବୁ ଚକିତେ ଶୁଣିଲେ ସେ କ୍ରଦନ୍ଧନି ... ବୋଉ ମ ବୋଉ । ମିମି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରନାର ଝିକ୍ୟ କ୍ରଦନ୍ଧନ ।

କଲମ ଧୀରେ ଥୋଇଦେଇ ସୁଦାମବାବୁ ମନେ ମନେ କହିଲେ, “ଧେର, ଏ ଘରେ କେହି କେବେ ଲେଖକ ହେଲେଣି ନା ହେବେ !! ସ୍ତ୍ରୀ ସିନା ଚିକିଏ ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତା । ସେ କଥା ତ ଦୂରେଥାଉ, ଯେତେ ରକମର ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ପ୍ରେମ କରି ବାହା ହବାକୁ ଆଶା କରିଥିଲି ଯେ ସେ ତ ହେଲା ନାହିଁ । ବୟସ ଗଢ଼ାଇ ବାହା ହେଲି ଯେ ଜୁଟିଲା ଗୋଟାଏ ବେରସିକା, ସଦାବେଳେ ଘରକାମ ବା ପିଲାଗୁଆ ନେଇ ବ୍ୟସ, ମୋତେ ପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ବେଳ କାହିଁ ତାର !! ଶେଷ୍ୟ ଏମିତିରେ କେହି କେବେ ଲେଖକ ହେଲେଣି ? ଆଉ ପିଲାଗୁଡ଼ାକ ହୋଇଚନ୍ତି ବି ... ଧେର !”

ପିଲା ଯୋଡ଼ିକର କ୍ରଦନ୍ଧନ କ୍ରମେ ତୀବ୍ରତର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କଲମ ରଖିଦେଇ ସୁଦାମବାବୁ ଡାକିଲେ ହଇ ହୋ ଶୁଣୁଛି ! ପ୍ରୀତି ଅନ୍ଧାର କଣକୁ ବାହାରି ପଡ଼ି ହସି କହିଲା, “ମୁଁ ଆଉ କଥଣ କରିବି କୁହ ?”

“ଯଦି ଜଣେ ଅଭୂତ ଲେଖକର ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇବାକୁ ତୁମେ ତାହିଁ, ତେବେ ଦୟାକରି ଚିକିଏ ତୁମ୍ଭ କରାଥ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ।” ସୁଦାମବାବୁ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ ।

ପ୍ରୀତି ଖଲିଖଲି ହସି ମିମି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରନାକୁ କୋଡ଼କୁ ଆଉୟାଇ ନେଇ ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ...

“ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କେଉଁଠି ଯିବି ରେ, ମୋ ମିମି କୁନା ...

“ତୁମର ପାଇଁ ତ ମରିବି ନାହିଁରେ, ମୋ ମିମି କୁନା ...

* ଶୁଦ୍ଧାତିଷ୍ଠୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ମାପର ଏକକ

“ମଳେ ଭୁତ ହୋଇ ତୁମଠି ଥିବିରେ, ମୋ ମିମି କୁନା ...”

“ଦୟାକରି ତୁମର କାବ୍ୟସ୍ତ୍ରୋତ ଚିକିଏ ବଦ କରିବ କି ?” ତାଙ୍କର ବିନ୍ୟରେ ଚରମ ବିରତ୍ତ ପରିଷ୍ଫୁଟ ହୋଇଉଠିଲା ।

“ଏ କବିତା ସୁଅ କିଏ ରୋଧିବରେ, ମୋ ମିମି କୁନା” ... ପ୍ରୀତି ସେ ବିନ୍ୟ ପ୍ରତି ଭୂଷେପ ନ କରି ଗାଇ ଚାଲିଲା ।

ସୁଦାମ ବାବୁ ଅଧିକ ବିରତ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, “ଧେର, ଏ ଘରେ ଆଉ ରହିବି ନାହିଁ ।” ତୁମ କରି ଚୌକି କଚାଡ଼ି ସୁଦାମବାବୁ ଉଠି ଛିଡ଼ାହେଲେ ବାହାରିଯିବାକୁ ।

“ମିମି କୁନା ଛାଡ଼ି କେଉଁଠି ଯିବ ହୋ ମୋ ଧନମଣି ...”

“କଅଣ କହିଲ, କଅଣ କହିଲ ?” ଯାଉ ଯାଉ ଥମକି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ଭାବରେ ସୁଦାମବାବୁ ପଚାରିଲେ । “ମୋ ଧନମଣି” କଥାଟାକୁ ଦୋହରାଇ ମନେ ମନେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ଯେଣେ ଯିବ ଏଣେ ଆଣିବେ ଟାଣି ହୋ, ମୋ ଧନମଣି ...”

(ଆଉ) ଧନମଣି ଏଠି ବନ୍ଧା ହୋଏଇବା ହୋ, ମୋ ଧନମଣି ...”

ଶେଷ ପଦରେ ସୁଦାମବାବୁ ହଠାତ୍ ଉତ୍କଷିପ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, “ବନ୍ଧା ହୋଏଇବା ? ଦେଖେଇବା, କେମିତି ବନ୍ଧା ହୋଏଇବା” କହି ସେ ଚୌକି ଉପରେ ତୁମ କରି ବସିପଡ଼ିଲେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ।

ପ୍ରୀତି ଅପାଞ୍ଜ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସୁଦାମବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ମୁରୁକି ହସି ମିମି ଓ ଚାକୁନାକୁ କୋଡ଼ରେ ଜାକି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।

ମିମି କହିଲା, “ବୋଉ, ଚାତୁ ଘର କଥା କହ ।”

ପ୍ରୀତି ପୁଣି ସୁର କରି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା, “ଚାନମାମୁ ହୋ ଆନ୍ତର କର, ମିମି ଯିବ ହୋ ଶାଶ୍ଵତ ପାଇଗର, ସାଇଗର ଯିବ କିଏ ? ... ଆଲୋ ମିମି ତୋ ସାଇଗର ଶାଶ୍ଵତ କିଏ ଯିବ ?”

ମିମି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ କହିଲା, “ଚାକୁନା ଭାଇ ।”

ନାହିଁ ନାହିଁ, “ମୁଁ ତା ସାଇଗର ଯିବି ନାହିଁ ।” ଚାକୁନା ଘୋର ଆପରି ଶୁଣାଇ ଉଠି ବସିଲା ।

“ବୋଉ ମ ବୋଉ, ହଁ ଯିବ ଭାଇ, ତୁ କହ ।” ମିମିର କରୁଣ ମିନତିରେ ପ୍ରୀତି ତାକୁ ତୁମନ ଦେଇ କହିଲା, ହଁ ନିଷେଷ ଯିବ । ସାଇଗର ଯିବ କିଏ ? ତା ପରେ ପୁଣି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା -

“ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ ଚାକୁନା ଭାଇ ଛତାବାଡ଼ି ଦେ ...”

ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ଚଳକିତ୍ର ମାନସ ପର୍ଦାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଲା ସେ ଗାଁତି ଦ୍ୱାରା । ବହୁ ଦିନର ଗୋଟିଏ କରୁଣ କାନ୍ଦଣା ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଲା ...

.... ଗାଁ ଖୁଅ ପଦ୍ମା ବାହା ପରେ ବାପଘରୁ ବିଦାୟ ନେଉଛି । ପିଲାଟିବେଳୁ ସେ ବାପ ହଜାଇଛି, ଅଛି କେବଳ ଭାଇ ବକଟେ । ଆଜି ଚରିଦିନ ପାଇଁ ବାପଘରୁ ବିଦାୟ ନେବାବେଳେ ତାର ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼ି କୋହ ଉଠୁଛି । ଶକ୍ତିକା ଆଶ୍ରମରୁ ବିଦାୟ ନେବାବେଳେ ହରିଣ, ବୃଦ୍ଧ ଲତାମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବିଦାୟ ନେଇଥିଲେ । ପଦ୍ମା ଜଣ ଜଣକୁ ଧରି ବାହୁନି ବିଦାୟ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ସାନଭାଇ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ସେତେବେଳେ ତାର କୋହ ଆଉ ସମ୍ମାନି ହେଲା ନାହିଁ । ଭାଇକୁ ଧରି ପଦ୍ମା ବାହୁନିଲା ...

ଉସୁନା ଧାନ କି ଗଜା ହୋଇବ, ମୋ ସୁନା ଭାଇ

ସତେ ଛତାବାଡ଼ି ତେରି ଥୋଇବ, ମୋ ସୁନା ଭାଇ ।

ଉଦ୍ଧରଣୀ ଶାଶ୍ଵତରେ । କେବେଠୁଁ ବାପଘର ଛାଡ଼ି ଆସିଛି କାହିଁ ଦୂରେ । ବିଲ ଭିତରେ ଚାଲି ଚାଲି ତିନି କୋଶ ଯିବା ପରେ ପଡ଼େ ବୁଡ଼ା ନଈ । ତତଳା ବାଲିରେ ତେଇଁ ତେଇଁ ନଈ ପାର ହେବା ପରେ ବାସୁଲେଇ ପାଟ । ସେ ପାଟ ଭିତରେ ରାଷ୍ଟାଟା ଲମ୍ବିଯାଇଛି ଯେ କାହିଁ କେଉଁଠି, ଶେଷ ଦିଶୁ ନାହିଁ । ରାଷ୍ଟା କଢ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଘାସ ଗଛ ବି ନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା ଯେତେବେଳେ ଠିକ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସେତେବେଳେ ପୁଣି ପାରିହେବ ଖରସୁଆ ନଈ । ସାରାବର୍ଷଯାକ ସେଥିରେ ଡଙ୍ଗା ପଡ଼ିଥାଏ । କଳାମଚମଚ ପାଣି । ମଣିଷଜିଆ ନଈ ଏଇଟା । ଖରସୁଆ ପାରିହୋଇ ପୁଣି ବିଲ । ବିଲ ପାର ହେଲେ ହରିପୁର, ଉଦ୍ଧରଣୀର ଶାଶ୍ଵତର ଗାଁ । ଉଦ୍ଧରଣୀ ସେଇ ଯେ ବାହାହୋଇ ଆସିଛି ବାପଘର ଆଡ଼କୁ ପିଠିକରି, ଆଉ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନାହିଁ । କିଏ ନବ ? ଭାଇ ତ ବକଟେ । ଭାଇ କେବେ ବଡ଼ ହବ ସିନା ନବ । ... ଭାଇ ବଡ଼ ହୋଇଛି, କଲିକତାରେ ଝୋଟ କଲରେ ଚାକିରି କରିଛି । ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ଫେରିଛି କେତେ ଦରବ ନେଇ । ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରଦିନ ଛତା ବାଢ଼ି କାଖରେ ଜାକି ଭାଇ ଛୁଟିଛି ହରିପୁର ଉଦ୍ଧରଣୀକୁ ଆଶିବାକୁ । ଖରସୁଆ କୁଳରେ ଭାଇ ଯେତେବେଳେ ପହଞ୍ଚିଲା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଠିକ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ନଈ କୁଳରେ ଥକକା ହୋଇ ବସିପଡ଼ି ଆଞ୍ଜୁନା ଆଞ୍ଜୁନା ପାଣି ପିଇ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ତାକ ଛାଡ଼ିଲା, “ଏ ସହୁରା ଭାଇ ଏ ... ଏ ... ହେ, ବେଳଗେ ଡଙ୍ଗା ଆଣ ।”

ନାଉରି ସେ ପାଖରୁ ଛିକାରି କହିଲା, “ରହୁ, ଆସିଲା ମୋର ଦେଖେ ନାଇକି ନାଟ ସାଇବ ।”

ନଇ ପାର ହୋଇ ଆୟ ତୋଟାରେ ବସିପଡ଼ି ଅଷାରୁ କଲିକଟି ଶାମୁଛା ଖୋଲି ବିଶ୍ଵିହୋଇ ଖାଲ ପୋଛି ଭାଇ ଖୋଲିଲା ଥଳିଆ ଦେଖିବାକୁ । ଆରିସା ପିଠା, କାକରା, ପିଚାପାଡ଼ି ଶାଢ଼ୀ, ଅଳତା, ସିନ୍ଧୁର, ବନାରସି କାଟ, ଦର୍ପଣ ଶଙ୍ଖା, ଅତର, ସାବୁନ ଓ ହାଲ ଫେସନର ବୁଉସ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ବାହାର କରି ସପ୍ରଶଂସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହେଁ ପୁଣି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଥଳିଆରେ ସଜାତି ରଖିଲା । କୌଣସି ଜିନିଷ ସହିତ ଖାପ ଖୁଆର କୌଣସି ଜିନିଷ କିଣା ହୋଇନାହଁ, ଯାହା ଯେତେବେଳେ ପାରିଛି କିଣି ପକେଇଛି । ଆୟ ପେଣାଏ ଥଳିଆରେ ରଖି ଭାଇ ପୁଣି ଚାଲିଲା । ଏଥର ଆଉ ବେଶି ବାଟ ନାହଁ । ବିଲ ଆରପଟେ ହେଇ ଯେଉଁ ମନ୍ଦିର ଚାତ୍ରା ଦିଶୁଛି, ତାରି ପାଖରେ ଉତ୍ତରା ଘର । ବେଗେ ବେଗେ ଚାଲି ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧିଆ ଖରାବେଳେ ଭାଇ ଉତ୍ତରାର ଶାଶୁଭର ଦାଷ୍ଟ ପିଣ୍ଡାରେ ଛତାବାଡ଼ି ଡେରି ଥୋଇଦେଇ ତାକିଲା - ଅପା ! ଧୀରେ ଗୋଟିଏ ତାକ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଶବ । ଶାଶୁକୁ ପଞ୍ଜା କରୁ କରୁ ଥମକିନା ଉତ୍ତରାର ହାତ ରହିଗଲା, ଦମ କିନା ଛାତି ହେଲା । ଉକ୍ତର୍ଷ ହୋଇ ଚାହଁ ମନେ ମନେ ପଚାରିଲା, ଏ ମୋ ଭାଇ ଗଲା ନା ? ହଁ ଲୋ ମୋ ଭାଇ ତ ! ଶାଶୁର ଉତ୍ୟ ତୁଳିଯାଇ ନସରପସର ହୋଇ ଲୁଗା ସଜାତୁ ସଜାତୁ ଦରତ୍ତ ଆସି ଦାଷ୍ଟଦୁଆର ଖୋଲି ଦେଇ ଚାହଁ ରହିଲା ଭାଇ ଆଡ଼େ । ଦୁହିଙ୍କ ମୁହଁରେ କଥା ନାହଁ, ଦୁହିଙ୍କ ଆଖିରୁ ପାଣି ଗଡ଼ିଯାଉଛି ...

ଚାନ୍ଦନା କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରକ ସବେଗେ ସଞ୍ଚାଳନ କରି କହିଲା, “ନାହଁ ନାହଁ, ମୁଁ ମିମି ସାଙ୍ଗରେ ତା ଶାଶୁଭର ଯିବି ନାହଁ ।”

ମିମି ଧୀରେ ବୋଉର କାନେ କାନେ କହିଲା, “ହଁ ବୋଉ, ଭାଇ ଯିବ ।”

ଚାନ୍ଦନା ଦୁମ କରି ମିମି ଯିଠିରେ ଗୋଟିଏ ବିଧା ଥୋଇଦେଲା । ମିମି ତାକୁ ସୁରରେ କାହୁ କାହୁ କହିଲା, ‘ହଁ, ଭାଇ ଯିବ ।’

ସୁଦାମ ବାବୁ ସବୁ ଶୁଣି ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ଗୋଟାଏ ପରାକ୍ଷା କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଅଦମ୍ୟ କୁହୁହଳ ଜାତ ହେଲା । ପିଲା ଦୁଇଟା ତ ବୋଉକୁ ବାଘ ନେଇଗଲା ବୋଲି କାହି ଲହୁଲହାଣ ହେଲେ, ଆହ୍ଲା, ମୋ ବେଳକୁ କଥଣ କରୁଛନ୍ତି ଦେଖେ ।

ସେ ମିମି ଓ ଚାନ୍ଦନାକୁ କଟିକି ନେଇ କହିଲେ, “ଏଇ, ଜାଣିଚ ନା - ତୁମେ ଦୁହଁ ଯଦି ଏମିତି ହବ, ତେବେ ମୁଁ ବାହାରି ଯାଉଛି, ମୋତେ ବାଘ ନର । ... ଯିବି ?”

ମିମି ଓ ଚାନ୍ଦନା ନାରବ, ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ବୋଉଆଡ଼େ ।

“କଥଣ କହୁଚ ? ଯିବି ? ହେଇ ଗଲି, ଯିବି ?” ସୁଦାମ ବାବୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ପଚାରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରାତି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଆଏ ।

“ଯିବି ?” ପୁଣି ସେହି କରୁଣ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ମିମି ନୀରବ ରହିଲା ।

ଗୁରୁନା ମୁଣ୍ଡ ଚାଲାରି କହିଲା, “ହଁ” ।

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ସୁଦାମବାବୁ କହିଲେ, “ବାପମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଭାରି କଷ୍ଟକର । ଦିହର ରତ୍ନ ପାଣି କରି ପିଲାକୁ ପାଳିବେ, ବୃଢ଼ା ହେଲେ ଦୂର ଦୂର କରି ପିଲାଏ ଘରଭାଇ ଦେବେ । ସବୁ ମାୟା, ସବୁ ମିଛ ।” ଆଖି ତାଙ୍କର ଛଳଛଳ ହୋଇଗଲା । ସେ ଉଠି ଯାଉଥିଲେ ।

ପ୍ରୀତି ତାଙ୍କ ଲୁଗା କାନି ଧରି ଅଟକାଇ କହିଲା, “ତୁମେ ପିଲାଙ୍କ କଥାରେ ଏମିତି ହଉଚ ନା ! ମାରପଙ୍କ ଜୀବନ ଭଲି ଆଉ ହୀନିମାନିଆ ଜୀବନ ଅଛି ? ତୁମେମାନେ ତ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ । ଏ ସବୁ ପୁରୁଷର, ଅଥଚ କୌଣସିଥୁରେ ପୁରୁଷର ଲୋଭ ନାହିଁ । ଆଉ ମାଇପି ? ଛି, ଘରର କେହି ହୁହେଁ ନା, ପିତାରେ କୁଆ ବସାଇ ଦିଏନା, ଯେତେ ଛୋଟ କଥା ଏ ମାଇପିଙ୍କର ।”

“ଛାଡ଼ି ... ଛାଡ଼ି ।”

ସୁଦାମବାବୁ ଉଠି ବାଲିଗଲେ ପୁଣି ଲେଖିବାକୁ । ମନଚା ତାଙ୍କର ବେଦନାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ବସି ରହିଲେ ।

ପ୍ରୀତି ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି । ମିମି ଓ ଗୁରୁନା ଦୁଇପଟକୁ ଜାଗ୍ରତ୍ତି ଧରି ନିଦରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ମିମିର ପାତଳା ୩୦ ଦିଓଟି ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ଥରି ଉଠୁଚି । ଗୁରୁନାର ୩୦ରେ ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ହସ ଖେଳିଯାଉଛି । ତାରିଆଡ଼େ ପୁଣି ନୀରବ ନିଷ୍ଠବ୍ଧ । ପଡ଼ିଶା ଘରର ପିଲାଟିର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ, ତାର କାନଶା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥମି ନାହିଁ ।

ତଙ୍କ ... ତଙ୍କ । କେଳଖାନାର ଘଣ୍ଟା ବାଜି ଉଠିଲା । ହୀନାଦ ଗୁରୁନା ଧଢ଼ପଡ଼ କରି ଉଠି ବସି ପାଟି କରି କହିଲା, “ଦେ, ଦେ ମୋ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦେ”

ପ୍ରୀତି ମଧ୍ୟ ଧଢ଼ପଡ଼ କରି ପଚାରିଲା “କିରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ କଥାଣ ହେବ ଏତେ ରାତିରେ ?”

“ବୋଉ, ବାଘ ମିମିକୁ ନବାକୁ ଆସିବି, ମୁଁ ତାକୁ ମାରିବି,” କହି ଗୁରୁନା ତା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଧରି ଦୋଡ଼ିଲା ଦାଣ୍ଡାଡ଼େ ।

ପ୍ରୀତି ହସି ହସି ତା’ର ପଛରେ ଗୋଡ଼େଇ ତାକୁ ଧରି ଆଖି କହିଲା, “ଦେଖୁଚ ହୋ, ଦିନ ରାତି କନିଗୋଳ, ବାଦ ହିଂସା ଦୁର୍ବଳ ଭିତରେ । ସପନରେ ଦେଖି ମିମିକୁ ବାଘ ଧରିନେବାକୁ ଆସିବି ବୋଲି ଭାଇ ବାଘ ମାରିବାକୁ ଦରଢ଼ିଛନ୍ତି ।”

ଅମୃତସ୍ୟ ପୁତ୍ରାୟ

“ଭିତର ଯାନେକା ଟାଇମ୍ ହୋ ଗିଯା ?”

ଅନାଇ ଦେଖିଲି ମୋ ପାଖରେ ବସିଚନ୍ତି ଛଣେ ଗୈରିକବସନ ପରିହିତ ବାବାଜି । କାନ୍ଧରେ ଶୁଲା । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଏଡ଼େ ଲାଲ ଯେ ରାଜଲକ୍ଷଣ ବୋଲି କଦାପି ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ ।

ମେଟେରନିଟି ଓ୍ୟାର୍ଡର ହତାକୁ ଲାଗି ଯେଉଁ ଝକାଳିଆ ଟଗର ଗଛ ତା ତଳେ ପଡ଼ିଛି ଗୋଟିଏ ବେଞ୍ଚ । ଓ୍ୟାର୍ଡ ତିଆରି ହେବା ଦିନରୁ ବୋଧହୁଏ । ମୋ ପରି ଅନେକେ ସେଠି ଅପେକ୍ଷା କରୁଚନ୍ତି । ବେଳା, ଚିପିନ୍ କେରିଯର ଆଦି ସାମନାରେ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ସ୍ଵାମୀମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଚନ୍ତି ଓ୍ୟାର୍ଡ ଭିତରକୁ ଯିବାର ସମୟ ହେଲେ ସ୍ଵାମୀନଙ୍କର ଖାଇବା ନେଇ ଭିତରକୁ ଯିବେ । ଶୁଶାନ ଭଳି ଏଠି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ, ନୀଚ, ଧନୀ, ଦରିଦ୍ର ପ୍ରରେଦ ନାହିଁ ।

ରାଣୀକୁ ଓ୍ୟାର୍ଡରେ ରଖି ଆସି ଦୁଷ୍ଟିତାରେ ବସି ପଡ଼ିଥିଲି । ପ୍ରଥମ ପ୍ରସବ । ସୁଖ-ପ୍ରସବ ପାଇଁ ତାତ୍ରକ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ମୋର ସାମନ୍ୟ ଆୟର ହୁଇ ଢୁଢ଼ୀଯାଂଶ ମୁଁ ବ୍ୟୟ କରିଛି ନାନାପ୍ରକାର ବଳକାରକ ଔଷଧପତ୍ର କିଣିବାରେ ଓ ରାଣୀକୁ ବିଶ୍ଵାମ ଦେବାପାଇଁ ଚାକର ପୂଜାରୀ ରଖିବାରେ । ତଥାପି ତାତ୍ରକ ଉପଦେଶ, ଘରେ ପ୍ରସବ କରାଇବା ନିରାପଦ ହେବ ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ପ୍ରସବ ବେଦନାର ସୂଚନା ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ରାଣୀକୁ ଓ୍ୟାର୍ଡକୁ ନେଇ ଆସିଲି । ଓ୍ୟାର୍ଡ ଭିତରୁ ବେଳେବେଳେ ଭାସି ଆସୁଛି ବେଦନାର ଚିହ୍ନାର, ସୁଷ୍ଟିର ବେଦନା, ବେଳେବେଳେ ଶିଶୁର କ୍ରଦନ, ନବ ଜନ୍ମର କ୍ଷୀଣ ଜୟଧୂନି ।

ନାହିଁ ... ଏଇ ପ୍ରଥମ ଏବଂ ଏଇ ଶେଷ ... ଇସ୍ ... ଏତେ କଷ୍ଟ ... କାହିଁକି ଯେ ରାଣୀର ଇଚ୍ଛା ସତାନ ପାଇଁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ... ଏମାନଙ୍କର ଟିକିଏ ବିବେଚନା ନାହିଁ ସତେ ...

ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଚିତାର କିଅ ଛିଣ୍ଡାଇ ଶୁଭିଲା ବାବାଜିକ ପ୍ରଶ୍ନ । ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି ... “ଆପ୍ ... ଆପ୍ କୈସେ ”

ମୋର ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ନ ଦେଇ ସେ ପୁଣି ପଚାରିଲେ, “ଟାଇମ୍ ହୋ ଗିଯା ।”

- ନେହଁ ... ଲେକିନ୍ ... ଆୟକା କ୍ୟା ...

- ଏକ ବିଢ଼ିତୋ ପିଲାଇଯେ ... ମୋ କଥାର ଉଭର ନ ଦେଇ ସେ ହାତ ପଚାଇ ଦେଲେ ।

ପକେଚରୁ ବିଢ଼ି ବାହାର କରି ଦେଲି ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ବଶତଃ ଗୋଟିଏ ନିଜେ ମୁହଁରେ ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲି । ବାବାଙ୍କି ବାଧାଦେଇ କହିଲେ, “ଲାଇଯେ, ଉସକୁ ବିଢ଼ି ବନା ବୁଁ ।”

“ନେହଁ” କହି ବିଢ଼ିରେ ଅଣି ସଂଯୋଗ କଲି । ବାବାଙ୍କି ଝୁଲିବୁ ଗଞ୍ଜେଇକଲି ବାହାରକରି ବିଢ଼ିର ମୁଣ୍ଡ ଛିଣ୍ଡାଇ ବିଢ଼ି ମସଲା ବାହାର କରି ତାହା ସହିତ ଗଞ୍ଜେଇ ଦଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମସଲା ଦଳି ସାରିବା ପରେ ବିଢ଼ିରେ ପୁଣି ତାହା ଉଚିତିକରି ବିଢ଼ିକୁ ବିଢ଼ିରେ ପରିଣତ କରି ସେ ଅଣି ସଂଯୋଗ କଲେ । ଆକାରର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରେରଣା ଶ୍ଵରିରେ ଆମୂଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଲା । ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଗୋଟିଏ ନମ୍ବାର କରି ସେ ଆଖି ବୁଝି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଚାଣରେ ବିଢ଼ିର ଏକତ୍ରୀୟାଂଶ ଭମ୍ବୀଭୂତ କରି ଆଖି ବୁଝି ସେହିପରି ବସିରହିଲେ । ଏତେ ଧୂଆଁ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ମହାରାଜ କଥଣ ଧୂଆଁତକ ଶରୀର ଭିତରେ ପାଣିରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେ ! ନାହିଁ, ଏଇତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ଧୂଆଁର ସ୍ତୋତ ନାକରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଛି । ଧୂମ ନିଷାସନ ଅନେକକ୍ଷଣ ଚାଲିବା ପରେ ବାବାଙ୍କି ଆଖି ଖୋଲି କହିଲେ, “ହାଲୁଆ ।”

ବିରତ ହୋଇ କହିଲି, “ହାଲୁଆ କେଉଁଠୁ ଆସିବ ଏଠି ?”

- ନାହିଁ ବାକୁ, ତୁମେ ଯେ ପଚାରୁଥିଲ ମୁଁ ଏଠି କାହିଁକି ତା’ରି ଉଭର ଦେଲି ।

- ହାଲୁଆ କଥଣ ?

- ହାଲୁଆ ଜାଣିନା ବାକୁ ? ଗୋଟିଏ ମୁନି ଭାରି ତପସ୍ୟା କରୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ମାଇକିନିଆ ମୁନିକୁ ବିବାହ ହେବାର ଇଚ୍ଛା କଲା । କିନ୍ତୁ ମୁନି ସେ ମାଇକିନିଆକୁ ଖାଲିଦେଇ ବିଦା କରିଦେଲା । ମାଇକିନିଆ ରାଗିଯାଇ କହିଲା, “ଆଛା ଦେଖିଲବା ତୋ ତପସ୍ୟା ଶ୍ଵର ବେଶୀ, କି ହାମ ମାଇକିନିଆ ଶ୍ଵର ବେଶୀ । ମୁନି କିଛି ଖାଇ ନ ଥିଲା ଖାଲି ଗଛର ଛାଲ ଛାଲା । ମୁନିକୁ ଭାରି ମିଠା ଲାଗେ ତ ସେ ବେଶୀକରି ଛାଲ ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ହ୍ୟାତକା ପେଟ ଖରାପ ହୋଇ ରୋଗମେ ପଡ଼ିଲା । ମାଇକିନିଆ ଯାଇ ସେବା କଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ମୁନିକା ମନ ବଦଳିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ଆଖର ଦିନେ ସମସ୍ତେ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିଲେ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରୁ ହ୍ୟାତ ମୁନି ଆସୁଛି । ତା

କାନ୍ଦରେ ଆଉ କୋଳରେ ଦୁଇଟି ବଜା । ଅନ୍ୟ କାନ୍ଦରେ ଗୋଟିଏ ଭାରରେ ହରେକ ସାମାନ ଘରକେ ଲିଯେ । ମାଇକିନିଆ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଛି । ବାବୁ, ହାମେ ବି ଓସା ହାଲୁଆ ଖାଇଛି । ବେଶ ବୁଲୁଥିଲି - ହରି ନାମ କହି ପେଟ ପୋଷି ଯାଉଥିଲି । ଅବହି ଖଟ୍ଟକେ ଖାନା ପଡ଼େଗା । ହାୟ ଯେ ମେରା କ୍ୟା କିମ୍ବା ଭଗବାନ୍ !!

ସମସ୍ତେ ହସିଉଠିଲେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭିତରୁ ରାଣୀର କରୁଣ ଚିକାର ଶୁଣି ମୁଁ ଦୌଡ଼ିଗଲି । ଦରୁଆନ ହାତ ଟେକି ମୋର ଗତି ରୋଧ କଲା । ଫେରିଲି ।

ଦୁଇଦିନ ଦୁଇରାତି ରାଣୀ କଷ୍ଟ ପାଇଲା । ବାହାରୁ ଚିକାର ଶୁଣିବା ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କିଛି କରିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ଦୃଢ଼ୀୟ ଦିନ ଭିତରକୁ ଯିବାର ଅନୁମତି ପାଇଲି । ନର୍ତ୍ତ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଅନେକ ଖଟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଟରେ ଗୋଟିଏ ନାରୀ ଓ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ।

ରାଣୀ କାହିଁ ? ଛାତି ଭିତରୁ ଅତଡ଼ା ଖସିପଡ଼ିଲା ।

“ଇଯାଡ଼େ”, କ୍ଷୀଣ କଷ୍ଟରେ ରାଣୀ ଡାକିଲା ।

କୋଳ ଉପରୁ ଚାଦରଟି ଉଠାଇ ଦେଇ ସେ ଗର୍ବରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ମୁହଁରେ ତା’ର ଫୁଟି ଉଠିଲା ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ ସତୋଷର ଆଭା । କିଏ କହିବ ସେ କିଛିକଣ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁମାଗତ ଦୁଇଦିନ ଦୁଇରାତି ମତ୍ର୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇଛି । ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁରହିଲି ତା’ର ମୁହଁକୁ ।

“ମୋତେ କଅଣ ଦେଖୁଚ ? ଇଯାଡ଼େ ଦେଖ !”

ଚାଖସେ ଲମ୍ବର ଧଳା ସଳିତା ପରି ଗୋଟିଏ ଜୀବ ଛୁକୁଛୁକୁ କରି ଟିକିଏ ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ପୁଣି ଆଖି ବୁଝି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମୋ ପରି ବଳିଷ୍ଠ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ଲୋକର ଏହି ସତାନ ! ଟିକିଏ ଲଜ୍ଜା ବୋଧ ହେଲା ।

କହିଲି, “ବଞ୍ଚିବ ତ ?”

“ହଁ”, ରାଣୀ ଅବଜ୍ଞାଭରି କହିଲା, “ଏତୁ ବାହାରେ ଆଗେ । ମାସକ ପରେ ଦେଖିବ ଏଇ ଆମର ବଂଶଧର ।”

ହଁ ବଂଶଧର ! ଅତୀତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ମଞ୍ଚରେ ବର୍ଣ୍ଣମାନର ସେତୁ । କିନ୍ତୁ ଏଇ କ୍ଷୀଣ ଜୀବ !” ସଦେହ କୁତାଇବାକୁ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଲି ।

ତମକି ପଡ଼ିଲି ଉର୍ମିଲାକୁ ଦେଖି । କଲେଜରେ ଏକଦା ସହପାଠିନୀ ଉର୍ମିଲା - ଉର୍ମିଲା ‘ଦି ଉତ୍ସର୍ଗୀ’ । ଯେମିତି ସୁନ୍ଦରୀ ସେମିତି ଚଣ୍ଡୀ ସେ ଥିଲା । ପ୍ରେମ ନିବେଦନ

କରିବାକୁ ଯାଇ କେତେ ସୁବଳ ଯେ ତା ପଖରୁ ଚଟିମାଡ଼ି ଖାଇଛନ୍ତି ! ବିବାହ କଥା ଶୁଣି ସେ କହୁଥିଲେ, “ମୁଁ ରାମା ମା ଦାମା ମା ହେବାକୁ ଜହି ନାହିଁ ।” ସେ ପୁଣି... !!

“ନମସ୍କାର”, ଉର୍ମିଲା ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି ହାତ ଠାରି ତାକିଲେ ।

ବିହୁଳ ଭାବରେ ହାତ ଟେକି ପ୍ରତିନମସ୍କାର କଲି । ରାଣୀର ଠିକ୍ ଗୋଡ଼ ତଳକୁ ଯେଉଁ ଖଟ ସେଇଠି ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ସେ ମଧ୍ୟ କୋଳର ଚାଦରଟି କାଡ଼ି ନିଜ ସତାନଟିକୁ ଦେଖାଇଲେ । ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁଟିଏ ସତେ ।

ନିକଟକୁ ଯାଇ କହିଲି, “ବା, ଭାରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇବି ସତେ ! କିନ୍ତୁ ଆପଣ ... ।”

“ହଁ ... ମୁଁ ... ଆଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ? ଆଷ୍ଟ୍ୟ ହେବାର କ’ଣ ଅଛି ଏଥରେ ? ଏଇତ ଆମର ଯାତ୍ରାର ଶେଷ ।” ଚାଦରଟି ପୁଣି ଥରେ ଟେକିଲେ ।

କୌତୁଳ୍ୟ ସମ୍ମାଳି ନପାରି ପଚାରିଲି, “କିଏ, ନବୀନ ?”

- ଛି ... ତାକୁ ?

- “ଆପଣ ଦୁଇଜଣ ତ ସବୁ ସଭା, ସବୁ ଆଦୋଳନର ଅଗ୍ରଣୀ ଥିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତ ଧରି ନେଇଥିଲୁ ...”

- ନା, ନା ସେ ନୁହେଁ । ପରମାନନ୍ଦ ... ଜୟ ... ନାଁଟା ଧରିପକାଇଲି ...

- ପରମାନନ୍ଦ ... ସେଇ ନିର୍ଜୀବ, ଅସ୍ତ୍ରିଦ୍ଵାନ ... !!

- ଯେଉଁମାନେ ବାହାରେ ଦୁର୍ବାତ ମନେହୁଅଛି ସେମାନେ କେତେ ଦୁର୍ବଳ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବି । ଅଥବା ଏଇ ନିର୍ଜୀବଟି ଯେ କି ବିପୁଳ ଶକ୍ତିଧର ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ... ମୁଁ ଜାଣେ ।

- କିନ୍ତୁ ଆପଣ ନବୀନ ପଛରେ ଯେପରି ଗୋଡ଼ାଇଥିଲେ, ଆମେ ଭାବିଥିଲୁ ସେ ନ ହେଲେ ଆପଣ ଆମ୍ବତ୍ତ୍ୟା କରିବେ ... ନବୀନ ତ ସେହିପରି କହୁଥିଲା ...

- ଛି ... କଥା ଯେ ଭାବନ୍ତି ଆପଣମାନେ ! ଅନ୍ୟ ଯିଏ ଯାହା କୁହକୁ ମୁଁ ଅତିତଃ ମୋ ଜୀବନରେ ଏତିକି ଅନୁଭବ କରିବି ଯେ ଆମେ ଯେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆକୃଷ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ ତାହା ଯୌନ ଲାଲସା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ପୁରୁଷର ପ୍ରେମିକା ସାଜି ଚିର ଜୀବନ ରହିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ମା ହବା ଆମର ଉଦେଶ୍ୟ । ଆମ ଜୀବନର ସବୁ ବିପୁଲର ଶାନ୍ତି ଏଇଠି । ମାତୃତ ପାଇଁ ଆମ ଶରୀରର ସବୁ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ତେଣୁ ହୁଏ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆକୃଷ କରିବାର ଦୁର୍ବାର ପଲା । ତେବେ ଆଜିକାଲି ଯେପରି ଅର୍ଥ ସୁଖ ପାଇବାର ଗୋଟିଏ ପଲା ନ ହୋଇ ଉଦେଶ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇବି, ଆମ ଭିତରେ

ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବିକୃତି ଦେଖା ଦେଇଛି । ଅନେକେ ଏହି ଆକୃଷ କରିବାକୁ ହିଁ ଉଦେଶ୍ୟ କରି ମରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଜବାଜ ହୋଇ ବସିଥନ୍ତି । କି ବୀରସ ବିକୃତି ଆର ଖଚ୍ଚୁ ଅନାକ୍ତ ତ ।

ରାଣୀର ଠିକ୍ ଡାହାଶପଟ ଖଚରେ ଶୋଇଛି ଗୋଟିଏ ନାରୀ । ଗୌରିକବସନା । ବେଳରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତୁଳସିର ମାଳି । ମୁଣ୍ଡରେ ଚିତା । ହାତରେ ଓ ବାହୁରେ ବୁଦ୍ରାକ୍ଷର ଗହଣା । ତ୍ରିପଣ୍ଡ କଳା, ଜନ୍ମି ମଞ୍ଜିପରି । ୦୧ ଠାଏ ଧବଳ କୁଷର ଚିତ୍ତ ମୁହଁଂଶାକୁ ଆହୁରି କଦାକାର ଓ ରାଷ୍ଟଣ କରିଦେଇଛି । ତଥାପି ବେଶଭୂଷାର ପରିପାଟୀରେ ହେଉ କିମ୍ବା ସ୍ଵାପ୍ୟରେ ହେଉ କେଉଁଠି ଗୋଟାଏ ନଗ୍ନ ଆହ୍ଵାନ ଅଛି । ନିକଟରେ ଶୋଇଛି ଗୋଟିଏ ବଳିଷ୍ଠ ଶିଶୁ ।

- ସେ କିଏ ? ପଚାରିଲି ।

- ସେଇ ସୁନ୍ଦର ପୁଅଟିର ମା, ଉର୍ମିଳା କହିଲେ । ଅନ୍ୟ ପରିଚୟ ଯେପରି ନିରଥ୍ୟକ ।

ଗଗରଙ୍ଗ ମୂଳର ସେହି ବାବାଜୀଟି ଆସି ତା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଲା । ଝୁଲାରୁ ବାହାର କରି ନାନା ଜାତିର ଫଳ ଖଟ ଉପରେ ଥୋଇଲା ଓ୍ୟାର୍ଟର ସମସ୍ତେ ମୁହଁ ତୁଳାଇ ହସିଲେ । ଗୋଟିଏ ବୀରସ ରସିକତା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା । ବାହାରେ କିନ୍ତୁ ନିଷ୍ଠାବାନ୍ ଧାର୍ମିକ ଭଳି କହିଲି, ଛିଃ ... ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ହୋଇ ...

ମାତାଜୀଟି ସବୁ କଥା ଶୁଣୁଥିଲା । ମୋର ଧୂକକାର ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ବିହୂପ ସେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅବଜ୍ଞାର ହସରେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ ତାର ହାତଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ସତାନ ଉପରେ ରଖିଲା । ଦାବାଜୀ ଲଜ୍ଜାରେ ଅଧୋବଦନ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ।

- ଛିଃ କାହିଁକି ? ଉର୍ମିଳା କହିଲେ, ତାର ବେଶଭୂଷାର ପରିପାଟୀ ବା ଅଜାଗାରେ ଯେଉଁ ଆହ୍ଵାନ ଦେଖୁଛନ୍ତି ତା କଥା ଯୌନଲାଲସାର ଆହ୍ଵାନ ? ତା ମାତୃଭୂର ଆହ୍ଵାନ ।

- ତାକୁର ଝୁଆ, ଚିକିଏ କୁହନି, ପେଟରେ ପିଲା ଅଛି ନା । ଚିକିଏ ଭଲକରି ଦେଖନି ଝୁଆ । ମୋର ନିଷ୍ଟେ ମନେ ହଉଛି, ପିଲା ଅଛି । ହେଇପରା ଖେଳୁଛି ।

କରୁଣ ଆବେଦନ ଶୁଣି ଫେରି ତାହିଁଲି ରାଣୀର ବାଁ ପଟ ଖଚରେ ଶୋଇଛି ଗୋଟିଏ ଅଛିରମ୍ଭସାର ନାରୀ । ବାଲଗୁଡ଼ିକ ପୁରୁପୁରୁ ହୋଇ ପଞ୍ଚା ପବନରେ ଉତ୍ତୁଟି । ଆଖି ଦିଓଟିର ଗହୁରବୁ ସୂଜନ ଆଶା ମଞ୍ଜିରେ ମଞ୍ଜିରେ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଉତ୍ତୁଟି । ଗାଲ ଦିଓଟିର ଅସ୍ତିତ୍ବ ଅଦୃଶ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଠେଲି ଖଟ ଉପରକୁ ଦିଶୁଛି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ

ପେଟ । ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ଘୃଣାମୂଳକ ଦୟା ହୁଏ ।

ଲେଖି ଡାକ୍ତର ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ, ବୁଝିଲୁ, ତୋ ପେଟରେ ପିଲା ନାହିଁ । ଏଠା ଗୋଟାଏ ଆବୁ ।

ଚିଢ଼ି ଉଠି ମହିଳାଟି କହିଲା, ତୋ ମୁଣ୍ଡ । ଏ ହବା ଦିନରୁ ମାସିକିଆ ବନ୍ଦ ହୋଇଥି.. ଆଉ ତୁ କହିବୁ ପିଲା ନାହିଁ । ମା, ମୋ ଧନ, ଚିକିଏ ଭଲକରି ଦେଖ । ପୁଣି ସେହି କରୁଣ ମିନତି ।

ଲେଖି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟକାରିଣୀ ଆଖି ଠାରିଦେଲେ । ଲେଖି ଡାକ୍ତର ଭଲକରି ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଅଭିନୟ କରି କହିଲେ, ହଁ, ପିଲା ତ ଅଛି ।

- ବଞ୍ଚଥା ଖୁଅ । ଅହିସ୍ଵରୁଳକ୍ଷଣୀ ହୋଇଥା । ନାକ ବାଳ ତଳେ ନାଗୁ । ପାତିଲା ବାଲରେ ସୁନ୍ଦର ନଗା । ହେଁସେ ପିଲା ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ଚିକିଏ ଦେଖନ୍ତି ମା, ପୁଅ ନା ଖୁଅ । ଲେଖି ଡାକ୍ତର ଗୋଟିଏ ଦୀଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଲେ । ଦୀଘ ନିଶ୍ଚାସଟି ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆଶୀର୍ବାଦଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟର୍ଥତା ଜଣାଇ ଦେଇ ମିଳାଇ ଗଲା । ପୁଣି ପରୀକ୍ଷାର ଅଭିନୟ କରି ସେ କହିଲେ, ଖୁଅଟିଏ ।

- ହଉ ହେଲା । ପୁଅ କିଏ, ଖୁଅ କିଏ । ସବୁ ସମାନ । ମା ବାସୁଲେଇ, ତୋତେ ଦିମୁଣ୍ଡ ବଳି ଦେବି । ମୋତେ ସୁରଖ୍ୟରୁରେ ଦିଭାଗ କରି ଦେ । ଖୁଅ ମୋର ସଳଖେ ବାହାରି ଆସୁ ।

ଲେଖି ଡାକ୍ତର ତା ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ କହିଲେ, ବୁଝିଲୁ, ଭାରି ବଡ଼ ଖୁଅଟାଏ ଅଛି । ପେଟ ଚିରି ବାହାର କରିବାକୁ ହବ ।

- ହଉ, ହେଲା, ଚିରି ଖାରି ଯା କରୁଛ କର, ଖୁଅ ମୋର ବଞ୍ଚ ଆସୁ ।

ଦୁଇଟା ହାତ ଯୋଡ଼ି ସେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ହଠାତ ଶିଶୁ କ୍ରହନର ଝକ୍ୟତାନ ଶୁଣି ଚମକି ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଅଭୁତ ଦୃଶ୍ୟ । ପ୍ରାୟ ବାରୋଟି ଶିଶୁଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଠେଲା ଗାଡ଼ିରେ ଶୁଆଇ ଜଣେ ଧାଇ ଠେଲି ଠେଲି ଆଶୁତି । ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି, ଏ ଶିଶୁଗୁଡ଼ିକ କଥା ଜଣକର ?

ରାଣୀ ହସିଉଠି କହିଲା, ତା ହୋଇଥିଲେ ଭାରି ଭଲ ହୁଅତା । ଫଟ ବାହାରିଛି ଦେଖିନା । ଅଷ୍ଟେଲିଆର ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ନଅଟି ଜନ୍ମ ଦେଇଛି । ଆହା, ଦୁଇଟି ମରିଗଲେ । ତାର ସ୍ଵାମୀ ତାକୁ ତୁମା ଖାଉଥିବାର ଫଟ ବାହାରିଛି । କି ଆନନ୍ଦରେ ସ୍ତ୍ରୀ ତା ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଅନେଇଛି ।

ଭଲ ହୁଅଛା ! ଭୟରେ ମୋର ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା । ମାଲଥୁସ ସାହେବଙ୍କୁ କିଏ ଯେପରି ଠେଣାରେ ଠେଣାଏ ଦେଲା । ସେ ଚିକ୍କାର କରି ପଡ଼ିଗଲେ । କଲେଜ ଲାଇବ୍ରେରୀର ମୋଟା ମୋଟା ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରର ବହିଗୁଡ଼ିକ ହୁଲ ଦାଲ ଶବରେ ଥାକରୁ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଆଖି ନ ଖୋଲି କହିଲି, ଶେକସପିଯରଙ୍କ ଗୋଟିଏ ନାଟକରେ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଠିକ ଏହିପରି କହଚଢ଼ି । ଜଣେ ମହିଳା ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ‘କୁହକୁ ତ, ମୋର କେତୋଟି ସତାନ ହେବେ ।’ ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲେ ଯଦି ତୁମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜହାରେ ଗର୍ଜସଞ୍ଚାର ହୁଏ, ତେବେ ଲକ୍ଷାଧୂକ ।

ରାଣୀ ହସି କହିଲା, “ଠିକ କହିଚଢ଼ି ସେ । କିନ୍ତୁ ଏଠି କାହାରି ସେ ସୌଭାଗ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ସବୁ ମା’ମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ହୁଆଗୁଡ଼ିକ ଧାର ନେଇ ପରିଷାର କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେରାଇ ଆଣ୍ଟୁଛି ।

ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲି ସବୁ ମାଆମାନେ ଖଟ ଉପରେ ଉଠି ବସିଚଢ଼ି । ସମସ୍ତେ ବୁଝଣା, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖିରେ ପୁଣି ଉଠିଛି ଗୋଟିଏ କମନୀୟ ଗର୍ବ, ଅପୂର୍ବ ସତ୍ତ୍ୱାବଳୀ । କେହି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପ୍ରତିକିରଣ କାହାରି କରିଛି । କାହାର ବା କ୍ଷୀର ଅବିରତ ଝରି ଲୁଗା ତିତାଇ ସାରିଲାଣି । ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲା । ଧାର ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପରିବେଷଣ କଲାପରି ଯାହାକୁ ଯାହାର ଶିଶୁ ଦେଇଗଲା ।

ଗୋଟିଏ ମହିଳା କରୁଣ ସ୍ଵରରେ ପଚାରିଲା, ମୋ ଧନ ?

- ଆସୁଛି, ବ୍ୟଷ୍ଟ ହ'ନି ।
- ନା, ତୁମେ ଜଳଦି ଆଶ । ମୋ ମନ କଅଣ ହେଉଛି ।

ରାଣୀ ମୋ କାନରେ କହିଲା, ତା ପିଲା ଆଉ ନାହିଁ ବୋଧେ - ରଙ୍ଗବାତ ହୋଇଥିଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ସେ ନିଜର ହାତଟି ସତାନ ଉପରେ ଧୀରେ ରଖିଲା । ସମସ୍ତ ଆଧୁରୋତ୍ତମ ଆଧୁଦୈବିକ ବିପଦରୁ ତାର ସତାନକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ତାର କ୍ଷୀଣ ହାତଟି ଯେପରି ଯଥେଷ୍ଟ ।

- ମୋ ଧନ କାହିଁ ଦିଅ । ପୁଣି ସେଇ କରୁଣ ମିନତି ।

ଧାର ଫେରିଆସି କହିଲା, ତା ଦେହ ଚିକିଏ ଖରାପ ଅଛି । ତାକୁରାଣୀ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଏଇକଣି ନେଇ ଆସିବା ମା, ବ୍ୟଷ୍ଟ ହୁଅନି ।

- ନା, ତୁମେ ଜଳଦି ଆଶ । ଧନ ମୋର କେତେବେଳୁ ଗଲାଣି ... ହେ ମା କାଳୀ ...
- ହେଉ ଯାଉଛି । ଧାର ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଆଖି ପୋଛି ଚାଲିଗଲା । ଲେତି ତାକୁ ଆସିଲେ ।

- ସମସ୍ତକ ପିଲା ତ ଆଣିଲେ, ମୋର କାହିଁ ? କାହିଁକି ନେଲ ଆଜି, ମୁଁ ମନା କରୁଥିଲି । ଧନ ଦିହ ମୋର ଭଲ ନଥିଲା ।

ସେ ଆଉ କହିପାରିଲା ନାହିଁ । ବେଦନାରେ ୩୦ ଦିଓଟି ତାର ଥରି ଉଠିଲା । ଅସହାୟ ଭାବରେ ଥରେ ସମସ୍ତକୁ ଚାହିଁ ସେ ମୁଁ ପୋଡ଼ିଦେଲା । ସମସ୍ତଙ୍କର ସତାନ ଫେରିଚନ୍ତି, ତାର ଫେରିନି, ଏ ଲଜ୍ଜା ଯେପରି ତାକୁ ଜାଳିଦେଲା । ଦୁଇ ସ୍ତନରୁ ତା'ର କ୍ଷୀରର ପ୍ରୋତ ବୋହି ଲୁଗାଟିଯାକ ତିନ୍ତାଇ ସାରିଲାଣି ।

ଲେତି ତାତ୍ତର ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ପଚାରିଲେ, ପିଲାର ବାପ କାହିଁ ?

- ମୋ ଖାଇବା ଆଣି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଚାରିଆଡ଼ ନିଷ୍ଠବଧ ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ବୁଦ୍ଧ ଶ୍ଵାସରେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ମହିଳାଟିର ସ୍ବାମୀ ଖାଇବା ନେଇ ଆସିଲେ । ଲେତି ତାତ୍ତର ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ବାହାରକୁ ଡାକିଲେ । ମହିଳାଟି ଏଥର ସବୁ ବୁଝି ପାରିଲା । ମୋ ଧନ ବୋଲି ଚିକାର କରି ତାର ସତାନର କ୍ଷୁଦ୍ର ତକିଆଟି କୁଣ୍ଡାଳ ସେ ଖଟ ଉପରୁ ତଳେ ପଡ଼ି ଅଞ୍ଚାନ ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ ଆଉ ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ ସୁଷ୍ଠିର ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରସୂତିଶାଳାରେ । ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ବାସ୍ତବତାକୁ ଫେରିଆସିବା ପାଇଁ ମୁଁ ବେଶ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଖଣ୍ଡ ଖବରକାଗଜ ପିଟାଇ ଧରିଲି । ଆଜିକାର ମୁଖ୍ୟ ସମାଦ ହେଉଛି -

ବିଜ୍ଞାନର ଅଭ୍ୟାସ ଆବିଷ୍ଵାର । ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ହାଇଟ୍ରୋଜେନ ବୋମାରେ ନିମିଷକେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକର ମତ୍ତୁୟ ହୋଇପାରେ ।

ତୁଟୀୟ ମହାସମର କାଗିଯିବ ? ତୁଳପକ୍ଷର ସଜବାଜ । ସୈନ୍ୟଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିତାମାତାକୁ ସତାନ ଉପାଦନ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ପୁରସ୍କାର !”

କାଗଜଚା ମୋଡ଼ିମାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେଲି ।

କୃପାନିଧି ବାବୁ

ଏଇ ଯେ ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ବୟସ ଦୀର୍ଘକାଳୀ ୩୦ଜାମୀ ଭଲି ସିଧା ଭଦ୍ରଲୋକଟି ନଈକୁଳରେ ପ୍ରାତଃ ତ୍ରୁମଣରେ ବାହାରିଛନ୍ତି ଲୋକେ ସକାଳୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦିଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ କଥା ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ନାଁ ନଧରି କୁହନ୍ତି ଅମୁକ ବାବୁ । ସକାଳୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ବା ନାଁ ଧରିଲେ ସେ ଦିନଯାକ କୁଆଡ଼େ ଖାଇବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । କୃପାନିଧି ବାବୁ ଏକଥା ଜାଣନ୍ତି; ତେଣୁ ସେ ବଢ଼ି ସକାଳୁ ବୁଲି ବାହାରିବା ବେଳେ କୌଣସି ଆଡ଼କୁ ନ ଚାହେଁ ସିଧାସଳଖ ଚାଲନ୍ତି । କିଏ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଇ ବାଟ କଟେଇ ଅନ୍ୟବାଟେ ଚାଲିଗଲା, ସେଥିପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଭୂଷେପ ନଥାଏ ।

ପିଲାଟି ବେଳୁ ସେ ହିସାବୀ । ସେ କୁହନ୍ତି ଅପବ୍ୟୟ ସେ ସହ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଲୋକେ, ଏପରିକି ତାଙ୍କ ଘର ଲୋକ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି ସେ କଥା ମିଛ । ଅସଲ କଥା ସେ କାହାରିକୁ ଅଧଳାଏ ବି ଦେବାକୁ ତାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଡ଼ିବାବେଳେ ହଷ୍ଟେଲରେ ଥୁବା ସମୟରେ ଏଇ ଗୁଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଥରେ ବିପଦରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ।

ପଡ଼ିବା ବେଳତୁ ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ଅଟକଳ ଅନୁସାରେ ଖରଚ କରିବା । ଅଟକଳରେ ସୂତାଏ ବି ଏପାଖ ସେପାଖ ହବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଦିହରେ ଲଗାଇବା ତେଲ କିଣିଲେ ନିଇତି କେତେ ସେଥିରୁ ମାଞ୍ଚିବେ ତାହାର ଅଟକଳ ହୁଏ ଏବଂ ସେହି ଅଟକଳ ଅନୁସାରେ ନିଇତି ତେଲ ମଖାହୁଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସୁବାସିତ ତେଲ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ କିଣାହୁଏ ଏବଂ ଦୈନିକ ଅନୁମାନ ହିସାବରେ ସେ ତେଲ ମାସେ ଯିବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସହାଧ୍ୟୀ, ସୁହୃଦ ଏବଂ ଏକ ପ୍ରକୋଷ ନିବାସୀ ବିଦ୍ୟାଧର ଥରେ ଥୋଡ଼ାଏ ତେଲ ସେଥିରୁ ଦେହରେ ମାଞ୍ଚିଦେଲେ । ଫଳରେ ସେ ମାସରେ ତାଙ୍କର ତେଲଟି ମାସେ ଗଲା ନାହିଁ । କୃପାନିଧି ମହା ଭାଲେଣିରେ ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରଥମ କଥା, ତାଙ୍କ ଅଟକଳ ଭୁଲ ହେବା କଥା ନୁହେଁ, ଭୁଲ ହେଲା କିପରି ? ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ମାସିକିଆ ଅଟକଳର କେଉଁ ଖର୍ଚ୍ଚରୁ ଟଙ୍କା କାଟି ତେଲ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଭରତି କରିବେ ? ମାସିକିଆ ଅଟକଳଟି ଏପରି କଣ୍ଠାଏ କଣ୍ଠାଏ ତିଆରି ଯେ, କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚକାଟ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ସିନେମା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଅଛି ସେଥିରୁ କିଛି କମାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସିନେମା ମାସକୁ ଥରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅଟକଳ ହୋଇଛି ।

ସେ ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ କାଟ କଲେ ପଡ଼ାପଡ଼ି ଜନିତ ମାନସିକ ଚାପର ଲାଘବ ସେ ମାସରେ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତା ଫଳରେ ହୁଏତ ମାନସିକ ଦୁର୍ବଳତା ବଡ଼ି ପାରେ । କୃପାନିଧି କିଛି ଠିକ୍ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଖାଇବା ପରେ ଏବଂ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ତାଇରି ଓ ହିସାବ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ ସମୟ ଅଟକଳରେ ଅଛି, ତାରୁ ଅଧିକା ଏକ ମିନିଟ୍ ଭାବନା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । କୃପାନିଧି ତିନିଦିନ ତିନୋଟି ଘଣ୍ଟା ଏହିପରି ଭାବିଲେ । ଏ ତିନିଦିନ ତେଲ ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକ ରହିଲା । ତାପରେ ଉପାୟ ସିର କଲେ ଯେ ବର୍ଷକିଆ ଅଟକଳରେ ଯେଉଁ ଅଧିକା ଟଙ୍କା ବିପଦ ଆପଦକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ସେଥିରୁ କିଛି ସେ ମାସର ତେଲ ବାବଦକୁ ନେବେ । ସେଇ ସିନାତ ଅନୁସାରେ ସେ ବର୍ଷର ହିସାବ ଖାତାରେ ଅନୁରୂପ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଲେଖି ଯଥାରାତି ଗୋଟିଏ ବାବଦରୁ ଅନ୍ୟ ବାବଦକୁ ଦେବାନେବା ହେଲା ପରେ ତେଲ ମାଞ୍ଜି ଗାଧୋଇବା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ପରମାସରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ନିଅଷ୍ଟ ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ତ ଏପରି ଭୁଲ ହେବା ଆଦୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ ! ନିଶ୍ଚୟ ତେବେ କେଉଁଠି ଚୋରି ହେଉଛି । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଜାଣିଲେ ଯେ ସୁହୁଦୁରମ ବିଦ୍ୟାଧର ଲୁଚାଇ ତେଲ ନେଉଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସରେ ବିଦ୍ୟାଧର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ତେଲ ଶିଶି ବାବଦ ଅଟକଳରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ପକାଇ କୃପାନିଧି ବିଦ୍ୟାଧରକୁ ଗୋଟିଏ ତେଲ ଶିଶି ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ବିଦ୍ୟାଧର ଏହାକୁ ଅପମାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରି କୃପାନିଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପପ୍ରଚାର କରିବା ଫଳରେ କୃପାନିଧି କୃପଣ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିକାଶେ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୁ ମହଲରେ ନାନା ଅପମାନ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । କୃପାନିଧି ନୀରବରେ ସେ ଅପମାନ ସହ୍ୟ କରି ତାଙ୍କର ନୀତିରେ ଅଟକ ରହିଥିଲେ ।

କଲେଜ ପଡ଼ାସାରି କୃପାନିଧି ଚାକିରୀ କଲେଣି, କିନ୍ତୁ ସେଇ ନୀତି, ସେଇ ଚଳଣିରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନାହିଁ । ବିବାହ ସେ କରିନାହାନ୍ତି । ନ କରିବାର କାରଣ, ଚାରିପୁରୁଷ ପୂର୍ବେ ତାଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଧଇଁଗୋରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଯଦିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତିନିପୁରୁଷରେ ସେ ଗୋଗର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଇନାହିଁ । ତଥାପି ବିଜ୍ଞାନାନୁସାରେ ଏ ଗୋଗ ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଏବଂ ଯେ କୌଣସି ପୁରୁଷରେ ତାହା ପୁଣି ବାହାରି ପାରେ । କୃପାନିଧିଙ୍କ ନୀତିରେ ଏପରି ଗୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବଂଶ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ହୋଇଯିବା ଉଚିତ । ସେଇ ନୀତି ଅନୁସାରେ ସେ ବିବାହ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସିନାତ କରିଥିଲେ । ବସ୍ତୁତଃ ତାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବୟସ ସେତେବେଳେ ଏ ଗୋଗର ସାମାନ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ଚିକିଏ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ସେ ଗୋଗର ତିନେମାତ୍ର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ସେ ସର୍ବଦା ସବକ, ସୁଷ୍ଠୁ । ଏ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦାନ୍ତ ବି ପଡ଼ିନାହିଁ । କେବଳ କାନ ପାଖର ଦୁଇଚାରିଟା ବାଜ

ଧଳା ହୋଇଛି ଏଇ କେଡ଼େମାସ ହେବ । ତଥାପି ତାଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ସେ ବିବାହ କଲେ ନାହିଁ । ବାପା, ବୋଉ, ଭଉଣୀ କେତେ ରାତି କାନ୍ଦି ଆଖି ଫୁଲାଇଚନ୍ତି, ବୋଉ କେତେ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇଛି, ତଥାପି କୃପାନିଧୂ ତାଙ୍କ ନୀତିରେ ଅଟଳ ରହିଛନ୍ତି ।

ବିବାହ କରି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଅବିବାହିତ ଜୀବନର ନାନା ଦୋଷ ବିଷୟରେ ସେ ପୁଞ୍ଜାନ୍ତପୁଞ୍ଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଆଲୋଚନା କରି ସେଥିପାଇଁ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ଅଛନ୍ତି । ନାରୀଘଟିତ ବ୍ୟାପାରରେ ତାଙ୍କର ଅତିବଢ଼ି ଶତ୍ରୁ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନାମ ଦେଇପାରି ନାହିଁ । ଖାଲି କୃତିର ସୁପ୍ରିୟା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ କୃପାନିଧୂଙ୍କ ମନଟା ଉଦାସ, ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠେ । ତାଙ୍କ ତାଇରାରେ ସୁପ୍ରିୟାଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଶେଷ ଚିଠିର ନକଳ ତଳେ ଦିଆଗଲା ।

ସୁପ୍ରିୟା,

ପ୍ରେମର ହୁଏତ ଯୌନ ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ ଉଦପରି । କିନ୍ତୁ ମାନସିକ ଓ ଶାରୀରିକ ବିକାଶ ଦିଗରେ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ପ୍ରେମର ପରିଣାମ ହେବା ଉଚିତ । ଅବାଧ ପ୍ରେମ ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ଅମଙ୍ଗଳଜନକ । ମୋ ପକ୍ଷରେ ବିବାହ ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ଅମଙ୍ଗଳଜନକ । ତେଣୁ ମୋ ଜୀବନରେ ପ୍ରେମର ଯ୍ୟାନ ନାହିଁ । ଏହା ଜାଣି ମୁଁ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ଥିବା ସବେ କେତେବେଳେ ମୋର ଅଞ୍ଚାତସାରରେ ମୋର ମନ ଆପଣଙ୍କ ଆତକୁ ଆକୃଷ ହୋଇଛି, ତାହା ଜାଣି ପାରିନାହିଁ । ଦିନେ ଅକାରଣରେ ମୋର ମନଟା ଉଦାସ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଛାତି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଅଭୁତ ବ୍ୟଥା ଅନୁଭବ କଲି । ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଔଷଧ ଲେଖିଦେଲେ ତାହା ଖାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ବ୍ୟଥାର ଉପଶମ ହେଲାନାହିଁ । କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବୁଝିଲି ଯେ ଆପଣଙ୍କର ସେବିନ ଦେଖା ନ ପାଇଥିବାରୁ ଏପରି ଅନୁଭୂତି । ସେହିଦିନ ବୁଝିଲି ଯେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛି । ସେଇଦିନ ହଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିଥିଲି ଯେ ଏହାକୁ ଆଉ ଆଗେଇବାକୁ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମୁଁ ମୋ ଆତ୍ମ ମୋ କଥା କହିଲି । ଆପଣଙ୍କ ମନ କଥା ଆପଣ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବି । ଅତେବ ଏହାହିଁ ଆମ ଦୁର୍ବିଲର ଶେଷ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ, ଏପରିକି ମୋ ପ୍ରତି ଘୃଣା ଭାବ ଆଖି ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ମୋତେ ଲୁଳିଯିବା ଉଚିତ । ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମିଳାମିଶା ବେଳେ ମୁଁ ମୋର ଜଳ ଦିଗଟି ହଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ତାହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋ ଆତକୁ ଆକୃଷ କରିଛି । ଏ ଶଠତା ପାଇଁ କ୍ଷମା କରିବେ । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷମାନ ମୋ ପ୍ରତି ଘୃଣାଭାବ ଆଣିବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ, ଯଦି ଆପଣ ଚାହାନ୍ତି, ମୁଁ ମୋର ଖରାପ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ କହିବି । ତାହାର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଜତି ॥

କୃପାନିଧୂ

ଚିଠି ଦେବାଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟାଷ୍ଟ ସମୟରେ କୃପାନିଧ୍ୟ ନିଜ ଘରେ ତୌକି ଉପରେ
ବସି ଆକାଶ ଆଡ଼େ ଶୁନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକ
ଅନୁସାରେ ବାଢ଼ିବଗିଚା କାମ କରିବା କଥା । କେତେବେଳେ ଯାଏ ଏହିପରି ବସିଥିଲେ,
ତାଙ୍କୁ ମାଲୁମ ନଥିଲା । ହଠାତ ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିଗଲା ସେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକ
କାମ ନକରି ବସିରହିଛନ୍ତି । ଉଠିଯାଉ ବଗିଚାକୁ ଗଲେ । ଗୋଲାପ ଗଛଟିଏ ମଉଳି
ଯାଇଛି ଦେଖି ତାର କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ସେହି ଗଛ ମୂଳେ ବସିପଡ଼ିଲେ ।
ଅଜାଣତରେ ତାଙ୍କର ଆଖିପତା ଚିକିଏ ଓଦା ହୋଇଗଲା ।

କଥଣ କରୁଚନ୍ତି ?

ତମକି ପଡ଼ି ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ, ସୁପ୍ରିୟା ।

ମୋର ଚିଠି ପାଇଚନ୍ତି ?

ଆଜ୍ଞା ହଁ, ସୁପ୍ରିୟା ହସି କହିଲେ ।

ତେବେ ତ ଆଉ ଆସିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ନଥିଲା ।

ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ଆପଣ କେମିତି ଜାଣିବେ ?

ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହାଇ ଯାଇ କୃପାନିଧ୍ୟ କହିଲେ, ମୁଁ ମୋର ଯାହା କହିବାର କଥା
ଚିଠିରେ ଲେଖିଛି । ତା ପରେ ଆଉ କିଛି କହିବାର ଥାଇ ପାରେନା ।

କିଏ କହୁଛି ଆପଣଙ୍କୁ ବିବାହ ହେବାକୁ ? ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଛାଡା ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀର
କଥଣ ଆଉ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ଥାଇ ପାରେ ନା ? ଆମେ ଦୁହେଁ ବନ୍ଧୁ ଭଲି ରହିବାକୁ
ଆପରି କଥଣ ଆପଣଙ୍କର ?

ସେମିତିକିଥା ପ୍ରଶ୍ନ ମୁଁ ଅନେକ ଉପନ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଛି । ନିହାତି ଉପରଠାଉରିଆ
ବା ଅଭିସନ୍ଧିମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯୌନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଉତ୍ତ୍ରେକ ହେବାର ସମ୍ବନ୍ଧା
ଅଛି ସେଠି ନିଷ୍ଠକ ବନ୍ଧୁତା ରହିବ କିପରି ? ରହିବା ଉଚିତ ମଧ୍ୟ ନୁହଁ । କାରଣ ତାହା
ସମସ୍ତ ଜୀବନ ବିକୃତ କରିଦେବ ।

**ବେଶ ତ, ବିବାହ କରନ୍ତୁ । ସନ୍ତାନ ନ ହେଲେ ହେଲା । ଆଉ ଆପଣଙ୍କ
ଆପରି କଥଣ ଥାଇପାରେ ?**

କୃପାନିଧ୍ୟ କଥଣ ଯେପରି ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ତା'ପରେ
ସୁପ୍ରିୟାଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଚିଠିର ନକଳଟି ବାହାର କରି ପଡ଼ି କହିଲେ, ଓହ ମୋର ଝୁଲ
ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏ ବିଷୟରେ ମୋର ମତ ଲେଖିବା ଉଚିତ ଥିଲା, ଲେଖି ନାହିଁ ।
ମୋର ମତରେ ନାରୀର ଚରମ ପରିଣତି ଜନନୀ ହେବାରେ । ସେଥରୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ

ବଞ୍ଚିତା କରି ଦୋଷୀ ହେବାକୁ ଚାହେଁ ନା । ଆପଣ ବୃଥାରେ ଚିନ୍ତା କରୁଚାନ୍ତି । ଯାହା ବର୍ମାନ ମନେ ହେଉଛି ଅଶେଷ କଷଦାୟକ, କିଛିଦିନ ପରେ ଦେଖିବେ ଯେ ମନେହେବ ସେଇଟାହିଁ ଆପଣଙ୍କର ସୁଖ ଶାନ୍ତିର କାରଣ । ମନ କେବେ ଗୋଟାଏ ଜିନିଷକୁ ଧରିପଡ଼ି ବୁଝେନା । ତାହା ନ ହୋଇଥିଲେ ମଣିଷ ବିବର୍ଣ୍ଣ ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ଏ ବିଷ୍ୟରେ ଆଉ କିଛି ଆଲୋଚନା ନ କରିବାହିଁ ଭଲ ।

କୃପାନିଧି ଉଠି ଦୁଆରଟି ଖୋଲି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସୁପ୍ରିୟା ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ ସେ ଘର । ଏହାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସ୍ଵରୂପ କୃପାନିଧି ସେହି ଦିନକ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦୈନଦିନ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ଣ୍ଣୟର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟାଇ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଥିଲେ ପରଦିନ ସକାଳ ଯାଏଁ । ଏହାପରେ ସେ ଦ୍ରୁଇଜଣଙ୍କର ଆଉ ଦେଖାୟାକ୍ଷାତ ହୋଇ ନାହିଁ, କିମ୍ବା କୃପାନିଧିଙ୍କର ତାହା ପରେ ଆଉ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିନାହିଁ ।

କୃପାନିଧିଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ବିରତ ହୁଅଛି ସେହିମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୟା, ଦାନଶୀଳତା ଆଦି ଯେଉଁ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଣିଷ ଦେବତା ହୋଇପାରେ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ସେ ବିଷ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ମତ ସମ୍ମର୍ଶ ଓଳଚା । ସେ କୁହନ୍ତି ଏହାପରି ସ୍ଵାର୍ଥନ୍ତା ବା ଅସାମାଜିକତା ବା ଦାୟିତ୍ୱନତା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । କିଛି ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ଦୟାବାନ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା ପାଇ ମଣିଷ ଆମ୍ବପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରେ, ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିବାରେ ଲାଗେ ଏବଂ ସମାଜରେ ନିଜର ପ୍ରତିପରି ବଢାଏ । ତା ନହେଲେ ଲୋକ ଟିକିସ ଦେବାରେ ନାନା ଧୟପାବାଜି କରି ଦାନଖରାତରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦିଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିପରିରେ ସେ ଏପରି ବିଭୋଗ ବୁଝେ ଯେ କେବେହଁ ଭାବି ଦେଖେ ନାହିଁ ଯେଉଁ ସାହାଯ୍ୟକୁ ସେ ନିଜର ମହଦ୍ଵଜନିତ ଦାନ ବୋଲି କହୁଛି ତାହା ହୁଏତ ଅନ୍ୟର ଦାବି ହୋଇ ପାରେ । ଅନ୍ୟର ଦାବିକୁ ସେ ଅସ୍ଵୀକାର କରି ତାହାକୁ ଉଣ୍ଠାଇବା ପାଇଁ, ଦାନ, ଦୟା ଆଦି ଆବିଷ୍କାର କରିଛି । ଅତେବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସୃଷ୍ଟି ଦୟା, ଦାର୍ଶନିକ ଆଦିର ନାମକରଣ । ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ମଣିଷ କେବେହଁ ଦେଖେନାହିଁ, ତାହା ଦ୍ୱାରା ସେ ଅନ୍ୟର ବା ସମାଜର କ୍ଷତି କଲା କି ନା । ଦେଖେ ନାହିଁ ତାର ସାହାଯ୍ୟ କିପରି ବ୍ୟୟିତ ହେଲା । ସେ ଦାନ ଦେଇ ପରମ ସତୋଷ ଲାଭ କରି ରହିଲା, ଅନ୍ୟର ତାହା ଦ୍ୱାରା କଅଣ ହେଲା ସେଥିରେ ତା’ର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନା । ତାଙ୍କ ମତରେ ଅର୍ଥନୀତି ଏପରି ହେବା ଦରକାର ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଦୟା, ଦାନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ଦରିଦ୍ର ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରକୁ ସେ ମାସିକ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ସ୍ଵାକ୍ଷରି ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ମତାମତ,

ସୁଲରେ ତାହାର ଆଚରଣ ଆଦି ସବୁ ପୁଣ୍ୟନୂପୁଣ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ତାହା ପରେ ତାକୁ ସାହାୟ୍ୟ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ସର୍ବରେ ସେ ସାହାୟ୍ୟ ଦେଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଉତ୍ତ ଛାତ୍ର ତାହାର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବ ଦେଇଯିବ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ସେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତ ଛାତ୍ର ବିଷୟରେ ସମସ୍ତ ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ଉତ୍ତ ଛାତ୍ର କଲେଇରେ ପଡ଼ିବାବେଳେ ସେ ତାକୁ ମାସିକ ଦଶଟଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟ ଦେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଛାତ୍ରଟି କୃପାନିଧିଙ୍କ ମାସିକ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବ୍ୟତିବ୍ୟତ ହୋଇ ଶେଷକୁ ସେ ସାହାୟ୍ୟ ନେବା ବନ୍ଦ କରିଥିଲା । କୃପାନିଧିଙ୍କ ଭାଲେଣି ପଡ଼ିଲା ଯେ, ସେ ଛାତ୍ର ସଂକ୍ରାନ୍ତ ତାଙ୍କର ନଥୁଟି ବିଡ଼ା ବନ୍ଦ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଛାତ୍ରଟି ଠାରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ ନ ପାଇଛନ୍ତି । ବିନେ ହଠାତ୍ ଦେଖା ହୋଇ ଯିବାରୁ କୃପାନିଧି ପଚାରିଲେ, କିହୋ ଯତୀନ୍, କିପରି ଅଛି ? ତୁମ୍ଭର ହାକିମ ତାକିରା ହେବାର ଶୁଣି ସୁଖୀ ହେଲି । କିପରି ଲାଗୁଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ?

ଯତୀନ ଚିହ୍ନି ନ ଚିହ୍ନିଲା ପରି କହିଲା, ଭଲ । ହଁ, ତମର ଖବର କଥଣ ? ଭଲ ତ ? ବେଶ ବେଶ ।

- ତମର ଶେଷ ତିନିମାସର ହିସାବ ମୋତେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇ ନା, ମନେ ଅଛି ? ସେଟା ଦେଇଦେବ । ନ ଦେଲେ ମୋର ସେ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ନଥୁପତ୍ର ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଯିବ । କୃପାନିଧି ଯଥାନୀତି କହିଲେ ।

- କି ହିସାବ ହୋ ? ଭାରିତ ଗୋଟେ ଦେଇ ପକାଉଥିଲ ଯେ ତାହାର ହିସାବ ପୁଣି ଦବାକୁ ହେବ ! ମୋ ନାଁରେ ମକଦ୍ଦମା କରିବ ଯାଆ ।

- ମକଦ୍ଦମା କରିବି କାହିଁକି ? ଓ, ଚକା ପାଇଁ ? ସେତକ ମୁଁ ଚିକିତ୍ସା ହିସାବରେ ଦେଉଛି । ତାର ହିସାବ ନ ଦେଲେ ମୋ ନଥୁରେ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୋର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଲେଖି ଫାଇଲ କାମ ବଜେଇ ବିଡ଼ା ବାନ୍ଧି ଥୋଇଦେବି ।

- ହଁ ହଁ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଲେଖି ରଖ । ସକାଳୁ ମୁଁହଁ ଦେଖିଲାଣି ମଣିଷ, ଏଦିନ କେମିତି ଯିବ କିଏ- ଜାଣେ । ମୁଁ ସମସ୍ତ ଚକା ତମର ଫେରାଇ ଦେବି ।

- ମୁଁ ଫେରାଇ ନେବି କାହିଁକି ?

- ମୁଁ ଏପରି ଲୋକ ପାଖରେ କୃତ୍ୱ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ ନା ।

- କିଏ କହୁଛି କୃତ୍ୱ ହେବାକୁ ? ମୁଁ କୃତ୍ୱତାକୁ ଘୁଣା କରେ । କେବଳ ମୋର ଦେଇ ଚିକିତ୍ସା ସଦବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗିଛି କି ନା ତାହା ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ । ତୁମର ଯେଉଁ ବିଦ୍ରୋହ ଭାବ ତାହା ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହଁ । ତୁମେ ମୋର ଦବାକୁ

ସାହାୟ୍ୟ ଓ ଦାନ ବୋଲି ଜାତୁଚ ବୋଲି ମନରେ ବିଦ୍ରୋହ ଭାବ ଆସୁଛି । ମୋ ପ୍ରତି ବିଦ୍ରୋହ ଭାବ କ୍ରମେ ସମସ୍ତ ସମାଜକୁ ସଞ୍ଚିତ ଯିବ । ଏକୁ ସାହାୟ୍ୟ ବାବଦ ବୋଲି ଭାବ ନା । ମୁଁ ତ ନିଜେ ସେପରି ଭାବେ ନା । ହଉ ମନ ଭଲ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ନମସ୍କାର ।

ଦିନେ ରବିବାର ସକାଳୁ ଯାଇ ଦେଖେ ଦଲେ କୁଷ୍ଟ, ଅନ୍ଧ, ବିକଳାଙ୍ଗ ଜିକାରୀ କୃପାନିଧିଙ୍କ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାଠି କରୁଛନ୍ତି, ବାବୁ ଗଣେ ଭିକ ମିଳୁ । କୃପାନିଧି ଚିତ୍ତିତ ଭାବରେ ଚୌକି ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି ।

- କଥା କଥଣ ? ଏପରି ଚିତ୍ତାମଗ୍ନ ଭାବରେ....

- ଭାବୁଥିଲି ଏମାନଙ୍କୁ ଭିକ ଦେବି କି ନା । ସରକାରଙ୍କୁ ଆମେ ଯେଉଁ ଚିକିତ୍ସା ଦେଉଥାଇଁ ସେ ଚିକିତ୍ସରେ ଏମାନଙ୍କର ଦାବି ଅଛି । ଆମେ ଯଦି ଏମାନଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ଦେଉ ତେବେ ସରକାରର ଅନ୍ୟାୟ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଏମାନେ କେବେହଁ ବିଦ୍ରୋହ କରିବେ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ବିପୁଲର ମୁଖ୍ୟରୋଧ କରିଦେବୁ । ଯଦି ନ ଦେଉ, ତେବେ ଏମାନେ ମରି ଯିବେ । ଉପାୟ ?

- ସତେ ଏକା, ସରକାର ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିହାତି ଦାୟିତ୍ୱୀନ ଭଲି କାମ କରୁଛନ୍ତି ।

- ଖାଲି ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନୁହଁ, ଆମ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ । ଏଇମାନେ ତ ଗୋଗୀର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇବାରେ ସାହାୟ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ନାହିଁ, ସରକାରଙ୍କୁ ସତେତନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ ।

- ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ମନରେ ଭାରି ଦୟା ହୁଏ ମୋର, ମୁଁ କହିଲି ।

- ତା ହେଲେ ତ ଆପଣ ଦେବତା । ମୋର ଦୟା ହୁଏ ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବେ ଏମାନେ ଏମାନଙ୍କ ଦାବି ହାସିଲ କରିବା କଥା ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେ କେହି ଯେପରି ଅନ୍ୟକୁ ଦୟା କରୁଛି ବୋଲି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ ନ କରେ । ଦୟା ବୋଲି ଯେଉଁ ଭାବ ତାହା ଦାତା ଓ ଗ୍ରହୀତା ହୁହଁଙ୍କୁ ହୀନ କରାଏ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱୀନ କରାଏ । ସରକାରଙ୍କୁ ଏ ଦିଗରେ ସତେତନ ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକା ଚିକିତ୍ସା ଦିଆଯାଉ ।

କୃପାନିଧି ଉଠି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଚାଉଳ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଦିନୁ ସେ ଏ ବିଷୟରେ ନାନା ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ପ୍ରବନ୍ଧ । ଯାହା ଫଳରେ ବହୁଦିନ ପରେ ସରକାରଙ୍କ ଆସନ ଚିକିଏ ଟକିଥିଲା ।

ଜୀବନରେ ଯାହା କିଛି ସରସ, ସୁନ୍ଦର, ଆବେଗମୟ ସେ-ସବୁ ସେ ଏଡ଼ାଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଚିକିଏ ପରିହାସ କରିବାର ମଧ୍ୟ ମୁଁ କେବେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାହିଁ । ଏତେ ହିସାବ ନିକାଶ, ଏତେ ନିୟମପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ କେଉଁଥିପାଇଁ ମୁଁ ଭାବି ପାରେନା । ସଦାବେଳେ ସେଇ ଗମ୍ଭୀର ଚିତ୍ତକୁଳ ମୁଁ ଆଉ ହିସାବପତ୍ର । ପ୍ରତିଦିନ ଯେ ତାଏରୀ ଲେଖନ୍ତି, କଥଣ ଲେଖନ୍ତି ସେଥିରେ ! କଥଣ ଏତେ ଘଟଣା ଅଛି ଲେଖିବାର ? ସଂସାର ତ କରି ନାହାନ୍ତି, ଏତେ ହିସାବ ଲେଖିବା କେଉଁଥି ପାଇଁ ? ଥରେ ସେ କଥାଟା ସାହସ କରି ପଚାରିଥିଲି । ଉଭରରେ ସେ ହସି କହିଥିଲେ, ବିବାହ ସଂସାର କରି ନାହିଁ ବୋଲି ତ ଏତେ ହିସାବ । ସମାଜ ଭିତରେ ରୋଜଗାର କରି ବଞ୍ଚି ରହିବାର ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ ମୋତେ ଦିଆ ହୋଇଛି ତାହାର କିପରି ସଦବ୍ୟବହାର କଲି ଏହା ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଅଛି । ଯଦି ବିବାହ କରିଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ସମାଜକୁ ସୁଶିକ୍ଷିତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କେତୋଟି ମଣିଷ ଦେଇଥାନ୍ତି, ଏତେ ହିସାବ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯେତେବେଳେ କରିବାର ମୋର ଉପାୟ ନାହିଁ ସେତେବେଳେ ଚିକିନିଷ୍ଠ ହିସାବ ରଖିଯିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଚାଲିଶ ବର୍ଷ ହେଲା କଟକର ବାହାରକୁ ସେ ଯାଇନାହାନ୍ତି । କେତେବାର କହିଟି ଥରେ ବଦରିକାଶ୍ରମ ବୁଲି ଆସିବାକୁ । ହସି ସେ ଉଭର ଦିଅନ୍ତି, ବଦରିକା ଯିବି କି କାରଣେ ? ସେଦିନ ହଠାତ ସେ ନିଜେ ମୋତେ କହିଲେ - ହରିହର, ଚାଲ ହେ ଚିକିଏ ପୁରୀ ଯାଇ ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ସ୍ଵାନ କରି ଆସିବା । ଦ୍ୱିଧା ନ କରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ତାଙ୍କ ସହିତ ।

ପୁରୀରେ ରହିବାର ଚିନିଦିନ ହୋଇଗଲା, କିନ୍ତୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟି ନାହିଁ । କାହିଁକି ପୁରୀ ଆସିଥିଲେ, ସେଇ ଜାଣନ୍ତି । ଦିନେ ସକାଳେ ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ କଣେ ବୁଗଣା ଭଦ୍ରମହିଳା ହଠାତ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ।

କୃପାନିଧି ଚିହ୍ନ ନ ପାରି ନିର୍ବାକ ଭାବରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

- ମୁଁ ସୁପ୍ରିୟା, ଭଦ୍ରମହିଳା ହସି କହିଲେ ।

- ସୁ-ପ୍ରି-ୟା ! କଥଣ ହୋଇଛି ଆପଣଙ୍କର ?

- ଯନ୍ମା ।

କୃପାନିଧି କିଛିକଣ ଶୁନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହି କହିଲେ, ଯନ୍ମା ତ ଆଜିକାଳି ଆଉ ଭୟକର ରୋଗ ନୁହେଁ । ଚିକିତ୍ସା ହେଉଛି ତ ?

- ହଁ ସେମିତି ହଉଛି । ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା ଏତେ ନାହିଁ ଯେ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ଚକିତ୍ତ୍ଵା ପାଇଁ ପଇସା ଖରଚ କରି ପାରିବେ । ପିଲାଞ୍ଜିଲା ତ ତେର ଅଛନ୍ତି ।
- ତା'ର ସତ । କେତେଦିନ ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ?
- ଦଶଦିନ ହେବ ଆସିଛି । ବୋଧହୃଦୟ ଆଉ ମାସେ ରହିବି ।
- ହଉ ତେବେ ମୁଁ ଆସେ ।
- ଆଜ୍ଞା, ଆସନ୍ତୁ ।

କୃପାନିଧି ଏହାପରତୁ ଆଉ କଥାଟିଏ ସୁନ୍ଦର କହି ନାହାନ୍ତି । ସେହିଦିନ ଆମେ କଟକ ଫେରି ଆସିଲୁ ଯଦିଚ ଆଉ ତିନିଦିନ ରହିବାର ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ।

ଏହାର ସାତ ଦିନ ପରେ ହଠାତ ଖବର ପାଇଲି କୃପାନିଧି ବାହାରିଛନ୍ତି ମଦନାପଲ୍ଲୀ ଯକ୍ଷମା ହାସପାତାକୁ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଲି ତାଙ୍କ ଘରକୁ । ଇମ୍ଫେ କଥଣ ? ଇମ୍ଫେ ସେ କୃପାନିଧିଙ୍କର ପ୍ରେତାମ୍ବା !

- କଥଣ ହୋଇଛି ଆପଣଙ୍କର ? ଆଖୁଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି ।
- ଯକ୍ଷମା । କୃପାନିଧି ହସି କହିଲେ ।
- ଯକ୍ଷମା !! ହଠାତ ?

ସବୁ ହଠାତ ହରିହର, ସବୁ ହଠାତ । ଜନ୍ମ ହଠାତ, ମନ୍ତ୍ର୍ୟ ହଠାତ, ସବୁ ହଠାତ, ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କୃପାନିଧି କହିଲେ । ସେ ଯାହା ହେଉ, ମୁଁ ଯାଉଛି ମଦନାପଲ୍ଲୀ । ଆଗୋର୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ନୁହଁ, ଲୋକବସତି ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ରହିବା ମୋର ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି । ତମେ ଆସିବ ଭଲ ହୋଇଛି । ମୁଁ ତମଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ଏହି ମୋର ସାରା ଜୀବନର ହିସାବ ରହିଲା, ଏଇ ସବୁ ରହିଲା ତାଏରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଗଜପତ୍ର । ଏଇ ବାକସରେ ରହିଲା ମୋର ଶେଷ ଉଇଲା । ଉଇଲା ଅନୁସାରେ ସ୍ଵପ୍ନୀୟକୁ ଦେବ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ତା'ର ଚକିତ୍ତ୍ଵା ପାଇଁ, ଗ୍ରାମୀ ଜଳସେଚନ ଯୋଜନା ପାଇଁ ରହିଲା ଦଶ ହଜାର । ଗ୍ରାମୀ ଉତ୍ସୁଳ ପାଇଁ ରହିଲା ତିନି ହଜାର । ଏ ରହିଲା ମୋଟାମୋଟି ଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବ । ଆଉ ଅନେକ ଦେଇ ମୋର ଅଛି ତା'ର ହିସାବ ମଧ୍ୟ ରଖିଗଲି ।

- ଆପଣଙ୍କର ଖାଲି ସବୁ ଦେଇ, ପ୍ରାପ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ?
- ମୋର ପ୍ରାପ୍ୟ ମୁଁ ପାଇଛି ।

ଏହାପରେ ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ମୁଁ କରିଛି ତା'ର ଉଭରରେ ହୁଁ ବା ନା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ପାଇନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ରାତିଟା ଯାକ ତାଙ୍କ ବାରଣ ସବେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲି । ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାକବେଳେ ହଠାତ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବାକୁ ଦେଖିଲି କୃପାନିଧି ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ହସି ।

- କଥଣ ଦେଖୁଛୁଛନ୍ତି ?

- କି ଅପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣାରା ! କୋଟି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରୀ, ତାରା ଚକାରଉଁରା ବୁଝୁଛନ୍ତି । ଏଁ, ମୁଁ କେଉଁଠିକ ଯାଉଛି ? କେଉଁଠିକ ? କିଏସେ ସୁନ୍ଦର ! ଆହା ସାତରଙ୍ଗର କି ତେଉ ଖେଳୁଛି ଏଠି; ସେ ତେଉ ଉପରେ କିଏସେ ସୁନ୍ଦର ବସିଛନ୍ତି ? ‘ନୀଳଃ ପତଙ୍ଗୋ ହରିତୋ ଲୋହିତଃ କ୍ଷଣପ୍ରତିତଃ ଗର୍ଭରତବଃ ସମୁଦ୍ରାଃ, ଅନାଦିସରମ ବିକୁଦ୍ଧେନ ବର୍ଷସେ ଯତୋଜାତାନି ତ୍ରୁବନାନି ବିଶ୍ଵାଃ ।’ କହୁ କହୁ ସେ ବେହୋସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ତା ପରଦିନ ରାତି ନପାହୁଣୁ କୃପାନିଧି ଚାଲିଲେ ଷ୍ଟେସନ । ସାଜରେ ତାଙ୍କର ସାନ ଗୋଟିଏ ସୁରକେସ । ତାଙ୍କର କାଗଜପତ୍ର ଭରା ନାନା ବଡ଼ ବଡ଼ ତ୍ରକ ପଡ଼ିରହିଲା ତାଙ୍କର ବସାରେ, ମୋ ଛିନ୍ମାରେ । ଜଣେ ଲୋକ ଗାଧୋଇ ଯାଉ ଯାଉ କୃପାନିଧିଙ୍କୁ ଦେଖିପାରି ମୁହଁ ତୁଳାଇ ନେଇ ଚାଲିଗଲା । କୃପାନିଧି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଟିକିଏ ହସି କହିଲେ, ‘ସର୍ବେ ସୁଖିନୋ ଭବନ୍ତୁ, ସର୍ବେ ସନ୍ତୁ ନିରାମୟାଃ, ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣି ପର୍ଶ୍ୱନ୍ତୁ, ନ କର୍ଷିଦ ଦୁଃଖଭାଗ ଭବେତ୍ ।’

ଏକଥା ଶୁଦ୍ଧିକ ସେ ଏପରି ଧାର, ଶାନ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ ଯେ ମନେ ହେଲା ଏ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଅଭିରର କଥା, ଜୀବନର ସାଧନା ।

ଏହାପରେ ମୋର ଅନେକ ଚିଠି ଦେବା ସବେ ତାଙ୍କଠାକୁ ଆଉ କୌଣସି ଜବାବ ପାଇ ନାହିଁ । ସୁପ୍ରିୟା ଦେବାକୁ ଟଙ୍କା ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଖବର ପାଇଥିଲି ସେ ଆଶାତୀତ ଭାବରେ ଭଲ ଆଡ଼କୁ ଗଢ଼ି କରୁଛନ୍ତି ।

ଦିନେ ସକାଳେ କୃପାନିଧିଙ୍କ କାଗଜପତ୍ର ଅଞ୍ଚାଳି ଦେଖୁଥିଲି ହିସାବ ତ ନୁହଁ, ତାଙ୍କର ଓ ଦେଶର ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ମାଦଳା ପାଞ୍ଜି ।

ଶାନ୍ତି ଦେବୀଙ୍କ ଶାନ୍ତି ଓ ଅଶାନ୍ତି

ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଶାନ୍ତି, ଏବଂ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ । ଯେପରି ସୁନ୍ଦରୀ ଏବଂ ସ୍ଥାନ୍ୟବଚୀ, ମନଟି ତାଙ୍କର ସେହିପରି ସରଳ । ଯେଡ଼େ ଗୁରୁତର କାରଣ ଆଉନା କାହିଁକି କେହି ତାଙ୍କୁ କେବେ ହେଁ ବିଚଳିତ ହେବାର ବା ରାଗିବାର ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଛୋଟ ଗାଆଁଟିରେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ଓ ଶ୍ରୀଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ସ୍ଵାମୀ ବୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ନାଁଟି ସାର୍ଥକ କରି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଥିଲେ ଭୀଷଣ ମାନୀ ଓ ରାଗୀ । ସାମାନ୍ୟ କାରଣରେ ବି ସେ ଉଦ୍ଦଶ୍ୟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ ଏବଂ ଥରେ ଉଦ୍ଦଶ୍ୟ ହେଲେ ତାଙ୍କର କାଷ୍ଟଜ୍ଞାନ ରହୁ ନଥିଲା । ତାଙ୍କର ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ରାହୁର ପ୍ରେମ ପରି ସର୍ବଗ୍ରାସୀ ।

ପୁତ୍ର କାଳୀଚରଣ ସେ ବର୍ଷ ବି.୧. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଗାଁକୁ ଆସି କହିଲା, ବୋଉ, ଜାଗର ଆଉ ଚାରିଦିନ ଅଛି, ତାଳ ମହାବିନାୟକ, ଚଣ୍ଡୀଶ୍ଵର- ସବୁ ତୁଳି ଆସିବା । ପୂଜା, ଭାଗବତ ପାଠ, ତୀର୍ଥଦର୍ଶନ, ସାଧୁସେବା ଆଦିରେ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କର ପିଲାଦିନ୍ଦ୍ର ଆଗ୍ରହ, ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଭକ୍ତି ଅସୀମ । ଏ ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ିବାରେ ନିଜେ ବୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ସାହାୟ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି । ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ଘୋର ନାସ୍ତିକ ଓ ମୂର୍ଚ୍ଛିପୂଜା ବିରୋଧୀ ଥିଲେ ହେଁ ବିବାହ ପରେ ଯୌବନରେ ହେଁ ତାଙ୍କର ମତର ଦୂତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ଆଣ୍ଟିଯ୍ୟ ଏବଂ ବିଦୂପ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସେ ସଂକ୍ଷେପରେ କେବଳ କହୁଥିଲେ ପ୍ରେରଣା ପାଇଚି । ଏ ‘ପ୍ରେରଣା’ର ଅର୍ଥ କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁମାନେ କହିଥିଲେ ‘ସ୍ତ୍ରୀଣତା’ । କିନ୍ତୁ ସେଥିପ୍ରତି ମହାମାନୀ ବୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ସାମନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଭୂଷେପ କରୁନଥିଲେ । ଅପିସରେ କାନ୍ଦମନୋବାକ୍ୟରେ ସେ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ ଘରେ ସେହିପରି କାନ୍ଦମନୋବାକ୍ୟରେ ନବାରତ ବଧୁର ମନ ନେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ପୁତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ଦେବଦର୍ଶନ, ଦାନପୁଣ୍ୟ, ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ ଆଦିରେ ଦୁଇଦିନ ଆନନ୍ଦରେ କଟାଇ ଶାନ୍ତିଦେବୀ ପୁତ୍ର ସହିତ ଯେତେବେଳେ ଗାଁକୁ ଫେରିଲେ ଦେଖିଲେ ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ ତାଳା ଝୁଲୁଚି ଏବଂ ସ୍ଵାମୀ ବୁଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ନିକଟରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ମୁହଁର୍ଭକେ ତାଙ୍କର ସବୁକଥା ମନେପଡ଼ିଗଲା । ଦୁଇଦିନ

ଆଗରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ୪୦ବୁ ପାଇଥିବା ଚିଠିଟି ସେ ମନେ ମନେ ପୁଣି ଥରେ ପଇଗେଇ ନେଲେ ।

ବାୟା ବୋଉ,

ଶିବରାତ୍ରି ଛୁଟିରେ ଗାଁକୁ ଯାଉଛି । ଏକା ସାଇରେ ମହାବିନାୟକ ଯିବା । ସେଠାରେ ଦୁଇଦିନ ରହି ଚଷ୍ଟୀଖୋଲ ଯିବା । ବାୟା ବି.ଏ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଗାଁକୁ ଯାଉଛି । ଟୋକାଟା ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଭାରି ପରିଶ୍ରମ କରିଛି । ଏଠାରେ ଟିକିଏ ଦୁଧବି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇପାରି ନାହିଁ - କେଉଁଠୁ ପାରିବି ବା । ସେଠାରେ ରୋଜ ତାକୁ ଭଲକରି ଦୁଧ ଦେବ । କୁରୁପା ଗାଡ଼ିବାଲାକୁ କହିବ ବଳଦ ଗାଡ଼ି ନେଇ ଆମକୁ ମହାବିନାୟକ ନେଇଯିବ । ଇତି ॥

ତୁମର

ବାୟା ବାପ

ଏ ଚିଠି କଥା ଯେ ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ତା ନୁହଁ । ହୁଏତ ପୁତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହରେ ସେ ତଦକ୍ଷଣାତ୍ ରାଜି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ ସେ କହିଲେ, ହଉ, ଭୁଲ ହୋଇଯାଉଛି । ଦୁଆର ଖୋଲ । ଏ ବଯସରେ ଦାଷ୍ଟରେ ଆଉ କିଛି କାଷ୍ଟ କରି ବସନା ।

ବିବାହର ଅଛ କେତେମାସ ପରେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ମନେ ପଡ଼ି ତାକର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଚି ଟିକିଏ ଆଗକିତ ମଥ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ସେତେବେଳେ ପୁରୀରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ଶାନ୍ତିଦେବୀ ଥିଲେ ପୁରୀରେ ନିଜ ବାପଘରେ । କରେଗୀରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ଖବର ପଠାଇଲେ, ସେ ଉପରେକି ଶାନ୍ତି ଦେବୀଙ୍କ ନେଇ ତନେ ଯାତ୍ରା ଦେଖି ଯିବେ, ସେ ଯେପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ ପିତା ତାକୁ ଜୋଇଁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ନେଇଗଲେ । ଜୋଇଁ ଫେରିଆସି ଦେଖନ୍ତି ଶାନ୍ତିଦେବୀ ଯାତ ଦେଖିବାକୁ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବାହାରିଲେ ଏତେ ଲୋକଗହଳି ଭିତରୁ ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣା ଖୋଜିବା ପରେ ସେ ତାକୁ ପାଇଲେ ଏବଂ ନିର୍ମଳତାବରେ ଶଶ୍ରୀଳ ପାଖରୁ ପ୍ରାୟ ଛଢାଇ ଆଣି ଲୋକଗହଳି ଭିତରେ ମିଳାଇଗଲେ । ଶଶ୍ରୀଳ ଓ ଶାଶ୍ଵତ ଏହି ଘଟଣା ଘଟିବା ଦିନରୁ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ ଶାନ୍ତି ବିଶ୍ୱଯରେ ସଦିହାନ ହୋଇ ନୀରବରେ ଅଶ୍ଵ ବିସର୍ଜନ କରିଥିଲେ ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ କଥାରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ଗର୍ଜନ କରି କହିଲେ, କାହିଁକି ? ମୋ ସାଇରେ ଯିବାକୁ ଆଉ ସୁଖ ଲାଗୁନି ନା ? ତା'ପରେ ହଠାତ୍ କାନ୍ଦିପଠି କହିଲେ,

ମୁଁ ଲେଖିବା ସବେ ତୁମେ ମୋ କଥା ଚିକିଏ ବି ଭାବିଲ ନାହିଁ ।

ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ମନସ୍ତର ପଡ଼ି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀସୁଲଭ ସହଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ଜାଣିଥିଲେ, ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ସତାନର ଚରିତ୍ର ଉପରେ ଯେଉଁ ରେଖାପାତ କରେ ତା ଜୀବନଯାକ ନିଭେ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ସେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ପ୍ରେମର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା କେବେ ହେଁ ସତାନମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀଭୂତ କରାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଗାଁରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଆଖିପାଖର ଲୋକେ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହେବ ଭାବି ଭୟରେ ବୁଝ ହେଲେ । ଏତେଲୋକଙ୍କ ସାମନାରେ ପଚାଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସୁନ୍ଦା ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ଏ କାଣ୍ଟ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜାବୋଧ ହେଲା ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ ତାଙ୍କର ସେତେବେଳେ କାଣ୍ଠଜ୍ଞାନ ନଥିଲା । ବୁଝ ହୋଇଥିବା ଲୋକେ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କୁ ଆତ୍ମଆଳ କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଜାଗିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସର୍ବତ୍ର ସବେ କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କୁ ଦାଣ୍ଟ ମଞ୍ଜିରେ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

କାଳୀଚରଣ ଏତେ ବେଳଯାଏ ଭୟ ଏବଂ ଆଶ୍ରୟରେ ଅଛିଭୂତ ହୋଇ ଛିଡା ହୋଇଥିଲା । ପିଲାଦିନ୍ତୁ ତା’ର ବାପାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଶ୍ରୀଦା ନଥିଲା । ବରଞ୍ଚ ହିଂସାର ଭାବ ଥିଲା । ପିତାଙ୍କର ଏପରି ଅମାନ୍ତ୍ରଷ୍ଟିକ କାଣ୍ଟ ସେ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲା । ପିତାଙ୍କ ତା’ର ଯଥେଷ୍ଟ ଭୟ ଥିଲେ ହେଁ ସେ ସାହାସ କରି କିଛି କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୁ ଏଥରେ କିଛି କହନା ।” ଲୋକମାନେ କିନ୍ତୁ କହିଲେ, ଏତେ ବଡ଼ ପୁଅ, ମା’ର ଅପମାନ ସହୁତି କେମିତି ! ପିତା ପ୍ରତି ତାର ଆଜନ୍ତୁ ହିଂସା ଏଥର ବାଧା ନମାନି ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ସେ ମା’ର ବାଧା ନମାନି କହିଲା, “ବାପା, ତୁମେ ଏଡ଼େ ନାଚ ... ?” ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କର ଘୋର୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଉ ସମ୍ବାଦି ନପାରି ସେ ହାତରେ ଧରିଥିବା ଠେଙ୍ଗାରେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରଫାର ଦେଇଲେ ଏବଂ ନିଜର କାଣ୍ଟ ନିଜେ ଦେଖି ପଥରପରି ଛିଡା ହୋଇ ରହିଲେ । କାଳୀଚରଣ ମୁହଁ ବୁଲାଇ କେବଳ କହିଲା, ବର୍ବର ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀ କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ହସି ସମ୍ମେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଅନାଇ ରହିଲେ । ଲୋକେ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରି ଘର ଭିତରକୁ ପଠାଇଦେଲେ । ସେ ଦିନଟା ଯାକ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ କୌଣସି ଆହାର ଛୁଇଁଲେ ନାହିଁ । ରାତିରେ ଶାନ୍ତିଦେବୀ ଖାଇବା ନେଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କ କୋଠରୀଙ୍କୁ ରାଗେ ଏବଂ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଭିତରୁ କବାଟ ଲଗାଇ ଦେଲେ । କାଳୀଚରଣର ମନ ମା ପ୍ରତି ଘଣାରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ଖୁଅମାନେ କିନ୍ତୁ ଆରାମରେ ନିଶ୍ଚାସ ମାରି କହିଲେ, “ଯାହେଉ, ବାପା

ଚିକିଏ ଶାନ୍ତି ପାଇବେ । ମା ଯେ କଥଣ କରେ ... କାହିଁକି ବାପାଙ୍କୁ ଆମର ଚିଢ଼ାଏ... । ଉତ୍ତରଣୀମାନଙ୍କର ଏକଥା ଶୁଣି କାଳୀଚରଣ କେବଳ କ୍ରୋଧରେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନେଇ ରହିଲା ।

ଅନେକ କ୍ଷଣ ପରେ ଘର ଭିତରୁ ମିଳିତ କଷରେ ଅସ୍ଫୁଟ ଧୂନିରେ ଗୋଟିଏ ଜଣାଣ ଶୁଣାଗଲା, ‘କୃପାସିନ୍ଦ୍ର ବଦନ କରି ଅବଲୋକନ ...’ କାଳୀଚରଣ ମୁଁ ପୁରାଇ ପଡ଼ିରହିଲା । ସାବିତ୍ରୀ ଓ ମଲ୍ଲିକା ଲଜ୍ଜା ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଲେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଆଦରର ବାପାଙ୍କ ମନରେ ଆଉ କଷ ନାହିଁ । ସୁପ୍ତିର ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ସେମାନେ ଅବିଳମ୍ବେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ରାତି ଯାକ ଆଖ ପାଖର ଲୋକେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଜଣାଣ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ କହିଲେ, ଏ ଜଳଜଳା ବୁଢ଼ା ଶାନ୍ତିକୁ ଜଳେଇ ମାରୁଛି ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କର କିନ୍ତୁ ଚିକିଏ ଅଶାନ୍ତି ନଥିଲା । ତାଙ୍କର ଦେହ ଅତ୍ୟାଚାର ସହିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ମନଟିକୁ ସେ ଜାଣିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ଯାହାକୁ ଅତ୍ୟାଚାର ବୋଲି କହି ଆସିଛନ୍ତି ସେ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଜାଣିଥିଲେ ତାହା ତାଙ୍କର ଜୟ । ତାଙ୍କର ନାନା ଦେବଦେବୀ ସମାକୀଁ ସାନ ଖରୁଲିଟିକୁ ଓ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ନେଇ ସେ ସୁଖରେ ଦିନ କଟାଉଥିଲେ ।

‘ଏତାଦୃଶ ମହାପ୍ରତାପୀ ମହାମାନୀ ଏବଂ ସର୍ବଜନଧରକୃତ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ ଦିନେ ହଠାତ କଲେରାରେ ଅଞ୍ଚାନ ହୋଇ କଟକର ହାସପାତାଙ୍କୁ ଆନ୍ତର ହେଲେ । ଞ୍ଚାନ ଫେରିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଚାରିଆଢ଼କୁ ବଲ ବଲ ଅନାଇ କାହାକୁ ଯେପରି ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଈଅମାନେ କାହିଁଠି କହିଲେ, ବାପା, ହେଇ ମୁଁ ତୁମ ଗୁରୁ, ମୁଁ ତୁମ ବେଙ୍ଗ ।’ କାଳୀଚରଣ ପିତା କାହାର ପଥକୁ ବ୍ୟଗ୍ର ଭାବରେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି ବୁଝିପାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନୀରବରେ ଛିଢ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ଉତ୍ତରଣୀମାନେ ସାନ୍ତୁ ନୟନରେ କହିଲେ, ଭାଇ, ବୋଉକୁ ଗାଁରୁ ଶୀଘ୍ର ଅଣାଅ ... ଏ ସମୟରେ ... । କାଳୀଚରଣ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲା, ମୁଁ କଥଣ ବୁଝି ପାରୁନି ? କିନ୍ତୁ ଉପାୟ କଥଣ ? ବୋଉର ଦେହତ ଭାରି ଖରାପ ... ତାକୁ ଆଣିବି କେମିତି ?

ହେଲେ ବା ଦିହ ଖରାପ ... ତୁମେ ଆଣ । ଶେଷ ସମୟରେ ହେଲେ ସେ ବାପାଙ୍କୁ ଚିକେ ଶାନ୍ତି ଦେଉ ।

ମୁଁ ଆଣିବା ଦାୟିତ୍ୱ ନେବିନି । ଶେଷରେ କଥଣ ବୋଉକୁ ହରାଇବି ?

ଅତିମ ସମୟ ଜାଣି କନ୍ୟାମାନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂଜା ପାଉଥିବା ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଚିତ୍ର ପିତାଙ୍କ ଆଖି ସାମନାରେ ଧରି ନାନା ଷ୍ଟୋତ୍ର ପାଠ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନ ବାବୁ କିନ୍ତୁ ଅନାଇ ରହିଲେ ସାମନା ଘଡ଼ିକୁ । ଗାଁରୁ କଟକକୁ ଆସିବା ଶେଷ ତ୍ରେନର ସମୟ ଯେତେବେଳେ ଚାଲିଗଲା ସେ ଗୋଟିଏ ସୁଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ମାରି ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଆଖି ବୁଝି ଦେଲେ । ଆଖି ଦୁଇଟିରୁ ଗଢ଼ି ଆସିଥିବା ଦୁଇ ଧାର ପାଣି ତାଙ୍କର ନିଷ୍ଠା ହୃଦୟ ଉପରେ ପଡ଼ି ଶୁଣିଗଲା ।

ଗାଁର ଲୋକେ ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବର ପାଇ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ ମଧ୍ୟ ମନେ ମନେ କହିଲେ, ଯାଇ, ଶାନ୍ତି ବର୍ଷମାନ ପୁଅ ଝୁଅ ନେଇ ସୁଖରେ ଘର କରିବ । ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ସଂସାର ଯାଇଛି । ବର୍ଷମାନ ପୁଅର ସଂସାର । ଶାନ୍ତିଦେବୀ ପୂର୍ବପରି ତାଙ୍କର ଖରୁଳି ଓ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସ୍ନେହ ନେଇ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ କାଳ କଟାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ମନୁସଂହିତା ନପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲେ, ନାରୀର ଜୀବନ ପରାଧୀନ - ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ପିତାମାତାର, ବିବାହ ପରେ ସ୍ଵାମୀର ଏବଂ ସ୍ଵାମୀ ଅତେ ପୁତ୍ରର । ପୁତ୍ର ବର୍ଷମାନ ବିଲାତ ଫେରଣ୍ଟା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବୋଉ ପ୍ରତି କେବେ ହେଁ ଅବହେଲା କରିନାହିଁ । ଉପରକୁ ବୋଉର ଦୁଷ୍ଟ ସାଧନ ପାଇଁ ସେ ସର୍ବଦା ସଜାଗ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତ । ବାପା ବଞ୍ଚିଥିଲା ଯାଏଁ ସେ କିଛି କରିପାରୁ ନଥିଲା । ମା'ର ସମସ୍ତ ସମୟ ଓ ହୃଦୟ ବାପା ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ଏଇଥିପାଇଁ ସେ ବାପାଙ୍କୁ କେବେହେଁ ଶ୍ରୀଦା କରିପାରି ନାହିଁ । ବର୍ଷମାନ ସେ ସମୂଳେସ୍ବଧେ ବୋଉର ସ୍ଵେଚ୍ଛା ପାଇବାପାଇଁ ଲାଗି ପଡ଼ିଲା ।

କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସେ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଯେ ବୋଉ ମନରେ ସେ ଅଧିକାର ଏବଂ ବିଶ୍ଵାସର ଭାବ ଜନ୍ମାଇ ପାରୁନି । ବୋଉର ଏ ଭାବ ଦେଖି ଏବଂ ଦିନକୁ ଦିନ ପୂଜା ଅନୁଷ୍ଠାନ ବଢ଼ିବାର ଦେଖି ତାଆର ମନ ଶକ୍ତି ହୋଇଉଠିଲା । ଦିନେ ସେ ଅଧୀର ହୋଇ କହିଲା, ବୋଉ, ବାପା ଯାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ... ମାନେ, ଆମେ ତ ଅଛୁ । ମୋ ... ମାନେ, ଆମ ଆହୁକୁ ଚିକିଏ ଅନା । ଚିକିଏ ଦ୍ୱିଧା ଭାବରେ ସେ ପୁଣି କହିଲା, ଆଉ, ବାପା ବଞ୍ଚିଥିବା ଯାଏ ତ ତୋତେ ଚିକିଏ ବି ଶାନ୍ତିରେ ରଖି ନାହାନ୍ତି । ତଥାପି ... ଏ ତୋର ମୋହ । ଯେ ଦୁର୍ବୀର, ଅତ୍ୟାଚାରୀ, ସେ ସ୍ଵାମୀ ପୁତ୍ର ଯେ ହେଉନା କାହିଁକି ଘୁଣାର ପାତ୍ର । ମନର ଏହି ସାହସ ହିଁ ସମାଜର ଉପକାର କରିବ । ସେ ତୋର ସ୍ଵାମୀ ଥିଲେ, ମାନୁତି । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲିକାର ମନସ୍ତର କହୁତି ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ଏକ ଯୌନବିକୃତି । ତୁ ଯଦି ସାହସ କରି ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ ତା'ହେଲେ ତାଙ୍କର ଉପକାର ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ବିଶ୍ଵାସି ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ କହିଛନ୍ତି, ଯିଏ ଅନ୍ୟାୟ କରେ ଏବଂ ଯିଏ ଅନ୍ୟାୟ ସହେ ସେ ଦୁହେଁ ସମାନ ଘୁଣ୍ୟ ଏବଂ ପାପୀ । ତୁ ତାଙ୍କୁ ଏ ପାପରୁ ଉଦ୍ଧାର ନକରି ବରଞ୍ଚ ପାପମୁହଁକୁ ଠେଲିଦେଇବୁ ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀ ଭୟରେ କହିଲେ, ପୁଅ, ସତେ !

ଆନନ୍ଦରେ କାଳୀଚରଣ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏଇ ଧର, ଭଗବାନ ! ସବୁବେଳେ
ଯେ ତୁ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଛୁ, ସେ ଅଛନ୍ତି କି ନା ଜାଣୁ ଭଲା ?

ସମସ୍ତେ ତ କହନ୍ତି ...

ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ! କିନ୍ତୁ ଗୀତାରେ କଥଣ ଅଛି, ଜାଣୁ ? ଗୀତା ନବୁଝି ପଡ଼ି
ଲାଭ ନାହିଁ । ନାନାବାୟା ଗୀତ ଗାଇଲେ ଯାହା, ନବୁଝି ଗୀତା ପଡ଼ିଲେ ସେଯା ।

ଭଗବାନ ଗୀତାରେ କଥଣ କହିଛନ୍ତି, ପୁଅ ?

ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି, ମନ ହେଉଛି ରଥ, ବୁଦ୍ଧି ଚାଳକ, ଜନ୍ମିଯ ଚକ । ଏହି
ରଥକୁ ଉଭମ ରୂପେ ଚାଳନ କରି, ଅର୍ଥାତ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଭଲି ନିର୍ଭୀକଭାବରେ
ସତ୍ୟର ଅନ୍ତେଷ୍ଟଣ କରି, ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାତ ମନୁଷ୍ୟ ଲାଭ କରେ ତାହା ହଁ ମୁଁ । ଭଗବାନ
କୁଟାମାଟି ଗଡ଼ା ଭଗବାନ ନୁହେଁ ବା ନିଜର ଭୟାର୍ତ୍ତ ବା ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତେଷ୍ଟୀ ମନର ଭଗବାନ
ନୁହେଁ । ଉପନିଷଦ୍ କହୁଛି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳଚିର ଲୋକେ ପାଇପାରିବେନି । ତେଣୁ
ଗୀତା ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଜର ନିତାତ ଆମୀୟ ଲୋକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ
କରିବାର ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଦ୍ଵିଧା ବୋଧ କରିନାହିଁ । ଆଜିକାଳିକାର ବିଜ୍ଞାନ ଓ
ଦର୍ଶନ ନ ପଡ଼ି ଗୀତା ପଡ଼ିଲେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଆମ୍ବା କଥଣ ? ‘କ୍ରମ ବିକାଶ’ ମତ
ସହିତ ‘ପୁନର୍ଜନ୍ମ’ ଖାପଖାଏ କି ନା, ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତି ସହିତ ମନୁଷ୍ୟର ଆଦର୍ଶ,
ଧର୍ମ, କଳା ଆଦିର କି ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ ଅଛି, ଯୌନପ୍ରବୃତ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ,
ଆଚରଣ ଆଦି ଉପରେ କେତେବୁର ପ୍ରଭାବ ପକାଏ - ଏସବୁ ଜାଣି ପରେ ଗୀତା
ପଡ଼ିବା ଉଚିତ ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ କହିଲେ, ପୁଅ, ତୁ ମୋତେ ଆଜି ତୁଁ ଗୀତା
ବୁଝାଇ ଦେବୁ ?

କାଳୀଚରଣ ସୋଘାହେ କହିଲା, ନିଷ୍ଠା ଦେବି ।

ଗୀତା, ବିଜ୍ଞାନ, ଦର୍ଶନ ଆଦି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନରେ ଶାନ୍ତିଦେବୀ ପୁଅର ଆନ ଦେଖି
ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସଟି ଭାଗି ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ମନ
ଅବଳମ୍ବନ ହରାଇଲା । ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ଦେବତା ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରିଦୂରେ - ଯେଉଁ ଦୁଇଟି
ହଁ ତାଙ୍କର ଜୀବନର ଅବଳମ୍ବନ ଥିଲେ - ତାଙ୍କର ଘୋର ସଦେହ ଜାତ ହେଲା ।
ତାଙ୍କର ରକ୍ତ, ଶିକ୍ଷା ଓ ବିଶ୍ୱାସ କହିଲେ, ପଢ଼ି ପରମ ଦେବତା । ଭଗବାନ ବୋଲି
ଜଣେ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାଳୀଚରଣର ଆନ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, ସବୁ ମିଛ ।

କାଳୀଚରଣ ଶୀତା ପାଠ ଶେଷ କରି ଅନୁଭବ କଲା ସେ ବୋଉର ବାପାଙ୍କ ଦେବର ପ୍ରତି ସଦେହ ଆସିଛି । ତା'ର ମନ ଆଜି ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲା ।

ବାପାଙ୍କର ଦେହର ମତ୍ତୁୟରେ ସେ କଷ ପାଇଥିଲା ସତ କିନ୍ତୁ ଆଜି ବାପାଙ୍କର ଏ ମତ୍ତୁୟରେ ସେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଭିତରେ ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶରୀର ତାଙ୍କର କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କାଳୀଚରଣ ଅବିରାମ ସେବା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା'ର ମାତୃଭକ୍ତି ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଚମକୁତ ହେଲେ । ଗାଁର ଲୋକେ କହିଲେ, ଯା ହେଉ, ଶାନ୍ତି ପୁଅଠାରୁ ସବୁ ସୁଖ ପାଇଲା ।

ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ଶୟାଶ୍ୟା ହେଲେ । ବହୁ ତାତର ବହୁମୂଳ୍ୟ ଔଷଧ କିମ୍ବା କାଳୀଚରଣର ଅବିରାମ ସେବା ବିଫଳ ହେଲା । ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ନାନା ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ସବେ ଯେଉଁ ସାଜ୍ଜ୍ୟ ଅଭୂତ ଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁ ମନରେ ଅପୂର୍ବ ଶାନ୍ତି ଥିଲା ସେ ହୁହେଁ ଆଜି ନାନା ଆରାମ ଓ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା ସବେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ ।

ମତ୍ତୁୟ ପୂର୍ବରୁ ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ସମସ୍ତ ଲଜ୍ଜା ତ୍ୟାଗ କରି ଅସହାୟ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, ପୁଅ, ଭଗବାନ କଥା ସତେ ନାହାନ୍ତି ? ସ୍ଵାମୀ କଥା ନାରୀର ଭଗବାନ ନୁହନ୍ତି ?

କାଳୀଚରଣ ପୁଣି ବଢ଼ିଥା ଆରମ୍ଭ କଲା । ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ଚାରିଆଡ଼େ କଥା ଗୋଟାଏ ଅବଳମ୍ବନ ପାଇଁ ଥରେ ବଲବଲ କରି ଚାହିଁ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ଛାଡ଼ିଲେ । କାଳୀଚରଣ କାହିଁରଠି ବୋଉର ଗୋଡ଼ ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦେଲା । ସମସ୍ତେ ଅଶ୍ଵ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କରି କାଳୀଚରଣଙ୍କ ବୁଝାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ଓ ତା'ର ମାତୃଭକ୍ତିର ବହୁ ପ୍ରଶଂସା କଲେ । କାଳୀଚରଣ ଅଧୀର ଭାବରେ କାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଉ ମନେ ମନେ ବାରମ୍ବାର ସେ କହିଲା, କାହିଁକି ମୁଁ ମା'ର ବୁଦ୍ଧିଭେଦ କରାଇଲି ।

ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କ ମଲା ଆଖି ଦିଓଟି ସେମିତି ଶୁଷ୍କ, ସେମିତି ଅସହାୟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ବାବା ଉତ୍ତରାନୟଙ୍କର ରୋମାଞ୍ଚକର କାହାଣୀ

ସମୟ ଅପରାହ୍ନ । ଶାନ ପୁରୀର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ତ୍ରିଲୋଚନ ବାବୁଙ୍କ ମନୋରମ ଆରାମଦାୟକ ବୈଠକଖାନା । କାଳ ବର୍ଷାରୟ ।

ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଣର ଝିପିଝିପି ସେଇଦିନ ଆରୟ ହୋଇଥାଏ । ସେଇଦିନର ପାଣିପାଗ ବିଷ୍ୟରେ ବେତାରରେ ଘୋଷଣା- ପୁରୀରୁ ଦୂରଶହ ମାଇଲ ଦୂରରେ ବଜୋପସାଗରରେ ଲଞ୍ଚୁଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ତାହା କ୍ରମଶଃ ଉରର ଆଡ଼କୁ ଘଣ୍ଟାକୁ କୋଡ଼ିଏ ମାଇଲ ଦେଗରେ ଗଢ଼ି କରୁଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳବର୍ଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଓ ଝୁର ସମ୍ବାଦନା ରହିଛି ।

ଉତ୍ତର ସମ୍ବାଦନା ଆମମାନଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କରିଛି ଓ ମନରେ ବିରକ୍ତି ସଞ୍ଚାର କରିଛି । ଗୁହକର୍ତ୍ତା ତ୍ରିଲୋଚନ, ମଦନ, ସ୍ଵପ୍ନେଶ୍ଵର ଓ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନରମ ଓ ଆରାମପ୍ରଦ ଗଢ଼ି ଚୌକିରେ ବସି ସୁଗନ୍ଧି ଓ ସୁସ୍ଥାତ୍ମ ତାହା ପାନ କରୁଥିଲେ ହେଁ ଉନ୍ନ୍ତ ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ବଜୋପସାଗର ଆଡ଼େ କୁର ଦୃଷ୍ଟି ନିଷେପ କରୁଥିଲୁ । କାହାରି ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ତ୍ରିଲୋଚନ ଆଦର ଆପ୍ୟାୟନରେ ମୁହଁହସ୍ତ । ଆରାମରେ ବସି ଯଥେଛା ତା' ପାନ ସିଗରେଟ ଖାଉ ଖାଉ ରାଜନୈତିକ ପରିସିଦ୍ଧି, ଲୋକମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଦଶା, ଯୋଜନା ନାଟି, ଯୌନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଆଦି ସମସ୍ୟା ବିଷ୍ୟରେ କୌଣସି ସମାଧାନ ନଦେଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଗରୀର ଆଲୋଚନା ଓ ଚିନ୍ତା ଆମେ ତାରିଜଣ ଯୁବକ କରୁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ପାଣିପାଗ ଘୋଷଣା ସବୁ ଆଲୋଚନା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଛି ।

ଏହି ସମୟରେ ମଦନ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ ସୋଟାହେ କହିଉଠିଲା, ହେଇ ଆସିଗଲା !

ସମସ୍ତେ ଉକ୍ତଶାର ସହିତ ଝରକା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଚିକାର କରି ପଚାରିଲୁ, କଥଣ ଲଞ୍ଚୁଚାପ ?

- ନା, ବାବା ଉତ୍ତରାନୟ ଆସୁଛନ୍ତି !

ନିମିଷକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବିରକ୍ତି ଭାବ ଚାଲିଯାଇ ଆନନ୍ଦ ଖେଳିଗଲା ।

ଏଇଠି ବାବା ଉତ୍ତରାନୟଙ୍କ କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିଚୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଦିନେ ଆମେ ତାରିଃ ସାଂଧ ତ୍ରମଣରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସ୍ଵର୍ଗଦାର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ବଚବନ୍ତ ତଳେ ଜଣେ ୧

ମରୁ ଯୋଗୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଦେହଯାକ ତା'ର ପାଉଁଶ ବହଳ ହୋଇ ଲେପା ହୋଇଛି । ବ୍ରହ୍ମତାକୁ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ୍କାର ଜଟା । କଟିଦେଶରେ କୌପୀନ । ବାଁ ପଚରେ ଏକ ଜୀଷ୍ଣାକାର ତ୍ରିଶୂଳ ପୋତା ହୋଇଛି ଏବଂ ତାହାଣ ପଚରେ କମଣ୍ଡକୁ । ସାମନାରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାଠ ଗରରେ ନିଆଁ ଧୂକି ଧୂକି ହୋଇ ଜକୁଚି । କିଛି କ୍ଷଣ ଆମେ ତା' ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲୁ । ବିନା ଶ୍ରମରେ ପରମାମ୍ବା ଏବଂ ଧନ ଉଭୟ ଲାଭର ଉପାୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଆମେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟାକୁଳ ଥାଉଁ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସାଧୁ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଦେଖା କରିପାରିବୁ ସେଥିପାଇଁ । ନୃତ୍ୟ ଜଣେ ସାଧୁ ଦେଖି ଆମେ ଆଶାନ୍ତିତ ଭାବେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲୁ ଯୋଗୀଙ୍କ ଧାନ ଭାଙ୍ଗିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମଦନ କିନ୍ତୁ ତା'ର ଆଖିରେ ତା'ର ହାତ ଛଢିଟି ଧୀରେ କେଞ୍ଚିଦେଲା । ଯୋଗୀ ଧାନନ୍ଦିମୀଳିତ ଆଖି ଖୋଲି ଆମ ଆଡ଼େ ତାହିଁ ସ୍ଥିତ ହାସ୍ୟ କଲେ ।

ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କହିଲି, ଆରେ ଏ ଯେ ବାବା ତହରାନନ୍ଦ !!

ତା'ପରେ ଆମେ ଚାରିଜଣ ବାବାଙ୍କ ସକ୍ରିୟ ବାରଣ ସବେ ତାକୁ ସଶରୀରେ ଉଭୋଳନ କରି ରିକସାରେ ବସାକୁନେଇ ଆସିଥିଲୁ ଏବଂ ବୈଠକଖାନା ଘରେ ବସାଇ ତାହାର ଜୀବନକାହାଣୀ ଶୁଣିଥିଲୁ । ତା'ପରେ ପୁଣି ତା'ର ଜଟ ଦାଢ଼ି କଟାଇ ଲୁଗା କମିଜ ପିନ୍ଧାଇ କରିଥିଲୁ ତମ୍ଭରୁଧର, ଆମର ପୁରୁଣା ସହପାଠୀ ଓ ବନ୍ଦୁ ତହରା ତମ୍ଭରୁଧର । ତହରାମିରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିଥିବାରୁ ତା'ର ନାଁ ଆମେ କଲେଜରେ ଦେଇଥିଲୁ ବାବା ତହରାନନ୍ଦ । ଏହାପରେ ତହରାନନ୍ଦ ଏକ ସମସ୍ୟା ଉଦ୍ଧାରନ କଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ତା'ର ଉଦର ପୂରଣ ହେବ କିପରି ? ଆମର ସନ୍ନିଳିତ ଚେଷ୍ଟାରେ ତାହାର ଜଙ୍ଗଳ ବିଭାଗରେ ଖଣ୍ଡେ ସରକାରୀ ଚାକିର ହୋଇଗଲା । ସେତେବେଳେ ତା'ର ବୟସ ହେବ ପଇଁଚିରିଶ । ତହରାନନ୍ଦ ସରକାରୀ ଚାକିରିରେ ଆମର ଅନେକ ତଳେ ଥିଲେ ବି ଆମର ପୂର୍ବ ବନ୍ଦୁତ୍ୱ କଦାପି କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହୋଇନାହିଁ । ତାହାର କାରଣ ଆମର ଅନ୍ଦାର୍ୟ ନୁହଁ । ସବୁ ଯେତେବେଳେ କହି ବସିଛି ସେତେବେଳେ ଏକଥା ମାନିବାକୁ ବାଧ ଯେ ଆମର ଅହମିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ ବଜାୟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ତହରାନନ୍ଦ ନହେଲେ ଆମର ବୈଠକ ଜମେ ନାହିଁ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣୁ । ଯାହାକୁ ସେ ନିଜ ଅଙ୍ଗ ଲିଭାଇଥିବା ଘଣ୍ଟା କହେ ସେଥିରୁ ଅତିତଃ ଅତୀନବେ ପଇସା ବାଦ ଦେବାକୁ ହେବ । ତଥାପି ସେ ଏପରି ରମ୍ଭାକ ରାଜ୍ଞୀ ସୁଷ୍ଠି କରିପାରେ ଯେ ନିମିଷକେ ଆହତାଟି ଜମିଯାଏ ।

ଆଜି ଏଇ ବିରତ୍ତିକର ପାଗରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ କାହାରିକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନଥିଲା । କାଳେ କେହି କୌଣସି ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ ଏହି ଉତ୍ସରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ନୀରବ ଥିଲୁ । ତହରାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେଖି ଆମେ ସମସ୍ତେ ତେଣୁ

ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଉଠିଲୁ ।

ଝରକା ପାଖକୁ ଲାଗିଯାଇ ଆମେ ସମସ୍ତେ ବିକ୍ରାର କରି ଢାକିଲୁ ଆସନ୍ତୁ,
ଆସନ୍ତୁ ବାବା ଉହରାନ୍ଦ ।

ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବା ଉଙ୍ଗରେ ହାତ ଉଠାଇ ଉହରାନ୍ଦ ପ୍ରବେଶ କଲା ।
ଆମେମାନେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ କହିଲୁ, ବାବା ଉହରାନ୍ଦକ ଜୟ ହେଉ । ବସନ୍ତ, ବସନ୍ତ ।

ମୋର ଯେ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ବସଗଣ, ଉହରାନ୍ଦ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ ।

ଯାରେ, ସ୍ଵପ୍ନେଶ୍ଵର ଉହରାନ୍ଦ ହାତ ଧରି ଚାଣି ବସାଇ ଦେଇ କହିଲା ।

ମୁଁ କହିଲି, ଆଜି ବାବା ଉହରାନ୍ଦ ଖଣ୍ଡ ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ଗୁଲ, ଏକଦମ ଗୁମ୍ଫ ମାରି
ଯାଇଥିଲା ବୈଠକ ।

ଉହରାନ୍ଦ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲା, ମୁଁ କଦାପି ମିଛି ଗପ କହେନାହିଁ, ଅଜରେ
ଲିଭାଇଥିବା କଥା କହେ ।

ନିଷ୍ଟୟ, ନିଷ୍ଟୟ, ତ୍ରିଲୋଚନ କହିଲା, ଖାଲି କଅଣ ଲିଭାଇଥିବା କଥା, ଅଜରେ
ବୋଲି ହୋଇଥିବା କଥା ସବୁ ।

ମଦନ କହିଲା, ବାବା ଉହରାନ୍ଦ, ଆଜି ଏ ପାଗରେ ଗୋଟିଏ ଜଟିଳ
ପ୍ରେମମୂଳକ ଅନୁଭୂତି କହ । ମେଘା ଲୋକେ ଭବତି ସୁଖିନୋପ୍ୟନ୍ୟାବୁର୍ଭ ତେଣେ

ଉହରାନ୍ଦ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, ମୁଁ ଚିର ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ମଣିଷ, ମୋ
ଜୀବନରେ ପ୍ରେମର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ତେବେ ଆଜି ତୁମକୁ ହୃଦୟଟି ବାଘୁଣୀ କଥା ଶୁଣାଇବି ।
ମୋର ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟେ ଅନୁଭୂତି ।

ହର ହର ବାଘ ଗଛ ହିଁ ହର, ଆମେ ସମସ୍ତେ ରାଜି ହେଲୁ ।

ତେବେ ଶ୍ରୀବଣ କର । ଦି' ତିନି ଥର ଗଳା ପରିଷାର କରି ସେ ଆରମ୍ଭ
କଲା-

ତୁମେମାନେ ତ ମିଳିମିଶି ଏ ଚିର ସନ୍ଧ୍ୟାସୀକୁ ସଂସାରଜାଲରେ ନିଷ୍କେପ କଲ
ଜଙ୍ଗଳ କାମରେ ଢାକିରି ଦେଇ । ଗଲି କଳାହାଣ୍ଟି । ସେଠି ମୋର ବଦଳି ହେଲା
ଥୁଆମୂଳ ଚାମପୁରକୁ । ଯୋର ଜଙ୍ଗଳ ଜାଗା । ଦେଖ ବାବୁ, ମୁଁ ନିଜ ଅଜରେ ଲିଭାଇ
ଥିବା କଥା କହୁଚି, ମନଗଢା ଗଛ କହୁନାହିଁ । ଏଥରେ ତୁମେ ଯଦି ଜାଷାର ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ,
ଅଳକାର, ଶୈଳୀ, ଭାବ, ନାଚକୀୟ ଉକ୍ତଶା ଆଦି ଖୋଜି ବସିବ ତେବେ ନିରାଶ
ହେବ । ଯାହା ଯେମିତି ଘଟିଥିଲା ସିଧା ସିଧା କହିଯିବି ।

ହଉ ହଉ । ଭଣିତା ଥାଉ, କୁହ, ଆମେ କହିଲୁ ।

ବେଶ । ଗଲି ଥୁଆମୂଳ ରାମପୁର । ମୋର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଜଙ୍ଗଲରୁ
ଯେପରି କେହି ଅବୈଧ ଭାବରେ ଗଛ କାଟି ନ ନିଅନ୍ତି ସେଥିପ୍ରତି ତୀକ୍ଷଣ ଦୃଷ୍ଟି
ରଖିବା । ଆଛା, ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାରି କଳାହାଣ୍ଟି ଯିବାର ଘୋରାଘ୍ୟ ବୋଧହୁଏ
ହୋଇନାହିଁ ?

- ନା

- ଅତି ସୁନ୍ଦର ମନୋରମ ଲ୍ଲାନ ! କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭୟ ହେଉଛି ବାଘ
ରୟ । ଭାରତରେ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲ ଜାଗାଠାରୁ କଳାହାଣ୍ଟିରେ ବାଘ ହାରା ମହୁଷ୍ୟ ଓ
ପଶୁର ମତ୍ର୍ୟ ବେଶୀ । ବାଘ ଭୟରେ ଗାଁ ଗାଁ ଶୁନ୍ୟ ହୋଇଯାଏ, ଚାଷକାମ ବନ
ହୋଇଯାଏ । ବନୋବସ୍ତ୍ର ନଥୁରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁ ନାଁ ଦେଖି ସେଠି ଯାଇ ହୁଏତ ଦେଖିବ
ଗାଁ ନା ଫାଁ, କେହି ନାହାନ୍ତି, ପ୍ରକାଣ୍ଡ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଶାଳ ପିଆଶାଳ ଗଛ, ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ।
ଏପରିକି କଳାହାଣ୍ଟିର ପ୍ରଧାନ ସହର ଭବାନୀପାଟଣା ଠାରୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ଦୂରରେ
ଜଙ୍ଗଲରେ ବାଘ ଦେଖାଯାଇଛନ୍ତି । ଏଇତ, ଏଥର ବିଧାନସରାର ଜଣେ ସର୍ବ୍ୟକ ପ୍ରଶ୍ନର
ଉତ୍ତର ଦେଇ ମହା ମହୋଦୟ ତଥ୍ୟ ବାଢ଼ିଛନ୍ତି, କଳାହାଣ୍ଟିରେ ବାଘ ଅଛନ୍ତି ୨୪୩୭୧
ଆଉ ବାଘୁଣୀ ୨୪୩୪୩ ।

ଯାଃ, ବାଜେ କଥା କହନା, ମୁଁ କହିଲି ।

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ତହରାନୟ କହିଲା, ଯାହା ଜାଣନା ସେ ବିଷୟରେ ଏପରି
ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଭାବରେ କହିବା ହେଉଛି ତହରାମି । ମୁଁ ନିଜେ ଥୁଆମୂଳରୁ ସବୁ ବାଘବାଘୁଣୀ
ଗଣିଛି । ଆଛା ତୁମେ ସବୁ ବାମାଚରଣକୁ ଜାଣ ?

ଆରେ ହଁ, ସେଇ ଭଣ୍ଡ, ମୁହଁରେ ସର୍ବଦା ଭଗବାନଙ୍କ କଥା, ଆଉ କାମରେ
ଠିକ ଓଳଟା, ମୁଁ କହିଲି ।

- ହୋଇ ପାରେ । ସେ ଆଉ ତାତ୍ତ୍ଵର ମନୀତ୍ର ଲାଲ-

- ତାତ୍ତ୍ଵର ମନୀତ୍ର ଲାଲ ? ଓଁ ହୋ, ଯିଏ ସେଠି ମେଲେରିଆ ଅପିସର
ଥିଲେ ?

- ହଁ, ସେ ତୁହିଁକର ଇଛା ହେଲା କଳାହାଣ୍ଟିର ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖିବାକୁ । ବେଶୀ
ନିବିଢ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଯିବାକୁ ତ ସାହସ ନାହିଁ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିକାରୀ ଲାଲ ସାହେବଙ୍କ ସହିତ
ଗଲେ ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ଦୂରକୁ ଗୋଟିଏ ଗାଉଁଲି ଜଙ୍ଗଲକୁ ଦିନ ଏଗାରଟା ବେଳେ । କିଛି
ଦୂର ଗଲା ପରେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ବାଘ ମରି ପଡ଼ିଛି । ତା’ର ଗୋଟାଏ ଗୋଡ଼

କିଏ ଖାଇ ଯାଇଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । ବାଘର ମାଉଁସ ପୁଣି କିଏ ଖାଇବ ? ଲାଲ ସାହେବ କହିଲେ ତା'ର ବାଘୁଣୀ ଖାଇଯାଇଛି । ନିଷୟ ପାଖରେ କେରାଠି ଅଛି । ତାଙ୍କର ଶିକାରୀ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କିଛି ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ବାମାଚରଣ ଓ ତାତ୍କରକୁ ଗୋଟାଏ ଗଛଉପରେ ବସାଇଦେଇ ବାହାରି ଗଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଠିକ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଚାରିଆଡ଼େ ବନାନୀର ନିଷ୍ପଦ୍ଧତା । ହଠାତ ଗୋଟାଏ ଗେଧ ମାକଡ଼ ଦୂରରେ ହୁଙ୍କାର ଦେଲା ଦି ଚାରି ଥର । ଏଠା ବାଘର ଆଗମନ ବାର୍ତ୍ତା ଜଣାଇ ଦିଏ । ଗୋଟାଏ କାଉ ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟାଏ ତାଳରେ ବସି କା' କା' କରି ରାବିଲା ଓ ଏଣେତେଣେ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ଚାହିଁଲା । ଦି'ଜଣ ଦୁହିକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । ମଣିଷ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସେଇ ଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଜାଣି ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାୟ ପକାଇଲେ । କିଛିକଣ ପରେ ଟିକିଏ ଆଇଞ୍ଚିଣିଆ ଗନ୍ଧ ଭାସି ଆସିଲା । ମାଛ ମାଉଁସ ନ ହେଲେ ବି ଟିକିଏ ଆଇଞ୍ଚିଣିଆ ଗନ୍ଧ ନହେଲେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଭାତଗୁଣ୍ଡା ଉଠେ ନାହିଁ ସେମାନେ ସେ ଗନ୍ଧରେ ନିଷ୍ପେକ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାହାର କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଶୁଭିଲା ଭୀଷଣ ଗର୍ଜନ ଥତି ନିକଟରେ । ଗଛର ତାଳକୁ ପ୍ରାଣମୂର୍ଛାରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ସେମାନଙ୍କର ହାତ ଶିଥୁନ ହୋଇଗଲା । ଦୁହେଁ ପାଚିଲା ଫଳ ପରି ଗଛରୁ ତଳେ ଲଥ କିନା ପଡ଼ିଲେ । ତା'ପରେ

ତା'ପରେ ? ଆମେ ଉତ୍ସରାର ସହ ପଚାରିଲୁ ।

- ତା'ପରେ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆସି ଅନ୍ୟ ଦଳେ ଶିକାରୀ ପହଞ୍ଚି ଗଲେ । ସେମାନେ ଆସି ଦେଖନ୍ତି ଏମାନେ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଚନ୍ତି । ଛାଡ଼ ସେକଥା । ମୁଁ ମୋ ଅଭିଷ୍ଠତା କଥା କହୁଛି । ଦିନେ ରାତି ପ୍ରାୟ ନ'ଟା ବେଳେ ଖୁବର ପାଇଲି ଦଳେ ଲୋକ ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରେ ପଶି କାଠ କାଚୁଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବହୁକ ଓ ଚର୍ଚ ଆକୁଥ ଧରି ଛୁଟିଲି ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରକୁ । ଥୋଡ଼ା ବାଟ ଗଲାପରେ ଗୋଟାଏ ଗଭୀର ପାହାଡ଼ୀ ନଳା ପଡ଼ିଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ନିବିଡ଼ ଜଙ୍ଗଳ । ଆଉ ସେଇ ଜାଗାଟା ପୁଣି ବାଘମାନଙ୍କର ପାଣି ପିଇବା ଜାଗା ଜଣାଥାଏ । ବହୁକରେ ଗୁନି ଭରତି କରି ଚର୍ଚ ଆକୁଥ ନେଇ ସାହସ କରି ମୁଁ ଚାଲିଲି । ଚର୍ଚ ଆକୁଥ ଟିପିବା ମାତ୍ରେ ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା ଠିକ କୋଡ଼ିଏ ହାତ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବାଘୁଣୀ ଗୋଟାଏ ମଳା ମଣିଷ ଉପରେ ବସିଛି

ବାଘୁଣୀ ବୋଲି କେମିତି ଜାଣିଲ ?

- ମଣିଷ ଉପରେ ଦୁଇଟି ବାଘଙ୍କୁଆ ବସି ଖାଇଥାନ୍ତି । ବାଘୁଣୀ ମଣିରେ ମଣିରେ ମାଉଁସ ତା' ନଖରେ ଖେଳାଇ ଦେଉଥାଏ ଆଉ ତା'ର ଛୁଆମାନେ ଦାକ୍ତରେ ଟାଣି ନଖରେ ଆମ୍ବୁଡ଼ି ଖାଇଥାନ୍ତି । ଯେମିତି ମୋ ନଜରରେ ପଡ଼ିବି ବହୁକ ଉଠାଇଲି ମାରିବାକୁ । ବାଘୁଣୀ ତା'ର ଦୁଇଛୁଆକୁ ଧରା ମାରି ସଂକେତ ଦେଲା ପଳାଇବାକୁ ଓ ନିଜେ ମଧ୍ୟ

ପଳାଇ ଲୁଚିଗଲା ।

ହ୍ୟାୟ ଏକ ନମ୍ବର ତହରା । ତୋ ଲୁଗା ଅବସ୍ଥା କେମିତି ହେଲା ସେତେବେଳେ ? ମଦନ ପଚାରିଲା ।

- ଆରେ, କୁଳକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଖାଲି ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରେମରେ ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ ନାହିଁ, ଅତ୍ୟଧିକ ଭୟରେ ମଧ୍ୟ ଜାଗେ । କୁଳକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଜାଗ୍ରତ ହେଲେ ମଣିଷ ଦୁଃସାଧ କାମ କରିଥାଏ । ଶୁଣ, ବାଘୁଣୀ ଓ ଚାଲିଗଲା କିନ୍ତୁ ମୋର ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ନ ଯେବେ ନ ତଣ୍ଟ୍ରେ ଅବସ୍ଥାରେ ପଢ଼ି ସେଇଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲି ସେମିତି ସେଇଆଡ଼େ ବନ୍ଧୁକ ମୁହାଇଁ । ଭୟରେ ଗୋଡ଼ ଥରୁଥାଏ । ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ କହିଲେ ତଳେ । କେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମିତି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲି ଜାଣେନା । ହୀନ ପଛଆତ୍ମ ଗୋଟାଏ ପ୍ରତକ୍ଷେ ନରମ ଧକ୍କା ଖାଇ ହୁମ୍ କରି ତଳେ ପଢ଼ିଗଲି । ବନ୍ଧୁକଟା ଛିଟିକିଯାଇ ଅନେକ ଦୂରରେ ପଢ଼ିଲା । ଚର୍ଚ ଆଲୁଆଟା ମଧ୍ୟ ଛିଟିକି ଅଛ ଦୂରରେ ପଢ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ କହୁଥାଏ, ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆକୁଅ କରି । ଅଛ କ୍ଷଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଚେତା ଆସିବାରୁ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିଏ ମୁଣ୍ଡ ଚେକି ପଛକୁ ତାହିଁ ଦେଖିଲି ବାଘୁଣୀ ନାହିଁ । ଏଇ ସ୍ଵୟୋଗରେ ପଳାଇ ଯିବା ପାଇଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୁରୁଷି ଗୁରୁଷି ମୁଁ ହାତେ ଯାଇଛି କି ନା ଗୋଟାଏ ନରମ ଉଷ୍ଣ ଚାପ ମୋ ପିଠି ଉପରେ ଅନୁଭବ କଲି । ଶୀତ ଦିନ । ସତ କହୁଚି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଜାରୀ ଆରାମ ଲାଗିଲା । ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ, ସେ ନରମ ଉଷ୍ଣ ଚାପ ପାଇଁ ହେଉ ବା ଅତ୍ୟଧିକ ଭୟରେ ହେଉ ହୀନ ଗୋଟାଏ ଶିହରଣ ଅନୁଭବ କଲି ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ । କେମିତି ଗୋଟାଏ କାମ ଭାବ ଜାଗି ଉଠିଲା ! ଆଷ୍ୟ !

- କ'ଣ କହୁଛୁ ହୁ !

- ତହରାଟା !

- ଆରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଣ୍ଣ ବି ମିଛ କହୁନାହିଁ । ତା'ପରେ ଶୁଣ । ବାଘୁଣୀ କ'ଣ କଲା ନା, ମୋ' ଗାଲରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲା !!

- ଆଁ ! ସମସ୍ତରରେ ଚିହ୍ନାର କରି ଉଠିଲୁ ।

- ହଁ, ତା'ର ମୁହଁ ନୁଆଁଇ ଦେଇ ମୋ ଗାଲ ଉପରେ ରଖି ଅତି ଧୀରେ ଧୀରେ ଶୁଦ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା'ର ନିଶ ମୋ ଗାଲରେ ଲାଗି କୁହୁକୁହୁ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ହସି ଉଠିଲି । ପ୍ରକାଶ ଗୋଟାଏ ଆଁ କରି ସେ ହେଣାଲିଲା । ଠିକ ଯେମିତି ମନେ ହେଲା ସେ ହସି ଉଠିଲା ମୋ ହସରେ ହସ ମିଶାଇ ।

ମଦନ କହିଲା, ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ସେ ତୋର ପ୍ରେମିକା ବା ଭାଯ୍ୟା ଥିଲା ।

- ହୋଇ ପାରେ । ମୋର ଧାରଣା ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ନା କିଛି ସଂପର୍କ ଅଛି । ତା'ପରେ କଥଣ ହେଲା ନା ବାଘୁଣୀ ଧୀରେ ମୋ ବେକରେ ଦାତ ଲଗାଇଲା । ଦୁଇଟି ଶାବଳ ଯେମିତି ମୋର ବେକର ଦୁଇ ପଚବୁ କେଷି ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଦାତ ଚଳାଇଲା ନାହିଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଗଜନିସ୍ତାରଣ ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲି । ହଠାତ ଉଠି ବାଘୁଣୀ ପଳାଇଲା ।

ସ୍ଵପ୍ନସ୍ଵର କହିଲା, ଗଜନିସ୍ତାରଣ ଗାଇଲେ ନିଷ୍ଟୟ ... ।

- ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇଯା ଭାବିଥିଲି । ଧୀରେ ଉଠି ପଳାଇବାକୁ ଯେମିତି ଚେଷ୍ଟା କରିବି ପୁଣି ସେଇ ନରମ ଦେହର ମନ୍ଦୁ ଧରି । ଦୁମ୍ କରି ତଳେ କଟାଡ଼ି ପଡ଼ିଲି ପୁଣି । ବାଘୁଣୀ ଏଥର ମୋର ହାତ ଦାତରେ କାମୁଡ଼ି ଧରି ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରକୁ ନିଭୂତ ଘାନକୁ । ମୁଁ ଏଥର ବାଘୁଣୀର ଏହି ଶେଷ ଖେଳ ଭାବି ଭୟରେ ଚିକାର କରି ଉଠିଲି । ବାଘୁଣୀ ପୁଣି ପଳାଇଲା । ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରକୁ । ଏମିତି କେତେଥର ସେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଲୁହୁକାଳି ଖେଳିଲା । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ବାଘୁଣୀର ହୁଆ ଦୁଇଟି ଆସି ଖାଦ୍ୟ ସହିତ ଯେମିତି ଖେଳୁଥାଆନ୍ତି । ଏହେ ସୁହର ହୁଆଗୁଡ଼ିକ ହୋଇ ଆଆନ୍ତି ଯେ, ସତ କହୁଚି, ତାଙ୍କ ସହିତ ଖେଳିବାକୁ ଇଲ୍ଲା ହେଉଥାଏ । ମୋର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଶେଷରେ ଏପରି ହେଲା ଯେ, ମୁଁ ଭାବିଲି ପାଗଳ ହୋଇ ଗଲିଣି । ସେ ପରିସିତିକୁ ଥରେ ଅନୁଭବ କର ! ଅଥବା ଭିତରେ ମୁଁ ଭାବୁଥାଏ କାଲି ସକାକୁ କଥଣ ରିପୋର୍ଟ ଲେଖିବି, ବଢ଼ ହାକିମ ଯିଥ ମାରିଥିଲେ କିଣିଦେବି କେଉଁଠୁଁ, ଘରଟା ମେଲା କରି ଆସିବି, ନିଷ୍ଟୟ ତୋର ପରି ମୋର ସବୁ ନେଇ ଯାଉଥିବ ! ଆଶ୍ରୟ ! ମୋର ମନ ଉପରେ ଆଉ କୌଣସି ଆୟର ରହିଲା ନାହିଁ ସେତେବେଳେ । ତା ମନ ଇଲା ଖାଲି ଭାବୁଥାଏ । ଅଥବା ପୁଣି ମୋ ମନ ଭାବୁଥାଏ ଏ ସବୁ କଥଣ ଭାବୁଛି ମୁଁ ! କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ରୟର କଥା ସେ ହାସ୍ୟାସଦ ଭାବନା ସବୁ ଫେରି ଆସୁଥାଏ । ଏମିତି ହେଲା ଯେ ଭଗବାନଙ୍କ ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି, ହେ ଭଗବାନ ! ଆଉ ସହ୍ୟ କରିପାରିବି ନାହିଁ, ବାଘୁଣୀ ମୋତେ ମାରି ଦେଉ ।

ଏହି ସମୟରେ ବାଘୁଣୀ ପୁଣି ଆସି ମୋ ଉପରେ ଶୋଇଲା । ମୁଁ ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲି, ମା ମୋତେ ଆଉ ଏମିତି କରନା ।

ବାଘୁଣୀ ଅଛହାସ୍ୟ କରି ଉଠିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଅତି ନିକଟରେ ହେଲା ଆଉ ଗୋଟାଏ ବାଘର ଗର୍ଜନ ଏବଂ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁକର ଶବ । ସେ ବନ୍ଧୁକର ଶବ ମୋ କାନରେ ଅମୃତ ଭାଲି ଦେଲା ପରି ଲାଗିଲା । ତାପରେ ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲି । ଅତି ବିପଦବେଳେ ଅଭାବିତ ଭାବରେ ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ଆସିଗଲେ

ମଣିଷ ଅତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ବିହୁଳ ହୋଇଯାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ସୁଖ ସାଜକୁ ଦୁଃଖ ଲାଗି ରହିଛି । ତା'ପରେ କଥା ହୋଇଛି ମୁଁ ଜାଣେନା । ଅନେକ କ୍ଷଣ ପରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଜିପୁରେ ବୁଝା ହୋଇ ଯାଉଛି । ପରେ ଜାଣିଲି ଯେଉଁ ମାନକୁ ମୁଁ ଧରିବାକୁ ଯାଉଥିଲି ସେଇମାନେ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନେକ ଗନ୍ଧ କାଟି ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଆଉ ରିପୋର୍ଟ ଦେଲି ନାହିଁ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉକ୍ତିଶାରେ ନିଶ୍ଚାସ ଚାପି ଶୁଣୁଥିଲୁ । ସରିଲାପରେ ସମସ୍ତେ ଏକା ସାଜରେ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ପଚାରିଲୁ, ସତ କଥା ନା ଡହରାମି ବା ?

ଡହରାନହ ହସି କହିଲା, ଏଇ ଦୋଷ ତୁମର ଗଲା ନାହିଁ । କଥାଟା ଶୁଣିଲ, ଉକ୍ତିଶା, ଆଗ୍ରହ, ଆଶ୍ରଯ୍ୟ ହେବା ସବୁ ତୁମର ହେଲା, ଆମୋଦ ପାଇଲ । କଥାଟା ସତ ହେଉ ବା ନହେଉ ତୁମର କ'ଣ ଗଲା ! ନାଇଁ, କଥାଟା ହେଉଛି ଏ ସବୁ ଯଦି ଗୋଟାଏ ମିଛ ଗପ ପାଇଁ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଅନୁଶୋଚନା ହେବ ଯେ ତୁମେ ଠକିଗଲ । ଏଇ ଶୁଣ ପାଇଁ ତୁମର ଯଦି କେତେବେଳେ କେମିତି ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳତାର ଆନନ୍ଦ ଜାତ ହେଉଛି ସେତେବେଳେ ସେଇଟା ବଡ଼ ଲାଭ ପାଇଲ ବୋଲି ନଭାବି ଠିକ ଭାବୁଚ ଯଦି ଭଗବାନ ନଥାନ୍ତି ତେବେ ଠକି ଯିବ । ଅତି ନିକୃଷ୍ଟ ଭାବନା । ସେଥୁରେ ଏକା ତୁମେ ନିଜେ ନିଜେ ଠକି ଯାଉଛି ।

- ରଖି ଦେ ତୋ ତଦ୍ବ କଥା, ଆଛା ଦୂତୀୟ ବାଘୁଣୀଟି କେଉଁଠି ଭେଟିଥିଲୁ ? ମୁଁ ପଚାରିଲି ।

ଡହରାନହ କିଛି କ୍ଷଣ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା ଓ ତା'ପରେ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କହିଲା, ଏଇ ପୁରୀ ସହରର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାହିରେ ।

ବାହାରିଲା ଡହରାମି ! ମଦନ ଧମକାଇ କହିଲା ।

ଡହରାନହ ପୁଣି ଦୀର୍ଘନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କହିଲା, ଆରେ ନାଇଁ । ତେବେ ଶୁଣ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ପୁରୀ ଆସିଥାଏ ବଦଳି ହୋଇ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ସହିତ ଦେଖା କରି ନ ଥାଏ, ତା'ର କାରଣ ମୋ କଥାରୁ ବୁଝିପାରିବ । ଆଛା ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀ ଅମୁକ ବାବୁଙ୍କୁ ଜାଣ । ମୋ ବସା ପାଖରେ ଥାଏ ତାଙ୍କର ବସା । ତାଙ୍କର କନ୍ୟାଙ୍କର ନାଁ ରସବତୀ ! ରସବତୀ ! ସତେ ଏକା ରସବତୀ ସେ । କବିସମ୍ରାଟଙ୍କ କାବ୍ୟ କବିତାର ଉପମ୍ଯୁକ୍ତ ନାୟିକା ସେ । ବିଧାତା ଯେପରି କବିସମ୍ରାଟଙ୍କ କାବ୍ୟ କବିତା ପଢି ତାଙ୍କୁ ଗଢିଛନ୍ତି । ବୟସ ହେବ ପ୍ରାୟ ବାଇଶି । ଅର୍ଥାତାବରୁ ତାଙ୍କର ବିବାହ ହୋଇ ନଥାଏ ।

ଶ୍ରୀ ଅମୁକ ବାବୁଙ୍କର ଦିନେ ଦେହ ଭାରି ଖରାପ ହେଲା । ମୋତେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଲା, ଚିକିତ୍ସା ଭାବୁର ଭାବି ଦେବା ପାଇଁ । ତାଙ୍କର ଘରକୁ ଗଲି । ଦୁଆର ଖୋଲିଦେଲେ

ରସବତୀ । ମୋ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଅପାଙ୍ଗ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚିକିଏ ଚାହିଁ ମୁରୁକି ହସି ତାକ ଛାଡ଼ିଲେ, ବୋଉ, ଭାଇ ଆସିଲେଣି । କି ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବହାର । ସତେ ଯେମିତି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ କେତେ ଆପଣାର, କେବେଠୁ ଚିହ୍ନା । ଅଥଚ ସେଇଦିନ ମୋର ହେଲା ପ୍ରଥମ ପରିଚୟ ।

ବର୍ଷା ପଡ଼ୁଆଏ । କିନ୍ତୁ ରସବତୀ ଯେତେବେଳେ କହିଲେ ତାତ୍କର ତାକିଦେବାକୁ, ମୁଁ ବିନା ଆପରିରେ ଦଉଡ଼ିଲି । ଛତା ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲି ।

ତା'ପରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠତା ହେଲା । ରସବତୀଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଏ କେମିତି ବିହୁଳତା ଭିତରେ ସମୟ ଚାଲିଯାଏ ଜାଣି ପାରେନା ।

ଦିନେ ରସବତୀ କହିଲେ, ତମ୍ଭୁ ଭାଇ, ତୁମେ ନ ଆସିଲେ ମୋତେ ଭାରି ଖରାପ ଲାଗେ । କାହିଁକି କହିପାରିବ ?

ମୁଁ ଆଉ କାରଣ କହିବି କ'ଣ ! ମୁସ୍ତ ଭିତର ତ କ'ଣ ହୋଇଗଲା । ଖାଲି ଅନେଇ ରହିଲି ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ । ବିହୁଳତା ଭିତରେ କେତେବେଳେ ଯେ ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ପକେଇବି ଜାଣେନା ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ହାତ କାଢ଼ି ନେଇ ସେ ଦୌଡ଼ି ଗଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ଆଉ କହିଗଲେ, ଛି, ସେସବୁ କ'ଣ ? ହଁ, ଦୌଡ଼ିଲେ ବି ସେଇ ମରାଳ ଗମନରେ !

ହଠାତ୍ ଯେମିତି ଖୁବ ଉଚ୍ଚରୁ ତୁମ କିନା ତଳେ ପଡ଼ିଗଲି । ଆଉ ତାଙ୍କ ଦେଖା ପାଇଲି ନାହିଁ ସେ ଦିନଯାକ ଯେତେଥର ଗଲି ତାଙ୍କ ଘରକୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆକରେ !

ସେ ଦିନ ଯାକ ମୋର ଯେ କି ଦୁଷ୍ଟିତାରେ କଟିଛି କ'ଣ କହିବି । ଆଶା ଓ ନିରାଶାର ଦୂଦି ଭିତରେ ନିଦ ହେଲାନାହିଁ ।

ତା'ପର ଦିନ ସକାଳ ଖେବା ମାତ୍ରକେ ପୁଣି ଗଲି । ରସବତୀକୁ ଏକା ପାଇ କହିଲି, ମୋତେ କ୍ଷମା କରିଦେ, ଆଉ ଏପରି କୁଳ ହେବ ନାହିଁ, ଏଇ ଶେଷ, ନମ୍ବାର, ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ମୋର ହାତ ଧରି ପକାଇ ସେ କହିଲେ, ସେଇ କୁଳଟା ହଁ ତ ଠିକ ମଣିଷର । ସେ କୁଳ ନଥିଲେ ତ ମୋର ଯାଉଛ କୁଆଡ଼େ ? ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ତମେ ଆସିବ, ଜଳଣିଆ ଚାହା କରି ରଖିବି, ମୋ ରାଣ, ଖାଇଯାଅ । ତା'ପରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ (ଆଏ, କି ସୁନ୍ଦର ସେ ଚାହାଣି !) ହସି କହିଲେ, ତମ ଚେହେରା ଏମିତି ହେଇବି

କାହିଁକି ? କାଳି ରାତିରେ ନିଦ ହୋଇ ନାହିଁ ନିଷ୍ଟୟ ?

ମୁଁ କହିଲି, ଆଖିପତା ବି ଚିକିଏ ପଡ଼ିନାହିଁ !

- କାହିଁକି ? ଦେହ ଖରାପ ଥିଲା କି ? ଚାକିରୀରେ ବେଶୀ ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ୁଛି
ମୁଁ ଜାଣେ ।

- ନା, ନା, ପରିଶ୍ରମ ହୁହେଁ, ଚିନ୍ତା ।

- କି ଚିନ୍ତା ତମର ଏତେ ଶୁଣେ ? ପୁଣି ସେଇ ମନମତାଶିଆ ଦ୍ଵାରା ବିକାଶ ।

- ନାଁ, ତୁମେ ଶୁଣି ଆଉ କ'ଣ କରିବ । ମୁଁ ଦାର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କହିଲି ।

- ହଉ ଆଉ । ମୋର ଶୁଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମର କିଏ କି ? ମୋର
କୁଳ । ଏତକ କହି ଅଭିମାନ କରି ସେ ଉଠିଗଲେ ।

ଯାହା ମୁଁ କହିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଥିଲି ତାହା କହିପାରିଲି ନାହିଁ । ସେମିତି ଅଭିମାନ
କରି ସେ ଜଳଶିଆ ଚାହା ରଖିଦେଇ ଗଲେ ! ମନରେ ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ଜାତ
· ହେଲା । ଜଳଶିଆ ଚାହା ଖାଇ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି, ତାଙ୍କ ଆଗମନକୁ । ସେ
ଆଉ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଅନେକ ଥର ସେ ମୋ ସାମନାରେ ଯିବାଆସିବା କଲେ ଘରକାମ
କରୁକରୁ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଆତକୁ ଚିକିଏ ଫେରି ବି ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ତେବେ ଆସେ, କହି ମୁଁ ଉଠିଲି ।

- ହଉ, କହି ସେ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ।

ଧାରେ ପଚାରିଲି, ପୁଣି ଆସିବି କି ?

- ଆସି ପାରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା । ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଘନିଶ୍ଚାସ ତାଙ୍କର ବାହାରି
ଆସିଲା ।

ରାବିଲି, ଆହା ନାରୀମାନେ କି କୋମଳ । ସତେ ଏକା, ସାମାନ୍ୟ ଚିକିଏ
କଥାର ଆସାତ ବି ସେମାନେ ସହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅଭିମାନର ଅଭିନୟ କରି ତା'ପରଦିନ ଗଲି ନାହିଁ । ତା ପରଦିନ ବି
ଗଲି ନାହିଁ ।

ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ମୁଁ ଛୁଟି ନେଇ ଘରେ ଥାଏ । ସେତେବେଳେ ଏକମାତ୍ର ଧାନ
ଥାଏ ମୋର ରସବତୀ । ନାନା କଞ୍ଚକା କରୁଥାଏ ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି । ଦ୍ୱିପହରବେଳେ
ହଠାତ କବାଟ ଠେଲି (କବାଟ ମୁଁ ଖୋଲା ରଖିଥିଲି ସେଇ ଆଶାରେ, ଯଦିଓ କେବେ
ସେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି) ପ୍ରବେଶ କଲେ ରସବତୀ । ମୁଁ ଆଖି ବୁଝି ଶୋଇ

ପଡ଼ିଥିବାର ଅଭିନୟ କଲି ।

- ଓଁ ହୋ, ନିଜେ ମୋତେ ଅପମାନ କରି ତା' ଉପରେ ଅଭିମାନ । ସେ ମୋତେ ଧୀରେ ଠେଲିଦେଉ କହିଲେ ।

କି ନରମ ସେ ହାତ ଆଉ କଣ କହିବି । ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହେବାର ଅଭିନୟ କରି କହିଲି, ତୁମେ ?

- ହଁ ମୁଁ । ରହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଲୁଚି ଚାଲି ଆସିବି । ଆପଣ ମୋର ସବୁ ଲଜ୍ଜା ହରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁଁ ଆଉ ସମ୍ମାଳି ପାରିଲି ନାହିଁ । କୋଳକୁ ଆଉଜାଇ ନେଲି । କି ନରମ ଓ ଉଷ୍ଣ ତାଙ୍କ ଦେହଟି । ମୋ ଦେହକୁ ସିଏ ଲାଗିଗଲେ ।

ହଠାତ୍ ମୋତେ ଠେଲିଦେଉ ସେ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ! ସେ କହିଲେ, ଛିଃ ତମ୍ଭୁ ଜାଇ । ସେଥବୁ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗେ ନା । ସବୁ ପୁରୁଷ ସମାନ । ଖାଲି ସେଇ କଥା । ଭାବି ଘୃଣା ହୁଏ । ଆପଣ ତ ମୋର ଜାଇ । ସେଥବୁ ପୁଣି କ'ଣ ? ଛିଃ ।

. ମୁଁ ଆଉ ସହ୍ୟ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । କହିଲି, ରସ, ତୁମର କି ମତଲବ ପରିଷାର କରି କହ । ମୁଁ ଆଉ ଏ ଜ୍ଞାନ ସହିପାରୁନାହିଁ ।

- ମତଲବ ? ମାନେ ! ସେ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ । ଚିକିଏ ହସିଲେ ମଧ ।

ମୁଁ କହିଲି, ତମେ ଯଦି ଜାଇ ବୋଲି ମୋତେ ଝାନ କରୁଚ ତେବେ ଏମିତି ବ୍ୟବହାର କରୁଚ କାହିଁକି ?

ସେ କହିଲେ, ମୁଁ ଜାଣେ ପରା, ସବୁ ପୁରୁଷ ସମାନ, ନାରୀକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ସଂପର୍କରେ ସେମାନେ ଭାବନ୍ତି । ମୁଁ କି ବ୍ୟବହାର କରିବି ଯାହା ଭଉଣୀ ଜାଇ ସହିତ କରେ ନାହିଁ ଶୁଣେ ?

- ଆହ୍ଵା ତେବେ ଯାଆ ଭଉଣୀ, ଯାଆ, ମୁଁ କହିଲି ।

- ଓଁ ହୋ ? ରାଗ ? ପୁଣି ସେଇ ହସ ।

ଓଁ, ପାଗଳ ହୋଇଗଲି ମୁଁ । କି ପ୍ରହେଳିକା ଏ । ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଲି, ଯାଆ ରସ । ଗଲାବେଳେ ସେ ମୋର ହାତ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିଏ ଚାପ ଦେଇ ମୁରୁକି ହସି ଚାଲିଗଲେ ।

ମୁଁ ଆଉ ଶ୍ରୀ ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲି । ଏହାର ଗୋଟାଏ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ।

ତାଙ୍କ ଘର ସାମନାରେ ଯାଇ ଶୁଣିଲି, କିଏ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ କହୁଚି,- ମୁଁ ସବୁ ଖବର ରଖିଛି । ସବୁ ଶୁଣିଛି । ଏ ଖେଳ ତୁମର ବନ୍ଦ କରିଦେବି ଚିରକାଳ ପାଇଁ ଯଦି ମୋତେ ତୁମେ ବିବାହ ନ କର । ମୁଁ ଆଉ ...

ଦୁଆର ମୁହଁରୁ ଫେରି ଆସିଲି । ଓହ ହୋ, ତେବେ ଗୋଟିଏ ଶିକାର ସେ କରିଯାରିଲେଣି । ଆଉ ଗୋଟାଏକୁ ଖେଳେଇ ଖେଳେଇ ମାରୁଥିଲେ । ମନଟା ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠିଲା ନାରୀଜାତି ପ୍ରତି । ତୁଳସୀଦାସ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ଠିକ୍ ବୁଝିଥିଲେ - ଦିନକୋ ମୋହିନୀ ରାତକୋ ବାଘିନୀ ପଳକ ପଳକ ଲହୁ ଚୋଷେ

ରୋମାଞ୍ଚକର କାହାଣୀ ସତେ । ଆମେ ଅପଳକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୁଣୁଥିଲୁ ।

ଡହରାନନ୍ଦ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କଥା ଶେଷ କଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ସେ କହିଲା, ହେୟ, ମୁଁ ବାହା ହେବି । ତୁମେମାନେ ମୋର ସାଜ । ତୁମକୁ ମନ ଖୋଲି କହୁଚି, ଅନୁରୋଧ କରୁଚି, ଗୋଟାଏ କନ୍ୟା ଠିକ୍ କରିଦିଅ ।

ଆଖିଯ୍ୟ ହୋଇ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆଁ କରି ତା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଲୁ କେବଳ ।

ନିର୍ବାଚନ

ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଥାନ୍ତି । ଚିନ୍ତାର କାରଣ, ପଣ୍ଡିମ ଆତ୍ମ ଖଣ୍ଡ କଳାମେଘ ଘୋଟି ଆସିଲାଣି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ତାଙ୍କର ନାନା ନଥ୍‌ପତ୍ର, ମାନଚିତ୍ର ନୋଟ ବହି ଆଦି ଖେଳାମୋଳା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଆଜିକି ଚାରିଦିନ ହେବ ତାଙ୍କର ଖାଇବା ଶୋଇବାର ଠିକ୍ ନାହିଁ । ଚାରିଦିନ ହୋଇଗଲା, ସେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇନାହାନ୍ତି, ସେଇ କିଲଟରି ଅଫିସ ଘରେ ତାଙ୍କର ଖିଆ ଶୁଆ ଚାଲିଛି ।

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ଥରେ ନିର୍ବାଚନ ଆସିଛି । ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ଲୀକରେ ଭୋଟ ଗ୍ରହଣ କେନ୍ତ୍ର ଖୋଲା ଯାଇଛି । କେଉଁ ଦୁର୍ଗମ ପାହାଡ଼ ଖୋଲ ମଣ୍ଡିରେ ଗୋଟିଏ କେନ୍ତ୍ର ତ ସାତ ନଈ, ସାତ ନାନ, ବିଲ, ଜଙ୍ଗଲ ପାରି ହୋଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ କେନ୍ତ୍ର । ଭୋଟ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କେନ୍ତ୍ରକୁ ଦଶଭଣ କରି ଅଫିସର ମଟରରେ ସୁବିଧାରେ ଯିବେ, ସେଠାରେ ସୁବିଧାରେ ରହିବେ ଏବଂ ଭୋଟ ଗ୍ରହଣ କାମ ସାରି ହୁଏତ ଯିବେ ସେହିପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗମ କେନ୍ତ୍ରକୁ । ଏକାଥରକେ କଟେରି ହତାରୁ ବାହାରିବେ ଏହିପରି ଦୁଇଶହ ଦଳ । ସେମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯିବେ ଆହୁରି ପଚାଶ ସରିକି ଦଳ ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ୩୦ବୁ ଭୋଟ-କାଗଜ ଭରତି ବାକ୍ଷ ସବୁ ଆଣିବେ ଏବଂ ଦେଇଆସିବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କେନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ବାକ୍ଷ ସବୁ । କଟେରି ଘର ବାହାରେ ରଖାଇଛି ଅସଞ୍ଚ୍ୟ ମୋଟର ଗାଡ଼ି, କେଉଁ ମୋଟର କେତେବେଳେ କେଉଁ ଦଳ ନେଇ କେଉଁ ବାଟରେ କେତେ ଦୂର ଯିବ ତାହାର ସମ୍ମୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ସହ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳକୁ ଦିଆ ସରିଲାଣି । କେଉଁଠାରେ ମୋଲେରିଆର ପ୍ରକୋପ ବେଶୀ, ସେ କେନ୍ତ୍ରକୁ ଯିବା ଦଳ ସହିତ ଦେବାକୁ ହେବ କୁଇନାଇନ ଓ ପ୍ୟାଲୁତ୍ରିନ । କେଉଁଠାରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମଟି କୁଷ ଗୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, ସେଠାରେ କିପରି ଭାବରେ ସାବଧାନରେ ରହିବାକୁ ହେବ ତାହାର ଗୋଟିଏ ଉପଦେଶାବଳୀ ଦିଆ ସରିଛି । ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାଟାର ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମ, ଗାସ୍ତା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମର ଭୁଗୋଳ, ଇତିହାସ, କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନରେ । ସେ ନିଜେ ସମସ୍ତ ଯୋଜନା ଚିକିନିଜି ତନଙ୍କ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ରାତି ଦିନ ଲାଗି ଚିନିଶହ କିରାଣୀ ଓ ପଚାଶ ସରିକି ଅଫିସର ଖରୁଛନ୍ତି । ଥରେ ଥରେ ହୁଏତ ମହା ଭୁଲ ହୋଇ ଯାଇଛି, ସବୁ ଓଲଟପାଲଟ ହୋଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ

ହୁଲ ଭ୍ରାତି ହେଉ କେହି କେବେ କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କୁ ଉରେଇଛି ହେବାର ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଚିକିଏ ହସି ସେ ନିଜେ କାମରେ ଲାଗି ସୁଧାରି ଦେଇଛନ୍ତି ସବୁ ହୁଲ । ତାଙ୍କର ଅମାୟିକ ବ୍ୟବହାରରେ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ଖଣ୍ଡି ଚାଲିଛନ୍ତି । କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଯାହାକୁ ଅଛି କାମ ଦିଆ ହୋଇଛି ତାହାର ମନରେ ଦୁଃଖ ତାହାକୁ କାହିଁକି ବେଶୀ କାମ ଦିଆ ନ ଗଲା ।

ଅଧ୍ୟକାଂଶ ମୋଟର ସ୍ବ ସ୍ବ ଗନ୍ଧବ୍ୟ ସ୍ନାନକୁ ବାହାରି ଗଲେଣି । ଆଉ କେତେକ ମୋଟର ସ୍ବ ସ୍ବ ଦଳ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଦିଆଇ ଯାତ୍ରା କରାଇ ଦେଇ କଲେକ୍ଟର ସାହେବ କପେ ଚାହା ଖାଇ ନିଜ କଚେରି ଘରୁ ପଦାକୁ ବାହାରିଲେ । ଚିନ୍ତିତ ଭାବରେ ସେ ମୁହଁ ଚେକି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲେ । ପଣ୍ଡିମ ଆକାଶରେ ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର କଳାମେଘ ଖଣ୍ଡିକ ଆକାଶର ଅଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଡ଼ି ଆସିଲାଣି । ପବନ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୋହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ତାହାର ସୂଚନା ଦେଲାଣି । କଚେରି ହତାର ଗଛସବୁ ଆପରି ଜଣାଇ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଉଛନ୍ତି । କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ବୋଧହୂଏ ଆପରି ଜଣାଇ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଉଲେ । ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାର କାରଣ, ଯଦି ଝଡ଼ ବର୍ଷା ହୁଏ ତେବେ ମଞ୍ଜଳପୁର ଦଳ କଦାପି ଗନ୍ଧବ୍ୟ ସ୍ନାନରେ ଭୋଟ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ନାକ ବନ୍ଦରେ ଷାଠିଏ ମାଇଲ ଯିବା ପରେ ସେଠାରୁ ବିଲ ମଣ୍ଡିରେ ଯିବାକୁ ହେବ ଦଶ ମାଇଲ । ସେ ଦଶ ମାଇଲ ମୋଟର କୌଣସି ଉପାୟରେ ଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ନଦୀରହ ! ତା'ପରେ ନଦୀ ପାରି ହୋଇ ବିଲ ମଣ୍ଡିରେ ଚାଲିବାକୁ ହେବ ଚାରି ମାଇଲ । ତା'ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନଦୀ । ସେ ନଦୀ ପାରିହୋଇ ପୁଣି ଚାଲିବାକୁ ହେବ ହୁଇ ମାଇଲ । ତା'ପରେ ପଡ଼ିବ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲ, ଅଗନ୍ତାର୍ଥି ବନସ୍ତୁ କହିଲେ ଚଢ଼େ । ସେଇ ଜଙ୍ଗଲ ମଣ୍ଡିରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରୀ, ନାଁଟି ତାର ମଞ୍ଜଳପୁର । କୁଗୋଳ ପୋଥୁ ପଡ଼ରରେ ପଛେ ନଥାଉ ତାର ନାଁଟି, କିନ୍ତୁ କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କ ପୋଥୁପଡ଼ରରେ ତାର ନାଁ ତଳେ ଦିଆ ହୋଇଛି ହୁଇଛି ମୋଟା ମୋଟା ନାଲିଆ ଗାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାନଚିତ୍ରରେ ସେ ନାଁର ଚାରିପଟେ ଗୋଟିଏ ନାଲିଆ ମୁଣ୍ଡୁଳା ଦିଆ ହୋଇଛି । ଗ୍ରୀର ଅଧ୍ୟକାଂଶ ହରିଜନ ।

କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ଚିନ୍ତାକୁଳ ଭାବରେ ବୁଲୁବୁଲୁ ପଚାରିଲେ, କିଛି ଖବର ଆସିଲା ?

ଜଣେ ଅଫିସର କହିଲେ ସବୁ ଦଳ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ନିଜ କେନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିବାର ଖବର ବର୍ଷମାନ ଆସିଲା, କେବଳ ମଙ୍ଗଳପୂର ସମ୍ବାଦ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ପାଇନ୍ତା ।

ହଁ । ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଡାକି ଦିଅନ୍ତୁ ତ । ସେ ଟିନିଶ୍ଚଷ୍ଟ ମୋଟର ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ ମଙ୍ଗଳପୂର ଆଡ଼ି । ବିଲରେ ଯଦି କୌଣସି ମୋଟର କାବୁଆରେ ଅଟକି ଯାଉଥାଏ, ... ଆଛା ଚାଲନ୍ତୁ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଉଛି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ।

ମିଶ୍ରବାବୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେଜଣ ଅଫିସର ଦୁଇରାତି ଦୁଇଦିନ ଖଟିବା ପରେ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ବିଶ୍ଵାମ କରୁଛନ୍ତି । ତାହା ଓ ଶିଙ୍ଗଡ଼ା ଖାଇବା ମଣିରେ ମଣିରେ ତାଲିଚି ରାଜନୈତିକ ଦର୍ଶନ ଆଲୋଚନା । କାର୍ଯ୍ୟର ତାପ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଏତେ ବଢ଼ିବି ଯେ ସମସ୍ତେ ରାଜିଯାଇ ରଣତତ୍ତ୍ଵକୁ ନିଯା କରିବାର ନାନା ଯୁଦ୍ଧ ବାହୁଦ୍ରବ୍ୟ ।

ମିଶ୍ର ବାବୁ କହିଲେ, ଲୋକଶାସନ ସଫଳ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆଗ ଦରକାର ବ୍ୟାପକ ଶିକ୍ଷା । ମୁଁ କଦାପି ବିଶ୍ଵାସ କରିପାରେ ନା ଯେ ଅଇଶ୍ଵର ମନ୍ଦିକ ସବୁ ବୁଝି ସୁଝି ତାର ଜୋଟଟି ଦଉଛି । ସେ କଥାଣ ଜାଣେ କାନ୍ଦୀର ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ, ସେ କଥାଣ ଜାଣେ ବାହୁଦା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ପଞ୍ଚଶୀଳ ନୀତି ବିଷୟରେ, ସେ କଥାଣ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ, ସେ ତାର ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱ ଦୁଲାଇବାକୁ ଉପୟୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ନାହିଁ । ତାକୁ ସେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ହୋଇ ନାହିଁ, ତାକୁ ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦବ ସେ ତାକୁ ଜୋଟ ଦେବ । ଅତ୍ୟବ

କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ଏହି ସମୟରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଅଛ ହସି କହିଲେ, ସେ କଥା ଯଥାର୍ଥ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଅଇଶ୍ଵର ମନ୍ଦିକକୁ ଯେତେ ନିର୍ବୋଧ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ବାସ୍ତବରେ ସେତେ ନିର୍ବୋଧ ଦେ ନୁହେଁ । ତାର ରାଜନୈତିକ ଚେତନା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବିକାଶ ଲାଭ କରୁଛି । ମୁଁ ମୋର ଗ୍ରହ ବେଳେ ଲକ୍ଷ କରିବି ଗତ ନିର୍ବାଚନଠାରୁ ଏ ନିର୍ବାଚନ ବେଳକୁ ଲୋକେ ଟିକି ବେଶୀ ବୁଝିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ଆଉ ଦୁଇଟି ନିର୍ବାଚନ ପରେ ଲୋକେ ଆହୁରି ଅନେକ ବୁଝିଯିବେ । ଲୋକେ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ସାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକଛନ୍ତି ଶାସନ ଚାଲିବ, ଏହା କ’ଣ ଆପଣ ଚାହାନ୍ତି ? ତା’ ଛଢା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମିଶାଇ ଯେଉଁ ସମାଜ ସେ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି । ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାରି ଚଳାଶ । ରଣତତ୍ତ୍ଵ ଶାସନର ସଫଳତା ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ହେଉଛି ଯେ ଯାହାକୁ ଯେତିକି କାମ ଦିଆ ହୋଇଛି । ସେ ତାହା ପ୍ରାଣପଣେ ଦୁଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ । ଲୋକ ଶାସନରେ କୌଣସି କାମ ବଡ଼ ନୁହେଁ କି କୌଣସି କାମ ଛୋଟ ନୁହେଁ । ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ, ବର୍ଷମାନ ନିର୍ବାଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବିଶ୍ଵାରେ

ବିଲୁଆ କହୁଚି କୁକୁରକୁ, ବିଲୁଆ କହୁଚି କୁକୁରକୁ, ବିଲୁଆ କହୁଚି କୁକୁରକୁ । ମୋର ସମ୍ବନ୍ଧ କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କୁ ଜଣାଅ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବନ୍ଧ ମିଳିଲା ମଙ୍ଗଳପୁର ଦଳ ମଙ୍ଗଳପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ସମ୍ବନ୍ଧ ଶେଷ ହେଲା ।

ଅଦୂରେ ରଖାହୋଇଥିବା ବେତାର ଯନ୍ତ୍ରର ଉଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା । ନିମିଷକେ କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କ ବଦନରେ ଆନନ୍ଦର ହସ ଖେଳିଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପାରା ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲା ତାହାର ପିଞ୍ଜରା ଉପରେ । ଗୋଡ଼ରେ ବନ୍ଦା ହୋଇଛି ତାହାର ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ । ପାରା- ରକ୍ଷକ ସେ କାଗଜଟି ଆଣି କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କୁ ଦେଲେ । କଲେକ୍ଟର ସାହେବ କାଗଜଟି ପଡ଼ି କହିଲେ, ଆସନ୍ତୁ, ଆମେ ସିଂହମାନେ ଏଥର ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ।

ମଙ୍ଗଳପୁରରେ ଭୋଟ ଦଳ ପହଞ୍ଚିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ । ଦଳଟି ଗଁ ନିଃପ୍ରା: ବିଦ୍ୟାକଳୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଆସ୍ତାନ ଜମେଇ ସାରିଲେଣି । ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବିଆ ହୋଇଥିବା ପେଟ୍ରୋମ୍ୟାକସ୍ ଆଲୁଅ ସର୍ବର୍ଜନେ ଜକୁଛି । କାଲି ଭୋଟ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ସେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି । ଗଁର ଦଫାଦାର, ଚୌକିଦାର ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କଲେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କ ଆଦେଶ ଯେ ଭୋଟ ଦଳକୁ ଯେପରି ସାମାନ୍ୟ ଅସୁବିଧା ବି ଭୋଗ କରିବାକୁ ନ ପଡ଼େ ।

ମଙ୍ଗଳପୁର ଗ୍ରାମ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ଲହୁଛାନ୍ତି ଦୁଇଟି ଦଳ । ଏଇ ଯେ ଅଛଣ୍ଠୁ ମନିକ, ସଜନୀ ବେଞ୍ଚା, ଅଗାଧୁ ସୁଇଁ, ଦନେଇ ସାହୁ, ଦୁଲୀ ଦେଇ, ନଷ୍ଟା ଦାସ ପ୍ରଭୃତି ଅର୍ଜନଗୁ ଅବସ୍ଥାରେ ବସି ବୋକାଙ୍କ ଭାନ୍ତି ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ ତାହିଁ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କାଲି ବିଚାର କରିବେ କେଉଁ ଲୋକ ତାଙ୍କର ହାଲହକିକତ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତ, କେଉଁ ଦଳ କାଣ୍ଠୀର ବିଷୟରେ ସହଜ ସମାଧାନ କରି ପାରିବ, କେଉଁ ଦଳ ପୃଥିବୀ ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ କରି ପାରିବ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୂର୍ଖ, ଅଜ୍ଞ, ନିର୍ବାଧ ଜନତା ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ସବୁ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ମୋଟାମୋଟି ଧାରଣା ଅଛି ଏବଂ ସେହି ମୋଟାମୋଟି ଧାରଣାହିଁ ଦେଖାଯାଉଛି ସବୁ ଶାସ୍ତ୍ରର ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ଭକ୍ଷସ ପପୁୟିଲି ଭକ୍ଷସ ଦେଇ - ପଞ୍ଚମୁଖେ ହରି ।

ସପନି ମନିକ ମୁଣ୍ଡ ଚୁଲ୍ଲାରି କିଶେଇ ସାହୁଙ୍କ ବୁଝାଉଚି, ଆରେ କଥାଟା ବୁଝନ୍ତୁ । ବୋଇଲା, ‘ଦୟା ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ସେବା ଫଳେ, କିବା ଅସାଧ ମହାତଳେ’ ।

କିଶେଇ ସାହୁ କିଛିକଣ ଆବାକାବା ହୋଇ ସପନି ମନିକଙ୍କ ତାହିଁ କହିଲା, କଥଣ କହୁଛୁ ବା ! ତା କଥାକୁ ତମ କଥା ଖାପ ଖାଇଲାଟି ? ନା, ନା, କୁହ ମତେ, ତମ କଥା ତା କଥାକୁ ଖାପ ଖାଇଲା ? ଖାପ ଖୋଇ, କଥାକୁ କଥା ଖଣ୍ଡ କହିଲେ

ହବନା, ଇଆତୁ ସିଆତୁ କହିଲେ ଚଳିବ ?

ସପନି ମନିକ ରାଗିଯାଇ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ବସି କହିଲେ, ବୋଇଲା, ‘କେତେ ଦିନକୁ ମନ କରିବୁ ଆଖ, କି ଘେନି ଯିବୁ ତୋର ଛୁଟିଲେ ଘଟ’

କିଶେଇ ସାତୁ ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଘୁଷ୍ଟି ଯାଉ କହିଲା, ଘଟ କଥଣ ମୋର ଏକା ଛୁଟିବ କି ହେ, ସେ କାନ ଆଉ ନାହିଁ । ଗୁପ୍ତ୍ୟାତେ ସେ ଦଳ ପାଖରୁ ଥୋଡ଼େ ଟଙ୍କା ଲୁଗା ପାଇୟାଇବ ନା ସବୁ ଜଣା, ଛାଡ଼ । ଶୁଣ କଥଣ କହୁଛି ସେ ।

ଜଣେ ପ୍ରଚାରକ ପଚାରିଲେ, ମୁଁ ଆପଣମାନକୁ ଗୋଟିଏ ଅଛି ସାଧାରଣ କଥା ପଚାରିବି । ମୋତେ କୁହକୁ ଆମ ଦେଶରେ କଥଣ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ଯେ ଏତୁ ଜଣେ ଅଣଓଡ଼ିଆ ଛିଡ଼ା ହୋଇବି ?

ସମସ୍ତ ଜନତା ଆଣ୍ଟିଯ୍ୟ ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଲେ । ହାତୁ ସାତରା ସର୍ବେ ପଚାରିଲା, ଅଣଓଡ଼ିଆ କିଏ ? ଜଣେତ ମିଶ୍ର, ଆଉ ଜଣେ ତ ଛୋଟରାୟେ । ଦିଜଣେତ ଆମରି ଗାଁ ଲୋକ ।

ପ୍ରଚାରକ କହିଲେ, ହାଁ, ସେଇଠି ତ କଥା । ଛୋଟରାୟେ ଆମ ଗାଁ ଲୋକ, ହେଲେ ଆମରି ଗାଁ ଲୋକ କୁହନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଦିଲ୍ଲୀବାଲା । ସେ ଯାହା କହିବେ, ଯାହା କରିବେ, ଦିଲ୍ଲୀଠୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଲେ କରିବେ । ଆପଣମାନକୁ ପଚାରି, ଆପଣମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଇ କରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ତନ୍ତ୍ର, ମନ, କାନ ସବୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ, ଏ ଗାଁରେ ନାହିଁ । ଏ ଗାଁରେ ଅଛି ତାଙ୍କର ପ୍ରେତ । କୁହକୁ ତେବେ, ସେ ଦିଲ୍ଲୀବାଲା ନା ଏଇ ଗାଁ ଲୋକ ।

ଜନତା ନିର୍ବାକ ।

ଆର ଦଳର ପ୍ରଚାରକ କହିଲେ, ଏ ଗ୍ରାମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷାତ୍ରୀ ଦେବୀ ହେଉଛନ୍ତି ମା ହିଙ୍ଗଳା । ତାଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣରେ ମୋର କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଶାମ । (ନୀରବରେ ପ୍ରଶାମ କରିବା ପରେ) ମା, ମା, ତୁ ତୋ ବାହୁଭାୟା ତଜେ ଏମାନକୁ ରକ୍ଷା କର । କୁହକୁ, ମା ହିଙ୍ଗଳେଇ କେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି । ସେ ଯେଉଁ ବରଗଛରେ ଅଛନ୍ତି ସେଇ ବରଗଛ ଆମର ଚିହ୍ନ - ଏଥର ଆପଣମାନେ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଭୋଟ କାହାକୁ ଦେବେ ।

ଅପଣା ଷଷ୍ଠେ କିଛିକଣ ପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲା, ମା ହିଙ୍ଗଳେଇ କଥା ଯଦି କହିଲେ ତେବେ ମୁଁ କହୁଛି ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତୁ । ମା ହିଙ୍ଗଳେଇ ଆଜି ଶହେ ବର୍ଷ ହେବ ସେହି ଗଛମୂଳେ ଖରା ବର୍ଷା କାକରରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ସାନ ପକକାଘର ତାଙ୍କ ପାଇଁ କରିଦେବାକୁ ଆମେ ଦରଖାସ୍ତ କରି କରି ହଇରାଣ ହେଲୁଣି । ଶେଷ ଦରଖାସ୍ତ

ଖଣ୍ଡକ ପଢ଼ୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ । “ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ସମୀପେଷ୍ଟୁ । ଧର୍ମାବତାର, ମା ହିଙ୍ଗାନେଇକ ଚରଣେ ଶରଣ । ମା ହିଙ୍ଗାଲା ଆପଣଙ୍କୁ ଦୀଘ୍ରଜୀବୀ କରନ୍ତୁ । ଦରଖାସ୍ତର କାରଣ ଏହିକି ଯେ ଆୟ ଗ୍ରାମର ମା ହିଙ୍ଗାଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେବୀ ଅଟନ୍ତି । ଆମେ ଏହାର ବହୁ ପ୍ରମାଣ ପାଇଅଛୁ । ଆଜିକି ବହୁବର୍ଷ ଧରି ଆୟ ଗ୍ରାମର ଷୀଠୀ ବରଗଛ ତଳେ ସେ ବିଜେ ଅଛନ୍ତି । ଏଥକୁ ଖରା ବର୍ଷାରେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ହଇଗାଣ ହେଉଅଛି । ସେ ଗଛରେ ଭୂତ ପ୍ରେତ ଆଦି ବାସ କରୁଥିବା ରାତିରେ ଭୟରେ କେହି ପୂଜା କରିବାକୁ ଯାଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଆଜକୁ ଚାରିଦିନ ତଳେ ମା ଆୟ ଗ୍ରାମର କାଳଶିକୁ ସ୍ଵପ୍ନରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଗୋଟିଏ ପକକା ଘରେ ରହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଆୟ ଗ୍ରାମର ଅଧିକାଂଶ ଦରିଦ୍ର ହରିଜନ ଥିବା ସବେ ଆୟେ ମା'ଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପକକାଘର କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଥିବା ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ନ ଥିବା ସବେ ଆୟମାନକର ବିନାତ ପ୍ରାର୍ଥନା କି.....”

ପ୍ରଚାରକ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ, ହବ, ସବୁ ହବ, କେତେ ଟଙ୍କା ଆପଣଙ୍କର ଦରକାର କୁହନ୍ତୁ ।

ସପନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରିକ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲେ, ବୋଇଲା, ‘ଯାହା ନୋହିଲା ବାଲ୍ୟକାନେ, ତାହା ନୋହିବ ପାଚିଲା ବାନେ’ ।

ପରଦିନ ସକାକୁ ରୋଟ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଗେ ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ରୋଟ ଦେଲେ, ବୃଦ୍ଧ ଦନେଇ ପଧାନ । ଖଣ୍ଡ ମରଳା ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଗାମୁଛାର ଗୋଟିଏ ପାଖ ଚିରା ଥିବାରୁ ପାଳେ ପିଚା ଦିଶୁଛି । କାଷ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଦାଆ ଗୁଣ୍ଡି ସେ ପହଞ୍ଚଗଲେ ରୋଟ ଦେବାକୁ । ସେ କାହାକୁ ରୋଟ ଦେଲେ କେବାଣି !

ତା ପରେ ପରେ ଚାଲିଲା ରୋଟଦାତାଙ୍କ ସ୍ଥୋତ । ବାହାରେ ଜମି ଗଲେଣି ଅନେକ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ । ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଫିସର ଆଦେଶ ଦେଲେ ଏଥର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ।

ପ୍ରଥମେ ଗଲା ଦୁଲା ଦେଇ । ତେଇଶି ବର୍ଷ ବୟସ । କୁହା କୁହା ଦେହ । ସୁସ୍ତ ବର୍ତ୍ତକ ନିତ୍ୟ ଉପରେ ବୁପାର ଗୋଠ ଅଛିଶୋଭା ଆହୁରି ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛି । କପାଳରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସିନ୍ଧୁର ଚୋପା । ସଖୀ କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖି ସେ ବକ୍ଷିମଠାଣିରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ପ୍ରଥମ ଅଫିସରଙ୍କ ପାଖରେ ।

ନଁ କଥଣ ? ପଚାରିଲେ ଅଫିସର ।

ଉରର ନାହିଁ, କେବଳ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସ ।

ନଁ କଥଣ ?

ଉରର ନାହିଁ । ସଖୀ କହୁଣିରେ ଟିକିଏ ଠେଲି ଦେଲେ ।

ନାଁ କଥା, କୁହ । ଅପିସର ଟିକିଏ ବିରତ ହେଲେଣି ।

ଧୀରେ ଓଡ଼ଶା ତଳୁ ଶୁଭିଲା, ଦୁଲୀ ଦେଇ ।

ଦୁଲୀ ଦେଇ ?

ଉରର ନାହିଁ । କେବଳ ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡ ଚୁକୁଗା ।

ସ୍ଵାମୀ ନାଁ ରଘୁଆ ବୋଇ ? ଅପିସର ଭୋଟର ତାଲିକା ଦେଖି ପଚାରିଲେ ।

ଦୁଲୀ ଦେଇ ସଲଜେ ସଖୀ କାନ୍ଦରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ତାଙ୍କ କାନେ କାନେ କହିଲେ,
ଆଗୋ ସହି, ଉଯ୍ୟେ ତାଙ୍କ ନାଁ ବି ଜାଣନ୍ତି !!

ଦୁଲୀ ଦେଇ କାହାକୁ ଭୋଗ ଦେଲେ କେଜାଣି ।

ସମୁଦୟ

କୁନ୍ତ ଥରି ଥରି ଆସି ବୋଉ କୋଳରେ ଗୁଞ୍ଜିଗାଞ୍ଜି ହୋଇ ବସି ବୋଉର
ପଣତ କାନ୍ତି ଟାଣୀ ଦେହରେ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ କହିଲା ବୋଉ ଉଁ ହୁଁ, ହୁଁ ଭାରି ଶୀତ
କରୁଛି ।

କୁନ୍ତ ବୋଉ ଦୁଇପରଷ୍ଠ କରି ପଣତ କାନ୍ତି ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇ ପୁଅର ଗୋଡ଼
ଉପରେ ଖଣ୍ଡ ରେଜେଇ ପକାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ଶୀତ ଶା ।

କୁନ୍ତ ମୁଁ ଫୁଲାଇ କହିଲା, ନାହିଁ ନାହିଁ, ଗୋଟେ ସ୍ଵେଚ୍ଛର କିଣିଦବୁ ନାହିଁ,
ନାଲିଆ ରଙ୍ଗର ?

- ହଉ ଆରମାସରେ ଦେବି, ବାପା ଦରମା ପାଆନ୍ତୁ କିଣି ଦେବି ।

କୁନ୍ତବାପା କରଲେଉଟାଇ ରେଜେଇରେ ମୁହଁ ତାକି ଦେଇ ଆଖି ବୁଝିଦେଲେ ।
ତାଙ୍କର ରେଜେଇ ଟଣାରେ ମିନ୍ତୁ ଦିହରୁ ରେଜେଇ ଟାଣି ହୋଇ ଖସିଯିବାରୁ ସେ
ସକ୍ରଦନ ଆପରି ଜଣାଇଲା । କୁନ୍ତବୋଉର ମିଜାଜ ଆଜିକାଲି ଭାରି ଖିଚିଖିଟା ହୋଇ
ଗଲାଏ । ସେ ଖେଳି ହୋଇ କହିଲେ, ବୁଢାଟି ହେଲଣି, ଟିକିଏ ବିଚାର ନାହିଁ

କୁନ୍ତ ବାପା କିଛି ନ କହି ମିନ୍ତୁ ଉପରେ ପୁଣି ରେଜେଇ ପକାଇଦେଇ ପୂର୍ବପରି
ଆଖିବୁଝି ପଢ଼ି ରହିଲେ ।

ବୋଉର ମୁହଁ ଜୋର କରି ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇ କୁନ୍ତ କହିଲା, ନାହିଁ,
ନାହିଁ କା'ଲି କିଣିଦବୁ ।

କୁନ୍ତ ବୋଉ ନିଶ୍ଚୟତା ଜଣାଇବା ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ଯଥେଷ୍ଟ ଖୁଲାଇ କହିଲେ, ହଉ
ତେବେ କାଲି କିଣିଦେବି ।

କୁନ୍ତ ଯେବେ କୌଣସି ବିଷ୍ୟରେ ଜିଦ ଧରି କୁହେ ବୋଉ, କହିଥିଲୁ କାଲି
ଜୋତା କିଣି ଦେବୁ ବୋଲି, କାହିଁ ଦେ । କୁନ୍ତ ବୋଉ କହେ, କହିବି ପରା କାଲି
ଦେବି ।

କାଲି, କାଲି, କାଲି । ଏ କାଲିର ଶେଷ ନାହିଁ । ଏ କାଲି ଅନନ୍ତ । ଏ ‘କାଲି’କୁ
ତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ବୁଦ୍ଧ କାମନା ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ କହିଲେ । ଏ କାଲିକୁ ‘ଆଜି’

କରିବା ପାଇଁ ଫରାସୀ ବିପୁଲ ହେଲା, ମାର୍କ୍ସ କମ୍ୟୁନିଜମ୍ ଉତ୍ତାବନ କଲେ, ଭାରତରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ହେଲା ଏବଂ ଗୋଟି ଗୋଟି ପଞ୍ଚବାର୍ଷକ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । କୁନ୍ତୁ ବୋଉର ମଧ୍ୟ ଏଇ ‘କାଳି’ରେ କେତେ ମାସ କେତେ ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ‘କାଳି’ର ଶେଷ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରବହମାନ କାଳି ବୋହି ଚାଲିଛି ଅନନ୍ତକୁ । କୁନ୍ତୁ ବୋଉର ପଞ୍ଚରା ତେବେ କରି ଦୀଘଶ୍ଵାସ ବାହାରି ଆସିଲା । କୁନ୍ତୁ ବାପାର ରେଜେଇ ଥରେ ସୀତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଯେତେ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ବୁଦ୍ଧ କାମନା ଜୁଆର ପରି ଆସି ପୁଣି ଥରେ ଭଜାରେ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ।

କୁନ୍ତୁ ବୋଉ କୁନ୍ତୁ ପାଟିରେ ନିଜର ଚର୍ମସାର ପ୍ରନାଗ୍ର ଦେଇ ଶୁଆଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । କୁନ୍ତୁର ବୟସ ତିନି ବର୍ଷ ହେଲାଣି କିନ୍ତୁ ତଥାପି ତାର ଢୁପ୍ତି ଆସିନାହିଁ ।

କବାଟ ଝରକା ସବୁ ବନ୍ଦ କରି କୁନ୍ତୁ ବୋଉ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଝରକାରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷଣଟି କମେଇ ଦେଇ କୁନ୍ତୁ ବାପା କଢ଼ରେ ଗୁଣ୍ଡି ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ରେଜେଇ ନିଜ ଉପରକୁ ଟାଣି ନେଇ କୁନ୍ତୁ ଉପରେ ପକାଇ ଦେଲେ ।

ସମସ୍ତେ ତୁସି ଚାପ । କୁନ୍ତୁ ତା’ର କାମନାର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି । କୁନ୍ତୁ ବାପା ମଧ୍ୟ କହନା କରୁଛନ୍ତି କେତେ ସୁଖ । କୁନ୍ତୁ ବୋଉର କାମନାଗୁଡ଼ିକ ଖାଲି ଦୀଘଶ୍ଵାସରେ ବାହାରି ଘର ଭିତରର ବାୟୁ ଘନାଭୂତ କରୁଛି । ଗୋଟିଏ କଙ୍କି କେଉଁଆତ୍ମ ଉତ୍ଥିଆସି ଲକ୍ଷଣ ଚାରିପଟେ ଫରଫର ହୋଇ ତୁଳୁଚି ଏବଂ ଲକ୍ଷଣ କାଚ ଭିତରେ ଥିବା ନିଆଁର ଦୁର୍ବାର ଆହ୍ଵାନ ପାଇ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ନିଆଁ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ । ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ କରିଦେବାର ଆଗ୍ରହରେ ସେ ଯେପରି ଅଣ୍ଟିର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

କୁନ୍ତୁ ବାପା ହଠାତ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲେ, ଆରେ ମୁଁ ତ ଆଜି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳୀମୟିର ଯାଇ ନାହିଁ । କେତୁଟା ରାତି ହେଲାଣି !

କୁନ୍ତୁ ବାପା ତରତର ହୋଇ ଉଠି ଗରମ ଗୋଟି ଓ ସୁତା ପଞ୍ଜାବି ଖଣ୍ଡ ଦେହରେ ଘଲାଇ ଦେଇ ପୈତୁକ କାଷିଆ ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ମଫଲଗରେ ମୁଣ୍ଡ, କାଷ ଓ ବେକ ନିତୁଜ ଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେହ କାଳୀମୟିର ଥରେ ଯିବା ତାକର ନିୟମ । ଯେତେ ରାତି ହେଉ ନିଶ୍ଚେ ଯିବେ ।

କୁନ୍ତୁ ବୋଉ ଆଖି ନ ଖୋଲି ପଚାରିଲେ, ମନ୍ଦିର କାମ ନ ସାରି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲ କିଆଁ ?

- ସାଇସାଥୀ ମେଳରେ ବସି ତାସ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ତୁଳି ଯାଇଥିଲି ।

ତାସ ଖେଳିବାକୁତ ଦିନେ ତୁଳନା ! ଆଖି ନ ଖୋଲି ସେମିତି ନିର୍ଲପ୍ତ ଭାବରେ କୁନ୍ତୁ ବୋଉ ପଚାରିଲେ ।

କୁନ୍ତ ବାପା ହଠାତ ଉଦ୍ଦର୍ଶିତ ହୋଇ ତାକିଲେ, କଥଣ ହବ ନିଇଛି ଯାଇ ? କଥଣ ମିକୁଳି ସେଥିରେ ? ମୁଁ ଏ ଅଣ୍ଟାରେ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ, ଯାହା ହବାର ହଉ । ଯଦି ଦେଇପକାରଥୁଲେ ଭଗବାନ ନ ଦେବେ ସେତକ । କାହିଁକି ଏତେ କଷ ସହି ଯିବିକି ମୁଁ ? କୁନ୍ତବାପା ପଞ୍ଜାବି ଉତ୍ତାରୁଥୁଲେ ।

- ବାଜେ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଭଲଲାଗେ ନାହିଁ । ସେଇ ମନ ପାଇଁ ତ ଏତେ ଦୁଃଖ । ଗୁହାରି କଲେ ସିନା କେହି ଶୁଣିବେ । ଯାଆ ଶୀଘ୍ର କାମସାରି ଆସ ।

କୁନ୍ତବାପା ମୋଜା ପିଛି ଜୋତାମାଡ଼ି ଘରୁ ବାହାରିଗଲେ । ଝଲକାଏ କନକନିଆ ଉତ୍ତରା ପବନ ମଜାତେଦ କରି ବୋହିଗଲା । କୁନ୍ତବାପା ମଫଳରକୁ ଆହୁରି ଜୋଗରେ ଭଢିଦେଇ ତରତର ହୋଇ ମୁହଁରଲେ କାଠଯୋଡ଼ି ନଦୀକୁଳ ଆଡ଼େ । ପ୍ରତ୍ୟେ ଏଇବାଟରେ ସେ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଆନ୍ତି ଓ ଫେରନ୍ତି । ରାତି ବେଶୀ ହୋଇ ନାହିଁ । ଶୀତଦିନ ରାତି । ଚାରିଆଡ଼େ ନିଷ୍ଠବଧ, ଜନଶୂନ୍ୟ । ଝଲକାଏ ଅଣ୍ଟା ପବନ ସହିତ ମନରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଗରମ ସୁଟର କାମନା ।

ଅଣ୍ଟା ପବନ କୁନ୍ତବାପାଙ୍କ ସହିତ କିଛି ବାଟ ଆସି କାଠଯୋଡ଼ି ନଈ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା, ଦୟାକରି ବୋଧହୁଏ । କୁନ୍ତବାପା ଭାବିଲେ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଭଳି ଗୋଟିଏ ଗରମ ସୁଟ କରି ପାରନେ କି ! ଭାରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ଏକା ସେ ସୁଟେ ।

କୁନ୍ତ ବାପା ଚାଲୁ ଚାଲୁ କହନା କଲେ ସେମିତି ଗୋଟିଏ ସୁଟ ସେ ପିଛି ଚାଲିଚାନ୍ତି । ବେକରେ ନେବଚାଇ, ହାତରେ ଦାମିକା ଘଡ଼ି । ପାଦରେ ଦାମୀ ଜୋତା, ବହୁମୂଳ୍ୟ ସ୍ୱେଚ୍ଛା । ଏଇ ପୋଷାକ ପିଛି ସେ ଯାଇଚାନ୍ତି ରାଜଭବନକୁ, ସେଠାରେ ମିୟ ଘୁଞ୍ଜୁଗବାଲା ...

କୁନ୍ତବାପାଙ୍କ ଦତ୍ତ ବିକଶିତ ହେଲା । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଚେତା ପଶିଲା ଯେ ତାଙ୍କର କାମନା ତାଙ୍କୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗହନ ବନ ଆଡ଼େ ନେଇ ଯାଉଛି । ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ସେ ମନେ ମନେ କହିଲେ, କି ଆଶ୍ରମ୍ୟ, ପୃଥିବୀ ବରାବର ଗୋଟିଏ ଆଡ଼େ ଏକା ଅଣାଇ ହେଇ ବୁଲୁଛି ବୋଲି ସୂର୍ଯ୍ୟରକ୍ଷି କିଛିଦିନ ସନ୍ଧା ସିଧା ଭାବରେ ପଡ଼ିଲା ତ ହେଲା ଶ୍ରୀଶ୍ଵରତୁର ପ୍ରବେଶ । ଅତି ସାଧାରଣ ନିୟମ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଶ୍ଵର ପ୍ରବେଶ ସହିତ ମନରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ସିଲକ୍ଷ ପଞ୍ଜାବି, ବିଜୁଳି ପଞ୍ଜା, ଥରେ ଥରେ ମଟର ଗାଡ଼ିରେ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁବତୀକୁ କଢ଼ରେ ବସାଇ ହାତୁଖିଆ, କାଶ୍ମୀର ସିମନା । ଛ ମାସ ପରେ ସେ ରକ୍ଷି ପଡ଼ିଲା ତେରଛେଇ କରି ତ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଶୀତ । କାମନା କହିଲା ଦାମୀ ପଶମ ପୋଷାକ । ଯୋଇ ଝଲକାଏ ଅଣ୍ଟା ପବନ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି କାଠଯୋଡ଼ି ନଈ ଭିତରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା ସେ କାହାରିକୁ ସାଥୀ ନ ପାଇ ବା କାହାରିକୁ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ କରିବାକୁ

ନ ପାଇ ଫେରି ଆସିଲା ବୋଧହୁଏ । କୁନୁବାପାକୁ ଦେଖିପାରି ପୁଣି ତାଙ୍କ ସହିତ ଚାଲିଲା । କୁନୁବାପା ବିରତ ହୋଇ ପୁଣି ଭଲ କରି ଘୋଡ଼ିଯାଡ଼ି ହୋଇ ଚାଲିଲେ ।

.... ଶେୟେ, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର କୁହେ, କନାକୁ ଚାହିଁ କୋଟ କାମିଜ, ଆୟ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟୟ କରିବ । କିନ୍ତୁ ଆୟର ଲୌହ ପ୍ରାଚୀର ପଛରେ ରୁଦ୍ଧ କାମନା ସବୁ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ହୋଇ ସୃଷ୍ଟି କରେ ବିଦ୍ରୋହ, ବିଦ୍ରୋଷ ଓ ବିଷାକ୍ତ ବିରାଗ । କେଉଁ ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ସେଠି ଖଟିଲା କି ? ... କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ - ବାଃ, ମୁଁ ଯଦି ଏ ଗରମ ପୋଷାକ ପିଛିବାର କାମନାକୁ ବିନାଶ କରେ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଏହିପରି ବିନାଶ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ବିବରନ ତ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ତେବେ ତ ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ଲୋପ ପାଇଯିବ । କାମନାହିଁ ତ ଉନ୍ନତିର ଉପ ।

... କାହିଁକି ବା ଗୋଧ କରିବି । ମୁଁ ଲକ୍ଷପତି, କୋଟିପତି ହବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ସ୍ଵତ୍ତ ମୋର କାମନା, ଦୁଇଶହ ବା ତିନିଶହ ଟଙ୍କାର ଗରମ ପୋଷାକଟିଏ । କୁନୁର ଖଣ୍ଡେ ସ୍ଵେଚ୍ଛର କିଣି ପାରୁ ନାହିଁ ! କୁନୁବୋଇ ଖଣ୍ଡେ ଗରମ ଚାଦର କିଣିବ ବୋଲି ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି !! ଯରେ ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ କି ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ନାହିଁ ଯେ ମଣିଷ ଖଟି ଖଟି ଆସି ଟିକିଏ ଆରାମରେ ବସି କଷ୍ଟ ଲାଗିବ କରିବ !

ନା, ଯା ହବାର ହବ, କାଲି ନିଶ୍ଚୟ ପୋଷାକ ପାଇଁ ବରାଦ ଦେବି ।

ଖଲି ଖଲି ହସର ସ୍ତୋତରେ କୁନୁବାପା ବମକି ପଡ଼ି ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ରାସ୍ତା କଢ଼ରେ ଶୋଇଚଢ଼ି ଦୁଇଟି କୁଷ ଗୋଟା । ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ି ହୋଇବି ଶତକ୍ଷିନ ଗୋଟିଏ କଛା ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଘୋଡ଼ି ହୋଇବି ଗୋଟିଏ ମୋଟା ଅଖା । ମୋଟା ଅଖା ଛିଣ୍ଣାକଣ୍ଠାକୁ କହୁଛି, ହେଁ ହେଁ ବୁଝିଲୁ, ଯେମିତି ଦେଖିଲି ଯେ ପେଟା ମାରୁଆଡ଼ି ଅଖା ଖଣ୍ଡକ କୋଠା ଉପରୁ ତଳକୁ ପକେଇ ଦେଇବି, ମାଡ଼ି ବସି ତାକୁ ଧରି ତ ଭାଗେ । ଗୋଟାଏ ତାମଣ ଓ ସୁତୁଲି ନେହୁରା ହୋଇ ଜଣକ ଘରୁ ମାଗି ଛିଣ୍ଣା ଜାଗା ସବୁ ସିଲାଇ କରିବାକୁ ବସିଗଲି । ଆଜି କଥଣ କିଛି ଖାଇବି କି, ଭିକ ବି ମାଗି ଯାଇ ନାହିଁ । କେମିତି ଯିବି କହୁନାହୁଁ ? ଦିନଯାକ ତ ବସିଲି ସିଲେଇ କରିବାକୁ, ଶଳା ହାତଚା ବେଶୀ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ ତାମଣ ଧରି ପାରୁନାହିଁ । ଲାଗିବି ତ ଦିନଯାକ । ଆଉ ଯା'ହର ଆଜି ରାତିକୁ ଆରାମରେ ଟିକିଏ ଶୋଇବି ।

ଛିଣ୍ଣାକଣ୍ଠା କହିଲା, ହଥରେ ଭାଇ, ଖୁଦା ଯିସକୁ ଦେତା ଛପର ଫାର୍କକେ ଦେତା । କୁନୁବାପା ପ୍ରତ୍ୟେକିଭୂତ ହୋଇ ସେଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ।

ବାତାୟନ

ନରିବାକୁ ମତ୍ତୁୟଶ୍ୟାରେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଫିରୁ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ ହରାଇ ନାହାନ୍ତି । ସେ ବେଶ ବୁଝିପାରୁଛନ୍ତି ମତ୍ତୁୟ ତାଙ୍କର ପାଦଆତ୍ମ ଉପରକୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଚି ଧୀରେ ଧୀରେ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଗୋଟାଏ ବରପ ଭଳି ଅଣ୍ଠା ସର୍ବ ପାଦର ତୁଳା ଆଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ଅନୁଭବ କଲେ । ସେ ସର୍ବ ଦକ୍ଷ ମେଦ, ଅସ୍ତି ଭେଦ କରି ମଜାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା ପରେ ଗୋଟାଏ ବରପ ଗୋଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉଠିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପ୍ରାଣବାୟୁ ପାଦଆତ୍ମ ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଆସିଲା ।

ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଘେରି ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବଡ଼ ପୁଅ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ସେ କ୍ରମନ ଧୂନି ତାଙ୍କୁ ବୋଧହେଉଛି ଯେପରି କାହାର କରୁଣ ସଙ୍ଗୀତ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରୁ ଭାସି ଆସୁଚି । ମଣିରେ ମଣିରେ ଗୋଟାଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋକ ତାଙ୍କ ଆଖି ଝଲସାଇ ଦେଉଛି । ହଠାତ କେତେକଣ ସେଇ ଆଲୋକ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ତାଙ୍କୁ ଚେକି ନେଇ ଚାଲିଲେ ମହାଶୂନ୍ୟକୁ । ସେ ମହାଶୂନ୍ୟରେ ଛାଯାପଥ ଉପରେ ସେମାନେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ପୁଥବୀ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ମାଟିପିଣ୍ଡୁଳାଭଳି ଦିଶୁଚି । କିନ୍ତୁ ସେଥରୁ ଯେଉଁ କରୁଣ ସଙ୍ଗୀତଟି ଭାସି ଆସୁଚି ତାହା ସଷ୍ଟ ଶୁଭୁଚି । କିନ୍ତି ସମୟ ପରେ ଦୂପୁରର ସିଞ୍ଚନ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ, ଝୁଣୁ ଝୁଣୁ, ଝମ ଝମ । ମନେ ହେଲା ଖୁବ ନିକଟରେ ଯେପରି କୌଣସି ଉପବ ଚାଲିଛି ।

ହଠାତ ନିଜ ଛାତି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଗୁରୁପତନରେ ସେ ଚମକି ପଡ଼ି ଅର୍ଦ୍ଦ ନିମୀଳିତ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲେ ନାରୀର ଗୋଟିଏ ହସ୍ତ । କିଏ ସେ ନାରୀ ସେ ଚିହ୍ନ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ନାରୀର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ଶିଶୁ । ଗୋଟାଏ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ପ୍ରନ୍ୟପାନରତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ସୁଖସୁଧା । ପ୍ରନ୍ୟପାନରତ ଶିଶୁଟି ଥରେ ତାଙ୍କୁ ତାହିଁ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସି ପୁଣି ପ୍ରନ୍ୟ ପାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଛାଯାପଥରେ ଏମାନେ କିଏ !

..... ଓଁ, ନା ମୁଁ ମରି ନାହିଁ । ନିଜ ମରଣ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିଲେ ଅନ୍ୟ କେହି ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି କହନ୍ତି । ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମନରେ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଓ ସାହସ ଫେରି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଛାତି ତାଙ୍କର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥରୁଛି ।

ଶୋଷରେ ତାଙ୍କର ତଣ୍ଡି ଶୁଣି ଯାଉଥିଲା । ପ୍ରୀତିର ବୁଗଣ ହାତଟି ନିଜ ଛାତି ଉପରୁ ଧୀରେ ଉଠାଇ ତଳେ ରଖି ସେ ଚେବୁଲ ଉପରୁ ପାଣି ଗିଲାସଟି ଆଣି ଏକା ନିଶ୍ଚାସକେ ପିଇ ଖରକା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ଦୂରରେ ଶୁଭିଲା, ବୋଲ ହରି, ହରି ବୋଲ, ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ ହେ ।

ପଡ଼ିଶା ଘରେ ବାହାଘର କାମ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରିନାହିଁ । ଛ' ସାତ ଖଣ୍ଡ ମଚର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ବାଜି ଚାଲିଛି, ଆରେ ନାଉରା, ଏ ଘାଟରେ ନ ବାନ୍ଦି ତଣୀ ...

ନରିବାବୁ ବିଡ଼ି ଧୂଆଁ ସହିତ ଗୋଟିଏ ଦୀଘ୍ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ମନେ ମନେ କହିଲେ, ନାହିଁ, ତଣୀକୁ ଏ ଘାଟରୁ ଅନ୍ୟ ଘାଟକୁ ନେଇଯିବାକୁ ହେବ । ସଂସାରର ଲୀଳା ଖେଳା ସରିଲା ଆମର ... ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚାଲିଶା ବର୍ଷ ଗଲାଣି ହେ ... ସେ ଦିନ କଥା ଏହି ସାମନା ପଢ଼ିଆରେ ମୁଁ ବଳ ଖେଳୁଥିଲି ଆଉ ବେଶୀ ହେଲେ ପନ୍ଥର କି କୋଡ଼ିଏଟି ବର୍ଷ ଜୀବନ ରହିଲା ... ସାରତରେ ପାସୋରିଣ ସାରିଲୁ ଆୟୁଷ ... ସେ ସାରତରୁଟି କଥା ?

ସେ ସାରତରେ ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବଞ୍ଚିରହିବା ଚେଷ୍ଟାରେ ଯେଉଁ ଜଟିଳତା ଉପୁଚିବ ତାକୁ ସମ୍ମାଳିବ କିଏ ? ମୋଟେ ଆଉ କୋଡ଼ିଏଟି ବର୍ଷ ! ତା ପରେ ମୁଁ ହୋଇଯିବି ଅତୀତ ! ଯେମିତି ଅତୀତ ହେଲେଣି ମୋର ବାପା । ଏ ଘର ଥିବ କିନ୍ତୁ ଏ ଘରେ ଶୋଇବେ ମୋର ପୁଅ ଓ ବୋହୁ । ଏ ଦାଣ୍ଡରେ ଏମିତି ଲୋକେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିବେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନ ଥିବି । ଏ କାନ୍ଦରେ ଏମିତି ବାଇସ୍ତୋପ କାଗଜ ମରା ହେଉଥିବବ, ମୁଁ ଆଉ ବାଇସ୍ତୋପ ଦେଖିଯିବି ନାହିଁ । ମରିଗଲାପରେ କିଛି ଦିନ ହୁଏତ ମୋ ନାହିଁରେ ଚିଠି ସବୁ ପୂର୍ବ ପରି ଆସିବ । ଅଛିଦିନ ପରେ ବହ ହୋଇଯିବ ।

ନରିବାବୁ ଘରକୁ ଚାହିଁଲେ ।

କେତେ କଷି ସହି ଏ ଝୁଦିଆ ଖଣ୍ଡକ ମୁଁ ତୋଳିଛି, ଖରା ବର୍ଷା ନ ମାନି ମୂଲିଆକ ସହିତ ମୂଲିଆ ପରି ଖଣ୍ଡିଛି । ଏ ଘରଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ତ ଲାଗୁ ହେଉ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଇ ଘରୁ ମୋର ଶବ ଦିନେ କଢା ହୋଇ ବାଉଁଶରେ ବୁଝା ହୋଇ ପୋଡ଼ା ହେବ । ତେବେ କେଉଁଥିପାଇଁ ଏ ମୋହ ?

ଏଇ ଯେ ନାରୀ ସୁଖସୁପ୍ତା, ଏ କିଏ ? ତା କଢ଼ରେ ଯେଉଁ ଶିଶୁ ଦୁଇଟି ଶୋଇଚନ୍ତି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କିଏ ? ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ “ମୁଁ” ଅଛି ତା ସହିତ ମୋର “ମୁଁ”ର କି ସମ୍ବନ୍ଧ ? ମଣିଷ ମରେ କାହିଁକି ? ପୁଣି ନୂତନ ରୂପେ ଜନ୍ମ

ନେବାକୁ ? ବୋଧହୁଏ ଯହିଁରୁ ତାର ଜନ୍ମ ତାକୁହିଁ ଫେରିଯିବାକୁ ସେ ବ୍ୟାକୁଳ ।

ପଡ଼ିଶା ଘରୁ ଦୂମ୍ କରି ଅଇଷା ପତର ଖୁରି ଗିଲାସ ଝରକା ସାମନାରେ ପଡ଼ିଲା । ନରିବାକୁ ହଠାତ୍ ରାଗରେ ଦପ୍ତ କରି ଜଳି ଉଠିଲେ । ଶେୟେ, ବଡ଼ଲୋକ ଦେଖେଇ ହେଉଚନ୍ତି ଖାତିର ନାହିଁ । ପଡ଼ିଶାଘର, ଅଥଚ ଭକ୍ତତା ଖାତିରରେ ଗୋଟାଏ ଲୌକିକ ନିମନ୍ତଣ ବି କଲେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଦେଖ, ଅଇଷାପତ୍ର ଜାଣିଶୁଣି । ଉପରକୁ ଫୋପାଦୁଚନ୍ତି । ଫୋପାଡ଼, ଫୋପାଡ଼, ସହିବାହିଁ ବଡ଼ କଥା । ସିଏ ମହାସହ, ସିଏ ମହାଶୟ । ଏଇ, ମୁଁ ଚାପୁଡ଼ା ଖାଉଚି । ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ଆରେ ଏଠି ସିନା ଧଳା ଦରିଦ୍ର, ସେଠି ସବୁ ସମାନ । ଏ ଗର୍ବ ସେଠି ରହିବ ନାହିଁ । ସେଠି ନର୍କକୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ି ଯେତେବେଳେ ଛଟପଟ ହେଉଥିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ କମ୍‌ୟୁନିଜମ ଆସିଯାଆନ୍ତା କି, ରସିଯାଟା କଣ କରୁଚି, ମାଡ଼ି ଆସୁନି କାହିଁକି ? ହେ ଭଗବାନ, ଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଆଉ ସହି ହେଉନାହିଁ, ଅନ୍ତରୀ, ଅନ୍ତରୀ ପାଞ୍ଚଟି, ନା ଦଶଟି, ନା କୋଡ଼ିଏଟି ହଜାର ହେଲେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଏତେ ଦଭତ ଭଗବାନ, ଏ ସାମାନ୍ୟ କୋଡ଼ିଏଟି ହଜାର ଦୁମକୁ ବା କେତେ ? କେମିତି ହେଲେ ମୋତେ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦିଅ ।

ନରିବାକୁ କଷନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖାନଗର ମଶାଣି ଦେଇ ସେ ବୁଲି ଯାଉଚନ୍ତି । ହଠାତ୍ ମଶାଣିର ସେଇ ଝକାନିଆ ବରଗଛ ତଳର ଗହନ ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ ଶୁଭିଲା, ବେଟା, ଇଧର ଆଓ । କଢ଼ିକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଜଣେ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ । ସନ୍ଧ୍ୟାସୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ହାତଠାରି ତାଙ୍କୁ ନିକଟକୁ ତାକି ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ କହିଲେ, ବେଟା, ତୁ ପୁଣ୍ୟବାନ୍ ହେ । ଯା, ଘର ଓପସ ଯା, ତେବା ମନସାମ ପୂରଣ ହୋଗା ।

ନରିବାକୁ ମନେ ମନେ ମଶାଣିରୁ ଘରକୁ ଦୌଡ଼ିଲେ । ନିଶ୍ଚାସ ଖରେ ବୋହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କର ଗରମ ହୋଇଗଲା । ଘରେ ପହଞ୍ଚ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ଧରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଚି । ଇସ, ପ୍ରୀତି ଦେଖି ପକାଇବ ତ ...

ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା, ନା ଏପରି ଦୈବ ଉପାୟରେ ଅର୍ଥ ପାଇ ଲାଗ ନାହିଁ । ଲୋକେ ତା ପାଇଁ ବାହାଦୁରି ମୋତେ ଦେବେ ନାହିଁ । ହେ ଭଗବାନ, ମୋତେ ପୃଥ୍ଵୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଗାୟକ, ନେତା, ଦାର୍ଶନିକ ଏକାଧାରରେ ସବୁ କରିଦିଅ । ମୁଁ ଆହୁରି ଶହେ ବର୍ଷ ... ନା ଦୁଇଶହ ତିନିଶହ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚେ ଚିରଦିନ ସ୍ଵବଳ ଥାଏ । ଖାଲି ମରିବାକୁ ଦଶ ବର୍ଷ, ନା ପାଞ୍ଚ, ନା ତିନି ନା ବର୍ଷଟିଏ ମୁଁ ବୁଢ଼ା ହେବି । କେତେ ନାରୀ ମୋ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିବେ । ଯେଉଁଠାକୁ

ଯିବି ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଯୁବତୀ ...

ନରିବାବୁ ପ୍ରୀତିକୁ ଅନାଇଲେ ।

.... କାହିଁକି, କଥଣ ଦେଖି ଯେ ବାପା ମୋ ସହିତ ବିବାହ ଦେଇଥିଲେ । ନା ଅଛି ରୂପ, ନା ଯୌବନ, ନା କଥା । ସେ ସୁଉଜ କୁଠ କାହିଁ ? ସେ ବର୍ତ୍ତଳ ନିତମ୍ କାହିଁ ? କେବେ ନଥିଲା ବି ! ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ବିବାହ କରିବି । ତେବେ ପ୍ରୀତିକୁ କଥଣ କରିବି ? ସେ ଥିବ ? ନା, ସେ ସତୀ । କେତେ କଷ୍ଟ ସେ ମୋ ପାଇଁ ସହୃଦୀ । ମୋ'ଣି ସୁଖ ପାଇଁ କି ତ୍ୟାଗ ତାର ! ସେ ଦିନେ ମୋରି କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡଗଣ୍ଠି ମୋତେ ଚାହିଁ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ

ବୋଲ ହରି, ହରି ବୋଲ, ରାମନାମ ସତ୍ୟ ହେ

ଗୋଟାଏ ଶବ ଝରକା ସାମନା ଦେଇଗଲା । ବର୍ଷା ଆସୁଛି । ଶବବାହକମାନେ ଦୌଡ଼ିଛନ୍ତି, ଶୀଘ୍ର କାମ ଶେଷ କରି ଫେରିବେ । ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଜଣେ ଫେରୋମାହସ ନେଇ ଦୌଡ଼ିଛି । ନରିବାବୁ ତାକୁ ଚିହ୍ନିପାରି ଡାକିଲେ, କିରେ ହରି, କିଏ କିରେ ?

ବାପା ପରା ।

ଆଁ-ଏ । ପୀତବାସ ! ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ପରା ଆମେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବଜାର କରି ଫେରିଲୁ ! କଥଣ ହେଲ ଇଯା ରିତରେ ?

କିନ୍ତୁ ତ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା । ଆସିଲେ, ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇ ଜଳିଷ୍ଠା ଖାଇ ଚିକିଏ ବସିଲେ । ଦେହଟା ଚିକିଏ କେମିତି ଲାଗିବାବୁ ବିଛଣାରେ ଯାଇ ଗଢ଼ି ପଡ଼ିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଗୋଡ଼ ଆହୁ କଥଣ ଗୋଟାଏ ତ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ବିଛଣାରେ ଖାଲି ଛଟପଟ ହେଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗାଡ଼ି ଡାକି ମୁଁ ନେଲି ଡାକରଖାନା । ବାଟରେ ତ ... ଥରେ ମାତ୍ର ମୋତେ ଚାହିଁ ମୋ ହାତକୁ ଜାପୁଛି ଧରି କଥଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ଓଠ ଥରି ଉଠିଲା, ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଶେଷ ମୁଁ ଯାଉଛି ଆଜ୍ଞା

ନରିବାବୁ ଆଁ କରି ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

.... ଅଥବା ମୁଁ ଜାବୁଛି ତିନିଶହ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚି ? ସବୁ ରୋଗ କରିବି ! ... ଓହୋ, ଏହି କାମନା ପାଇଁ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ମୁଁ ମନେ ମନେ ଅଭିଶାପ ଦେଲିଣି, କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ମାରି ସାରିଲିଣି ! ଏ କାମନା ମୋତେ ତିଳେ ତିଳେ ଖାଉଛି । ଜାନି ଦେଇ ସାରିଲାଣି । ହେ ଭଗବାନ, କେମିତି ଏହାର ଦାଉରୁ ମୁଁ ନିଷ୍ଠାର ପାଇବି ?

ମୋର କିଛି ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ, ମୋତେ ଏ କାମନାର ଦହନରୁ ବଞ୍ଚାଅ । ହେ ଭଗବାନ୍, ମୋତେ ଆନନ୍ଦସାଗରର ସନ୍ଧାନ ଦିଅ ... 'କାଞ୍ଚନେ ବାଞ୍ଚା ନାହିଁ ମୋର, ମାଗଇ' କାହାକୁ ମାଗଇ ? କିଏ ଶୁଣୁଟି ? ମରିବି, ଏଇ ତୀତ୍ର କାମନା ମୋତେ ଜାଳି ଦେବ । କାମନାର ଦାଉରେ ମୁଁ କେବଳ କଞ୍ଚନାରେ ନିଜର ଶକ୍ତି ବଡ଼ାଉଟି ସିନା । ଦିନକୁ ଦିନ କ୍ଷମତାରହିତ ହୋଇ ଯାଉଛି । ହତାଶ ଭାବରେ ନରିବାକୁ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ।

ପୂର୍ବ ଗଗନରେ ସୁନ୍ଦରା ଫାଟିଲାଣି । ପାହାନ୍ତି ତାରାଟି ଦପ୍ତ ଦପ୍ତ ହୋଇ ଜାଳୁଟି । ଲୋକେ ଗାଧେଇବାକୁ ବାହାରିଲେଣି । କିଏ ଜଣେ ଗାଇ ଗାଇ ଯାଉଛି -ମଧୁବାତା ରତ୍ନାୟତେ ମଧୁକଷରତି ସିନବଃ ମଧୁ

ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ନରିବାକୁ କହିଲେ, ନା, ନା, ତୁମେ ଅଛ । ତୁମେ ପାପରେ ଅଛ, ପୁଣ୍ୟରେ ଅଛ, ମୋ ଅସହ୍ୟ କାମନାରେ ମଧ ତୁମେ ମୋ ପ୍ରେମରେ ମଧ ତୁମେ ଉଠ କି ସୁନ୍ଦର ! କି ଅନନ୍ତ ! ତୁମର ସୁର ସାଙ୍ଗରେ ସୁର ମିଳାଇ ମୁଁ ଅମୃତର ଗାନ ଗାଇବି ... ସବୁ ସୁନ୍ଦର, ସବୁ ଭଲ, ସମସ୍ତେ ଭଲ ... ମଧ, ମଧ, ମଧ ଶୁଣୁଟ, ଉଠ । ତେଲ ଦିଅ, ଗାଧୋଇ ଯିବି ।

ପ୍ରୀତି ଉଠି ବସି ଆଖ୍ୟାୟ ହୋଇ କହିଲେ, ଗାଧୋଇବ ! ରାତି ନ ପାହୁଣୁ । ଯିଏ ଦିନ ନ'ଗା ବେଳେ ବିଜଣା ଛାଡ଼ୁଥିଲା

.... ନା, ନା, ସେ ସବୁ ଆଉ ଚଳିବ ନାହିଁ । ନିରାଶ୍ରୟଂ ମାଂ ଜଗଦୀଶ ରକ୍ଷ । ମୁଁ ଯାଉଛି ଗୁହାଳ ସଫା କରିବାକୁ । ତୁମେ ତେଲ ଗାମୁଛା ଯୋଗାଡ଼ କରି ରଖିଥିବ ।

... ଗୁହାଳ ସଫା କରିବ ତୁମେ ! ତୁମର ହେଲା କଅଣ !

ନରିବାକୁ ଚିକିଏ ଛୁଟି ଚାଲିଗଲେ ଗୁହାଳ ସଫା କରିବାକୁ ।

ସଙ୍କଟ

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକାକୁ କୃଷି ବିଦ୍ୟା ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଇଥୁଲେ ସେତେବେଳେ ମିଃ ଗ୍ରିପଲଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଖୁବ ବହୁତା ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇ ଜଣ ସେତେବେଳେ ଯୁବକ ଥିଲେ । ଦୁଇକ ମନରେ ଥିଲା ଅସୀମ ଉସାହ ଓ କର୍ମପ୍ରେରଣା । ଦୁଇ ବହୁକ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ଦୁଇକ ମତ ପରମରବିରୋଧୀ ହେଲେହେଁ ଦୁଇକ ବହୁତ ଉପରେ ତାହା କୌଣସି ଆଶ ଆଣି ପାରି ନ ଥିଲା । ଉପରକୁ ପରମର ଆଲୋଚନା ସେମାନଙ୍କର ବହୁଦକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଗାଢ଼ କରିଥିଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭର ଠିକ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଭାରତ ଫେରି ଆସି ଛିର କଲେ ଯେ ଦେଶରେ କୃଷିର ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଆବଶ୍ୟକ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା । ସେ ତେଣୁ ଭାରତର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ।

ମିଃ ଗ୍ରିପଲ ସେତେବେଳକୁ ଗ୍ରିପଲ ଗ୍ର୍ୟାବଲ୍ ଏଣ୍ କୋଃର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶୀଦାର । ନିଉୟର୍କରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାସାଦୋପମ ଅଣାଳିକା । ପ୍ରାସାଦଟି ରାଜୋପଯୋଗୀ ହେଲେହେଁ ଗ୍ରିପଲ ତାର ନାଁ ରଖିଛନ୍ତି ‘ଦି ହର’, ଅର୍ଥାତ କୁଟୀର । ବିଷ୍ଣୁଧରର ଘୋଷଯ୍ୟ ଯେପରି ଅଧିକ ଆତକ ସୁଷ୍ଟି କରେ, ଗର୍ବୀର ବିନୟ ଯେପରି ତାର ଉତ୍ସତ୍ୟକୁହିଁ ଅଧିକ ପୁଣ୍ୟ, ଶୋଷକର ଦାନ ଯେପରି ଶୋଷଣର ଅଧିକ ସୁବିଧା କରେ, କିମ୍ବା ବଳବାନର ଶାନ୍ତିବାଣୀ ଯେପରି ଅଧିକ ଭୟ ଉପୁଳାଏ, ଏ ପ୍ରାସାଦର କୁଟୀର ଆଖ୍ୟାଟି ବୋଧହୁଏ ସେହିପରି ତାର ସ୍ଵରୂପଟି ଅଧିକ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ।

ଗ୍ରିପଲ ବିବାହ କଲେଣି ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେବ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ କ୍ଲାରା ଖୁବ ସୁନ୍ଦରୀ । ଦୁଇ ଜଣ ସୁଖାନ୍ତେଷୀ । ଦୁଇଜଣ ହିଁ ଏକମତ ଯେ ଆୟ କେତେ ହଜାର ଡଳାର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତାନର ପିତାମାତା ହେଜେ ନାହିଁ ।

ନିଦରୁ ଉଠି ଗ୍ରିପଲ ସୁଇବ ଟିପିଲେ । ଭୂତ୍ୟ ତାହା ଆଣି ଦେଲା । ବିଜଣାରେ ଶୋଇ ତାହା ପାନ କରି ତରତର ହୋଇ ସେ ଗାଧୋଇବା ଘରକୁ ଗଲେ । ଅଛ ସମୟ ଭିତରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ଜଳଶିଆ ଖାଇ ବସିଲେ । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରାଚୁର୍ୟ ଓ ବୈଚିତ୍ର୍ୟର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଗ୍ରିପଲ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଆହାର କରୁ କରୁ ଚିଠି ପଡ଼ୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଖାଇଁ ଖାଇଁ ଚିଠିର ଉରରଗୁଡ଼ିକ ସେ ସେକ୍ରେଟେରୀକୁ

ତାକି ଦେଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ କର୍ମସ୍ଥାନକୁ । ଗୋଟିଏ ମୁହଁର୍ ବି ନଷ୍ଟ କରିବାର ତାଙ୍କର ଉପାୟ ନାହିଁ, କାରଣ ପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଆୟ ହୁଏ ତ କେତେ ହଜାର ତଳାର । ଏହାକୁ ସେ କୁହାନ୍ତି ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ହୁଏତ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର କେବେହେଁ ଖିଆଳ ହୋଇ ନାହିଁ ଯେ ଯାହାକୁ ସେ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ମହାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ତାହା ବାପ୍ତବିକ ଅନ୍ୟକୁ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରି ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ ।

ମାତ୍ର ଚିରିଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଗ୍ରିଫଲ ଆମେରିକାର ଜଣେ ବିଷ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପତି ଏବଂ ଧନକୁବେର । ଆମେରିକାର ନାନା ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ମାଲିକ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ନାନା ବ୍ୟବସାୟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶୀଦାର ସେ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଓ ଚେଷ୍ଟା ପୃଥିବୀର ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପତି ହେବା । ନିଜର କର୍ମଶତ୍ରୀ ଓ ନିଷାଦାରା ସାରା ପୃଥିବୀରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିଛି ।

କୁରା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୟାମ ତ୍ୟାଗ କରି ନାହିଁ । କାଲି ରାତିର ପ୍ରମୋଦ ପରେ ସେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଗ୍ରିଫଲ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କୁରାଙ୍କ ଘର ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତାଙ୍କିଲେ, ସୁପ୍ରଭାତ ଭାର୍ଲି । ନିଦ୍ରାକ୍ଷେତ୍ର କଷରେ ଭିତରୁ ଉଭର ଆସିଲା, ସୁପ୍ରଭାତ, ତିଆର, ବାହାରିଲ ? ଯାଥ ।

ଶୁଣୁଶୁଣୁ କରି ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ କୁରା ଉଦେଶ୍ୟରେ ତୁମନ ଜଣାଉ ସେ ତେଣୁ ତେଣୁ ଆନନ୍ଦରେ ବାହାରି ଗଲେ ।

ଗ୍ରିଫଲ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର କାର୍ଯ୍ୟ ନିତି ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜରୂପେ ଦେଖନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଦେବାର ଉପାୟ କାହାରି ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ବିଶୁଙ୍ଗନା ସେ ସହ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସହର ତମାମ ଏପାଖ ସେପାଖ ମୋଟରରେ ବୁଲି ପରିଦର୍ଶନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରୁ କରୁ ବାଜିଲା ଦିନ ଗୋଟାଏ । ହୋଟେଲରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଶେଷ କରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବାହାରିଲେ ନିଜ ଦସ୍ତରକୁ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ନିପୁଣତା ଓ କ୍ଷିପ୍ରତା ମହ ଜାରି ।

ଦସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚବା ମାତ୍ରକେ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶମତେ କିରାଣୀମାନେ କାଗଜପତ୍ର ନେଇ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ମନ୍ତ୍ରକୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ ଶକ ଗତିରେ ଚିଠିର ଉଭର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ତାକି ଦେଇ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ବାଜିଲା ଦିନ ତିନିଟା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଚିକିତ୍ସା ହସି ବି ନାହାନ୍ତି । ତେହେରାରେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଗାମୀର୍ୟ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ତୀରଣ ଛୁରା ରନି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶତା କାର୍ଯ୍ୟର ସୁବିଧା ପାଇଁ ସେ ସୁବୀର୍ଘ ଅଭ୍ୟାସ

ଦ୍ୱାରା ହାସଳ କରିବାକୁ ସମ୍ମନ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ତା'ପରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମୋଟର କ୍ଷିପ୍ର ବେଗରେ ଚାଲିଲା ସରକାରୀ ମହଲକୁ । ସରକାରଙ୍କ ନାନା ପରାମର୍ଶ କମିଟିର ସଭ୍ୟ ସେ । ସେଠି ଯୁଦ୍ଧ ନୀତି ବିଷୟରେ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚାଲିଲା । ଯୁଦ୍ଧ ଘନାଇ ଆସୁଛି । ଆମେରିକା ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାବରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନାହିଁ । ଗ୍ରିପଲ୍ ଗମ୍ୟୀର ଜାବରେ କହିଲେ, ଆମେରିକା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଶତ୍ରୁ ନ ହେଉ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ଉଠିଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆସି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଶତ୍ରୁ ହେବାପାଇଁ । କାହିଁକି ନ ହେବ ବା । ଏ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ । ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ଦୁର୍ବଳର ଯ୍ୟାନ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର କେତେ ପ୍ରାଣୀ ଏହି ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ଲୋପ ପାଇଗଲେଣି ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁଁ । ଏହାହିଁ ତ ସୃଷ୍ଟିର ନିୟମ । ଯାହାର ଯାହା ଶତ୍ରୁ ତାହାହିଁ ତାହାର ବଞ୍ଚିବାର ଉପାୟ । ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଯେତେବେଳେ ନୌଶତ୍ରି ପ୍ରବଳ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିଥିଲେ । ଗ୍ରୀସ ସୈନ୍ୟବଳ ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ମୂଳରେ ଅଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉଦେଶ୍ୟ, ନିଜର ପ୍ରତିପରିର ବିପ୍ଳାର । ଆମେରିକାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଧନବଳ ପ୍ରବଳ । ସେ କାହିଁକି ପୃଥିବୀ ଜୟ ନ କରିବ ? ଏଥିପାଇଁ ଦେଶପ୍ରେମ ଜଗାଇବାକୁ ହେବ ।

ନାନା ଆଲୋଚନା ଓ ମନ୍ତ୍ରଣା ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୁଣି ଗ୍ରିପଲ୍କ ମୋଟର କ୍ଷିପ୍ର ଗଠିରେ ଚାଲିଲା । ଏହାପରେ ତାହାକୁ ତିନି ଜାଗାରେ ବକ୍ତ୍ଵା ଦେବାକୁ ହେବ । ମୋଟରରେ ଯାଉ ଯାଉ ଗ୍ରିପଲ୍ ହିସାବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯଦି ଆମେରିକାକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାବରେ ଯୋଗ ଦିଆଇ ପାରନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କର ନୃତ୍ୟ ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ବିକ୍ରିରୁ କେତେ କୋଟି ଟଳାର ଲାଭ ହେବ ।

ବକ୍ତ୍ଵା ଶେଷ କରି ଫେରୁ ଫେରୁ ବାଜିଲା ରାତି ଦଶଟା । ତାପରେ ଗ୍ରିପଲ୍କ ମୋଟର ଚାଲିଲା ନଗରର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଳାସୀ ହୋଟେଲକୁ । ଖାଇସାରିବା ପରେ ଗ୍ରିପଲ୍କ ଗଲେ ହୋଟେଲର ନୃତ୍ୟ ଗୁହକୁ । ନୃତ୍ୟ ଗୁହଟି ନାନା ଅର୍ଦ୍ଧନୟ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ସମାବେଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସମସ୍ତ ଦିନର ଉଦ୍ଦବେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମ ପରେ ତୀତ୍ର ଉରେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଳାସିଙ୍କ ଗ୍ରିପଲ୍କ ମାନସିକ କ୍ଷାନ୍ତି ଦୂର କରିବାକୁ ସମ୍ମନ ହୁଏ । କର୍ମରେ ଉଦ୍ଦବେଜନା ଯେତେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ବିଳାସରେ ଉରେଜନା ମଧ୍ୟ ସେତେ ସେ ବଢ଼ାଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ପରିଶ୍ରମ ପରେ ଘରେ ବସି ଏକାକୀ ବିଶ୍ରାମ କରି ସେ ଉଦ୍ଦବେଜନା ଦୂର ହୁଏ ନାହିଁ, ବରଂ ବଢ଼େ । ତାଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଇଟ୍‌ବ୍ରେଗାରେ ସେ ପୃଥିବୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗ୍ରିଡ ଓ ଚିତ୍ର ବହୁ ମୂଲ୍ୟରେ କିଣି ରଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରଶନ୍ତ ବଗିଚା ନାନା ଜାତିର ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଗଛ ଓ

ଫରଣାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ଵାମ ତାଙ୍କୁ ନିହାତି ଅଳଣା ଲାଗେ ।

ବିଶ୍ଵାମ ପରେ ଘରକୁ ଫେରିବାବେଳକୁ ବାଜିଲା ରାତି ଗୋଟାଏ । ଚଳି ଚଳି ସେ ନିଜ ଘର ଆଡ଼କୁ ଗଲେ ଗୋଟାଏ ଶଷ୍ଟା ପ୍ରେମ ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ । କ୍ଲାରା ଘରୁ ଆଲୋକ ଦେଖା ଯାଉଛି । ସେ ମଧ୍ୟ ମାତ୍ର କିଛିଷଣ ପୂର୍ବେ ଘରକୁ ଫେରିଛି ।

ଗ୍ରିଫଲ ଦୁଆର ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲେ, ଗୁଡ଼ ନାଇର ତାଳିଂ ।

ଜଡ଼ିତ କଷରେ ଭିତରୁ ଉରର ଆସିଲା, ଗୁଡ଼ ନାଇର ତିଆର ।

ଗ୍ରିଫଲ ଦୁମ୍ବ କରି ନିଜ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଘୁଞ୍ଚୁଡ଼ି ମାରିଲେ । କ୍ଲାରା ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରେମିକଙ୍କ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ଓ ହୃମନରେ ମଶଗୁଲ ।

ପରଦିନ ପୁଣି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଗ୍ରିଫଲଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ତାପରେ ଚାଲିଲା ସେହିପରି ଅକ୍ଲାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ । ମୋଟରର ଗତିବୃଦ୍ଧି ପରି ସେ ପ୍ରତ୍ୟେହ ଆୟର ହାର ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରନ୍ତି । ପରିଶ୍ରମ ପରେ ପୁଣି ସେହିପରି ଉଭାମ ଉଲଙ୍ଘ ବିଳାସ ।

ପୂର୍ବ ଦିଗନ୍ତରେ ଯେଉଁ କଳା ମେଘ ଖଣ୍ଡକ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ଦିଶୁଥିଲା ତାହା ସମସ୍ତ ପୂର୍ବ ଗଗନ ବ୍ୟାପିଗଲାଣି । ସେ କଳା ମେଘର ଗର୍ଜନରେ ଥିଲା ଶୋଷିତର ହାହାକାର । ଏହି ବର୍ଷ ଏ ମେଘ ନିଷ୍ଟଯ ବର୍ଷବ । ଯେବେ ବର୍ଷବ ଗ୍ରିଫଲ କାହିଁକି ତାର ଫାଇଦା ନ ଉଠାଇବେ ? ଗ୍ରିଫଲ ଭାବୁ ଭାବୁ ପରିଶ୍ରମ କରି ଚାଲିଲେ । ଅଜିକାଲି ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ତାଙ୍କର ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର କାରଣାରେ ଯନ୍ତ୍ରର ବେଗ ଅନେକ ବଢାଇବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଆଜିକାଲି ସେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଥାଆନ୍ତି ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ଲକ୍ଷେ ଲୋକେ ପାଇଁ ଗୁପ୍ତ ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ଜାହାଜରେ ବୋଣ୍ଟାଇ କରି ଘରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୁକୁରକୁ ଖୁବ ଆଦରରେ ନିଜର କୋଟ ଦେହରୁ କାହିଁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇ ବସିଛି । ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଉଯରେ କୁକୁରଟି ଲୁଚାଇ ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଗ୍ରିଫଲ ବିରତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, ଏଠା କେଉଁଠା ଆଣିଲ ?

- ସାର ଏଇଟା ରାତ୍ରାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗୋଟାଏ ସୈନ୍ୟବାହୀ ମୋଟର ତା ଗୋଡ଼ ଉପରେ ମାଡ଼ିଗଲା । ତାର କରୁଣ କାହିଁ ସହି ନ ପାରି ...

ଗ୍ରିଫଲ ନୀରବରେ ସେ କୁକୁର ଆଡ଼େ କିଛିଷଣ ଚାହିଁ କହିଲେ, ଦେଖେଁ ।

ତାଙ୍କର ନରମ ସ୍ଵର ଶୁଣି ଭୃତ୍ୟ ଅବାକୁ ଭାବରେ ଚାହିଁ କୁକୁରଟି ଦେଖାଇଲା । କୁକୁରଟି ଗ୍ରିଫଲଙ୍କୁ ଥରେ ଚାହିଁ ମୁହଁଟି ଭୃତ୍ୟର କାଖତଳେ ଲୁଚାଇ ଦେଲା । ଗ୍ରିଫଲ

କୁକୁର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଆଖି ଛଳ ହୋଇଗଲା । ସେ ସେଠାରୁ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ସେ ରାତିରେ ତାଙ୍କର ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ଟିକିଏ ନିଦ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ପୂର୍ବ ଦିଗନ୍ତରୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକର ମତ୍ତୁ୍ୟ ଚିକାର ଯେପରି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମସ୍ତ ଦେହରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେଇ ମୁମୁଷ୍ଟ କୁକୁରର ଲାଜୁଡ଼ର ପରଶ । ଅନେକ ଥର ଏହିପରି ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିବା ପରେ ତ୍ରିପଲ ଶୟାରୁ ଉଠିଆସି ବାରଯାରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ଆଜି ତାଙ୍କର ମନ ହଠାତ୍ କ୍ଲାରା ପ୍ରତି ଆକୃଷ ହେଲା । କ୍ଲାରାର ଘର ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ତାହା ଶୁନ୍ୟ । କ୍ଲାରା ଏପର୍ୟେତ ପ୍ରମୋଦରୁ ଫେରି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ସେ ପୁଣି ବାରଯାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଶୁନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ଅସୀମ ଆକାଶ, ଅସୀମ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ, ଅସୀମ ତାରା, ଗ୍ରହ, ଉପଗ୍ରହ । ମହାଶୂନ୍ୟ କେଡ଼େ ମାରବ ନିସ୍ତରଧ ! ଅସୀମର ଏହି ନିବିଡ଼ ନିସ୍ତରଧତା ମଧ୍ୟରେ କିଏ ସର୍ବଦା ଜାଗ୍ରତ ଥାଇ ସୃଷ୍ଟିର ରାଶିଟା ବଜାଇଚାଲିଛି ? ଏ ସୃଷ୍ଟି ବା କାହିଁକି, ଏହାର ପରିଣାମ ବା କଥଣ ? ତ୍ରିପଲ ଆଜି ହଠାତ୍ ଏସବୁ ଭାବି ବସିଲେ । ଭାବୁ ଭାବୁ ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ସେ ଯେପରି ନିଜର ଷ୍ଟୁଦ୍ରତା ଓ ବିରାଟର ମହାଶ୍ଵରି ମଧ୍ୟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବିରାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ବିରାଟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ବା ନିଜର ବିରାଟ ଶିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନାହାନ୍ତି ।

ତ୍ରିପଲ ମୁହଁ ପୋଡ଼ି ବାରଯାର ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ବାରଯାର ତାଙ୍କର ମନକୁ ଆୟାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏ ବିରାଟ ସୃଷ୍ଟିର ପରିକଳନାରେ ମୋର ମୂଲ୍ୟ କଥଣ ? ମୋର ଧନ, ମୋର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ମୋ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇପାରିଛି କି ? ମୋର କ୍ଷମତା, ମୋର ପ୍ରତିପରି ମୋତେ ମୋ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ପାରିଛି କି ? ଏହାର ଉରର ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ସେ ମନୁଷ୍ୟ ହିତାବରେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ନ ପାଇ କେବଳ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ବଢାଇବାକୁ ଲାଗିଛନ୍ତି । ନିଜ ପ୍ରତି ମୋହ, ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧି, ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷା ଓ ପ୍ରତିପରି ବୃଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଗୁହ ସେ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି ସେ ଘରେ ଅବିଶ୍ୱାସ, ହିଂସା, ଭୟ ସର୍ବଦା ବାସ କରୁଛି । ନିର୍ମଳ ଆଲୋକର ଆନନ୍ଦ ସେ ଘରେ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ସ୍ଵରୂପ ସେ ଠିକ୍ କଲେ ଶିଷ୍ଟ-ସଭ୍ୟତା । ଏ ସଭ୍ୟତା ସର୍ବଗ୍ରାସୀ । ଏଥୁରେ ଆୟାର ମତ୍ତୁ୍ୟ ଘଟେ । ଆୟାର ବିକାଶ ହୁଏ କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ଯେଉଁଠି ମନୁଷ୍ୟ ଅକ୍ଷୁନ୍ନ ପରିଶ୍ରମ କରି ମଧ୍ୟ କର୍ମର ଫଳ ପାଇଁ ନିର୍ଭର କରେ ସେହି ମହାଶ୍ଵରି ଉପରେ । ସେଠି କର୍ମଫଳ ନ ପାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଃଖ ହୁଏତ ପାଏ କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତି ହରାଏ ନାହିଁ,

ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ହରାଏ ନାହିଁ । ଶିଷ୍ଟ-ସଭ୍ୟତା ଆଜି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଣ କରି ପାରିଛି ତାର କାରଣ ଏ ସଭ୍ୟତାରେ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ମପଳ ତାର କରାଯର ହୋଇଛି ବୋଲି । ତେଣୁ ଏହା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଇଛି ଅନ୍ତର୍ଭବ ଶକ୍ତି । ସେ ଶକ୍ତି ଯେତେ ବଡ଼ି ଚାଲିଛି ତାର ଲୋଭ ହିଂସା ସେତେ ବଡ଼ି ଚାଲିଛି । ଏ ସଭ୍ୟତାରେ ମନର ଆବେଗ ନାହିଁ, ଅଛି କ୍ଷୁଧା, ପ୍ରେମ ନାହିଁ, ଅଛି ଲାଲପା । ଗ୍ରିପଲ ସେ ଗାତିରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସେ ମହାଶକ୍ତି ଉଦେଶ୍ୟରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରଣାମ କଲେ ।

ପରଦିନ ଗ୍ରିପଲ କର୍ମଶାନକୁ ଗଲେ ନାହିଁ । ସେ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସରକାର ତାଙ୍କୁ ବହୀ କଲେ ।

ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମେରିକା ଜୟଲାଭ କଲା । ଗ୍ରିପଲ କାରାମୁନ୍ତ ହୋଇ ବାହାରିଲେ । ସମସ୍ତ ଆମେରିକା ଯେତେବେଳେ ଜୟର ଆନନ୍ଦରେ ଉନ୍ନତ ସେତେବେଳେ ଗ୍ରିପଲ ସନ୍ଧ୍ୟାପୀ ବେଶରେ ବାହାରିଲେ ଭାରତବର୍ଷ, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଖକୁ ।

ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଅବସାନ ହୋଇଛି । ଭାରତ ସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇଛି । ଏ ସଂଗ୍ରାମରେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ବିଶିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ସ୍ଵାଧୀନତା ପରେ ଅହିଂସା ଓ ଧର୍ମର ମହାନ ଆଦର୍ଶ ଉପରେ ଭାରତର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଏ ଶାସନର କର୍ଣ୍ଣଧାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ମୁକ୍ତିର ସେ ଢୁଣ୍ଡି ନାହିଁ ।

ଗ୍ରିପଲ ଭାରତ ଆସି ପ୍ରଥମେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ବିମର୍ଶ ଦେଖି ସେ ପଚାରିଲେ, ଏ ଆନନ୍ଦରେ ତୁମକୁ ବିମର୍ଶ ଦେଖୁଛି କାହିଁକି ?

- ବନ୍ଧୁ, ମୁଁ ନିଜର ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନାହିଁ ।

- ଆଶ୍ରମ୍ୟ ! ଭାରତର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ତୁମେ ଅଗ୍ରଣୀ । କୋଟି କୋଟି ପରାଧୀନଙ୍କୁ ତୁମେ ମୁକ୍ତି ଦେଇଛୁ । ତୁମେ ପରମ ଧାର୍ମିକ । ଅଥବା ତୁମେ ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନ !

- ମୁଁ ଚିରଜୀବନ ମିଥ୍ୟାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଆସିଛି । ଧର୍ମ ନାମରେ ମୁଁ କେବଳ ବ୍ରତ, ପୂଜା, ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବଢ଼ାଇଛି । ଏ ସବୁରେ ମଣିଷ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ହରାଏ । ତେଣୁ ଭାରତରେ ଆଜି ସମୟ ଆସିଛି ଏ ସବୁର ସମୂଳ ବିନାଶ ପାଇଁ । ଏ ସ୍ଵାଧୀନତାର ବା ମୂଲ୍ୟ କଥଣ ? ଭାରତ ଦିନେ ନା ଦିନେ ସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ମୋର ଏଥବଟ ଗର୍ବ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ବରଂ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଏତେ ତରବର ହୋଇ ସ୍ଵାଧୀନ ହେବା ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ହୋଇ ନାହିଁ । ଦେଶବ୍ୟାପୀ ବିଦ୍ରୋହ ନ ହେଲେ ଲୋକେ ସ୍ଵାଧୀନତାର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହି ପୁରୁଣା ମାତ୍ରତା ଉପରେ ଏ ସ୍ଵାଧୀନତା

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝିବ ବା କିପରି ? ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି କର୍ମରେ । ଦେଶକୁ ଏ ପ୍ରବଞ୍ଚନାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଦରକାର ପୁଣି ଥରେ ବିପୁଳ, ଯେପରି ହୋଇଥିଲା ପ୍ରାନସ, ଆମେରିକା ବା ବୃଷ୍ଟିଆରେ ।

- ସେ ସ୍ଵାଧୀନତା ତ ହିଂସା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସେ ମୁକ୍ତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବଞ୍ଚନା । ଭାରତର ମୁକ୍ତ ଅହିଂସା ଓ ଧର୍ମ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏଠାରେ ମିଥ୍ୟା ବା ପ୍ରବଞ୍ଚନା

- ଅହିଂସା, ଅହିଂସା ! ଧର୍ମ, ଧର୍ମ, ! ଯେଉଁ ଦିନରୁ ଜୀବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ସେହିଦିନୁ ହିଂସାର ସୃଷ୍ଟି । ଭାବି ଦେଖ, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଆଦର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଏ ହିଂସା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଆଉ ଧର୍ମ; ଏହି ଧର୍ମ ନାମରେ ଏଠାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭଣ୍ଡ ନିଜକୁ ସାଧୁ ଆଖ୍ୟା ଦେଇ କିଛି ଉତ୍ସାହରେ ଭଗବାନ ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଏଠାରେ ଲୋକେ କର୍ମ ନ କରି ଶତାରେ ସୁବିଧାରେ ଭଗବାନ ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଏଠାରେ ବିକୃତ ଆବେଗ ଅନ୍ୟକୁ ଅନ୍ତ ଭାବରେ ପୂଜା କରି ଆନନ୍ଦ ପାଏ ଓ ମୁକ୍ତ ପାଏ ବୋଲି ଭାବେ । ଏଠି ଶତକଢା ଅଠାନବେ ଜଣ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ସୂନ୍ଧର ଓ ପିଣ୍ଡିବାକୁ ନପାଇ ଦିଗମ୍ବର ସନ୍ୟାସୀ । ଶହେକେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ଏଠି ସର୍ବଦା ଦୁଷ୍ଟାଇବାରେ ଲାଗିଚନ୍ତି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମହାନ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟମାନେ ନାରାୟଣଙ୍କ ଚଳନ୍ତି ମୂର୍ଖ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟହେତୁ କେବଳ ପରମାର୍ଥ ଲାଭ ପାଇଁ ଉକ୍ତଷ୍ଟ ପଣ୍ଡା । ଅନ୍ୟ ଅଠାନବେ ଜଣ ତାହା ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଶୁଣି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଓ ନିଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ବିକୃତ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଏ ଅବସ୍ଥା ଦୂର କରିପାରେ କେବଳ ରାଜନୈତିକ ଚେତନା । ସେ ଚେତନା ଓ ବିପୁଳ ପାଇଁ ଆଦୌ ଦରକାର ଶିଷ୍ଟର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂର କରି ଦେଶକୁ ସବଳ କରିବା । ଏ ଦେଶରୁ ଧର୍ମାନ୍ତରୀ ଦୂର ହେବ କେବଳ ଶିଷ୍ଟର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ।

- ବେଶ ତ । ତୁମର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧର୍ମଗ୍ରହୀ ଗୀତା ତ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ବିଦ୍ରୋହର ଆହ୍ଵାନ ଦେଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ଶିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟତାର ଆବଶ୍ୟକ କଅଣ ?

- ହଁ ଦେଇଛି । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ କହିଛି, ନାୟମାମ୍ବା ବଳହୀନେନ ଲଭ୍ୟ । ତୁମର ବାଇବେଳ ତ କହିଛି ଗୋଟିଏ ଗାଲରେ ଚାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଗାଲ ଦେଖାଇବାକୁ । ତା ସବେ ଆଜି କେହି ଗୋଟିଏ ଗାଲରେ ଚାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ ତୁମେ ତାକୁ ମାରିବାକୁ ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି । ଖାଲି ଧର୍ମଗ୍ରହୀରେ ବାଣୀ ଥିଲେ ହବ ନାହିଁ । ସବୁ ନିର୍ଭର କରେ ଦେଶର ଉତ୍ସାହନ ପଣ୍ଡା ଉପରେ । ଯେଉଁ ଦେଶ ଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଧାନ ସେ ଦେଶ କର୍ମବୀର, ସେ ଦେଶ ଭୀରୁ ନୁହେଁ, ସେ ଦେଶ ଅବିଚାର, ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସର୍ବଦା ଜାଗ୍ରତ । ଏ ଦେଶ କୃଷ୍ଣପ୍ରଧାନ । ଏଠି ତେଣୁ ଗୀତାର ବାଣୀ ସବେ ଲୋକେ ନୀରବରେ ଅନ୍ୟାୟ ସହ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏଠି ବିପୁଳ ଅସମ୍ଭବ, କାରଣ ଲୋକେ

ଏଠି ଅଛରେ ସକୁଳ । ନିଜର ସାମାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ପାଇବା ପରେ ଲୋକେ ଅନ୍ୟର ବା ଦେଶର କଥଣ ହେଲା ସେଥିପ୍ରତି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ତେଣୁ ସାମୁହିକ ଚେଷ୍ଟା ଅସମ୍ଭବ । ଏଠାରେ ଲୋକେ ନିଜର ଯତ୍କିଞ୍ଚିତ ଧରି ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ହିଂସା, କ୍ଷୁଦ୍ରତା, ରିତତା ଏଠାରେ ପ୍ରବଳ । ଦେଶକୁ ସେଥିରୁ ଜଗାଇବା ପାଇଁ ଦେଶକୁ ପ୍ରଥମେ ଶିଳ୍ପପ୍ରଧାନ କରିବାକୁ ହେବ । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ବନ୍ୟାର ନଦୀ । ସେଥିରେ ଅଛି ଗତିର ଆନନ୍ଦ, ପ୍ରାଚ୍ୟୁର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ତେଣୁ ନିରାସତା ।

- ବନ୍ଦୁ, ସେ ନଦୀର କ୍ଷୁଧା ସର୍ବଗ୍ରାସୀ । କୃଷି ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ଶାନ୍ତ, ସ୍ଵିରଧ ପୋଖରୀ, ନିଷ୍ଠବ୍ଧ ନିଥର । ଯେଉଁ ଦେଶ ଶାନ୍ତ ହେବାକୁ ଶିଖିନି ସେ ବୟାପ୍ରାୟ ହୋଇନି । ପିଲାଙ୍କ ପରି ସେ ଦୁର୍ବଳ । ତେଣୁ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସେ ବେଶୀ ବ୍ୟଗ୍ର । ପ୍ରାଗେତିହାସିକ ପ୍ରକାଶ ଜୀବମାନଙ୍କ ପରି ଏହି ଶତ୍ରୁହିଁ ଦିନେ ତାର ବିଲୁପ୍ତିର କାରଣ ହେବ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଏ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା ଅନ୍ତରେ ଧାଇଁଚି ଅଜଣା ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ । ସ୍ଵତଃ ଆନନ୍ଦ ସେଠି କାହିଁ ଆସିବ, ଯାହା ଏଠି ଅଛି ?

- କିନ୍ତୁ ପୋଖରୀ ଦିନେ ଏହି ଛିରତା ଯୋଗୁଁ ପରିଯାଏ । ବନ୍ୟାର ସ୍ତ୍ରୋତରେ ତାହା ଅସମ୍ଭବ । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାରେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠା, ଚରିତ୍ରବଳ, କର୍ମନିପୁଣ୍ୟତା ପାଇବ ତାହା କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ଅସମ୍ଭବ ।

- ଯେଉଁ ଲୋକ, ଜାତି ବା ଦେଶ ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥ ଓ ପ୍ରତିପରି ପାଇଁ କୋଟି କୋଟି ଲୋକର ମତ୍ର୍ୟର କାରଣ ହୁଏ ତାହାର ଆଉ ଯାହା ଆଉ, ଚରିତ୍ରବଳ ନାହିଁ । ଶୋଷକର ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ଠା ଓ କର୍ମନିପୁଣ୍ୟତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଚରିତ୍ରବଳ ନୁହେଁ । ଚରିତ୍ରବଳ କେବଳ କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ପାଇବ । ମାଟି ସହିତ ସଂସର୍ଜନିତା ହରାଇ ଆଜି ସେ ଦେଶ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି । ଧର୍ମ ସେଠି ଗୋଟାଏ ବିନାସ, ଉରେଜନାର ଆନନ୍ଦ ।

- ନା ବନ୍ଦୁ, ନା । ତୁମେ ଏଠି ରହି ଦେଖିବ ତୁମର ଧାରଣା ଭୁଲ । ଏଠି ବାହାରର ଶାନ୍ତି ତଳେ କି କ୍ଷୁଦ୍ରତା ସମ୍ମୁଦ୍ରର କୌଣସି ବିଷଧର ପ୍ରାଣୀ ଭଳି ଖେଳିବୁଲୁଚତି ଦେଖିପାରିବ । ମୁଁ ମନୟ କରିଛି ଆମେରିକା ଯାଇ ଶିଳ୍ପ ଶିକ୍ଷା କରି ଭାରତକୁ ଫେରିବି ନୃତନ କର୍ମପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ।

- ଯାଆ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେଠି ଯାଇ ଦେଖିବ ବାହାରର ପ୍ରାଚ୍ୟୁର୍ଯ୍ୟ ତଳେ କି ନିଷ୍ଠାର ଲୋଭ ଓ ବସ୍ତୁବାଦର ଜଡ଼ତା ଅଛି । ମୁଁ ଭାରତ ଆସିବି ତା'ର କୃଷି ସଭ୍ୟତାର ଦର୍ଶନ ନେଇ ଆମେରିକାକୁ ନୃତନ ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ ।

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଆମେରିକା ଗଲେ । ତ୍ରିପଳ ଭାରତର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଏହାପରେ ବିତି ଯାଇଛି ଚାରୋଟି ବର୍ଷ । ଦ୍ୱାତୀୟ ବିଶ୍ୱସମର ପରେ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତିର ବାଣୀ ସର୍ବଦା ଆଚକ୍ଷିତ ମାନବ ମନରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଶା ଜଗାଇ ଥିଲା ସେ ଶାନ୍ତି ଆଜି ସୁଦୂର ପରାହତ । ଆଦର୍ଶର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ସ୍ଵାର୍ଥର ସଂଘର୍ଷ ପୁଣି ଦ୍ୱାତୀୟ ମହାସମର ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ତୀତ, ଶୋଷିତର ଦୀଘଶ୍ଵାସରେ ପୁଥ୍ବୀର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଯେତେବେଳେ ଆଲୋଡ଼ିତ, ସେତେବେଳେ ଗ୍ରୀପଳ ଓ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ମନରେ କି ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କଲା କେଜାଣି । ଦିନେ କିନ୍ତୁ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଆମେରିକାରୁ ଏବଂ ତ୍ରିପଳ ଭାରତରୁ ନିରୁଦ୍ଧେଶ । କେବଳ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ଘରୁ ତ୍ରିପଳଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ବାହାରିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଅଛି, ବନ୍ଧୁ ଦୁର୍ବଳ ପାଇଁ ଯେତେବେଢ଼ ଆଦର୍ଶ ସୃଷ୍ଟି କରନା କାହିଁକି, ତାହା ଦିନେ ବିକୃତ ହୋଇ ବୀଜସତା ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଗ୍ରୀପଳଙ୍କ ଘରୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ଚିଠି ମିଳିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଅଛି, ଶକ୍ତିରେ ଉନ୍ନତ ଲୋକର ମନକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ବା ଦର୍ଶନ ସୃଷ୍ଟି ନରିବା ଅସମ୍ଭବ । ତଥାପି ବନ୍ଧୁ, ମୋର ମନ କହୁଛି ସମୁହ କଲ୍ୟାଣର ପଛା ନିକଟରେ ନିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଅଛି । ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଘୁଣା କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ଏ ଯୁଦ୍ଧ ରୋଧ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ ।

କ୍ଲାରା ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରଟି ପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ବିହୂପର ହସ ହସି ତାଙ୍କର ନୃତନ ପ୍ରେମିକ ଆମେରିକାର ବିମାନବାହିନୀର ଜଣେ ସୈନିକଙ୍କ କୋଳକୁ ଡେଇପଡ଼ି ତୁମ୍ଭନ ପରେ ତୁମ୍ଭନ ଆଜି ଦେଉଗଲେ । ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଜି ସେମାନେ ବିମାନ ଯୋଗେ କେହି ଯାଇ ନଥିବା ଭାବି ଉଚତାକୁ ଉଠି ରତ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ା କରିବେ ।

ବଟ ମହାପୁରୁଷ

ଆପଣ କେବେ ଯେବେ ନରିପୁର ଆଡ଼େ ଯାଇଥିବେ ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଛାୟା ତଳେ ବସି ବିଶ୍ରାମ ନେଇଥିବେ । (ହାୟ ! ସେ ମହାପୁରୁଷ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କ ଦାଉରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ଇହଧାମ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବି !)

ନରିପୁର ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆସ୍ତାନ । ପ୍ରକାଶ ମହୀରୁହ । ଅସଂଖ୍ୟ ଓହଳମାନ ଓହଳି ପ୍ରକାଶ ପ୍ରକାଶ ଖମ୍ ପାଲଟି ଗଲାଣି । ପ୍ରାୟ ମାଣେ ଜମି ମାଡ଼ିବସିଚନ୍ତି ବଟ ମହାପୁରୁଷ । ତଳଟି ପରିଷ୍ଠୃତ ପରିଛନ୍ତ, ଯେପରି ପଢା ଚଟାଣ । ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳ ଦେଇ ସଢ଼କ ଚାଲିଯାଇଛି ପଣ୍ଡମରୁ ପୂର୍ବକୁ । ପୂର୍ବକୁ ଡିହସାହି, ଦଇତାପୁର, ଧାରୁଆଁ, ଗମରା ଇତ୍ୟାଦି ଗାଁମାନ । ପଣ୍ଡମରୁ ଦୂଆର୍ଗା, ଦୂଆପାଟଣା, ଅହନ୍ତଦପୁର ଇତ୍ୟାଦି । ଏସବୁ ଗାଁ ନରିପୁର ଠାରୁ ଅଛ ଦୂରରେ ।

ସଢ଼କ ଉଭର ପରକୁ ଲାଗି ନରିପୁର ଗାଁ ମଶାଣି । ସେଠି ସାନ ବଡ଼ କେତେ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡ, କେତେ ଛିଣ୍ଡା ମସିଣା ତକିଆ ଆଦି ପଡ଼ିଛି । ଆହୁରି ପଡ଼ିବ । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ‘ବୋଲ ହରି, ହରି ବୋଲ’ କୁହାଚରେ ମଶାଣି କମି ଉଠେ । ଦାଉ ଦାଉ ଚିତା ଜଳି ଉଠେ । ତା’ପରେ ଶୁଭଶାର କିଛିକଣ ପାଇଁ । ଗାଁ ମାଇପିମାନେ କାନ୍ଦବୋବାଳି ଛାତୁଁ ଛାତୁଁ ହାଣି ମାଟିଆ ଧରି ସେଠି ରୁଣ୍ଡ ହୁଅଛି । ହାଣି ହେରିକା ମଶାଣିରେ ଫୋପାଦି ଦେଇ ପାଖ ପୋଖରାରେ ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ପୁଣି କାହି କାହି ଫେରିଯାଆଛି ଯେ ଯାହା ଘରକୁ । ଦିନେ ଦି’ଦିନ କାନ୍ଦନ୍ତ । କାନ୍ଦଣା ଥମି ଆସେ । କିଛି ଦିନ ପରେ ପୁଣି ହସ ଖୁସି । ଯିଏ ମଲା ସିଏ ଗଲା । ତା’ର ଦେହ ନରିପୁର ମଶାଣିରେ ମାଟି ହୋଇ ମିଶି ଘାସ ବା ଗଇସ ଗଛକୁ ସାର ଯୋଗାଇଲା । ଆଉ ତାର ଆମ୍ବା ? କିରଞ୍ଜାନମାନେ କହିବେ, ସବୁ ଆମ୍ବାଯାକ ଯାଇ ପ୍ରକାଶ ଗୋଟାଏ ଘରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବେ । କଷ ଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କ ବିଚାର ହେବ । ତା’ପରେ କେହି ଅନ୍ତ କାଳ ପାଇଁ ନରକ ଯିବେ । କେହି ବା ସ୍ଵର୍ଗ । ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଵର୍ଗ ନରକ ଛଡ଼ା ପୁଣି ପୁନର୍ଜନ୍ମ ବି ଅଛି, ଆଜି ନ ହେଲେ କାଲି, କାଲି ନ ହେଲେ ଦୁଇଶ ବର୍ଷ ପରେ । ଅବଶ୍ୟ ନାଷ୍ଟିକ କହିବେ ଭସ୍ମୀଭୂତସ୍ୟ ଦେହସ୍ୟ ପୁନରାଗମନଂ କୃତଃ, ପୋଡ଼ି ପାଉଶ ହୋଇଥିବା ଦେହ ପୁଣି କୁଆତୁ ଆସିବ ? ଗୀତା କହେ ଆମ୍ବା ଅମର ! ପଣ୍ଡିତେ ଯିଏ ଯାହା କହନ୍ତୁ, ନରିପୁର ଲୋକେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରମାଣ ପାଇଚନ୍ତି ଯେ ପୂର୍ବଜନ୍ମକୁ ତେରି

ହେଲେ ଅନେକ ଭସ୍ତୁଭୂତ ଦେହ ଭୂତ ହୋଇ ନିଜ ଘର ବା ଘର ଲୋକର ମାୟା ଛାଡ଼ି ନ ପାରି ଏଇ ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରେ ଆଶ୍ରା କରି ରହିଯାଆନ୍ତି । ସ୍ଵର୍ଗକୁ ଯିବାକୁ ବି ଜାଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇ ତ ସେବିନ ଅନ୍ତା, ଗଜା ଚୋକାଟା, ଗୋଟାଏ ଖାଡ଼ା ପରେ ଗଜା ଚୋକା ବୋହୂଟାକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଏଇ ଶୁଶାନରେ ତା ବୋହୂ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମୁଣ୍ଡା ଯାଇଥିଲା । ତା'ଶବ ଦାହ କରି ଲୋକେ ଫେରୁଥିବା ବେଳେ ଦେଖିଲେ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଡାଳ ମଟ ମଟ କରି ଭଣ୍ଡି ପଡ଼ିଗଲା, ଅଥବ ଝଡ଼ ନାହିଁ କି ବଢାସ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ ବୋହୂ ମାୟା ଛାଡ଼ି ନ ପାରି ଅନ୍ତା ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଗୋଟାଏ ଡାଳରେ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଲା । ମାସେ ନ ପୁରୁଣ୍ୟ ଅନ୍ତା ବୋହୂ ରାମ ପ୍ରଧାନ ସାଙ୍ଗରେ କଳିକତା ପଲେଇଲା । ଅନେକ କୁହାକୁହି ହେଲେ, କଥାଟି ବି ଜଣା ପଡ଼ିଗଲା । ରାମ ପ୍ରଧାନ କୁଶିକ୍ଷାରେ ଅନ୍ତା ବୋହୂ ଅନ୍ତାକୁ ବିଷ ଦେଇ ମାରି ଦେଇଛି । ତଥାପି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତା ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଡାଳରେ ଅଛି, ଲୋକେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଏମିତି କେତେ ଯେ ଭୂତ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରେ ରହିଲେଣି କିଏ ତା'ର କଳନା କରିବ ! କେହି କେହି ଦେଖିବନ୍ତି ରାତି ଅଧରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭୂତ ସେ ଗଛରୁ ଓହୁଇ ସଢକେ ସଢକେ କୁଆଡ଼େ ଯାଆନ୍ତି । ଖାଲି ଯେ ନରପୁର ଭୂତମାନେ ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କଠି ଅଛନ୍ତି ତା' ନୁହେଁ, ଆଖପାଖ ପଚିଶଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଭୂତମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଠି ରହନ୍ତି; ଏମିତି ଶୁଣାଯାଏ ।

ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ ବର୍ଷା ଚୋପାଏ କି ଖରା ଚେନାଏ ବି ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଶାତ ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ଡାଳ ତଳଟି ଉଷ୍ଣମ, ମା' କୋଳ ଭଳି । ଘୋର ବର୍ଷା ଆସିଲେ ଗାଇଆଳ ପିଲାଏ ଗାଇ ଗୋଠକୁ ବିଲରୁ ବା ଦଣ୍ଡାରୁ ଘଉଡେଇ ନେଇ ଆସନ୍ତି ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳକୁ । ଗାଇ, ଛେଳି, ମେଘା ଆଦି ଶହ ଶହ ପଶୁ ନିରାପଦରେ ଶୁଣିଲାରେ ଗଛ ତଳେ ଚାରିକାତ ମେଲେଇ ଦେଇ ଦେହକୁ ଦେହ ଲଗେଇ ଦେଇ ଅଳୟ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି, ପାକୁଳି କରନ୍ତି । ଗାଇଆଳ ପିଲାଏ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ରାତ୍ରା ପରି ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଡାଳମାନଙ୍କରେ ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରନ୍ତି ଆନନ୍ଦରେ । କେହି ବା ଗୋଟାଏ ଡାଳରେ ଶୋଇ ଆନନ୍ଦରେ ଶାତ ଛାଡ଼େ, କହ କହ ବାଳା କାହାର ଅବଳା, କିମ୍ବା ଏକା ବସି କାହୁରୁରେ, କହ କହ ବାଳା । ଆଉ କେହି ବା ଗୋଟାଏ ଓହଳରେ ଦୋଳି ଖେଳେ । ଖରାଦିନର ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧିଆ ଖରାବେଳେ ବାଟୋଇ ଦଉଡ଼ୁଆଏ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି । ପାଖ ହୋଇଗଲା ମାତ୍ରେ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରୁ ଝଳକାଏ ହେମାଳ ପବନ ବାଟୋଇକୁ ପାଛୋଟି ଆଣେ । ବାଟୋଇ ମୁଣ୍ଡରୁ ଠେକାଟା ପିଟାଇ ଦେଇ ଖାଲ ପୋଛି ଥକକା ମାରି ଗୋଟାଏ ଓହଳକୁ ତେରି ବସିଯାଏ ଦସ୍ତେ । ତା'ପରେ ପାଣିଛତ୍ରର ଲଙ୍କାମରିଚ ଗୋଳା ହୋଇଥିବା ଥଣ୍ଡା ତୋରାଣିରୁ ଏକା ନିଷ୍ଠାସକେ

ପେଟେ ପିଇ ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଗୋଟାଏ ପାଦରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ବେହୋସ ହୋଇ ଶୋଇଯାଏ । ଉଠେ ହାଇ-ନେଉଟାଣି ବେଳକୁ । ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଦ ଛୁଇଁ ଜୁହାର ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ ବାଟେ ବାଟେ । ଶୀତଦିନ ରାତିରେ ମହାଜନମାନଙ୍କ ୩୦/୪୦ ଖଣ୍ଡ ମାଲ ବୁଝା ବଳଦ ଗାଡ଼ିର କେଁ କଟର ବନ ହୋଇଯାଏ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆସ୍ତାନ ତଳେ । ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଫିଟାଇ ଦେଇ ଓହଳମାନଙ୍କରେ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ଗୋଷେଇ କରିବାରେ ଲାଗିଯାନ୍ତି । ଶିଆପିଆ ପରେ ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଆରାମରେ ଶୋଇଯାନ୍ତି ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ । ବାହାରର ଅଞ୍ଚା ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବ କରିପାରେ ନାହିଁ, ବଟ ମହାପୁରୁଷ ଖଣ୍ଡ ଅଦୃଶ୍ୟ ଉଷ୍ଣମ କଥଳ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସକାଳୁ ଉଠି ସେମାନେ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆସ୍ତାନ ପରିଷାର କରି ଦେଇ ଜୁହାର ହୋଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ।

ଏ ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆଣିଥିଲେ ବଚବିହାରୀ । ସେ ଚାରିପୁରୁଷ ଆଗ କଥା । ବଚବିହାରୀ ଥିଲେ ଅତି ଧାର୍ମିକ, ସତ୍ୟାବାନ୍, ନିଷାବାନ୍ ଅଥବା ମୌନୀ ଲୋକ । ଗାଁ ଗାଁ ଭିତରେ ଯେଦେବେଳେ କହଳ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ସେତେବେଳେ ସେ ବ୍ୟଥତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ହିମାଳ୍ୟକୁ ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ । ସେ ଯୁଗରେ ସମାଜରେ ପାପବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ନେତା ଗୋକ୍ରୀବାଦ, ସମାଜବାଦ, କୂଟନୀତି, ରାଜନୀତି, ପେଶ ପ୍ରୟୋଗ କରୁ ନଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାପକୁ ନିଜର ପାପ ବୋଲି ଧରି ନେଇ ତାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ତପସ୍ୟା କରୁଥିଲେ, ଉପବାସ କରୁଥିଲେ । ଏବଂ ତପସ୍ୟା ପରେ ଆସି ପୁଣି ଧର୍ମ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ସଂଖ୍ୟାପନ କରିବାକୁ ଲାଗିଯାଉଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ନେତାଏ ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି, ଧର୍ମ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଫିଜିଦିଆ, ବିଜ୍ଞାନ୍ୟୁଗରେ ସେ ସବୁର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ, ଶିକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ବଢାଅ, ତାହାହିଁ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଧର୍ମ ଅଳୀକ କହନା, ଅର୍ଥ ବାପ୍ରତିକ ସତ୍ୟ । କିଏ ଭଲ, କିଏ ଠିକ ମହାକାଳ କେବଳ ଜାଣନ୍ତି । ହୁଏତ ମିଥ୍ୟାଚା ହୁଁ ସତ୍ୟ, ସତ୍ୟଚା ହୁଁ ମିଥ୍ୟା ! ହୁଏତ ସେ କହନା ମଣିଷଙ୍କୁ କରାଏ ଦେବତା, ଆଉ ସେ ସତ୍ୟ କରାଏ ରାକ୍ଷସ ! ବର୍ଷେକାଳ ହିମାଳ୍ୟରେ ତପସ୍ୟା କରିବା ପରେ ବଚବିହାରୀ ଫେରିଲେ ନରିପୁର, ସାଇରେ ବରଗୁର ଚାରା ଧରି । ଆଖପାଖ ପଚିଶଶଷ୍ଟ ଗାଁର ଲୋକେ ମହାଉତ୍ସାହରେ ଓ ସମ୍ପ୍ରମରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ପ୍ଲାପନା କଲେ । ସାତଦିନ ଧରି ଧୂମଧ୍ୟାମରେ ଝିଆ ପିଆ ଚାଲିଲା । ସେଇ ଚାରା ଆଜି ବିରାଟ ବଟ ମହାପୁରୁଷ । ତାଙ୍କରି ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତ ବାଦବିବାଦ ଛୁଲି ପୁଣି ମିଳିତ ହେଲେ ତାଙ୍କରି ଶତ ଶତ ବାହୁଦ୍ରାୟା ତଳେ । ବଚବିହାରୀ ଦେହତ୍ୟାଗ କଲା ପରେ ସ୍ଵର୍ଗ ନୟାର ରହିଗଲେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ଙ୍କ ବଂଶରୁ କେହି ହେଲେ ଜଣେ ଖରାଦିନରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ ପାଣିଛତ୍ର ଦିଅନ୍ତି । ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଲଗାଏତ ବଟେଶ୍ଵର

ମହାଦେବଙ୍କ ପୂଜା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବଂଶର ବଟସୁନ୍ଦର ଯେତେବେଳେ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ
ଶିବାଷ୍ଟକ ବୋଲୁଥିଲେ -

“ଶିରିରାଜସୁତାନ୍ତିବାମତନୁ ତନୁନିହିତରାଜିତକୋଟିବିଧୁମ
ବିଧୁଖୁଣ୍ଡବିମଣ୍ଠିତ ଭାଲତଚମ ପ୍ରଶମାମି ଶିବମ୍ ଶିବକହୁମ ॥”

କିମ୍ବା ରାବଣଙ୍କ ଶିବତାଷ୍ଟବ ବୋଲୁଥିଲେ -

“ଜଟାଟବୀଗନନ୍ଦନପ୍ରବାହପ୍ରବିତସ୍ତଳେ
ରାନେବଲମ୍ୟଲମ୍ଭିତାମ ଭୁଜଙ୍ଗଭୁଜମାଳିକାମ ।
ତମତମ ତମତମ ନିନାଦ ବହୁତମର୍ବୟମ
ତକାରତଣ୍ଡତାଷ୍ଟବମ୍ ତନୋତୁ ନଃ ଶିବଃ ଶିବମ୍ ॥”

ସେତେବେଳେ ମନ୍ଦିର ଭିତର ଶମଗମ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବଟ ମହାପୁରୁଷ ମଧ୍ୟ
ଆବେଶରେ କମି ଉଠୁଥିଲେ । ବଟସୁନ୍ଦର ମରକଲେବର ନରିପୁର ମଶାଣିରେ ମିଶି
ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ବି ନରିପୁର ମାୟା ନ ଛାଡ଼ି ରହିଯାଇଛନ୍ତି ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ
ଦେହରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଦ୍ଵିତୀୟା ଓଷା ଦିନ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମାର୍ଜନା, ସ୍ଥାନ ହୁଏ ।
ପୂଜା ହୁଏ । ହୋଲ ମହୁରି ବାଜେ । ଗୁଡ଼ପଣା ଭୋଗ ହୁଏ । ଗଁ ମାର୍ଜିମାନଙ୍କ ଶଙ୍ଖ
ହୁଳହୁଳି ଶବରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷ ଆନନ୍ଦରେ କମି ଯାଆନ୍ତି । ସ୍ଥାନ ହୁଏ । ତା'ପରେ
ବଟ ମହାପୁରୁଷ ପିନ୍ଦନ୍ତି ନୁଆଲୁଗା । ତା'କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓହଳରେ ଓ ମୂଳରେ ସିନ୍ଦୁର
ଲାଗିହୁଏ । ଧୂପଝୁଣା ବାସନାରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆସ୍ତାନ ମହକି ଉଠେ । ତା'ପରେ
ତାଲେ ଭୋକି ଭାତ । ପଚିଶ ଖଣ୍ଡ ଗଁର ଲୋକେ, ଏପରି କି ଅହନ୍ଦପୁରର
ପଠାଣମାନେ ବି, ଏକାଠି ବସି ଖାଆନ୍ତି । ଦିନରାତି ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ ଯାତ୍ରା,
ବାଦାପାଲା, ଦୋକାନପତ୍ର ବସେ । ଜୟେ ହେଲା ତାଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ପୂଜା କିନ୍ତୁ କାହାରି
ପିଲା ହେଲେ, ବା କାହାରି ମନ୍ଦିରମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ, ପୁଅ ଚାକିରି ପାଇଲେ ବା
ବାହାଘର ହେଲେ, ସେ ପୂଜା କରାଏ । ଏମିତି ପୂଜା ଲାଗିଥାଏ ବର୍ଷପାରା । ବଟ
ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ପଚିଶଖଣ୍ଡ ଗଁ ଭେଦାଭେଦ ଦୂର କରି ମନ୍ଦିମିଶ୍ର ଚଳନ୍ତି ।

ହିମାନୟର ଏ ମହୀରୁହ ହିମାନୟ ପରି ନରିପୁର ସୀମାରେ ଏବଂ ପଚିଶ ଖଣ୍ଡ
ଗଁର କେନ୍ଦ୍ରକରି ବିରାଜମାନ ଚାରିପୁରୁଷ ହେବ ।

ନରିପୁର ଗଁ ମଶାଣିକୁ ଲାଗି ଉରଗପଟେ ହଳଦିଆ ଗଁ । ବଡ଼ ଗଁଟାଏ ।
ହଳଦିଆର ଲୋକେ ନରିପୁରିଥାମନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଥିଲାବାଲା । ନରିପୁରରେ

ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ତା'ର ଦରକାର ପଡ଼ିନାହିଁ, କାରଣ ପିଲାଏ ‘କଳାକଳେବର କହାଇ ସଙ୍ଗେ ଗୋହେଣୀ ସୁତ’ ବୋଲି ଶିଖୁ ନ ଶିଖୁଣୁ ବଳଦଳାଙ୍ଗୁଡ଼ ମୋଡ଼ି ହେଁ ହେଁ ଶଳା ବଳଦ ମୋର କହୁ କହୁ ବିଲକୁ ଦୌଡ଼ନ୍ତି ସକାଳୁ । କିନ୍ତୁ ହଳଦିଆର ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି ଅନେକ ଦିନୁ । ଆଉ ଅଛ ଦିନ ରିତରେ ସେ କଳେଜରେ ପରିଣତ ହେବ । ହଳଦିଆର ଅଧ୍ୟକାଂଶ ଚାକିରିଆ ଓ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଚାକିରିଆ ବି ଅଛନ୍ତି । ବିଧାନସଭାର ସଭ୍ୟ, ସରପଞ୍ଚ, ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଚେଯାରମେନ୍ ମଥ ହଳଦିଆର ଲୋକେ । ନରପୁରରେ ଖାଲି ନୁଆଣିଆ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଚାଳଘର । ମଣିଷ ରହିବା ଘରଠାରୁ ଶାରିଗୋରୁ ରହିବା ଘର ବଡ଼ । କିନ୍ତୁ ହଳଦିଆରେ ଅନେକ କୋଠାବାଡ଼ି ।

ହେଲେ, ନରପୁରର ଗର୍ବ ତା'ର ବଟ ମହାପୁରୁଷ । ଯେତେ ବଡ଼ ଗାଁ ହେଉନା ପଛକେ ତାକୁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁବାକୁ ହେବ ନରପୁରର ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ । କଷ୍ଟତରୁ ସେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେବତା ।

କିନ୍ତୁ ହେଲେ କଥଣ ହେଲା, ଯୁଗ ବଦଳୁଛି । ପଞ୍ଚାୟତରାଜ ଚାଲିଛି । ଲୋକେ ଶିକ୍ଷିତ ହେଲେଣି । ଦେଶର ଭଗୀରଥ ବିଦେଶମାନଙ୍କରୁ ଟଙ୍କା ସ୍ପ୍ରୋଟ ସବୁ ମୁହାଁର ଦିଲୀକୁ ଆଣିଲେଣି । ସେଠି ସବୁ ତୁଳ କରି ପୁଣି ମୁହଁରେ ଦିଆ ହେଉଛି ସବୁ ରାଜ୍ୟକୁ । ପୁଣି ରାଜ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁକୁ ସୁଅ ଚାଲିଛି । କେଉଁ କେଉଁ ରାଜ୍ୟର ଭଗୀରଥମାନେ ପୁଣି ସିଧାସଳଖ ବିଦେଶରୁ ସେ ସୁଅକୁ ନିଜ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଅନେକ କପଟି ମହାଦେବ ବା ଜାନୁମୁନି ସେ ସୁଅକୁ ଜଟରେ ଛପାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ବା ଚକ୍ରକରି ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ସୁଅ ତ ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । କିଏ କେତେ ଛପାଇ ରଖୁଛି, କିଏ କେତେ ଚକ୍ର କରୁଛି କରୁ ! ଦେଖାଯିବ ପରେ ! କ୍ୟା ପରାମ୍ରା ।

ହେଲେ, ଗୋଲମାଳ ହେଲା, ପାଇଦା ଉଠାଇ ନପାରିବା ଲୋକେ ଯେତେବେଳେ ହଠାତ ଦେଶପ୍ରେମୀ, କର୍ମୀ ହୋଇ ଉଠିଲେ, ମୁଣ୍ଡରେ ଧଳା ଚୋପି ନାଇଲେ, କାନ୍ଧରୁ ମୁଣା ଝୁଲାଇଲେ ଓ ଆସୁ ଉପଚକୁ ମୋଟ ଧୋତି ପିଛିଲେ । ନରପୁରର ବଟକୃଷ୍ଣ ଦିନେ ଏମିତି ବେଶ ବଦଳେଇଲେ । ସେ କଲିକତାରେ ଝୋଟ କଲରେ କଥଣ କାମ କରୁଥିଲେ । ଶାରୁଣା ମଡ଼ ଗନ୍ଧ ପାଇ ଛୁଟିଲା ପରି ସେ କଲିକତା ଛାଡ଼ି ଗାଁକୁ ଆସି ଆସାନ ଜମାଇଲେ । ନିମେଷେକେ ସେ ଅବସ୍ଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲେ ଯେ ଯେଉଁ ସୁଅ ହଳଦିଆକୁ ଚାଲିଛି ତା'ର ଗୋଟାଏ ଧାର ନରପୁରକୁ ଆଣିବାକୁ ହେଲେ ବେଶ କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଖରଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ତେଣୁ ସେ ପ୍ରଥମେ ଘାପନ କଲେ ‘ବଚ ମହାପୁରୁଷ ଉନ୍ନତି ସମିତି’ । ସଭା ବସିଲା । ପଚିଶଙ୍ଖ ଗାଁର ଲୋକେ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ନିୟମ ହେଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁବାଲା ମାସକୁ ଅଣାଏ ଚାନ୍ଦା ଦେବେ । ଯିଏ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ସେସିଯାଲ ପୂଜା କରାଇବ ସେ ବୁଝଚଙ୍କା ଦେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚୈତ୍ରରେ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ନୃତନ କଲେବର ଦେଲେ ଯେଉଁ ହିମାଳୟ ପ୍ରମାଣ ପତର ଝଡ଼େ ତାକୁ ଆଉ ଧୋବଣୀ ପାଲୁଣୀମାନେ ମାଗଣା ନେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, ଟୋକେଇକୁ ଏକ ନୃଆପଇସା ମାସୁଲ ଦେବେ, ଜତ୍ୟାଦି । ବଚକୃଷ୍ଟ ସମିତିର ସେକ୍ରେଟେରି ହେଲେ । ଖୁବ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେଲା । ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମୂଳ ଚାରିପଟେ ପ୍ରକାଶ ଚଉତରା ଗଡ଼ା ହେଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓହଳ ଚାରିପଟେ ବି ସାନ ସାନ ଚଉତରା ଗଡ଼ା ହେଲା । ତା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟ ପକା ହେଲା । ବଚକୃଷ୍ଟ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆୟ ଆହୁରି ଏକ ଅଭିନବ ଉପାୟରେ ବଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅହନ୍ତଦପୁରର ଜାନ୍ମ ମହନ୍ତଦ ହେଉଚନ୍ତି ଗଣକବି । ‘ଶାଶ୍ଵ-ବୋହୁ କଳି’ ‘କଟକିଆଣୀ’ ଆଦି କବିତା ଲେଖି ଛପାଇ ସେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ବିକନ୍ତି । ଅନ୍ତା ବୋହୁ ଅନ୍ତାକୁ ବିଷ ଦେଇ ମାରି ରାମ ପ୍ରଧାନ ସହିତ କଳିକତା ପଲେଇ ଯିବା କାହାଣୀ ସେ କବିତାରେ ଲେଖି ଛପାଇ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ସେ ବହି ତାଙ୍କର ଭାରି କାଟତି ହୋଇଥିଲା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁର ବୋହୁମାନେ ତାକୁ କଣି ପଡ଼ିଚନ୍ତି । ବଚକୃଷ୍ଟ ତାକୁ ଧରିଲେ ‘ବଚମହାପୁରୁଷ ମାହାମ୍ୟ’ ଲେଖି ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ । ‘ବଚ ମହାପୁରୁଷ ମାହାମ୍ୟ’ ଲେଖା ହେଲା, ସେଥିରେ ଭଣିତା ହେଲା ‘ଦୀନ ସେବକ ବଚକୃଷ୍ଟ’ । ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ନାନା ଅଳୋକିକ କାହାଣୀ ଶୁଣି ଯାତ୍ରୀ ବଢ଼ିଲେ । ସେ ଦିଗରୁ ବେଶ କିଛି ଅର୍ଥ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ହାତପୈଠ ହେଲା ଏବଂ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମାହାମ୍ୟ ସହିତ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ମହାମ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା ।

ବଚକୃଷ୍ଟ ଅଞ୍ଜୁଳି ପ୍ରବେଶ କରାଇଲେ ପଞ୍ଚାୟତରେ ସାମାନ୍ୟ ମେମରଟିଏ ହୋଇ । କିଛିଦିନ ପରେ ଜନରବ ହେଲା ଯେ ସରପଞ୍ଚଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନାୟା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିବ । ସରପଞ୍ଚ ହେଉଚନ୍ତି ହଳଦିଆର ବଚୁକ । ତାଙ୍କ ଦୋତାଲାର ମୁଣ୍ଡ ମରା ହୋଇ ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ବଚୁକ ମାମଲାବାଜ ଲୋକ । ସେ ଦାଉ ସାଧନ୍ତି ଆଇନ ଅବାଳତ ଜରିଆରେ । ତାଙ୍କ ହାତମୁଠାରେ ଅନେକ ସାକ୍ଷୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଅଦାଳତରେ ‘ନିୟମ କରୁଛି ଯାହା କିହିବି ସତ କହିବି, କିଛି ମିଛ କହିବି ନାହିଁ, କିଛି ଲୁଚାଇବି ନାହିଁ’ ଶପଥ ନେଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ‘ଆମେ କାହିଁକି ମିଛ କହିବୁ, ଆମେ ମିଛ କହିଲାବାଲା ନହୁଁ’ ଯୋଡ଼ି ଦେଇ ଅନର୍ଗଳ ମିଛ କହିଯାଆନ୍ତି, ଆଉ ଜେରାରେ ଧରା ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଲଙ୍ଘ ଭାବରେ ମିଛ କହିଯାଆନ୍ତି ଓ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ ସାରିବା ପରେ ଦୁଇଚଙ୍କା ପାରିଶ୍ରମିକ ନେଇ ହୋଇଲାରେ ମାଗଣା ଖାଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ବିଚାରକ

ବିଚାରା ଜବାନବଦି ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଭାବୁଆଏ -

‘ ଚତ୍ର ନ ଦିଶେ ମେଘାଛନେ
ମିଥ୍ୟା ବଚନେ ସତ୍ୟ ଯେହ୍ନେ ।’

ବଚୁକଙ୍କ ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ରମ୍ଯ କରନ୍ତି । ପଞ୍ଚାୟତ ସଭା ବସିବା ଆଗରୁ ସେ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ନାମରେ ନାରାଧର୍ଷଣ, ଚୋରି, ୦କେଇ ଆଦି ପିଙ୍ଗଳକୋଡ଼ର ବଡ଼ ବଡ଼ ଦଫାରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚଟା ମାମଲା ଯୋଡ଼ି ଦେଲେ । ବଚକୃଷ୍ଟ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଖରେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ପଡ଼ିଲେ । ଆହୁରି ଜୋର ସୋରରେ ‘ବଟ ମହାପୁରୁଷ ମାହାମ୍ୟ’ ପ୍ରଚାର ଚଳାଇଲେ । ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଣ୍ଡିରୁ ମନ୍ଦିରମା ଖରଚ ଚଳାଇଲେ, ସାକ୍ଷୀ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳାରେ । ପଞ୍ଚାୟତ ସଭାରେ ବଚୁକ ହାରିଗଲେ । ବଚକୃଷ୍ଟ ସରପଞ୍ଚ ହେଲେ । ବଚକୃଷ୍ଟ କିନ୍ତୁ କହିଲେ ବଟ ମହାପୁରୁଷ ଜିଣିଲେ । ନରିପୁର ଆଉ ହଳଦିଆ ଗଁ ଭିତରେ ବିବାଦ ଦେଇ ଉଠିଲା । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହଁ, ସବୁ ଗଁ ଭିତରେ ଫାଟ ଦୁଶ୍ମିଳା ।

ବଚୁକ ଏଥର ଭଲକରି ଅଣ୍ଟା ଭିତ୍ତିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଅନାହା ପ୍ରସାବ ଆଣିବାପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ ଚଳାଇଲେ । ମେଯରମାନଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ପଇସା ଦେଇ ହାତ କରି ଗାତାରାତି ଗୋଟାଏ ତ୍ରକରେ ତ୍ରୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଶପଥ କରାଇ ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ପାଖରେ ମହାପ୍ରସାଦ ହୁଆଇଁ ଶପଥ କରାଇ ରାତି ନ ପାହୁଣୁ ଥୁପସ ।

‘ତଳେ ତଳେ ଗଲା ତଳ ଗଢ଼ିଶା,
କେହି ନ ଜାଣିଲେ ସାଇ ପଡ଼ିଶା !’

କିନ୍ତୁ ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ନରିପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼େ ନାହିଁ ବୋଧହୁଏ । ଏଠି ବଟ ମହାପୁରୁଷ ସର୍ବେସବା । ଦାସ କାଠିଆ ଦଳ, ପାଲାବାଲୀ, ଜାନ୍ମ ମହନ୍ତିଦ ସମସ୍ତେ ଗଁ ଗଁ ବୁଲି ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମାହାମ୍ୟ ଓ ତା ସହିତ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ମାହାମ୍ୟ ପ୍ରଚାର ଚଳାଇଛନ୍ତି । ସେ ପ୍ରଚାର ପ୍ରାଚୀର ଭେଦ କରି ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଣ୍ଡି ପାରିଲେ ନାହିଁ କି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରି ମଧ୍ୟ କାଟୁ କଲା ନାହିଁ । ବଚକୃଷ୍ଟ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମାହାମ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରି ବରଗଛ ସଙ୍କେତ ଧରି ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଚେଯାରମେନ ପଦକୁ ଆଖେଇ ଆଖେଇ ପାଖେଇଲେଣି ।

ଏତେଦିନକେ ବଚୁକଙ୍କ ଚେତା ପଣ୍ଡିଲା । ସେ ବୁଝିଲେ ଯେ ପ୍ରଥମେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମାହାମ୍ୟ ଖର୍ବ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦିନେ ହଠାତ୍ ଦେଖାଗଲା ହଳଦିଆ ଗଁ ମଣାଣିରେ ଏକ ବାବାଙ୍କି ଆହାନ ଜମାର ବସିରୁଣ୍ଟି । ତାଙ୍କ ନାଁ ବଟିଆ ବାବା ।

ପ୍ରଚାର ହୋଇଗଲା ବଚିଆ ବାବା ଜଣେ ଭାରି କାଳୀସାଧକ । ପ୍ରତି ଅମାବାସ୍ୟା ରାତିରେ ସେ ଶବ ସାଧନା କରନ୍ତି । ବୀର ପେଷି ଜାଣନ୍ତି ବି । ଆଉ ତାଙ୍କ ବରୁଆରୁ ଚିକିଏ ଚିକିଏ ହୋମ ପାଉଁଶ ଦେଇ ସବୁ ରୋଗ ଭଲ କରି ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ଅଛଦିନ ଭିତରେ ପଚିଶି ଖଣ୍ଡ ଗାଁରେ ଏ ସମ୍ବାଦ ବିଜ୍ଞାଳି ଭଲି ଖେଳିଗଲା । ଲୋକସୁଅ ଲାଗିଲା ବଚିଆ ବାବା ପାଖକୁ ।

କେତେକ ଦିନ ପରେ ଗାଁ ଗାଁରେ ଏକ ନୂଆ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ରାତି ଅଧରେ ଅନେକଙ୍କ ଘରେ ଟେକା ଭୁଷା ଘୁଅ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । କେଉଁଠୁ ପଡ଼ୁଛି କେହି ଧରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଲୋକେ ବଚିଆ ବାବାକୁ ଧରିଲେ ଏହାର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ଓ ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ । ବଚିଆ ବାବା ପୁଜା କଲେ । ପୁଜାରୁ ଉଠି ସେ କାରଣ ଜଣାଇଲେ । ଲୋକେ ଶୁଣି ତାଙ୍ଗା । କାରଣ କଣ ! କାରଣଟା ହେଉଛି ଏଇଆ, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଚିଶି ଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଭୂତମାନେ ବଚମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରେ ଏକାନ୍ତର୍ଭୀ ପରିବାର ପରି ରହି ଭୋଗ ଦଖଲ କରିଆସୁଥିଲେ । ଏଥକୁ ନରିପୁରିଆ ଭୂତମାନେ ଗୁଣ୍ଡା ଓ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ଓ ଦଙ୍ଗାବାର୍ ଓ ମାମଲାବାଜ ଥିବାରୁ ବେଆଇନଭାବେ ଦଳବନ୍ଦ ହୋଇ ଏକା ଏକା ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦଖଲ କରିବା କୁଇଛାରେ ଓ ଅହନ୍ତଦପୁରର ଖବିସମାନଙ୍କ କୁପରାମର୍ଶରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମର ଭୂତମାନଙ୍କୁ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହରୁ ବେଦଖଲ କରିବା ସବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମର ଭୂତମାନେ ଅନାଥ ହୋଇ ପ୍ଲାନ ଅଭାବରୁ ଉପଦ୍ରବ କରୁଅଛନ୍ତି । ଉପାୟ ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ବରଗଛ ଗୋପି ଭୂତମାନଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ହେବ । ଠିକ ଠିକ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ପାଇଲା । ବରୁକଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ସାକ୍ଷୀ ଓ ସହକର୍ମୀ ଧୂଳିଆ ନିଭୂତରେ ବରୁକଙ୍କ ପଚାରିଲା, ଆଜ୍ଞା ନରିପୁରିଆ ଭୂତମାନଙ୍କ ନା'ରେ ଗୋଟାଏ ୧୪୭, ୪୪୭, ୪୭୭, ୩୭୩, ୫୦୦, ୫୦୪, ୩୭୫, ୩୭୪, ୩୭୯ ଦଫା ମନ୍ଦମା ଯୋଡ଼ି ଦେଲେ କମିତି ହୁଅନ୍ତା ? ଆମ ଡାକ୍ତର ତ ଅଛନ୍ତି, ଡାକ୍ତର ମାଇନା ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଦେବାକୁ ? ଖାଲି ମାଡ଼ ରଙ୍ଗଟା ଯା ଗୋଲମାନ କରି ଦିଅନ୍ତି, ତା ନ ହେଲେ ତ ଭଲ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ ତ ଅଛି ସାକ୍ଷ୍ୟଦବାକୁ, ସାକ୍ଷ୍ୟ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ । ବରୁକ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ଭାର ଶଳା ।

କଥା ହେଲା ବଚିଆ ବାବା ପ୍ରଥମେ ହଳଦିଆ ଗ୍ରାମରେ ବରଗଛ ଗୋପିବେ, ହଳଦିଆ ଶୁଶାନରେ । ଏ ବରଗଛ ନା ହେବ ‘ବଚ ମହାରାଜ’ । ଯୋଗାଡ଼ ଯଦ୍ବ ଚାଲିଲା । ବରୁକ ଗଲେ ଗଯା କହିବଚରୁ ଗୋଟିଏ ଡାକ ଆଣିବାକୁ । ବଚକୁ ବୁଝିପାରିଲେ ବରୁକଙ୍କ କାଇଦାଟା । ସେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ତାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିବାକୁ । ତା କରିବାକୁ ବେଶୀ ଡେରି ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ନରିପୁରର ବଚ ବେଓ୍ୟା । ସେମିତି ସୁନ୍ଦରୀ ନ ହେଲେ କଥା ହେଲା ମହା ମହା ଲୋକଙ୍କୁ ଗଡ଼େଇ ପକେଇଛି ସେ, କେତେ

ଲୋକଙ୍କୁ ଜିଅଳ ଯିବା ମୁହଁରୁ ଖଲାସ କରି ଆଣିଛି । ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲେ ବିପଦ ଆପଦକୁ ମାଡ଼ିଯିବା ମାଇକିନିଆ ସେ । ବି ଚାରି ରାତି ବଚିଆ ବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ଆସିବା କରିବା ପରେ ବଚିଆ ବାବା ହଳଦିଆ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇ ନରିପୁରରେ ଆଶ୍ରମ ଜମେଇଲେ ।

ବଚୁକ ଗୟାରୁ ଫେରି ଦେଖନ୍ତି ତ ଜୟେ କାଷ୍ଟ । ରତ୍ନଚାଉଳ ଚୋବେଇ ରହିଲେ । ଗୟାରୁ ସେ ବରଶଙ୍କ ଚାରା ଆଣି ପାରି ନ ଥିଲେ । ଲୋକେ ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ, ବାଟରେ ମୋତେ ସ୍ଵପ୍ନ ହେଲା ଯେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଢାଳରେ ଗଛ ନ ହେଲେ ଭୂତମାନେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବରଶଙ୍କରେ ରହିବେ ନାହିଁ । ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁର ତ ଅଧିକାର ଅଛି ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହର ଢାଳ ନେବାକୁ । ତା'ଛାଡ଼ା ସେ ଗଛ ମୋର, ଆଜକୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେବ ମୁଁ ସପନିକଠାରୁ ଟ୍ରେଣଙ୍କରେ ସେ ଜମି କବଳା କରିନେଇ ଖଜଣା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦେଇ ଆସି ପାଉଛି ହାସଲ କରି ଆସୁଅଛି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସେ ଜମି ଓ ଗଛ ପରିଶ ଖଣ୍ଡ ଗାଁକୁ ଦାନ କରୁଛି । ତୁମେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ତାଳ ନେଇ ନିଜ ନିଜ ଗାଁରେ ପୋତି ଭୂତମାନକଠାରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଆ । ଗାଁବାଲାମାନେ ବଚୁକ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ମହାନ୍ ଦାନରେ ଚମଦକୃତ ହେଲେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାବଚା ସେମାନଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା । କଥାଟା କିନ୍ତୁ ଗୁପ୍ତ ରହିଲା ।

ଦିନେ ରାତି ଅଧରେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆୟାନରେ ଦୁମଦୁମ ପାହାର ଶୁଣି ବଚକୃଷ୍ଟ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଯେ ହଳଦିଆର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମର ଲୋକେ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଢାଳ କାଚୁଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଖବରଟା ନରିପୁର ଗାଁ ଯାକ ଖେଳିଗଲା । ମୁହଁର୍ବକେ ନରିପୁରିଆମାନେ ଲାଠି, ତେଣ୍ଟା, କରୁରି, କୁରାଡ଼ି ଆଦି ଧରି ଜମା ହୋଇଗଲେ । ସେ ପଚରୁ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଲୋକେ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ମଡ଼ ମଡ଼ କରି ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଗୋଟାଏ ବାହୁ ଛିଡ଼ି ପଡ଼ିଲା କୁରାଡ଼ି ଚୋଟରେ । ବଚେଶ୍ଵର ମହାଦେବଙ୍କ ମହିର ଭିତରେ ସେ ଶବ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସତେ କି ମହାକାଳ ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ।

ତା'ପରେ ଲାଗିଲା ଦୁଇଦଳଙ୍କ ଭିତରେ ପିଟାପିଟି । ବଟ ମହାପୁରୁଷ ବାରମ୍ବାର ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କାଳଭେଟିରବୀ ତାଙ୍କ ଦେଲା ପରି ବଚେଶ୍ଵରଙ୍କ ମହିର ଭିତରୁ ଖାଲି ହୋ ହୋ ଶବ ବାହାରୁଥାଏ । ଏଇ ସମୟରେ ଅହମଦପୁରର ପଠାଣ ଆଠ ଜଣ ଖଣ୍ଡା ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ବଚୁକ ସେମାନଙ୍କୁ ପଇସା ଦେଇ ଜାଗରିଆର କରି ରଖିଥିଲେ । ଅହମଦପୁରିଆଙ୍କ ରାଗ ଥିଲା ନରିପୁରିଆମାନଙ୍କ ଉପରେ, କାରଣ ବଚକୃଷ୍ଟଙ୍କ ଶିକ୍ଷାରେ ସେମାନେ ପଠାଣମାନଙ୍କୁ ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଖରୁ ଭିନ୍ନ କରିଦେଇଥିଲେ । ପଠାଣମାନେ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଦୌଡ଼ି ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ଯେ ଯୁଆଡ଼େ

ଛିନ୍କାନିଆ ହୋଇ ପଲେଇଲେ ।

ଗଲାବେଳେ ଧୂଳିଆ ବଚୁକ ଶିକ୍ଷାମତେ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଦତଳେ ଅତି କରୁବିଷ ପୋଡ଼ି ଦେଇଗଲା ।

ପରଦିନ ଦେଖାଗଲା ଆଠଙ୍ଗଙ୍କ ମୃତଦେହ ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ଆଉ ପନ୍ଦରଜଣ ସାଂଘାତିକ ଭାବର ଜଖମ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅତ୍ର ଜଖମ ହୋଇଥୁଲେ ସେମାନେ କୌଣସି ମତେ ପଳାଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ପୁଲିସ ଅସିଲା । ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆୟାନ ଉପରେ ୧୪୪ ଧରା ଜାରି ହେଲା । ସବୁ ଗାଁରୁ ପ୍ରାୟ ଶହେ ସରିକି ଲୋକ ହାତକଡ଼ା ପିନ୍ଧି ଧରା ହୋଇଗଲେ । ବଚୁକ ଓ ବଚକୃଷ ମଧ୍ୟ ଧରା ହେଲେ । ଧୂଳିଆ ଭୁତମାନଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ଦଫାମାନ ଯୋଡ଼ି ମନ୍ଦିରମା କରିବାକୁ ବଚୁକଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲା, ସେ ଦଫାମାନଙ୍କରୁ ଅନେକ ଓ ତା ସହିତ ହତ୍ୟାପାଇଁ ୩୦୨ ଦଫା ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ମନ୍ଦିରମା ଢାଳିଲା । ମତ୍ତ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ଶାଗୁଣା ବିଲୁଆ କୁକୁରମାନେ ଯେମିତି ଗଦା ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେମିତି ଗାଉଚର ଆଦିମାନେ ଗଦା ହୋଇପଡ଼ି ଚକ୍ର ଶୋଷିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବଚୁକ ଓ ବଚକୃଷଙ୍କ ଧନ ନିଆଁ ପୁଆଁରେ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଏ ଘଟଣାର ଅତ୍ରଦିନ ପରେ ବଚ ମହାପୁରୁଷ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲେ । ବିରାଟ ମହୀରୁହ ସତେ ଯେପରି ଧାନମଗ୍ନ । ଅତୀତର କଥା ମନେ ପକାଇ ସେ ବୋଧହୁଏ ଧାନମଗ୍ନ ଭବିଷ୍ୟତ ଚିନ୍ତାରେ । ମହାକାଳ ମଧ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣପାଇଁ ବିଷପାନ କରିଥିଲେ । ବଚ ମହାପୁରୁଷ ମହାକାଳ ବଚେଷ୍ଟରଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଶାମ କରି ମହାପ୍ରୟାଣ କଲେ । ନାରାୟଣ ପ୍ରାୟ ତ ନୁହଁ, ହତ୍ୟା ! କିନ୍ତୁ ଗଛର କି ପ୍ରାଣ ଅଛି ଯେ ତାଙ୍କୁ ମାରିଲେ ମଣିଷ ତିଆରି ପିଙ୍ଗଳ କୋତ୍ତର ୩୦୨ ଦଫା ଲାଗିବ । ଆହା ବୋଲିବାକୁ ମଧ୍ୟ କେହି ନାହିଁ ।

ସରକାର ସେ ଗଛକୁ ନିଲାମ କରାଇ ଦେଲେ । ନରିପୁର, ହଳଦିଆ ଆଦି ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ନାହିଁ ସେ ବିରାଟ ଗଛକୁ ନିଲାମ ଧରିବାକୁ । ସବୁ ପଲସା ଓ ନିଆଁପୁଆଁରେ ଯାଇଛି । ଅହନ୍ତଦପୁରର ପଠାଣମାନେ କିନ୍ତୁ ନିଲାମ ଧରିଲେ । ବାକିତକ ଗାଁବାଲାମାନେ ଘୁଷ୍ଟଘାସ ଦେଇ ଚୋରେଇ ବୋହି ନେଇ ଜାଲିଲେ । ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ସବୁ ସପା । ବଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆୟାନ ଶୁନଶାନ । ଗୋଟାଏ ସଭ୍ୟତା ଗଲା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ସଭ୍ୟତା ଆସିଗଲା । କିଛି ଡରିବାର ନାହିଁ । ମହାକାଳ ସଦା ଜାଗ୍ରତ ।

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ରାତିରେ ବଚବିହାରୀଙ୍କ ଲୋକେ ସେଠି ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖିଚନ୍ତି । ତା'ଙ୍କ କଠର ୦କ ୦କ ଓ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ଚାସ ପକାଇବାର ଶବ ଅନେକ ଶୁଣୁଚନ୍ତି ।

ଶୁଣିଲା ପତର

ପ୍ରତିଦିନ ଉପରଙ୍ଗଳି ସେମାନେ ନଜି କୁଳେ କୁଳେ ଅନେକ ବାଟ ବୁଲିଯାଆନ୍ତି । ଗଢକାଳି ବୁଲିଯିବାବେଳେ ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରୀତିକର ଘଟଣା ଘଟିଯାଇଥିଲା । ସେଇ କଥା ଆଜି ପଡ଼ିଥାଏ । ସହର ସୀମା ପାରି ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସେ ଆସେ ଅଛି ସନ୍ତପ୍ତଣରେ ଓ ଚାରିଆଡ଼କୁ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସହ ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଠି ରାସ୍ତା ବାକି ଯାଇଛି ବୁଦ୍ଧିବୁଦ୍ଧିକା ଜଙ୍ଗଳ ଭିତର ଦେଇ ଶୁଶ୍ରାନ ଆଡ଼କୁ, ସେଇତୁ ବେଶ ବଡ଼ପାଟିରେ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା । ନିତିଦିନ ଭଳି ସେମାନେ ଶୁଶ୍ରାନ ମୁଣ୍ଡର ସେଇ ନିଛାଟିଆ ଝକାଳିଆ ବରଗଛର ଚଉତରା ଉପରେ ବସି ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନିତିଦିନ ଭଳି ଅନତିଦୃଗ୍ଭାଷ୍ଟ ନିଛାଟିଆ ଚାହାପାନ ଦୋକାନ ମାଳିକ ବୁଢ଼ା କପିଳ ପାନ ଆଣି ବାତକମା ହାତରେ ବଡ଼ାଇ ଦେଇ ଦି'ପାଦ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ବିନୀତ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ବାବୁମାନଙ୍କ ମର୍ଜ ଯେବେ ହେବ ଦାମ ଦେବେ । ସବୁଦିନ ଘରବାହୁଡ଼ା ବେଳକୁ ସେମାନେ ଦାମ ଦିଅନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କପିଳ ସେମିତି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ପ୍ରାୟ । କପିଳ ଦୋକାନର ବଡ଼ ଗରାଖ ହେଲେ ଶବ ବୋହିଆଶୁଥିବା ମଲାଚଣ୍ଠିଆମାନେ । ଶବଟିଏ ଆସିଲେ କପିଳର ବେଶ ଦି'ପଇସା ରୋତଗାର ହୁଏ । ତା'ତଳକୁ ବଡ଼ ଗରାଖ ହେଲେ ଏଇମାନେ । କପିଳ ଏମାନଙ୍କ ବିଶେଷ ଖାତିର କରେ, କାରଣ ଏମାନେ ତା' ପାଖରେ ଖାଲି ସନ୍ନାନିତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି, ନାରୁଆ ଗରାଖ ବି ।

ମହାଶୟମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଖାଲି ନଁ ଗାଁ କହିଲେ ସେମାନେ କ୍ଷୁଣ୍ଟ ହେବେ । କାରଣ, ଏବେ ବି ନିଜକୁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଝାନ କରି ସେମାନେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ନିଜକୁ ମଣନ୍ତି, ପେନ୍ଶନକୁ ଦରମା ବୋଲି ଯୁକ୍ତି କରି ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଦରମା ବୃଦ୍ଧି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ପାଇବା ପାଇଁ ଅଛି ଅନି ପେସ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସଂବିଧାନଦର ସାଧାରଣ ନାଗରିକର ମୌଳିକ ଅଧ୍ୟକାରରେ ସେମାନଙ୍କ ଦାବୀ ନାହିଁ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ନ୍ତି । ଚାକିରି ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରକୁଦ୍ଧ ଦେଖାଇବାର ସୁଯୋଗ । ମଣିଷ ବୋଇଲେ ସେମାନେ ବୁଝନ୍ତି କ୍ଷମତାବାନ ଓ

ପ୍ରତିପରି ଥିବା ଲୋକ । ଯାହାର ତାହା ନାହିଁ ସେ ମଣିଷ ନୁହେଁ । ସେ କୌଣସି ସରକାରୀ ଅଫିସରେ ଚପରାସୀଟିଏ ହେଲେ ବି ତା'ର ପଦବୀ ଅଛି; ତେଣୁ ସେ ମଣିଷ । ଏବେ ବି ସେମାନେ ଜାତିରେବ ପ୍ରଥା ଭଳି ପଦବୀରେବ ପ୍ରଥା ମାନି ଚଳନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେବାବେଳେ ନାଁ ନ କହିଲେ ବରଞ୍ଚ ଚଳିବ, କିନ୍ତୁ ପଦବୀ - ସେ ପୂର୍ବର ହେଉ ନା କାହିଁକି - ପଦବୀ ନ କହିଲେ, ଅଥବା କୌଣସି ସାଧାରଣ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମାନଭାବରେ କଥା କହିଲେ ସେମାନେ ଏମିତି ଭାବରେ ଚାହିଁବେ ସେ ଆଖିରେ କ୍ଳୋଧ ଯେତିକି ଫୁଟିବ ତାତୁଁ ବେଶି ଫୁଟିବ ଗୋଟାଏ ନିରାଶ୍ରୟ ଅବହେଳିତ ଭାବ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ନାଁ ନ କହି ପଦବୀ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେବା ଭଲ । ଅବଶ୍ୟ ନାଁ ନ କହିବାର ଅନ୍ୟ କାରଣ ଅଛି ।

ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ପାଞ୍ଚଭଣ । ସମସ୍ତେ ଅବସରପ୍ରାୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ । ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବ ପଦବୀ ଥିଲା କମିଶନର, ପୁଲିସ୍ ଏସ.ପି., ତେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ସ୍କୁଲ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ଏବଂ ହେଡ କିରାଣୀ । ବୟସ ସେମାନଙ୍କର ସତ୍ତରି ଉପରେ । କମିଶନର ହେଉଛନ୍ତି ବୟସରେ ଏବଂ ପଦବୀରେ ସମସ୍ତକୀୟ ବଡ଼ । ସେ ମଧ୍ୟ ପ୍ଲାନୀୟ ଅବସରପ୍ରାୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର ସଭାପତି । ତେଣୁ ସିନିୟରିଟି ଅନୁସାରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ଅବସରପ୍ରାୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସାନ୍ୟତ୍ରମଣକାରୀ ଦଳଟିର ନେତା । ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ କଥା ମାନି ନିଅନ୍ତି । ବସ୍ତୁତଃ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ବକ୍ତା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଶ୍ରୋତା । ଆଜି କିନ୍ତୁ ଏଥରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖାଦେଇଛି । କମିଶନରଙ୍କ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ମୁକ୍ତିପଦ ଗାଁରେ ରହି ଚାଷବାସ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ହୀଠ ନିର୍ଜ୍ଵଳନ ଦେଖା ହୋଇଯିବାରୁ ସେ ଏ ଦଳଟି ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏ ଦଳଟି ତାଙ୍କୁ ଚାହାନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ କଥା ସେ ଭାବି ନ ଦେଖି ବହୁବର୍ଷ ପରେ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଯିବାରୁ ମନର ଆନନ୍ଦରେ ଏ ଦଳ ଭିତରେ ପଶିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଗତକାଳି ସେମାନେ ବୁଲି ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଆଜିକାଲିକା ଯୁଗ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଥିଲା । କମିଶନର ଆକ୍ଷେପ କରି କହୁଥିଲେ, କି ଯୁଗ ହେଲା ଇଯେ ! କେହି କାହାଙ୍କୁ ମାତ୍ରନାହାନ୍ତି । ଏଥରେ ଶାସନ ଚାଲିବ କିପରି ? ପୂର୍ବକାଳରେ ଏପରି ନ ଥିଲା । ଲୋକେ ଧର୍ମ ଓ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭବୁଥିଲେ, ଶାସନକୁ ଭୟ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସୁଖରେ ଥିଲେ ।

ଠିକ ଏତିକିବେଳେ ପଛରୁ ଶୁଣିଲା, ଭାଷା ସବୁ । ପୂର୍ବକାଳରେ କୁଆଡ଼େ ସୁଖରେ ଥିଲେ । ବାଲ୍ୟକାନ୍ତୁ ଧର୍ମଧନ ସଞ୍ଚୁଥିଲେ । ମିଥ୍ୟା କହୁ ନଥିଲେ ସର୍ବଦା ସତ୍ୟ କହୁଥିଲେ । ସମସ୍ତକୁ ପ୍ରେମ କରୁଥିଲେ । ହିଂସା କ'ଣ ଜାଣି ବି ନ ଥିଲେ । କଅଣ ଶୁଣିବ ! ହ୍ୟାତେ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ତ ମଣ୍ୟଥିଲେ ଦେବ ଅଭିଶାପ । ଥୋଡ଼େ ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତି ନିଷ୍ଠୁର ଲୋକେ ପୁରାଣ ପୁରାଣ ବଖାଣି ସେଇଯା ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଉଥିଲେ । ନର୍କ ଭୟ ଦେଖାଇ ଲୋକଙ୍କୁ କାହୁ କରି ରଖିଥିଲେ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ତ ପାଠ ପଡ଼ିବାକୁ ଦିଆ ହେଉ ନ ଥିଲା, ସେମାନେ ବା ଜାଣନେ କୁଆଡ଼ୁ ? ଏମିତି ଦୁର୍ଲୀତିରେ ଧର୍ମ ଓ ଧନ ସଞ୍ଚ ଗରିବଙ୍କୁ ଦୟା ଦେଖାଇ ଆହୁରି ଧର୍ମ ସଞ୍ଚୁଥିଲେ । ମୂର୍ଖ ଲୋକେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଦାବି ଅଛି, ଦୟା ଉପରେ ହଁ ଚକ୍ରଥିଲେ । ଏ କାଳ କଅଣ, ସେ କାଳ କଅଣ, ସବୁ କାଳର ଲୋକଙ୍କୁ ଘୃଣା, ଅବିଶ୍ୱାସ ଆପଣମାନଙ୍କର । ନିଜ ଅହଂର କୁହା ଘର ଭିତରେ ରହି ଆପଣମାନେ କାହାରିକୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

କମିଶନର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ କହିଲେ, କିଏ ତୁମେ ଅଭିନ୍ନ ଯୁବକ ? ପରକଥାରେ କାହିଁକି ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅଭଦ୍ରଭାବେ ମୁଣ୍ଡ ପୂରାଉଛ ?

- ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅଭଦ୍ରତା କାହିଁକି ହେବ ? ଆପଣ ସର୍ବସାଧାରଣ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପରେ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମନାରେ ଏ ଯୁଗ ବିଷୟରେ ମନ୍ତବ୍ୟ କଲେ । ତେଣୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ବୋଲି ମୁଁ ତାହାର ପ୍ରତିବାଦ କଲି । ଏହା ଅନ୍ୟାୟ ଅଭଦ୍ରତା ହେଲା କେମିତି ?

କଥାଟା ହୁଏତ ଅନେକଦୂର ଯାଇଥାନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ସ୍ଥଳ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଜଣକ ଭୟରେ ଦୁଇପକ୍ଷଙ୍କୁ ଅଲଗା କରି ଦେଇ କମିଶନରଙ୍କ ହାତ ଧରି ଭିଡ଼ି ନେଇଗଲେ ।

ଆଜି ପୁଣି ସେଇକଥା ପଡ଼ିଥିଲା । କେହି କଥାଟା ତୁଳି ପାରି ନଥିଲେ । କମିଶନରଙ୍କ ମନ ଭିତରଟା କୁହୁକୁ ଥାଏ, ଛାତିଭିତର କୋରି ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଜୀବନରେ ସେ ଏପରି ବ୍ୟବହାର ପାଇନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମୁଁ ଉପରେ କେହି କଥା କହିବାକୁ ସାହସ କରିନାହାନ୍ତି । ଏ ଘଟଣାଟା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ମନଟା ତେଣୁ ବିଷାଦରେ ଭରି ଯାଇଥାଏ । କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁ ନଥାନ୍ତି କି ଚିନ୍ତା କଲେ ବି କିଛି ଥଳ କୂଳ ପାଉ ନ ଥାନ୍ତି ।

ଚଉତରା ଉପରେ ବସିଯିବାବେଳଙ୍କୁ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ସାରା ଚଉତରାଟି ଶୁଣିଲା ପତରରେ ଭରି ଯାଇଛି । କମିଶନର ତରାଟି ଚାହିଁଲେ କପିଳ ଦୋକାନ ଆଡ଼େ ।

ସେ ଯେମିତି ଏଥୁପାଇଁ ଦାୟୀ ଏବଂ ନିଜତି ଏ ଥାନଟି ସେମାନଙ୍କ ବସିବା ପାଇଁ ସଫା ରଖିବା ଯେମିତି ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କମିଶନରଙ୍କ ଚାହାଣି ଦେଖି ଏସ.ସି. ପୁଲିସିଆ ଗଳାରେ ହାଙ୍କ ଦେଲେ କପିଳକୁ । କପିଳ ଖାଡ଼ୁଗାଏ ଧରି ତରବର ହୋଇ ଦୌଡ଼ି ଆସି ଓଳେଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଜାଣିସାରିଛି ଯେ ସେମାନେ ଦିନେ ଥିଲେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହାକିମ । ସେ ବି ଦିନେ ଥିଲା ଚପରାସି । ହାକିମ ସହିତ ସେ ଖାଲି ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୁହେଁ ଶ୍ରୀରାଧାନ ବି ।

ତତ୍ତରାଟି ସଫା ହେଲା ପରେ ସେମାନେ ବସିଲେ । କମିଶନର ପୂର୍ବପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନୁସାରେ କହିଲେ, କୁହାୟାଉଛି ଯେ ଏଗା ହେଉଛି ଜନମଙ୍ଗଳ ରାଷ୍ଟ୍ର । କିନ୍ତୁ ଜନମଙ୍ଗଳ ଏଥୁରେ ହେବ କେମିତି ? ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଏସ.ଡି.ଓ. ଥଲି କୌଣସି ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ତହଳ ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ଯିବାର ଚାରିଦିନ ଆଗରୁ ଆଖପାଖ ଗାଁମାନଙ୍କରୁ ଚୌକିଦାରମାନେ ଆସି ତାକବଙ୍ଗଳା ଘେରି ଜଗି ରହୁଥିଲେ । ମୋତେ ଚିକିଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ରୁଷ ହେଉଥିଲେ ଦୂରରେ । ମୋ ପାଖ ପଶିବାକୁ ସାହାସ କରୁନଥିଲେ । ଗାଁ ଭିତରକୁ ଗଲେ ବାଜାପାଜା ବଜାଇ ଶୋଭାୟାତ୍ରା କରି ପାଲିଙ୍କିରେ ମୋତେ ନିଆ ହେଉଥିଲା । ଯାହା କହୁଥିଲି ତା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳିତ ହେଉଥିଲା । ଏଠି ରାଷ୍ଟ୍ରା ହବ ନା ହବ । ସେଠି ବନ୍ଦ ପଡ଼ିବ, ନା ପଡ଼ିବ । ଥରେ ଗୋଟାଏ ନଇରେ ବନ୍ଦ ପକାଇବା ଯୋଜନା ସରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ବନ୍ଦଟି ହୋଇଗଲେ ଆଖପାଖ ପାଞ୍ଚଶଷ୍ଟ ଗାଁର ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଶହ ଏକର ଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇ ଦେଇହେବ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗାଁର ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷତି ହେବ । ବନ୍ଦ ପକାଇବା ବିବୁଦ୍ଧରେ ସେମାନେ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ । ସରକାର ମୋ ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ବନ୍ଦଟି ପକାଇବାକୁ । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ସେ ଗାଁର କେତେକ ଲୋକକୁ ପରସା ପତର ଦେଇ ହାତ କଲି । ସେମାନେ ବନ୍ଦ ସପକ୍ଷରେ କହି ବୁଲିଲେ । ବନ୍ଦ ବିପକ୍ଷରେ ସେ ଗାଁଟା ଯାକ ଯେ ଏକମେଳ ହୋଇଥିଲେ ତା' ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ । ଦୁଇଦଳ ଭିତରେ ଉରେଜନା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ମୋ ଦଳ ଲୋକେ ସେ ଉରେଜନା ବଢାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶେଷରେ ଦିନେ ଖବର ଆସିଲା ଯେ ଦୁଇ ଦଳ ଭିତରେ ମାଡ଼ପିଟ ହେବ । ଏଇ ସୁଯୋଗକୁ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ପୁଲିସ୍ ଫୌଜ ଧରି ପହଞ୍ଚଗଲି । ବିପକ୍ଷ ଦଳ ସରା କରୁଥିବାବେଳେ ମୋ ଦଳ ଟେକା ପଥର ପକାଇ ଗୋଲମାଳ ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନିର୍ମମଭାବରେ ଲାଠି ଚକାଇବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲି । ଦୁଇଜଣ ମଲେ । ପଚାଶ ସରିକି ସାଘାତିକ ଭାବରେ ଆହତ ହେଲେ । ତା'ଭିତରୁ ଆଉ ତିନିଟା ପରେ ମଲେ । ତେଣେ ଦୁଇଶହ

ଲୋକଙ୍କୁ ପୁଲିସ ବାନ୍ଦି ନେଇଗଲା । ଫୌଜଦାରି ମକଦ୍ଦମାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପକେଇ ବନ୍ଦ ତିଆରି ଶେଷ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛେଳରେ ପକେଇ ରଖିଲି । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବନ୍ଦ ଅଛି ଓ ଲୋକେ ଉପକାର ପାଉଛନ୍ତି । ଲୋକେ ମୋ ନା' ଅନୁସାରେ ସେ ବନ୍ଦ ନା' ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡିପଦ, ତୁମେ କୁହ, ମୁଁ କଥଣ ଜନମଙ୍ଗଳ ତା' ଦ୍ୱାରା ନ କଲି ?"

ମୁଣ୍ଡିପଦ ଏ କଥାମାନ ଶୁଣି ପାଇ ମେଲା କରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ ଅନାହଁ ରହିଥାଆନ୍ତି । କମିଶନର ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପ୍ରଶ୍ନ କଲାରୁ ସେ କହିଲେ, କିଛି ମନେ କରିବ ନାହିଁ ବାବୁ, ଏ ଜନମଙ୍ଗଳ ନୁହେଁ ।

କମିଶନର ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, କାହିଁକି ?

ମୁଣ୍ଡିପଦ ବିନୀତ ଭାବରେ କହିଲେ, ଜନମଙ୍ଗଳ କାମ ଜନ ଆହୁ ହେବା ଉଚିତ । ବନ୍ଦୁକ ମୁନରେ ପ୍ରକୁଦ୍ର ଦେଖାଇ ଯାହା ହେବ ତାହା ଜନମଙ୍ଗଳ ହେବ କେମିତି ? ଜନ ଉପରେ ସ୍ଵେହ ଯଦି ନ ଥାଏ, ବିଶ୍ୱାସ ଯଦି ନ ଥାଏ ଜନ ହିଁ ଦେଶର ଶକ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସବୁ କରିବାକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ, ତେବେ ଜନମଙ୍ଗଳ କାମ ହେବ ନାହିଁ । ଲୋକେ ମଙ୍ଗଳ ଚାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ କେଉଁ କାମଟି କଲେ ମଙ୍ଗଳ ହେବ ତାହା ଧରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥକୁ ଉପାୟ ହେଉଛି ଧୈର୍ୟ ଧରି ବାରମ୍ବାର ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ତମେ ଯାହା କଲ ସେତା ହେଲା ପରାଧୀନ ଦେଶରେ ଜନମଙ୍ଗଳ ନା'ରେ ପ୍ରକୁଦ୍ର ବିଷ୍ଟାର କରିବା କାମ । ସେ ଇଂରେଜ ଅମନ କଥା ଆଜିଯାଏଁ ବି ଚାଲିଛି । ପରାଧୀନ ଲୋକେ ଜାତିଭେଦ, ପଦବୀ ଭେଦ ଆଦି ନାନା ଭେଦ ପ୍ରତି ଭାରି ସଜାର, ସତେତନ । ନାନା ଭେଦ ସେମାନେ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

କମିଶନର ଏଥର ରାଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇପଡ଼ି ହାତ ହଲାଇ କହିଲେ, ଧ୍ୟାପାଇବାକୁ ଆଉ ବିନୟ ନାହିଁ । ମୋ'ଶୁଭ୍ର ଭବିମାର୍ତ୍ତଣ ମହାରାଜ ବାରମ୍ବାର ଏ କଥା ଚେତାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଇ ସବୁ କଥା ପାଇଁ ଉଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଉଛୁ । ପାପ ମାଡ଼ି ଗଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ତ ଭୂମିକମ୍, ମରୁଡ଼ି, ଧୋଇ, ବାତ୍ୟା ଲାଗି ରହିଛି ।

ମୁଣ୍ଡିପଦ ସେମିତି ଧୀରଷ୍ଟିର ଭାବରେ କହିଲେ, ପୂର୍ବରୁଁ ସେ ସବୁ ଅନେକ କମି ଗଲାଣି ।

ସ୍ଵର୍ଗ ଉନ୍ନିସପେକ୍ଷର ସାହାସ ପାଇ କହିଲେ, ଯାହା କହନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ଭୟ ଦେଖାଇ ଶାସନ କଲେ ଭାରି ସୁବିଧା । କେହି ଆପରି କରିବାକୁ ନ ଥିବେ, ତେଣୁ ସମସ୍ୟା ବି

ନ ଥିବ । ଯାହା ଖୁସି ହେଲା କରିବାକୁ ତାହା କଲ । ନିଜ ମର୍କ ଉପରେ ସବୁ । ହେଲେ, ମୁକ୍ତିପଦ ବାବୁ ଯାହା କହିଲେ ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଗୀତାର ‘ଲୋକ ସଂଗ୍ରହ’ ଶ୍ୟେକର ତାପ୍ୟ ।

କମିଶନର ସେମିତି ଚଢା ଗଳାରେ କହିଲେ, ତମ କାଢ଼ିଦେଲେ ତ ଖାଲି ଅନ୍ୟାୟ ଦାବି ବ୍ୟାପିଯିବ । ସେଇଯା ତ ହୋଇଛି । ଆପଣମାନେ ଗୋଟାଏ କଥା ଶୁଣି ତାଗଜା ହେବେ । ମୁଁ ଅଜରେ ନିଜାଇବା କଥା । ଅବସର ନେବାକୁ ବର୍ଷେ ଥାଏ । ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ କମିଶନର ହେଲିଛି । ରାଜଧାନୀ ଆସିଥାଏ ଗୋଟାଏ ମିଟିଂ କାମରେ । ଉପରଙ୍ଗେ ବଜାରକୁ ଯାଇଥାଏ କିଛି କିଣାକିଣି କରିବାକୁ । ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇଜଣ ତପରାସି ଥା'ନ୍ତି ପୋଷାକ ପିଛି । ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଚଟିଟା ହିଣ୍ଡିଗଲା । ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ମୋଟି ବସିଥାଏ । ତାକୁ ଦେଲି ମରାମତ କରିଦେବା ପାଇଁ । କାମ କିଛି ନାହିଁ, ଖାଲି ଦୁଇଟା ଟାଙ୍କ; କିନ୍ତୁ ସେ ଦାବି କଲା କେତେ ଜାଣନ୍ତି ? ଦଶ ଅଣା !

ପୁଲିସ୍ ଏସ.୪. ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ, ଆଏଁ ।

- ହଁ, ରାଗରେ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଜନିଗଲା । କହିଲି କୋଡ଼ିଏଟି ପଇସାରୁ ବେଶି ଦେବି ନାହିଁ । ସେ କଥଣ କହିଲା ଜାଣନ୍ତି ? କହିଲା, ଭାରି ଚଟି ପିଛିଲା ବାଲା ।

ସମସ୍ତେ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, ସତେ ନା କଥଣ ? କି ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ କଥା !

- ମୋ ତପରାସୀ ଦୁଇଜଣ ତାକୁ ତେତାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ଆବେ ଲୋକ ଜଣା ପଦ୍ମ ନାହିଁ କି ? କମିଶନର ସାହେବଟି ! ତେବେ ବି ସେ ମୋଟିଟା କଥଣ କହିଲା ଜାଣନ୍ତି ? କହିଲା, ଯାଆ ବା, କମିଶନର ତାଙ୍କ ଅଫିସରେ । ଏଠି ସେ ମୋତେ ଖରେଇଛନ୍ତି, ପଇସା ଦିଅନ୍ତି । ଛୋଟ ଲୋକଙ୍କ ଭୟ ଚାଲିଗଲେ ଏମିତି ହେବ ହିଁ ହେବ । ରାଗରେ ମଁ ଦଶଅଣା ପଇସା ତଳେ ଫୋପାଢ଼ି ଦେଲି । ସେ ସେଇତୁ କଥଣ କଲା ଜାଣନ୍ତି ? ହଠାତ ଉଠିପଡ଼ି ମୋ ହାତ ଧରି ପକେଇ କହିଲା, ହେଏ, ପଇସା ଉଠେଇ ମୋ ହାତରେ ଦେଇ ଯା' । ତଳେ ପକେଇଲେ ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । ମୁଁ

ସମସ୍ତେ ଅବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ମୁକ୍ତିପଦ କିନ୍ତୁ ହସି ହସି ପଚାରିଲେ, ତୁମେ ତା' ହାତରେ ଦେଲ ତ ?

- ଉପାୟ ନାହିଁ ନ ଦେଇ । ତକୁ ଗୋଟାର ପଇସା ତା' ହାତରେ ଦେଲି । ଏ ଅନ୍ୟାୟ ଦାବି କରିବାକୁ ସାହସ ସେ ପାଇଲା କେମିତି ? ଏଥୁରେ ଜନମଙ୍ଗଳ କେମିତି ହେବ ?

ମୁଣ୍ଡିପଦ କହିଲେ, ଦାବିଟା ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟାୟ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ତ ଏମିତି ବାଗରେ ନେଉଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦାବି କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାହସ, ପରିଶ୍ରମ, ଚିନ୍ତା ଆଦି ଦରକାର ତା' ପଡ଼ୁନାହିଁ । ସେ ଯଦି ଅନ୍ୟାୟ ଦାବି କଲା ତେବେ ତୁମେ ବି ଦାବି କରିଆ'ତ ଯେ କୋଡ଼ିଏ ପଇସାରୁ ବେଶି ଦେବ ନାହିଁ । ତୁର ଦାବିର ଗୋଟାଏ ସମାଧାନ ହୋଇଥା'ତା । କିନ୍ତୁ ତା' କରିବାର ସାହସ ନ କରି ତୁମେ ତାକୁ ଅପମାନ କରିବ ବୋଲି ପଇସା ତଳେ ପକାଇ ଦେଇ । ତୁମ ଅନ୍ୟାୟ ପଦବୀ-ଝାନ ତୁମଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବସିଲା । କିନ୍ତୁ ଦାବି ତାହାର ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଛି ଏଇଯା ଦେଖି ଯେ ତୁମ ସହିତ ସମାନ ଭାବରେ ସେ କଥା କହିଲା । ତା'ହେଲେ ସ୍ଵୀକାର ନ କରି ଉପାୟ ନାହିଁ ଯେ ସାମ୍ୟବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ବାଃ ବାଃ ।

ସ୍ଵାଲ୍ଲ ଜନସପେକ୍ଷର କହିଲେ, ମୁଁ ବି ସ୍ଵାଗତ କରୁଛି ଏହାକୁ । ଏ ତ ଖାଲି ରାଜନୀତିକ ଉନ୍ନତି ତୁହେଁ, ଆଧାରିକ ଉନ୍ନତି ।

କମିଶନର ଏଥର ରାଗରେ ପ୍ରାୟ କାହିଁ କାହିଁ ହୋଇ କହିଲେ, ଏକୁ ଆପଣ ଆଧାରିକତା କହୁଛନ୍ତି ? ଆଶ୍ରମ୍ୟ !

- କାହିଁକି ତୁହେଁ ? ଗୀତାରେ ହିଁ ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହିଛନ୍ତି, ନିଜର ଯେମିତି କାମନା ବା ଦାବିଦୁବା ଅଛି ପରର ବି ସେମିତି ଅଛି । ଏକଥା ମନେ ରଖି କାମ କଲେ ବିଶ୍ୱପରା ସହିତ ନିଜର ସାମ୍ୟ ବା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ପାଇବ । ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳ ନିଜ ନିଜ ଦାବୀ ବାଢ଼ିବେ ସେତେବେଳେ ପରିସରକୁ ରଇ କରି ତୁଷ୍ଟିବାକୁ ଓ ପରିସର ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ବାଧ ହେବେ, ଏହା ନ କଲେ ଜୀବନ ଧାରଣ ହିଁ ବିପଞ୍ଚନକ ହୋଇପଡ଼ିବ ।

ମୁଣ୍ଡିପଦ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କହିଲେ, ଠିକ୍ କଥା ତ । ପରିସର ବିରୋଧୀ ଦାବିମାନ ଆସିଲେ ସମସ୍ତକୁ ସୁହାଇଲା ରହି ଗୋଟାଏ ନିଷ୍ପରି ନିଷ୍ପତ୍ତ ଆସିବ । ଅଯଥା ବା ଅନ୍ୟାୟ ଦାବି ପ୍ରତି ତେବେ ଆଉ ରଯ୍ୟ କଥାଣ ? କିଏ କି ଲାଗ କଲା ବା କ୍ଷତି ସହିଲା ସେତା ତ ବଡ଼ କଥା ତୁହେଁ । ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ସେଥୁରେ ତୁଷ୍ଟି ପାରିବେ, ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦେଖିପାରିବେ । ଏଇଚାଇ ତ ଆଣିଦେବ ସାମ୍ୟ, ଆର୍ଥନୀତିକ ସାମ୍ୟ ବାଟେ ଆଧାରିକ ସାମ୍ୟ । ବାଃ, ତା ହେଲେ ମାନବ-

ଅଭ୍ୟଦୟ ଦିନେ ଆସିବ ବୋଲି ଯା କବି କହିଥିଲେ, ତା ଆସିଗଲା କି ? ଯୁଦ୍ଧକୁ
ଅଯଥା ଭୟ କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ ।

ସୁଲ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର କହିଲେ, ସେମିତି ତ ମନେ ହେଉଛି । ଏ ନୟସ୍ତସ୍ଵାର୍ଥ
ଲୋକେ, ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଉଛୁ ଓ ପାପ ମାଡ଼ିଗଲାଣି ବୋଲି
ଯେତେ ଆତକ ସୁଷ୍ଟି କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ସମ୍ବ୍ରଦ ମାନବଜୀବି ଯେ ଦେଶ, ଜାତୀୟତାର
କୃତ୍ରିମ ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗି ଏକ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ତାହା ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଘଟନାରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।
ଉଥେ ତୁଡ଼ାଏ, ବାବା, ଦାଦା, ମା, ଭାତ୍ରି - କେବଳ ମହାରାଜମାନେ ସିନା ଆତକ
ସୁଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି, ଗୀତାରେ କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହିଛନ୍ତି, ପରସ୍ତ ସଂଘର୍ଷ ଭିତର
ଦେଇ ସମସ୍ତେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି କ୍ରମେ କ୍ରମେ, ଏହାକୁ କେହି ଗୋଧ କରି
ପାରିବେ ନାହିଁ ।

କପିଳ ଏତେବେଳେ ଯାଏଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା । କମିଶନରଙ୍କ ଆଡ଼େ ସେ ଭୟ
କରି ଅନାଇ କହିଲା, ହଜୁର ଆଜ୍ଞା, କପିଳ ଶୁଣିଆ ମୁଁ । ମନେ ପଡ଼ୁଛି କି ହଜୁର ?

କମିଶନର ଜହିଲେ, କିଏ କପିଳ ?

- ହଜୁର, ମନେ ନାହିଁ ଇଞ୍ଚୁଡ଼ି ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କଥା ? ୧୯୩୦ ମସିହା
ଏପ୍ରିଲ ୧୩ ତାରିଖ କଥା ? ଆପଣ ସେତେବେଳେ ନୃଆ ହୋଇ ତେପୁଟି
ହୋଇଥାଆଇଛି । ମହାମାତ୍ରା ଲୁଣମରା ଆହୋନନ ପାଇଁ ତାକ ଦେଲାରୁ ବାଲେଶ୍ଵର
ଜିଲ୍ଲାର ଇଞ୍ଚୁଡ଼ିରେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ହଜୁର, ଗ୍ରହଣଶକ୍ତି ରିରୀଶ
କଥା ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ ? ଜନ୍ମବେଳୁ ତା ଉପର ୩୦ କଟି ଯାଇଥାଏ ୩୦କୁଆ ଭକ୍ତି ।
ସେଇଥରେ ବି ସେ କି ସୁହର ଗାଉଥାଏ ! ନାହିଁ ହଜୁର ? ସେ ଯେତେବେଳେ
ଗାଉଥାଏ- ‘କହ କହ କେଉଁ ଜାତି, ପାଇଛି ମୁକତି କରି ହୁରି ହାରି ବୁହାରି’
ସେତେବେଳେ ମନଟା କେମିତି ଗୋଛେଇ ଘାସି ହୋଇଯାଏ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ମିଶିଯିବା
ପାଇଁ ମନ ଡହଙ୍କ ବିକଳ ହୁଏ । ମନେ ପଡ଼ୁଛି ହଜୁର ଆଜ୍ଞା ?

- ତୁମେ କଥଣ ମୋ ଚପରାସୀ ଥିଲୁ ?

- ହଁ ହଜୁର । ଆଗ ଚପରାସୀ ‘ବାନରସେନା’ର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବେତମାଡ଼
ଭଲ କରି ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ପରା ହଜୁର ତାକୁ ତଢ଼ି ଦେଇ ମୋତେ ରଖିଲେ ।
ଥରେ ପରା ଏମିତି ମାଡ଼ ଦେଲି ଯେ ପିଲାଙ୍କ ହାତରୁ ଦରଦର ହୋଇ ରତ୍ନ
ବାହାରୁଥାଏ, ହାତ ଫାଟି ଆଁ ମେଲା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ହଜୁର ପରା ସରକାରଙ୍କ

ପାଖରୁ ମୋଡେ ଶହେ ଚକା ପୁରୁଷାର ଦିଆଇଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କ ଉଜିଲାସ ବାହାରେ
ରହି ସେ ରିରୀଶ ଗୀତ ବୋଲୁଆଏ । ଗାଉବି ଆଜ୍ଞା ସେ ଗୀତ ?

ମୁକ୍ତିପଦ କହିଲେ, ହଁ ଗାଅ, ଗାଅ ।

କପିଳ ପାକୁଆ ପାଟିରେ ଗାଉଲା - ‘ଭାଇ ମାର ଯେତେ ବେଚ ମାରିବ,
ଦେଶ ଲାଗି ଆମେ ଜୀବନ ଦେଇଛୁ ତୁମେ କି ଆମକୁ ପାରିବ ? ଆମେ ତରୁ ନାହିଁ
କେବେ ମରଣେ, ମନ ରଜିଅଛୁ ବିଭୁ ଚରଣେ, ତୁମ - ଆମ କଥା ତାଙ୍କ ମିସଲରେ
ଦିନେ ତ ବିଚାର ହୋଇବ ।’

କମିଶନର ହଠାତ କପିଳକୁ କୁଷାର ପକାଇ ତୋ ତୋ ହୋଇ କାହିଁ କହିଲେ,
“ଆରେ ତମେ ସେଇ କପିଳ । ମୋର ଆଜି କି ସୌଭାଗ୍ୟ ! କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏସବୁ କିଛି
ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ହୋ କପିଳ । ଓଃ ହୋ ହୋ ...”

କପିଳ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ କୁଷାର ପକାଇ କହିଲା, “କାନ୍ତକୁ ନାହିଁ । ଯାହା ହେବାର
ହୋଇଗଲା । ଆମେ ସବୁ ଶୁଣିଲା ପରି । ବିଭୁକୁ ସ୍ଵରଣ କରି ଆମର କମୋଷ ଖତ
ହୋଇଯିବା ହଁ ଭଲ । ଏକୁ ମନକଷ କ୍ୟା ? ଏଥରେ ବି ଆନନ୍ଦ ଅଛି ଆଜ୍ଞା ।”

ଏଣେ କଅଣ ହୋଇଛି ନା, ବରଗଛ ଉହାଡ଼ରୁ ପୁନେଇବାର ଉଠି ଶ୍ରାନ୍ତକୁ
ଏକ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାରେ ମଣ୍ଡିତ କରିଆଏ । ଜୀବନ ମରଣ ଏକ ହୋଇଯାଇଥାଏ ସେ
ଶୋଭା ଭିତରେ । ସବୁ ଯେମିତି ଶୋଭାବନ ।

ନୟକୁଳେ

ଗୋବିନ୍ଦର ବୟସ ଦୁଇ ବର୍ଷ । ଗୋରା ତକ ତକ, ସୁନ୍ଦର ଦେଖିବାକୁ । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଉଛନ । ମୁଣ୍ଡର ବାଲଗୁଡ଼ିକ କୁଆଙ୍କୁଆଙ୍କ । ଗୋବିନ୍ଦର ମା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦର ବାଲ କାଟି ନାହାନ୍ତି । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପୂରିଲେ ଧବଳେଶ୍ଵରଙ୍କ ପାଖରେ ବାଲ ପକେଇବେ ବୋକି ମନାସିଚନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ବାଲଗୁଡ଼ିକ ଟେକି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ତେରେଇ କରି ଗୋଟିଏ ଛୁଡ଼ା ବାହି, ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ମୟୂର ଚନ୍ଦ୍ରକା ଗୁଣ୍ଡିଦେଇ ଯେତେବେଳେ ମୁରଧଭାବରେ ତାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଠିକ୍ ମନେ ହୁଏ ମା ଯଶୋଦା ଯେପରି ବାଲକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇଯାଏ । ପୁତ୍ରର ଅକଳ୍ୟାଣ ହେବ ବୋଲି ସେ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଶୀଘ୍ର ଆଖି ପୋଛି ଗଣ୍ଡରେ ଶତବ୍ରମନ ଦେଇ ହଜଦିଆ ରଙ୍ଗର ପାଟ ତ୍ରିକଳ୍ପ କରି ପିଣ୍ଡାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ପାଦରେ ନୃପୁର ପିଣ୍ଡାଇ ହାତ ଧରି ଚଲାଇ ନେଇ ଦାଣ ପିଣ୍ଡାରେ ବସାଇ ଦେଇ ଆସି ଘର କାମରେ ମନ ଦିଅନ୍ତି । ମନ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ମୁହଁମୁହଁ ଯାଇ ଦେଖି ଆସନ୍ତି ପୁଅକୁ । ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ କେହି ମୁରଧଭାବରେ ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କର ଭାରି ଆନନ୍ଦ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କାହାରି ଖରାପ ଦୃଷ୍ଟି ପଢ଼ିଯିବ ବୋଲି ଭୟରେ ସେ ବେଶିକଣ ପୁଅକୁ ସେଠି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଲାଗ ଲାଗ ସାତଟି ଝୁଆ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଜାତ ହୋଇଛି । ଗୋବିନ୍ଦର ଜନ୍ମ କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣମା ଦିନ, ପୂର୍ଣ୍ଣମାର ଚାହ ଯେତେବେଳେ ଠିକ୍ ମଞ୍ଚିଆକାଶରେ । ଶଙ୍ଖ ଭେରି ତୁରା ନ ବାଜିଲେ ମଧ୍ୟ ହୁଳହୁଳିର ଶବରେ ନନ୍ଦବାବୁ ଚମକି ଉଠିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସ୍ରୀକର ଗର୍ଭ ବେଦନା ଆରମ୍ଭ ହେବାବେଳଠାରୁ ସେ ପ୍ରସୁତିଘର ପିଣ୍ଡାରେ ଘଢି, କାଗଜ କଲମ ଓ ପାଞ୍ଜି ଘେନି ଜରି ବସିଥୁଲେ । ଛାତି ତାଙ୍କର ଧଢକିନା ହେଲା । କଥା ହେଲା ? ପୁଆ ନା କ୍ଷିଅ ? ବଡ଼ କ୍ଷିଅ ଦଉଡ଼ି ଆସି କହିଲା, ବାପା, କୁନ୍ତୁ ଭାଇ ହୋଇଛି । ପୁଆ ହେଲେ ତାର ନୀରୋଗ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ନାଚି ବାହି ରଖିଥୁଲେ ଗୋବିନ୍ଦ, ନିଜର କୁଳଦେବତା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଜିଉଳ ନାମାନ୍ତରାଗେ । ପୁତ୍ରର ପୁଥିବା ବିଷ୍ୟାତ ଖ୍ୟାତି କାମନା କରି ନନ୍ଦବାବୁ ସେ ନାଚିରେ ରାଜି ହୋଇଥୁଲେ । ପୁତ୍ର ହେବାର ସମ୍ବାଦ ପାଇ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଆନନ୍ଦରେ ଉଭାସିତ ହୋଇଗଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ କାଗଜରେ ଚିପି ରଖିଲେ, ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ

ଓରସରେ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅଷ୍ଟମ ଗର୍ଭରେ ପୁତ୍ରରେତ୍ତ ଜାତ । ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ । ଜନ୍ମ ସମୟ, ଚିଥୁ, ଦିନ, ବାର ଯୋଗ ଆଦି ଦେଖି ତାଙ୍କର ମନ ଆଶାରେ ପୂରିଗଲା । ମନେ ମନେ ସେ କହିଲେ, ଏ ପୁଅ ଖାଲି ମୋତେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ ନାହିଁ, ସାରା ବୁବନର ଆନନ୍ଦାୟକ ହେବ । ଅଷ୍ଟମ ଗର୍ଭର ଶିଶୁ, କମ ତୁହଁ !! ଆନନ୍ଦରେ ସେ ମନେ ମନେ ସ୍ଵର କରି ଗାଉବାକୁ ଲାଗିଲେ, ନନ୍ଦକୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି ଦୂରୀ ବୁବନ ଆ - ଆ - ଆ ଆନନ୍ଦ, ମୋ ନନ୍ଦ କୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ଦେଖ ମୋ ନନ୍ଦକୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ଏ - ଏ - ଏ ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି ... । ତାଙ୍କ ମନରେ ସେତେବେଳେ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା ଯେ ସେ ପାଟି କରି ଉଠିଥିଲେ, ଆରେ ଏ ଚାନ୍ଦା ରେ ଶଙ୍ଖ ବଜା, କଅଣ କରୁଚ କିରେ ? ଶୋଇଗଲ କିରେ ?

ଆଜିକାଲି ପୁଅକୁ ଚାହିଁ ନନ୍ଦବାବୁ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଥଙ୍ଗା କରି ସ୍ବୀକୃ କହନ୍ତି, ଦେଖିଲ ! ତୁମେ ମନା କରୁଥିଲ, ଅଳଗାପରେ ଭିତରୁ ଶିକ୍ଷାଳି ଲଗାଇ ଶୋଇଥିଲ । ମୁଁ ଠିକ ଜାଣେ ଏଥର ପୁଅ ହବ । ଆରେ, ଆମକୁ ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା ଭଲ ମାନୁମ ଅଛି ମ । କର ବିଦ୍ୟା ମାନୁମ ନାହିଁ ! କପାଳ ଦୋଷରୁ ସିନା । ମୁଁ କହି ରଖୁଚି ଏ ପୁଅ ବଡ଼ ହେଲେ ଭାରି ନାଁ କରିବ ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ କିନ୍ତୁ ନିରୁଷାହିତ ଭାବରେ କୁହନ୍ତି - ପୁଅ ବଞ୍ଚୁ ତ ଆଗେ ।

ନନ୍ଦବାବୁ ଦୟକିନା ଜଳି ଉଠି କୁହନ୍ତି ତୁମେ ସଦାବେଳେ କାଳତୁଣ୍ଡିଟା । କହି ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଆଣି ସେ ଦମ ଦମ କରି ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି ସେ ଘରୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁ କିରାଣୀ, ଦରମା ସବୁ ମିଶାଇ ଅଢ଼େଇଶହ । ଗାଁରେ ଜମି ବାଢ଼ି ବେଶ ଅଛି । ଚାଉଳ, ଡାଲି, ସୋରିଷ ଆଦି କିଛି କିଣିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । କଟକରେ ପୈତ୍ରକ କୋଠା ଖଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ ଅଛି । ତାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଭଡ଼ା ଦେଇ ସେଥରୁ ମଧ୍ୟ ମାସକୁ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ପାଆନ୍ତି । ଧନୀ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବେଶ ସ୍ଵର୍ଗକ ଅବସ୍ଥା । ପୁତ୍ର ଆଶାରେ ନିଜେ ପରିବାରଟିକୁ ବଡ଼ କରିପକାଇଥିଲେ ସତ କିନ୍ତୁ ତଥାପି କେବେହେଁ ଅନଚନ ହୋଇନାହିଁ । ସଞ୍ଚୟ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ ନାହିଁ । ବେଶ ସୁଖର ସଂସାର କହିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଅତି ସାଧାରଣ ଛାତ୍ର ଥିଲେ । ଠେଲାପେଲା କରି କୌଣସି ମତେ ବି.ଏ. ଖଣ୍ଡକ ପାସ କରିଛନ୍ତି । ତୁନ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅତି ସାଧାରଣ, ସମୟ ସମୟରେ ସାଧାରଣରୁ ତଳେ ମଧ୍ୟ । ନିଜ ବିଦ୍ୟାବୁନ୍ଦି. ତୁଳନାରେ ଉଲଟି ଓ ଉପାର୍ଜନ ଜଣା ତୁହଁ, ବରଂ ବେଶ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ନିଜ ଯୋଗ୍ୟତା ଅଯୋଗ୍ୟତା ଆବଦ୍ଧକୁ କଦାପି ଯାଏ ନାହିଁ ।

ଯାହାର କାମନା ଅନୁସାରେ କର୍ମ କରିବାର ଜାଣା ଓ ଶକ୍ତି ଅଛି ତାହାର ନିଜ ଉପରେ ଅଯଥା ବଡ଼ ଧାରଣା ନ ଥାଏ । ସେ ଅନ୍ୟ ସହିତ ପ୍ରତିଦ୍ୱୟିତା କରେ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟକୁ ଜର୍ଷା କରେ ନା । କିନ୍ତୁ ଯାହାର କାମନା ଅଛି କିନ୍ତୁ ତାକୁ ପୂରଣ କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ଅଛି ଆଳସ୍ୟ, ତାହାର ନିଜ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ଯେତେ ବଢୁଆସ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ହିଂସା ସେତେ ବଢୁଆସ । ସେ ସର୍ବଦା ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ କୌଣସି ସାଙ୍ଗ ଯଦି ବଡ଼ ଚାକିରା ପାଇଗଲା ତେବେ ନନ୍ଦବାବୁ ବସି ବସି ଜାବନ୍ତି, ଦେଖ, ମୋର ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୁଥିଲା, ଦୁଇଥର ବି.୧. ଫେଲ, ଅଥବା ଖେଳରେ ନଁ କରିଛି ବୋଲି ଆଉ ମୁଁ ଏତେ ଭଲ ଛାତ୍ର ଆଇ ମଧ୍ୟ ମୋ କପାଳକୁ ସବୁବେଳେ ପଡ଼ିଲେ କରଣ ଅଧାପକ, ମୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲି ଜାଣି ଶୁଣି ଅଛ ନମ୍ବର ଦେବେ । ଚାକିରିରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି ସେଇଆ । ଏଥର ଭାବିଥିଲି ବ୍ରାହ୍ମଣ ହାକିମ ଅଛନ୍ତି କିଛି ନ୍ୟାୟ ହେବ । କିନ୍ତୁ କେମିତି ହେବ ? ମୁଁ ଯେ ତାଙ୍କ ମାଉସୀଙ୍କର ପୁଅଙ୍କର ଜୋଇଁଙ୍କର ଶଳାର ଝିଅକୁ ବିବାହ ହେବାକୁ ମନା କରି ଦେଇଥିଲି, ସେଇ ରାଗ ତ ଅଛି !

ବ୍ୟର୍ଥତାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ହାସ୍ୟାସ୍ଵଦ ଓ ଅସମ୍ଭବ ହେଉନା କାହିଁକି ନନ୍ଦବାବୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଣି ସତକଥା ବୋଲି ଧରି ନିଅନ୍ତି । ତେଣୁ ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥତା ମୂଳରେ ସେ ଦେଖନ୍ତି ଅନ୍ୟର ହିଂସା ବା ଚକ୍ରାନ୍ତ । ନିଜର ଜାତି ହେଲେ ସେ କୁହନ୍ତି ସ୍ଵଜାତି ପରହିଂସ୍ରକ । ଅନ୍ୟ ଜାତି ହେଲେ ତ କଥା ନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାଲି ଭାଲି ସମସ୍ତକୁ ସହେଲ କରିବା ଆଜିକାଲି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଧରୂପ ହେଲାଣି । ଅନେକ ସମୟରେ କାହିଁନିକ ବ୍ୟର୍ଥତା ସ୍ମୃତି କରି ତାର କାରଣ ଖୋଜି ବାହାର କରି ସେ ଦାଉ ସାଧବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । ଏପରି କି ଏତେ ଝିଅ ହେବାର ଦୋଷ ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇ ସେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ତାକୁ ନାନା ଉପାୟରେ ଶାନ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ... ଦେଖ ତୁମେ ଏମିତି ହୁଆନା । ଅନ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ତୁଳନା କରି ନିଜେ ଖାଲି ଜାନୁକ । ଆମର ତ କିଛି ଅଭାବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟର ଯେତେ ବେଶୀ ଆଉ ଆମର ସେଥିରେ କର ଗଲା ?

ନନ୍ଦବାବୁ ବିରତ ହୋଇ କୁହନ୍ତି ବୁଝିଲ, ଯାହା ବୁଝନା, ତା କୁହନା । ନିଜର ଅଛ ଆୟ ପାଇଁ କାହାରି ଦୁଃଖ ହୁଏ ନାହିଁ, କମ୍ ଯୋଗ୍ୟତା ଆଇ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଅସବୁପାୟରେ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉଛି ଦେଖି ମନ ଜଳିଯାଏ ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ କୁହନ୍ତି, କଉ ବହିରେ ଏମିତି ଲେଖାଅଛି ବୋଲି ତୁମେ କହୁଥିଲ । କଉଥିପାଇଁ କିଏ ଏକଥା ଲେଖିଛନ୍ତି ସିନା । ତାକୁ ନିଜ ମନକଷର କାରଣ ବୋଲି ଧରି

ନେଇ ଆହୁରି ତମ ମନରେ ସମସ୍ତକ ପ୍ରତି ରାଗ ଆସୁଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ନନ୍ଦବାବୁ ଉନ୍ନତିର ସବୁ ଆଶା ଛାଡ଼ିଚନ୍ତି । ବୟସ ଆସି ହେଲା ପଚାଶ । ତାଙ୍କର ସବୁ କାମନା ତେଣୁ ପୁଅକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା । ମନୁଷ୍ୟର ଏପରି ଆଶା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବଳ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଆକାଶ କୁସୁମ ମଧ୍ୟ ବାପ୍ତବ ବୋଲି ଧାରଣା ଜନ୍ମେ । ଗୋବିନ୍ଦର ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହେଲା, ପୁତ୍ର ଧନୀ ଓ ଯଶସ୍ଵୀ ହେବ ନିଶ୍ଚଯ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଅଖାରେ ଦଶଟି ମୁଦ୍ରା ମାରି ଯେଉଁ ଜାତକ କରି ଦେଇ ଯାଇଛି, ତାହା ପଡ଼ି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଆଶା ଦୃଢ଼ ଧାରଣାରେ ମଧ୍ୟ ପରିଣତ ହେଲା । ଶିଶୁ ପୁତ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ମନେ ହେଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଅଗଣାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଗୁରୁତ୍ୱ ପିଲୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ତା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଏ, ନନ୍ଦବାବୁ ଆଶ୍ରଯ୍ୟ ଭାବରେ ଚାହଁ ସ୍ଥାନ୍କୁ କୁହନ୍ତି ଦେଖିଲ, କି ତୀଙ୍କଣ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋବିନ୍ଦର ! ମୋତେ ତ ପିଲୁଡ଼ି ଦିଶୁନାହିଁ !

ସ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁ ଛାଟି କୁହନ୍ତି, ମଲା, ଏମିତି ତ ସବୁ ପିଲାଏ ଖେଳନ୍ତି । ଆଗେ ପୁଅ ବଞ୍ଚୁ, ବଡ଼ ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ଶାନ୍ତିରେ ଚହୁ । ତୁମର ପୁଅ ଦେହକୁ ତ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ଅଛି ତାର ଯଶ-ମାନକୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁ ଚାରିଯାଇ କୁହନ୍ତି, ସବୁ ପିଲାଏ ଏମିତି କରନ୍ତି ? ଦେଖିଚ ତୁମେ ? ଖାଲି ବଦମାସି କଥା ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ତୁଳ ବର୍ଷରେ ପଡ଼ିଲା, କଥା କହିବାକୁ ଶିଖିଲା, ନନ୍ଦବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଥ, ଆ, ଏକ, ତୁଳ, ଓନ, ତୁ ଆଦି ଶିଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦର ମନ ଯେତେବେଳେ ଖୁସିଆଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଏକା ସାଜରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଥ ବା ଗୁଡ଼ାଏ ଆ କହିଯାଏ କିମ୍ବା ଏହି, ତୁଳ କୁହେ । ମନ ଭଲ ନ ଥିଲେ ସେ କାହେ । ନନ୍ଦବାବୁ ଏଥିରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ଗୋବିନ୍ଦକୁ ମାରନ୍ତି । ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ଦୀର୍ଘଶାସ ପକାଇ ନୀରବରେ ପୁଅକୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ନେଇଯାଇ କୁଳାନ୍ତି । ନନ୍ଦବାବୁ ହତାଶାର ରାଗରେ ମୁହଁକୁ ତଳକୁ କରି ବସନ୍ତି ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗୋବିନ୍ଦର ବାପାକୁ ଭାରି ଜୟ ହେଲା । ଖେକୁ ଖେକୁ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଦେଖିଲେ ସେ ଜୟରେ ଖେଳ ଛାଡ଼ି ଥମ୍ କିନା ଛିଡ଼ା ହୋଇଯାଏ । ନନ୍ଦବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଖେଳକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ପଜାଇବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ନ୍ତି । ଗୋବିନ୍ଦ ଜୟରେ ସବୁ କୁହେ । ନନ୍ଦବାବୁ ଗର୍ବରେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ତୁମାଦେଇ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଗୋବିନ୍ଦ ପିଞ୍ଜରମୁଠ ଚକ୍ରର ଭକ୍ତି ଦଇଦି ଯାଏ ମୁହଁ ଆକାଶ ବୂପକ ମା କୋଳକୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଦାନରେ ଗୋବିଦିର ଏତେ ଭୟ ଯେ ସେ ଆଜିକାଲି ସବୁବେଳେ ସେହି ଭୟରେ ଘରର ଗୋଟିଏ କଣରେ କିମ୍ବା ମା କୋଳରେ ଥାଏ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଖେଳରୁ ମଧ୍ୟ ତାର ଉପାହ ଚାଲିଗଲା । ସବୁବେଳେ ପୁର୍ବରେ ବାଧା ପାଇ ପାଇ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଟି ତାର ଶୁଣି ଯାଇଥାଏ ।

ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଭୟରେ ସେ ଆଜିକାଲି ‘ଶୁଦ୍ଧ ମଣି’ କହି ଶିଖିଛି । ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର କେହି ବନ୍ଦୁ ଆସିଲେ ସେ ଆଗ ତାକଟି ଗୋବିଦକୁ । ଗୋବିଦ ଧୀରେ ଧୀରେ ସତ୍ୟେ ଆସି ଆଗନ୍ତୁକକୁ ନମ୍ବାର କରି କୁହେ ଶୁଦ୍ଧ ମଣି ।

ନନ୍ଦବାବୁ ସରବର୍ତ୍ତ ବନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଅନାଇ କୁହନ୍ତି, ଭାରି ବୃଦ୍ଧି, ଯଉକଥା ତାକୁ ଥରେ କହିଛି, ମନେ ରଖିଥିବ । ଗୋବିଦ, କହିଲୁ, ଓନ୍ମାନ, ତୁ । ଗୋବିଦ କାଠ ପିତ୍ତବାପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ କୁହେ ଅନ୍ତରେ, ତୁ, ଥିଲି, ଛିଛି । ଆଗନ୍ତୁକ ବନ୍ଦୁ କୋଳକୁ ନେଇ ଆଦର କରି ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଗୋବିଦ ପଳାଏ । ନନ୍ଦବାବୁ କହନ୍ତି, ଭାରି ବୃଦ୍ଧି, କିନ୍ତୁ ଚଗଲା । ଭାରି ଖେଳରେ ମନ, କାହାକୁ ଡରେ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ସକାଳେ ଆସିଥିଲେ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁ ହରି ବାବୁ । ହରିବାବୁ ମଧ୍ୟ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ସହିତ କିରାଣୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବିଦ୍ୟା ଅଛି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅସାଧାରଣ ପରିଶ୍ରମ ଗୁଣରୁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଉପରକୁ ଉପରକୁ ଯାଇ ପାରିଛନ୍ତି । ସେ କଟକ ବଦଳି ହୋଇ ଆସି ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଚନ୍ତି । ହରିବାବୁ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଓ ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଉ ପୂର୍ବ ସେହି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା, ସେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପ୍ରତାରଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଦୁଇ ବନ୍ଦୁ ନାନା ଦୁଃଖ ସୁଖ କଥା ହେଲେ । କଥାରେ କଥାରେ ନନ୍ଦବାବୁ ପୁଅର ଗୁଣଗାନ କରି କହିଲେ ଭଗବାନ ମୋତେ ସବୁଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି, ଦେଇଛନ୍ତି ପୁଅଟିଏ । ଭାରି ବୃଦ୍ଧିମାନ ଏକା । ଆରେ ଗୋବିଦ...ଗୋବିଦ...ଆସ ତ... ।

ଗୋବିଦ ସେତେବେଳେ ବୋଇ ପାଖରେ ଥିଲା । ଭୟରେ ସେ ବୋଉକୁ କୁଷାଇ ଧରିଲା ।

...ଗୋବିଦ...ଆ...ଆ...ନନ୍ଦବାବୁ ପୁଣି ତାକିଲେ ।

ଗୋବିଦ ଭୟରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା ଏହା ଆଗନ୍ତୁକକୁ ଦେଖି କୁତ ଦେଖିଲା ପରି ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କେବଳ ଥରକୁ ଥର ହରିବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଆଡ଼େ ଅନାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଭନ୍ତି ହରିବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ନିଶ୍ଚ ଅଛି । ଗୋବିଦ ନିଶ୍ଚିଆ ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଡରେ । ଗୋବିଦକୁ ଏପରି ଛିଡ଼ା ହେବାର ଦେଖି ନନ୍ଦବାବୁ ଅପ୍ରକୃତ ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଦର କରି କହିଲେ, କିରେ କହୁନ୍ତି । ନମ୍ବାର କରି ତୁ

ଯା କହୁ କହ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ‘ଶୁ’ କହି ରେ କରି କାହି ପକାଇଲା । ବହୁ ସାମନାରେ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କୁ ଏହା ଚରମ ଅପମାନ ଭଳି ଲାଗିଲା । ଯାହାକୁ ସେ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିମାନ, ତାଲାକ ବୋଲି କହୁଥିଲେ ଏଇ ତାର ନମ୍ବନା ! ସେ କ୍ରୋଧରେ ଉଦ୍‌ଦୟୋପ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରତଣ୍ଡ ଶତିରେ ଗୋବିନ୍ଦ ପିଠିରେ ଚାପୁଡ଼ାଏ ମାରିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ନନ୍ଦବାବୁ ତାର ଗୋଟାଏ ହାତ ଧରି ଘୋଷାତି ନେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଏ ଘଟଣା ପରେ ହରିବାବୁ ଅଛ ସମୟ ରହି ଚାଲିଗଲେ । ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଆଣି ପିଠି ଦେଖାଇ କହିଲେ, ଦେଖିଲ, ତୁମର କଥଣ କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ? ଏହେ ଜୋରରେ ମାରିଚ ଯେ ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଠି ବସି ଯାଇଚି, ଛି !

ନନ୍ଦବାବୁ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ବେଶ କରିଚି । ମୁଁ ଯେତେ ତେଷା କଲେ କଥଣ ହବ ? ଟୋକାଟା ମୋ ବୁଦ୍ଧିକୁ ଚିକିଏ ବି ପାଇନି । ମାମୁ ବଂଶର ସବୁ ଗୁଣତକ ଆଣିଚି ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ମୁହଁ ଛାଟି କହିଲେ, ଧିକ ତୁମ ବୁଦ୍ଧିକି ।

ରାଣୀ ଦୁରୁଗା

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ବିଚତ୍ତି ସହିତ ଖବର କାଗଜଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କହିଲେ, କଥଣ ଯେ ହୋଇଛି ଆଜି କାଲି, କୌଣସି ଆଡ଼େ କିଛି ନାହିଁ । ସବୁ କେମିତି ମାଦା ଧରି ଗଲେଣି । ଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ବେଶ ଥିଲା । ଗୋଜ କିଛି ନା କିଛି ଚାଞ୍ଚଳ୍ୟକର ଖବର । ଆହୁରି ଚାରିଟା ସ୍ତେସନ ଅଛି ମଣିଷ ସମୟ କଟାଇବ କିପରି ?

ନରହରି ଅନ୍ୟ ବେଶକୁ ଘୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ ଗୋଟିଏ ବହି ପଡ଼ୁଥିଲେ । ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଆଡ଼େ ଚାହଁ ଚିକିଏ ହସି କହିଲେ, ନେ, ଏ ବହିଟା ପଡ଼, ଭାରି ଚମଦକାର ଲେଖିବି !

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ନିରୂପାୟ ଭାବରେ ବହିଟି ଟାଣି ନେଇ ଖଣ୍ଡ ନିଆଁ ରଡ଼ ଧରି ପକାଇବା ଭାଲି ବହିଟିକୁ ନରହରିଙ୍କ କୋଳକୁ ଛାଟି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କହିଲେ, ଧେର, ବାଜେ ବହି, ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ ଖାଲି । ସେ ଦର୍ଶନ ବହିରୁଢ଼ାକ ଉପରେ ମୁଁ ଭାରି ଚିଢ଼େ । ଗୋଟିଏ ତୁଆ ଚିନ୍ତା ଦବା ମାନେ ଗୋଟିଏ ତୁଆ କବିର ମଞ୍ଜି ପୋତିବା । ମାର୍କ୍ସ କଥଣ କଲେ ? ଗୋଟିଏ ତୁଆ କନିର ମଞ୍ଜି ପୋତି ଦେଇଗଲେ ସିନା ।

ସେଥିରେ ବିଚନିତ ହେବାର କଥଣ ଅଛି ? ସେ ଚିନ୍ତାଧାରାର ମଧ୍ୟ ଦିନେ ମୁହଁୟ ହେବ ଏବଂ ତା ଛାନରେ ଉଦୟ ହେବ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତାଧାରା । ମନ୍ତ୍ରାଳ୍ୟର ଦେହର ବିକାଶ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିନ୍ତାର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ହେଉଚି ହୁଏତ ଦେହର ବିକାଶ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି, ମନଟ ବିକାଶ ଆଗ୍ରହ ହେଉଚି । ଏ ସବୁ ନ ପଡ଼ିଲେ ଜାଣିବୁ କିପରି !

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବରେ କହିଲେ, ରଖ ତୋ ବିକାଶ । ତୁ ପଡ଼ ତାକୁ । ମୁହଁରେ ଯେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କୁହ ବାପା, ମନ ଧାଇଁଥାଏ କ୍ଷମତା, ପ୍ରତିପରି, ଉରେଇନା ପାଇଁ । ହେଉ ଇତେକ ଗଲେ ବ୍ୟାକକ । ସେଠି ବୁଝିଆ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଆ ମେଣ୍ଡ ଗଡ଼ା ହେବ । ତୁଲେସ ଟଙ୍କା ଥାଳି ମୁହଁ ଖୋଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ନିଅ ଯିଏ ଯେତେ ପାରୁଚ, ଟଙ୍କା ଦେଇ ଅସ୍ତ୍ର କିଣ ବୁଝିଆ ସାଇରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ବଳ ବଢ଼ାଅ । ମଧ୍ୟ-ପ୍ରାଚ୍ୟରେ ତୁର୍କ୍-ଇରାକ ତୁଭି ହୋଇଗଲା । ମିଶର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆରବ ଦେଶ ତାର ବିରୋଧ କରିବେ । ତାନ ଫର୍ମୋଜା ଅଧିକାର ପାଇଁ ସତବାହ ହେଲାଣି ।

ଆମେରିକା ଫର୍ମୋଜାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସଇବାଜ ହେଲାଣି । ଜୟ, ହେ ଉଗବାନ, ଲାଗି ଯାଉ ଏ ଯୁଦ୍ଧ, ଲାଗିଯାଉ । ଏ ଘଟନାବିହୀନ ନିରୁଦ୍ଧବେଗ ଜୀବନ ଅସହ୍ୟ । ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଉରେଇତ ଭାବରେ ଦୁଇ ହାତର ନଖ ପରସର ଘଷି ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ହଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ନରହରି ଆଶ୍ରୟ୍ୟ ଓ ବ୍ୟଥିତ ଭାବରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହି କହିଲେ, ଏହାକୁହିଁ କୁହତି ବିକୃତ ମନ । ବିକୃତ ନ ହେଲେ...

ସମୁଖ୍ୟ ମାରଖ୍ରାଡ଼ି କହିଲେ, ହାମି ବି କହୁଚି ଯୁଦ୍ଧ ଲଗନା ଚାହିୟେ । ବଜାର ଭାରି ଘାରତି । ଯୁଦ୍ଧ ନେହଁ ଲଗନେସେ କାଗୋବାର ବିଲକୁଲ ବାରବାଦ ହୋଇଯିବ । ହାମ ବଚେଙ୍ଗେ କୈସେ । କଂଗ୍ରେସକୁ ଦଶ ହଜାର, ମଜଦୁର କେ ଲିୟେ ବୋନସ, ନୟା ଘର, ଏସବୁ କରି ବଚେଙ୍ଗେ କୈସେ ।

ନରହରି ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋଡ଼ି ମୁରୁକି ହସି କହିଲେ, କାହିଁକି ଅଗରା ମଞ୍ଜି, ତେବୁକି ମଞ୍ଜି, ପଥର ଗୁଣ୍ଡ ଏ ସବୁ କଥଣ କମି ଗଲାଣି ? ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତ ସମସ୍ତକର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଗଲା, ଧନ ଗଲା, ମାନ ବି ଗଲା । ପଢ଼ିନାହାନ୍ତି ଖବରକାଗଜରେ, ସେ ଦିନ ଭାରତର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଶମୁଖ କହୁଥିଲେ ‘ଭାରତର ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ଅସାଧୁତା ପାଇଁ ଭାରତ ବାହାରେ ଭାରତୀୟ ମାଲର ଚାହିଦା କମିଯାଉଛି । ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ସଫଳ ହୋଇପାରୁନାହିଁ ।

ଆରେ ବାବୁଜୀ, ଦୋଷ ହାମାରି ନାହିଁ । ସବ ନେତାଯୋକୁ ମୁଁ ପୈଚାହିଁଛି । ସବ ଜୋଯାଚୋର, ଘୁସ ଖବେଯା । ଯହାଁ ଯାଓ, ପୈସା ଡାଲୋ କାମ ଲୋ । ତୋ ପିର ହାମତି ଛୋଟୁଁ କାହେ ।

ନରହରି ନିରୁତ୍ତର ରହିଲେ । ଦୀନକୃଷ୍ଣ କହିଲେ, ଲୋକଙ୍କୁ ଠକି ନରୁତ୍ତର ସତ କିନ୍ତୁ ମାରଖ୍ରାଡ଼ିମାନେ ତାହାର ସଦ୍ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ କରୁଚାନ୍ତି । ଧର୍ମଶାକା ମନ୍ତ୍ରିର ତିଆରି କରିବା, ଦାନ ଖେଳାତ କରିବାରେ ସେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛାନ୍ତି । ଦୟା, ଦାନ ଆଦି ଦେବତାସୁଲଭ ଗୁଣ କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ତ ଆଜିକାଲି ଦେଖାଯାଏ ।

ନରହରିଙ୍କ ମୁହଁରେ ବିରକ୍ତି ପୁଣି ଉଠିଲା । ସେ ଚିକିଏ ଉରେଇତ ଭାବରେ କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ, କେହି କେହି ମଣିଷ ଦେବତା ହେବାର ସୁବିଧା ପାଇଁ ଅଧିକାଂଶ ଦରିଦ୍ର ରହିବା ଉଚିତ ନା କେହି ଯେପରି ଦରିଦ୍ର ନ ରୁହନ୍ତି ତାହାର ବ୍ୟବସା ହେବା ଉଚିତ ।

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ଉରେଇତ ହୋଇ ପାଠି କରି କହିଲେ, ଏହିସବୁ ମତ ପାଇଁ ତ ପାଖାଡ଼୍ୟ ଦେଶରେ ଯେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଚାର ବ୍ୟାପୁନ୍ଦ୍ରି ନାରୀହରଣ ସୁରାପାନ ଆଦି

ବ୍ୟକ୍ତିଚାର...

ନରହରି ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ ରହିବାକୁ ଉଜ୍ଜିତ କରି କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ, ନ୍ୟାରୀହରଣ କୁହନ୍ତୁ, ସୁରାପାନ ଆଦି ଯାହା କୁହନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଇ ମଣିଷର ପ୍ରବୃତ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ କଲେ ସମାଜରେ ବିଶୁଙ୍ଗଳା ସୁଷ୍ଠି ହୁଏ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ସେଇ ବିଶୁଙ୍ଗଳା ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ମଣିଷ ନାନା ସାମାଜିକ ନିୟମ ସୁଷ୍ଠି କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଲମାନ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ସାମାଜିକ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଆସେ ନୈସର୍ଗିକ ନିୟମ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ମଣିଷ ମନରେ ଗୋଟାଏ ଆତକ ସୁଷ୍ଠି କରିବା ପାଇଁ ନରକର ଭୟ, ଭଗବାନଙ୍କ ଅଭିଶାପ ଉତ୍ୟାଦି ପ୍ରଚାର କରୁ । ଏହି ଆତକ ପାଇଁ ମଣିଷ ମନ ବିକୃତ ହୁଏ । ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ମଣିଷ ସେ ନିୟମକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଘୁସ ଦେବାକୁ ତାହେଁ । ଦୟା, ଦାନ, ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଘୁସ । ପରିଷ୍ଵିତ ଓ ଶାସନ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେପରି ଦୟା, ଦାନ ଆଦି ଘୁଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବ ନାହିଁ । ସାମାଜିକ ନିୟମ ସହିତ ନୈସର୍ଗିକ ନଯମର କୌଣସି ସମ୍ମନ ନାହିଁ ।

ଷେଷନରେ ଗାଡ଼ି ପ୍ରବେଶ କଲା । ସମସ୍ତେ ନାରବ ରହି ଷେଷନ ଆଡ଼େ ଚାହେଲୋ ଷେସନରେ କେହି ଯାତ୍ରା ନାହାନ୍ତି କେବଳ ଦୁଇଜଣ ମହିଳାଙ୍କ ଛଢା । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ, ବୟସ ପ୍ରାୟ ପଇଁତିରିଶ । ଶାଢ଼ିଟି ଅପୂର୍ବ ଉଜ୍ଜିତରେ ପିନ୍ଧିତି ।

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ଭାବରେ ଚାହେଁ ରହିଲେ । କେବଳ ନରହରିବାକୁ ପୂର୍ବ ପରି ନିବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବହି ପଡ଼ି ଚାଲିଲେ । ଅନ୍ୟ ଜଣକର ବୟସ କେତେ କହିବା ଅସୟବ, ପଚିଶବୁ ପଚାଶ ଯେ କୌଣସି ବୟସ ହୋଇପାରେ । ସେ ପିନ୍ଧିତି ଖଣ୍ଡେ ଅତି ମରକା ଲୁଗା, ତା ମଧ୍ୟ ଅନେକ ତାଳି । ମୁଣ୍ଡର ବାଜଗୁଡ଼ିକ ପୁରୁଷୁରୁ ଉତ୍ତୁଷ୍ଟି । ଦୁଇଜଣମାଙ୍କ ଝାଡ଼ିରେ ଉଠିଲେ । ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାଟି ଏମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ବସିଲେ । ଅନ୍ୟ ଜଣକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିକଟରେ ବସିବାକୁ ଯାଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲେ, ଏଇ ଏଗା ଦେଢା ଡବା । ଅନ୍ୟ ଡବାକୁ ଯା । ସେ ଭୟରେ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଦେବାରୁ ସେ ଦୁଆର ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ତାର ସାନ ପୁଚୁକିଟି ରଖି ।

ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଦୀନକୁଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ତର୍କ ତଳେଇବା ଉଛାରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଯାହା କୁହନ୍ତୁ, ଦର୍ଶନ ପଡ଼ି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଦର୍ଶନ କେବଳ ଧୂଅଂସ ବାଣ ।

ନରହରି ହସି କହିଲେ, ଏବଂ ଧୂମାଦ ବହୁ ! ଭଗବାନ, ଭଗବାନ ଯଦି ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତିତ୍ରରେ ଯଦି ସତେ ବିଶ୍ଵାସ ଅଛି ତେବେ ତାଙ୍କୁ କୁହନ୍ତୁ, ଯେପରି କବାସ୍ତ୍ର କହିଛନ୍ତି, ଆଗୁନେର ପରଶମଣି ଛୋଆଁଓ ପ୍ରାଣେ ।

-ରଖନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଅଳୀକ କଥା । ଘର ବୁଡ଼ି ପାଣି ଆଷିଏ ହେଲାଣି...କିନ୍ତୁ ଜବାହରଲାଲ ମିଛରେ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଲାଗିଯାଉ ଯୁଦ୍ଧ । ଆମେରିକା ନାରଦ ଭକ୍ତି କଲି ଲଗାଇବା ପାଇଁ ତେବେ ବାହନରେ ଯା ପାଖ ତା ପାଖ ହେଉଛନ୍ତି, ଦେଖାଯାଉ । ଏଇ ଫର୍ମୋଜା ନେଇ ନିଶ୍ଚୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଯିବ । ଦର୍ଶନ ଛାଡ଼ି ବର୍ତ୍ତମାନର ରାଜନୀତି ଚର୍ଚା କରନ୍ତୁ, ସବୁ ବିଷୟ ଚିକିଏ ଅନୁଧାନ କରନ୍ତୁ । ହିଟଲର କଥଣ ମରିଚନ୍ତି ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ? କଦାପି ନୁହେଁ, ଆଉ ଗୋଟେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲେ ସେ ବାହାରିବେ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାଟି କହିଲେ, କେଉଁ କଥା ପଡ଼ିଥିଲା କି ?

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ବୋଧ ହୁଏ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ କରିବାକୁ ମନେ ମନେ ଉଦସ୍ତ୍ରୀବ ହୋଇଥିଲେ । ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ତାହାର ସ୍ଵିବିଧା ପାଇ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟି ଆନନ୍ଦରେ ଉଦୟୁଲୁ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ନ ଦେଇ ସେ ପଚାରିଲେ, ଆପଣଙ୍କ... ଆପଣ...

-ମୋ ନା' ଦୁର୍ଗା ଦେବୀ । ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ପୁରୀ । ମହିଳା କଲ୍ୟାଣ ସମିତିର ଗୋଟାଏ ସତା ଥିଲା । ପୁରୀରୁ କାଲି ଆସି ଏହି ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲି ଗୋଟିଏ ମହିଳା କଲ୍ୟାଣକେନ୍ତ୍ର ଖୋଲିବାକୁ

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ମୁଗଧ ତାବରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, ବାଃ ଆପଣ ମହିଳା କଲ୍ୟାଣ ସମିତିର...?

-ସେକ୍ରେଟେରୀ ।

-ବାଃ! ଆପଣମାନେହିଁ ତ ପ୍ରକୃତ ଦେଶ ସେବା କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମ କରୁଚନ୍ତି ।

-କିନ୍ତୁ କଲେ କଥଣ ହବ । ଚାରିଆଡ଼େ ତ ଠକେଇ । ମୁହଁରେ ବଡ଼ କଥା କିନ୍ତୁ ଅସଲ କାମ ବେଳକୁ ପଛଗୁଆ । କେତେ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ନେତାଙ୍କୁ ଦେଖିବି, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରଶି ନେଇଛି । ଆରେ, ଖାଲି ହାତରେ କିଛି ହେଲାଣି! ଚଙ୍ଗା ଦିଅ ତେବେ ନା କିଛି କାମ ହେବ । କହିଲି, ଅତଃ ପାଞ୍ଚୋଟି ହଜାର ଦିଅନ୍ତୁ ପୁରୀରେ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ଚିକିତ୍ସା କେନ୍ତ୍ର ଖୋଲିବାକୁ । ମୁହଁରେ କହିଲେ, ହଁ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଫାଇଲ କାମ ତ ଚାଲିବି ଆଜିକୁ ବର୍ଷେ ହେବ । ଚଙ୍ଗା ନ ଦେଲେ କିଛି ହେବ, କହିଲେ ?

-ନା, ନା, ତା କେମିତି ହେବ ।

-କିନ୍ତୁ ଇଯାଡ଼େ ଦେଖନ୍ତୁ ନିଜ ବେଳକୁ, ବାସ, ଘଣ୍ଟାକରେ କାମ ହାସଲ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦରମା ବଢ଼ିଗଲା । ନିଜର ପୁଅ, ନାତି, ଭାଇ ପାଇଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚଙ୍ଗା ଆସିଗଲା । ଯେତେ ସବୁ...ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ବାନିକା ବିଦ୍ୟାନୟ ଖୋଲିବି । ଭଲ

ଶିକ୍ଷୟତ୍ତ୍ଵୀଟିଏ ମିଳୁନାହିଁ ଟଙ୍କା ନାହିଁ ବୋଲି । ନରିପୁର ଶାସନରେ ଗୋଟିଏ ମାଡ଼ମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିଛି, କିନ୍ତୁ ସେଠି ଗୋଟିଏ ଧାଇ ବି ରଖିପାରୁ ନାହିଁ, ଟଙ୍କା ନାହିଁ ବୋଲି । କେତେ ଆଡ଼େ କଥଣ କରିବ ମଣିଷ । ଏକା ମୁଁ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ... ଅଥବା ପଢ଼ଶ୍ରୀ ଉପାଧି ବେଳକୁ...ଛାଡ଼ି...ଛାଡ଼ି

ଦୀନକଷ୍ଟ ଏହା ଉପରେ କିଛି ନନ୍ଦବ୍ୟ ନ କରି ପଚାରିଲେ, ଆପଣ...ଆପଣ କଥଣ..

ବିବାହିତା ମୋର ସ୍ଵାମୀ ଆମ ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରୀ ଦୋକାନ ଦେଇଛନ୍ତି

-କାହିଁକି ? କଟକରେ...

-ନା, ସେ ହୋମିଓପାଥି ଡାକ୍ତର ।

ଦୀନକୃଷ୍ଟ ହଠାତ୍ ପଚାରିଲେ, ଆହ୍ଲା, ଆପଣଙ୍କର ଏହି ଛାଡ଼ପତ୍ର ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମତ କଥଣ?

ତୁଗ୍ରୀ ଦେବୀ କହିଲେ, ଖୁବ୍ ଭଲ ହେବ । ମୋତେ ତ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ମନ ମିଳିଲାଟ ଏକାଠି ରହିଲୁ, ନ ମିଳିଲା ତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିନ୍ତୁ, ଏଥିରେ ଲଜ୍ଜାର କାରଣ କଥଣ ଅଛି । ଆତକିତ ହେବାର କଥଣ ଅଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରେନା !

ଦୀନକୃଷ୍ଟ ଉପାହିତ ହୋଇ କହିଲେ, ନିଷ୍ଟାନ୍ତ, ଏତ ଅତି ସରଳ କଥା । ଏ ବିଷ୍ୟରେ ଏତେ ଆଲୋଚନାର ବା ପ୍ରୟୋକନ କଥଣ । ଆପଣତ ସବୁ ବିଷ୍ୟରେ ବେଶ ଚିତ୍ତା କରିଛନ୍ତି ।

ନରହରି ବହିରୁ ମୁହଁ ଟେକି ତଳେ ବସିଥିବା ସ୍ଵୀଳୋକଟି ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ, ମାଉସୀ ଏଇଠି ଆସି ବସ । ତଳେ କେତେ ବସିଥିବ ।

ସ୍ଵୀଳୋକଟି ଓଡ଼ିଶା ଟାଣି ନୀରବ ରହିଲା ।

-ତୁମ ନା' କଥଣ ।

-ହୃଦୟ ।

-କେଉଁଠିକି ଯାଉଛ ?

-ଯାଉଛି ଭାଇ ଘରକୁ ।

-କାହିଁକି ?

-କିଛି ଚକ୍ର ଆଣିବି । ଗେରଷ୍ଟ ଆଜିକି ଛ'ମାସ ହେବ ବାତ ବେମାରିରେ ପଡ଼ିଛି । କାମ ଧନୀ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ଜମିଦାରଙ୍କ ପାଖରୁ କିଛି ଚକ୍ର ଦେଇ ଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଧରିଛି । ଯାଉଛି ଭାଇ ପାଖରୁ କିଛି ଚକ୍ର ଆଣି ବଳ କଢାଇ ମାଛ ଛାଡ଼ିବି । ପୁଅଟିକୁ ପଢ଼ଇଛି ଯେ ତାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ଏତକ କହି ମହିଳାଟି ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଘ୍ନ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ବାହାରେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ନରହରି ଚିକିଏ ମୁରୁକି ହସି ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ତୁଳଜଣ ଭନ୍ଦୁମହିଳାଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ ପ୍ରରେତ୍ତ କେତେ । କେଉଁ ସମସ୍ୟାଟି ମହାନ୍ କହିବେ ? ଆହା, ତାର ଛାଡ଼ପତ୍ର ବିଷୟରେ ମତ କଥଣ ଜଣାଯାଉ । ସେମାନଙ୍କର ମତ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ମତ । ଆମ ଜଳି ବିକୃତମନା ମଣିଷର ମତ ତ ବାସବରେ ମତ ନୁହେଁ । ଆହା, ମାଉସୀ ତୁମେ କିଛି ମନେକରିବ ନାହିଁ, ଏ ଗେରଷ୍ଟକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ବିବାହ କରୁନା ।

ମହିଳାଟି ଘୁଣା ଓ ବିରକ୍ତିରେ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଇ କହିଲା, ବାବୁ, କଥଣ କହୁଚାନ୍ତି ! ଛି !

-କାହିଁକି ? ଛାଡ଼ପତ୍ର ଆଇନ ତ ସରକାର କରି ସାରିଲେଣି । ଆଉ ତ ବାଧା କିଛି ନାହିଁ ।

-ସେ ସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ନା କିଛି । ହାତ ଯାର ଥରେ ଧରିଛି, ଚିରଦିନକୁ ଧରିଛି । ସେ ଯାହା ହେଉ ।

-ଆହା ଯଦି ତୁମ ଗେରଷ୍ଟ ତୁମକୁ ବାଢ଼ୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ମଦ ପିଇ ଥାଆନ୍ତା, ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ସମର୍ନ୍ତ ରଖନ୍ତା ତେବେ ତୁମେ କଥଣ କରନ୍ତ ?

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ଏଥର ଓଡ଼ଣା ଖୋଲି ଦେଇ ଚାହିଁ ହସି କହିଲା, ବାବୁ, ମାଉକିନିଆର ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିଲେ ମରଦମାନେ ଏମିତି ହୁଅଛି । ନ ହେଲେ ମରଦଙ୍କ ମୁରଦ କେତେ ସେ ମାଉକିନିଆଙ୍କ ବକ୍ଷିଯିବେ । ବିଧାତା ପୁରୁଷଙ୍କୁ ବଣ ପକ୍ଷୀ କରି ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପିଞ୍ଜରାରେ ପୋଷା ମନେଇ ରଖୁ । ଉମ୍ମେ ଯୋଉଁ ଛାଡ଼ପତ୍ରର ଆଇନ କଥା କହୁଚାନ୍ତି ମୋ ମନେ ହେଉଛି ମରଦମାନେ ନିଜେ ଆମ କବଳରୁ ଖସିବାକୁ ସେ ଆଇନି କରୁଛନ୍ତି । ମାଉକିନିଆମାନେ ସେ ସଜାରେ ଥିଲେ କେବେହେଲେ ଏ ଆଇନ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ନରହରି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର କଥାରେ ଚମକୁଡ଼ ହୋଇ କହିଲେ, ନା ମାଉସୀ, ସେ ସଜାରେ ଅନେକ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏ ଆଇନକୁ ଭଲ କହୁଚାନ୍ତି । ସେମାନେ ମାଉକିନିଆଙ୍କ ସ୍ଵାଧୀନତା ଚାହାନ୍ତି ।

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ବିରତିରେ ମୁହଁଛାଟି କହିଲା ସେଗୁଡ଼ାକ ମାଇକିନିଆ କୁହନ୍ତି, ଅଣ୍ଟିରାଚଣ୍ଡୀ । ସେମାନଙ୍କ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ । ଆମେ ତ ରାଣୀ । ମରଦମାନେ ତ ପରଜା । ଆମେ କଥଣ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ।

ଗାଡ଼ି ଆସି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଷେଶନରେ ଛିଡ଼ା ହେଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ପୁରୁଣିଟି ଧରି ଓହ୍ୟୁର ଗଲା ।

ନରହରି କହିଲେ, ବୃଷ୍ଟିଲେ, ସମୂହ ମଞ୍ଜଳ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଶାସନ ଦରକାର । ପ୍ରଜାମାନେ ନିଜର ମଞ୍ଜଳ ପାଇଁ ସେଇଥିପାଇଁ କଢ଼ା ଶାସନ ଚାହାନ୍ତି । ନାରୀ ହେଲା ପୁରୁଷର ଶାସକ, ଭାରି ଜବରଦସ୍ତ ଶାସକ । ପୁରୁଷର ଲାକସା, କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସବୁ ଭାରି ଦୁର୍ଦମନାୟ । କେବଳ ନାରୀ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶାସନ କରିପାରେ ।

ଥେବେ ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ସେ କଥା, ଦୀନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଘୃଣା ସହକାରେ ଖବର କାଗଜଟି ଗୋଟାଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ପଚାରିଲେ, ଖବର କଥଣ ?

-କିଛି ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ସବୁ ମାଆ ଧରି ଗଲାଣି । ଖାଲି ମେଣ୍ଡ ହେଉଛି । ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଥୀ ମେଣ୍ଡ । ତୁକର୍ମ-ଇରାକୀ ମେଣ୍ଡ । ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟ ମେଣ୍ଡ । ଏସିଆ-ଆଫ୍ରିକା ମେଣ୍ଡ, ଉତ୍ତର ଆତଲାନ୍ତିକ ମେଣ୍ଡ । ଖଣ୍ଡାର ବେଣ୍ଡ ନାହିଁ ଆଉ, ତେଣୁ ଖାଲି ମେଣ୍ଡ ଇତ୍ତେନ, ତୁଳେସ ଖାଲି ଧାଁ ଧପଡ଼ କରୁଛନ୍ତି ପୁଅଥିବୀର ଏ ପାଖରୁ ସେ ପାଖ । ସାଇବିରିଯାର ଭାକୁ - ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିବନ୍ତି ନା ? - ତାଙ୍କରି ଗାଡ଼ି ପଛରେ ବସି ଆନନ୍ଦରେ କୋଳି ଖାଉଛି । ସେ ଧାଁ ଧପଡ଼ କରୁନାହିଁ ।

ନରହରି ତକ୍କୁ ହୋଇ ଚିକିଏ ପାଚିକରି ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ବହିରୁ --

‘ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ନିଜେହି ନିଜ ପାଖରେ ସବୁଠୁ ବେଶି ଦୁର୍ବୋଧ । ସେ ବିଶ୍ଵର ନିୟମ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ କାରଣ ସେ ନିଜେ ନିଜକୁହିଁ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ । ଆଇନସାଇନ କହିବନ୍ତି, ମହାସୁଷ୍ଠି, ହିତୁମାନେ ଯାହାକୁ ପରମ ତ୍ରତ୍ତ କୁହନ୍ତି, ତାହାକୁ ଜାଣିବାରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଅଛି ତାହାହିଁ ବିଜ୍ଞାନର ବୀଜ । ବସ୍ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ଶତ୍ରୁରେ ପରିଣତ ହେଉଅଛି । ଦିନ ଆସିବ ଯେଉଁ ଦିନ ବସ୍ତୁ ଆଉ ବସ୍ତୁ ରହିବ ନାହିଁ । ଏ ମହା ସୁଷ୍ଠି କେବଳ ନିଜର ଶତ୍ରୁରେ ପରିବ୍ୟାୟ ହୋଇଯିବ । ପୁଣି ସେଇ ଶତ୍ରୁର ଅତର୍ନିହିତ ଇଛାରେ ସେ ଶତ୍ରୁର ନାନା ପ୍ରକାର ସଂମିଶ୍ରଣରେ ବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ପୁଣି ଜୀବ ସୃଷ୍ଟି ହେବେ...’

ଗରମ ଆକୁଦମ, ପାନବିଡ଼ି ସିଗାରେର, ଗରମ ତା...

ଆରେ, ଉଠନ୍ତି, ଉଠନ୍ତି, ଷ୍ଟେଶନ ହୋଇଗଲା...

ନରହରି ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତ ଉଳି ଚାହିଁ ରହିଲେ...

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ଓ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ...

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ଗାଦେବୀଙ୍କ ମାଲପତ୍ର ଧରି କହିଲେ, ନା, ନା, ଆପଣଙ୍କୁ କଷ
କରିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ...

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ପଚାରିଲେ, ଆପଣ ପରା କଟକ ଯିବେ, ଟିକଟ କିଣିଛନ୍ତି ?

ନା, ଆଜି ଏଠି ଟିକିଏ କାମ ଅଛି । ଆପଣଙ୍କର ଅତିଥି ହେବି ।

ମହାୟୁଦ୍ଧ

ଦୁର୍ଗାପଦ ତାର ପଡ଼ା ବହିକି ଚାହିଁ ବସିଥିବା ସମୟରେ ତାର ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ସତରଟି ଆଶାକ କେତେବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଗଲା, ତାର ଖିଆଳ ନ ଥିଲା । ତାର ପିତା ବିଷ୍ଣୁପ୍ରସାଦ ବାବୁ ତାକୁ ଗଢ଼ିଥିଲେ ନିଜ ଆଶାନ୍ତୁସାରେ । ସେ ଥିଲେ ତୀର୍ଥଶିଳ୍ପିମନ୍ଦିର, କିନ୍ତୁ ଦରିଦ୍ର । ସମାଜରେ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ହୋଇ ଚିରମୁଗଣୀୟ ରହିବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଶା ଥିଲା । ଉଛ ହେଲେହେଁ ଅତି ସାଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ଵଭାବିକ ଆଶା । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥିକ ଓ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵକ ଇତ୍ୟାଦି ନାନା କାରଣରୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଆଶା ଫଳବତୀ କରାଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ସମୟ ମଧ୍ୟ ଆଉ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଶେଷ ଆଶା ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ରକୁ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ କରାଇ ଅମୁକର ପିତା ବୋଲି ଚିରମୁଗଣୀୟ ରହିବେ ।

ପୁତ୍ର ଆଶାରେ ଯେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ-ଜୀବନର ତିନିଭାଗ ଚାଲିଗଲା ପୁତ୍ର ଆଶା ତ୍ୟାଗ କରି ମତ୍ତୁୟ ଅପେକ୍ଷାରେ ସେ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବରଦାସୁନ୍ଦରୀ ଦେବୀ ଅତିଶୟ ଭାବୁ ସ୍ଵଭାବର । ବାସ୍ତବ ଏବଂ କାନ୍ତନିକ ନାନା ଉଯ୍ୟରେ ସେ ସର୍ବଦା ତ୍ରୁପ୍ତ । ପରେ ପରେ ପାଞ୍ଚୋଟି କନ୍ୟା ଜନ୍ମ ଦେଇ ସେ ମଧ୍ୟ ପୁତ୍ର ଆଶା ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଷ୍ଣ୍ଵବାର ଗର୍ଭବତୀ ହେବା ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ଯଥାରାତି ଧରିନେଲେ ଯେ ଏଥର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ହେବ ।

ବେଦନା ଆରମ୍ଭ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ପ୍ରସୃତି ଘରକୁ ଗଲେ ଏବଂ ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର କଥା ଦୂରି ଥରେ ତେତ୍ରିଶ କୋଟି ଦେବଦେବୀଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇ ଦେଲେ । ଅନ୍ତରିଆ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଘର । ଘରର ଘନୀଭୂତ ଅନ୍ତକାର ଜିତରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାବୁ ଦୀପର ଅସହାୟ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ଅନ୍ତକାରକୁ ଆହୁରି ଘନୀଭୂତ କରୁଥିଲା । ଘରର ଚାରିକାନ୍ତ ଯାକ ଗାର ଚାଣି ସେ ଭାର୍ଯ୍ୟ ଗଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଫଳ ପାଇଲେ ‘ନା’ - ଅର୍ଥାତ୍ ପୁତ୍ର ହେବ ନାହିଁ । ଦ୍ଵିତୀୟ ହତାଶାରେ ସେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ତାକିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସନ୍ତାନଟି ଜାତ ହେବା ମାତ୍ରକେ ସେ ମୁଣ୍ଡା

ଗଲେ । ବିଷ୍ଣୁପ୍ରସାଦ ବାବୁ ବାହାର ପିଣ୍ଡାରେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ବରଦା ଦେବୀଙ୍କ ଜନନୀ ଆଖିରୁ କୁହ ପୋଛି ସନ୍ତାନଟିକୁ ଘୁଣାରେ ୩୦ଲି ଦେଇ କନ୍ୟାର ଶୁଶ୍ରାଵାରେ ଲାଗିଲେ । ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ଶରୀର ଚିକିଏ କ୍ଷୀଣତର ପ୍ରାଣକୁ ଧରି ନିର୍ବିବାଦରେ ପଡ଼ି ରହିଲା ଅନ୍ଧକାରର ଗହୁରରେ । ପ୍ରାୟ ଅଧିଷ୍ଠା ପରେ ବରଦା ସୁଦରୀ ଚିକିଏ ସ୍ଵପ୍ନ ହୋଇ କହିଲେ, ବୋଉ, ଖୁଅ ହେଉ ପଛକେ, ଚିକିଏ ଦେଖୁ କାହିଁକି ଏତେବେଳେ ଯାଏ କାହୁନି । ବରଦା ଦେବୀଙ୍କ ଜନନୀ ସନ୍ତାନଟିକୁ ପରିଷାର କରିବାକୁ ଯାଇ ପାଟି କରି କହିଲେ, ଆଲୋ ଧାଇ, ଦୀପଟା ଆଣିଲୁ ଜନ୍ମ ମଞ୍ଜରେ କଥଣ ଗୋଟିଏ ଫୋଟକା ପରି ଦିଶୁଛି ।

ନିମିଷକେ ବିଷାଦ ମେଘ ଚାଲିଗଲା । ଆନନ୍ଦର ଆଲୋକ ଖେଳିଗଲା । ବରଦା ଦେବୀଙ୍କ ପିତା ଆନନ୍ଦରେ କହିଲେ, ଟୋକା ଭାରି କୌତୁକ ଜାଣେ ତ ! ବିଷ୍ଣୁପ୍ରସାଦ ବାବୁ ଏହି ଆନନ୍ଦର ଗୋକମାଳରେ ଯେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କେହି ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିଛିକଣ ପରେ ସେ ଫେରିଲେ । ହାତରେ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ହାଣିରେ ହାଣିଏ ଲାଗୁ । ଆଖି ତାଙ୍କର ଆଶାର ବହିରେ ଉଚ୍ଛଳ ।

ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ଯେତେବେଳେ ମାତ୍ର ଛ ବର୍ଷ ସେତେବେଳେ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ତାକୁ ଗାଁରୁ କଟକକୁ ନିଜ ପାଖକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କର ଭୟ ଗାଁପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ସେ ଖରାପ ହୋଇଯିବ । ବେଶି ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଯିବା ଭୟରେ ବରଦା ଦେବୀ ସର୍ବଦା ଗାଁରେ ବୁଝନ୍ତି । କଟକରୁ ପର୍ବିମକୁ ପଚାଶ ମାଇଲ ଦୂର ଯିବା ଆସିବା ପାଇଁ ରେଳ, ମଟର, ନୌକା ବଜଦ ଗାଡ଼ି ସବୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏତେ ଅଛୁ ବୁଝିଥରେ ଏତେ ଦୂରକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ତାଙ୍କର ଆହୋରେ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା । ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସେ ଅଧୀର ହୋଇ କାହି ପକାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁଙ୍କ ଆଶା ନିର୍ମମ । ଦୁର୍ଗାପଦର ପ୍ରଥମେ କଟକକୁ ଯିବାକୁ ଭାରି ଉପାହ ଥିଲା । ନୃଆ ଜାଗା, ମଟର ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି କଥା ସେ ତାର ବନ୍ଦ କୁନା ପାଖରୁ ଶୁଣିଥିଲା । ପୁତ୍ରର କଟକ ଯିବାର ଉପାହ ଦେଖି ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ସରବର୍ବେ ସ୍ଵାକ୍ଷ୍ରେ କହିଲେ, ଦେଖ ହୋ, ପୁଅ ମୋ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଚାହେ, ତୁମକୁ ତା ସୁଖ ଲାଗେ ନାହିଁ । ବରଦା ଦେବୀ ଚିକିଏ ମୂନ ହସ ହସିଲେ । ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ବଳଦ ଗାଡ଼ିକୁ ଉଠିବାକୁ କହିଲେ ସେତେବେଳେ ସେ ମା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କେବଳ ନୀରବରେ କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବରଦା ଦେବୀ ପୁଅକୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ କଟକ ଯିବୁ, ପାଠ ପଡ଼ିବୁ, ବଡ଼ ମଣିଷ ହେବୁ, ମଟର କିଣିବୁ ଇତ୍ୟାଦି । ଛା ବର୍ଷର ଶିଶୁ ଏ ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ିଲା କି ନାହିଁ କେଜାଣି କିନ୍ତୁ ଦିରୁଛି ନ କରି ଥରେ ମାତ୍ର ଅସହାୟ ଭାବରେ ମା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲା । ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ଜୟଯାତ୍ରାରେ

ବାହାରିବା ଭନି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ । ବରଦା ଦେବୀ ଏହା ପରେ ସାତ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତର କ୍ଳେଣ୍ଟିଲେ ନାହିଁ ।

ସହରର ନାନା ଆକର୍ଷଣରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ମନ ଭୁଲିଗଲା । କେବଳ ଶୋଇବା ବେଳେ ମା କୋଳ ମନେ ପଢ଼ି ଆଖିରୁ ପାଣି ଝରେ । ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁଙ୍କର ସେ କଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର ବେଳ ନାହିଁ । ଛାଅ ବର୍ଷର ଶିଶୁଙ୍କ କେନ୍ଦ୍ର କରି ସେ ସେତେବେଳେ ଆଶାର ସୌଧ ଗଢ଼ି ସାରିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସଜାଇବାରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଗାଁରେ ବଢ଼ିଥିବାରୁ ପୁତ୍ରର ବିଶିଷ୍ଟ କହନାପ୍ରବଣ ମନକୁ ପଡ଼ାପଡ଼ିରେ ଲଗାଇବାକୁ, ଗାଁର ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିଥିବାରୁ ଅନେକ ଖରାପ ଗୁଣକୁ ଭଲଆଡ଼େ ନବାକୁ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ କଟକରେ କୌଣସି ବଜାରୀ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ଯେପରି ନ ମିଶେ ଏଥପାଇଁ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେ ସକାଳେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଛାଅ ବର୍ଷର ଶିଶୁଙ୍କ ବୃକ୍ଷାଇବାକୁ ଓ ପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ପୁରାଣର ପିତୃଭକ୍ତିର ନାନା ଗଜ କହି ପୁତ୍ରର ମନ ଆକୃଷ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଦୁର୍ଗାପଦ ବଢ଼ି ଉଠିଲା ପିତାଙ୍କ ଅସୀମ ଆଶାର ତାତ୍କାଳିରେ । ପିତାଙ୍କ ହଁ ସେ ଆଦର୍ଶ ପ୍ଲାନୀଯ କଲା । ଦିନ ରାତି ପଢ଼ି ସତର ବର୍ଷ ବୟସରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ସେ ମେଟ୍ରିକ୍‌ଲେଶନ୍ ପାଏ କଲା । ଯେଉଁଦିନ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଲା, ସେ ଦିନ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ଅଗଣାରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ଲତ୍ତୁ ହାଣି ଧରି । ଆଖି ତାଙ୍କର ସେ ଦିନ ପରି ମଧ୍ୟ ଆଶାର ବହିରେ ଉଚ୍ଛଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ।

ଜୀବନର ସତରଟି ଆଷାଢ଼ ଏହିପରି ଯିବା ପରେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଆଷାଢ଼ଟି ଆଖି ଦେଲା ତା ଜୀବନରେ ଭୂମିକମ । ଏତେ ଦିନ ଗୁପ୍ତରେ ତା ମନ ଭିତରେ କି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲିଥିଲା କିଏ ଜାଣେ, ହଠାତ ତାର ସବୁ ଓଳଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା ।

ସେ ଦିନ ଆଷାଢ଼ର ପହିଲି ମେଘ ଆକାଶରେ ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାରର ଅପୂର୍ବ ମାୟାକାଳ ସୁଷ୍ଠୁ କରିଥାଏ । କଳା ବଉଦର ଗୁରୁ ଗୁରୁ ଗର୍ଜନ ଓ ବିଜୁଳିର ଅପୂର୍ବ ଛଟା ଦେଖି ଦୁର୍ଗାପଦର ମନେ ହେଲା ପୂର୍ବେ ଏପରି କେବେହେଁ ହୋଇ ନଥିଲା । ଝରକା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସେ ଏହି ଦାନ୍ତ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ଶକ୍ତି ଶୋଭା ଉପରୋଗ କରୁଥିଲା । ଧାତ୍ରୀ ହୃଦୟଧବନ ବନ କଳା ବରଦ ଦିହରେ ଉଠିଗଲେ । କାଠ୍ୟୋଡ଼ି ନଦୀର ଆଗପାଖରୁ ବର୍ଷା ନୃତ୍ୟର ଛନ୍ଦରେ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ଘରର ଚାଳ ଉପରେ ବର୍ଷା ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ସେବିନ ଦୁର୍ଗାପଦର ମନେ ହେଲା ଅପୂର୍ବ ସଙ୍ଗାତ ପରି । ହଠାତ ତାର ମନଟା ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଦେହ ମନରେ ଅପୂର୍ବ ଶିହରଣ ଜାତ ହେଲା । ହୃଦୟ ଭିତରଟି ଶୂନ୍ୟ ପରି ମନେ ହେଲା । କଥଣ ଗୋଟିଏ ଅଭାବରେ ତାର ମନ ଘାରି ହେଲା । ତାର ମନେ ହେଲା କାହାର ଚିକିଏ ସ୍ଵାହ ପାଇଲେ ଯେପରି ହୃଦୟର ଏ ଶୂନ୍ୟତା ପୂରଣ

ହୋଇଯିବ । ଏହି ସ୍ଵେହ ପାଖରେ ପିତାମାତାର ସ୍ଵେହ ମନେ ହେଲା ତୁଳ । ଏହି ସ୍ଵେହ ପାଇଁ ସେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କହନାରେ ସେ ଦେଖି ପାରିଲା କିଏ ଯେପରି ଏହି ପ୍ରେମ ଦେବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛି । ଦୁର୍ଗାପଦ ଆଉ ଘରେ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସାଇକେଲ ଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ତାରି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ, ରୂପକଥାର ରାଜପୁନ୍ତ ଯେପରି ହଠାତ ଦିନେ ସ୍ଵପ୍ନରେ ଦେଖା ରାଜକୁମାରୀ ଅନ୍ୟଶରେ ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ବାହାରି ପଡ଼େ ରାତ୍ରିର ନିଭୂତ ଅନ୍ଧକାରରେ । ପ୍ରତଣ୍ଡ ବର୍ଷା, କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଗାପଦର ସେଥିପ୍ରତି ଭୁଷ୍ଣେପ ନାହିଁ । ସେ ଆଜି ପାଇଛି ଗୋଟାଏ ଆନନ୍ଦମୟ ବେଦନା । ସେହି ଆନନ୍ଦରେ ସେ କଟକ ସହଯୋକ ତୁଳିଲା । କଷ୍ଟୁରୀ ମୃଗ ଯେପରି ନିଜର ଗନ୍ଧରେ ମାଟି ତୁଲେ । ଫେରିଲା ତୁରଗଣ୍ଠା ପରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟର୍ଥତାର ବେଦନା ନେଇ ।

ପୁତ୍ରର କ୍ଷୀଣ ଶରୀର ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଅସୁଷ୍ଟ ହେଲେ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ଆତକିତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷାରେ ଦୁର୍ଗାପଦ ଘରେ ନ ଥିବାର ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ଭାରି ଭୟ ହେଲା । ଫେରିବାର ଯେତେ ତେରି ହେଲା ଭୟ କ୍ରମଶଃ କ୍ରୋଧରେ ପରିଣତ ହୋଇ ବଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ରାତିମତ ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ । ଫେରିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ବୃଥା ବାକ୍ୟ ବ୍ୟୟ ନ କରି ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଦୁର୍ଗାପଦ ପିତାଙ୍କଠାରୁ ଅନେକ ଥର ପ୍ରହାର ଖାଇଛି । କେବେହଁ ଅପମାନିତ ବୋଧ କରି ନାହିଁ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ଯେମିତି ତାର ବ୍ୟକ୍ତିହରେ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଗୋଟାଏ ଘର ନାହିଁ ଯେ ନିର୍ଜନରେ ବସି ମନଟା ହାଲୁକା କରି ନେବ । ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ସେ ଅଣ୍ଣ ସମରଣ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରହାର ପାଇଁ ତୁହେଁ; ଗୋଟାଏ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଦନାରେ ।

ଏହି ବେଦନା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଗୋଟାଏ ଉଦାରତା ଅନୁଭବ କଲା । ଆଜି ତାର ମନେ ହେଲା ପୃଥିବୀର ସବୁ ସୁନ୍ଦର । ତମି କୁକୁରଟା ବର୍ଷେ ହେବ ରହିଲାଣି । ଘୁଣାରେ ସେ ଦିନେ ବି ତା ଦିହରେ ହାତ ଦେଇ ନାହିଁ । ଆଜି ସେ ତାକୁ ଆଦରରେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଲା ଦୁର୍ଗାପଦର ଏ ହଠାତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ତାକୁ ଜଣା ନାହିଁ । ସେ ଭୟରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ହାତ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିନ ହୋଇଥିଲେ ତାହାର ପ୍ରାଣ ନ ଥାନା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତାର ସେଥିପ୍ରତି ଭୁଷ୍ଣେପ ନାହିଁ । ଆଜି ତାକୁ ଯିଏ ଯେତେ ଆଘାତ କରୁ ନା କାହିଁକି ସେ ପ୍ରେମ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦୁର୍ଗାପଦ ତମିକୁ ଅଧିକ ସ୍ଵେହରେ ଟାଣି ନେଲା । ଭଗବାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ଏତେ ଦିନ ଗୋଟାଏ ଅର୍ଥହୀନ ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା ବୋଲି ସେ ଜାଣିଥିଲା । ଆଜି କିନ୍ତୁ ତାର ମନେ ହେଲା

ଉଗବାନ ଅନ୍ତ ପ୍ରେମିକ । ତାର ବେଦନାର ସମସ୍ତ ଅଶ୍ଵ ସେ ଉଗବାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମର୍ପଣ କରି କହିଲା, ଉଗବାନ, ଏପରି କର ଯେ ତୁମର ପ୍ରେମରେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ବିଭୋର ରହେ । ତୁମର ପ୍ରେମ ପାଇଁ ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ ବରଣ କରିବାକୁ ସାହାସ ଦିଅ । ମୋର ଅତି ଶତ୍ରୁ ମଧ୍ୟ ସୁଖରେ ରହୁ ।

ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ ବା ମନର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ବଡ଼େ ଅନ୍ୟର ଆଦ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ କେହି ତାର ପ୍ରେରଣାର ଉପରେ ଥାଏ । ସାଧାରଣତା ପିତା ମାତା ହଁ ଏହି ଆଦର୍ଶର ସ୍ଥାନ ନିଅନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ବୟସରେ ଲାଗିଯାଏ, ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତୀର୍ତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ପିତାମାତାର ସ୍ଥେତ୍ର ପାଇବା ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ତା ପରେ ନିଜର ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ମନ ଅନୁସାରେ ଗଡ଼ି ଉଠେ ନିଜର ଆଦର୍ଶ । ସେତେବେଳେ ସେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେଁ ନିଜର ତୁଷ୍ଟି ପାଇଁ । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଫୁଲାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଅଦମ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ହୁଏ । ଯାହାର ଏହି ଆଗ୍ରହଟି ବିକାଶ ପାଇ ନାହିଁ ସେ ଚିରଜୀବନ ରହିଯାଏ ବାନକ । ଏହି ଆଗ୍ରହ ଭିତରେ ଥାଏ ପୁଣି ପ୍ରକୃତିର ସ୍ଵଜନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଶୁଷ୍ଟ ସଂକେତ । ନିଜକୁ ସର୍ବାଜ ସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ ସେ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଦୁଃସାହସିକ ଏବଂ ବୀରୋଚିତ କାମ କରିବାରେ ସେ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ପାଏ ।

ଅଛୁ ଦିନ ଭିତରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ଅଭ୍ୟନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ଦେଖିବାକୁ ସ୍ତରୀୟ ନ ହେଲେ ହେଁ କୁଣ୍ଡୀ କୁହେଁ ସେ । ଶରୀରର ପ୍ରଧାନ ଦୋଷ ଭିତରେ ମୁହଁଟି ଚିକିତ୍ସା ବେଶୀ ଲମ୍ବା । ଏଥପାଇଁ ସେ ଭାରି ବିକ୍ରତ ହୋଇ ଅନେକ ସମୟ ଦର୍ଶଣ ସାମନାରେ ଆଜିକାଲି କଟାଏ । ପୌଢ଼କ କ୍ଷୀଣ ଶରୀରଟିକୁ ସୁପୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମିତ ବ୍ୟାୟାମ ଓ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ପୋଷାକ ପରିଛୁଦ ତାର ଚିତ୍ତାର ବିଶେଷ କାରଣ । ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁଙ୍କ ମତରେ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ଭଲ ପୋଷାକ ପରିଛୁଦ, ଖେଳ କଷେତ୍ର ଛାତ୍ରର ମନକୁ ପଢ଼ାପଡ଼ିବୁ ବିଳାସ ଆଦିକୁ ଟାଣି ନିଏ । ଦୁର୍ଗାପଦର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସପ୍ତାହକୁ ଖଣ୍ଡ ମୋଟ ଧୋତି ଓ ଖଣ୍ଡ ସାଧାରଣ କମିଜ, ଯା ନ ହେଲେ ନ ଚଲେ । ଏହାକୁ ପିଛି କଲେଇ ଯିବାକୁ ଦୁର୍ଗାପଦର ଭାରି ଲଜ୍ଜା ହୁଏ । ହେଉ ନା ସେ ଦରିଦ୍ର, କିନ୍ତୁ ଏ ରିଭତା କାହିଁକି ? ଆଜିକାଲି ସେ ପିତାଙ୍କୁ ଲୁଚାର ସାବୁନରେ ଲୁଗା ପରିଷାର କରି ନିଏ । ପୂର୍ବର ଅବିନ୍ୟସ୍ତ ତୈଳହୀନ ବଡ଼ ବଡ଼ ମୁଣ୍ଡବାଳଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଆମୂଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ସେ ଯଥାସମ୍ବ ପିତାଙ୍କୁ ଲୁଚି ଥାଏ । ତାର ମନେ ହୁଏ ତା ମନ ଉପରେ ବାପା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ।

ପୁତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲେ ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ । ଖେଳାଖେଳି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ଗାପଦକୁ କମ ଅପମାନ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେ

ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ମଧ୍ୟ କବିତା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସାହାସ କରି କେବେହେଁ ନିଜର ନାମ ଦେଇ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଗାପଦ ଗୋଟାଏ ନୃତ୍ୟ ଶର୍ମିର ଆନନ୍ଦରେ ପାଗଳ । ପିତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ତାର କଷତ୍ରୋଧ କଲେହେଁ ସେ ଆନନ୍ଦକୁ ମାରି ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

କିନ୍ତୁ ନାନା ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ଗାପଦ ରାଜକୁମାରୀର ସନ୍ଧାନ ପାଏ ନାହିଁ । ମଣିରେ ମଣିରେ ତାର ହୃଦୟ ହାହାକାର କରିଛଠେ । ତାର ସାଇ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ବନ୍ଦୁ କହିଲେ ଯାହା ଦୁଷ୍ଟୀଏ ସେପରି କେହି ନାହାନ୍ତି । ପିତାଙ୍କ ତାର ଭୟ । ମା ବା ଭଉଣୀକୁ ହୃଦୟର ଏ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜଣାଇ ମଧ୍ୟ ଲାଭ ନାହିଁ । ମନକୁ ମନରେ ମାରି ଦୁର୍ଗାପଦ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଦିନ କଟାଏ । ଏ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଯେତେବେଳେ ତାର କଷତ୍ରୋଧ କରେ ସେତେବେଳେ ଜଗତଟା ମିଥ୍ୟା ମନେ ହୁଏ । ଶକ୍ତିରାଜ୍ୟ ଦୁର୍ଵିକର ପଢା ଠିକ୍ ଭାବି କେତେବାର ସେ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହେବାକୁ ଭାବିଛି । କିନ୍ତୁ ପାରି ନାହିଁ ।

ଅଛଦିନ ଆଜେ ଦୁର୍ଗାପଦ ସମ୍ବନ୍ଧ ଡେଶାର ସତରଣ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇଛି । ପିତାଙ୍କର ଏଥରେ ଆନନ୍ଦ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଗାପଦର ଏ ସବୁ ଯେତେ ବଜୁଡ଼ି, ତାଙ୍କର ଆଶା ସେତେ କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇ ଆସୁଛି । ତାଙ୍କର ସର୍ବଦା ଭୟ କାଳେ ଦୁର୍ଗାପଦ ପଢାପଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ପିଲାଙ୍କ ଭାବି ଏଥରେହେଁ ମାତ୍ରିବ । ଦୁର୍ଗାପଦର ମଧ୍ୟ ମନରେ ସୁଖ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଅଭାବ ତାର ମନକୁ ସର୍ବଦା ଆଛନ୍ତି କରି ରଖିଆଏ । ସେବିନ ମନର ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ କାଠଯୋଡ଼ି କୁଳରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ନଦୀରେ ଆସିଛି ପ୍ରବନ୍ଧ ବନ୍ୟା । ନଈ ବନ୍ଧ ଅର୍ଦ୍ଧବୃକ୍ଷାକାରରେ ଯେଉଁଠି ନଈ ଭିତରକୁ ପରି ଯାଇଛି ପାଣିର ଧକକା ଲାଗି ସେଠାରେ ଭୟକର ଭଉଁରି ହୁଏ । କଟକରେ ଏହି ଭଉଁରି ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ କେବଳ ଦୁର୍ଗାପଦ ସକ୍ଷମ । ସେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଭଉଁରି ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ନଈ ବନ୍ଧରେ ଲୋକର ଭିଡ଼ ହୁଏ ତାର ଅଭୂତ ସତରଣ କୌଣସି ଦେଖିବାକୁ । ପଣ୍ଡିତ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ୍ରଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାମାନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା, ସେଥିପ୍ରତି ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ସେ ଭାବୁଆଏ ନିଜକଥା । ହଠାତ୍ ଦେଖିପାରିଲା ଗୋଟିଏ ବାକିକା ବୁଝୁଛ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାଣିର ଭୟକର ଦୁଷ୍ଟୀ ଉପରୋଗ କରୁଥିଲା । ସେ କିଏ ଜାଣିବାର ଅବସର ବା ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଘରକୁ ଯାଇ ଲୁଗା ବଦଳାଇ ଆସି ଭଉଁରି ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଗର୍ବର ସହିତ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ଭୟ ଓ ବିସ୍ମୟରେ ବାକିକାର ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ କିପରି ବିଷ୍ଟାରିତ । ସେ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହରେ ନାନା କୌଣସି ଦେଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଘଟଣାଘନରେ ଉପାର୍ଥିତ ହେଲା ତା'ର ସାଇ ଗୋପାଳ । ସୁନ୍ଦର ସୁଶ୍ରୀ ଚେହେରା,

ଅସାଧାରଣ ବାକପଢ଼ୁ । ପାଣିକୁ ତାର ଛେଳିପରି ଉତ୍ତ ହେଲେ ହେଁ ପଣ୍ଡାଦପଦ ହେବାର ପିଲା ସେ ନୁହଁ । ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସେ ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ନାନା ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାର କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ସେ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ଭାବିଲେ ସେ ଦୁର୍ଗାପଦର ସନ୍ତରଣ ଶିକ୍ଷକ । ଅବସ୍ଥାଟି ବୁଝିପାରି ସେ ଅଧିକ ଉତ୍ସପ୍ରଦ କୌଣସିମାନ ଦେଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଭଉଁରିରେ ବୁଡ଼ିଯାଇ ଦୁର୍ଗାପଦ ତା ଭିତରେ ଅନେକ କ୍ଷଣ ରହିଲା । ସମସ୍ତେ ଉତ୍ତରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ସରବେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତରା ଭିତରେ ପାଣି ଭିତରୁ ବାହାରିଲା ଏବଂ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ରାଜକୁମାରୀ ଅପହୃତା । ଉପରକୁ ଆସି ଦେଖିଲା ଗୋପାଳ ବାନିକା ସହିତ ହସି ହସି କଥା କହିଯାଉଛି ।

ସେବିନ ରାତିରେ ତାର ଭାରି ଛୁଟ ହେଲା । ହୃଦୟର ସେହି ଶୂନ୍ୟତା ଯେପରି ତାର କଷାରୋଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମନ କଥା କାହାକୁ ନ କହିବା ଯାଏଁ ମନ ଭିତରେ ଲାଞ୍ଛି ରହିଲା ଗୋଟାଏ ଅସହ୍ୟ ଅସ୍ଵାସି । କାହାରେ ଚଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚିତ୍ର ତାର ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା । ମୁହଁରେ ଲାଗି ରହିଛି ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ହସ । ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ହସ ଯେପରି ପୋଛିଦେଲା ତାର ବେଦନାର ସମସ୍ତ କାଳିମା । ତାର ମନେ ହେଲା ଉତ୍ସବାର ତାର ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ବନ୍ଦୁ । ଚିତ୍ରଟି ସାମନରେ ଥୋଇ ଦୁର୍ଗାପଦ ତାର ବ୍ୟଥି ହୃଦୟ ଅଜାହି ଦେଲା । ଅନେକଟା ହାଲୁକା ଲାଗିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପଦ ବର୍ଷମାନ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଯୁବକ । ଯୌବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ପ୍ରକୃତିର ସଙ୍କେତ ଅସ୍ତ୍ର ହେଲେ ହେଁ ଦୁର୍ବାର ରତ୍ନ ମାଂସରେ ଗଡ଼ା ଗୋଟିଏ ନାରୀ ସେ ଖୋଜେ । ଅମୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରେମରେ ସେ ମାଦକତା ପାଏ ନାହିଁ ।

ଆଶା, ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ଚାରିବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା । ଏତିକି ଟିକିଏ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ତାର ସବୁ ଦିଗ୍ବରେ ସାଫଳ୍ୟ ନିରଥ୍କ ମନେ ହେଲା । ଶୂନ୍ୟତାରେ, ବେଦନାରେ ତାର ମନ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ଯେଉଁଦିନ ବି.ଏ. ପାସ୍ କଲା, ସେବିନ ମଧ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁ ବାବୁ ହାତରେ ଲାତୁ ହାଞ୍ଚି ଧରି ଅଗଣାରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ତାକର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ଆଉ ବେଶୀ ତେରି ନାହିଁ । ଉରେଜନାରେ ତାକର ଆଞ୍ଚି ଯୋଡ଼ିକ ସେବିନ ମଧ୍ୟ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପଦର ଇତି ମଧ୍ୟରେ କିନ୍ତୁ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ନିଜର ବିଗତ ଜୀବନ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ଦୁର୍ଗାପଦ ଦିନେ ଚମକି ଉଠିଲା । ଏତେ ଦିନ ସେ କଠୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପାଲନ କରୁଥିଲା । ପିତାକର ଓ ନିଜର ଅତ୍ୟଧିକ ଦମନ ଯୋଗୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତା ଭିତରେ ଯୌନ ବିକାର ସହ ନାନା ମାନସିକ ବିକୃତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବାର ଦେଖି ଦୁର୍ଗାପଦ ହତୋସାହ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଗର ସହଜ ସରଳ ମନ ଆଉ ତାର

ନାହିଁ । ହିଂସା, ଅବିଶ୍ୱାସ, କଳହପ୍ରିୟତା, ଉର୍ଷା, ଆଳସ୍ୟ, ଲୋଭ ଆଦି ଧୀରେ ଧୀରେ କେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିପାରି ନଥିଲା । ସେ ଚମକି ଯେତେବେଳେ ନିଜର ସ୍ଵରୂପ ଦେଖିଲା ସେତେବେଳେ ସେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ମନର ସବୁ ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ମନର ସରଳ ସହଜ ଗତିକୁ ସେ କଷାରୋଧ କରି ମାରିଦେବାକୁ ବସିଲା । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ତାର ପିତା ଏତେଦିନ କରି ଆସୁଥିଲେ ନିଜ ଅଞ୍ଚାତରେ ସେଇ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ କରିବାକୁ ଆଗସ୍ତ କଲା । ବାହାର ସହିତ ଆଉ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିଲା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡର ବାଳପୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କରି ସେ ପିଛିଲା ଗେରୁଆ ମୋଟ ଧୋତି ଓ ଚାଦର । ଭୟରେ ସମସ୍ତ ବିଳାସ ସେ ତ୍ୟାଗ କଲା । ମନର ଦୁର୍ବଳତା ଯେତେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା, ତାର ଅନୁଷ୍ଠାନ ସେତେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବିଷ୍ଣୁବାବୁ ପୁତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ବରଦା ଦେବା ଭୟରେ କହିଲେ, ଶୁଣୁଚ, ପୁଅକୁ ବାହା କରି ଦିଅ, ନ ହେଲେ ସେ ଦଶ କମଣ୍ଡରୁ ଧରି ବାହାରିଯିବ । ବିଷ୍ଣୁବାବୁ ହସି କହିଲେ, ପାଗଳ ହେଲ । ପଡ଼ାପଡ଼ି ସମୟରେ ମନ ଏସବୁ ଆଡ଼େ ଯିବା ଭଲ । ପଡ଼ାପଡ଼ି ସରିଲେ ଗୋଜଗାର କଲେ ମନ ଫେରାଇବାକୁ କେତେକଣ ଲାଗିବ ।

ଏତେ କରି ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ଗାପଦ ନିଜ ଅନ୍ତରର ଇଛାକୁ ଲୋପ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଇଛା ବହୁ ଇଛା ହୋଇ ବହୁ ବିକୃତ ରୂପଧରି ତାକୁ ଶାଶିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦର ନିଜ ଉପରେ ଭୀଷଣ ଘୁଣା ଜାତ ହେଲା ଏବଂ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଲା ପୁଥୁବଳ ଉପରେ । ବିଷନ ହୋଇ ସେ ଭାବିଲା ବିବାହ କଲେ ତାର ସବୁ ବିକୃତି ଚାଲିଯିବ । ନିଜର ଅଭିପ୍ରାୟ ସେ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ପ୍ରକାଶ କଲା । ବରଦା ଦେବା ଭୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବଚା ସ୍ଥାମୀଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇଲେ ଏବଂ ବହୁ ଗଞ୍ଜଣା ସହ୍ୟ କରି ଫେରିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅପମାନ ସହି ‘ବାହାପାଗଳ’ ଦୁର୍ମାମ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ନିରାଶ ହୋଇ ସେ ଘାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ପିତାକୁ ଅନେକ ବୁଝାଇ ସେ ଗଲା ପାଚନା ଏମ.୧., ବି.୧ଲ. ପଡ଼ିବାକୁ । ବିଷ୍ଣୁବାବୁ ନିଜର ଓ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁଖ ସ୍ଥାଇଦ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କରି ତାଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ଆୟର ତିନି ଭାଗରୁ ଦୁଇଭାଗ ପଠାଇଲେ ପୁତ୍ର ପାଖକୁ । ପାଚନା ଆଦି ପ୍ରଥମ କେତେଦିନ ଅବଶ୍ୟ ଭଲ ଲାଗିଲା, କିନ୍ତୁ ଅଛଦିନ ପରେ ତାର ଅନ୍ତରର ବୁଝାକ୍ଷା ପୁଣି ଦେଖା ଦେଲା । ଏତେ ଦିନ ନିଜ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାର ଶରୀର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଉ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ଶତ୍ରୁ ଓ ପ୍ରେରଣା ସେ ହରାଇଛି । ଏଥର ସେ ନିଜକୁ ଜସାଇ ଦେଲା ପ୍ରବୃତ୍ତିର ପ୍ରୋତ୍ତରେ । ତାର ମନ ଯୁଦ୍ଧ କଲା, ଯୌନ ପ୍ରବୁରି, କ୍ଷୁଧା ଓ ଦୃଷ୍ଟା ଜଳି

ଗୋଟିଏ ଶାରୀରିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ପ୍ରେମ ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିର ନାମାନ୍ତର ମାତ୍ର । ଅତେବ ଏ ମୌଳିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ ହେଲେ ତାହାର ଏ ନିର୍ମମ ଦୁର୍ବଲତା ଚାଲିଯିବ ।

ଦିନେ ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ ସହିତ ସେ ଗଲା ବେଶ୍ୟା ଘରକୁ । ଅପରିଷାର, ଅସ୍ଵାସ୍ୟକର ପରିଷିତି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପୌଡ଼ା ବେଶ୍ୟା । ବନ୍ଦୁ ବୟସ ବିଷୟରେ ପଚାରିବାରୁ ବେଶ୍ୟାଟି ଯାହା କଲା ସେଥୁରେ ଅତି ବଡ଼ କାମୁକର ମଧ୍ୟ ବିତ୍ତସା ହେବ । ବେଶ୍ୟାଟି ନିଜର ବକ୍ଷ ଉନ୍ତୁତ କରି ପ୍ରମାଣ ଦେଲା ସେ ଯୁବତୀ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଘରଣାଟି ତା ମନକୁ ବିତ୍ତସା ଆଣିଦେଲା, ତାହା ବନ୍ଦୁକୁ ଅଧିକ କାମୋଦ୍ଦର କଲା । କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ନିର୍ଲଞ୍ଜ ଭାବରେ ତାର ବନ୍ଦୁ ହସି କହିଲା, ପ୍ରଥମ ଥର ଏମିତି ଲାଗେ ! ଦୁଇ ଚିନିଥର ଆସିଲେ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ଦୁର୍ଗାପଦ ସେବିନ ଘୁଣାରେ ମୁହଁ ଘୁରାଇ ନେଇଥିଲା । ସେବିନ ସେ ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲା ଯେ ଏ ଘରଣାଟି ତାର ଅଞ୍ଚାତରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ବୁଢ଼ିର ବାହ୍ୟ ଆବରଣ ରେବ କରି ସର୍ବ କରିଛି ମନର ଗୋଟାଏ ନିଗ୍ରହ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ମନର ଗହାରରେ ଥିବା ଉଛ୍ଵାସୁଡ଼ିକ ପ୍ରତର୍ଣ୍ଣ ଶତ୍ରୁରେ ସବୁ ବାଧା ୧୦ଲି ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ନାନା ବିଳାସରେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲା । ଯେଉଁ ଯୌନ ଜ୍ଞାନ ତାର ପାଇବାର ଉଚିତ ଥିଲା ସୁଦର ସ୍ଵାସ୍ୟକର ପରିଷିତିରେ ତାହା ସେ ପାଇଲା ଅତି ଅସ୍ଵାସ୍ୟକର ପରିଷିତିରେ ।

ଦୁର୍ଗାପଦର ଚିନ୍ତା ପିଲାଦିନକୁ ଅତିମୁଖୀ । ଦିନେ ଗଜାକୁଳରେ ଏକା ବସି ଜାରୁ ଭାରୁ ସେ ପୁଣି ଚମକି ଉଠିଲା । ଉଗବାନକୁ ଭାବି ବା ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ସେ ଆଜିକାଲି ସାନ୍ତ୍ଵନା ପାଏ ନାହିଁ । ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିତି ଉଗବାନ ବ୍ୟର୍ଥ ଏବଂ ଭାତ ମାନବର କଷନା । ସେ ପାଚନାରୁ ପୁଣି କଟକ ପଳାଇ ଆସିଲା । ଦୁର୍ଗାପଦର ମାମୁଁ ଥାନ୍ତି ପାଚନାରେ । ବିଷ୍ଵବାକୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ସବୁ ଶୁଣି ସାରିଥିଲେ । ଯିର ଦୃଷ୍ଟିରେ କେବଜ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କ୍ରୋଧ ଏବଂ ହତାଶାରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଥରେ ଭାବିଲେ ଆଶା ଯେତେବେଳେ ଗଲା ସେତେବେଳେ ପୁତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଜନ କଥା । କିନ୍ତୁ ତଦୟି ନ ମୁହଁତି ଆଶାରାଷ୍ଟମ । ଉଦ୍ୟତ କ୍ରୋଧକୁ ତାପିରଖି ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ପୁଣି ବୁଝାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ଯେ ବୁଝିଲା ତା ତୁହେଁ, ପିତାଙ୍କର ଆଶାରାଷ୍ଟମ ଉପରେ ତାର ଦୟା ହେଲା । ନିଜର ବ୍ୟର୍ଥତା ପାଇଁ ମରଣୋକୁଶୀ ପିତାଙ୍କୁ କଷ ଦେଇ ଲାଭ କଥା ? ପୁଣି ସେ ପଢ଼ାପଢ଼ିରେ ମନ ଦେଲା । ସେ ନିଜକୁ ହଜାର ଦେଲା ନାନା କର୍ମରେ ସେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିଲା । ବିଷ୍ଵ ବାବୁକୁ ଏସବୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝିପାରି ଥିଲେ ପୁତ୍ରର ଯଥେଷ୍ଟ ବୟସ ହୋଇବି । ଓକିଲାଟି ପାଶ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ବିଷ୍ଵ ବାବୁ

ଆଉ ବଞ୍ଚିଲେ ନାହିଁ । ବୟସ ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଆଶା ନାନା ବ୍ୟର୍ଥତାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ଶରୀରକୁ ଆଉ ବେଶୀ ଦିନ ଟାଣି ନେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିବାର ଅଛ ଦିନ ପରେ ସେ ପ୍ରାଣ ଡ୍ୟାଗ କଲେ । ମତ୍ତୁୟ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଦିଓଟି ଅମରଭର ଆଶାରେ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସେ ଦୁର୍ଗାପଦ ମୁହଁକୁ ତାହିଁ ତାହିଁ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ଛାଡ଼ିଲେ । ମରିବା ଆଗରୁ ସେ ଦୁର୍ଗାପଦ ଉପରେ ଆଶାବାଦର ବୋଝ ଲଦି ଦେଇଗଲେ ।

ଆଶାବାଦ ସହିତ ଯେଉଁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ବୋଝ ମଧ୍ୟ ଲଦା ହେଲା ସେଥିରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ଆଉ ଓକିଲାଟି କରିବା ହେଲା ନାହିଁ । ପନ୍ଥର ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ଜାର ପଡ଼ିଲା ଦୁର୍ଗାପଦର ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅନନ୍ତିଷ୍ଠ କାନ୍ତି ଉପରେ । ନିଜର ସେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ କର୍ମପ୍ରେରଣା ନାହିଁ । ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦେଲା ଅର୍ଥଚିନ୍ତା । ତାର ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ନିଆଁ ଜନ୍ମଥିଲା ତାହା ତାକୁ ତିଳେ ତିଳେ ଦରଧ କରୁଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ବିକଟ ରୂପ ଆଖି ସାମନାରେ ଦେଖି ସେ ଆତକିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ପିତାର ମତ୍ତୁୟର ମାସକ ଭିତରେ ତାର ବୟସ ଦଶବର୍ଷ ଆଗେଇ ଯାଇଛି । ଦର୍ଶଣ ସାମନାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଅଣନ୍ତ୍ରିଶ ବର୍ଷର ଯୌବନ ଦେଖି ତାହାର ଲଜ୍ଜା ହେଲା । ପ୍ରକୃତି କିନ୍ତୁ ନିର୍ମମ । ଏତେ କଷରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ନାକ ଦଉଡ଼ି କୋହଳ ହୋଇ ନାହିଁ । ଶୁଷ୍ଠରେ ସେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଚାଲିଛି । ଦୁର୍ଗାପଦ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଆଖିବାକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଲା ତାର ଜ୍ଞାନରେ । ଲେଖାଲେଖି ସେ ଅନେକ ଦିନ ଆଗରୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ପୁଣି ଆରୟ କଲା । ନାନା ବହି ପଡ଼ି ସେ ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାହାର ଜ୍ଞାନ ଓ ସ୍ଵାଧୀନ ଚିତ୍ତାଧାରା ପାଇଁ ସେ କିନ୍ତୁ ସୁଖ୍ୟାତି ମଧ୍ୟ ଲାଭ କଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଏହି ସୁଖ୍ୟାତି ପ୍ରତି ତାର ଗୋଟାଏ ମୋହ ଜାତ ହେଲା । ସଜା ସମିତିରେ ବଜୁଡ଼ା ଦେଇ କରତାନି ଉପରୋଗ କରିବାରେ ସେ ଗୋଟାଏ ମାଦକତା ଅନୁଭବ କଲା । ଯେଉଁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଫୁଲାଇବାରେ ତାର ଗୋଟିଏ ନାରୀକୁ ଆକୃଷ କରିବା ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ତାହା ବିକୃତ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଶଂସା ଏବଂ ବହୁଲୋକ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିଷ୍ଟାର ପ୍ରତି ମୋହରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଭାରତର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ସେତେବେଳେ ତୀର୍ତ୍ତ ଆକାର ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାୟନ୍ଦରେ ପଣ୍ଡିତ ପଟେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଶ୍ଵିତ ଯେତେ ହାସ୍ୟକର ହେଉଥାଏ ଭାରତରେ ସେମାନଙ୍କ ଶାସନ ସେତେ ନିର୍ମମ ହେଉଥାଏ । ଶାସନ ଚାଲିଥାଏ ସେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁକ ମୁନ ଓ ଅର୍ଦ୍ଦନାହସ ଦ୍ୱାରା । ସବୁ ନେତାମାନେ ଥାଆନ୍ତି ଜେଲରେ । ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଅପମାନ ପହଞ୍ଚିଥାଏ ଚରମ ସୀମାରେ । ଦୁର୍ଗାପଦକୁ ଏ ଅପମାନ

ଯେତେବେଳେ ଅସହ୍ୟ ବୋଧହେଲା ସେ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲା । ଘରେ ତାର ଉଦେଶ୍ୟ ଜଣାଇଲା । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତରେ କ୍ରଦନ କରି ଉଠିଲେ । ବରଦା ଦେବୀ ଭାରି ଭାବୁ । ତୁର୍ଗାପଦ ପିତାର ତୁର୍ବି ସହିତ ପାଇଛି ମାତାର ଭାବୁତା । ବରଦା ଦେବୀ କାହିଁ କାହିଁ କହିଲେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ନ ଚାହିଁ ତୋର ବାପା ଯେ ଏତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ, ତାହା କଥଣ ଏଇଥିପାଇଁ ? ଯାହାର ଏତିକି ଚିକିଏ କର୍ବ୍ୟବୋଧ ନାହିଁ । ସେ କଥଣ ଯିବ ଦେଶର କାମ କରିବାକୁ !

ଅଗତ୍ୟା ଚାକିରିଟିଏ ପାଇଁ ସେ ବ୍ୟଷ୍ଟ ହେଲା । ବାପା ବଞ୍ଚିଥିବାବେଳେ ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଇଂରେଜ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରହାର କରିଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଦୋଷ ଥିଲା କର୍ମଚାରୀଙ୍କର । ସ୍ଵାଧୀନତା ଆଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଇ ପାରି ନଥିବାରୁ ତା' ମନରେ ଯେଉଁ କ୍ଷୋଇ ଥିଲା, ନିଜର ଭାବୁତା ପାଇଁ ତା ନିଜ ଉପରେ ଯେଉଁ ରାଗ ଥିଲା, ସେ ରାଗ ପଡ଼ିଲା ସେ ଇଂରେଜ ଉପରେ । ଏ ଘଟଣା ପାଇଁ ତୁର୍ଗାପଦର ଚାକରି ମିଳିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଗଲା । କୌଣସି ଭାରତୀୟ ସରକାରୀ ବା ବେସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଚାକରି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଘରର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଏପରି ଯେ ଜିକ୍ଷା ବୁଝି କରିବାକୁ ଆଉ ତେରି ନ ଥାଏ । ସ୍ରୀ ଓ ବାଜକ ବାଜିକା ନେଇ ପନ୍ଥର ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ପରିବାର । ସ୍ରୀମାନଙ୍କର ଏପରି କୌଣସି ଗୁଣ ନାହିଁ ଯେ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନରେ ସାହାୟ୍ୟ କରିବେ । ତୁର୍ଗାପଦ ସମସ୍ତ ଲଜ୍ଜା ଓ ଉଜାଶା ତ୍ୟାଗ କରି ଚାକରି ଅନୁସର୍ନାନରେ ହୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସବୁଠୁଁ ବଳି ତାଙ୍କୁ ଅପମାନ ଲାଗିଲା ଏକଥା ଦେଖି ଯେ ଯେଉଁ କନ୍ୟା ପିତାମାନେ ବିଷ୍ଵପ୍ରସାଦ ବାବୁ ବଞ୍ଚିଥିବା ସମୟରେ ବାରମ୍ବାର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ସହ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଉଥିଲେ ସେମାନେ ଏ ତୁର୍ଦିନରେ ଥରେ ଚାହିଁଲେ ବି ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଚାକରି ଦେଲେ ଜଣେ ଇଂରେଜ ।

ସାମାନ୍ୟ ପଇଁତିରିଶ ଚକାର ଚାକରି ହେଉ ପଛେ ଘରେ ସମସ୍ତେ ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରିଲେ । ତୁର୍ଗାପଦ କିନ୍ତୁ ବାଜି ପଡ଼ିଲା । ଘରେ ଯାହା ସାମାନ୍ୟ କେତେ ଖଣ୍ଡ ଅନକାର ଓ ଜମି ଥିଲା, ତାହା ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲା । ତୁର୍ଗାପଦ ତଥାପି ଆଦର୍ଶଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରଣଦାତାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଦାଣ୍ଡରେ ଅପମାନ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ସେଠି ଗୁରୁ ନେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁବିଧା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଦିନେ ହେଲେ ଲୋକ ହୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅବସ୍ଥା ଏପରି ହେଲା ଯେ, ମାତ୍ର ଚାରିଆଶା ନେବାକୁ ତାର ଲୋକ ହେଲା । ମନ ତାର ଯୁଦ୍ଧ କଲା, ଆଦର୍ଶ ବୋକାମିର ନାମାନ୍ତର ମାତ୍ର । ତାର ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିବାର ଅଧୁକାର ଅଛି । ଏ ଯୁଗରେ ଯଦି ବଞ୍ଚିବାର ଉପାୟ ଏହାହିଁ ହୁଏ, ସେ

କାହିଁକି ଏ ଉପାୟ ନ କରିବ । କିନ୍ତୁ ଏଠି ବି ତା'ର ଭୀବୁଢା ଏବଂ ଏଇଥିପାଇଁ ସେ ସାଧୁ ସାଜି ରହିଲା ସିନା, ସାଧୁତାର ଆନନ୍ଦ ପାଇଲା ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଦିନେ ସବୁ ଓଳଚ ପାଲଚ ହୋଇଗଲା । ଯେତେବେଳେ ବିମଳକାନ୍ତ ବାବୁ ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟାସହ ଦୁର୍ଗାପଦର ଘରର ଶୋଟିଏ ପାଖରେ ଭଡା ନେଇ ରହିଲେ । ବାଣୀର ଉଚ୍ଚ କୁଚ, ବର୍ଣ୍ଣଳ ନିତ୍ୟ ଉପରେ ନର୍ତ୍ତକ କେଶଗୁଛୁ, ଅପାଞ୍ଜ ଚାହାଣୀ, ଲାସ୍ୟମୟ ଗମନ ତାକୁ ଦୁର୍ବାର ଶକ୍ତିରେ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାର ପ୍ରତି ପଦକ୍ଷେପରେ ଦୁର୍ଗାପଦର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧମନୀରେ ରତ୍ନ ଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଅନୁଭବ କଲା ଯେପରି ତାର ମଣ୍ଡିଷ ଉପରେ ରତ୍ନର ଚାପ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଯୌବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ହୃଦୟରେ ଏହିପରି ବେଦନା ସେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ତାର ସୁପ୍ତ କାମନା ଜାଗ୍ରତ ହେଲା ଭୀଷଣ ବୁଝୁଷା ନେଇ । ଆଉ ଯାହା କିଛି ବାକି ଥିଲା ବାଣୀର ମୁହଁରୁ ନିଜ ଲେଖାର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡଟି ଏକଦମ୍ ଘୂରିଗଲା । ବାଣୀର କିରାଣୀକୁ ଘୃଣା । ଦୁର୍ଗାପଦ କାହାରିକୁ ନ ପଚାରି ଚାକିରିବୁ ଇଷ୍ଟପା ଦେଲା । ଘରର ସମସ୍ତେ ପୁଣି ସମସ୍ତରେ କ୍ରୂଦ୍ଧ କରି ଉଠିଲେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ଗର୍ବର ସହିତ ବାଣୀର ମୁହଁରୁ ଚାହିଁଲା ପ୍ରଶଂସା ପାଇଁ । ବାଣୀର ପାତକା ଅଧରରେ ଖେଳିଗଲା ମୋନାଲିସାର ରହସ୍ୟମୟୀ ହସ । ଦୁର୍ଗାପଦ ତାହାକୁହଁ ଯଥେଷ୍ଟ ମନେ କଲା । ଯାହାର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ସେ ଯୌବନର ଉତ୍ସାହ ଦେଇଛି ସେ ଆଜି ଦୁଆରେ । ଦୁର୍ଗାପଦର ଜୀବନଧାରା ବଦଳି ଗଲା । ତାର ଲୁପ୍ତ ପ୍ରେରଣା ଓ ଆଦର୍ଶ ଫେରି ଆସିଲା । ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଦକ୍ଷିଣା ପବନରେ ଆକାଶର ଉତ୍ସାହର କଳାମେଘ ନିମିଷକେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେଲା ଭଳି ତାର ସବୁ ବିକୃତି ତିରୋହିତ ହେଲା । ଦୁର୍ଗାପଦ ପୁଣି ଲାଗିପଡ଼ିଲା ବ୍ୟାୟାମ ଓ ଲେଖା ପଡ଼ାରେ । ଅଛଦିନ ଭିତରେ ତାହାର ଚେହେରାର ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଗଲା । ଦେହ ଓ ମନରେ ସେ ଅପୂର୍ବ ରୋମାଞ୍ଚ ଅନୁଭବ କଲା ।

ଓକିଲାଟି ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏଣେ ବାଣୀ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ତାର ପୈର୍ୟ ନାହିଁ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଶୁଷ୍ଟ ପ୍ରଶଂସା କରିବାକୁ ତାର ସମୟ ନାହିଁ । ତାର ପ୍ରତିଦିନ ଶ୍ରୀନିବାସ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ନିଜ ବିଷ୍ୟରେ ନାନା ଅଭ୍ୟାସ କଥା ସୁନ୍ଦର ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ କହି ସେ ବାଣୀର ମନ ଜୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ବାଣୀର ସାମାନ୍ୟ ଜାହା ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପୂରଣ କରେ । ଦୁର୍ଗାପଦ ଭାବେ ଏ ନିର୍ଲଙ୍ଘତାକୁ ବାଣୀ ନିର୍ମଳ ଘୃଣା କରୁଛି । ନିଜର ନାନା ଶୁଣ ଓ ପୌରୁଷ ଦେଖାଇ ଦୁର୍ଗାପଦ ବାଣୀକୁ ଆକୃଷ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିନ୍ତୁ ତାର ଅଭ୍ୟାସ ଭୟ ଶ୍ରୀନିବାସ ପ୍ରତି । ଥରେ ଶ୍ରୀନିବାସର ଏହି ନିର୍ଲଙ୍ଘତା ପାଇଁ ଦୁର୍ଗାପଦ ତାକୁ ଅପମାନ ଦେଇ କୁହେ । ଶ୍ରୀନିବାସ ଗୋଟାଏ ଅବଜ୍ଞାର ହସି କହେ, ଏଥୁରେ ଲଜ୍ଜା କରିବାର କଥା ଅଛି । ବର ବା

ମୟୁର ବଗୁଲୀ ବା ମୟୁରୀକୁ ଆକୃଷ କରିବା ପାଇଁ ନାନା ପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦେଖାଏ । ଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରାଣିଙ୍ଗତରେ ବହୁ । ତୋ ମତରେ ଏ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଲଜ୍ଜତା । କିନ୍ତୁ ଏହାହିଁ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ । ସମାଜର ଅପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ ଓ ଆଦର୍ଶ ଯୋଗୁଁ କେତେକ ବ୍ୟର୍ଥ ଯୁବକ ସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀ ପ୍ରତି ଉଦ୍‌ଦାସୀନ୍ୟ ବା ଅବଜ୍ଞାର ଭାବ ଦେଖାଇ ନାରୀକୁ ଆକୃଷ କରିବାର ଯେଉଁ ପଛା ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି, ତାହା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟର୍ଥ ଯୁବକର ମନକୁ ଭଲ ଲାଗି ପାରେ, କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ଅଚଳ । ତା ଛଢା ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ତାହା ଅସ୍ଵାକ୍ଷୟକର ମଧ୍ୟ ।

କେତେଥର ନଈ କୁଳରେ ବାଣୀ ସହିତ ଏକା ବସିଥିବା ସମୟରେ ଦୁର୍ଗାପଦ ଭାବିଛି ତାର ମନ ଖୋଲିଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଖାଲି ତାହିଁ ରହିବା ଛଢା ସେ ଆଉ କିଛି କରିପାରି ନାହିଁ । ବ୍ୟର୍ଥତାର ଗୋଟାଏ ଅଯଥା ଗର୍ବ ଅଛି । ସେହି ଗର୍ବରେ ଦୁର୍ଗାପଦ ରହାକରେ ବାଣୀ ଆଗେ ଏ ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରକାଶ କରିବ । ଯେଉଁ ଅଣ୍ଠି ତାକୁ ଚିନେ ଦଷ୍ଟ କରୁଥିଲା, ତାହା ଅନୁଭବ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ଗାପଦ ଏହାକୁ ଦୁର୍ବଳତା ବୋଲି ମନକୁ ଛୁଲାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ନିଜର ମନ ଖୋଲି ସବୁ କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କେବେହେଁ ତାହା କରି ପାରିନାହିଁ । ନିଜର ଏ ଅକ୍ଷମତା ଯେତେବେଳେ ତାର ଅସହ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ସେତେବେଳେ ତାର ଆଖିରୁ ପାଣି ଝରି ପଡ଼େ । ଦିନେ ସେ ସବୁ ଦୁର୍ବଳତା ୧୦ଲି ବାଣୀକୁ ତାର ମନକଥା କହିବାକୁ ତାର ଘରକୁ ଗଲା । ସେ ଦିନ ବାଣୀ ଘରେ ଏକା । ଘରକୁ ଯାଇ ସେ ଯାହା ଦେଖିଲା ସେଥୁରେ ସେ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଛଢା ହୋଇ ରହିଲା । ବାଣୀ ଯାହାକୁ ଘୁଣାକରେ ବୋଲି ସେ ଭାବିଥିଲା ସେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ରହିଛି ବାଣୀକୁ । ବାଣୀ ତାର ଛାତିରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଛିଢା ହୋଇ ରହିଛି । ଦୁର୍ଗାପଦର ମୁଣ୍ଡ ହଠାତ ଘୁରିଗଲା । ସେ କୌଣସି ମତେ ନିଜକୁ ସମାଳି ଶ୍ରୀନିବାସର ମୁଣ୍ଡ ପଚାଇ ଦେବାର ଅଦମ୍ୟ ଉଚ୍ଛାକୁ ତାପି ଧରି ଧାରେ ଧାରେ ଫେରି ଆସିଲା । ସମସ୍ତ ନାରୀ ଜାତି ପ୍ରତି ଘୁଣାରେ ତାର ଦେହ ଥରି ଉଠିଲା । କୌଣସି ନାରୀର ମୟୁଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦର ବେଳ ଚିପି ମାରିଦେବାର କହନାରେ ସେ ଗୋଟାଏ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କଲା ।

ଘରକୁ ଫେରିଆସି ବୃଥା କାରଣରେ ସେ ତାର ସାନ ଭଉଣୀକୁ ପ୍ରହାର କଲା । ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ରଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲେ । ସେ କିନ୍ତୁ ଭାବୁଥାଏ ନାରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ଉଚ୍ଛଳନାର ନାମାନ୍ତର । ଆଜିକାଲି କାହାରି ସଂୟମ ନାହିଁ । ଏହି ଅସଂୟମକୁ ପ୍ରଶ୍ନୟ ଦେବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ମତ ଉଠିବି ନାରୀକୁ ସ୍ବାଧୀନତା ଦେବା । ମୁଁ ଯଦି କ୍ଷମତା ପାଆନ୍ତି । ଏଇତ ନାରୀ । ବାହାରର କ୍ଷଣିକ ବୌଦ୍ଧଯ୍ୟ ତଳେ ପୂର୍ବ, କୁମି, କୁଷିତ ହାଡ଼, ମିଥ୍ୟା, ଛଳନା, ବ୍ୟର୍ତ୍ତିଚାର, ନରକ । ଦୁଇ ଶକ୍ତରକର ପଛାହିଁ ଠିକ ।

ପରଦିନ ତାର ଜୀବଣ କଷ ସହ କୁର ଆସିଲା । ଏ କୁର ଛାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ତାର ତିନି ମାସ । ଚିକିତ୍ସା ବିନା ମରୁ ମରୁ ଦୂର୍ଘାପଦ ବଞ୍ଚି ଉଠିଲା କିନ୍ତୁ ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରିବାକୁ ତାର ବେଳ ନାହିଁ । ଏତେ ଦିନ ଉରେଜନାରେ ଘରର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ କଥା ତରେ ଖିଆଳ ନ ଥିଲା । ସାମାନ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ସୁଯୁଗ୍ମ ହୋଇ ସେ ତାକିରି ଉଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଲା । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଛଦିନ ଭିତରେ ସେ ଖଣ୍ଡ ତାକିରି ପାଇଲା । ବିବାହର ଉପଯୁକ୍ତ ବୟସ ତାର ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇଛି । ଘରର ସମସ୍ତେ ପୁଣି ଥରେ ସମସ୍ତରେ କ୍ରମନ କରି ଉଠିଲେ । ପ୍ରଥମ ଯୌବନ ବ୍ୟର୍ଥତାରେ କଟିଯିବା ପରେ ବିବାହ ଗୋଟାଏ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମନେ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସମବେତ କ୍ରମନର ଶକ୍ତିକୁ ସେ ଏହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଜାବିଲା, ପୁତ୍ରାର୍ଥେ କ୍ରମତେ ଜାର୍ଯ୍ୟା । ତା ସହିତ ଆଉ ସମ୍ବନ୍ଧ କଅଣ ହେବ ? ଘରର ଓ ସମାଜର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ମୁଁ ଆଦର୍ଶ ବିବାହ କରିବି । ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ଅଣାଳିକା ବିବାହ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ତାର ଭରି ମନର ସ୍ଵାପ୍ନ୍ୟକର ଆନନ୍ଦରେ । ଦୂର୍ଘାପଦ ମନର ସେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ହରାଇଛି ।

ସମାଜରେ ଯେତେବେଳେ ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ଘଣ୍ୟ ଆକାର ଧାରଣ କରିଥାଏ, ଦୂର୍ଘାପଦ ବିବାହ କଲା ଗୋଟିଏ ଅତି ଦରିଦ୍ର ପରିବାର କନ୍ୟାକୁ ବିନା ଯୌତୁକରେ । ଘରର ସମସ୍ତେ ଅଗତ୍ୟା ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ । ଏ ବିବାହ ଯୋଗୁଁ ସେ ସମାଜରେ ପାଇଲା ସମ୍ମାନ ।

ପ୍ରତିମା ସୁନ୍ଦରୀ ହେଲେହେଁ ଏତେ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ବିବାହ ହୋଇ ନ ଥିଲା ପିତାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଯୋଗୁଁ । ଏଥୁ ସକାଶେ ପିତାଙ୍କଠାରୁ ବହୁ ଗଞ୍ଜା ସେ ପାଇଛି । ପିତା ପ୍ରକାରାତରେ ତାକୁ ଆମୁହତ୍ୟା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ କହି ଅଛନ୍ତି । ନିଜର ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନ ବିସର୍ଜନ ଦେବାପାଇଁ ମନସ୍ତ କଲାବେଳେ ସେ ପାଇଲା ଦୂର୍ଘାପଦ ଭଳି ସ୍ଵାମୀ, ଯାହାର ବାହାରେ ବେଶ ସୁନାମ । ବାସର ଜାତିରେ ପ୍ରତିମା ତାର ବଡ଼ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଆଖି ଦିଓଟିରେ କୃତ୍ସମ୍ଭବ ଭରି ଦୂର୍ଘାପଦକୁ ଚାହେଁ ରହିଲା । ଦୂର୍ଘାପଦ ଆଖିରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା ଦୟା କରିବାର ଗର୍ବ ।

ବାର୍ଷିକ୍ୟ ବିନା ଆୟାସରେ କିଛି ପାଇଲେ ଯୌଜାଗ୍ୟ ମନେ କରେ । ଯେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଉ ନା କାହିଁକି ଯୌବନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷକୁ ଜୟ କରି ଲାଭ ଭରିବାରେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ । ଏହି ଜୟରେ ଲାଭଟୁଁ ଗୋମାଞ୍ଚ ବେଶୀ । ପ୍ରତିମାକୁ ଦୂର୍ଘାପଦ ପାଇଛି, ଜୟ କରି ନାହିଁ । ତାହାର ଏ ଆଦର୍ଶ ବିବାହ ସମାଜରେ ସମ୍ମାନ ଆଣି ଦେଇଛି, ଜୀବନରେ ପୁଲକ ଆଣି ଦେଇ ନାହିଁ । ଏହିଠାରେ ଦୂର୍ଘାପଦର ବ୍ୟର୍ଥତା । ଏହି ବ୍ୟର୍ଥତା ଉପରେହେଁ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନର ମୂଳଦୁଆ ପକାଇବାକୁ ହେବ ।

ବିବାହ ଆଜିକୁ ବର୍ଷେ ହେବ ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟ ତୁହଁ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ଅଛନ୍ତି ବହୁ ଦୂରଗେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବା ଶୁଣୁଷା ସାରି ପ୍ରତିମା ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଧନ୍ୟବାଦ ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ନେଇ ଶୋଇବାକୁ ଆସେ ସେତେବେଳେ ସେ ସ୍ଥାମୀର ସେବା ସାରି ଦେହ ଓ ମନର କ୍ଲାନ୍ଟିରେ ଶୋଇପଡ଼େ । ଏହାହିଥା ଦୁର୍ଗାପଦ ଆଉ କିଛି ପାଇ ନାହିଁ । ସେ ଦେଇଛି ବା କିଅଣ ? ଦୁର୍ଗାପଦ ଯଥାସାଧ ଚେଷ୍ଟାକରେ ମନ ଭିତରେ ପ୍ରେମର ପୁଲକ ଜାତ କରାଇବାକୁ । ସେ ଭାବେ, ପ୍ରତିମା ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ । ମନଟି ତାର ସରଳ । ମୋର ଓ ଅନ୍ୟର ତୁଷ୍ଟି ପାଇଁ ସେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟପ୍ତ । ମୋର ଭାଗ୍ୟ ମୁଁ ପ୍ରତିମାକୁ ସ୍ଥା ରୂପେ ପାଇଛି । ପ୍ରତିମା ମଧ୍ୟ ଭାବେ, ମୋର ଭାଗ୍ୟ ମୁଁ ଏବଳି ସ୍ଥାମୀ ପାଇଛି । କେତେ ଆମୀ ଓ ଦୟାକୁ ! ଏ ବିବାହ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଆମ୍ବହତ୍ୟା କରିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା କେଉଁ ଅପଦାର୍ଥର ହାତ ଧରି ଥାଆନ୍ତି ।

ତୁହଁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ହୃଦୟରେ ସେହି ପୁଲକ ଜାତ କରାଇବାକୁ ଯାହାର ପ୍ରଭାବରେ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ତୁଳ୍ଳ ମନେ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ବଳର ସେ ଉପ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛି । ହୃଦୟରେ ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇବା ଛଢା ଆଉ କିଛି ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ । ମନର ଏହି ଅସହ୍ୟ ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ଦୁର୍ଗାପଦ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ନିଜ ଉପରେ ଭାରି ରାଗି ଭାବେ, ଏହି ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରେମର ଭାବ ଚିକକ ମୁଁ ଆଣି ପାରୁ ନାହିଁ ! କେବେ ମୋର ପ୍ରତିମା ପ୍ରତି ନିର୍ମଳ ପ୍ରେମ ଆସିବ । ଏହି ଛତ୍ରିଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଏହି ବାର୍ଷିକ୍ୟକୁ ଧୂଳି । ନାଃ - ପିଲାପିଲି ହେଲେ ସବୁ ପାଇବି ।

ପ୍ରତିମା ମଧ୍ୟ ଭାବେ ଏଇ ତ ଜୀବନ । ଏହାତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ହୁଏ । ଆଉ କିନ୍ତୁ ନ ମିଳୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ତ ନାହିଁ । ପିଲାଛୁଆ ହେଲେ ସବୁ ପାଇବି ।

ମନ ଭିତରେ ଯାହା ଆଉ ବାହାରେ ଏମାନେ ଆଦର୍ଶ ଦମ୍ପତ୍ତି । ଦୁର୍ବଳ ଭିତରେ ସାମାନ୍ୟ ମନାତ୍ମର କେହି କେବେ ହେଁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଏ ସୁଖ୍ୟାତି ତଳେ ଅଛି ଅଭିନୟ ଏବଂ ଏହି ଅଭିନୟ ତଳେ ଅଛି ପୁଣି ନିଜ ସହିତ ଅବିରତ ଯୁଦ୍ଧ ।

ଦୁର୍ଗାପଦର ଜନ୍ମତାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଇଟି ମହାୟୁଦ୍ଧ ଶେଷ ହୋଇ ଦୃତୀୟଟିର ସ୍ଵତ୍ତୁପାତ ହୋଇ ସାରିଛି । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଓ ଲୋକର ଶାନ୍ତି ଚେଷ୍ଟା ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧର କୁଆ କାରଣ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଉଛି । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ ଏହି ମହାୟୁଦ୍ଧ, ବାହ୍ୟ ସଫଳତା ସବେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏହି ବାତାପି ବିକୃତି, ପୁଥିବା ମହାୟୁଦ୍ଧର କାରଣ ନୁହଁ ବୋଲି କିଏ କହି ପାରିବ !

ଦୁର୍ଗାପଦର ବର୍ଷମାନ ଛଅଟି ପିଲାର ପିତା । ପ୍ରତିମାର ଏଥରେ ଆପରି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଦୁର୍ଗାପଦର ସ୍ଥାର ସ୍ଥାପନ୍ୟ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ଦୁର୍ବଳର ସୁଖର କଷନା ସତାନକୁ

କେନ୍ତ୍ର କରି । ପ୍ରତିମା ସବୁବେଳେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ସନ୍ନାନ ଓ ସ୍ଵାମୀର ସେବାରେ । ଦୁର୍ଗାପଦର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅର୍ଥ, ସନ୍ନାନ ଓ ପ୍ରତିପରି । ବହୁ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅଛକାଳ ମଧ୍ୟରେ ତାର ଚାକିରିର ଅନେକ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ଆହୁରି ଉନ୍ନତି ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ସେ ନାନା ଉପାୟର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ଚାକିରିରେ ଉନ୍ନତି ଓ ପ୍ରଶଂସା ପାଇଛି । ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବା ବା ସମାଜରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୁହଁ । ତେଣୁ ତାର କର୍ମଚାରୀଙ୍କରେ ମାନବିକତା ନାହିଁ । ସେ ଯାହା ହେଉ, ସୁଲେଖକ, ସଞ୍ଚାରକ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ବୋଲି ସେ ସନ୍ନାନ ସହିତ ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରତିପରି ମଧ୍ୟ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭଲି ସେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପାନ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ତାର ଢୁପ୍ତି ନାହିଁ, ପ୍ରତିମା ମଧ୍ୟ ଶଶ୍ଵର ଘରେ ପାଇଛି ସନ୍ନାନ ତାର ସରଳତା ଓ ନିରାଢ଼ିମରତା ପାଇଁ । ସେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଆଶାରେ ନିଜର ସୁଖ, ଶାନ୍ତି, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ଲାଗିଛି ସମସ୍ତକୁ ହୁଷ୍ଟ କରିବାରେ ।

ତଥାପି ଦୁହିଁଙ୍କର ମନ ଦିନେ ଦିନେ ହାହାକାର କରି ଉଠେ । ଏଥରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ଏଥରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ପାଇଁ ମନ ସେମାନଙ୍କର ବେଳେ ବେଳେ ଆଉଟି ପାଉଟି ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ କିଛି ବାଟ ନ ପାଇ ପୁଣି ଲାଗିଯାନ୍ତି ଘର କାମରେ, ନାନା କାମରେ, ସୁଖ୍ୟାତି ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟାରେ, ଧନ କମାଇବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ।

ପରୀକ୍ଷା

ଧରଣୀବାବୁଙ୍କର ସାତ ବର୍ଷର ପୁଅ ବେଶୁ । ଓଁ, ଭାରି ଆନନ୍ଦ ତାର ସୁଲଗେ ନଁ' ଲେଖାଇ । ଅଛଦିନ ହେଲା ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ ତାର ନଁ ଲେଖା ହୋଇଛି । ନୃତ୍ୟ ଭାରତ ଉତ୍ତିହାସ, ଗୌଗୋଳିକ କଥା, ଉଚ୍ଚ ସାହିତ୍ୟ, ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ଆଦି କେତେ ବହି ତା'ର । ସେଥିରେ କେତେ ନୁଆ ନୁଆ କଥା ଅଛି ! ଭାରି ଗର୍ବରେ ସେ ବୋଉକୁ ବହି ସବୁ ପଡ଼ାଇ ଶୁଣାଏ, ବୋଉ ପାଖରେ କେତେ ବାହାବୁରି କରେ । ସେ ସମୟରେ ଧରଣୀବାବୁ ପହଞ୍ଚଗଲେ ମନଟା ତା'ର ପିକା ପଡ଼ିଯାଏ । ଆଜି ତା'ର କିନ୍ତୁ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଯେ ତା ବହିକୁ ବାପା ମଧ୍ୟ ପଢୁଛନ୍ତି ପରୀକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ।

ଧରଣୀବାବୁ ଚାଲିଶ ବର୍ଷରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଡେପ୍ୟୁଟି ହେବା ପାଇଁ । ସେ ଯେତେବେଳେ ମାତ୍ରିକ ପାସ କରିଥିଲେ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ବାପା ବୋଉ ଆନନ୍ଦରେ କହିଥିଲେ, ‘ପୁଅ ଆମର ଦିପୋଟି ହେବ, ମଟର ଚଢ଼ିବ, କେତେଲୋକ ମାନିବେ’ ସେ ଆଶା ସେମାନଙ୍କର ବିଫଳ ହେଲା । ଧନାଭାବରୁ ଧରଣୀବାବୁ ଆଇ.ଏ. ଉପରକୁ ଯାଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଧନ ମାନ ଯଶ ପ୍ରତିପରି ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଆଦି ପାଇବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାବୁଙ୍କ ଅଥବା ମୂଳ କଥାଟା ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, ଖାଲି ନିଜେ ନିରାପଦରେ ସୁଖରେ ବଞ୍ଚି ରହିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସାହସ ଲୋଡ଼ା । ପୁଣି ତା' ଭିତରେ ପଶି ଯାଏ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା - ମୋର ହେଉ, ତା'ର ନ ହେଉ । କାରଣ ତା'ର ହେଲେ ସେ ଆଉ ମୋତେ ଅନାଇବ ନାହିଁ ବୋଲି ରଖ । ତେବେ ଏମିତି ଲୋକେ ଆନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ତ୍ୟାଗୀ ବା ସନ୍ତ ନ ହେଲେ ବି ଗୋଟାଏ ନିର୍ବିବାଦର ଗୁରୁତ୍ୱ ଧରିନେଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି ।

ଧରଣୀବାବୁ ସାଂସାରିକାତାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଧରି ନେଇଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ସାନ ଘର, ସବସା ଗୋଟିଏ ଗାଇ, ବିଧବା ଭଉଣୀ ଓ ବୋଉ, ତାଗୋଟି ସତାନ ଓ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ନେଇ ତାଙ୍କ ସଂସାର । ବର୍ଷେ ହେବ ଦୁଇଜଣ ଜଣଙ୍ଗା ମଧ୍ୟ ଆସିଛନ୍ତି । ଜଣେ ଏମ. ଏସ୍ସି. ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବି.ଏ. ପଡ଼ନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଛଢା ତାଙ୍କର ସାନ ଭାଇ ହେମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସପରିବାରେ ଆଆନ୍ତି । ଗୋଜଗାର ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଦେଢ଼ଶହ ଓ ହେମନ୍ତର ଅଣି । ସେଥିରେ ସଂସାରର ଯାବତୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଳାଇ ମଧ୍ୟ ସେ କିଛି ସଞ୍ଚଯ କରନ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ କୋଠାଘର କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ପଚିଶ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା ଅଛି । ଧରଣୀ ବାବୁ ନିଜେ ବାରି ଘର ଖରକିବା, ଗାର ଗୁହାଳ ପରିଷାର କରିବା ଆଦି ସବୁ କରନ୍ତି । ସ୍ଵୀ ତାଙ୍କର ବାସନ ମାଜିବା, ରୋଷେଇ କରିବା, ଲୁଗା କାଟିବା ଆଦି ସବୁ କାମ କରନ୍ତି । ନାନା ସଂସାରିକ କର୍ମ ଓ ଚିନ୍ତାରେ ସମୟ ଚାଲିଯାଏ, ଅନ୍ୟ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାର ସମୟ ବା ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଏ ।

ସେଦିନ ସେ ଶୋଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ବଡ଼ ଭଣଙ୍ଗା ନୃସିଂହ ଖବରକାଗଜ ଖଣ୍ଡକ ଧରି ଧର୍ଷସର୍ବ ହୋଇ ଆସି କହିଲା, ମାମ୍ବୁ, ଆପଣଙ୍କର ହୋଇଗଲା ନିଷୟ ।

କିରେ କଥା କଥା ? ଧରଣୀବାବୁ ଭୀତରାବରେ ପଚାରିଲେ, କଥା ହେଲାରେ ? ହେ ଦୟାମୟ, ରକ୍ଷାକର । ବାପ ଶୀଘ୍ର କହ କ'ଣ ହେଲା ।

ହୋଇ ତ ଯିବ ନିଷୟ, ଆଉ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ତୁର, ବାପ, ଜଳଦି କହ କଥା ହେଲା । ତୋର ସେ ନାଚକୀୟ ସସପେନସ ଥାଇ ।

ମାମ୍ବୁ, ତରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତରୁଛନ୍ତି କ୍ୟା ?

ଆମ ଭଲିଆ ଲୋକେ ସଦାବେଳେ ଉପରେ ଥାଆନ୍ତି କେଉଁ ବିପଦ କେତେବେଳେ କେଉଁଆହୁ ଆସିବ ବୋଲି । ତୁ ଜଳଦି କହ ।

ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜି କାଗଜରେ ବିଜ୍ଞାପନ । ତେପୁଟି ଚାକିରୀ ଖୋଲିଚି ଅନେକ । ଜରୁଗୀ ଦରକାର ବୋଲି ଆଇ.୧. ପାସବାଲା ବି ନେବେ । ବୟସ ତିରିଶରୁ ପରିଚାଳିଶ ଭିତରେ ହେବା ଦରକାର । ଖାଲି ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନରେ । ସେଥିପାଇଁ କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଯେଉଁ ତେପୁଟି ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ ତା ପାଇଁ ମୁଁ ପଢୁଚି । ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ପଡ଼ାଇ ଦେବି । ଆପଣଙ୍କର ନିଷୟ ହେବ । ଶୁଭସ୍ୟ ଶୀଘ୍ରଂ । କାରି ଦରଖାସ୍ତ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଧରଣୀ ବାବୁ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କହିଲେ, ତୁର, ସେ କଥା ବାପ କହନା ତୋ ମାରଁ କି । ଶୁଣିଲେ ମୋତେ ସେ ଥୟ କରିବ ନାହିଁ । ଆମ କପାଳରେ ସେ ସବୁ ଲେଖି ନାହାନ୍ତି ଭଗବାନ । ଆମର ଏଇ ଭଲ ।

ନୃସିଂହ ଛାତ୍ର ନେତା । ମାମ୍ବୁଙ୍କ କଥାରେ ତାର ନେତୃତ୍ବ ଜାରି ଉଠିଲା । ଗୋଟାଏ ବକୁତା ଖାଡ଼ି ଦେଲା ।

- ମାମ୍ବୁ, ମାମ୍ବୁ, ଆପଣଙ୍କ ଭଲି ଲୋକମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଭାରତର କିଛି ଉନ୍ନତି ହେଉ ନାହିଁ । ଆପଣ ଶୋଇ ରହିଲେ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଦେଇଯିବେ ? ନିର୍ଭାକ

ଚିରରେ ଆଗେଇ ଯିବାକୁ ହେବ ମାଡ଼ି ଦକି ସବୁ ଦୁର୍ବଳତା, ମିଥ୍ୟା ଭୟ । ଭୟ କରିବା ହେଉଛି ସବୁଠା ବଡ଼ ପାପ । ତାହାଣ ହାତ ମୁଠା କରି ଉପରକୁ ଚେକି ଛାତି ଫୁଲାଇ ବୀରୋଚିତ ପଦକ୍ଷେପରେ ସେ ଦୂର ପାହୁଣ୍ଡ ଆଗେଇଗଲା ।

ସିଆଡ଼େ ଯା'ନାରେ, ପୁଅ ମୁଢ଼ିଚି, ଗୋଡ଼ ଖସି ଯିବ ।

ଖସୁ ଗୋଡ଼, ପରବାଏ ନାହିଁ ।

ହଉ ଆ, ବ'ସ । କଥା କଥଣ କହ ।

କିଛି କଥା ନାହିଁ । କାଲି ଯାଲ ତ୍ରେତେରିରେ ପଚିଶଟି ଟଙ୍କା ଜମା ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଚାଲାଣ ଆଣନ୍ତୁ । ମୁଁ କାଲି ଗୋଟିଏ ଦରଖାସ୍ତ ଫର୍ମ ଆଣି ଦେବି । ବାସ, ତାକୁ ପୂରଣ କରି ରଖିଥିବେ, ମୁଁ ସବୁ ବତେଇଦେବି । ତାହାପରେ ଯାହା କରିବାର ମୁଁ ସବୁ କରି ଦେବି, ହେଲା । ମାଇଁ, ମାଇଁ ମ.....

ପ-ଚି-ଶ ଟଙ୍କା ! ଧରଣୀ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ମାରିଲେ ।

ମାଇଁ, ମାଇଁନୁର ଆହୁରି ପାଟି କରି ତାକିଲା ।

ଧରଣୀ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆସିଲେ । ସବୁ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, ନା, ତା କାହିଁକି କରିବ, ଦୁମର କଥଣ ଯାଉଛି କି ? ବେଶ ସୁଖରେ ଅଛ ଆପଣାର । ତାକର ଖର୍ଚ୍ଚ ପଢ଼ନାହିଁ କି ପୁଜାରି ଖର୍ଚ୍ଚ ପଢ଼ନାହିଁ । ଧୋବା ଖର୍ଚ୍ଚ ପଢ଼ଥିଲା ଯେ ତାକୁ ବି ବନ୍ଦ କଲ । ଏତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ବି ନିଅଷ୍ଟ ପଡ଼ିବା ବେଳକୁ ମୁଁ ଯିବି ସାଇପଡ଼ିଶାକୁ ହାତ ପତେଇବାକୁ । ସେଦିନ ଯାଇଥିଲି ଯେ ହରମୋହନ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ

କେଉଁ ହରମୋହନ ବାବୁ ? ଯିଏ ମାମୁଁଙ୍କ ସାଇରେ କିରାଣୀ ଥିଲେ ? ବର୍ଷମାନ ତେପୁଟି ହୋଇଛନ୍ତି ?

ହଁ, ଯାଇଥିଲି ଯେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ମାତ୍ର ଦୁଇଟଙ୍କା ଧାର ମାରିବାକୁ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, ଏଇଥିପାଇଁ ସେ କିରାଣୀଙ୍କ ଭିତରେ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । କହୁ କହୁ ସେ କାହିଁ ପକାଇଲେ ।

ନୃସିଂହ ଦ୍ଵିତୀୟ ଉପାହରେ କହିଲା, ଆପଣଙ୍କ ଭଗବାନ ତ କହିଚନ୍ତି, କ୍ଷୁଦ୍ରଂ ହୃଦୟ ଦୌର୍ବଲ୍ୟମ୍

ହଁ, ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଆଉ ଏତେ କଷ ସହିପାରିବି ନାହିଁ, ଆଖି ପୋଛି ଧରଣୀ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ସାନ ଭଣଙ୍କା ଯାଦବ ଆସି ସବୁ ଶୁଣି କହିଲା, ମାମୁଁ, ଏଇତ ସେଦିନ ବାପା ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ବୟସରେ ବଡ଼ ହୋଇ ବି ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାସ କରି ବଡ଼ ଚାକିରି

ପାଇଲେ । ତିନିଶହ ପାଉଥିଲେ, ବର୍ଷମାନ ତାଙ୍କର ଦରମା ସାତ ଶହ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଉକନମିକସ, ଉଚିତାସ ଉତ୍ସାହ ପଡ଼ାଇଦେବି, କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ

ବୋଉ ଶୁଣି କହିଲେ, ନୂର, ବାପ, ମୁଁ କଥଣ ଜନ୍ମ ହୋଇବି ଖାଲି କିରାଣୀର ମା ହବାକୁ ... ? ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ମଧ୍ୟ ପାଣି ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

ଶେଷରେ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା, ଟଙ୍କାର ଭାର ନେବେ ଧରଣୀ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ବୋଉ ଓ ଉତ୍ସାହ । ଚାଲାଣ ଆଣି ଦେବ ଯାଦବ । ଦରଖାସ୍ତ ଆଣିଦେବ ନୃସିଂହ । ଆଉ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପଡ଼ାଇ ଦେବେ ଯାଦବ ଓ ନୃସିଂହ । ଧରଣୀବାବୁଙ୍କୁ କିଛି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି ତ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ । ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ସାତଦିନ ଛୁଟି ନେଲେ ଯଥେଷ୍ଟ । ସାତ ତୁଣ୍ଡରେ ତ ଛେଳି କୁକୁର । ସେଥରେ ପୁଣି ଧରଣୀବାବୁଙ୍କ ଯେଉଁ କାମନାଟି ଶୁଣି ଶୁଣି ମନର କେଉଁ କଣରେ ଏଡ଼େ ବକଟେ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ପାଣି ପବନ ପାଇ ବକେଇ ବକେଇ ବାହାରକୁ ଆସି ଫଣାଟେକି ଦୋହଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପରୀକ୍ଷା ଆସିଗଲା । ଧରଣୀ ବାବୁ ସାତଦିନ ଛୁଟିନେଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଯାଦବ ଓ ନୃସିଂହ ବହୁ ଆଲୋଚନା ପରେ ପଡ଼ାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ହେମତ କଚେରିରୁ ଆକେ ଉକ୍ତଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ପାଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା, ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା, ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ, ଅଞ୍ଚଳଶାସନ, ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଜନା, ଜାତୀୟ ସଂପ୍ରସାରଣ ଉତ୍ସାହ ବହି ଆଣି ଜମା କରିଦେଲେ । ନୃସିଂହ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ନାନା ବହି ଆଣି ଜମା କରିଦେଲା ।

ଆଛା, ଆଜି ଦିନ ଭଲ । ବିଦ୍ୟାରୟେ ଗୁରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ । ମୁଁ ପଡ଼ାଇବି ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ, ଅଙ୍କ ଆଦି ବିଷୟରେ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ । ଆଛା ମାମୁଁ, କହିଲେ, ନିଉଚନଙ୍କ ଲ'ଜ ଅଭି ମୋଶନ କଥଣ ? ନୃସିଂହ ପଚାରିଲା ।

ମୋଶନ ? ମୋଶନ ? ମାନେ

ନା, ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ଲ' ହେଉଛି, ବାହାରର କୌଣସି ଶତ୍ରୁଗ ତାଢ଼ନା ନ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେ କୌଣସି ବଞ୍ଚି ଛିର ଥାଏ ବା ସମାନ ଗତିରେ ଯାଉ ଥାଏ । ଦୃଢ଼ୀୟ ନିୟମ ହେଉଛି ...

ଯାଦବ ପହଞ୍ଚ ଯାଇ କହିଲା, ଯାଃ, ବର୍ଷମାନ ମୋର ପଡ଼ାଇବା ସମୟ । ମାମୁଁ, କହିଲେ ଗ୍ରେଶାମୟ ଲ' କଥଣ ?

ଗ୍ରେଶାମୟ ଲ' ? ଯେ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀ ତାଢ଼ନା ପାଇଲେ

ନା, ନା, ମାମୁଁ ଏବା ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରର ନିୟମ । ଖରାପ ମୁଦ୍ରା ଭଲ ମୁଦ୍ରାକୁ ବଜାରରୁ ଚଢ଼ି ଦିଏ । ଆଛା, ବେଳଗ୍ରେହ କେଉଁଠି ?

ଜାଣେ ନା ।

ଯୁଗୋସ୍ମିତିଆର ରାଜଧାନୀ । ଭାରତର ଶେଷ ହିନ୍ଦୁ ରାଜା କିଏ ?

ଜାଣେ ନା ।

ପୃଥ୍ବୀରାଜ । ଆଛା ପତଞ୍ଜଳି କେଉଁଥୁ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ?

ଜାଣେ ନା ।

ନର୍ଗୟ କିଏ ?

ଜାଣେ ନା ।

ଯାଦବ ହତାଶ ଭାବରେ କହିଲା, ନା ନୂର ଭାର, ହବ ନାହିଁ ଏମିତି । ମାମୁଁ ନର୍ଗୟ କିଏ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ! ରାତିମତ ପଡ଼ାଇବାକୁ ହେବ ।

ଧରଣୀବାବୁ ହସି କହିଲେ, ଦେଖୁଚି, ତୁମର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ମାନେ ସର୍କରସର ଜୋକର ସାଜିବା ।

ନୃସିଂହ ଥୁଓରି ଅସ ରିଲେଟିଭିଟି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବେଶୁର ଅଙ୍କ ବହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯାଦବ କୁଟୀର ଶିଷ୍ଟ ଆଦିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବେଶୁର ଇତିହାସ ଭୂଗୋଳ ବହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଧରଣୀବାବୁଙ୍କ ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରିବା ସମୟ ନାହିଁ । ସକାନ୍ତ ଦିନ ଏଗାରଟା ଯାଏ ପଡ଼ାଏ ନୃସିଂହ । କଲେଜରୁ ପେରି ଯାଦବ ପଡ଼ାଏ ରାତି ବାରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଖରାବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ପଡ଼ାଇବାକୁ ବସନ୍ତ ଉକ୍ତନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଦିରୁ ଓ ବେଶୁର ଇତିଏ ଭୂଗୋଳ ବହିରୁ ପଚାରନ୍ତି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଧରଣୀ ବାବୁଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବଦିନ ରାତିରେ ଯାଦବ ଓ ନୃସିଂହ ସବୁ ପଡ଼ା ପୁଣି ଥରେ ଗଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ରାତି ଗୋଟାଏ କରିଦେଲେ । ପଡ଼ିସାରି ଧରଣୀବାବୁ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ନିଦ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ହେଲା ନାହିଁ । ଶୋଇ ଶୋଇ ସେ ତେପୁଟି ଜୀବନର ନାନା ସୁଖ କହନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହୀଠାର କାହାର ଧୀର ସର୍ବରେ ସେ ଚମକି ପଡ଼ି ଦେଖିଲେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ବେଶୁ । ସୁଖ କହନାରେ ବାଧା ପଡ଼ଇବାରୁ ଧରଣୀବାବୁ ବିରତ ହୋଇ ତାକୁ ଗାନ୍ଧି ଦେବାକୁ ଯାଉଥିବଲେ । ବେଶୁ ଧୀରେ ଗୋଟାଏ ବହି ବଡ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା, ବାପା, ତୁମେ ଏ ବହିଟି ପଡ଼ିନା ? ଧୂକ କିପରି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇଲେ ଏଥରେ ଅଛି । ଦେଖିବ, ତୁମ ମାନ୍ଦ୍ର ନିଶ୍ଚଯ ଏ କଥା ପଚାରିବେ । ବହିଟି ଦେଇ ବେଶୁ ଦୌଡ଼ି ପକାଇଲା ।

ଧରଣୀବାବୁ ବହିଟି ଧରି ଅପଳକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ରାତ୍ରିର ନିଷ୍ଠବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗ କରି ପେଚାଟା ତିନିଥର ରାବିଦେଲା ହୁଁ, ହୁଁ, ହୁଁ ।

ଲେଖା ଓ ଲେଖକ

ଚିନ୍ତାଶୀଳତା ପାଇଁ ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ବିପିନର ବେଶ ଖ୍ୟାତି । ତା'ର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ରମେଶ ତାଙ୍କୁ ଅନେକବାର କହିଛି, ବିପିନ, ତୋର ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଯେପରି ନୂତନତ ଅଛି ସେସବୁ ଲେଖାରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ତୋର ଯେ କେବଳ ଖ୍ୟାତି ହେବ ତା ନୁହେଁ, ସମାଜର ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣ ହେବ ।

ବିପିନ କୁହେ, ମହା ମହା ଚିନ୍ତାନାୟକମାନେ ଅନେକ ଲେଖିଯାଇଛନ୍ତି । ସମାଜ ଟିକେ ବଦଳିଛି କି ? ଆଉ, ଖ୍ୟାତି ମୁଁ ଚାହେଁନା ।

- ଆରେ ଆରେ ! ତୋ ଚିନ୍ତାରେ ଟିକିଏ ଭୁଲ ଦେଖୁଛି । ତୁ କହୁଛୁ ତୁରି, ଯିଶୁ, ଚେତନ୍ୟ ଏମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଛି ଲାଭ ହୋଇନି । ତେବେ ମାନବ ସମାଜକୁ ଅଗେଇ ନେଇଛି କିଏ ଶୁଣେ ? ନା, ନା ତୁ ଲେଖ । ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାୟ ଅବିଚାର, ଶୋଷଣ, ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୁ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କର । କଲମର ଶକ୍ତି ଖଣ୍ଡାତୁ ବଳେ । ମା ବସୁନ୍ଧରା ଏ ଯୁଗରେ ଭାରି ବିପନ୍ନା, ଚିନ୍ତାନ୍ତିତା । ତୁ ତା'ର ଦୁଃଖ ମୋଚନ କର । ତୋର ଯେମିତି ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ତୁ ନିଷେ ପାରିବୁ । ଅନେକଙ୍କୁ ଆଲୋକ ଦେବ, ସାହସ ଦେବ ତୋ ଲେଖା । ଆଉ ମୁଁ ଖ୍ୟାତି ଚାହେଁନା ଏ ଗୋଟାଏ ଅହଙ୍କାରିଆ କଥା । ତୁ ତୋର ଲେଖିଯିବୁ । ଖ୍ୟାତି ଆସିଲେ ଆସିଲା, ନ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଆସିଲେ ବି ଖୁସି ନାହିଁ, କି ନ ଆସିଲେ ବି ଦୁଃଖ ନାହିଁ । ଖ୍ୟାତି ପାଇଁ ତୋତେ କିଏ ଲେଖିବାକୁ କହୁଛି ?

ବିପିନ ହତାଶ ଭାବରେ ପୁଣି ସେଇ କଥା କୁହେ, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ଲେଖକ ଓ ଭାବୁକମାନେ ଅନେକଥର ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଅନ୍ୟାୟ, ଅବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ । ଲାଭ କଥା ହୋଇଛି ? ମୋତେ ଯେତେ ମାଠିବୁ ମାଠ

- ଫଳ ଫଳି ନାହିଁ ! ବୁଝୋ, ତୋଳିଚେଯାରଙ୍କ ଲେଖାରେ ଫରାସୀ ବିପୁଲ ହେଲା, ମାର୍କେସଙ୍କ ଲେଖାରେ ବୁଝିଆରେ ବିପୁଲ ହେଲା ଲେଖକମାନେ ହିଁ ତ ...

- ଆରେ, ବିପୁଲ ତ ହେଲା ମାନୁଛି । ତୁରି, କନ୍ପୁସିଯସି, ସକ୍ରୁଟିସି, ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ, ମହନ୍ତିଦ, ରାମମୋହନ, ଚେତନ୍ୟ, ବିବେକାନନ୍ଦ, ଗାନ୍ଧୀ ସମସ୍ତେ ତ ବିପୁଲ ଆଣିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ମନ ବା ଅବଶ୍ୟକ ଯଥା ପୂର୍ବ ତଥା ପରଂ । ଆଦିମ ଗୁହା ଯୁଗର

ମଣିଷଠାରୁ ଏଇ ବିଂଶ ଶତାବୀର ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗର ମଣିଷ ଭିତରେ କୌଣସି ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟିଛି କି ? ଲେଖକ ଭାବୁକର ଅଭାବ କେବେହେଁ ଘଟିନାହିଁ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ସାମାଜିକ ଦୋଷ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠେ ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧ ମାନବ ଜାତିର ଧ୍ୟେର କାରଣ ହୋଇ ଉଠେ । ସେହି ସମୟରେ ଜଣେ ଭାବୁକର ଆବିର୍ଭାବ ହୁଏ ସେ ଦୋଷ ବା ପାପ ବିବୁଦ୍ଧରେ ସେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି । ବିପୁଲ ହୁଏ ଏବଂ ବିପୁଲ ସଫଳ ମଧ୍ୟ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ପରିଣାମ କଥା ହୁଏ ? ଉଚ୍ଚ ଭାବୁକରୁ କେନ୍ତ୍ର କରି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ମତବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀ ସେ ମତବାଦକୁ ଚରମ ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନୃତନ ମତବାଦକୁ ଦମନ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ନ୍ତି । କାରଣ ତା ନ କଲେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ । ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ନେଇ ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ଭେଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ମଧ୍ୟ । ଲୋକେ ମୌଳିକ ଭାବକୁ ଭୁଲିଯାଉ ପରସ୍ପର ହିଂସାରେ ମାତି ଉଠେ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବହୁ ନିରାର୍ଥକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ରହି ଉଠେ । ମୂଳ ଚିନ୍ତା ନାନା ରୂପେ ବିକୃତ ହୁଏ । ନିଜର ଦୋଷରେ ନିଜେ ଯେତେ ଦୂର୍ବଳ ହେଉଥାଆନ୍ତି ଅନ୍ୟ ନୃତନ ବାଦ ଶବ୍ଦ ସଞ୍ଚଯ କରୁଥାଏ । ଲୋକେ କ୍ରମେ ନୃତନ ଆଦକୁ ଆକୃଷ ହୁଅନ୍ତି ତା ନୁହଁ । ପୁରୁଣା ମତବାଦର ଦମନ ନାତିରେ ଉଦ୍‌ଦେଶ ହୋଇ ଆଉ ଗୋଟିଏକୁ ବରଣ କରନ୍ତି । ନୃତନ ଜୟଲାଭ କରେ ଏବଂ ପୁଣି ସେହି ଦୋଷରୁ ଦିନେ ଛୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼େ ।

- ମାନ୍ତ୍ରିକ ସେକଥା । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷା ଦିନରେ ପାଣି ଆସେ, ନଈ ବଡ଼େ । ନଈ ବଡ଼ି ଅନେକ ଘର ଦୁଆର ଭସାଇ ନେଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ପଢୁ ପକାଇ ଅନେକ ଜମି ଉର୍ବର କରି ଯାଏ ମଧ୍ୟ । ପୁଣି ଦିନେ ସେ ନଦୀ ଶୁଖିଯାଏ ଖାଲି ଧୁଧୁ ଶୁଷ୍ଫବାଲି ଶ୍ଯଯା । ପୁଣି ପାଣି ଆସେ । ଏ ପ୍ରକାର ତ ଚାଲିଛି, ଚାଲିଥିବ । ଏତ ପ୍ରାକୃତିକ ନିଯମ । ଏକୁ କେହି ବାଧାଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା ବୋଲି ତୁ ତୋର ଚିନ୍ତା ପ୍ରକାଶ ନ କରିବୁ କାହିଁକି ?

ବିପିନବାବୁ କୁହନ୍ତି 'ନା, ରେ, ନା । ଦେଖିବୁ ତ ବୁଦ୍ଧକର ସରଳ ଚାରୋଟି ସତ୍ୟକୁ ନେଇ ବୌଦ୍ଧମାନେ କିପରି ଅସଞ୍ଚ୍ୟ ମତବାଦ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୃଷ୍ଟିକଲେ । ଶୈଶବରେ ଦିନେ ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧର୍ମ ଜୟନ୍ୟ ତାନ୍ତ୍ରିକବାଦରେ ପରିଣତ ହେଲା, ଧର୍ମର ଆବରଣ ତଳେ ଅକଟ୍ୟ ନାରକୀୟ ଲୀଳା ଚାଲିଲା । ଅତେବ ଲେଖି ଆଉ ମତବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ତାରୁ ବରଞ୍ଚ ଯେଉଁ କେତେ ଜଣକ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋ ପାରିବାରରେ ମୁଁ ପାଇଛି ସେମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ ଓ ନିଜେ ସାଧୁ ଜୀବନ ଯାପନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବେ ।

ବିପିନବାବୁ ତାରୋଟି ସନ୍ତାନର ପିତା । ତାଙ୍କର ସମୟ ଚାଲିଯାଏ ପରିବାରର ଦେନିନିନ ନାନା ଷ୍ଟୁଡ଼ ପ୍ରୟୋଜନ ମେଘାଇବାରେ । ତା'ଛାଡା ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ପୁଅ ଚନ୍ଦ୍ର । ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପଡ଼ାଇବା ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଅଧିକାର କରିନିଏ । ଜୀବନର ଷ୍ଟୁଡ଼ ଦୁଃଖ, ଯାତନା, ବିଛେଦ, ବିରହ, ଆଶା, ନିରାଶାର ଚିନ୍ତା ଭିତରେ ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଖେଳି ବସନ୍ତ ସେତେବେଳେ ଅଶେଷ ସୁଖ ଓ ସାନ୍ତ୍ଵନା ପାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଉଷା କେତେ ଷ୍ଟୁଡ଼ ଷ୍ଟୁଡ଼ ସାଂଘାରିକ ସମସ୍ୟା ଆଣନ୍ତି ଓ ସେ ସେବୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରି ଦେବା ପରେ ଉଷାର ମୁହଁରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଓ ଗର୍ବ ପୁଣି ଉଠେ ତାହା ତାଙ୍କୁ କମ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ ନାହିଁ । ଏହା ଭିତରେ ବନ୍ଧୁମାନେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ହେବାକୁ ଉପାହ ଦିଅନ୍ତି ସେ ଭାବନ୍ତି, ସମ୍ବନ୍ଧ ମାନବ ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ଏ ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ବିଶିଷ୍ଟ କେତେ ଜଣଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ମୁଁ ପାଇଛି ସେମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ ହିଁ ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଅସି ବା କଲମ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଯେଉଁମାନେ ବିଶ୍ୟାତ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ସେମାନେ ହିଁ କଥଣ କେବଳ ଉତ୍ତିହାସ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ଆଉ ଜୀବନର ନାନା ଷ୍ଟୁଡ଼ ସମସ୍ୟା ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନ ଯାପନ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କଥଣ ଉତ୍ତିହାସ ସୃଷ୍ଟି କରି ନାହାନ୍ତି ? ଗୁହାୟୁଗର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଉତ୍ତିହାସରେ କଥଣ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ?

କିନ୍ତୁ ରମେଶର ଅବିରାମ ଉପାହ ଯୋଗୁଁ ବିପିନ ଦିନେ ଲେଖି ବସିଲେ ।

ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଲେଖାଟି ପ୍ରକାଶ ପରେ ହିଁ ସେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କଲେ । ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଲେ । ଚାରିଆତ୍ମୁ ସେ ପ୍ରଶଂସାର ଚିଠି ପାଇଲେ । ତାପରେ ତାଙ୍କର ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଏଥର ସେ ଅଧିକ ଖ୍ୟାତି ପାଇଲେ । ଅନେକ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ସେ ସଭାପତିର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଲେ । ଖ୍ୟାତି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ମୋହ ଜନ୍ମିଗଲା । ସେ ଉଷା ଉପରେ ଘରର ସବୁ କାମ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମୟ ସେ ଲେଖାଲେଖିରେ କଟାଇଲେ ।

ସେବିନ ବିପିନ ଉଷାକୁ ତାକିଲେ, ଶୁଣୁଚ ।

ଉଷା ରୋଷେଇଶାକୁ କହିଲା କୁହ, ମୁଁ ଯାଇପାରିବି ନାହିଁ ଏଇଛୁଣି । କୁହକୁ ଶୁଆଉଛି ।

ବିପିନ ରୋଷେଇଶାକୁ ଯାଇ ଉଷାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ତୁମନ ଆକିଦେଇ କହିଲେ ଶୁଣୁଚ, ସେବିନ ସେ ଗଜଗା ପଡ଼ି ତୁମକୁ ଶୁଣାଉ ନ ଥିଲି ସେଟା

- କଉ ଗଛ ମ । ରୁହ ଏଇଶୁଣି, ପାତି କରନା, କୁନ୍ତ ଶୋଇଚି ।
- ଶୁଣନା, ଶୁଣିଲେ ତୁମେ ଜାରି ଶୁସି ହେବ ସେ
- ହଉ କୁହ, ଟିକିଏ ଆସେ କୁହ ।
- ସେ ଗଛଟା ତୁମର ମନେ ନାହିଁ ?
- ନା, ପୋଡ଼ା ମନରେ କିଛି ରୁହେ ନାହିଁ । ଏ ପିଲାଏ ତ

ବିପିନଙ୍କ ଉଦ୍‌ଘାତ ବାଧା ପାଇଲା । ବିମର୍ଷ ଭାବରେ ସେ କହିଲେ, ଉଷା, ତୁମର ଟିକିଏ ଆସୁଛ ହୁଏନା ମୋ ଲେଖା ପାଇଁ । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ତୁମେ ବି ତ ଅମର ହୋଇ ରହିବ । ଅଥତ ତୁମର ଟିକିଏ ଆସୁଛ ନାହିଁ

- ତୁମେ ଖାଲି କହୁଚି ନା, କେତେବେଳେ ପଡ଼ିବି କହିଲ ! ବେଳ କାହିଁ କହିଲ ? ପଡ଼ିବି, ପଡ଼ିବି, ହେଲା । କୁହ କଥଣ କହୁଥିଲ ।
- କଥଣ ହେଲା ପଚାରି ଭାରି ଦୟା କଲ, କହି ବିପିନବାବୁ ଉଠି ଯାଉଥିଲେ । ଉଷା ତାଙ୍କର ହାତ ଧରି କହିଲେ, ମୋ ରାଣ୍ଡି କୁହ, ରାଗନା ।

ବିପିନ ଉଦ୍ଦର୍ଶିତ ହୋଇ କହିଲେ, ଜଞ୍ଜାନ, ଜଞ୍ଜାନ, ମୁଁ କଥଣ ଏଇ ଜଞ୍ଜାନରେ ପଡ଼ିଥିବି ତୁମପରି, ତୁମେ ଚାହଁ ?

ଛିଃ, ତା କଥଣ କହୁଚି ମୁଁ । ତେବେ ତାଙ୍କର ବାକର ତ ନାହାନ୍ତି । ଟିକିଏ ତୁମେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ

- ସାହାଯ୍ୟ । ଜାଣ, ଆଇନଷାଇନ ପୁଥୁବୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୈଷ୍ଣାନିକ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଜୀବନଯାକ କୃତଞ୍ଜ୍ଞ । କାରଣ ତାଙ୍କୁ ଘରର କୌଣସି ବିଜ୍ଞା ଜରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ବଜାରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି, ଘରରଢା ଦେବା, ଅତିଥି ସେବା, ଟିକିଏ ଦେବା ଉତ୍ସାହି ସବୁ କାମ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କରନ୍ତି । ଦିନେ ହେଲେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ସେ ଏ ବିଷୟରେ ପଦେ ପଚାରନ୍ତି ନାହିଁ ଆଇନଷାଇନ କେବଳ ଟକାଟି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଇ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ମନରେ କଲମ ଧରି ଘରର ଟିକିଏ କଣରେ ମର୍ମ ଥାଆନ୍ତି । ମୋତେ ଯଦି ତୁମେ ଏ ଜଞ୍ଜାକ ଭିତରେ ପୋଡ଼ି ରଖିବ; ତା ହେଲେ ...

- ତା'ର ନିଷେ ଏମିତି ତୁଷ୍ଟ ପିଲା ନଥିଲା ... ତୁନିଆ ଛଢା ପରା ଏମାନେ ।

ବିପିନଙ୍କୁ ଲେଖା ରୁତ ମାଡ଼ି ବସେ । ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କର ଟିଙ୍ଗା କେଉଁଠୁ ସେ ଗଜର ଉପାଦାନ ପାଇବେ । ଦିନେ ସେ ଗୋଟିଏ ଭିକ୍ଷୁକଙ୍କୁ ତାକି ଘରର ବସାଇ ତାର ଦୁଃଖମୟ ଜୀବନ କାହାଣୀ ଶୁଣିଲେ । ଭିକ୍ଷୁରାଟି ଶୀଘ୍ର ଭିକ୍ଷା ନେଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ବିପିନ ଗୋଟାଏ ଭଲ ବିଷୟ ପାଇ ଯାଉଥିବା ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ସହବେ

ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ସବୁକଥା ଚିକିନିଷ ବୁଝି ସାରି ଗଜାଟିଏ ଦେଇ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଭିଖାରାଟି ବିପିନଙ୍କ ଦୟାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ~

ବିପିନ ଭିଖାରୀର ଜୀବନ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଗଜ୍ଯିଏ ଲେଖିଲେ । ତାଙ୍କ କଳାନୌପୁଣ୍ୟରେ ଭିଖାରାଟିର ଜୀବନ ଅଧୂକ ଦୟନୀୟ ହେଲା । ପାଠକେ ପଡ଼ି ଆଖି ପାଣି ସମ୍ବାଲି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭିଖାରୀର କାହାଣୀ ଲେଖୁ ଲେଖୁ ବିପିନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ପୁଣି ଦିନେ ଭିଷ୍ମକଟି ଭିକ ମାରି ଆସେ, ବାବୁ ମା, ଭିକ ଗଣେ ମିଳୁ । ଆହା ଏମିତି ଦୟା ବାବୁଙ୍କର । ସାକ୍ଷାତ ଦେବତା ।

ବିପିନଙ୍କ ଲେଖାରେ ବାଧା ପଡ଼େ । ବିରତ ହୋଇ ସେ ଉଠି ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗଛ ନାୟକଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପାଟ କରି କୁହାତି ଯା, ଯା, ଭିଖ ବଢ଼ିଛି ।

- ବାପାଲୋ, ବୁଦ୍ଧିଦିନ ହେଲା ଖାଇନି !
- ସବୁବେଳେ ତ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା । ଖାଇ ଖାଇବ ନାହିଁ, ଯା, ଯାଃ ।
- ବାପା, ଆଜି ମୋର କି ଦୋଷ ବାବୁ ।
- ଯା ଯାଃ, ବିରତ କରନି । ଆଇନ କରି ଏମାନଙ୍କୁ

ଉଷା ଗୋଷ୍ଠେରଶାକୁ ଦୋହି ଆସି କୁହେ, ଛି, ନ ଦବ ନାହିଁ । ଏମିତି କହିବନି ସେମାନଙ୍କୁ । ପିଲା ବୁଆକ ଉପରେ ନିଶ୍ଚାସ ପଡ଼ି ଯିବ ସେମାନଙ୍କର ।

- ବିପିନ ବିରତ ହୋଇ କୁହାତି, ହୁମେ ବୁଝନା ଉଷା, ଏମାନେ ହେଉଚାହିଁ ମଳାଙ୍ଗ ।
- ଛି, ହୁମେ ଛୋଟା ନେଇଦାମାନଙ୍କୁ ଏମିତି କୁହନା

ଉଷା ଘରୁ ଚାଉଳ ମୁଠାଏ ଆଣି ଭିକାରିକୁ ବିଦାୟ କରି କୁହେ, ଯାଅ, ହୁମେ ଲେଖି ବସ ।

ଅଞ୍ଜିକାଳି ବିପିନ ଯେପଣି ବାଂସାରିକ କଥାରେ ଚିକିଏ କି ବ୍ୟଷ୍ଟ ନ ହୁଅଛି, ସେଥୁ ପୁଣି ଉଷା ସର୍ବଦା ସବାର । ଲେଖିବା ବେଳେ ପିଲାଏ ଗୋଲମାନ କଲେ ଦୋହି ଆସି ପିଲାଙ୍କୁ ସେବୁ ନେଇ ଯାଇ ଘର ଭିତର ଧମକାଇ କୁହେ, ଦେଖୁ ନା, ବାପା ଲେଖୁଚାହିଁ । ଏମିତି ପାଟ କରନ୍ତି ?

ଦିନେ ବିପିନ ବିରତ ହୋଇ କହାତି, ସତେ ଉଷା, ହୁମର ଚିକିଏ କି ବିବେଚନା ନାହିଁ

- ଦୋଷ ମାହୁତି । କଥାର କରିବି । ଏକା ମଣିଷ, ରାତ୍ରିବି, ବାତ୍ରିବି, ବାସନ ମାଣିବି, ଲିପିବି, ପିଲାଙ୍କ ଗାଧୁଆ ଖାଇବି

- ତୁମର ଏହି ସବୁ ବଡ଼ ହେଲା, ମୋର ଲେଖା ନୁହେଁ ?
- ତୁମେ ଆଜିକାଲି ଖାଲି ଓଳଚା ବୁଝୁଛ ... ମୁଁ କଥଣ ସେଇଆ କହିଲି ...
- ଓଳଚା ମୁଁ ବୁଝିଲି ଆଶ୍ୟ
- ହଉ ତୁମକୁ ମୋ ରାଣ ତୁମେ ଲେଖ, ବର୍ଷମାନ ମନକୁ ଆସିବି, ଏ ଗୋଲମାଳରେ ବୁଲିଯିବ ଫେର

ଗାଧୋଇବା ଖାଇବା ବେଳ ହୋଇଗଲା । ବିପିନ ଲେଖାରୁ ଉଠିଲେ ଖାଇ ବସିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଲେଖାର ଚିତ୍ତାରେ ମଘ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ଆଉ ଦରକାରି ଦେବି ?

- ଓଁ ହୋ, କାହିଁକି ଯେ ବିରତ କର । ଦରକାର ହେଲେ ମୁଁ ମାରିବି ନି ?

ମୁଁ ଜାଣି ନାହିଁ ଗୋ, ତୁମେ ଜାବୁଥିଲ ବୋଲି । ଏତେ ଜାବ ନାହିଁ, ଛିଃ, ମୁଣ୍ଡ କଥଣ ହୋଇଯିବ ...

- ହଉ, ତୁମେ ବିରତ କରନା ।

ତୁରାଟି ମାସ ଜିତରେ ଉଷାର ସବଳ ସୁହୁ ଶରୀର ଶରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ଓ ମାନସିକ ଚିତ୍ତାରେ ଶୁଣିଗଲା । ସବୁ ତାକୁ ଏକା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ବିପିନବାବୁଙ୍କର ସେ ସବୁ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାର ବେଳ ନାହିଁ ।

ସେହିନ କୁହୁର ନାନଖାଡ଼ା ଓ ଜର ହେଲା । ଉଷା ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଭୟରେ ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଲୁଚାଇ ପଡ଼ୋଣୀ ଘରୁ ଅଷ୍ଟଧ ଆଣି ଦେଲା । କିନ୍ତୁ କୁହୁର କ୍ରମାଗତ ପଦର ଦିନ ଧରି ସେତେବେଳେ ଜର ଛାଢ଼ିଲା ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ସେ ବାଧ ହୋଇ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ କହିଲା । ବିପିନବାବୁ ବ୍ୟଷ୍ଟ ହୋଇ ତାତର ତାକିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଆଉ ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ତା ପରଦିନ ସକାଳେ କୁହୁ ବିପିନବାବୁଙ୍କୁ ଥରେ ଚାହିଁ ‘ବାପା’ ବୋଲି ତାକି ଆଖି ବୁଝିଦେଲା । ଉଷା ମୁଁଠା ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଏହାର ନିଜ ଦିନ ପରେ ଉଷା କହିଲା, ତୁମେତ ସ୍ଵାଧ୍ୟକୁ ଚିକିଏ ଚାହିଁଲବି ନାହିଁ । ସେ ତୁମକୁ ଖୁବ ଖୋଜିବି ।

ଉଷା ଆଉ ସମାଜି ପାରିଲା ନାହିଁ ନିବକୁ ।

ବିପିନ ପଚାରିଲେ, ମୋତେ ଖୋଜୁଥିଲା ସତେ ?

- ସେତ ତୁମ ଛାଡ଼ା ଆଉ କାହା ପାଖକୁ ଯାଏ ନାହିଁ । ତୁମେ ତାକୁ ଧରିବା ଛାଢିବା ଦିନଠାରୁ ତା ଦେହ ଶୁଣିଗଲା । ସ୍ଵାଧ୍ୟ ମୋର ତୁମକୁ ଖୁରି ଖୁରି ମଲା । ମରିବା

ଆଗଦିନ ରାତିରେ ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ପଡ଼ିଥିଲା ବୋଲି ସେ ବିଛଣାରୁ ଉଠି ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ତକିଆରେ ରଖିଥିଲା । ବେଦନାର ଆତିଶ୍ୟଯ୍ୟରେ ଉଷା ତଳେ ଲୋଟି ରାଜେ ।

ବିପିନଙ୍କ ଛାତି ଭିତରୁ କୋହ ଉଠି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା, ବାଣ ବେଶ କରୁଣ ତ । ଏହାକୁ ଗନ୍ଧ ପରି ଲେଖିଲେ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ନିଷ୍ପଯ୍ୟ ହବ ।

ବିପିନବାବୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଲେଖି ବସିଲେ । ଗନ୍ଧଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ସତେ ଭାରି କରୁଣ ହୋଇଥିଲା ସେ ଗନ୍ଧଟି । ଏ ଗନ୍ଧଟି ପାଇଁ ସେ ଚାରିଆତ୍ମୀ ପ୍ରଶଂସା ପାଇଲେ । ଦିନେ ଉଷାକୁ ପଡ଼ି ସେ ଗନ୍ଧଟି ସେ ଶୁଣାଇଲେ । ଉଷା ଗନ୍ଧଟି ଶୁଣି ଆଖି ପାଣି ପୋଛି କହିଲା, ଏତେ ନିଷ୍ପୁର ତୁମେ ।

ନିଷ୍ପୁର ! ମାନେ ? ବିପିନ ଆଣ୍ଟଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

- ଯାହା ମୋର ଅନ୍ତରର ବ୍ୟଥା, ଯାହା ମୁଁ ଭାବିଲେ ହିଁ ଛାତି ଥରି ଉଠେ, ସେ ବିଷୟରେ ଲେଖି ତୁମେ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲ ! ତୁମେ ବାପା ହୋଇ ପାଇଲ କେମିତି ଏ ବିଷୟରେ ଲେଖି ।

ଉଷା ଆଉ ସମ୍ବାଦି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବେଦନାରେ ସମସ୍ତ ଦେହ ତାର ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇଗଲା । ଅଣ୍ଣୁ ଗୋଧ କରିବାକୁ ଯାଇ ତାର ଦେହ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବିପିନ ନିର୍ବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଖିରୁ ଅବିରଳ ଅଣ୍ଣୁ ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେହିଦିନ୍ତୁ ବିପିନ ଆଉ କଳମ ଧରି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ କହିଲେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅନେକ କ୍ଷତି ହେଲା । କିନ୍ତୁ ବିପିନ ମନେ କଲେ ତାଙ୍କ କାନ୍ଦକୁ ଗୋଟାଏ କୁତ୍ତ ଓହୁଇଗଲା ।

ରମେଶ ଦିନେ ବନ୍ଧୁର ଲେଖା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ଇହାରେ ତାର ଗୋଟିଏକ ଖାତା ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ଲେଖାଅଛି - ନାହାଦା ପାଇଁ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପିତୃଙ୍କ ପତ୍ର ଅଧ ଉପରି ଓ ଅଦା ଦୂରଥଣା ଓ କନର ଏକାଠି ବାଟି ଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ତିନିଥିର ।

ରମେଶ ପଚାରିଲା, କିରେ ବିପିନ, ତୁ ଆଉ ଲେଖୁ ନାହୁଁ କାହିଁକି ?

ବିପିନ ମୁନ ଭାବରେ ହସି କହିଲେ, ଭାଇ, ଆଉ ନା । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି ଯେ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ, ତେଣୁ ଦୁନ୍ତିଆର ଦୁଃଖ ଦୂର କରି ପାରିବି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ନିଷ୍ପୁର ହୋଇ ଯାଉଥିଲି ତା' ମୋତେ ଜଣା ନ ଥିଲା । ତଥାତମିତି ଦିନେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଦେଖିଲି ଯେ ଗୋଟିଏ କରୁଣ ଚରିତ୍ର ପାଇଲେ ତାଙ୍କୁ

ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ମାଡ଼ି ବସି ତାହଁ କଥା ଆଦାୟ କରି ନେଉଛି । ମୋ ଗହରେ ସେମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଅଧିକ ଦୟନୀୟ ଭାବେ ଚିତ୍ରଣ କରି ବା ସେମାନେହିଁ ମହାନ୍ ବୋଲି ଦେଖାଇ ମୁଁ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛି ।

ଯେତେ ଲୋକ ବା ଘଟଣା ସମକ୍ଷରେ ଆସୁଛି କୌଣସିଥୁରେ ମୋର ଆନ୍ଦରିକତା ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥା ମନକୁ ଆସୁଛି, ସେ ସବୁ ମୋର ଗହର ଉପାଦାନ ହେବ କି ନା । ଆଉ ନା, ଆଉ ନା ।

ରମେଶ ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସ ପକାଇ କହିଲେ, ଯାହା କହିଲୁ ସତ । କିନ୍ତୁ ତୋ'ର ଅହଂଭାବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳ । ତୋର ନିଜର କଥଣ ହେଲା ସେଇଥିପାଇଁ ତୁ ଭାରି ବ୍ୟଷ୍ଟ । ଗଛ ବା ଲେଖାର ଉପାଦାନ ଖୋଜି ଖୋଜି ଲେଖି ବସିଲେ ଅବଶ୍ୟ ତାର ପରିଣତି ଏଇଯା ହେବ । ତୁ ଯାହା ବିଷୟରେ ଲେଖୁତୁ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଅତି କରୁଣ ବା ସେମାନେହିଁ ଭଲ ଆଉ ସମାଜର ଅନ୍ୟ ସତିଏଁ ଖରାପ ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବାର ମୋହ ମାଡ଼ି ବସିବ । ତାହାରା ତୋର ନିଜର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିକାଶ ହେବ ନାହିଁ । ସମାଜର ବି ଛାର ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା' ପାଇଁ ବ୍ୟଷ୍ଟ ହ'ନା । ଲେଖି ଯା । ଲେଖୁ ଲେଖୁ ତୋର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିକାଶ ହେବ, ତୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସବୁ ନିଜେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବୁ । ଲେଖା ବନ୍ଦ କଲେ ତ ଆଛା ହଉ, ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ କିମ୍ବିଦିନ ଲେଖା ବନ୍ଦ କରି ଦେ ।

ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା

ଅନୁମତି କୋଷ, ତା ପରେ ରସମନ୍ୟ କୋଷ, ଆନମନ୍ୟ କୋଷ, ବିଜ୍ଞାନମନ୍ୟ କୋଷ ଓ ତା ପରେ ଆନନ୍ଦମନ୍ୟ ଆମା । ଜୀବନ ଖୋଜେ ସେଇ ଆନନ୍ଦମନ୍ୟ କୋଷ ଓ ତା ପରେ ଆନନ୍ଦମନ୍ୟ ଆମା । ଜୀବନ ଖୋଜେ ସେଇ ଆନନ୍ଦମନ୍ୟ ଆମାକୁ ପାଇବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଜୀବିକା ଘଟାଏ ଅନ୍ତରାୟ । ଯିଏ ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଘଟାଇ ପାରିଛି, ତା ପକ୍ଷରେ ଜୀବନଯାତ୍ରା ହୁଏ ଗୋଟିଏ କଳାଚର୍ଚା, ଆର୍ଟ । ସବୁ ଆର୍ଟ ନିଜକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ । ଯାହାର ଜୀବନରେ ଏ ଦୁହିର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଘଟିନାହିଁ; ସେ ନିଜେ ଆନନ୍ଦ ପାଏନା, ସୋରିଷ ତେଲରେ ଅଗରା ମିଶାଇ ସେ ଯେତେ କୋଠା ପିଣ୍ଡ, ଦାନଧାନ କରୁ ବା ରାମଚରିତ ମାନସ ଯଜ୍ଞ କରୁ ନା କାହିଁକି । ଯିଏ ନିଜେ ଆନନ୍ଦ ପାଏନା, ସେ ଅନ୍ୟକୁ ଆନନ୍ଦ ବା ଶାନ୍ତି ଦିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଧପଡ଼ ସିଂ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଳାକାର !

‘ଧପଡ଼ ସିଂ’ ତାର ନିଜ ନାଁ ନୁହଁ । ତାର ନିଜ ନାଁ’ଟି ଅଇଷ୍ଟୁ । ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲେଖକ ଓ ଶିଳ୍ପୀ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ନାମ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଅଇଷ୍ଟୁର ମଧ୍ୟ ଚନାତୁର ବିକ୍ରୀ କରିବାର ନାଁ’ଟି ଧପଡ଼ ସିଂ । ସେଇ ନାଁ’ରେ ସେ କଟକରେ ସର୍ବତ୍ର ପରିଚିତ ।

ତାର ଚନାତୁର ପ୍ରତି ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଆକୃଷ ହୋଇଥିଲି ତାର ଚନାତୁର ଖାଇ ନୁହଁ, ତାର ବେଶଭୂଷା ତାର ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗା ଦେଖି, ତାର ଗୀତ ଶୁଣି । ଚୌଧୁରୀ ବଜାର ଛକ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସେ ତାର ବୋଲି ଛାତୁଆୟ - ଚନା ବନାଏ ତରର, ଉସକୁ ଲେତେଯାନା ଘରର । କେଉଁ ଅଞ୍ଚାତ ମହାକବିକଥ୍ରତ ଶାର୍ଦୁଳବିକ୍ରୀଡ଼ିତ ଛଦରେ ପାରମରିକ ପଛାରେ ଏହିପରି ଜୀବିକା ମହାକାବ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ଧପଡ଼ ସିଂ ଗାଇ ଚାଲେ ତାର ନିଜସ୍ଵ ମହାକାବ୍ୟ - କୁହ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ତାର୍ଲୀଂ, କରି ବାପାକୁ ଗୁଡ଼ ମଣ୍ଠିଂ ଖାଇ ଚପ୍ପ କଟଲେଟ, ଓେଠ ବିପି ସିଗେରେଟ ନ ଭୁଲ ଚନାକୁ ମୋହର, ଏ ଯେ ଖାଣି ଓଡ଼ିଶାର ... ଏଥରେ ଅଛି ଭିଟାମିନ୍, ଖାଇଲେ ଦୁନିଆ ରଙ୍ଗାନ ଭିଟାମିନ୍ ପ୍ରୋଟିନ୍ବରେ ଭରପୁର ବନାୟା ଚନାତୁର ମୁରର ଚନା ହୁରବରର ମୁରବରର ଇତ୍ୟାଦି । ମେଘର ଗନ୍ଧନ ଭଳି ରରବକୁ ସେ ଗମ୍ଭୀର ଗଳାରେ ଏମିତି ଗୁରେଇ ହୁରେଇ କୁହେ ଯେ ଜନଗହନି ଛକର ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦକୁ ଟପି ସେ ଶବ୍ଦ

ଶୁଣାଯାଏ, ଆଉ ଲୋକେ ବକିତ ହୋଇ ତାକୁ ଚାହାଁଛି ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ଆଶ୍ରିକବି । ଗୀତ ତାର ମୁହଁ ମୁହଁ । ତାର ଚନାତୁର ବୋଲିରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଦ୍ଧ ସମସ୍ୟା, ଡିଶାର ବନ୍ୟା ସମସ୍ୟା, ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ସବୁ ଘାନ ପାଇ ଏକ ମହାକାବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ସରଳ ଯେପରି ତାର ଭାଷା ସହଜ ସୁନ୍ଦର ସେହିପରି ତାର ଭାବ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗାଡ଼ ଲାଲ ରଙ୍ଗର ପଗଡ଼ି, ରାଜପୁତ୍ର ରାଜମାନେ ଯେଉଁ ଠଣିରେ ପିନ୍ଧନ୍ତି ସେମିତି ପିନ୍ଧା ହୋଇଛି । କପାଳ ଉପରକୁ ପଗଡ଼ିର ଠିକ ମଣିରେ ନକଳି ସୁନାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୁରୁଚ । ବୁରୁଚ ଉପରେ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀ ପରର ଚୂଡ଼ା । ବାଇଶଣ ରଙ୍ଗର ଜାପାନୀ ଶଷ୍ଟା ସିଲ୍ଲକର ତୁଟିଦାର ପଞ୍ଜାବି ଉପରେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ନକଳି ଭେଲୁଭେଲେର ହାତକଟା ଫୁଲା, ସେଥିରେ ଜରିକାମ । ବେକରେ ଶଷ୍ଟା ସିଲ୍ଲକର ଛାପଛାପକା ରୁମାଲ ବନ୍ଦା ହୋଇଛି, ଗଣ୍ଠି ତାର ବେକର ଗୋଟିଏ କଢ଼କୁ । ପିନ୍ଧିଟି ଗୋଲାପି ରଙ୍ଗର ରମ୍ଯେଲ କନାର ଧୋତି କାତୁଳିଙ୍କ ଉଙ୍ଗାରେ । ଗୋଡ଼ରେ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ନାଗ୍ରା ଜୋଡ଼ା । ହାତରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଘଡ଼ି ବନ୍ଦା ହୋଇଛି । କାନ୍ଦରୁ ଝୁଲୁଟି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଥଳି । ଥଳିରେ ଅଛି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାନ ଟିଣ । ବଡ଼ ଟିଣଟିରୁ ଗୋଟିଏ ତୁଙ୍ଗା ଉପରକୁ ବାହାରିଛି ଓ ସେଥରୁ ସବୁବେଳେ ଧୂଆଁ ବାହାରୁଛି । ଚନାତୁରକୁ ତାଜା ତଚକା ରଖିବା ପାଇଁ ଟିଣ ଭିତରେ ନିଆଁ ଅଛି । ସାନ ଟିଣଟିରେ ଅଛି କାଗଜ ଓ ନାନା ରଙ୍ଗର ମସଲା । ଚାରିପଟରେ ତାର ଲୋକର ଭିଡ଼ । ତକ୍କୁ ହୋଇ ଅନେକକ୍ଷଣ ଶୁଣିବା ପରେ ମୁଁ ଦୁଇ ପଇସାର ଚନାତୁର କିଣିଲି । ଧପଡ଼ ସିଂ ଗୋଟିଏ ସାନ ତୁଙ୍ଗାରେ ଆଠ ଦଶଟି ଚନାତୁର ଦେଲା । ତୁଙ୍ଗା ଖୋଲି ସେଇଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଦୁଇଟି ପାଟିରେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଭାବରେ ଚାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହଁ ରୁମାଲରେ ପାଟି ପୋଛିଦେଲି । ଧପଡ଼ ସିଂ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହଁ ଟିକେ ମୁରୁକି ହସି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବିଷୟକୁ ମଧ୍ୟ ତାର କାବ୍ୟରେ ଯୋଡ଼ି ଦେଲା । ସମସ୍ତେ ହସିଲେ, ମୁଁ ବି ହସିଲି ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ବୋଲି ଚାଲିଲା । ତାର ଚନାତୁର ଖାଇବାର ଆନନ୍ଦ ଏକା ଉପରୋକ୍ତ କରିବାର ନୁହଁ । ଘରର ସମସ୍ତକୁ ଏ ଆନନ୍ଦ ଦେବା ଉଚିତ । ଏହା କରିବାର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅକାଟ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ସେ ତାର କାବ୍ୟରେ କହିଲା - ଯଦି କେହି ନିଇତି ତାର ଚନାତୁର ଖାଇବାର ଇଚ୍ଛା ସମ୍ବାଦି ନ ପାରେ ଏବଂ ସେ ଲୋକର ଅର୍ଥନୀତି ଯଦି ଘରୁ ନିଯନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ବେଶି ନୁହଁ, ଦୁଇଟି ପଇସାର ଧପଡ଼ ସିଂର ଚନାତୁର ସେ କିଣି ନେଇ ତାର ଗୁହିଣୀକୁ ଦେଉ । ଏହାପରେ ସେ ଲୋକ ଦେଖିବ, ନିଇତି ଦୁଇଟି ଅଣାର ଚନାତୁର କିଣିବାର ଆଦେଶ ଘରୁ ହେବ । ଏହାପରେ ସେ ଗାଇ ଚାଲିଲା - ପୁରୁଷ ସ୍ଵାଧୀନ ନୁହଁ, ସ୍ଵାଧୀନ ନାରୀ । ନାରୀର ବାହାର ଅସହାୟତା

ତଳେ ଲୁଚି ରହିଛି ପ୍ରତକ୍ଷଣ ଶତ୍ରୁ, ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ପୁରୁଷର ଶତ୍ରୁକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରେ । ଏହି ତଥାକଥୂତ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵାଧୀନତା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସେ ଶତ୍ରୁ ଅପହରଣ କରି ଦେଉଛି । ସାବଧାନ ! ସାବଧାନ ! ଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵାଧୀନତା ଫଳରେ ସମସ୍ତେ ହଣାକଟା ହୋଇ ମରିବେ ! ମରିବେ !!

ପୁରୁଷ ଯେ ଆଦୋ ସ୍ଵାଧୀନ ହୁହେଁ ମୁଁ ତାହା ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କଲି । ହାତ ଘଢିକୁ ଚାହେଁ ଦେଖିଲି ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ମୁଁ ଏଠି ବିତାଇ ଦେଲିଣି । ବଜାର ସୌଦା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଗୁହିଣୀ ଚାଲି ଲଗାଇ ମୋତେ କହିଥିଲେ ବଜାରରୁ ସୌଦା ଆସିଲେ ରୋଷାଇ ହେବ । ତାପରେ ମୁଁ ହୁଇଛି ପଇସା ବାଜେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସାରିଲିଣି । ମନେ ମନେ ଆତକିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଧପଡ଼ ସିଂହ ଉପଦେଶ ମାନି ଆଉ ହୁଇଛି ପଇସାର ଚନାତୁର ନେଇ ମୁଁ ଘରକୁ ଫେରିଲି ।

ଘରେ ପାଦ ନ ଦେଉଣୁ ଗୁହିଣୀ ଗାଲି ଦେବା ପାଇଁ ମୁଖ ବ୍ୟାଦାନ କରି ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲେ । କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଅଧରରେ ଗୋଟିଏ ତୁମନ (ପ୍ରେମରେ ହୁହେଁ, ଆମ୍ବରକ୍ଷାର୍ଥେ) ଦେଇ ବାକ୍ୟସ୍ମୋତ ନିରୋଧ କରିଦେଲି ଏବଂ ତାଙ୍କର ସହେହକୁଆଥ୍ର ବେନି ଓଷ ଇଷଦ ଖୋଲି ହୁଇଛି ଚନାତୁର ତାଙ୍କର ମୁଖ ଗହରରେ ନିଷ୍ଟେପ କଲି । ଏହାର ପତ୍ରକ୍ରିୟା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆତକିତ ହୃଦୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଗୁହିଣୀଙ୍କ କ୍ରୋଧ-ନମିତ ଭୁତାପ ଯୁଗଳ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରଶନ୍ତି ଲାଭ କଲା । ମୁଖ ବିବରରୁ ଟିକିଏ କୁରର ମୁରର ଶବ ବାହାରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଚାମୁଳ-ରଞ୍ଜିତ ଦତ୍ତପଂଚି ବିକଶିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ହଠାତ ସେ ଚିଲା ମାରି ମୋ ହାତରୁ ତୁଙ୍ଗାଟି ଛଡ଼ାଇ ନେଇଲେ ।

ଧନ୍ୟ ଧପଡ଼ ସିଂ ! ତୁମେ ମୋର ନମ୍ବାର ନିଅ ! ମନେ ମନେ ଧପଡ଼ ସିଂକୁ ଭକ୍ତିରେ ପ୍ରଣାମ କଲି ।

ଗୁହିଣୀ ହସ ହସ ବଦନରେ ପଚାରିଲେ, ଚମକାଇ ଚନାତୁର ! କେଉଁଠୁ ଆଣିଇ ?

ଗର୍ବର ସହିତ କହିଲି, ଏଁ ହେଁ, କେମିତି ଲାଗୁଛି ? ଖୋଜି ଖୋଜି ତୁମ ପାଇଁ ଆଣିବି ।

ସେବିନ ଗୁହଣୀ ମୋର ବିକମ୍ବ ବା ଅଧ୍ୟକା ଚାରି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ ଉଚ୍ଚବାଚ୍ୟ କଲେ ନାହିଁ ।

ପରଦିନ ବଜାରକୁ ଥକି ନେଇ ବାହାରିବା ସମୟରେ ଗୁହିଣୀ ବଜାର ହିସାବ ବୁଝାଇ ଦେବା ପରେ କହିଲେ, ଏ ଛ'ଟା ପଇସା ଧର । ସେଇ ଚନାତୁର ଆଣିବ ।

ପାଟିଟା କେମିତି ଚକରା ଲାଗୁଛି । ପୁଣି ଥରେ ଧପଡ଼ ସିଂକୁ ମନେ ମନେ ନମସ୍କାର କରି କହଁଲି, ଧନ୍ୟ ଧପଡ଼ ସିଂ ! ଧନ୍ୟ ତୁମର ଜବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ !!

ସେହିଦିନ ଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେହ ଛ' ପଇସାର ଧପଡ଼ ସିଂ ଚନାତୁର ଗୁହିଣୀଙ୍କ ବଜେଟ ଅତର୍କୁତ ହୋଇଗଲା । ସେହିଦିନୁ ମଧ୍ୟ ଧପଡ଼ ସିଂ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଘନାବୁତ ହୋଇ ବନ୍ଧୁଦରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଦିନେ ଦିନେ ଲୋଜରେ ପଡ଼ି ବଜେଟରୁ ଅଧିକା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ମୁଁ ନିକେ ଖାଇଦିଏ । ସେ ଅଧିକା ପଇସା ଧପଡ଼ ସିଂ ପାଖରୁ ମୁଁ ଧାର ନିଏ । ସେ ସେଥୁରେ କିଛି ଆପରି କରେ ନାହିଁ । ବରଞ୍ଚ ମୋର ମନ ବୁଝି ସେ ଦିନେ ଦିନେ ଯାତି ଜବରଦସ୍ତି କରି ତୁଳ ଚାରି ପଇସାର ଅଧିକା ଦେଇଦିଏ । ଧାର ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଯେତେବେଳେ ତିନି ଟଙ୍କା ହୋଇଗଲା, ଲଜ୍ଜାରେ ବାଧ ହୋଇ ମୁଁ ଧପଡ଼ ସିଂକୁ ଆର୍ଥିକ ବାହ୍ୟ କରି । ଧପଡ଼ ସିଂ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଚନାତୁର ବିକେ ସେ ବାଟ ଦେଇ ଆଉ ଗଲି ନାହିଁ । ଗୁହିଣୀ ଆଉ ଚନାତୁର ନ ପାଇ ପଚାରିଲେ କହିଦିଏ, ଧପଡ଼ ସିଂର ଦେଖା ପାଇଲି ନାହିଁ !

ଅନେକ ଦିନ ଧପଡ଼ ସିଂ ସହିତ ମୋର ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ମନଟା ତା ପାଇଁ ଖରାପ ହୋଇଯାଏ । ତାର ଗୀତ ଶୁଣି ଚନାତୁର ଖାଇବାକୁ ଭାରି ଭଲା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କଟକୀ ବଜାରୀଙ୍କ ମୁହଁରେ ତ ବାଢ଼ିବତା ନାହିଁ । କାଳେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ମଞ୍ଚରେ ଧାର ମାଗି ଦେଲେ ସେମାନେ କିଛି ଅପମାନ କରି କହିଦେବେ ଏହି ଭୟରେ ଓ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଁ ଆଉ ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ନିଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଉପରେ ଭାରି ରାଗ ହୁଏ ଓ ନିଜ ଉପରେ ଭାରି ଘୃଣା ହୁଏ ।

ଦିନେ ବଜାରରେ ଶୁଣିଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ଭାରି ଅସୁସ୍ତ, ବାତ କୁରରେ ପଡ଼ିବି । ମନଟା ମୋର ସେଦିନ ଭାରି ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ଯିର କଲି ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ହେଉ ଆଜି ଭିତରେ ତିନୋଟି ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରି ଧପଡ଼ ସିଂ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବି । ଯିଏ ମୋର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଭଞ୍ଜାଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାବନରେ ପ୍ରତ୍ୟେ ଅତତଃ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପାଇଁ ନିର୍ମଳ ଆନନ୍ଦ ଦେଉ ଆସିଥି ତାର ଏ ଦୁଃସମୟରେ ମୁଁ ତାକୁ ଧପପା ଦେଉଛି, ଏ ଚିତା ମୋତେ ଲଜ୍ଜା ଦେଲା ।

ସେଦିନ ରବିବାର । ରବିବାର ଦିନ ଧପଡ଼ ସିଂର ଚନାତୁର ବେଶୀ ବିକ୍ରି ହୁଏ । ସେ ବେଳ ଥାର୍ଯ୍ୟ ଥାର୍ଯ୍ୟ ଘରୁ ବାହାରେ । ଦିନଯାକ ଧାର ଖୋଜି ପ୍ରାୟ ଚାରିଟାବେଳେ କଣକ ପାଖରୁ ତିନୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର ନେଇ ଘର ଖୋଜି ଖୋଜି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ଘରେ । ଗୋଟିଏ ସାନ କୁଡ଼ିଆ ଘର । ଘର ତୁଆର ମୁହଁ ଚାଲ ଏତେ ତୁଆଣିଆ ଯେ ଘରର କୌଣସି ଅଂଶ ବାହାରକୁ ଦିଶୁ ନାହିଁ । ଘର ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ମୁଁ

ଧପଡ଼ ସିଂ ନାଁ ଧରି ଡାକିଲି ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ବାହାରି ଆସିଲା ତାର ସାଇ ପୋଷାକ ପିନ୍ହୁ ପିନ୍ହୁ । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ଆଶ୍ରଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା, ବାବୁ ଆପଣ ! ଆପଣଙ୍କ କଥା କେତେ ଦିନ ହେଲା ଭାବୁଥିଲି । ମୋ ଚନାତୁର କଥା ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁକି ? ହେଉଥିବ, ଯେତେ କହିଲି ତାକୁ ଯେ ତଚକା ମସଲା ଦବୁ, ସେ ତ ଶୁଣିବ ନାହିଁ, ବାସି ମସଲା ଦବ । ବାବୁ, ଚନାତୁର ଖରାପ ହେଲେ ମୋ ମନ ଭାରି ଖରାପ ହୋଇଯାଏ ।

ଘର ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଧପଡ଼ ସିଂ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହିଲା, ଦେଖିଲୁ, ଦେଖିଲୁ, ମୁଁ କହୁଛି ତତେ ବାରମ୍ବାର

ମୁଁ ତାକୁ ବାଧା ଦେଇ କହିଲି, ନା, ନା, ତୁମର ଚନା ଭାରି ଚମକାଇ । କଟକ୍ୟାକ୍ ତୁମର ଚନାତୁରର ପ୍ରଶଂସା । ସେବିନ ବଜାରରେ ଅନେକ ଲୋକ ତୁମ କଥା କହୁଥିଲେ । ତୁମେ ଆଉ ନ ଯିବାରୁ ତୁମକୁ ... ।

- ମୋ କଥା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ମୋ ଚନାତୁର କଥା କଥା କହୁଥିଲେ ?
- ତୁମର ଚନାତୁରକୁ ଝୁରୁଥିଲେ ।
- ସତେ ବାବୁ ସତେ ! ଧପଡ଼ ସିଂ ମୋର ହାତ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଢାଣି ନେଇ ଗଲା । ତାର ନିଷତ୍ର ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଆନନ୍ଦରେ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଗଲା ।

ମୁଁ ବାଧା ଦେଇ କହିଲି, ନା, ମୋର ବେଳ ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମର ଧାର ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲି । ଏତେବିନ ଦେଇ ପାରି ନ ଥିଲି, ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବ ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ମୋର ହାତ ଧରି ପକାଇ କହିଲା, ହି ବାବୁ । ପଇସା କଥା ସବୁ । ମୁଁ କଥା ତୁମେ ନା କେଉଁଥୁ ପାଇଁ ଆପଣ ଦେଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଆସନ୍ତି ଟିକିଏ ତାହା ଖାଇ ଯିବେ ।

ବ୍ୟପ୍ତ ହୋଇ ଘର ଭିତରେ ଖଣ୍ଡ ମସିଶା ପାରି ଦେଇ ସେ ଭିତର ପଟ ପିଣ୍ଡାକୁ ଚାହିଁ କହିଲା, ଜାଣୁ, ମୋର ଚନାତୁରର ଜଣେ ବଡ଼ ସମଞ୍ଜଦାର ଆସିଚନ୍ତି । ବାବୁ, ସମଞ୍ଜଦାର ନ ହେଲେ ବିକି ଆନନ୍ଦ ନାହିଁ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଧପଡ଼ ସିଂର ଚେହେରା ଦେଖି ଆଶ୍ରଯ୍ୟ ହୋଇଗଲି । ତାର ତାହାଣ ଗୋଡ଼ ଗୋଡ଼ ହୋଇଛି, ଗାଲ ପଶି ଯାଇଛି, ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ କୋଟରଗତ । କହିଲି ଧପଡ଼ ସିଂ, ତୁମର ଦେହ ଭାରି ଖରାପ, ଆଉ କିଛି ଦିନ ବିଶ୍ରାମ କର ।

ଧପଡ଼, ସିଂ ହସି କହିଲା, ଆମର ବିଶ୍ରାମ କାହିଁ ବାବୁ, ଦାଖିରୁ ଆଣିଲେ ହାଣିରେ ପଡ଼ିବ । ଏ କେତେ ଦିନ ଯେ କି କଷରେ

ପିଣ୍ଡା ପାଖରୁ ଘର ଉଚରେ ଦୁଇଟି ଗିଲାସରେ ତାହା ରଖି ଦେଇ ଧପଡ଼ ସିଂର ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା, ମିଛ କଥା ସବୁ । ତାରି ରୋଜଗାରରୁ ମୁଁ ଯାହା ସାଇତି ରଖିଛି ସେଥରେ ଆହୁରି ମାସେ ଚଳିଯିବ । ଆଜିକି ସାତଦିନ ହେଲା ମୋ ସହିତ କଜିଆ, ସେ ଚନାତୁର ବିକିବାପାଇଁ ବଜାରକୁ ଯିବ । କୌଣସିମତେ ଅଟକାଇ ରଖିଥିଲି । ଆଜି ମୋତେ ମାରି ଗାଲି ଦେଇ ବାହାରିଛି ବଜାରକୁ ବିକିବା ପାଇଁ । ଆଜି ସକାଳୁ ତାକୁ ତର ନାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଚନାତୁର ତିଆରି କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ଖିଆ ପିଆ ନାହିଁ । ଆଜିକି ପଦର ଦିନ ହବ ଫେଟବ୍ୟଥା ଯେ କୁହନି । ମୋ କପାଳ -

ଧପଡ଼ ସିଂ ହସି କହିଲା, ସତେ ବାବୁ, ବଜାରକୁ ବିକି ନ ଯାଇ ରହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଶୀତ ବୋଲି ଚନାତୁର ବିକିବାକୁ ମୁଁ ଜାରି ଖୁସି ପାଏ । ମୋ ଚନାତୁର ଖାଇ ପାଞ୍ଚକଣ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ ମୋ ଛାତି ପୁଲି ଉଠେ । ନ ହେଲେ ଫେଟ ଚାଖଣ୍ଡକ ପାଇଁ ମୋର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଆପରି କରି କହିଲି, କିନ୍ତୁ ତୁମ ଦେହ ଖରାପ ଯେ -

ହଁ ବାବୁ, ବିଶ୍ଵାମ ନେଲେ ଆଉ ବର୍ଷ ଗୋଟାଏ ଦି'ଚା ଅଧିକା ହୁଏତ ବଞ୍ଚି । ମଣିଷ ତ ମରିବ ଦିନେ । ତେବେ ଲୋକେ ଯଦି ମୋ ଚନାତୁର ଖାଇ ଆନନ୍ଦ ପାଇ କହିଲେ, ଧପଡ଼ ସିଂ ଚନାତୁର ସରି କେହି ନୁହଁ, ତେବେ ତ ମୁଁ ବଞ୍ଚିଗଲି କାଳକାଳକୁ ।

ମୁଁ ନୀରବ ରହି ଚାହାପାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ବେଳ ହୋଇଗଲାଣି ବୋଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ତରତର ହୋଇ ପୋଷାକ ପିଛିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗୋଟିଏ ତ୍ରକରୁ ତାର ପୋଷାକ ସବୁ ଅତି ଯନ୍ତ୍ରିରେ ବାହାର କରି ସେ ପିଛିବାକୁ ଲାଗିଲା । କାନ୍ଦରେ ମରା ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗା ଦର୍ପଣକୁ ଚାହିଁ ସେ ପଗଡ଼ି ବାନ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସବୁ ପୋଷାକ ପିଛିପାରି ଯେତେବେଳେ ସେ ଛିଡ଼ାହେଲା, ସେତେବେଳେ ତାର ରୂପ ଏକଦମ ବଦଳି ଗଲା । ଚନାତୁର, ମୁଣ୍ଡାଟି କାନ୍ଦରେ ଝୁଲାଇବା ପରେ ସେ ଦର୍ପଣ ପାଖରେ ମରା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଫଚକୁ ମୁଣ୍ଡ ହୃଦ୍ଦାଳେ ନମ୍ବାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଫଟଟି କୌଣସି ଦେବଦେବୀଙ୍କର ନୁହଁ, ଜଣେ ମହୁଷ୍ୟର । ଠିକ ଧପଡ଼ ସିଂ ପରି ତାର ବେଶରୂପା । ଫଟଟି ରହିଛି ଗୋଟିଏ ପଚା ଉପରେ । ଦୁଇ କଢ଼ରେ ତାର ଦୁଇଟି ଧୂପଦାନୀ, ସେଥରେ ଅଗରବତି ଜଳୁଛି ।

କୁତୁହଳୀ ହୋଇ ପଚକୁ ଲାଗିଲା, କାହାକୁ ନମ୍ବାର କଲ ? କେଉଁ ଦେବତା ସେ ?

ଧପଡ଼ ସିଂ ହସି କହିଲା, ସେ ମୋର ଗୁରୁଦେବ । ତାଙ୍କର ‘ବାପ-ମା ଦିଆ ନା’ ମୁଁ ଜାଣେ ନା । ତାଙ୍କର ଚନାତୁର ବିକା ନା’ଟି କବି ସିଂ । ସେଇ ମୋ ନା ଦେଇଚନ୍ତି ଧପଡ଼ ସିଂ । ମୁଁ କିଛିଦିନ ବନାରସରେ ଥିଲି, ସେଇଠି ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ସବୁ

ଶିଖା କରିଛି । ବାବୁ, କି ବୋଲି ତାଙ୍କର ! ପାଞ୍ଚଶହ ମଣିଷଙ୍କୁ ସେ ହକ ଉପରେ ଦୁଇ
ଘଣ୍ଟା ଅଚକାଇ ଦେବେ ତାଙ୍କ ବୋଲିରେ !! ମୁହଁ ମୁହଁ ତାଙ୍କର ଗୀତବନ୍ଧା ଚାଲିଛି
ଅନର୍ଥରେ ! ଥରେ ସରକାର ବିପକ୍ଷରେ ଏମିତି ପଦ ଯୋଡ଼ିଲେ ଯେ ଲୋକେ ପରା
ମାତି ଉଠିଲେ ! ଅନେକ ବହି ସେ ପଢ଼ୁଥିଲେ, ଅନେକ କଥା ସେ ଚିତ୍ତା କରୁଥିଲେ ।
ସବୁ କଥା ସେ ମୋତେ ଶିଖାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କୃପାବୁ ମୋର ଏ ଗୁଣ । ତାଙ୍କ ବାବୁ
ଯିବା, ଆଜି ଫୁଟବଳ ଖେଳ ପରା । କିନ୍ତୁ-ମଇଦାନ ଯିବି ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ପୁଣି ଥରେ ତାର ଶୁଭ୍ରଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରଶାମ କରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।
ଘରୁ ବାହାରି ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ତାର ଆକର୍ଷ ବିଶ୍ଵତ ନିଶ୍ଚ ଉପରେ ହାତ
ମାରି ଗମୀର ଭାବରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଯେତେବେଳେ ସେ ଛିଡ଼ା ହେଲା,
ସେତେବେଳେ କିଏ କହିବ ସେ ମାସକର ମନ୍ତ୍ର । ମୁଁ ମୁସ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲି ତାଙ୍କ ।
ତା ପରେ ଆଉ ଥରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ସିଂହାବଲୋକନ କରି ସେ ଯେତେବେଳେ ଆରମ୍ଭ
କଲା ତନା ବନ୍ଦାଏ ଚରର ... ସେତେବେଳେ ମୋର ମନେ ହେଲା ମେରେଙ୍ଗୋ
ସୁବିରେ ନୋପୋରିଯନ ଚାଲିଛନ୍ତି, କି ସିକାଗୋ ହଲରେ ବିବେକାନନ୍ଦ ବଜୁଡ଼ା
ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଧପଡ଼ ସିଂ ମୋତେ ଆଉ ନ ଚାହିଁ ଚାଲିଗଲା ।

ଏହାପରେ କିଛି ଦିନ ବିତିଯାଇଛି । ଶୁଭିଶୀଙ୍କ ବଜେଟରେ ପୁଣି ଚନାତୁର ଘାନ ପାଇଛି ।
ପ୍ରାୟ ପନ୍ଥର ଦିନ ପରେ ଦିନେ ଦେଖିଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ଆସି ନାହିଁ । ପୁଣି ଦେହ ଖରାପ
ହୋଇଛି ନିଶ୍ଚୟ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ିଲି ତାର ଘରକୁ ।

ଧପଡ଼ ସିଂର ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ଦେଖି କାହିଁ ପକାଇଲା । ଧପଡ଼ ସିଂ ବିଜଣାରେ
ଶୋଇ ଯତ୍ନାରେ ଛଟପଟ କରୁଛି, ପେଟରେ ହାତ ବୁଲାଉଛି । ପେଟରେ ତାର ହାତ
ଦେଇ ଆଉସି ଦେଇ ପଚାରିଲି, କଥଣ ହେଲା ?

ଧପଡ଼ ସିଂ କ୍ଷାଣକଣ୍ଠରେ କହିଲା, ପେଟ ...

ତାର ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା, ବାବୁ, ଯେତେ କହିଲି ଆଉ ଚନାତୁର ବିକ ନା, ଅନ୍ୟ
ବେଳସା କର, ମୋ କଥା ମାନିଲା ନାହିଁ । ଚନାତୁର ଚିଣର ନିଆଁ ସଦାଦିନେ ସଦାବେଳେ
ପେଟରେ ଲାଗି ପେଟ ଯେ କଥଣ ହେଲା ...

ଧପଡ଼ ସିଂ ମୋତେ ଚାହିଁଲା । ଆଖିରୁ ତାର ଦୁଇଧାର ଲୁହ ରହି ପଡ଼ିଲା ।
ଓଠ ତାର ଥରି ଉଠିଲା । ଚିକିଏ ଆଶ୍ରମ ହୋଇ ସେ କହିଲା, ବାବୁ, ମରେ ପଛେ
ଚନାତୁର ବିକା ମୁଁ ଛାଡ଼ିପାରିବି ନାହିଁ । ସେଥୁରେ ତ ମୁଁ ଖାଲି ପଇସା ଗୋଜଗାର

କରେ ନା, ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଏ । ହେଲେ ବାବୁ ମୋର ଦୁଃଖ - ମୋ ଅତେ ମୋର ଚନାଚୁର ନା' ବୁଢ଼ିଯିବ । ମଣିଷ ତ ଦିଲେ ମରେ, ମରିବ; ସେଥିରେ ମୋର ଦୁଃଖ ନାଇ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଚନାଚୁର ଆଉ କେହି ଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ମୋ ଅତେ । ପୁଅଟାକୁ ଯେତେ କହିଲି ଇଲମ୍ ନେଇ ନେ ମୋ ପାଖରୁ, ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ଚପରାସୀ ହେବା ପାଇଁ ଦୌଡ଼ିଛି ।

ମୋର ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଆସିଲା । କିଛି ନ କହି ମୁଁ ଉଠିଗଲି ତାତର ତାକିବାକୁ । ତାତର ଆସି ଦେଖି ମୋତେ ତାକି ନେଇ କହିଲେ, ଲିରର ପଚି ଯାଇଛି, ଆଉ ଦୁଇ ଦିନରୁ ବେଶି ନୁହଁ ।

ଦୁଇଦିନ ବି ଗଲା ନାହିଁ । ସେଇଦିନ ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାକବେଳେ ଧପଡ଼ ସିଂ ତାର ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ଫଟକୁ ଅନାଇ ଶେଷ ନମସ୍କାର କରି ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇଲା ।

ପୁଅଟାରୁ ଜଣେ କଳାକାର ତାଳି ଗଇଲା ।

ଧପଡ଼ ସିଂର ଦେହ ମୁଁ ଚିତା ଉପରେ ଧୀରେ ଶୁଆଇ ଦେଲି । ତାର ପୁଅ ମୁଖାୟୀ ଦେଇଲା ପରେ ଚିତା ସନ୍ଧରେ ଜଳି ଉଠିଲା ମଶାଣିର ଖର ପବନରେ ।

ଚିତାର ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି ଶହରେ ଶୁଣିଲି ସେଇ ମହାକାବ୍ୟ ଚନା ବନାଏ ତରବ, ଇସକୁ ଲେତେ ଯାନା ଘରରରର ।

ଜୀବିକା ଓ ଜୀବନ

ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା, ଜୀବିକା ଓ ଜୀବନ ! କେଉଁ ଅନାଦି ଅତୀତରେ କାହାର ସୁଷ୍ଠି କରିବାର ଆନନ୍ଦରେ ଅନନ୍ତ ଅସୀମରେ ତାଟି କୋଟି ବିରାଟ ଅଗ୍ରିମୟ ପିଣ୍ଡ ହୁଏ ଏକ ବିରାଟ ଅଗ୍ରି ପିଣ୍ଡରୁ ଚେନାଏ ଖସି ସୁଷ୍ଠି ହୋଇଥିଲା ଆମର ଏଇ ମାଟି ପେଣ୍ଠୁଳାଟି ! ସେଥିରୁ ପୁଣି ଜାତ ହେଲା - ତା ମଧ୍ୟ କେଉଁ ଅନାଦି ଅତୀତରେ, କାହାର ଆନନ୍ଦରେ - ଏକ ଜୀବନର କଣା ! ସେ ଜୀବନ କଣା ମଧ୍ୟ ବିକଶିତ ହୋଇ ହୋଇ ହୋଇଛି ମନୁଷ୍ୟ । ଏ ଦେହ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ସେ ଜୀବନରେ ଜାତ ହୁଏ ଏକ ଅପୂର୍ବ ବେଦାନାମୟ ଅଭିଷାର । ସମ୍ପ୍ର ବିଶ୍ୱ ପରିବ୍ୟାୟ, ଏ ଜୀବନର ଉପରୀର କାରଣ, ସେଇ ଅନନ୍ତ ଅସୀମ ଅପରିଜ୍ଞୟ ଆନନ୍ଦର ଉପକୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦଶ କରି ପାଇବାକୁ ଏ ଜୀବନରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜାତ ହୁଏ । ଏ ଜୀବନ ଦେହକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଅଭିଷାର ଏ ଜୀବନକୁ କରେ ଦେହାତୀତ । ଯେପରି ପକକ ପକକରୁ ଜାତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ପକିଳ ହୁଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଶିଶିର କଣାଟି ଯେପରି ଧରି ରଖେ ବିରାଟ ସ୍ଵୀର୍ଯ୍ୟକୁ ତା'ର ଶୁଦ୍ଧ ହୁକୁରେ, ଏ ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଧରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ସେଇ ବିରାଟକୁ ! ଏ ଅଭିଷାର ପଥରେ ଯିଏ ଯେତେ ଦୂର ଆଗେଇ ଯାଇଛି ତା'ର ଜୀବନ ସେତେ ବିକଶିତ ହୋଇଛି । ଏ ଭଙ୍ଗୁର ଦେହର ରକ୍ଷା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଜୀବିକା ସେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଏକ ପକ୍ଷା ମାତ୍ର, ନିଜେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୁଏ । ଜୀବନର ସେହି ବିକାଶ ପାଇଁ ଏ ଦେହର ରକ୍ଷା ବା ପରିପୁଣି ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଦେହ ପ୍ରତି ଜାତ ହୁଏ ମୋହ ସେତେବେଳେ ଏ ଦେହର ରକ୍ଷା ବା ପରିପୁଣି ହୋଇ ଉଠେ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଜୀବିକା ହୁଏ ପୁଧାନ । ବୋଧହୃଦୟ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଜି ମୋହାଦୃତ ବୋଲି ବୈଷ୍ଣ୍ଵିକ ଉନ୍ନତି ଗତ ଯୋଜନା ସବେ ଦୀର୍ଘା, ଶୁଣା, ସବେହ, ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଉଠିବି ଅପରିହାୟ୍ୟ । ଆଜି ଘର୍ବଦା ଶକିତ, ଜାତ ଏବଂ ବ୍ୟର୍ଥତାରେ ପରିପୁଣି ରାଜନୀଟି, ଧର୍ମ, ଦେଶ ସେବା ଅର୍ଥନୀଟି, ଯୋଜନା ସବୁ ହୋଇବି ନିଜ ନିଜ ପ୍ରତିପରି ବିଷ୍ଣ୍ଵାରର ଏକ ଏକ ଶୈଳ୍ୟ । ତଥାପି ଜୀବନର କ୍ଷୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଧପଦ ଦୀର୍ଘ ଶବ୍ଦ ପେଣ୍ଟି ଚିତାର୍ଥ ବିନୁଟି । ଚିତାର ଚଢ଼ିଚଢ଼ି ଶବ୍ଦରେ ଭାବି ଆସୁଟି ଧପଦ ଦୀର୍ଘ ସେଇ ଗୀତି ବନା ହୁବରବ ମୁରବର । ଶୁଣାନକୁ ପେଣ୍ଟି ଧପଦ ଦୀର୍ଘ ପୁଅ ହରି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିବି । ଆମେ ଶବ୍ଦବାହକମାନେ ପଛେ ପଛେ

ଚାଲିକୁ । ମୁଁ ଅନ୍ୟମନେ ଭାବରେ ଶବବାହକମାନଙ୍କ ସହିତ ଚାଲିଛି ଭାବି ଭାବି ।

ଧପଡ଼ ସିଂର ଶେଷ ଆଶା ପୂରଣ ହେଇପାରି ନାହିଁ । ସେ ତାର ଚଣା ବିକା ଗୁରୁ କବି ସିଂ ପାଖରୁ ମନ୍ଦ - ଯାହାକୁ ଧପଡ଼ ସିଂ କହୁଥିଲା ଜଳମ - ନେଇ ପୂଜ୍ୟ ଗୁରୁଦର ଧପଡ଼ ସିଂ ନାମରେ କଟକରେ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ଅଭ୍ୟତ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି, ନାନା ଅପୂର୍ବ ଗୀତ ବୋଲି, ଅତି ସୁସ୍ଥାଦୁ ଚଣା ସେ ବିକ୍ରି କରିଛି ଗତ ଦଶବର୍ଷ ଧରି । ତାହା ପାଇଁ ଓ ତାର “ବୋଲି” ପାଇଁ ତାର ବନାତୁର ବେଶୀ ପରିଚିତ, ବେଶୀ ଆଦରର ହୋଇଥିଲା । ଗରାଖକୁ ନିର୍ମଳ ଆନନ୍ଦ ଦେବା ତା’ର ଜୀବନର ଉଦେଶ୍ୟଟିକୁ ଜୀବିକା ତାହାର ସାହାଯ୍ୟ କରି ଆସିଥିଲା । ଧପଡ଼ ସିଂ ଥିଲା ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର କଳାକାର ।

ଧପଡ଼ ସିଂର ଶେଷ ଜାହା ଥିଲା ତା’ର ନିଜ ପୁଅ ହରିକୁ ନିଜ ମନ୍ଦରେ ଦୀକ୍ଷା ଦେଇ “ଚଣା ସିଂ” ନାମରେ ବଜାରକୁ ଛାଡ଼ିଦେବ । କେତେବାର ସେ କହନା କରିଛି, ପୁତ୍ର ଓ ଶିଷ୍ୟ ଚଣା ସିଂ ଓ ସେ ନିଜେ ଚୌଧୁରୀ ବଜାର ଛକରେ ନିଜ ନିଜ ଚଣା ବିକୁଛନ୍ତି ଓ ପରସ୍ତ ପ୍ରତି ‘ବୋଲି’ ବାଣ ନିଷେପ କରୁଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ସେ ନିଜେ ପୁତ୍ର ଓ ଶିଷ୍ୟ ପାଖରେ ପରାପ୍ରତି ହୋଇ ତାକୁ ସଲାମ କରି ସେ ଛକ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଉଛି ଅନ୍ୟ ଛକକୁ । (ଚଣାବିକାଳିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଅଲେଖା ନିୟମ ଅଛି ଯେ ହୁଇବଣ ଚଣାବିକାଳି ଯଦି ଦୈବାଦ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଯାଆଏ ତେବେ ଚଣାର ବୋଲିରେ ଯିଏ ପରାପ୍ରତି ହେବ ସେ ବିଜେତାକୁ ସଲାମ କରି ସେ ଜାଗା ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟତ ଚାଲି ଯିବ ଚଣା ବିକିବାକୁ) । ଏ କହନା ଦେଖିଥାର ସେ ମୋ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । କହୁ କହୁ ବାରମାର ସେ ଆକର୍ଷଣିୟ ନିଶକୁ ଶାଉଁନେଇଛି । ଆଖି ତା’ର ଜନି ଉଠିବି । ଶେଷ ଥରକ ପାଇଁ ମୋର ହାତ ଧରି ସେ ଅନ୍ତରୋଧ କରିବି ମୁଁ ଯେପଣି ହରିକୁ ସେଇ ଉଦେଶ୍ୟରେ ଉପାଦିତ କରେ ।

ହରି, ମୁଁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶବବାହକମାନେ ନିଜରେ ଗାଧୋଇ ଗଲୁ ଧପଡ଼ ସିଂ ଘରକୁ । ଧପଡ଼ ସିଂର ହୀ ହାରାବଡ଼ୀ ନିମ୍ନାଳ୍ୟ ଆଦି ପକାଢ଼ି ରଖିଥାଏ । ଆମେ ନିମ୍ନାଳ୍ୟ ସେବା କରିବା ପରେ ଜଳଶିଥା ଖାରବାକୁ ବସିଲୁ । ଧପଡ଼ ସିଂର ବୁନ୍ଦ କବି ସିଂର ଫଟୋ ପାଖରେ ଧୂପ କହୁଥାଏ । ଚନାତୁର ବିକିବା ପୋଷାକରେ ଧପଡ଼ ସିଂର ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ନାହିଁରେ ମରା ହୋଇଛି, ତା’ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଧୂପ କଲୁଛି । ଧପଡ଼ ସିଂର କାହିଁରାଇମାନେ ଖାଇସାରି ଧପଡ଼ ସିଂର ଫଟୋ ପାଖରେ ଦଣ୍ଡବତ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ସମ୍ପେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ହାରାବଡ଼ୀ ଧପଡ଼ ସିଂର ଚନାତୁର ବିକିବା ପୋଷାକ ଦ୍ଵାରା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପେଡ଼ିଲୁ ବାହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗାଢ଼ ଲାଲଗଇର

ପରତି, ପକ୍ଷୀପରଲଗା ନକଳି ସୁନାର ତୁରୁଚ, ଛାପଛାପକା ଶଷ୍ଟା ସିଲକର ତୁମାଇ,
ବାଇଗଣୀ ରଙ୍ଗର ଜାପାନୀ ସିଲକର ତୁଟିଦାର ପଞ୍ଜାବି, ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଜରିକାମ
କରା ନକଳି ତେଲରେର ଫହୁଆ, ଗୋଲାପି ରଙ୍ଗର ରୟେଲ କନାର ଧୋଡ଼ି,
ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ନାଗ୍ରା ଜୋତା ସବୁ ସେ ଗୋଡ଼ି ଗୋଡ଼ି କରି ବାହାର କରି ଛାତିରେ
ଯାକିଧରି ତୁହାଇ ତୁହାର କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା ବାଷବୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ-

ମୋତେ ଛାଡ଼ି ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଗଲ,
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ଏ ଚଣା ପୋଷାକ କଅଣ ହବ,
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ଚନାତୁରର ମୁରର ଆଉ ନ ଶୁଣିବି,
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ।

କଟକଯାକ ତ ଖୁରିବେ ତୋତେ,
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ତୁମ ଚଣା ନା'ଟି ତୁଢ଼ିଲା ଆଜଁ,
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ---

ପାଖରେ ଯେ ମୁଁ ଓ ତା'ର ପୁଅ ଛିଢା ହୋଇବୁ ଅତି ତୁଃଖରେ ସବୁ ତୁଳିଯାଇ
ବିରହବିଧୁରା ହାରାବତୀ 'ପ୍ରାଣନାଥ'ଙ୍କ ଉଦେଶ୍ୟରେ ବାହୁନି କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା । କି
କରୁଣ ପ୍ରାଣସର୍ବ ସେ ବାହୁନା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ କୋହ ସମ୍ମାନ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଧପଡ଼ ସିଂର
ସେଇ ଅପୂର୍ବ ଗୀତି 'ଚନା ବନାଏ ତରର, ଉସକୁ ଲେତେ ଯାନା ଘରର' ବାରମ୍ବାର
ମୋ କାନରେ ବାଜିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ହରିକୁ ଠାରି ମୁଁ କହିଲି ମାଆକୁ ତା'ର ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେବାକୁ । ହରି ମାକୁ କୋକକୁ
ଆଜକାର ନେଇ କହିଲା, ଆଉ ବୋଇ, ହାମେ ଥଇ, ପରୁଆ କ୍ୟା ।

ହାରାବତୀ ପୁଅ ଛାତିରେ କିଛିଷଣ ପଢ଼ିରହି ଉଠି ବସି ହରି ଚିତ୍ରକରେ ହାତ
ରଖି କହିଲା, ହରି, ବାପା ତୁ ଚପରାସୀ କାମ ଛାଡ଼ି ଦେ । ବାପା ତୋର କହି ଯାଇଛି
ତା ପୁଅ ଚଣା ସିଂ ନା'ରେ ତା' ପୋଷାକ ପିଛି କଟକ ବଜାରରେ ଚନାତୁର ବିକିବାର
ଦେଖିଲେ ତା'ର ଆମ୍ବା ଶାତି ପାଇବ ।...

ହରି ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା, ନାହିଁ ସେ ପୋଷାକ ପିଛି ଗୀତ ବୋଲି ବଜାରରେ
ତୁଳିବାକୁ ହାମକୁ ସରମ୍ ଲାଗିବ ।

ମୁଁ ସେ ଆଲୋଚନାରେ ଯୋଗ ଦେଇ କହିଲି, ହରି, ସତେ ଏକା, ଚପରାସୀ ଚାକିରିବୁ କଥଣ ମିଳିବ... :

ହାରାବଡ଼ୀ ସାହସ ପାଇ କହିଲା, ତୋ ବାପା ଗୋଜ ଦି ତିନି ଘଣ୍ଟା ଚଣା ବିକି ତୋର ଚାରିଗୁଣ ଗୋଜଗାର କରିଛି । ସବୁ ଖରଚ ଚଳେଇ ସେଥିରୁ ମୁଁ ଯା ସାଇତିଛି ତୁ ଦେଖିବୁ?

ହରି ସଞ୍ଚିତ ଧନର ସନ୍ଧାନ ପାଇ କହିଲା, ବୋଉ, ତମେ ଭାରି ଚଲାଖ ଅଛ । ଆଛା ହାମେ ବାକିରି ଛାଡ଼ି ଦବ, ଲେକିନ୍ ସେ ପୋଷାକ ପିଛି ଗୀତ ଗାଇ ହାମେ ଚଣା ବିକିବା ନାହିଁ । ହାମେ ଦୁସ୍ତରା ରକମ କରିବା । ମୁଁ ସଙ୍ଗାତ ଉତ୍ସାହିତକୁ ପଚାରେ ଆଗେ ।

ହରି ବିଢ଼ି ଧରାଇ ସିଲକ୍ ପଞ୍ଜାବି ଧରି ବାହାରି ଗଲା । ପୁଅର ଏତେକ କଥାରେ ହାରାବଡ଼ୀ ମୁହଁରେ କ୍ଷୀଣ ହସର ରେଣ୍ଟ ପୁଣି ଉଠିଲା । ମୋତେ ଚାହିଁ ସେ କହିଲା, ଯା ହେଉ, ପୁଅ ରାଜି ହୋଇଛି, ବାପ ତା'ର ସରଗରେ ଥାଇ ଖୁସୀ ହେବ ।

ହରିର ରାଜି ହେବାରେ ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଧପଡ଼ ସିଂର ଚନାତୁରର ବିକିବା ତ କେବଳ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ପଣ୍ଡ ନ ଥିଲା । ହରି ତାକୁ ଗୋଜଗାରର ପଣ୍ଡ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି କି ବିଭ୍ରାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବ କେଜାଣି । ଭାବିଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ଜୀବନର ଆଦର୍ଶଟି ବୁଝାଇ କହିବି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ମୁଁ କାଳେ ଏକ ବିଭ୍ରାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବି ଭାବି ନାରବ ରହିଲି ।

ବିଦାୟ ଦେବା ବେଳେ ହାରାବଡ଼ୀ ମୋର ହାତଧରି ଅଶ୍ଵରଗା ନୟନରେ କହିଲା, ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ଆସୁଥିବ ବାବୁ । ସେ ତମ କଥା କେତେ କହୁଥିଲେ ।

ଘରକୁ ଫେରି ଗୁହିଟାକୁ କହିଲି, ଶୁଣୁଚ, ତୁମ ଚଣା ଖାଇବା ଆଜିତୁ ସରିଗଲା । ଧପଡ଼ ସିଂ ମରିଗଲା ।

ଗୁହଣୀ ଦୀଘନିଶ୍ଵାସ ପକାଇ କହିଲେ, ଆହା, ତୁମେ ଥରେ ଥରେ ନ ଗଲେ ସେ ନିଜେ ଘରକୁ ଆସି ଦେଇ ଯାଉଛି, କେତେଥର । ବଢ଼ିଆ ଚନାତୁର ଏକା ।

ବହୁ ରାଧିକାମୋହନକୁ ଧପଡ଼ ସିଂର ଜୀବନ କାହାଣୀଟି ଶୁଣାଇଲି । ବହୁ ସବୁ ଶୁଣି କହିଲେ, ତୁ ତା'ର ଗୋଟିଏ ସମାଧି ଗଡ଼ିଦେ ଶୁଶାନରେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଚମକାର ଲାଗିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ଭାବିଲି ସମାଧି ଗଡ଼ି ଧପଡ଼ ସିଂକୁ ଅପମାନ କରିବି କେବଳ । ତାର ଜୀବନର ଦର୍ଶନକୁ ମୁଁ ଯଦି ଅନ୍ତରର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ ତେବେ ତାହାହିଁ ହେବ ତା'ର ଅମରତ୍ବ । ଯିଏ ନାରବରେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇଛି ସେ ରହୁ ଚିରଦିନ ଲୋକଲୋଚନ ଅନ୍ତରାଳରେ ।

ଏହା ପରେ କେତେଦିନ ବିତିଯାଇଛି । କାଳ-ଧୀରର ଜଞ୍ଜାଳ-ଜାଲରେ ମୋତେ ଧରିଛି । ପୁଣି ବାସ୍ତବ ଜଞ୍ଜାଳଠାରୁ କହିଛି ଜଞ୍ଜାଳ ମୋର ମନକୁ ଆହୁରି ସଙ୍କୁଟିତ କରି ଦେଇଛି । ମନର ସେଇ ସଙ୍କୁଟିତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁସବୁ ଭାବନା ଜାତ ହେଉଛି ସେଥବୁ ମନକୁ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରହ କରିଦେବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦେହକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରହ କରିଦେଇଛି । ଏପରି ପରିଷିତିରେ ମୁଁ ହରିର କଥା ଏକଦମ ବୁଲି ଯାଉଥିଲି ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଚୌଧୂରୀ ବଜାର ବାଟ ଦେଇ ଯାଉ ଯାଉ ଦେଖିଲି ବିପରୀତ ଆହୁ ଦଳେ ଲୋକ ହସି ହସି ଗୋକମାଳ କରି କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଆସୁଚି ଗୋଟିଏ ନାରୀବେଶୀ ପୁରୁଷ ନାନା ଅଶ୍ଵୀଳ ଉଜ୍ଜାରେ ନାଚି ନାଚି । ସେ ଗାଉଛି, ଯୌବନ କେଳିକୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ିବୁ ଧରା ରେ ବନ୍ଧୁ, ପଡ଼ିବୁ ଧରା... । ଲୋକେ ‘ଇସ ମାର ଡାଲା’ କହି ଏକ ଅଭୂତ ଉଜ୍ଜାରେ ନଈଁ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଛାତିରେ ହାତ ରଖି । କେହି ବା ନର୍ତ୍ତକର ପଣତ କାନି ଧରି ଟାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ନର୍ତ୍ତକ ଗୋଟିଏ ଠେଲାଗାଡ଼ିରୁ ପୁଡ଼ାଏ ପୁଡ଼ାଏ ଚନାଚୁର ଉଠାଇ ବିକି ଚାଲିଛି ଓ ପରସାତକ ଗାଡ଼ିରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବାକସରେ ପକାଉଛି । ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିଲି ଯେ ସେ ଠେଲାଗାଡ଼ିଟି ଠେଲୁଛି ହରି ! ପିନ୍ଧିଟି ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ପୂରା ପେଣ୍ଠି - ପୂରା ତ ମୁଁ ତିନିପାଆ - ଆଉ ହାତ୍ତାଇ କମିଜ, ଯେଉଁ କମିଜରେ ଅଛି ସବୁ ସିନେମା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଉନ୍ନ୍ତବନ୍ଧ ଚିତ୍ର ।

ଚୌଧୂରୀ ବଜାର ଛକ ଉପରେ ହରି ତା'ର ଗାଡ଼ି ଛିଡ଼ା କଲା । ନର୍ତ୍ତକ ବୁଲି ନାଚିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଗାଉବାକୁ ଲାଗିଲା-ଆସ ଆସ କିଏ ଅଛ ରସିକ-ଇତ୍ୟାଦି । ଲୋକେ ତାକୁ ଘେରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନାନା କୁହିତ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ କରୁଥାଆଏ । ଜୀବନ ଜୀବିକା-ସର୍ବସ୍ୱ ହେଲେ କି ଅଶ୍ଵୀଳ ହୁଏ । ସୋରିଷ ତେଲରେ ଅଗରା ମିଶାଇ ବା ଚାକିରିରେ ଶୁଷ୍କ ନେଇ କୋଠା ପିଟିବା କି ଅଶ୍ଵୀଳ !

ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଢ଼କୁ ଛିଡ଼ା ହେଲି । ସେଇଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ହରିର ବାପ ଧପଡ଼ ସିଂ ତା'ର ଚନାଚୁର ବିକୁଥିଲା । ଏଇଠି ଧପଡ଼ ସିଂ ସହିତ ମୋର ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ । ସେତେବେଳେ ହୋଇଥାଏ ପ୍ରବଳ ବନ୍ୟା । ବଢ଼ିରେ ମୋ ଶାଁ ଘରହାର ସବୁ ଜାସି ଯାଉଥାଏ । ଚାରିଆଡ଼େ ପଢ଼ିଥାଏ ହାହାକାର । ସେଇ ସ୍ଵୟମ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ୟାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ନିଜର ପ୍ରତିପରି ପ୍ରସାର କରିବାର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଅବସ୍ଥାକୁ ରୀତିମତ ଅପମାନଜନକ କରି ଦେଇଥାଏ । ମନ ମୋର ଭରି ରହିଥାଏ ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ଘୁମିରେ । ଧପଡ଼ ସିଂ ନାନା ରଙ୍ଗର ପୋଷାକ ବିନ୍ଦି ଚନାଚୁର ବିକୁ ବିକୁ ତା'ର ଗୀତରେ କହୁଥାଏ - ବଢ଼ି ହୋଇଛି, ଘରହାର ଭାସିଯାଇଛି । କିନ୍ତି

ଚିତ୍ତା ନାହିଁ । ଆମେ କ’ଣ ପଶୁ ହୋଇବୁ କି ଗାଁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇବୁ । ଯେତେଥର ଏ ଘର ଭାଙ୍ଗିବ ନୂତନ ସାହସରେ ଆମେ ସେତେଥର ସେ ଘର ଗଢ଼ିବୁ । ଏ ଜୀବନକୁ ଆମେ ମହାନ୍ କରିବୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଘାତ ଆମକୁ ନେଇ ଯାଉ ସେଇ ବିର ଆନନ୍ଦମନ୍ୟ ଆଡ଼େ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଘାତ ଆମକୁ ମହାନ୍ କରୁ । ସେ ଗାତ ଶୁଣି ମୋର ସବୁ ଘୂମି ଓ ଅବସାଦ ନିମିଷେକେ ପୋଛି ଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଟି ପଇସାର ଚନାତୁରର କିଣି ଖାଇ ମୁଁ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିଲି । ପୁଅକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଚଣା ବିକିବାର ଦେଖି ଧପଡ଼ ସିଂ କଥଣ ଖୁସୀ ହୋଇବି ?

ହରିର ଚନା କିଣିବାକୁ ମୋର ପ୍ରବୃତ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ । ବଜାର ଘୋଦା କରି ଘରେ ରଖି ଦେଇ ଗଲି ଧପଡ଼ ସିଂ ଘରକୁ । ହରି ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଫେରିଲା । ସାହସ ବାନ୍ଧି ତାକୁ କହିଲି, ଏମିତି ଭାବରେ ଚନାତୁର ବିକିବାକୁ ତୋ ବାପା ଉଛ୍ଵା କରି ନ ଥିଲା ରେ...

ହରି ତାଙ୍କିଲ୍ୟ ଭରି କହିଲା, ରଖି ବାବୁ ବାପା କଥା । ବାପା ଯେତେ ଆଶୁଥିଲା ହାମେ ତାର ଚାରିଗୁଣ ଆଶୁତ୍ର । ହରି ଟକି ଟକି ପକେଚବୁ ପଇସାତକ ବାହାର କରି ଦେଖାଇଲା । ମୁହଁରୁ ତାର ମଦ ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଆଏ ।

ହରି ମୋର ହାତ ଧରି କହିଲା, ବାଆଉ (ବାବୁ) ଗୋଟେ କଥା । ରଖିବ ତ କହିବି । ନାଇ, ନାଇ ସେମିତି ହାମେ ଜାଣ ନାହିଁ । ମାନେଗା ତ କହେଗା, ହାଁ । ନେହିଁ ତୋ ତୁମ ଉଧରର ହାମ୍ ଉଧରର । କହି କହି ଚାଲି ଯାଇଥିଲା ଘର ଭିତରକୁ ।

ତାର ହାତ ଧରି ଅଟକାଇ ମୁଁ କହିଲି, ଆରେ, ଆଗେ କହ...

- ନେହିଁ, ନେହିଁ, ମାନେଗା ବୋଲୋ? ବୋଲୋ ହାଁ ।

- ଆହା, କହିଲି ହଁ ।

- ତୁମେ ଆହା ବାଆଉ ଅଛୁ, ସାବାସୁ । ବାଆଉ, ଗୋଟେ କଥା । ଏ ଶଳା ମାଇଚିଆ ନିଇତି ପାଞ୍ଚକା ନେଇ ଯାଉଛି । ଶୁଣିଲି ସରକାର ବେଉସା କରିବାକୁ ଟକା ଉଧାର ଦେଉଛି । ତମେ ବାଆଉ ଦୁଇଟି ହଜାର ଟକା କରଇ କରାଇଦିଅ । ଦେଖି ତୁହଁ, ତୁହଁ ହଜାର । ବୋଉ ରଖିବି ହଜାରେ । ବାସୁ ତାପରେ ଦେଖିଲବ ମୁଁ କଥଣ କରିବି! ବୁଝିଲ ବାଆଉ, ଗୋଟିଏ ଚଣା ବିକିବା କଳ କିଣିବି । ବମେଇମେ ଦେଖି ଆସିବି ଏମିତି ଗୋଟିଏ କଳ । କଳ ଭିତରୁ ଗାଉନା ଚାଲିଥିବ । ଲୋକେ ଆସିବେ, ଗୋଟିଏ ଦୋଅଣି କଣାରେ ଗଳାଇ ଦେବେ । ଫର୍ମ କରକେ ଲିଙ୍କଲେଗା ଏକ ଚନାତୁର ପୁଡ଼ିଆ । ହରି ହଠାତ୍ ତାର ହାତଟି ମୋର ଆଖି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲା ଏକ ଅଶ୍ଵୀଳ ଭଙ୍ଗାରେ । ଚମକି ମୁଁ ପଛେଇ ଗଲି ।

ହରିକୁ ମୁଁ ସେ ଯୋଜନାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲି ମୋର ଘୋର ଅନିଷ୍ଟା ସଦେ ।

କିଛି ଦିନ ପରେ ଦିନେ ଦେଖିଲି ଚୌଧୁରା ବଜାର ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ଘରେ ସେ ମେଶିନ । ମେଶିନ ଭିତରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଛି ରକ୍ତ ଏଣ୍ଣ ରୋଲ୍ ସଙ୍ଗୀତ । ନା ଅଛି ତାର ଭାଷା, ନା ଅଛି ସୁରର ମାଧ୍ୟମ୍ୟ । କେବଳ ଗୋଟାଏ ଅଣ୍ଣାଙ୍କ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳରା ଛନ୍ଦ ଓ ଧୂନି । କେହ ସେଠି ବସି ନାହାନ୍ତି । ଲୋକେ ଦୋଅଣି ଗଲାଇ ଚନାଚୁର ଧରି ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ।

କୁତୁହଳୀ ହୋଇ ମୁଁ ଥରେ ସେ କଳରୁ ଚଣା କିଣିଥିଲି । କଳ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଦୋଅଣି ଗଲାଇ ଦବା ମାତ୍ରକେ ଗୋଟିଏ ନଗ୍ନନାରୀର ଚିତ୍ର କଳର କାଚ ପରଦା ଆରପାଞ୍ଚେ ଉଠିଗଲା । କିଛିକଣ ପରେ କଳର ଗୋଟିଏ ପଚର କଣାରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ଗୋଟିଏ ଟିକେଟ । ସେଥିରେ ଲେଖାଅଛି ମୋର ଓଜନ ଓ ମୋର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ସାର୍ଟିଫିକେଟ “ଆପଣ ସତ୍ୟବାଦୀ, ଦାନଶୀଳ, ନିରହଙ୍କାର, ସାଧୁ ଉତ୍ସାହୀ ।” ଏହାର କିଛିକଣ ପରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପଚରୁ ବାହାରିଲା ଚନାଚୁର ପୁଢ଼ିଆଟିଏ ।

କଳରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଖିଲି ହରି ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଉଚି ଟଳି ଟଳି । ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ମହିଳା ବସି ରହିଛି ।

ଏହାପରେ ଅନେକ ଦିନ ବିତିଯାଇଛି । କଟକରୁ ମୋର ବଦଳି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧପଡ଼ ସିଂ ପରିବାର ସହିତ ମୋର କ୍ଷୀଣ୍ୟମାନ ଯୋଗସ୍ବତ୍ତ ସମ୍ମର୍ଶ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଛି । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ଫେରି ଦେଖିଲି ହରିର ସେଇ ଦୋକାନ ଘର ଜାଗାରେ ହୋଇଛି ଏକ ପ୍ରକାଶ କୋଠା । କୋଠାଟିର ବାହାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୋଇଛି “ପଞ୍ଚ ସୁଖ” ମାଲିକର ନାମ ଲେଖାଅଛି ଶ୍ରୀହରିହର ନାୟକ । ଆଣ୍ଟିଯ୍ୟ ହେଲି, ଖୁସି ମଧ୍ୟ ହେଲି ।

ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମଚର ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା । ସେଥିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ।

-ଆରେ ହରି ଯେ, ଆନନ୍ଦରେ ଡାକିଲି ।

ମୋ ଆଡ଼େ କିଛିକଣ ତରାଟି ଚାହିଁ ହରି କହିଲା, ଆସନ୍ତୁ ଭିତରକୁ । ଗଲି ।

-ଏ ସବୁ କଥଣ ତୁମର ?

-ଆଉ କାହାର ଭାବୁଚନ୍ତି? ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ରଣ ନେଇ ମୁଁ ଖୋଲିଛି କେବୁ ବିଷୁଟ କାରଖାନା । ମାସକୁ ଆୟ ହେଉଛି ଦଶହଜାର ।

-ବାଣ । ଏ ‘ପଞ୍ଚସୁଖ’ ମାନେ?

-ମାନେ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ସୁଖରେ ପଞ୍ଚ । ଦେଖିବେ? ବୋୟ । ତାକିବା ମାତ୍ରକେ ଗୋଟିଏ ପେଣ୍ଠିକୋଟି ପିତା ଚପରାସୀ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା :

-ଲାଓ । ହରି ଆଦେଶ ଦେଲା ।

କିଚିକ୍ଷଣ ପରେ ଗୋଟିଏ ଥାଳିଆରେ ଦୁଇଟି ଗିଲାସ ମଦ ଆଣି ସେ ଛିଡ଼ା ହେଲା ।

-ନିଅନ୍ତୁ । ହରି ଗୋଟିଏ ଗିଲାସ ଉଠାଇ ମୋତେ କହିଲା ।

-କ୍ଷମା କରିବେ ।

ହରି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଚିକିଏ ହସି ଆଦେଶ ଦେଲା, ଆଛା, ଲେ ଯାଓ ।

ଚପରାସୀ ଚାଲିଗଲା । ହରି ପାନୀୟତକ ଏକା ନିଶ୍ଚାସକେ ପିଇ ରୁମାଲରେ ମୁହଁ ପୋଛି କହିଲା, ବୁଝିଲେ, ଜୀବନ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଜୁଆଖେଳ । ପଇସା ତ ଆଜିକାଳି ପବନରେ ଉତ୍ତରିଛି । ଧରି ପାରିବା ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ହେଲା । ଗୋଟିଏ ଫ୍ୟାକ୍ରି କରିଛି । ଆହୁରି ଦୁଇଟି କରିବି । କୋଟିପତି ହେବି ନିଷୟ । ତା’ ପାଇଁ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସାରିଛି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପନ୍ୟାସ ପାଇଁ ମୁଁ ଦେଉଛି ପାଞ୍ଚହଙ୍କାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର । ବର୍ଷମାନ ମୁଁ ସାହିତ୍ୟସଭାର ସଭାପତି । ଆସନ୍ତା ନିର୍ବାଚନରେ ହାମେ, ମାନେ ମୁଁ, ହେବି ବିଧାନସଭାର ସଭ୍ୟ । ତା ପରେ...

ତା’ପରେ କଥା ଘଟିବ ହରି ମୁହଁରୁ ସେ ସବୁ ଶୁଣିବାର ଧୈର୍ୟ ମୋର ରହିଲା ନାହିଁ । ମନଟା କେଜାଣି କାହିଁକି ହଠାତ ଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସୌଜନ୍ୟ ରକ୍ଷା କରି କୌଣସିମତେ ମୁଁ ‘ପଞ୍ଚସୁଖ’ରୁ ବାହାରି ଆସିଲି ହରିକୁ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ପ୍ରାୟ ରାତି ବାରଟାବେଳେ ମୁଁ ମୋର ଗାଁରୁ ଫେରୁଥାଏ କଟକକୁ । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଜନ ପ୍ଲାନରେ ଦେଖିଲି ହରିର ମଟର ଗାଡ଼ି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ସେଥିରୁ ଟଳି ଟଳି ହରି ଓ ଗୋଟିଏ ମହିଳା ବାହାରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ।

ଧପଦ ସିଂ କଥା ପନେ ପଡ଼ିଲା । ତା’ ସହିତ ପୁଣି ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଜାଗିଲା, ଜୀବନ ଜୀବିକାକୁ ମହାନ କରେ, ନା ଜୀବିକା ଜୀବନକୁ? ମନେ ମନେ ଉଭର ଦେଲି, ଜୀବନର ଜୟ ହେଉ ।

ଓঁ শান্তিৎ

না, না, না, মুঁ ঘৃত গাঞ্জি চুরমার করিদেবি। এ পৃথিবীকু মুঁ রেণু
রেণু করি শূন্যরে উভাইবি।

জায়গ তাক গড়া এক বুদ্ধমূর্তি উত্তোল তলে কচাঢ়ি দেলে। মূর্তি
গাঞ্জি খণ্ড খণ্ড হোলগলা। কেবল গোচার কশরে পঢ়িরহিলা বুদ্ধকর
মুচ্ছাপ্য টিকক। ঠিক যেমিতি ‘অজব দেশরে এলিষ’ গঙ্গারে গঙ্গ উপরে
বসিথিবা পৃষ্ঠি বিরাঢ়ির লাঙ্গুড় আত্ম অবৃশ্য হেଉ হেଉ সমষ্টি শরীরটি
অকৃশ্য হেবা পরে মধ্য শূন্যরে লাঞ্জি রহিলা তা’র হঘ টিকক।

জায়গ তাকর কলা মন্দির ভিতরে ক্ষিপ্ত গতিরে এ পাখ ঘেপাখ
বুদ্ধিবাকু লাপিলে পিঞ্জরাবছ ধিংহ পরি। পৃথিবী ঘের টিকক সময় ভিতরে
হস্তর হতার মাঝে অচিক্রম করি সারিলাঞ্জি। নিজ কক্ষপথরে বুকুবুকু পৃথিবী
বুরি জলিতি মহাশূন্যরে- গঙ্গ, পশু, পক্ষা, কীট, পতঙ্গ, মনুক্র, মণিষ আদি
বশরে ধরি। কেতে ঘঢ়শা ঘটিয়াଉচি প্রতি মুহূর্তেরে। কোনাহন্তপূর্ণ পৃথিবী
নিঃশবরে বুরি চালিতি প্রবধ মহাশূন্যরে।

জায়গ চিহ্নার করি উঠিলে, মুঁ গাঞ্জিবি, মুঁ ঘৃত চুরমার করিদেবি।
জাহিতি? জাহিতি মুঁ আজি অবহেবিত, অপমানিত, ঘৃণিত, পরিত্যক্ত...মনাষা
আর্তি... কাহিতি?

পুষ্টি গোচার কৃষ মূর্তি উত্তোল ঘে তলে কচাঢ়ি দেলে। ঘে মূর্তি
মধ্য খণ্ড খণ্ড হোলগলা, কিন্তু মূর্তির মোহন বংশাটি ছিটিকি পঢ়িলা ঘৰৱ
ঘেহি কশরে যেଉঁটি বুদ্ধকর মুচ্ছাপ্য পঢ়ি রহিচি।

তৃতৃ ঠিক ঘের সময়রে জাপি আবিলা ঘঞ্জাট-‘এই শুশা শায়াম বংশা
বাজে, বন রহনে কি মন রহনে গো, শায়াম বংশা বাজে’।

শায়াম, কৃষ, উগবান--শেখো। উগবান, না ঘাতক। হচ্যা তাকর
একমাত্র প্রকৃষ্টি ক্রিয়া। মণিষকু আজি উগবান্তক বিরুদ্ধরে ছিদ্রা হেবাকু হেব।
ছিদ্রা হেবাকু হেব হচ্যাকু আহুরি ব্যাপক করি, মহান করি। দেশপ্রেম,

জাতিপ্রেম, ধর্মপ্রেম উগবৃত্তপ্রেম, আদর্শ প্রেম নামারে হু হু নির্থাৰ্থ জকি উভু। এতু যেথেরে জনি যোড়ি উম্বু হোৱাই এ পৃথিবী কষ্টকৃত উলকা পরি খৰি পত্তি উম্বু হোৱাই যাই।

জাঞ্চৰ ঘৰদে বাতায়ন বন কৰিদেল দুৰ হাত মুঠা কৰি এ পাখ যে পাখ হেবাকু লাগিলে পিঞ্চাববৰ্ষ বিংহপৰি। হাতমুঠাকু বৃক্ষৰু বৃক্ষতৰ কৰিবাকু যাই আঙুলি এতু তাঙ্কৰ বিছিবাকু লাগিলা। তথাপি যে হাতমুঠাকু আহুৰি তোৱৰে ভিড়িবাকু লাগিলে।

মুঁ বিহ্ৰোহু। যমাজ, দুনিআ মোতে যেৱঁ অপমান, অবহেলা, ঘৃণা দেৱচি; মুঁ তা'ৰ প্ৰতিশোধ নেবি নিজৰ ঘৰ্জনা নষ্ট কৰি, সৃজনাশক্তিৰ কষ্টৰোধ কৰি...।

কিম্বা মুঁ মোৱ সৃজনাশক্তি ও মানবপ্রেম আদি ঘদগুণ অযাধাৰণকাৰে বড়াই যমস্তকু পদানত কৰিবি। মুঁ বিহ্ৰোহু। উশ্বৰক মন্ত্ৰ্য হেଉ। জীবন-সংগ্ৰামৰে তাঙ্কৰ ঘান নাহু।

...ৱে যমাজ, রে দুনিআ, মো প্ৰতি তোৱ অত্যাচাৰ আছ চালিব নাহু। যেতিকিৰে বন কৰ। এথৰ মুঁ হোৱাচি বিহ্ৰোহু। যাবধান! যাবধান!!

ঘাধু যাবধান! পুণি কৰে অবধান।...

কিএ ? কিএ ? কিএ ? কিএ ? জাঞ্চৰজ চিক্কার। তাৰকু তাৰকৰ হোৱ শেষৰে কষ্টৰোধ কৰিদেলা। যে কাশু কাশু পছকু বুলিপত্তি চাহু বেঞ্জিলে তাঙ্কৰ প্ৰিয়তম বন্ধু সুবোধ হৰি হৰি প্ৰবেশ কৰুছি। সুবোধ পুণি অৱে কহিলে, ঘাধু যাবধান !

মুঁ ঘাধু নুহোঁ, হেবাকু চাহে না, জাঞ্চৰ চেকুল উপৰে বিধা মাৰি চিক্কার কলে। আৰ মুঁ ঘাবধান বাণী শুণিবাকু চাহেনা মধ। এ যুষ্মিৰে অকৰণীয় বোলি কিছি নাহু। হত্যা, লুণন, চোৱা, উকেজতি এতু আম মনৰে অছি, আৰ যেতেবেকে অছি এতু কৰণীয়। যিএ বৈজ্ঞানিক উপায় অবলম্বন কৰি বৃক্ষিমৰাৰ যহ এ এতু এতুতাৰু বেশি কৰি পাৰিব যেৱে কেবল সুশ্ৰেণিৰা পদৰে রহিব, অন্যমানে লোপ পাইবে। মুঁ কৰিবি তেশু অহংৰ পুজা, অষামৰ নুহোঁ যে তথাকথত ঘাধু উপায়ৰে হেଉ, বা তথাকথত অঘাধু উপায়ৰে হেଉ। যে অহং মুঁ নিজে বা মোৱ জাতি মোৱ দেশ আৰ কিছি নুহোঁ, মুঁ। তু চালি যা এল মুহূৰ্তৰে, নচেতৰ মুঁ তোৱ বেক চিপি মাৰিদেবি।

ଭାଷ୍ଟର ଦୁଇ ହାତରେ ସୁବୋଧର ବେକ ଚିପି ଧରିଲେ । ସୁବୋଧ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧା ନ ଦେଇ ମୁହଁକି ମୁହଁକି ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଭାଷ୍ଟର ହଠାତ ଉଦ୍ଦର୍ଶିତ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ, ତୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନାହଁ ଯେ ଏଇ ମୁହଁର୍ଭରେ ତୋତେ ମାରି ଦେବାର ଇଛା ଓ କ୍ଷମତା ମୋର ଅଛି ?

ନିଶ୍ଚର ଅସ୍ତିର ଲୋକ ଦୟାର ପାତ୍ର, ଭୟର ପାତ୍ର ନୁହଁ ରେ । ସୁବୋଧ ଭାଷ୍ଟର ପିଠିରେ ହାତ ରଖିଲେ । କେହି ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାଷ୍ଟର ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ କବଳକୁ ସଜୋରେ ମୁଢ଼ ହେଲା ଭଳି ଛଟିକି ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଚୌକିରେ ବସି ମୁଣ୍ଡର ବାଳକୁ ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ତୁ ଶିଖୀ, ଦୁନିଆରେ ନାନା ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଦେଖି ତୋର ମନ ମୁଗଧ ଯଦି ନ ହେଲା ତୁ ଯଦି

ବହ କର ତୋର ଉପଦେଶ । ମୁଁ ଶିଖୀ ନୁହଁ, ମୁଁ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ସୈନିକ, ମୁଁ ଜୟ କରିବି । ଲାଗୁ ଯୁଦ୍ଧ; ମୁଁ ଚାହେଁ ଯୁଦ୍ଧ, ହଣାକଟା, ଭାଷ୍ଟର ଗର୍ଜ ଉଠିଲେ । ଓ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ, ତାଇନେ, ବାଯେଁ, ତାଇନେ, ବାଯେଁ କରି ମାର୍ଛ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ତୋର, ସମସ୍ତକର, ମନଭିତର ତ ଅହରହ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଛି, ହଣାକଟା ଚାଲିଛି । ଆଉ ପୁଣି ବାହାରେ ଯୁଦ୍ଧର କି ଦରକାର ?

ଭିତରର ଯୁଦ୍ଧ ବହ କରିବାକୁ । ଅସହ୍ୟ ଏ ଭିତରର ଯୁଦ୍ଧ ! ଅସହ୍ୟ, ଅସହ୍ୟ !!

ମୋର ମନେ ହୁଏ, ଚିତ୍ରାମଗ୍ନି ଭାବରେ ସୁବୋଧ କହିଲେ, ଯିଏ ପରକୁ, ପରର କାଯା ଓ ମନକୁ ଶୋଷଣ କରି ନିଜେ କିଛି ନ କରି ବିନା ଶ୍ରମରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେଁ ସେ ହୁଏ ନେତା, ସେ ଚାହେଁ ସର୍ବଦା ଅଶାନ୍ତି, ବାଦାନ୍ତବାଦ, ଯୁଦ୍ଧ, ସେ ଚାହେଁ ସର୍ବଦା ପରକୁ ଭୟଭାବ କରି ରଖିବାକୁ । ଯିଏ କିଛି ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ପୁଲକୋବି ହେଉ ବା କବିତା ହେଉ, ସେ ଚାହେଁ ଶାନ୍ତି

.... ପରମାମ୍ବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମଭାବରେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ; ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ବିଦ୍ୟାପଳ ଦାନ କରନ୍ତୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ କାହାକୁ ବିଦ୍ୟେ ନ କରୁ । ଓ ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି ! ଏହା ହେଲା ଉପନିଷଦର ବାଣୀ ।

ଭାଷ୍ଟର ଦୁଇ କାନକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଚାପିଧରି ଜୋରରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମୁଁ ପୁରୁଷ, ମନୀଷା ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଛି, ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିଛି ! ଯା ପାଇଁ ମୁଁ ମୁଁ

..... মনীষার প্রেম পাইবা পাই তু তা এহিত মিলি সুধার প্রতি
শোভা, বিশ্বাস্যাতকতা করিবু, প্রদুর্যতর নির্যাতন, অপমান প্রতি আশি বুজি
দেৱতু। যেমানকৰ অৱিশাপ

যুদ্ধ ও প্রেমঘটিত ব্যাপারে অনীতি বোলি কিছি নাহি, এ কথা
শাস্ত্রসম্ভূত, ভাষ্টৰ ঠো ঠো কৰি হৰি উঠিলৈ এতক কহি।

কিন্তু যা'র প্রেম পাইবা পাই তু অন্য প্রতি বিশ্বাস্যাতকতা করিবু যে
তো প্রতি দিনে বিশ্বাস্যাতকতা করিব, এহা মধ্য অলংঘনীয় নিয়ম বোলি
মনে হুৰ্ব। মনে হুৰ্ব এ নিয়ম এক নাতিৰ উপরে ...

শ্বেতবৰদার সুবোধ ! মুঁ যেতে নাচ বোলি তু ভাৰুচু মুঁ যেতে নাচ
নুহেঁ। মনীষার প্রেম পাইবা লালসারে মুঁ যে এক কৰি নাহিঁ। মুঁ চাৰ্হেথলি
শান্তি পৃষ্ঠি করিবি বোলি, এ জীবনকু পঞ্জ করিবি বোলি, দুনিআন্তু দান করিবি
বোলি মোৱ শিষ্ঠ

ভাষ্টৰ, এ এক কহি তু পৰকু কথণ, নিজকু মধ্য ০কাৰ পাৰিবু নাহিঁ।
শান্তি যদি লক্ষ্য হুৰ্ব তা'র পছা মধ্য শান্তি; শোভাদ্বারা শান্তিলাভ বা কৌশলি
উন্নতি, বৈষ্ণবীক হেৱ বা আধামীক হেৱ হুৰ্ব নাহিঁ। জিশুৱকু মনৰু চত্তি
মণিষ বৰ্ষমান নিঃঘঞ্জ ও চালকবিহান। তা'র 'মুঁ'হী বড় হোৱাচি। 'মুঁ'ৰ বা
'মোৱ'ৰ প্রতিষ্ঠা মানে অন্যকু হত্যা।

অন্যায়, অবিচার, শোভা আদি বিৰুদ্ধৰে যুদ্ধ কৰিবাকু হেব, জয়
কৰিবাকু হেব যে কৌশলি উপায়ৰে হেৱ, ভাষ্টৰ কহি চেতুল উপৰে বিধা
মারিবাকু লাগিলৈ। চেতুল উপৰে থবা এক জিনিষ থৰি উঠিলা। হুআতৰু
কানি ছিটিকি পঢ়িলা।

সুবোধ হাত উতাৰ শান্তি হেবাকু ইজিতি দেৱ কহিলৈ শোভা বিৰুদ্ধৰে
যুদ্ধ কৰিবাকু যাই যদি নিজকু শোভা হেবাকু হুৰ্ব তেবে শোভা X শোভা =
সাধুতা হেব নাহিঁ, শোভা X শোভা = শোভা হেব এবং বড়ি চালিব।
শেষৰে ঘৰ্মুলে নাশ। উন্ময়ন মানে ত নিজ মনৰু জাতিৰ বা দেশৰু
জিশুৱকু চত্তি বা হত্যা রকি নিজৰ বা জাতিৰ বা দেশৰ ক্ষমতা বিষ্টাৱ,
নৃশংস ভাবৰে ক্ষমতা বিষ্টাৱ

মনুষ্য প্রতি যেৱ অত্যাচাৰ হেৱাচি; ভাষ্টৰ পুণি চেতুল উপৰে দুৱ
বিধা মারি কহিলৈ, যে দৃষ্টিৰু ভগবান্তক অপ্রিহৰ কৌশলি কাৰণ নাহিঁ আৱ

ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତିରୁ ନାହିଁ ।

ଆଉ ତୁ ଯାଉବୁ ସେ ନ୍ୟାୟପ୍ରତି ଭଗବାନଙ୍କ ଆସନ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ
ଅଭିନବ ଉପାୟରେ; ସୁବୋଧ ହସିଲେ ।

ହଁ, ହଁ, ହଁ, ହଁ ଭାସ୍ତର ପୁଣି ଗୋଟାଏ ମୂର୍ଖ କଚାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ । ମୁଁ ଆଉ
ଶିଳ୍ପୀ ନୁହଁ, ହେବି ଶିଳ୍ପତି । ଶିଳ୍ପତି ! ଏ ଦେଶକୁ, ଏ ଜାତିକୁ ଆଗେଇ ନେବାକୁ
ହେବ । ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଶିଳ୍ପରେ ଚପି ନ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସମକଷ କରିବାକୁ
ହେବ । ତୁଳୀ ନୁହଁ, ହାତୁଡ଼ି ଧରିବି ଏଥର । ଗୋଟାଏ ହାତରେ ହାତୁଡ଼ି ଆଉ ଗୋଟାଏ
ହାତରେ ଖଣ୍ଡା । ମୁଁ ବିଦ୍ରୋହୀ ମୁଁ ।

ମୁଁ, ମୁଁ, ମୁଁ ମୋର, ମୋର, ମୋର । ସୁବୋଧ ମ୍ୟାନ ଭାବରେ ହସି
କହିଲେ, ଆଉ ଯେତେବେଳେ ଏ ବିଦ୍ରୋହ କରି କରି ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିବୁ
ସେତେବେଳେ ତୋ ମନ କହିବ ମୁଁ ନାହିଁ, ମୁଁ କିଛି ନୁହଁ

କିଛିକଣ ନାରବ ରହି ସୁବୋଧ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେଇ ପରି ଚିନ୍ତାମଣ୍ଡଳ
ଭାବରେ ସେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ପଶୁ ମଣିଷ ରିତରେ ତପ୍ତାର କ'ଣ, ଆମର
ପଶୁପ୍ରବୃତ୍ତି ଅନୁସାରେ କଲେ ବଳେ କୌଶଳେ ଆମେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ଏପରି
କି ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ, ଆମର ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥାଧୀନ କରିବାକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟା
କରୁଛୁ, କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ମନରେ କୀଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଓଳଟା ସୁଅ ବୋହୁତି ।
ପଶୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି କହୁଛି ‘ମୁଁସବୁ, ମୁଁ ଆଗ । ଆଉ ନିବୃତ୍ତି କହୁଛି ମୁଁ କିଛି ନୁହଁ,
କେହି ନୁହଁ, ଯିଏ ମୋତେ ସୁଷ୍ଠି କରିଛି ସେଇ ସବୁ । ଏ କୁଇଟା ବିପରୀତମୁଖୀ ସୁଅର
ଧରକା ଲାଗି ଆଲୋଡ଼ନ ସୁଷ୍ଠି ହେବୁଛି । ଶତକଢ଼ା ୧୯.୯ ମଣିଷ ବର୍ଷମାନ ସେଇ
ଆଲୋଡ଼ନ ରିତରେ ପଡ଼ିବାକି । କଥା ହେଉଛି ଶାସନ ମଣିଷଙ୍କୁ କେଉଁ ଆଡ଼କୁ ନେବ
ବା ନେବା ଉଚିତ ।

ବାଜେ କଥା, ପ୍ରହେନିକା, କଜନା ଏ ସବୁ । ଭାସ୍ତର ଠୋ ଠୋ କରି ହସି
ଉଠିଲେ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆ ସୁବୋଧ । ମୁଁ ବାସ୍ତବବାଦୀ । ବୈଷ୍ଣଵିକ ଉନ୍ୟନ ଦରକାର,
ଅତି ଶୀଘ୍ର, କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ସମକଷ ହେବାକୁ ହେବ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ସହିତ
ଶିଳ୍ପରେ, ଶିକ୍ଷାରେ, ବ୍ୟବସାୟରେ

ଆଉ ତା ସହିତ ହତ୍ୟାରେ, ନାରୀ ଧର୍ଷଣରେ, ଶୁନ୍ଦିଶୁନ୍ଦାରେ, ଛାଡ଼ପତ୍ରରେ,
ବ୍ୟକ୍ତିଚାରରେ ସୁବୋଧ ଯୋଗ କଲେ ।

ସେ ସବୁ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ବର୍ଷମାନ କରି ଲାଭ ନାହିଁ, କରିବାର ସମୟ ନୁହଁ,
ଭାସ୍ତର ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିଲେ, ପ୍ରାକୁର୍ଯ୍ୟ ପରେ ସେ ସବୁ ଆପେ ଆପେ ଚାଲିଯିବ ।

আଉ তা ছড়া যে প্রবৃক্ষ এতে ভয় কাহিনি, যে ত বি মণিষর প্রবৃত্তি -

বাঘকু তেবে ভয় কাহিনি ? মণিষ খাইবা তা'র বি ত প্রবৃত্তি। ভয় মধ গোটিএ প্রবৃত্তি, আଉ যে প্রবৃত্তি জীবন ধারণ করিবার মৌলিক প্রবৃত্তি উপরে প্রতিষ্ঠিত। এ দুর প্রবৃত্তিরু জাত যত্য, অহিংসা, সাধুতা; এক কথারে জগবান্ধক প্রতি যেহে, শ্রদ্ধা ও রক্তি, কারণ যেজু চরম নিরাপদ। ...

সুবোধ কিছিষণ চিনামনুভাবরে রহি পুণি কহিলে আଉ উন্নয়নর উদ্দেশ্য যদি শান্তি ন হেজ বৈষম্যিক সুখ হৃৎ তেবে ত ব্যাপার গোচমানিআ হোলযিব; কারণ নৃআ কৃআ জল্লার সুষ্টি হেব এবং যে প্রবৃক্ষ চরিতার্থ করিবা পাই আগোছ আগোছ যাই পহচন্বা যুদ্ধ বা দেশ নামরে ব্যাপক হত্যাতি বা ব্যাপক শাঠতাতি

সুবোধ দায়নিশ্বাস পকাই পুণি চিনামনু হেলে। তা পরে ধীরে ধীরে মনে মনে কহিবাকু লাগিলে, দেহ খোজে বৈষম্যিক সুখ। মণিষ ভাবে যে প্রবৃত্তি 'মোর' কিন্তু যিএ বা যের নিয়মরে এ কেহ সুষ্টি করিচি যেজ সুষ্টি করিচি যে প্রবৃত্তি দেহমনরে। তেন্তু মণিষর দৃষ্টিঅবাকু বা তাহার আমা অবাকু যে সুখ প্রবৃক্ষ প্রাধান্য ন দেজ খোজে যেজ স্মৃষ্টাকু, যেজ নিয়মকু, প্রবৃত্তি পুরুষ আধার বা উপরি প্রককু। দিনে জগে ধনলোকুপ লোক পাগল জনি সুনা পদ্মানরে বাহারিথলা। জগে পন্যাপুরু কেশি পচারিলা সুন কেরাতি মিকিব। পন্যাপুরু কহিলে যে কথা মুঁ জাণি নাহি, তেবে মুঁ গোচে পর্ণমণি পাইচি, নিঅ। পন্যাপুরু যে মণিচিন্তু দেজদেলে; কিন্তু ধন লোকুপ কহিলা, মহাশয়, যের ধন পাই দুমে মণিকু তুল ঝান করুচ যে ধনকু মোতে কিছি দিঅ।

মোর বেকে বেকে মনেহৃৎ মুঁ কৌশিযি দেশর বা কানৰ বা জাতির তুহি। মুঁ জগে অমৃতসন্ধানী মণিষ মাত্র। পুথুবাৰ যেকৌশিয়োৱে অমৃতসন্ধানী মণিষ পাইবি যেজু মুঁ রহিবি। মো দেশ নামরে মুঁ শাঠতাকু আবোৱি পত্তি রহিবি নাহি।

জাতৰ সুবোধৰ কৌশিযি কথারে কৰ্ণপাত ন করি এ পাখ যে পাখ হেଉথলে। সুবোধৰ কথা শেষ হেবা মাত্রকে যে গোচাএ হিংস্র লং দেজ সুবোধৰ বেক চাপি ধরিলে।

ପ୍ରବେଶ କଲେ ଏଇ ସମୟରେ ମନୀଷା । ସେ ହଠାତ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଗୋଟିଏ ଆର୍ଗନାଦ କରି ସେ ଆଖିରେ ହାତ ଦେଇ ଥରିଷାକୁ ଲାଗିଲେ । ସୁବୋଧ କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ନିର୍ବିକାର, ହସ ହସ ।

ବାଘ ଗୋଟିଏ ଶିକାରକୁ ଛାଡ଼ି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶିକାରକୁ ମାଡ଼ି ବସିବା ଭଳି ଭାସ୍ତର ଗର୍ଜନ କରି ତାଙ୍କର ବିଛଣାତକୁ ଗୋଟିଏ ଛୁରା ଆଣି ମନୀଷାକୁ ମାରିବାକୁ ଗଲେ ।

ସୁଧୀର ଠିକ ସେଇ ସମୟରେ ଝଡ଼ ପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଭାସ୍ତରଙ୍କ ହାତ ଧରି ପକାଇଲେ ଓ ଚିକାର କରି କହିଲେ, ଶିଷ୍ଟୀ ନୁହଁ, ମାସ ଲେଲୁପ ଭାନୁଆର ତୁମେ ।

ଭାସ୍ତରଙ୍କ ଆଖି ଜଳି ଉଠିଲା, ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଭୟକର ଆନନ୍ଦ । ସେ ନିଜକୁ ସୁଧୀରଙ୍କ କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରି ସୁଧୀରର କାନ୍ଦରେ ବସାଇ ଦେଲେ ଛୁରା ।

ଠିକ ସେଇ ସମୟରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁତ ମଧ୍ୟ ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ସବୁ ଦେଖି ସେ ହତବାକ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ । ସୁଧୀର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛପଟ କରୁଥିଲେ । ମନୀଷା ମୁଣ୍ଡିତା । କେବଳ ସୁବୋଧ ଧାନମଗ୍ନ ଭାବରେ ସୁଧୀରଙ୍କ ଆଘାତ ପ୍ଲାନରେ ପଢ଼ି ବାହୁଥିଲେ ।

ଭାସ୍ତର ଛୁରା ସହିତ ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ପ୍ରାୟନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ନାଚି ନାଚି ତୁଳି ଚିରକାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ମୁଁ ଆଜି ରତ୍ନଲୋକୁପ ବ୍ୟାପ୍ର, ମୁଁ ଆଜି ଖୁଣୀ ଆସାମା ।

ପ୍ରଦ୍ୟୁତ ଭୀରୁ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ, ସେ ଏ ଅମାନୁଷିକ ନୃତ୍ୟ ଦେଖି ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ । ଭାସ୍ତର ଦୁଆର ପାଖରେ ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଛୁରା ହଲାଇ ଚିତ୍କାର କରି ହସି ଉଠିଲେ । ହସୁ ହସୁ ସେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ - “ଆଜି ମୁଁ କାହାରିକୁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ଏ ଘରୁ । ତୁ ମେମାନେ ସବୁ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରମାଣ । ସମସ୍ତକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ହତ୍ୟା କରିବି । ତା ପରେ ।”

ସୁବୋଧ ଭାସ୍ତରକୁ ଆଉଁଶୁ ଆଉଁଶୁ କହିଲେ ତା ପରେ ଦେଖିବୁ ଯେ ସେଥୁରେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ, ବରଞ୍ଚ କ୍ଷତିର ମାତ୍ରା ବଢ଼ିଯିବ । ତୁ ହେବୁ ପାଗଳ ନଚେଦ କରିବୁ ଆମୁହତ୍ୟା ।

ନିଆଁରେ ପାଣି ପଡ଼ିବା ପରି ଭାସ୍ତର ଥପ କିନା ନିର୍ବାକ ହୋଇଗଲେ ଓ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସମସ୍ତକୁ ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ভাষ্টর অসহায় ভাবরে সুবোধকু চাহী পচারিলে, সুবোধ, এ কথণ
হেলা ?

সুবোধ ভাষ্টর পিঠিরে হাত বুলাই বুলাই কহিলে, এমিতি বেলে
বেলে হুঁ এ, মণিষর ঘয়েগৱ ইছা যেতেবেলে প্ৰবল হুঁ এ ঘেতেবেলে
এমিতি বেলে বেলে হুঁ এ। আছা, তু থা, মুঁ এমানকু ছাঢ়ি দেল আসুষ্টি
এজন্তি - কুআড়ি যিতুনি। ব্যষ্ট হেবাৰ কিছি কাৰণ নাহীঁ। পূৰ্বকালৰে
ঘয়েগৱ ইছা চৰিতাৰ্থ কৰিবা পাইঁ ঘয়েগবস্তু বেশী উৎপাদন কৰিবাকু
চেষ্টা ন কৰি ঘয়েগৱ ইছা কমাইবাকু চেষ্টা কৰুথুলে। ঘেমানে জাণিথুলে
ইছাকু চিকিৎ তেজিবা মাত্ৰকে যে এতে তীক্ষ্ণ ও ব্যাপ্ত হোজয়িব যে উৎপাদন
যেতে বড়াৱলে মধ ঢা'ৰ কণিচাৰ্খকু পাইব নাহীঁ। কেবল ফল হেব
উৎপাদন কৰু কৰু গোলমাল, বিপুৰ ও ঘমূলে নাশ। হৃষি রহ, মুঁ এহিষণি
আসুষ্টি।

মনীষা, সুধাৱ ও প্ৰত্যুতকু নেজ সুবোধ বাহাৰি গলে।

কিছিষণ পৱে যে ফেৰি আবি দেশিলে ভাষ্টৰ চিত্ৰাঙ্কন কৰুচি
শ্ৰীকৃষ্ণকৰ - ত্ৰিভজতাৰিরে ছিড়া হোজলন্তি, হাতৱে মোহন বংশী, অধৱৰে
মধুৱ মুতহাস্য ও চাহাণিৰে পাখকু ঢাকিবা ঠাৰ। আকু আকু যে গাউহন্তি-

‘মোহন মূৰলী ভাজিচি ঘৰু গুমান রে ঘজনী’।

সুবোধকু দেশি যে ঢাঙ চিতুকৰে হাত দেল গাইলে ঘেৱ গীঢ়।

সুবোধ হৃষি হৃষি কহিলে - ওঁ শান্তিৎ, শান্তিৎ, শান্তিৎ।

ଝରାପୁଲ

ଏ ଦୁନିଆ ଗୋଟାଏ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଏବଂ ଆସମାନେ ସମସ୍ତେ ସେଥୁରେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀ - ଉଚ୍ଚି, ଶୈଳସହିଅର । ଏ ଉଚ୍ଚିରେ ଗୋଟାଏ ମହାନ୍ ଦାର୍ଶନିକ ସତ୍ୟତା ଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ - ତାତ୍ତ୍ଵର ସୁଧୀତ୍ର ଚମ୍ପତିରାୟ, ଟି.ଏବ୍.ଓ., ସଂକ୍ଷେପରେ “ଜୋ”, ଅର୍ଥାତ୍ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ - ବର୍ଷମାନ ସେଇ ଦାର୍ଶନିକ ସତ୍ୟ ବୁଝିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାର ସମ୍ମୁଖୀନୀୟ ସେ ହୋଇଛନ୍ତି ସେଥୁରେ ସେ ପାଗଳ ହୋଇଗଲେ ତାକୁ ଯେ ପାଗଳ ନ କହିବ ସେ ପାଗଳ ।

ଦଶବିନ ହେଲା ତାକୁ ନିବ ନାହିଁ । ଖିଆପିଆ ସେ ଛାଡ଼ି ସାରିଲେଣି । ବିଧାନସରାରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନର ଫଡ଼ ବୋହିଯାଉଛି ଏବଂ କେତେକ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଘେନି ତୀରୁ କରୁଛି କରି ସାରିଲେଣି । ସରକାରୀ ଦଳର ସତ୍ୟମାନେ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମର୍ଥନ କରି ବଢ଼ୁତା ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିରୋଧୀ ଦଳର ସତ୍ୟମାନେ କହନ୍ତି, ତାହା ସମ୍ବିଧାନବିରୋଧୀ । ତାଙ୍କର ଉପରିଷ୍ଠ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କର କୌଣସି ତଳବ କରିଛନ୍ତି । ବିଭାଗୀୟ ସର୍ବୋତ୍ତମା କର୍ମକର୍ତ୍ତା ନିଜେ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସୁଛନ୍ତି । ସୁଧୀତ୍ରବାବୁ ଜାନେଣିରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ତାଙ୍କର ବିରତ୍ତି ଆସି ଗଲାଣି । ତାଙ୍କର ସର୍ବଦା ଚିତ୍ତିତ୍ତି ଭାବ ଦେଖି କୌଣସି ନିମ୍ନଲ୍ଲିଖି କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ କୌଣସି କାଗଜ ପତ୍ର ନେଇଯିବାକୁ ସାହସ କରୁନାହାନ୍ତି, ବପରାସୀ ହାତରେ ଫଠାଇ ଦେଉଛନ୍ତି କି କରିବେ । ସେବବୁ ଗୋଟିକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଜମାହୋଇ ସତେ କି ହାତର ଖୁବି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ କର୍ମପ୍ରବଣତା ଓ ଆଦର୍ଶ ନେଇ ସେ କାର୍ଯ୍ୟକାର ଗ୍ରୁହଣ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁ ଶାତ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ସେ ସମସ୍ତକର ପ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ, ସେ ସବୁ ମିଳେଇ ଗଲାଣି ।

ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ପେନସିଲ୍ କାମୁକୁଛନ୍ତି । ଖାବୁଛନ୍ତି, ଉପାୟ କଣ ? କିପରି ଜାବରେ ଏ ଜୟାବହ ଅବସ୍ଥାକୁ ସେ ବାଗକୁ ଆଣିବେ ! କୁକୁମ ଗ୍ରାମର ଅବସ୍ଥା ବଢ଼ି ସଜିନ । ମହାମାରୀରେ ଗ୍ରାମର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ମରିଯାରିଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ଲୋକେ ଚିକା ନେବାକୁ ଅମଙ୍ଗ । ପୁଲିଏ ଓ ମାର୍ତ୍ତିଷ୍ଟ୍ରେଟ ହୁଇ ହୁଇ ଥର ଗଲେଣି ସେ ଗ୍ରାମକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଚିକା ଦେବାକୁ । ହୁଇଥରଯାକ ସେମାନେ ବିଫଳ ହୋଇ ଫେରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଯିବା ଖବର ପାଇ ଲୋକେ ଘରଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲରେ

କୁଟିଲେ । ଅବଶ୍ୟ କଣେ ଦୁଇଜଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଅପରାଧରେ ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇ ସାରିଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ତାହା କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ପୁଷ୍ପପୋଷକତାରେ ସର୍ବୋଜ ବିଚାରାଳୟରେ ସ୍ଥାଧିକାର ମାମଲା ଦାଖର ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଅଛଦିନ ଭିତରେ ହୃଦୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଆସିବ, ମନ୍ଦମା ବିଚାର ଶେଷ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିକା ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା ଛାଇତ ରଖାଯାଇ ଏବଂ ଉତ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କୁତୁମ୍ବର ବାକି ଲୋକେ ଉତ୍ସାହ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୁହେଁ । ସୁଧାନ୍ତ୍ରବାହୁଙ୍କ ଜିହ ହୋଇଗଲାଣି ସେ ନିଷୟ କୌତୁମ୍ବମାନଙ୍କୁ ଚିକା ଦେବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଅସହାୟ ଭାବରେ ମରିବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ।

କୁତୁମ୍ବ ଗ୍ରାମକୁ ଆପଣ କୌଣସି ମାନଚିତ୍ର ବା ଭୂଗୋଳ ବହିରେ ଖୋଜିଲେ ପାଇବେ ନାହିଁ । ଜିଲ୍ଲାର ଯେ କୌଣସି ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ସେ କହିବେ, ହେ ... ଏ ... ଏ ... ଏହି ଯେଉଁ ... । ତାର ଅଙ୍ଗୁଳିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ଦ୍ୟାବା ପୁଥୁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲେ ଦେଖିବେ ସୀମାନ୍ତରେ ପର୍ବତର ପ୍ରାଚୀର । ପର୍ବତ ଶୋଭା ଅତି ରମଣୀୟ । କିନ୍ତୁ ପର୍ବତର ପାଦ ଦେଶରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତାକୁ ଚିକାର କରି ଗାନ୍ଧି ଦେଇ ଆପଣ ଫେରିବାକୁ ବାଧ ହେବେ । ଅନ୍ୟ କେହି ହୃଦୟ ଆପଣଙ୍କର ଉତ୍ସାହିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଦେବ, ମୁଁ ନାହିଁ ଜାନେ ନା ଆ ଆ । ସେଥିରେ ଆପଣ ଗାନ୍ଧି ଦେବାର କଥା ବା ରାଷ୍ଟ୍ର କିନ୍ତୁ ବଦଳିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଯଦି ସରକାରୀ ନଥପତ୍ର କାଟ ହୋଇ ରେକର୍ଡ ଘରେ ଅନେକ ଦିନ ସପରିବାର ବସବାସ କରିବେ ତେବେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଥାକରେ ଶେଷ ପ୍ରତିର ଶେଷକୁ ଗୋଟିଏ ବହିରେ କୁତୁମ୍ବ ଗ୍ରାମ ବିଷୟରେ ସବୁ ଦରକାରୀ ସମାଦ ପାଇ ପାରିବେ । ସେଠା ହେବ ପୁଷ୍ଟକଗତ ବିଦ୍ୟା, ପୋଥ ବାଇଗଣ । ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରାମକୁ ଯିବାର ଯେଉଁ ବାନ୍ଧବ ଆନ ଦରକାର ତାହା ହାସିଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅଗନାନ୍ତି କଇଲ ପାରିହୋଇ ତିନିଟା ବଢ଼ି ବଢ଼ି ବଢ଼ି ପର୍ବତ ତେଇଁ ଚତୁର୍ଥିର ଚାହାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଦିନେ ହଠାତ ଖବର ଆସିଲା କୁତୁମ୍ବରେ ଭାଷଣ ଭାବରେ ହଇଜା ଲାଗିଛି । ସୁଧାନ୍ତ୍ରବାହୁ ଧଢ଼ପଢ଼ ହୋଇ ଉଠିଲେ ସେ ଗ୍ରାମକୁ ଯିବାକୁ । କୁତୁମ୍ବ ଗ୍ରାମଟି ଜଇଲ ମଞ୍ଚରେ ଗୋଟିଏ ନିହାତି ଅସୁରିଧା ଜାଗାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ି ଗାଁଟି । ଅଧିକାଂଶ ଅଧିବାସୀ କଷ୍ଟ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିର ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଅଛାତି । କାହିଁକି ସେମାନେ ଏପରି ଜାଗାରେ ଅଛାତି, ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ, ଏସବୁ କଥା ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆଖି ଝଲିପା ଧୂ ଧୂ ମରୁଭୂମିରେ ଲୋକେ କାହିଁକି ଅଛାତି ? ଚିରଦୃଷ୍ଟାରାବୁତ ବୁକ୍ଷଲତାହୀନ ମରୁ ଦେଶରେ ଏସକିମୋମାନେ କାହିଁକି ଅଛାତି ? ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଥାଆକୁ, ସର୍ବେ ସୁଖିନୋ ଭବତ୍ତ, ସର୍ବେ ସନ୍ତୁ ନିରାମୟାଃ, ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣି ପଶ୍ୟତୁ, ନ କରିବ

ଦୁଃଖଭାଗ ଭବେଦ ।

ସର୍ବେ ସବୁ ନିରାମୟାଃ ! କୌତୁମମାନଙ୍କର ନିରାମୟତା କେଉଁ ଉପାୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ? ବୁଝାଇ କହିବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ । ବିବୁଦ୍ଧ ମତର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିଜ ମତକୁ ଆଣିବାକୁ ହେଲେ - ସୁଧୀତ୍ରବାବୁ ପେନ୍‌ସିଲ୍ କାମୁଡୁ କାମୁଡୁ ଭାବୁଚନ୍ତି - ତିନୋଟି ଉପାୟ ଅଛି, ଯଥା - ମାଡ଼ ଦ୍ୱାରା, ଯେପରି କହିଥିଲେ ମହନ୍ତବ । କିମ୍ବା କିଛି ନ କହି ଗୋଟିଏ ଗାଲରେ ତାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଗାଲ ଦେଖାଇବା, ଯେପରି କହିଥିଲେ କ୍ରାଇଷ୍ଟ, କିମ୍ବା ବିବୁଦ୍ଧ ମତ ଓ ନିଜର ମତ ଭିତରେ ଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ମେଳ ଖୋଜି ବାହାର କରି ଦୂର ବା ତତୋଧୂଳ ମତକୁ ଏକ କରି ଦେବା, ଯେମିତି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ କରିବି, ଯାହାକୁ ଗୀତା କହିଛି ସମଦ୍ଵାରା ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଯୁଗରେ ମହନ୍ତବ ଉପାୟ ନିଷିଦ୍ଧ । ସେ ଉପାୟ ମଧ୍ୟ ତିନି ଥର ବିଫଳ ହେଲାଣି । ଗତକାଳି ବିରୋଧୀ ଦଳର ନେତା କୁତୁମ୍ବ ଯାଇ ଶ୍ରାମର କନ୍ଧମାନଙ୍କ ସଭାରେ ରାତି ନ'ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗର୍ଜ ଗର୍ଜ ଯାଇଛନ୍ତି, ହେ ଦେଶର ସରଳ ଅଧ୍ୟବାସୀମାନେ, ତୁମେମାନେ ସର୍ବଦା ଦଳିତ, ଲାଞ୍ଛତ, ଉପେକ୍ଷିତ, ବଞ୍ଚତ, ଶ୍ରୀଡିତ, ଅପମାନିତ । ହେ ବୁଦ୍ଧିକୁଷ୍ଠ କଙ୍କାଳ ଦଳ, ତୁମେମାନେ ଜାଗା, ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ ଜାଗ୍ରତ । ଆଉ କେତେ ଦିନ ମୁଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବ ? କେତେ ଦିନ ଏ ଅପମାନ ନୀରବରେ ସହ୍ୟ କରିବ ? ଜାଗ, ଜାଗ, ଜାଗ । ତୁମେମାନଙ୍କ ନିଶ୍ଚାସରେ ସ୍ଵାଧୀନତାର ଅଗ୍ରି ଚାରିଆଡ଼େ ଜଳି ଉଠୁ ଦାଉ ଦାଉ ହୋଇ । ସେହି ନିଆଁରେ ଭଙ୍ଗୀଭୂତ ହେଉ ଶୋଷକ, ବିଲାସୀ, କୁଆତୋର, ଭାଇ-ପୁଅ-ଭାଇ-ପାଇକ, ନିଜର-କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ନକରି-ଅପରକୁ-କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ଶିଖାଇବା ସରକାରୀ ଦଳ । ମୁଁ ମୁକ୍ତ କଷ୍ଟରେ ପଚାରୁଚି ପଚାରୁଚି ପଚାରୁଚି କାହିଁକି ଆଜି ତୁମେମାନଙ୍କୁ ଚିକା ଦେବାକୁ ବାଧ କରା ହେଉଛି ? ମୁଁ ପୁଣି ଥରେ ପଚାରୁଚି କାହିଁକି ତୁମର ଜନ୍ମଗତ ଅଧ୍ୟକାର ଏପରି ଭାବରେ କାଢ଼ି ଦିଆ ହେଉଛି ? କାହିଁକି ତୁମର ମହାନ କୃଷି ଏପରି ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆ ହେଉଛି ?

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର କନ୍ଧମାନେ ଦେଇ ସାରିଲେଣି ବିଦ୍ରୋହରେ ।

ସେ ସଭାରେ ସୁଧୀତ୍ରବାବୁ ଉପାୟିତ ଥିଲେ । ସେ କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ଯେ ଚିକା ନେଲେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଖର୍ବତ ହେବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେ ମାଡ଼ ଖାଇ ଫେରିଥିଲେ । ଅତେବ ମାଡ଼ ଦେବା ନେହିଁ ଚଲେଗା ।

ତାଙ୍କର ନିମ୍ନଲ୍ଲିଖିତ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ ଖୁସି କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ, ଭଗବାନ୍ ଏ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ସେମାନେ କ'ଣ କରୁଚନ୍ତି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଏତକ କହି ସେ ଉପରକୁ ଭାବବିହୂଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ।

ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଦଶ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ସେ ଉଗବାନ୍ ଫଗବାନ୍ ମୋ ପାଖରେ କହିବେ ନାହିଁ, ବୁଝିଲେ । ଏମିତି ଉଜିରେ ଛିଡ଼ା ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ, ମୁଁ କହିଦେଉଛି । ଉଗବାନ୍କୁ ଏ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ କିଏ ଅଧିକାର ଦେଲା ? ତାକୁ ଉପଦେଶକୁ ଉଗବାନ୍ ଯେପରି ଚାହେଁ ରହିଛନ୍ତି ! କେଡ଼େ ଧୃଷ୍ଟତା ଦେଖ ! ଉଗବାନ୍ ଯେ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ରାଗି ଗଲେଣି ଏ ଯେମିତି ଜାଣି ପାରିଲେଣି !

ନିମ୍ନୟ କର୍ମଚାରୀ ମଧ୍ୟ ମନେ ମନେ କହିଲେ, ଶେୟେ, ହ୍ୟାପ ଭଲ କହିଲାରୁ ମହ ହେଉଛି । ପେଟ ପାଇଁ ଚିକିଏ ଖୋସାମଦ କରୁଥିଲି, ନ ହେଲା ତ ନାହିଁ । ଆମ ଖୋସାମଦ ଆମ ଘରେ ଥାଉ ।

ୟାଶ୍ରୀସ୍ତକ ଉପାୟ ମଧ୍ୟ କୋଉ ସମ୍ଭାନ ସମ୍ଭାନ କି ? ବସ୍ତୁତଃ ଉପରୋକ୍ତ ଘଟଣା ପରେ ଗ୍ରାମର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଫୌଜଦାରୀ ମକଦମା ଦାସର ହୋଇଛି । ସେ ମକଦମା ମାନଙ୍କରେ ପୁଲିସ ତରଫରୁ ସେ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷୀ । ଯାତ୍ରୁ ମାରଲେ ଗୋହତ୍ୟା ସିଯାହୁ ମାରଲେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ।

ବିରୋଧୀ ରାଜନୈତିକ ଦନମାନେ ଏ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜନୈତିକ ସମସ୍ୟା କରି ଗଡ଼ିଲେଣି ବିଧାନସଭାରେ । ଏପରି ସୁଯୋଗ ନେଇ ସରକାରୀ ଦଳକୁ ଗାଦିର୍ବ୍ୟତ କରିବାକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେଣି । ସରକାରୀ ଦଳ ବିରୋଧୀ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କୁ ଜେଲରେ ରଖି ସାରିଲେଣି ନାନା ଅପରାଧର ଅଭିଯୋଗ କରି । ଏଥୁ ପାଇଁ ମୂଲତବୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ ହୋଇ ବିଧାନସଭାରେ ଖାଲି ତୁମୁଳ ବାଦାନ୍ତବାଦ ନୁହେଁ, ମାଡ଼ଗୋଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଅନେକ ଚୌକି ଚେବୁଲ ମଧ୍ୟ ଭଙ୍ଗା ସରିଲାଣି । ବିଧାନସଭା ନିକଟରେ ସଶ୍ଵତ୍ତ୍ଵ ପୁଲିସ ଶାନ୍ତିପାନ ପାଇଁ ମୁତ୍ୟମନ ହେଲେଣି । ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ବିଚାରଣ କର୍ମୀମାନେ କୁତୁମ୍ବ ଗ୍ରାମକୁ ଆସିଗଲେଣି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜନିଜର ଦଳ ବଢ଼ାଇବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା ଲଗାଇଲେଣି । ଏମାନେ ଧୂରନ୍ତର ବ୍ୟକ୍ତି । ସାଧୁ ହେଉ ବା ଅସାଧୁ ହେଉ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ଅନ୍ୟଦଳ ଫଗାଇବାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ଏତେବୁଦ୍ଧିଏ ନେତାଙ୍କର ସମାଗମ ହେତୁ କେତେଦିନ ହେବ କୁହୂମ ଗ୍ରାମ ସମାଦପ୍ତମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଥମ ଘାନ ଅଧିକାର କରି ସାରିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେତାର ଉଦ୍ୟମ ବର୍ଷମାନ କଷମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଦଳ ସପକ୍ଷରେ ଏବଂ ବିରୋଧୀଦଳ ବିପକ୍ଷରେ ଉରେଜିତ କରି ରଖିବା । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସବୁ କାମ ଛାଡ଼ି ଲାଗିଛନ୍ତି ଏଇଥରେ । କୁହାନାହିଁ, ବୋଲନାହିଁ, ସାଇଁ କରି ମଟରରେ ସେ ବାହାରି ଯାଉଛନ୍ତି ଦଳର କେନ୍ଦ୍ର ଅଫିସକୁ । ସେଠି କିଛିକଣ ଶୁଣ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରଣା କରି ଫେରୁଛନ୍ତି ନିଜ ଘରକୁ । କିଛି ସମୟ ପରେ ପୁଣି ମଟରରେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବସି କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ସଦାସର୍ବଦା

ତାଙ୍କ ସରକାରୀ ବାସରବନ ସାମନାରେ ଅନେକ ମଚର ଗାଡ଼ି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି । ପୁଲିସର ସର୍ବୋତ୍ତମା କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସହିତ ସଦାସର୍ବଦା ମନ୍ଦଶା ଢାଳିଛି ।

ଆଉ କେତେବେଳେ ପରେ ବିଧାନ ସଭାରେ ସରକାରୀ ଦଳ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅବିଶ୍ଵାସ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଲୋଚନା ହେବ । ସବୁ ଦଳ ସେଥୁ ପାଇଁ ସଜବାଜ ହେଉଛନ୍ତି । ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ବଢ଼ିସକାରୁ କୁଡ଼ିମ ଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲେ ପ୍ରୟୋଗୁତ ହୋଇଗଲେ । ଗ୍ରାମର ପ୍ରାଚିରରେ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରାୟ ତିରିଶ ଖଣ୍ଡ ସୈନ୍ୟବୁଝା ମଚରଗାଡ଼ି ରହିଛି । ଅତ୍ୱରେ ଅନେକ ତମ୍ଭ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଛି । ସଶସ୍ତ୍ର ଉତ୍ସାହି ସୈନ୍ୟ ଟହଲ ମାରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅପର ଦିନ ଚାରିଟା ବେଳେ ସେ କୁଡ଼ିମରୁ ଫେରିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଦିନ ଭିତରେ ଏତେ କାଣ୍ଡ ଘଟି ଯାଇଛି ! କେଉଁ ବାବେ ଆସିପାରିଲେ ଏମାନେ ! ହୃଦୟ ଦେଖି ସେ ଜାବିଲେ ବୋଧହୃଦୟ ପୁଣି ମହାୟୁଦ୍ଧ ଲାଗିଗଲାଣି । ଏ ତିଳ ନା ତାଙ୍କ ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସେଠି ଉପରି ଉପରି ଦିଆଗଲା ଆଉ ଦୁଇଦିନ ପରେ ସଶସ୍ତ୍ର ପୋଲିସ ସାହାଯ୍ୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିକା ଦିଆ ଯିବ ।

କୁଡ଼ିମ ଗ୍ରାମ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ସରକାରୀ ଦଳର ଜଣେ ପ୍ଲାନୀୟ କର୍ମୀ କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଗାଁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ତୋରଣ ସଜାଇଛନ୍ତି । ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଣ୍ଟିଯିର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଗ୍ରାମର ବାହାରେ ସୈନ୍ୟ ସମାବେଶ ଏବଂ ଗାଁ ଭିତରେ ଉପବର ଆୟୋଜନ ! ପ୍ଲାନୀୟ କର୍ମୀ ଉପରିରେ ଉପମନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ଉପମନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ପାଇତି ହେଉଛି ।

ଗ୍ରାମର ଜାଗବତ ଘରେ ମଧ୍ୟ ସଜାସଜି କାମ ଢାଳିଛି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦଳର କର୍ମୀଙ୍କ ଉଦୟୋଗରେ ।

ଏ କଣ ପାଇଁ ଆଜ୍ଞା ? ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ସରଯେ ପଚାରିଲେ ।

କର୍ମୀ ସରବର୍ବେ ଉଭର ଦେଲେ ତାଙ୍କ ଦଳର ନେତାଙ୍କ ଉପମନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ପାଇତି ହେଉଛି ।

ଏ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଉପଧ୍ୟନ୍ତି କରି ଉଠିଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ଦଳ ତାର ଉଭର ଦେଲେ କେଇ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦ୍ୱାରା । ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ଗୋଟିଏ କେଇମାଡ଼ ଖାଇ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଫେରି ଆସି ସେ ଜିଲ୍ଲା ହାକିମଙ୍କ ନିକଟରେ କ୍ଷୋଇ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଜିଲ୍ଲା ହାକିମ ସେତେବେଳେ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନା ସରାରେ ବସିଥିଲେ । ଗବଗଛ ଧାନ ଜମି ଭିତରେ କି ହିତ କଢ଼େ କଢ଼େ ଲାଗିବ ସେ ସମସ୍ୟା ଯେତେବେଳେ ଗୁରୁତର ଜାବରେ ଆଲୋଚିତ ହେଉଛି ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ସେତେବେଳେ କହି ପକାଇଲେ ନିଜ ମନର କ୍ଷୋଇ । ଜିଲ୍ଲା ହାକିମ ଥରେ କୁର ଦୃଷ୍ଟି ନିଷ୍ପେ କରି ଗନ୍ଧୀର ଭାବରେ କହିଲେ, ଶାସନ ନାହିଁ

ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଶିଶୁର ଜ୍ଞାନଠାରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ ।

ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ବିଧାନସଭାର ଯ୍ୟାମାନୀୟ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ମନକଥା କହିଲେ । ସେ ମୁଢ଼ହାସ୍ୟ କରି ଉଚ୍ଚର ଦେଲେ, ଉଚ୍ଚପ୍ରତର ରାଜନୀତି ଆପଣ ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ନିରାଶ ହୋଇ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ନ ଖାଇ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ସେ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ଯାଇ ଭାବି ବସିଲେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ । ଏହି ଅଞ୍ଚ କନ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସରଳ ସୁଧର ନିରହକାରୀ ମଣିଷ ବୋଲି ସାହିତ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏତେ ପ୍ରଶଂସା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏ ସରଳତାର ସାର୍ଥକତା କଣ ? ଏପରି ନିର୍ବୋଧ ସରଳତା ଚିରପ୍ଲାୟ ହେବା ଉଚିତ କି ? ତା ଯଦି ନୁହେଁ, ସେ ସରଳତାର ପ୍ରଶଂସା ଦୂରଭିସତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ କି ? କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ଗୋଟିଏ କଷ ତାର ଭାଉକୁ ତାହାଣି ବୋଲି ଜାଣିପାରି ନିର୍ମମ ରାବେ ହତ୍ୟା କରିଛି ! ଆଶ୍ରୟ ଏ ସରଳତା !! କୌଣସି ପ୍ରଶଂସା ସତ୍ତ୍ୱକଳନକ ଉଚର ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଣ ଭାବି ସେ ଚିକିଏ ହସିଲେ । ଧଢ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିବସି ସେ ପାଟି କରି ଭାକିଲେ, ହେ, ଶୁଣୁଚ, ଶୀଘ୍ର ଭାତ ଦବଟି, ମୁଁ ବର୍ମାନ ଏଇକ୍ଷଣି ଗୋଟିଏ ଭାଗାକୁ ଯିବି କିଛି କିଣିବାକୁ । ଏ ରାମା, ବିଜ୍ଞାପତ୍ର ଜଲଦି ବାନ୍ଧି ଦେ ।

ଗୁହିଣୀ ଆଶ୍ରୟ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ହସି କହିଲେ, କାମ ସବୁ, ମୋର ଉଦେଶ୍ୟ ସାଧୁତ ହେଉ, ସବୁ କହିବି । ଦିଅ, ଭାତ ଦବଟି ତାଣେ । ଏ ରାମା,ଆମ କୁଆ ଚାକରାଣୀକୁ ଭାକ ତ ଆଗେ, ବିଜ୍ଞାପତ୍ର ଥାଉ ।

ତରତର ହୋଇ ଦିଚାରିଗୁଣ୍ଡା ଭାତ ଟାଉ ଟାଉ କରି ଗିନି ଦେଇ ସେ ବାହାରି ପଢ଼ିଲେ ।

କୁଆର ମୁହଁରେ ବସିଥି ଗୋଟିଏ ଲୋକ ।

କିଏ କୁମେ ? ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ବିରତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

ଆଇଆ ମୋର ନା' ସୁରୁପିଲା କଷ, ମୋ ଘର କୁତୁମ୍ବ ।

କୁତୁମ୍ବ ନା' ଶୁଣି ସୁଧୀତ୍ର ବାବୁ ଉଦ୍ଦର୍ଶିପୁ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଚିକାର କରି କହିଲେ, ନିକାଲୋ ।

ଗୋଡ଼ଧରି ପକାଇ ସୁରୁପିଲା କହିଲା, ଆଜି ସକାଳୁ ମୋର କନିଆକେ ମା' ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସୁଧାୟ ବାବୁ ବିଷ ପରାମର୍ଶ ଦେବାର ଛଳନା କରି କହିଲେ, ତୁ ତେବେ ଗୋଟାଏ କାମ କର, ଅଷ୍ଟଧରେ ତାର କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ମା ତମ ଗାଁକୁ ବିଜେ କରିଛନ୍ତି । ତୁ ଯା, ତୋର କନିଆକୁ ହଲଦି ମଖାଇ, ତୁମର ଯେଉଁ ବଡ ପୋଖରୀ ଅଛି, ଯେଉଁଥରେ ଟିମର ସବୁ ଗାଇଗୋବୁ ଗାଧାନ୍ତି, ହଇଜା ଗୋଗୀର ଲୁଗାପଟା କଢାହୁଏ, ଆଉ ତୁମେମାନେ ପିଇବାପାଣି ନିଅ, ସେଇ ପୋଖରୀରେ ତାକୁ ଗାଧୋଇ ଆଣିବୁ । ତା ପରେ ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଧୁର ଲଗାଇ, ଦୂଆଲୁଗା ପିନ୍ଧାଇ ତାକୁ ବସାଇବୁ । ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ବଳିଦେଇ ତାର ମାଉଁ ସ ରାଷ୍ଟି ତୋର କନିଆକୁ ଖୁଆଇ ତାକୁ ଶୁଆଇ ଦେବୁ । ଏକଦମ୍ ଭଲ ହୋଇଯିବ ।

ସୁରୁପିଲା କଥଣ ତୁମ୍ଭିଲା କେଜାଣି, ଉଠି ଚାଲିଗଲା ।

ସୁଧାୟ ବାବୁଙ୍କ ଦୂଆ ଚାକରାଣୀ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା ।

ତମର ନା' କଥଣ ? ସୁଧାୟ ବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

— ଝରାଫୁଲ ଗୋ ।

— ଝରାଫୁଲ ?

— ହଇଗୋ ।

— ବାଃ ବେଶ ନା'ଟି ତ । ତୁମର ଘର କେନ୍ ଗାଁ ?

— କୁତୁମ୍ ।

କୁତୁମ୍ ! କୁତୁମ୍ !! ବାଃ ! ତମକ୍ଷାର ! ଜୟ ଶ୍ରୀହରି ଯଶୋଦାନନ୍ଦନ ! ନାନ୍ଦିକ ସୁଧାୟ ବାବୁ ଆନନ୍ଦର ଆତିଶ୍ୟରେ ନାନ୍ଦିକତା କୁଲିଗଲେ । ତା ପରେ ଝରାଫୁଲ ସହିତ କଥଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଏହାର ଦୁଇଦିନ ପରେ.....

ଆଜି ସମସ୍ତ ସଶସ୍ତ୍ର ସୈନ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗ୍ରୀମର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚିକା ଦିଆ ଯିବ । ସୈନ୍ୟମାନେ ବଢ଼ିସକାନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେଣି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବିପଞ୍ଜନକ ପରିଷିତିର ସମ୍ମଶୀନ ହେବାକୁ । ତେପୁଣ୍ଡିପାହେବ ବେଶ ଦମ୍ ରଖିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଯେତେ ଆଗେଇ ଆସୁଥାଏ ତାଙ୍କର ସାହସ ସେତେ କମିକମି ଆସୁଥାଏ । ଶେଷକୁ ସେ ରାତିମତ ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରିବା ପାଇଁ ସୈନ୍ୟ କମାଣ୍ଡରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ କିପରି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । କମାଣ୍ଡର ତେପୁଣ୍ଡ ସାହେବଙ୍କ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ତୁମ୍ଭିପାରି ହସି କହିଲେ, ଆପଣ ଚିକିଏ ବି ଘାବରାକୁ ନାହିଁ, ବିନା ଉରେଜନାରେ ଏବଂ ଅତି ଅଛସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ସବୁ

ସାତ କରି ଦେବୁ । ଏକଥା ସହିତ ଖଣ୍ଡା ଚଳାଇବା ଭଜନରେ ସେ ତାଙ୍କର ତାହାଣ ହାତଟି ନିଜ ବେକ ସାମନାରେ ବାଁଆତ୍ରୁ ତାହାଣ ଆତକୁ କିଞ୍ଚିତ ଚାଲନା କଲେ । ତେପୁଣିସାହେବ ବଡ ବଡ ଆଖି କରି ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହି ଦୀଘ୍ୟ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ କହିଲେ, ଠିକ ହାୟ ।

ଗାଁ ଭିତରେ ଦଳ ଦଳ ଲୋକେ ଧାତି ଧାତି ହୋଇ ଛିତା ହୋଇଛନ୍ତି ଅବାକ ଭାବରେ । ଆଖିରେ ସେମାନଙ୍କର ଭୟ ଓ ହତାଶା । ହୁଏତ ସେମନେ ଭାବୁଛନ୍ତି, ଉମ୍ଭେ ପୁଣି କଥା ହେଲା !

ପିଇଁ ପିଇଁ ପିଇଁ ପିକ । ତାରସ୍ଵରରେ ହଠାତ ହୁଇସିଲ ବାଜି ଉଠିଲା । ସୈନ୍ୟମାନେ ଯେ ଯାହା ଘାନରେ ଛିତା ହୋଇଗଲେ ।

ଫର୍ମ୍‌ଡାର୍ଟ ମାର୍ଟ, ଲେଫ୍‌ଟ ରାଇଟ, ଲେଫ୍‌ଟ ରାଇଟ, ଲେଫ୍‌ଟ.....

ଆଗରେ ତେପୁଣିସାହେବ, ପୁଲିସ୍ ସାହେବ ଓ ସୁଧୀନ୍ତ୍ର ବାବୁ ଚାଲିଲେ ଟିକା ଦେବାକୁ ।

ଲେଫ୍‌ଟ ରାଇଟ, ଲେଫ୍‌ଟ... ଲେଫ୍‌ଟ... ଲେଫ୍‌ଟ... ହ-ଅଲଟ ।

ସମସ୍ତେ ଥମକି ଛିତା ହେଲେ । ଗ୍ରାମର ଉପାକ୍ଷ ପ୍ରାନ୍ତରରେ ତମ, ତମ, ତମ, ତମା ତମ, ମାଦଳ ବାକୁଚି ।

ଲୋକମାନେ ଝରାପୁଲକୁ ଘେରି ଛିତା ହୋଇଛନ୍ତି । ଝରାପୁଲ ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ମୁକୁଳା କରି ଗ୍ରାମର ସାମାରେ ବଡ ଛଳାଳିଆ ବରଗଛ ତଳେ ବସି ଖାଲି ଝୁଲୁଛି ଆଉ ଫଁ ଫଁ ନିଶ୍ଚାସ ମାରୁଛି । ଆଜି କୁତୁମ୍ବ ଗ୍ରାମରେ ହଇଜା ଲାଗିବାର କାରଣ କାନିସୀ ଫୁଟାଇ କହିବେ ଏବଂ ତାର ପ୍ରତିକାର ଉପାୟ ମଧ୍ୟ କହିବେ । ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀ ଓପୁକ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ।

ଖାଇବି, ଖାଇବି, ସବୁ ଗାଁକୁ ଚାଟି ଦେବି, କାଲିସୀ ହାଙ୍କିଲେ ।

ଗାଁର ଲୋକମାନେ କରପଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ଆତକିତ ଭାବରେ ତାକୁ ଘେରି ଛିତା ହୋଇଛନ୍ତି । କାହାରି ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରୁ ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରଧାନେ ସାହସ କରି ପଚାରିଲେ, ମା ତମେ କିଏ ?

ମୁଁ କିଏ ? ହଇରେ, ପଚାରୁଛୁ ମୁଁ କିଏ ? ମୋତେ ଚିହ୍ନ ପାରୁନ୍ତ ! ତୁ ପରା ମୋତେ ବଳି ଯାଚିଥିଲୁ ଦେଲୁଣି ? ତୋର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଖାଇଛି, ଆଉ ସରିକି ଖାଇବି । ମୁଁ ମଶାଣିଚଣ୍ଡୀ । ହୁଁ ହୁଁ ହୁଁ ହୁଁ । ଦେ ଖାଇବାକୁ ଦେ । କାନିଶି ଝୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରଧାନ ବରତାପତ୍ର ଉଚି ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କଳିଆ କଷ ହାତଯୋଡ଼ି ପଚାରିଲେ, ମା, ଗାଁରୁ ଅଧେ ଖାଇସାରିଲଣି, ତେବେ
ବି ରୋକ ଯାଇନି । ଆହୁରି ଖାଇବ !!

ହୁଁ ହୁଁ, କାଳିଶି ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ।

ମାଦଳ ଆହୁରି ଜୋରରେ ବାଜିଲା ।

କାଳିସୀ ଆହୁରି ଥରିଲେ । ଥରି ଥରି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ମୁଁ କେବେବୁ ଘର
ଛାଡ଼ି ଆସିଲଣି । ବୃଦ୍ଧ କଥା କରୁଥିବ କେଜାଣି । ରଣଶା କାର୍ତ୍ତିକା କଥା କରୁଥିବେ
କେଜାଣି !! ମୋତେ ଭାରି ରୋକ । ମୋ ପେଟ ନ ପୂରିଲେ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ହୁଁ ହୁଁ
ହୁଁ କାଳିଶିର ସ୍ଵଗତୋଡ଼ିରେ ସମସ୍ତେ ଆତକିତ ହୋଇ ଛିତା ହୋଇ ରହିଲେ ।

କାଳିଶି ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ ପୁଲିସ ସାହେବ ଓ ଡେପୁଟି ସାହେବ ।

ଡେପୁଟି ସାହେବ ପୁଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ କାଳିଶିର ବୈଷ୍ଣାନିକତତ୍ତ୍ଵ ବୁଝାଇବାକୁ
ଲାଗିଲେ, ଦେଯାଇ ଆର ମୋର ଥଙ୍ଗସ ଇନ୍ ଅର୍ଥ ଦ୍ୟାନ ଇନ୍ ହେବେନ ଉଯୋର
ଫିଲସଫି ଆର ତ୍ରେସର ଅର ଇନ୍ । ଅନେକ ଆଶ୍ୟକ କଥା ଅଛି ଆମର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ।
ଆଜିକାଲି ବୈଷ୍ଣାନିକମାନେ ଯାହା ସବୁ ଆବିଷାର କରୁଛନ୍ତି ବା କରିବେ ଦଶହଜାର
ବର୍ଷ ତଳେ ଆମର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ ଧାନ ବଳରେ କହି ଯାଉଛନ୍ତି । ଏଇ ଧରନ୍ତୁ
ପରମାଣୁ କଥା । ଆଜିକାଲି ଆବିଷାର କଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରମାଣୁରେ ଗୋଟିଏ
ପ୍ରୋଟେନ୍ ଟାରି ପାଖରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ୍ ପରିକ୍ରମା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦଶହଜାର
ବର୍ଷ ତଳେ ଆମର ମୁନିଗଷ୍ଟିମାନେ ଏକଥା ଜାଣି ପାରିଥିଲେ । ଶିବଲିଙ୍ଗ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ।
ଲିଙ୍ଗ ହେଉଛି ପ୍ରେଟନ୍ ଓ ତାର ଚାରିପାଖରେ ଶକ୍ତି ହେଉଛି ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ୍ । କାଳିସୀ
ବିଶ୍ୟରେ ବୈଷ୍ଣାନିକ ଗବେଷଣା ହେବା ଉଚିତ । ମୁଁ ଏହା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଏସବୁ
ବିଶ୍ୟ ହସି ଉଭାଇଦେବା କଥା ନୁହଁ । ଯୁଗୋପର ଲୋକେ ଏସବୁ ଦେଖି ଆଶ୍ୟକ
ହେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବୁଝି କେତେ କଥା ଆବିଷାର କରୁଛନ୍ତି ।

ଦୁରକୁ ଶୁଣାଗଲା ବମ୍ ବବମ୍ ବବମ୍ ବମ୍ । ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ୟକ ହୋଇ ଦେଖିଲେ
ଜଣେ ଗୌରକାନ୍ତି, ଜଟାକୁଟଧାରୀ ଆସୁଛନ୍ତି । ହାତରେ ତାକର ତ୍ରିଶୂନ୍ନ, ଜଟରେ ବକ୍ଷିମ
ଚନ୍ଦ୍ରମା । ବେଶକୁଷା ଦେଖି କାହାରି ସଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ ସ୍ଵପ୍ନ ଶିବଶକର
କୌନସିପତିକର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛି ଧରାଧାମରେ । ଭୀତତ୍ରୁଷ ଜନତା ଲାଗେ
ଶୋଇଗଲେ । ଡେପୁଟି ସାହେବ ଓ ପୁଲିସ ସାହେବ ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ନୂଆଇ ନମଦ୍ଵାରା
କଲେ । ସୈନ୍ୟମାନେ ଜୋତାରେ ଜୋତା ବାଡ଼େଇ ୧୦ କରି ସାଲ୍‌୪୮ କଲେ ।

ସଦାଶିବ ସମସ୍ତକୁ ହାତ ବଜାଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଗଲେ କାଳିଶି ପାଖକୁ ଓ କାଳିଶିର ହାତ ଧରି ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

କାଳିଶି କହିଲା, ନା ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ ତୁମ ଘରକୁ ଏଇକ୍ଷଣି । ପେଟ ନ ପୂରିଲେ ଯିବି ନାହିଁ ।

ସଦାଶିବ କହିଲେ, ତୁ ତ ଏଠି, ହାମେ ତ ଏଠି, କୈନାସ କେମିତି ଚାଲିବ ? ଉଠ ଚାଲ । ଛି, ଅଖଚ ହୁଆନି । ହାମେ ବାସୁଆ ବଳଦ ଚରାଉ ଚରାଉ ଚିକିଏ ଗଞ୍ଜେଇ ଚାଣୁଥିଲ, ତେମେ ଉଆଡ଼େ ଚଇଲା ।

ଚଣ୍ଡୀ କିଛିକଣ ପଡ଼ିଦେବକୁ ଚାହିଁ ରହି ଚିକିଏ ମୁରୁକି ହସି କହିଲେ, ଯିବି, ତେବେ ଆଗେ ମୋଡେ ଫୋଡ଼ । ଏ ଗ୍ରାମରେ ରହି ମୋଡେ ଗୋଗ ଧରିଛି । କୈନାସ ଘରକୁ ଗଲେ ସେଠି ପିଲାକୁ ଗୋଗ ଧରିବ ।

ଶିବ କହିଲେ, ଏଇ କଥା । ତାପରେ ସେ ତିନିଥର ତାଳି ମାରିଲେ ।

ନନ୍ଦା ବୁଜୀ ହଠାତ ଗୋଟାଏ ଘର ପଛଆତ୍ର ବାହାରି ଆସିଲେ ବାସୁଆ ବଳଦକୁ ଧରି ଏବଂ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମା' ଚଣ୍ଡୀକୁ ଦେଲେ ଗୋଟିଏ ଉଞ୍ଜେକଣନ । ତାପରେ ଚଣ୍ଡୀ ଆଦେଶ ଦେଲେ ସମସ୍ତକୁ ଉଞ୍ଜେକଣନ ନେବାକୁ । କିଏ ଆଗେ ଉଞ୍ଜେକଣନ ନେବ ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ।

ସମସ୍ତେ ଉଞ୍ଜେକଣନ ନେବା ପରେ ଶିବ ପାର୍ବତୀ ସେଇ ରାତିରେ ଚାଲିଗଲେ..... କୈନାସ ।

ସେତେବେଳକୁ ବିଧାନସରାରେ ଚାଲିଥାଏ ଅବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରସାବ ଉପରେ ଚେବୁଲ ବାତିଆ, ନାନା ରକମର ଅଭୁତ ଶବ୍ଦରେ ଚିକାର ଏବଂ ଗୁରୁ ଖୋଲା ଖୋଲି । ଦୁଇଜଣ ସର୍ବ୍ୟ ସେତେବେଳକୁ ସାଂଘାତିକ ଭାବରେ ଆହୁତ ହୋଇ ସାରିଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଦଳର ଗୋଟ କମି ଯିବା ଭୟରେ ସେମାନକୁ ତାତ୍କରଣାନା ପଠାଇବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ସୁଧୀନ୍ତ୍ର ବାବୁ ସ୍ଵର୍ଗିର ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ମହା ଆନନ୍ଦରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ଝରାପୁଲ ନୁଶ୍ଶୁରା ବାଲରେ ପାନିଆ ଚଳାଉ ଚଳାଉ ଆସି ଛିତା ହେଲା ।

ସୁଧୀନ୍ତ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ସପ୍ରକଳ୍ପିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ କହିଲେ, ଝରାପୁଲ ଗୋ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଝରାପୁଲ । ମନେ ମନେ କିନ୍ତୁ ସେ ଭାବିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଉପାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର କରି ଲାଗ କଅଣ ? କାହାକୁ କୁଳାଇ ବା ଠକାଇ କିଛି ହାସଲ କରିବାକୁ ଆଇନ ତ ବକାହାର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପକାଇଛି ।

ମୁୟନିସିପାଲିଟି ଗଞ୍ଜ

ସେ ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ମୁହଁର୍ବ । ଅଛି ମର୍ମକୁଦ ମୁହଁର୍ବ । ମୋ ଜୀବନରେ ଏପରି ଗୋଟାଏ ମୁହଁର୍ବ ଆସିଥିଲା । ଯେଉଁ ମୁହଁର୍ବରେ ମୋ'ରି ପ୍ରତ୍ୟେଦପନ୍ମତିତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲା ମୋ ଦେଶର ସମ୍ବାନ୍ଧ ଓ ଗୌରବ । ସେ ମୁହଁର୍ବ ଯେ ଏପରି ଅପ୍ରତ୍ୟୋକ୍ଷିତ ଭାବରେ ଓ ଏପରି କଦର୍ଯ୍ୟ ପରିଷ୍ଠିତି ମଧ୍ୟରେ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ ମୋର ଧାରଣା ନ ଥିଲା । ସେ କଥା ଭାବିଲେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଦେହ କ୍ରୋଧ ଓ ଘୃଣାରେ ଥରି ଉଠେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଆକ୍ଷେପ କରି କୁହେ, ହାୟ, ହାୟ, ଏହି ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାରୁ ମୋର ବିଦେଶୀ ବନ୍ଧୁ ମୋ ଦେଶ ବିଷୟରେ କି କଦର୍ଯ୍ୟ ଧାରଣା ନେଇ ଗଲେ କେଜାଣି ? ମୋ ଦେଶର ଅତୀତର ଗୌରବୋଜ୍ଜ୍ଵଳ ଇତିହାସ, ମୋ ଦେଶର ଶିଳ୍ପୀ, ସାହିତ୍ୟକ, ଦାର୍ଶନିକ, ତ୍ୟାଗବାଚମାନଙ୍କର କେତେ କଥା ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହି ନ ଥିଲି ! କେତେ ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ନେଇ ମୋର ବିଦେଶୀ ବନ୍ଧୁ ଆସି ନ ଥିଲେ ମୋ ଦେଶ ଦେଖିବାକୁ ! ବାରବର୍ଷର ତପସ୍ୟା ଦିନକର ଶୁଣୁଆ ପୋଡ଼ାରେ ଗଲା ! ଅଥବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଯଥାର୍ଥର୍ଥ କହିଅଛନ୍ତି, ଜଣେ ଦି'ଜଣ ମହାପୁରୁଷ କୌଣସି ଦେଶରେ ଆବିର୍ଭାବକୁ ସେ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଧାରଣା କରିବା ଉଚିତ ହୁହଁ । ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କର ଦେନଦିନ ଜୀବନରେ ଓ ଅଛି ନଗଣ୍ୟ ଘଟନାରେ ଯେଉଁପରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ତାହାର୍ଥ ଦେଶର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ । ଗାଁ ପରିମଳ ଧୋବା ତୁଠୁରୁ ଜଣା ପତେ । ଟାଉଚର ଯେଉଁ ଦେଶର ନେତା, ଶୋଷକ ଶ୍ରେଣୀ ଯେଉଁ ଦେଶର ନୀତିନିୟମା, ସ୍ଵାର୍ଥସିଦ୍ଧି ଯେଉଁଠି ନେହୁବୁର ପ୍ରେରଣା ଦିଶ, ଜାଲ ଜୁଆଚୋରି ଯେଉଁଠି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜନୀତି ବୁଝେ ପ୍ରକାଶିତ, ଅନ୍ୟର ବିରୁଦ୍ଧରେ ମିଥ୍ୟା ମକଦ୍ଦମା କରିବାରେ ଯେଉଁଠି ଲୋକେ ବ୍ୟବହାର, କର୍ମଚାରୀମାନେ ଯେଉଁଠି ହୁନ୍ମାତିପରାୟଣ, ସେ ଦେଶରେ ଗୋଟାଏ ଦି'ଟା ଯିଶ୍ଵର, ମହନ୍ତିବିଦ, ବୁଦ୍ଧ, ଶକ୍ରର, ଚେତନ୍ୟ, ଗାନ୍ଧୀ, କାଁ ଭାଁ ଜନ୍ମିଲେ ବୋଲି ସେ ଦେଶ ମହାତ୍ମ, ଏ ଧାରଣା କେବଳ ତ୍ରୁମାମୂଳକ ନୁହଁ, ଆମ୍ବାତୀ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଚାରର ଅନୁପରୀ ମଧ୍ୟ । ଛାଡ଼ନ୍ତ ସେକଥା ।

ଗୋପାଳନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ମୁଁ ବିଦେଶରେ ଥିଲି ଚାରିବର୍ଷ । ସେହି ସମୟରେ ତେଜିତଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଳାପ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଆଳାପ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବନ୍ଧୁଭାବରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଆଳାପ ତୀରୁ ସମାଲୋଚନା

ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ମୋର ଗୋପାଳନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଲାତ ଯିବାକୁ ଆଶେପ କରି କହିଥିଲେ, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ, କାହିଁକି ଭାରତର ଛାତ୍ରମାନେ, ବିଶେଷତଃ ହିନ୍ଦୁମାନେ, ଗୋପାଳନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ନେବାକୁ ଏ ଦେଶକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଗାଇ ମାଡ଼ୁଲ୍ଲାନୀୟା, ସେ ଦେଶର ଲୋକ ପୁଣି ଗୋପାଳନ ଶିକ୍ଷା କରିବେ ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ? ଖାଲି ସେତିକି କୁହେଁ, ରନ୍ଧନ ଶିକ୍ଷା, ଗ୍ରାମଗଠନ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ନାନା ହାସ୍ୟାସ୍ୱଦ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଛାତ୍ରମାନେ ବିଦେଶ ଆସୁଛନ୍ତି !! ମୋର ମନେ ହୁଏ, ସେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ କରିଥିଲେ, ପରାଧୀନତାର ମୋହ ଆପଣମାନଙ୍କର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଟି ନାହିଁ ।

ଏହାର ଉଭରରେ ମୁଁ ବିଶେଷ କିଛି କହି ପାରି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୋ ଦେଶର ଦର୍ଶନ, ଧର୍ମ ଆଦି ବିଷୟରେ ମୁଁ ତାକୁ ବୁଝାଇଥିଲା । ବନ୍ଦୁ ମୋ ଦେଶ ପ୍ରତି ଏବଂ ମୋ ଦେଶ ପାଇଁ ମୋ ପ୍ରତି ଆକୃଷ ହୋଇଥିଲେ । ଡେରିତ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟକ । “ଦୈନନ୍ଦିନ ଇତିହାସ”ର ଭ୍ରମ୍ୟମାଣ ସମାଦଦାତା ରୂପେ ସେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସୂତ୍ରରେ ନାନା ଦେଶ ଭ୍ରମଣ କରି ସେ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ହେବା ପରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ବୁଲିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ସେଠି ଗୋଟିଏ ଅବୁତ ଘଟଣା ଥରେ ଦେଖିଲି । ଜଣେ ଠିକାଦାର ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଘର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେବା ପାଇଁ ତେର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ଠିକା ନେଇଥିଲେ । ଘର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସାରିଲା ପରେ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ବୁନ ଭିଜା ରହିଛି, ଶୁଖୁନାହିଁ । ସେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଦେଖିଲେ ଯେ ବୁନରେ କିଛି ଖରାପ ଜିନିଷ ମିଶି ଯାଇଛି । ଠିକାଦାର ଜଣକ ଦଶତାଳା କୋଠାଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଙ୍ଗି ପୁଣି ଗଡ଼ି ଦେଲେ ନିଜ ଖର୍ଜରେ । ଏହାଠୁ ବଳି ଆଣ୍ୟର କଥା ଆଉ କ’ଣ ଥାଇପାରେ ? ତାଙ୍କର ସେ ସାଧୁତା ପାଇଁ ସମାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଭିକ୍ଷିମ ବାଜିଲା ନାହିଁ । ସେବିନ ମୋର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା, ସମାଜବାଦ କୁହ ବା ଗୋଷ୍ଠୀବାଦ କୁହ, ଗାଞ୍ଚିବାଦ କୁହ ବା ପୁଣିବାଦ କୁହ, ଏକଳ୍ପତ୍ରବାଦ କୁହ ବା ଗଣତନ୍ତ୍ର କୁହ କୌଣସି ‘ବାଦ’ ସପଳ ହେବ ନାହିଁ ଯଦି ସାଧାରଣ ଲୋକର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି ନ ହୁଏ । ଆଉ ଯଦି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି ନ ହେଲା, ତେବେ ଯେତେ ଉପାଦନ ବକ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ସବୁ ବାଲିରେ ପାଣି ଭାନିବା ଭାନି ହେବ । ଛାତ୍ରଙ୍କ ସେ କଥା ।

ବିଦେଶରୁ ବିଦ୍ୟା ନେବାବେଳେ ବନ୍ଦୁ ଡେରିତକୁ ଥରେ ମୋ ଦେଶକୁ ଆସିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲି । ଦିନେ ହଠାତ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଚିଠି ପାଇଲି, ରୁଷ ନେତାମାନଙ୍କ ମୋ ଦେଶ ପରିଦର୍ଶନ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସମାଦପତ୍ରର ସମାଦଦାତା ରୂପେ ସେ ଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ

ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟବହୁଳ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିମତେ ଦୁଇଟି ଦିନ ଭିଡ଼ିଓଟାରି ବାହାର କରି ମୋ ଘରେ ରହିବେ ।

ମୋ ଦେଶ ସରକାର ବୁଷ୍ଟ ମହାନ୍ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସାଧାନ୍ତସାରେ ମୋର ବିଦେଶୀ ବହୁକ ରହଣି ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ମୋର ବାସଗୁହର ମାର୍ଜନା ଓ ନୃତ୍ୟ ଆସବାବପତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି କଣିକାରେ ଅନେକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଗଲା । ପରିପାରବର୍ଗଙ୍କୁ ନାନା ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲି, ବୁଷ୍ଟ ନେତାମାନେ ମୋ ଦେଶ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ଧାରଣା ନେଇ ଯିବେ ତାହା ଭଲ ହେବାକୁ ବାଧ । କିନ୍ତୁ ମୋର ବହୁ ଯେଉଁ ଧାରଣା ନେଇ ଯିବେ ତାହେ ହେବ ମୋ ଦେଶର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ; ତେଣୁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉପରେ - ସାବଧାନ - ନିର୍ଭର କରେ ଦେଶର ସନ୍ମାନ । ଅତ୍ୟବେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଭଦ୍ରୋଚିତ ବ୍ୟବହାର ଓ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଧାନ ଦିଅ, ହାଁ ।

ବୁଷ୍ଟ ନେତାମାନେ ମୋ ଦେଶର ଝାଇହାସିକ କାର୍ତ୍ତିକାନ, ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନା ଆଦି ପରିଦର୍ଶନ କରି, ବହୁ ପ୍ରକଳ୍ପା କରି ଦୁଇ ଦିନ ପାଇଁ ବିଶ୍ଵାମ ନେଲେ । ପରଦିନ ମୁଁ ବହୁଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ଆଣିଲି ମୋର ଘରକୁ ।

ବାଟରେ ଆସୁ ଆସୁ ବହୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଣ୍ଡ କୋଠା ଦେଖି କହିଲେ, ଏ ବୋଧହୁଏ ଆପଣଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଲେଜ ? କିନ୍ତୁ ବିଦେଶୀ ଶାସକର ନାଁରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହିଁକି ଏହା ପରିଚିତ ହେଉଛି ? *

ମୁଁ ସଗର୍ବେ କହିଲି, ଏ ଦେଶ କୃତ୍ୟ ତୁହଁ । ଏ ଦେଶ ଶତ୍ରୁର ମଧ୍ୟ ଭଲ ଗୁଣ ପ୍ରକଳ୍ପା କରିବାକୁ କୁଣ୍ଡାବୋଧ କରେ ନାହିଁ । ନାଁ ବଦଳାଇବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।

ବହୁ ମୁଗ୍ଧ ଭାବରେ କହିଲେ, ବାଃ ! ଚମଦକାର !! ଏ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦୃଷ୍ଟାତର୍ହି ଏ ଦେଶର ମହିର ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଚୟ ଦିଏ ।

ମନେ ମନେ ଭାରି ଖୁସୀ ହେଲି, ଭାରି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲି । କଥାରେ ଅଛି ପ୍ରଥମ ଧାରଣାହିଁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୁହେ । କିନ୍ତୁ କିଏ ଜାଣିଥିଲା.....

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତ ନ ହେଉଣୁ ପ୍ରାତର୍ଗତିମଣ ପାଇଁ ବହୁଙ୍କୁ ନଦୀ କୂଳକୁ ନେଇ ଗଲି । ନଦୀରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ କାର୍ତ୍ତି ** ଦେଖାଇବା ମଧ୍ୟ ମୋର ଉଦେଶ୍ୟ

* ଭାବେବଶ କଲେଜ

** ପଥର ବନ୍ଦ

ଥିଲା । ନଦୀର ଅପର ପାର୍ଶ୍ଵରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟର ଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅତି ରମଣୀୟ ।

ନଈବନ୍ଧରେ ବୁଲୁବୁଲୁ ମୁଁ ଉଡ଼ି ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିର ଗୌରବମଧ୍ୟ ଇତିହାସ କହିବାକୁ ଲାଗିଲି । ବହୁ ମୁଗ୍ଧଭାବରେ ଶୁଣୁଆଆନ୍ତି । ପୂର୍ବଦିଗ୍ବଳ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀର ପଛପରୁ ଖଣ୍ଡ ଜନତା ଅଙ୍ଗାରତିନି ତେନାଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଗଲାଣି । ଧୀରେ ଧୀରେ ସମସ୍ତ ପୂର୍ବ ଗଗନ ରହାଇ ହୋଇ ଉଠିଲା । ନଈ ପାଣି ଭିତର ଦେଇ ସେଠାରୁ ଲମ୍ବି ଆସିବି ଗୋଟିଏ ସୁର୍ଯ୍ୟ ପାବଳୁ, ଠିକ୍ ଆମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏ ଦେଶର ଗୌରବ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯେପରି ସେବିନ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଓ ପର୍ବନ୍ୟଦେବ ପୂର୍ବାକାଶରେ ଅପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଆଆନ୍ତି । ବହୁ ମୁଗ୍ଧଭାବରେ ଅନାଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଆତେ । ତାଙ୍କର ମୁଗ୍ଧତା ଦେଖି ମୁଁ ଯେ କି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଆଏ, କଥା କହିବି !

ବହୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଛାତି ପକେଟରୁ ବୁମାଳ ବାହାର କରି ନାକ ଉପରେ ରଖିଲେ ଏବଂ ହଠାତ ଅନ୍ୟମନ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଛାତିରୁ ମୋର ଅତିଧୀ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ତୁମ୍ଭିପାରିଲି ନାକରେ ବୁମାଳ ରଖିବାର କାରଣ । ଗନ୍ଧବହୁ ମନେ ମନେ ଯେଉଁ ଗନ୍ଧ ପରିବେଶଣ କରୁଛି ତାହା ମନୟର କୁହେଁ, ତାହାର ଆଦ୍ୟ ଦୁଇ ଅକ୍ଷରର ।

ଉପାୟ ? କେମିତି ବହୁର ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ କ୍ରିୟାକୁ ଦବାଇ ଶ୍ରୁବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ କ୍ରିୟାକୁ ପ୍ରବଳ କରାଇବି ଏହାର ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିବାର ପ୍ରତ୍ୟେତପନ୍ନମତିତା ଉପରେହଁ ମୋର ଦେଶର ଗୌରବ ସେହି ମୁହଁର୍ରରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା । ସେଥରେ ପୁଣି କୁକୁରପ୍ରିୟ ଜାତିର ଘ୍ୟାଣଶ୍ଵର ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ।

ଜବାକୁସୁମସଙ୍କାଶଂ କାଶ୍ୟପେୟମଂ ମହାତ୍ମ୍ୟତିମ.....

ଶ୍ଵେତକଟି ଉଚ୍ଚସ୍ଵରରେ ଗାଇ ତାର ବିଶ୍ଵଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ସବୁ ବୁଥା । ହାୟ, ହାୟ !

ବହୁ ନାକରୁ ବୁମାଳ କାଢିଲେ ନାହିଁ କି ସେଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଘୁଞ୍ଚିଲେ ନାହିଁ । କି ନିଷ୍ଠାର ଏ ଲୋକଟା, ମନେ ମନେ ଗାଲି ଦେଇ କହିଲି, ଘୁଞ୍ଚ ଯା ଭଲା ଏତୁ ।

ବା ପଚକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲି ନଦୀବନ୍ଧ ନିକଟରୁ ସାହିର ସୀମାନୀମାନେ ଧାତି ଧାତି ହୋଇ ଗାସା କତରେ ବସି ପ୍ରାତିକାଳୀନ କର୍ମ ସଂଗରେ ଆନନ୍ଦବାୟକ କଳହରେ ଅର୍ପିନିବିଷ୍ଟ । ବହୁଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁଆଇ କରି ଛିତା ହେଲି । କିନ୍ତୁ ତାହାଣ ପଚକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲି, ବନ୍ଦ ଉପରେ ଆମେ ଯେଉଁଠି ଛିତା ହୋଇଛୁ ଠିକ୍ ତାହାରି ତଳକୁ ଆମରି ଆତକୁ ପଛ କରି ଧାତି ଧାତି ହୋଇ ପୁରୁଷମାନେ ବସି ଯାଇଛନ୍ତି ତକ୍କୁ ରାବରେ, କାହାରି ପ୍ରତି ଛୁକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ବହୁଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ ।

ମୋର ଶ୍ଲୋକ ଶୁଣି ବହୁ ମୁଗ୍ଧଭାବରେ କିଛିଷଣ ମୋଆତେ ଚାହିଁ ଶ୍ଲୋକଟିର
ଭାବ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ତଳକୁ ଚାହିଁଲେ । ଛାତିରୁ ମୋର ପୁଣି ଅତଡ଼ା ଖସି ପଡ଼ିଲା ।
ମନରେ ଏ ଦେଶଦ୍ରୋହୀଗୁଡ଼ାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଭିଶାପ ଓ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ ପଛକୁ ହାତ
ଦେଇ ପୂରୀଷତ୍ୟାଗୀମାନଙ୍କୁ ଉଠିଯିବାକୁ ଘନ ଘନ ସଂକେତ ଦେଲି । ସେମାନେ ଶୁଣନ୍ତେ
କୁଁ !!

ଏ ଦୁର୍ଗତି କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି ? ବହୁ ସମ୍ବିଗ୍ଧଭାବରେ ପଚାରିଲେ ।

ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ କାରଣାନା ଅଛି ମୁଁ କହିଲି ।

ସଭ୍ୟତାର ଅଭିଶାପ.... ବହୁ କହିଲେ ।

ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ଓ ସଭ୍ୟତାହିଁ ତ ଏ ଦେଶକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ବସିଲାଣି... ମୁଁ
ଉପାହିତ ହୋଇ କହିଲି ।

କିନ୍ତୁ ବହୁ ତନର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ବହୁ ପଚାରିଲେ, ଏମାନେ ଏପରି
ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ଭାବରେ ବସିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ତୋର କଥଣ ଗଲା ହ୍ୟାପ୍‌ପ ? ମନେ ମନେ କହିଲି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ
କହିଲି, ସେମାନେ ସୂର୍ଯ୍ୟାପାସନା କରୁଛନ୍ତି, ଆପଣମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଯେପରି ଅର୍ଦ୍ଧନୟ
ଅବସାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଆପଣମାନଙ୍କର ଯାହା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ନିୟମ, ଆମର
ତାହା ଧର୍ମ ପାଲନ । କାରଣ ଆମ ଦର୍ଶନରେ ଏ ଦେହ ଆମେ ଧାରଣ କରୁ, ଉତ୍ସିଷ୍ଟ
ସୁଖ ତୋର କରିବାକୁ ହୁଅଁ, ପରମାମ୍ବାକର ପରଶ ପାଇବାକୁ ।

ବାଣ ! ତମଜ୍ଞାର !! କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ତ.... ମୋର ମନେ ହୁଏ.... ଓଃ ହୋ
ତୁଣ୍ଣିଲି... ଏ ଦୁର୍ଗତିର କାରଣ । ଚାଲକୁ ଏଠାରୁ ଯିବା, ସେମାନଙ୍କର ବାଧା ହେବ
ଆମେ ରହିଲେ । ବହୁ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ଆଗେଇଲେ ।

ମୋର ଗୋଡ଼ ଥରି ଉଠିଲା ଲଜ୍ଜା, ଅପମାନ ଓ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ନୀରବରେ
ବହୁଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ଏହା ସାମାନ୍ୟ ଘଣଣା । କିନ୍ତୁ ଏହାର ବକ୍ତ୍ରାୟାତରେ ମୋ
ଦେଶର ସମସ୍ତ କାର୍ତ୍ତି ଯେପରି ନିମିଷକେ ଧୂନିସାର ହୋଇଗଲା ।

ପାକ ପ୍ରଣାଳୀ

“ଭାରତ ଏକ ମହା ସଂକଟମୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ିଛି । ବାଂଲାଦେଶକୁ ସ୍ଵୀକୃତି ଦିଆ ଯିବ କି ନା ଏବଂ ଯଦି ଦିଆ ଯିବ କେବେ ବା କିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ । ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଗଭୀର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ରାଜନୀତିକ, କୁଟନୈତିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟି ଲୋଡ଼ା ।”

ଭାରତ ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇଥିବାରୁ ତୀରୁ ଅପମାନମୋଧ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ପାକିଷ୍ତାନର ଅମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା ଯଦି ବାଂଲାଦେଶକୁ ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବା ପଛରେ ଲୁହକାୟିତ ଥାଏ ତେବେ ତାହା ଅନାଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଏବଂ ଏହାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ପଦେ ପଦେ ଅପଦୟ ହେବା କଥା । କୌଣସି ଏକ ନିର୍ବିଷ୍ଟ ଘଣତା ଏକ ନିର୍ବିଷ୍ଟ ସମୟର ନିର୍ବିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଉଦ୍ଦରବ ହୁଏ । ଯେହେତୁ ସେ ସମୟ ଆଉ ଫେରି ଆସି ପାରେ ନା, ତେଣୁ ସେ ଘଟନା ଆଉ ଫେରି ଆସି ପାରେ ନା ଏବଂ ତେଣୁ ଘଟି ଯାଇଥିବା ଘଟନା କଥା ଭାଲି ଅନୁଶେଷନା କରିବା ଅନାଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଗୀତାରେ କୁହା ହୋଇଛି । ଭାଗ ଭାଗ ପୂର୍ବରୁ ଏକତ୍ର ଥିବା ଏବଂ ଭାଗ ଭାଗ ହେବା ପରେ ପାକିଷ୍ତାନ ଏକ ସ୍ବାଧୀନ ସାର୍ବଗୋମ ରାଷ୍ଟ୍ର ହୋଇ ତାକୁ ହାରାଇ ପୁଣି ଭାରତ ସହିତ ମିଶିଯିବା ଏକା କଥା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ପାକିଷ୍ତାନ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଯିବା ବା ଭାରତ ସହିତ ମିଶିଯିବା ଦ୍ୱାରା କେଉଁ ସତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ବା କେଉଁ ମହାନ୍ ଭବିଷ୍ୟତ ଉଦ୍‌ଘାତିତ ହେବ ? ଅପର ପକ୍ଷରେ, କୌଣସି ଏକ ସଂସ୍କୃତିର ଲୋକେ ଅପର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତିର ଲୋକ ସହିତ ମିଶି ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଧୀନରେ ରହିବାକୁ ନିରାପଦ ମଣନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି ଏକ ସଂସ୍କୃତିର ଲୋକେ ଯଦି ଅଧିକ ଧନବାନ୍ ବା ବଳବାନ୍ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଲୋପ କରିଦେବା ବା ବିଜନ କରିଦେବାର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଇତିହାସରୁ ତେଣୁ ଦେଖାଯାଏ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତିର ଲୋକେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ବାଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ବିପୁଲ କରନ୍ତି । ଏ ବିପୁଲକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ତେଣୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ରାଜନୀତି ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବା ବିବୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧମାନ ଏହିପରି । ବାଂଲା ଦେଶକୁ ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବା ମାତ୍ରକେ ଭାରତ ଓ ପାକିଷ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଯିବ । ଏ

ଯୁଦ୍ଧ ଶୀଘ୍ର ମହାୟୁଦ୍ଧରେ ପରିଣତ ହେବ ଏବଂ ଭାରତ ପୃଥବୀ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହୁଏତ ପଡ଼ିପାରେ । କାରଣ ଭାରତର ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଚାନ ସବୁପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଦେଉଛି ଏବଂ ଭାରତକୁ ଧମକାଉଛି । ଚାନର ଘୋର ଶତ୍ରୁ ଆମେରିକା ପୃଥବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚାନ ବିବୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେହଁ ପାକିସ୍ତାନକୁ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଇ ସାରିଲାଗି ଓ ଆହୁରି ଯୋଗାଇବ । ପାକିସ୍ତାନର କୃତନୈତିକ ଚେଷ୍ଟାରେ ଚାନ ଓ ଆମେରିକା ମଧ୍ୟରେ ନୈତ୍ରୀ ଶାଖିତ ହେବା ପ୍ରାୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ । ପୃଥବୀର ପ୍ରାୟ ସବୁ ମୁସଲମାନ ରାଷ୍ଟ୍ର ପାକିଶ୍ଵାନକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି । ଚାନ ଓ ଆମେରିକାର ସମର୍ଥକ ଦେଶସବୁ ପାକିସ୍ତାନକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିଆ ଓ ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ନିରାପଦା ତୁଳି ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହେବାରୁ କୁହାଯିବ ଯେ ଚାନ ଓ ବୁଝିଆ ମଧ୍ୟରେ ତୀରୁ ମତାନ୍ତର ଶତ୍ରୁତା ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଘଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଭାରତ-ପାକିସ୍ତାନ ଯୁଦ୍ଧକୁ କିଛିଟା ପଛେଇ ଦେଇପାରେ ସିନା, ସମ୍ର୍ଷ ଏଡାଇ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଭାରତ-ପାକିସ୍ତାନ ଯୁଦ୍ଧ ମହାୟୁଦ୍ଧରେ ପରିଣତ ହେଲେ ବୁଝିଆର ସାହାଯ୍ୟ ଭାରତର ଜୟଲାଭ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ କି ନା ତାହା ବିଚାର୍ୟ୍ୟ । ଅପର ପକ୍ଷରେ, ସ୍ବୀକୃତି ଦେବା ସପକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧମାନ ଏହିପରି । ବାଂଲାଦେଶରୁ ଭାରତକୁ ପଞ୍ଚପ୍ରତିରୀ ଲକ୍ଷ୍ୟରୁ ଅଧିକ ଶରଣାର୍ଥୀ ପକାଇ ଆସି ସାରିଲେଣି ଏବଂ ଦେଇନିକ ଚାଲିଶ ହଜାର ସରକି ଶରଣାର୍ଥୀ ତଥାପି ପକାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଭାରତକୁ ଏଥପାଇଁ ମାସକୁ ଚାଲିଶ କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଶରଣାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ଥରଥାନ ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଛୁଟ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଏପରି ବେଶୀଦିନ ଚାଲିଲେ ଭାରତର ନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅବଶ୍ୟା ଏବଂ ମନୋବିଜ୍ଞାନ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶ ଏହାକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରାସ କରି ଯିବ । ତେଣୁ ଶୀଘ୍ର ସ୍ବୀକୃତି ଦେଇ ବାଂଲାଦେଶର ମୁକ୍ତିଯୋଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେ ବାଂଲାଦେଶ ଶୀଘ୍ର ସ୍ଵାଧୀନତା ହାସଲ କରିବ ଏବଂ ଶରଣାର୍ଥୀମାନେ ଫେରିଯିବେ । ଯଦିବା ଏଥପାଇଁ ଭାରତ-ପାକିସ୍ତାନ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିବ, ତାହା କଦାପି ମହାୟୁଦ୍ଧରେ ପରିଣତ ହେବ ନାହିଁ, କାରଣ କୌଣସି ଦେଶ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧକୁ ମହାୟୁଦ୍ଧରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁଣି ଭାରତ ଆଗେ ସ୍ବୀକୃତି ନ ଦେଲେ ଭାରତର ସମର୍ଥକ ଦେଶସବୁ ସ୍ବୀକୃତି ଦେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ବିଚାରୁଛନ୍ତି ।

କୃତନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଜଟିଲ । ପାକିସ୍ତାନ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ସେ ଭାରତକୁ ପକାଇ ଆସିଥିବା ଲୋକେ ଆଦୋ ସରଣାର୍ଥୀ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ଭାରତର ଲୋକ ଏବଂ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହା ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ହୋଇଥିବାରୁ ଜାତିସଂସ୍କରଣ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା

ଉଚିତ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ବାଙ୍ଗଲାଦେଶକୁ ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବ ନା ସେ କଥା ଆଦୋ ନ ଉଠାଇ ଶରଣାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ କେବଳ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବ, ତାହା ଏକ କୂଟନୈତିକ ସମସ୍ୟା । ଯଦି ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଜରଣୀୟ, ତେବେ କି କୂଟନୈତିକ ଉପାୟ ଅବଳମ୍ବନ କଲେ ପୁଥିବାର ସବୁ ଦେଶ ଓ ଜାତିସଂଘ ହୃଦୟଜମା କରିବେ ଯେ ଶରଣାର୍ଥୀ ସମସ୍ୟା ସମଗ୍ର ପୁଥିବାର ସମସ୍ୟା ଏବଂ ସେମାନେ ପାକିସ୍ତାନ ଉପରେ ଚାପ ପକାଇବେ ଯହିଁରେ ପାକିସ୍ତାନ ଏହାର ଏକ ରାଜନୀତିକ ସମାଧାନ କରିବ ଏବଂ ପୂର୍ବବଜରେ ଏକଳ ପରିଷିତି ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଯେ ଶରଣାର୍ଥୀମାନେ ନିର୍ଜୟରେ ଫେରିଯାଇ ପାରିବେ - ତାହା ଏକ କୂଟନୈତିକ ସମସ୍ୟା । ପୁଣି ତାନ ଓ ଆମେରିକା ମଧ୍ୟରେ ମୌତ୍ରୀ ପ୍ଲାପିଟ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ଭାରତ ତାନ ସହିତ ତାହାର ପୂର୍ବ ସୁସମ୍ପର୍କ ଫେରାଇ ଆଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବ କିନା ଏବଂ ରୁଶିଆ ଓ ତାନ ମଧ୍ୟରେ ମୌତ୍ରୀ ପ୍ଲାପନ କରାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବ କି ନା ତାହା ଏକ କୂଟନୈତିକ ସମସ୍ୟା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଥିବାର ଶତ୍ରୁଗାମ୍ୟ ଶତ୍ରୁଗାଳୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁତା ଉପରେ ଯାହା ନିର୍ଜର କରୁଛି ତାହା ଯଦି ମୌତ୍ରୀ ଉପରେ ନିର୍ଜର କରେ ତେବେ ବାଙ୍ଗଲାଦେଶ ସମସ୍ୟା ବିନା ଯୁଦ୍ଧରେ ଆପେ ଆପେ ସମାଧାନ ହୋଇଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁଥିବାରେ ପ୍ଲାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ଲାପିଟ ହେବାର ଦୃଢ଼ ମୂଳଦୂଆ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଭାରତ ଏ ଦିଗରେ ସଫଳ ହେଲେ ତାହା ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ଆର୍ଥନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଜଟିକ ସମସ୍ୟା । ଆମେରିକା ପୁଣିବାଦୀ ଦେଶ । ସେଠାରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଉପର୍କ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ସବୁ ଖଲାସ ହେବାର ଗୋଟାଏ କ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା - ଭିଏତନାମ୍ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର । କିନ୍ତୁ ନାନା କାରଣରୁ ଆମେରିକା ସେଠାରୁ ଓହରି ଆସିବାକୁ ବାଧ ହେଉଥିବାରୁ ତାକୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଯୁଦ୍ଧ ଜିଆଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଣେ ଆମେରିକାରେ ଉକ୍ତ ବେକାର ସମସ୍ୟା ଓ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟରେ ମାହା ଅବସ୍ଥା ଦେଖାଦେଇଥି । ତାକୁ ସମ୍ବାଦିବାକୁ ଯାଇ ଆମେରିକା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେବ ବା କମାଇ ଦେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଆମଦାନି ବନ୍ଦ କରିବ । ତା'ହେଲେ ଭାରତରେ ମହା ଆର୍ଥନୀତିକ ସଙ୍କଟ ଦେଖାଦେବ ।

ଏ ସବୁ ପରିସର-ବିରୋଧୀ ସମସ୍ୟାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମଭ୍ର (ସମଭ୍ର ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ) ଆଣିବାର କର୍ମକୌଣସି (ଯୋଗଃ କର୍ମେଷ୍ଵ କୌଣସିମ୍) ଉପରେହିଁ ସବୁ ନିର୍ଜର କରୁଛି । ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ପଡ଼ିଛି ମୁଖ୍ୟତଃ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ଯେ କି ଜଣେ ମହିଳା । ମୋ ପତ୍ରିକା (କିଣ୍ଟୁ ! ଦେଖନ୍ତୁ ! ପଢନ୍ତୁ ! ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ବାରଟକା, ଷାଣ୍ଟାଏକ ଛ' ଟଙ୍କା ଆଠଥାଶା, ପ୍ରତିଶତର ମୂଲ୍ୟ ଏକଟଙ୍କା । ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ସାମାଜିକ ଓ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାମାନଙ୍କ ସମାଧାନ ଏବଂ ସରସ ସୁହର ସଚିତ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ରଗତ୍ତ, ରମ୍ୟରଚନା ଓ କବିତା ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ଭାରତ ବିଖ୍ୟାତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ‘ଶୀରନୀ’ ପାଇଁ ସମ୍ମାଦକୀୟ ତାକି ହୃଦୟଗମ କଲି, ଭାରତ କି ସଙ୍କଟର ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ହୋଇଛି । ମୁଣ୍ଡଟା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ ସେ ଦିନର ତାକ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଲି ପୁଣି ସେଇ ଶ୍ରୀମତୀ ଦାସଙ୍କ ଚିଠି ! ନାଲି ସ୍ୟାହିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ‘ଜରୁରୀ’ । ହ୍ୟାପ ଶିଳଶିଳପୁଆମାନେ ଯେତେବେଳେ ଗଗନରେ ଉତ୍ତରାତ୍ମି, ସେତେବେଳେ ତୁଛ ଏକ ଶିମିଲିତୁଳା, ଶ୍ରୀମତୀ ସୁମତି ଦାସ (କାହା ଝିଅ କି କାହା ସ୍ତ୍ରୀ କି କିଏ ସେ କିଛି କ'ଣ ଜଣାଉଚି !) ନାମରେ କେଉଁ ଏକ ମହିଳା ଆକାଶବାଣୀର ସବୁ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଓ ଡଢିଶାର ସବୁ ପତ୍ରପତ୍ରିକାକୁ ବାରମ୍ବାର ଗୁରେଇ-ତୁରେଇ ପଚାରୁଚି କଥଣ ନା, ଘାଣ୍ଡତୁଥଣ ରାତ୍ରିବାର ପ୍ରଶାଳୀ କଥଣ, ସେଥିରେ କି କି ପରିବା ପଡ଼େ, କି କି ମସଲା କି କି ପରିମାଣରେ ଦିଆ ହୁଏ, ଘାଣ୍ଡ ତୁଥଣର ରଙ୍ଗ କିପରି ହେବା ଉଚିତ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ନାନା ଚିକିନିକି ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ! ଏଥରେ ଏଥର ମିଶାଇ ମୋ ପତ୍ରିକାକୁ ତ କୋଡ଼ିଏ ଥର ପଚାରି ସାରିଲାଣି ! ଥରେ ମୋ ବିବୁଦ୍ଧରେ ମନ୍ଦମା କରିବା ଭଲି ଧମକାଇ ଲେଖିଲା, ଆପଣ କହିବା ଭଲି ରାତ୍ରିଲି, କିନ୍ତୁ ସେ ଖାଇଲେ ନାହିଁ, ଜୟା ପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? (କିଏ ବା ସିଏ ? ଭାରି ନ ଖାଇଲାବାଲା ହୋଇଚି !) ହ୍ୟାପ ଘାଣ୍ଡ ତୁଥଣ ପାଇଁ ମୋତେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ! ଗୋଟିଏ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ମୋର ଗଭୀର ସୁହର ଯୁଦ୍ଧଯୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ର ଏ ତୁଛ କଥା ସଂପର୍କରେ ଆସି ହଠାତ୍ ତୁଛ ମନେ ହେଲା ।

ଭାରି ରାଗ ହେଲା । ମନେ ମନେ କହିଲି, ଯଦି ଲୋ ମାଆ ଘାଣ୍ଡ ତୁଥଣ ରାତ୍ରି ନ ଆସୁଚି, ଦେଖୁକୁ ତ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ଜମିତି, ଚିକିଏ ଧୈର୍ୟ ଧରି ରହି ଯା ଆଉ କେଇଟା ଦିନ । ତୋତେ କଥଣ ଦିଶୁ ନାହିଁ ତୋରି ପରି ଜଣେ ମହିଳା କେଡ଼େ ଧୈର୍ୟ ସହ ଦେଶକୁ ଏ ମହା ଘଢିସନ୍ତିବେଳେ କେମିତି ସମ୍ବାଲିଛି ! ଘାଣ୍ଡ ତୁଥଣଟା ଭଲ କରି ରାତ୍ରି ଦେଲେ ଦେଶରେ କି ବାନା ଉଡ଼ାଇବୁ ଲୋ ତୁ ମାଆ ! ନା ଘାଣ୍ଡ ତୁଥଣ ନହେଲେ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଯାଉଛି !

ଆରେ ବୁଝୁ ବୁଝୁ କଥାଟା ସତରେ ସେଇଆ ! ଆକୁ ଖୋକୁ ଖୋକୁ ମହାଦେବ ବାହାରିଲେ ।

ଘଣ୍ଟା ସବୁ କେମିତି ସୁଚାଣିଅକେ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଛନ୍ଦାଇନି ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଦେଖିଲେ ଆଶ୍ରୟ ଲାଗେ ସତେ ! ବ୍ୟାପାରଟା ଏମିତି ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାମାନଙ୍କ ସମାଧାନ ଏବଂ ସରସ ସୁନ୍ଦର ସଚିତ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ରଗତ୍ତ, ରମ୍ୟରଚନା ଓ କବିତା ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ଭାରତ ବିଜ୍ଞାତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ‘ଶୀରନୀର’) ପାଇଁ ସମ୍ମାଦକୀୟ ତାକି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲି, ଭାରତ କି ସଙ୍କଟର ସମ୍ମାନ ହୋଇଛି । ମୁଣ୍ଡଟା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ ସେ ଦିନର ତାକ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଲି ପୁଣି ସେଇ ଶ୍ରୀମତୀ ଦାସକ ଚିଠି ! ନାଲି ସ୍ୟାହିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ‘ଜରୁରୀ’ । ହ୍ୟାପ ଶିଳଶିଳପୁଆମାନେ ଯେତେବେଳେ ଗଗନରେ ଉତ୍ତୁଳ୍ଳତି, ସେତେବେଳେ ତୁଛୁ ଏକ ଶିମିଲିତୁଳା, ଶ୍ରୀମତୀ ସୁମତି ଦାସ (କାହା ଝିଅ କି କାହା ସ୍ତ୍ରୀ କି କିଏ ସେ କିଛି କ'ଣ ଜଣାଉଚି !) ନାମରେ କେଉଁ ଏକ ମହିଳା ଆକାଶବାଣୀର ସବୁ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଓ ଡକ୍ଟିଶାର ସବୁ ପତ୍ରପତ୍ରିକାକୁ ବାରଯାର ଗୁରେଇ-ତୁରେଇ ପଚାରୁଚି କଥଣ ନା, ଘାଣ୍ଡତୁରଣ ରାତ୍ରିବାର ପ୍ରଶାଳୀ କଥଣ, ସେଥୁରେ କି କି ପରିବା ପଡ଼େ, କି କି ମସଲା କି କି ପରିମାଣରେ ଦିଆ ହୁଏ, ଘାଣ୍ଡ ତୁରଣର ରଙ୍ଗ କିପରି ହେବା ଉଚିତ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ନାନା ଟିକିନିକି ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ! ଏଥରେ ଏଥର ମିଶାଇ ମୋ ପତ୍ରିକାକୁ ତ କୋଡ଼ିଏ ଥର ପଚାରି ସାରିଲାଣି ! ଥରେ ମୋ ବିବୁଦ୍ଧରେ ମକଦମା କରିବା ଭଲି ଧମକାଇ ଲେଖିଲା, ଆପଣ କହିବା ଭଲି ରାତ୍ରିଲି, କିନ୍ତୁ ସେ ଖାଇଲେ ନାହିଁ, ଜୟା ପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? (କିଏ ବା ସିଏ ? ଭାରି ନ ଖାଇଲାବାଲା ହୋଇଚି ।) ହ୍ୟାପ ଘାଣ୍ଡ ତୁରଣ ପାଇଁ ମୋତେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ! ଗୋଟିଏ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ମୋର ଗଭୀର ସୁନ୍ଦର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଚିତ୍ର ଏ ତୁଛୁ କଥା ସଂପର୍କରେ ଆସି ହଠାତ୍ ତୁଛୁ ମନେ ହେଲା ।

ଭାରି ରାଗ ହେଲା । ମନେ ମନେ କହିଲି, ଯଦି ଲୋ ମାଆ ଘାଣ୍ଡ ତୁରଣ ରାତ୍ରି ନ ଆସୁଚି, ଦେଖୁଛୁ ତ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ଇମିତି, ଟିକିଏ ଧୈର୍ୟ ଧରି ରହି ଯା ଆଉ କେଇଟା ଦିନ । ତୋତେ କଥଣ ଦିଶୁ ନାହିଁ ତୋରି ପରି ଜଣେ ମହିଳା କେଡ଼େ ଧୈର୍ୟ ସହ ଦେଶକୁ ଏ ମହା ଘଢ଼ିସନ୍ଧିବେଳେ କେମିତି ସମ୍ବାଲିଛି ! ଘାଣ୍ଡ ତୁରଣଟା ଭଲ କରି ରାତ୍ରି ଦେଲେ ଦେଶରେ କି ବାନା ଉଠାଇବୁ ଲୋ ତୁ ମାଆ ! ନା ଘାଣ୍ଡ ତୁରଣ ନହେଲେ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଯାଉଛି !

ଆରେ ବୁଝୁ ବୁଝୁ କଥାଟା ସତରେ ସେଇଆ ! ଆକୁ ଖୋକୁ ଖୋକୁ ମହାଦେବ ବାହାରିଲେ ।

ଘଟଣା ସବୁ କେମିତି ସୁତାଷିଅକେ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଛନ୍ଦାଇନି ହୋଇଯାଆଏ ଦେଖିଲେ ଆଶ୍ରୟ ଲାଗେ ସତେ ! ବ୍ୟାପାରଟା ଏମିତି ।

ବୈକୁଣ୍ଠ, ଓରପ ବଇ, ମୋ ନିଜ ସାନଭାଇ । ତିନିବର୍ଷ ଆଗେ ସାଇକୋଲୋଡ଼ିରେ ଡକ୍ଟରେଟ କରିଥିଲା ସେ । ତା'ର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବହୁ ରଞ୍ଜୁ ମଧ୍ୟ ସେହିବର୍ଷ ଗଣିତରେ ଡକ୍ଟରେଟ କରିଥିଲା । ଏହା ପରେ ପରେ ଦୁଇଜଣୀୟାକ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ପତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଦୁଇ ଧାତିର ଗୋଟିଏ ଚିଠି ବଇ ଲେଖିଯାଇଥିଲା - ଭାଇ, ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟେଷ ହବନି । ଆମେ ଦୁହେଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛୁ ମରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାହା ହେବୁ ନାହିଁ, ତୁହୁଚାରୀ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବୁ । ରଞ୍ଜୁର ତିନିକୁଳରେ କେହି ନାହିଁ । ତାକୁ ବୋଧହୁଏ ଏତକ ପରିଶ୍ରମ ବି କରିବାକୁ ପଡ଼ି ନାହିଁ । ରଞ୍ଜୁ ଥିଲା ଅସାଧାରଣ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର । ହେଲେ ଚିକିଏ ଉତ୍ତିଆ ଧରଣର । ଏଥପାଇଁ ବଇର ତା' ସହିତ ମିଶିବା ଆମେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲୁ । ମୋ ଭାଇଟା, ଯାହାକୁ ମୁଁ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେବତବର୍ଷ ବୟସରୁ ମଣିଷ କରିଛୁ, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ପ୍ରତିକାରୀ ଦୁଧ ପିଆଇଛି ଓ ସେ ତା'ର ପାଲରେ ପଡ଼ି ଘର ଛାତି ଚାଲିଗଲା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମାସେ କାଳ ଶୟ୍ୟାଶ୍ୟାୟୀ ହୋଇଗଲେ । ରଞ୍ଜୁ ଉପରେ ଆମର ଭାରି ରାଗ ହେଲା ।

ସକାଳୁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋଡ଼ି ସଂପାଦକୀୟର ପୁସ୍ତ ସଂଶୋଧନ କରୁ କରୁ କେହି ଜଣେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଦେଖି ମୁହଁ ଚେକି ଚାହିଁବାରୁ ଦେଖିଲି ଜଣେ ବାବାଜୀ ମତେ ଚାହଁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ । ମୁହଁରେ ବହଳ ନିଶ୍ଚ ଦାଢ଼ି, କପାଳରେ ରତ୍ନ ଚନ୍ଦନର ବିରାଟ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡି, ପରିଧାନରେ ଗାଡ଼ ନାଲି ରଙ୍ଗର ଆଲଖାଲୁ । କାନ୍ଦରୁ ଝୁଲୁଟି ସେଇ କନାର ବିରାଟ ଗୋଟିଏ ଥଳି । ପରେ ଦେଖିଲି ସେଥରେ ଅଛି ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡ ଖପୁରୀ, ମଦ ବୋତଳ, ଗଞ୍ଜର, ଏଲ.୧୯.୭. ବଚିକା ଉତ୍ୟାଦି । ଆଖି ନାଲ ନାଲ, କେମିତି ଗୋଟିଏ ଅସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବେ ଜକୁଆଏ । ଦେଖିଲେ ତରଳାଗେ । ଦେହରୁ ଗୋଟିଏ କଢା ମଦଗନ୍ଧ ମିଶ୍ରିତ ଉଷ୍ମମାନିଆ ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି ।

ବସିବାକୁ ସଂକେତ ଦେବାରୁ ବାବାଜୀ କହିଲେ, ମୁଁ ବଇ । ହତବାକ ହୋଇ କିଛିଷଣ ଚାହିଁବା ପରେ ପାତି କରି ତାକିଲି, ଆଗୋ ଦଉଡ଼ି ଆସ - ବଇ - ! ସ୍ତ୍ରୀ ଘର ଭିତରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ତାଟଙ୍ଗା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ କିଛିଷଣ । ସେହି ପ୍ରଥମେ ପଚାରିଲେ, ବଇ, ଏ କ'ଣ ! ବଇ ଥିଲା ଗୋଲଗାଲ ଗୋରା ସୁନ୍ଦର ଦେଖିବାକୁ । ସବୁବେଳେ ହସ ହସ ମୁହଁ ଆଉ କୌତୁକିଆ କଥା । ତା'ର ପୁଣି ଏ ଅବସ୍ଥା ! ଶୁଣି ଧେଡ଼େଜା ହୋଇଯାଇଛି, କାଳିଆ ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଏ ତିନିବର୍ଷର ଇତିହାସ ବଇ ପାଖରୁ ଯାହା ଶୁଣିଲି ତା' ସଂଶେପରେ ଏହି ପରି । ହୁହେଁ ଏକାସାଇରେ ରହିଲେ ସାଧନାରେ ବ୍ୟାଘାତ ହେବ ବୋଲି ରଞ୍ଜୁ ଗଲା କେଉଁ ଏକ ଆଶ୍ରମକୁ ଓ ବଇ ଗଲା ହିମାନୟକୁ । ଏହାପରେ ରଞ୍ଜୁ ସହିତ ତା'ର

ସମସ୍ତ ସଂପର୍କ ଛିନ ହୋଇଛି । ରଞ୍ଜୁ କେଉଁଠି ଅଛି, କଣ କରୁଛି ତାକୁ କିଛି ତଣା ନାହିଁ । ମୋତେ ପଚାରିଲା ରଞ୍ଜୁ କଥା । କିଛି କହି ପାରିଲି ନି । ସତରେ ମୁଁ ତା'ର କିଛି ଖବର ରଖିନି, ରଖିବାର ଲଜ୍ଜା ହୋଇନି, ଚେଷ୍ଟା ବି କରିନି । ରଞ୍ଜୁ ଜାଣେ ଆମେ ତା' ଉପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନହୁଁ, ତେଣୁ ସେ ଆମ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସଂପର୍କ ରଖିନି । ବଲ ହିମାଳ୍ୟରେ ରହି ଜଣେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖେ ତନ୍ତ୍ର ସାଧନା କରୁଥିଲା । ସିଦ୍ଧିଲାଭ ପରେ ଫେରିଛି । ମୋତେ ହାତ ମୁଠା କରିବାକୁ କହିଲା । ହାତ ମୁଠା କଲି । ଖୋଲିବାକୁ କହିବାରୁ ଖୋଲି ଦେଖିଲି ତେଉଁରିଆ ଟାଏ ! କହିଲା, ଭାଉଜକୁ ଦିଆ, ସବୁ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବ ସିଏ । ଆମ ଘରେ କିଛି ଦିନ ରହିବ ବୋଲି ଜଣାଇବାରୁ ଆମ ମନରେ କ୍ଷୀଣ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା । ସାରା ଭାରତରେ ତା'ର କୁଆଡ଼େ ବହୁ ଶିଷ୍ୟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଅଗ୍ରୋଦାନୟ ।

ବଲ ମନକୁ ପୁଣି ଘରସଂସାର ଆଡ଼କୁ ଫେରାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଲାଗି ପଡ଼ିଲୁ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ 'କ୍ଷୀଣନୀର'ର ଗୁପ୍ତ ଓ କୃତନୈତିକ ସଂବାଦଦାତା, ମାନେ ରିପୋର୍ଟର । ମଣିଷ ମନର ଅତି ଗୁପ୍ତ କଥା ଟାଣି ବାହାର କରିବାରେ, ପାରିବାରିକ ନାନା ତଥ୍ୟ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାରେ ଏବଂ ଘଟନାର ଅବିକଳ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାରେ ସେ ସୁଦର୍ଶ । ବଲର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଯେଉଁ ଦୈନିକ ରିପୋର୍ଟ ଦିଅନ୍ତି ସେଥିରୁ ଦିନେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ରଞ୍ଜୁ କଟକରେ ଅଛି ଏବଂ ବଲ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଛି । ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଆତକିତ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ରିପୋର୍ଟର ଯେଉଁ ରିପୋର୍ଟ ଦେଲା ସେଥିରେ ଆମର କ୍ଷୀଣ ଆଶା ବଳବରର ହେଲା । ରଞ୍ଜୁ-ବଲ ତେଣ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ ଏହିପରି ।

ଦିନେ ବଲ ବଜାରରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ହଠାତ ଦେଖିଲା ରଞ୍ଜୁ ଖଣ୍ଡେ 'ପାକପ୍ରଶାନ୍ତୀ' ବହି ଧରି ତରବରା ହୋଇ ଯାଉଛି ସାମନାରେ । ତାକୁ ବିଦ୍ୱିତ କରି ଦେବା ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ବଲ ତାକୁ ପଛଆତ୍ମ ଟିକିଏ ୩୦ଲି ଦେଇ ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବରେ କହିଲା କିହୋ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ, ରାଷ୍ଟ୍ରିକା କଣ ଗଣିତ ହୋଇଛି କି ବହି ଦେଖି ଫରମୁଲା ଅନୁସାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରିବ । ଗୋଟିଏ ରୁହିଣୀ, ନ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ସେବା ଦାସୀ ଦେଖ ଏଥର ।

ଚମକି ପଡ଼ି ଅବାକ ଭାବରେ କିଛିକଣ ଚାହିଁ ବଲକୁ ହଠାତ କୁଣ୍ଡେଇ ପକାଇ ରଞ୍ଜୁ କହିଲା, ଆଗେ ବଇଯା ! ଏ କଥା । ଲୟ, କମ ଖୋଜିଛି ତତେ । କେହି ତୋ ପରା ଦେଇ ପାରିଲେ ନି । ତୋ ଭାଇ ବି ସେତେବେଳେ ମାସାଧ୍ୟକାଳ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ । କୁଆଡ଼େ ଥାଇ ...

ବଲ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, ମରଣବେଳେ କି ବାହାବେଳେ ଲୋକେ ଘନିଷ୍ଠ ଲୋକକୁ ଏମିତି ଖୋଜନ୍ତି । ଗତ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ପଦର ତାରିଖରେ ତୋ'ର ମୁହୂୟ

ହୋଇଯିବାର ଜାଣି ମୁଁ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ଭାଇ । ତୋ ପାଖରେ ସେତେବେଳେ ରହି ପାରିଲି ନି ବୋଲି । କ୍ଷମା କରିବୁ ମୋତେ । ନରକର ସବୁ ହାଲଚାଲ କଥା ? ତେହେରାଟି ଯେମିତି ବାଗେଇବୁ ମନେ ତ ହେଉଛି ଭାରି ମଜାରେ ଅଛୁ ସେଠି । ଆଗରେ ତ ଧେଡ଼େଇଥାଏ ଥିଲା । ବେଦମ ପେଟେ ହସି ବଜକୁ ପୁଣି କୁଷାଇ ପକାଇ ରଖୁ କହିଲା, ଆଗେ ବାପ, ଦେଖୁଛି ହାସ୍ୟରସ ତୋ ଭିତରୁ ମରି ଯାଉନି ! ତା'ହେଲେ ଆଶା ଅଛି ! ଆଗେ ନା ମରିନାହିଁ । ଗତ ମାର୍ତ୍ତ ମାସ ପନ୍ଥର ତାରିଖ ଦିନ ସୁର୍ଯ୍ୟ ଦେବରଙ୍ଗନ ଦାସଙ୍କ ପୁତ୍ର କାମିନୀରଙ୍ଗନ ସାଦ ସହିତ କନକପୂର ଗ୍ରାମନିବାସୀ ଅଭୟଚରଣ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ହେୟଷା କନ୍ୟା ଆୟୁଷ୍ମତୀ ସୁମତିଙ୍କ

ବଜ ଦୟ କରି କ୍ରୋଧରେ ଜଳି ଉଠି କହିଲା, ତୋର ଶେଷରେ ଏ କୁମତି ହେଲା ? ତୋ ବୈବାହିକ ଜୀବନ ମୁଁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାର କ୍ଷମତା ରଖେ ଜାଣୁ ? ଆଉ କରିବି ମଧ୍ୟ ମୋର ତସ୍ତ ବଳରେ ! ବିଶ୍ୱାସଯାତକ ।

ରାତ୍ରା ମଞ୍ଚରେ କାଳେ କିଛି ଅପ୍ରୀତିକର ଘଟିବ ବୋଲି ରଖୁ ବଜର ହାତ ଧରି ଜାଣି ନେଇ ଗୋଟାଏ ରିକସାରେ ବସି କହିଲା, ତାଲ ମୋ ଘରକୁ । ସୁମତି ସହିତ ଆଳାପ କରାଇ ଦେବି । ଦେଖିଲେ ତୁ ଆଉ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା କଥା କହିବୁ ନି । ଆଜି ଆମ ଘରେ ଖାଇବୁ ତୁ ।

- ତୁ ଆଗେ କହ, କେଉଁ ସାହସରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭାଙ୍ଗିଲୁ ତୁ ?
- ମୁଁ ତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ । ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ପ୍ରଥମ ସର୍ବ ଥିଲା ମରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ବାହା ହବା ନାହିଁ । ମରିଯିବା ପରେ ତ ଆଇନତଃ ଏ ସର୍ବ ଅକାମୀ, ନା ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ରମରେ ଦୀକ୍ଷା ନେଲି, ମୋତେ କହିଲେ ମୋର ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହେଲା । ମାନେ, ମରିଯାଇ ପୁଣି ବଞ୍ଚିଲି । ବାସ ପ୍ରଥମ ସର୍ବ ଉତ୍ତି ଗଲା । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଥା କହି ବାହା ହେବାକୁ ମନା କଲି ଏ ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ ମୋ ଶୁଣୁର ଦେଲେ । ପରେ ଶୁଣିଲି ତାକୁ ସୁମତି ଏ ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲା । ଭାରି ଧଢ଼ିବାଇ ଭଦ୍ରମହିଳା ।

- ହ୍ୟାୟ ଉଣ୍ଡ, ଦଗ୍ଧାବାଇ ! ଆହ୍ଵା ଦ୍ଵିତୀୟ ସର୍ବର କି ଦଶା ହେଲା ?
- ଶୁଣୁରଙ୍କ ଜଣେ ବହୁ ଭାରି ପଣ୍ଡିତ । ବେଦ, ପୁରାଣ ଆଦିରେ ଭାରି ଦଶଙ୍କ । ସେ କହିଲେ, ବୈବାହିକ ଜୀବନ ଓ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀତି ଏକା ସାଜରେ ସହବିଦ୍ୟାନ କରିପାରେ । ଅର୍ଦ୍ଦନ ବହୁ ବିବାହ କରି ଓ ବହୁ ସତାନର ପିତା ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବୋଲି ଖ୍ୟାତ । ମନେ ମନେ କହିଲି, ଧନ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଦନ ! ପ୍ରଶାମ ଚରଣେ ତବ ! ଆଗେ ନା, ଥାଳାରେ କହୁନି ।

- ଏ ବୁଦ୍ଧି ବି ସୁମତିର ?

- ନା, ଦ୍ଵିତୀୟ ସର୍ କାନ୍ତୁ କରିବାକୁ ତା' ବୁଦ୍ଧି ପାଇଲା ନାହିଁ । ତେବେ ଶଶୁରଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧି ଦେଇଥିଲା ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ । ବିଦ୍ୟା ମାରନର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ହେଲେ ଭାରି ଚଢ଼ରା । ଆଉ ଯାହା ରାଷ୍ଟେ ନା - ମୁରଧ ହୋଇଯିବୁ ।

ଆଛା ! ଆରେ କଉ ସୁମତି ମ ? ଯିଏ ଆମ ବି କ୍ଲାସ ତଳେ ପଡ଼ୁଥିଲା ?

ଆରେ ନା ନା । ଇଯେ ଏକଦମ ଗ୍ରାମ୍ୟ । ହେଲେ

- ରଖ ତୋ ପ୍ରଶଂସା । ‘ପାକ ପ୍ରଶାଳୀ’ ଦେଖି ତ ରାହୁଚି, ସେଥୁରେ

ଘାଷି ତୁରଣ ବିଷୟରେ ସେ ଗବେଷଣା କରୁଚି । ଆକାଶବାଣୀ, ପତ୍ରପତ୍ରିକାମାନଙ୍କୁ ପଚାରି, ବହି ପଡ଼ି ସେ ଏ ବିଷୟରେ ଏତେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବି ଯେ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହେବୁ !

- କଥଣ ଘାଷି ତୁରଣରେ ଡକୁରେଟ କରୁଚି କି ? ତେବେ ବେଦ ପଡ଼ିବାକୁ ଦେ । କଥଣ ନାହିଁ ବେଦରେ !

ରିକସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ତୁଳବନ୍ଧୁ ଘର ଭିତରଙ୍କୁ ଗଲେ । ସୁମତି ସହିତ ବଇର ପରିଚୟ ରଖୁ କରାଇ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଆଳାପ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସୁମତି ହାତେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି କବାଟ କୋଣରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବଇକୁ ଦେଖି ତରରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ କୌଣସିମତେ ହାତଯୋଡ଼ି ନମ୍ବାରଟାଏ କରି ଦୌଡ଼ି ପଳାଇ ଗଲା । ତୁଳ ବନ୍ଧୁ ପେଟେ ପେଟେ ଖାଇଲେ । ସୁମତି ସେବିନ ସତେ ଭଲ ରାଶିଥିଲା । ରଖୁ ମତାମତ ପଚାରିବାରୁ ବଇ କିଛି ନ କହି ଗମ୍ଭୀର ରହିଲେ ବି ଖାଇବାରୁ ଜଣାଗଲା ତାକୁ ଖୁବ ଭଲ ଲାଗିବି । ଖାଇବା ପରେ ତୁଳ ବନ୍ଧୁ ନିଜ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତ ହେଲେ । ରଖୁ ବର୍ଷେ କାଳ ଏ ଆଶ୍ରମ ସେ ଆଶ୍ରମ କରି ସାରା ଜାରତ ବୁଲି ଶେଷରେ ତୁଳ ବର୍ଷ ହେବ ଗୁଡ଼ଗାରର ଗୋଟିଏ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଅଛି । ବାହା ହେବା ପାଇଁ ଚିନି ମାସ ଛୁଟି ନେଇ ଆସିଥିଲା, ପୂଜା ଯାଏ ଲମ୍ବେଇ ଦେଇଛି । ଏଇଠି ଗୋଟେ ଚାକିରିର ଯୋଗାଡ଼ କରିବି । ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ ଗୁଡ଼ଗାର । ତା'ର ସନ୍ଧ୍ୟାବାସୀ ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବା ବିଷୟରେ ସେ କହିଲା, ସେ ଦେଖିବି ସବୁଠି ଧୟପାବାଜି । ସଂସାର କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେଉଁ ଶ୍ରମ, ଦାୟିତ୍ୱ, ସଂଘର୍ଷ, ଅପମାନ, ବିପଦ ଆଦି ଭିତରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ସେ ସବୁ ଏଡ଼ାଇ ‘ସତ କହ, ଧର୍ମ କର, ହିସା ଛାଡ଼’ ଆଦି ଭଲି କଥାମାନ ଚିକିଏ ତୁର୍ବୋଧ ଆଉ ରହସ୍ୟମନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦି’ ଚାରିଟା ମ୍ୟାଜିକ ଦେଖାଇ, ଧନ ପ୍ରତିପରି, ଯଶ ଆଦି ଲାଭ କରିବାର ସହଜ ଉପାୟର ଲୋଡ଼ ଓ

ଉଗବାନଙ୍କ ଭୟ ଦେଖାଇ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କବଳିତ କରି ମଉଜରେ ରହିବାର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ଆଶ୍ରମ, ମଠ ଆଦି ମାନଙ୍କରେ । ଚେଣୁ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହେବାଠାରୁ ସିଲାଇ କରି ବା ଚାଷ କରି ପେଟ ପୋଷିବା ହଜାରେ ଗୁଣ ଭଲ ।

ରଞ୍ଜୁ ଯେତେ ପଚାରିଲେ ବି ବଇ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତା କଥା କିଛି କହିଲା ନି । ସେଇ ଦିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ରଞ୍ଜୁ ସହିତ ବଇର ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରାୟ ଛିନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଆମେ ଆତକିତ ହେଲୁ । ଆଶା ଥିଲା ରଞ୍ଜୁ ନିଷ୍ଠା ବଇକୁ ସଂସାରୀ କରାଇ ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଏ ଟୋକାଟା ସେ ବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଦେଲା । ଏଣେ ପୁଣି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ କାହିଁ ପକାଇ କହିଲେ, ବଇକୁ ସେ କୌଣସି ମତେ ବାଗେଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଆଶା ପ୍ରାୟ ଛାଡ଼ି ଦେଲୁ ।

ନିରାଶାର ଘନ ଅନ୍ତକାର ମଧ୍ୟରେ ସୌଦାମିନୀ ଖେଳି ଗଲା । ସୌଦାମିନୀ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମାମୁଞ୍ଚିଅ ଉତ୍ତରୀଙ୍କ ନଣ୍ଡିଙ୍କ ଯାଆ । ମାତ୍ର ଅନ୍ତଦିନ ପୂର୍ବ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଆଳାପ ହୁଏ ଏବଂ ସେଇ ସ୍ଵତ୍ରରେ ସେ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ । ମୋ ସହିତ ଆଳାପ ହେଲା । ତିନୋଟି ସତାନର ମାଆ । ବୟସ ଚାଲିଶୁ ସାମାନ୍ୟ ସେ ପରେ । ବୟସରୀ କହି ପାରିଲି, କାରଣ ମୋର ରିପୋର୍ଟର ଜାଣି ପାରିଥିଲେ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ବୟସ ତିରିଶ ଛୁଇଁବା ପରେ ସୌଦାମିନୀ ତିରିଶର ସେପଚକୁ ବିନୀତ ଭାବରେ ପଛକରି ତିରିଶର ଏପଚକୁ ମୁହଁ କରିଛନ୍ତି । ଖାଲି କେବେ କେମିତି ସେପଚକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦିଅନ୍ତି ବୋଲି ଦି'ଚାରିଟା ବାଲ ପାରିଯାଇଛି । ଅଥଚ ଚିକିଏ ବି ଚାପଲ୍ୟ ନାହିଁ । କବିମାନେ ଯାହାକୁ କହନ୍ତି ଛିର ସୌଦାମିନୀ, ସେଯା । ଅସାଧାରଣ ସୁନ୍ଦରୀ । କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜାଣିଲି ବେଶ ପାଠଶାଳ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଓ ବୁଦ୍ଧିମତୀ । ସ୍ଥାମୀ ତାଙ୍କର ଏଇଠି ଦର୍ଶନ ଅଧାପକ । ସେ ଯେଉଁ କୋଠାରେ ରହନ୍ତି ରଞ୍ଜୁ ତାହାର ଉପର ମହଲା ଭଡ଼ା ନେଇଅଛି । ସୁମତି ସହିତ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ମାତ୍ର ତିନିମାସର ହେଲେ ବି ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଜନ୍ମି ଯାଇଛି । ସୌଦାମିନୀ ହେଉଛନ୍ତି ସୁମତିର ବନ୍ଧୁ, ଦାର୍ଶନିକ, ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ଓ ରଞ୍ଜୁର ମିନୀଅପା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲି ସେ ସୌଦାମିନୀ ଓ ସୁମତି ସହିତ ବଇର ବନ୍ଧୁର ଘାପନ କରାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବଇ ପଛରେ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ଏହାପାଇଁ ରଞ୍ଜୁର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆ ଯାଉ ।

ତା' ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲି ରଞ୍ଜୁ-ସୁମତି-ଘାଷ-ତୁଉଣ-ପାକପ୍ରଶାନ୍ତୀ ରହସ୍ୟ ଜେଦ କରିବାକୁ । ରଞ୍ଜୁ-ବଇ ତେବେ ରିପୋର୍ଟରୁ ଯେଉଁ ଦିନ ଜାଣିଲି ଯେ ଘାଷ ତୁଉଣ ବିଷୟରେ ବ୍ୟାକୁଳଭାବରେ ପଚାରୁ ଥିଲା ଯେଉଁ ସୁମତି, ସେ ହେଉଛି ରଞ୍ଜୁର ସ୍ତ୍ରୀ ସେବିନ ସୁମତି ଉପରେ ପ୍ରଥମେ ମୋର ଯେଉଁ ସମାଦକ୍ଷାୟ ବିରକ୍ତି ଓ ରାଗ ହୋଇଥିଲା ତାହାହିଁ ସମାଦକ- ଓ ଲେଖକସୁଲଭ କୌତୁଳ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା । ରଞ୍ଜୁ ଉଚ୍ଚ

ଶିଷ୍ଟିତ ଓ ମେଧାବୀ । ରଞ୍ଜୁ ବାହା ହବ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ସନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ରଞ୍ଜୁ ସନ୍ୟାସୀ ଜୀବନ ଛାଡ଼ି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଉଜ୍ଜଳକରି ବାହା ହେଲା ଏକ ପ୍ରାୟ ଅପାଠୋର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଝିଅ ସୁମତିକୁ । ସୁମତି ଘାଣ୍ଡ ଦୁଇଶ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ ଜ୍ଞାନ ଅଞ୍ଜନ କରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ । ରଞ୍ଜୁ ଦିନେ ‘ପାକପ୍ରଣାଳୀ’ କିଣି ଘରକୁ ଯାଉଥିଲା । ଏ ଘଣଶାରୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର-ସମ୍ପର୍କ-ବିହୀନ ଓ ଯଦୃକ୍ଷାକ୍ରମେ ଘଟିତ ହୋଇଥିଲେ ଅବଶ୍ୟ ରହସ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଧୁନିକ କବିତା, ନାଟକ, ଶ୍ଵରୁଗଛ ବା ଉପନ୍ୟାସ, ଏପରିକି ଚିତ୍ରକଳା (ନିଳ୍କଳ ଚମକ ସୁଷ୍ଠିପାଇଁ ଜୋରଜାର କରି ଉଚିତ କଥାମାନ ଖଣ୍ଡା ଯାଉଥିବା ଅନ୍ତଃସାରଶୂନ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ନୁହେଁ) ଭଳି ଏ ଆପାତ ଅସଂଲୁପ୍ତତା ଭିତରେ ଯଦି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବା ମନସ୍ତାବିକ ଯୋଗସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ ଆଏ, ତେବେ ତ ପୂଜାସଂଖ୍ୟା ‘କ୍ଷୀରନୀର’ ପାଇଁ ଏକ ସରସ ଉପାଦାନ ମିଳି ଯିବ । ତା’ଛଢା ଆମ ବଜକୁ ସଂସାରୀ କରିବାର ଗୋଟିଏ ବାଟ ମଧ୍ୟ ମିଳି ଯାଇ ପାରେ ।

ଉଡ଼ ରହସ୍ୟ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ରିପୋର୍ଟ ମିଳିଲା ତାହା ଏହିପରି । ବ୍ୟାପାରଟି ବଡ଼ କରୁଣ । ମୁଁ ଓ ବର ଖାର ଖାର ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ରିପୋର୍ଟ ପେସ କଲେ ।

ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଖରାବେଳେ ସୌଦାମିନୀ ସୁମତି ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଦୁଇ ବହୁ ମନଶ୍ଶେଷିରେ ରପସପ କରନ୍ତି । ଅଛଦିନ ତଳେ ସୌଦାମିନୀ ଗଲାବେଳକୁ ସୁମତି ଖର ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୁମୁରି ଶୁମୁରି କାହୁଚି । ଖିଆ ହୋଇନି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ବି’ଜଣକ ଭିତରେ କଥଣ କଲି ଲାଗିଥିବ ଭାବି ସେ ଫେରି ଯାଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଖି ବୁଲାଇ ଦେଖିଲେ, ଘରର ଜିନିଷପତ୍ର ଠିକ ସେମିତି ସଜା ହୋଇ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇନି । ଭାବିଲେ, ରଞ୍ଜୁ ଯଦି ରାଗି ଚାଲି ଯାଉଥାଆନ୍ତା ତେବେ କ’ଣ ଘରର ଅବସା ଏମିତି ଆଆନ୍ତା । ପୁଅଳରେ ଏମିତି ସ୍ଵାମୀ କେହି ନାହିଁ ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଭାରିଲେ ଦି’ଚାରିଟା ଜିନିଷ ଫୋପାଡ଼ି ବା ଚିରାଚିରି ନ କରି ରହି ପାରିବ । ଅତଃ ସେ ସୁରକ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଯେଉଁ ପୁରୁଣା ଜାକୁଣୀଟା ଅଛି ଅକ୍ଷେତ୍ରରେ ତା’ କଣ୍ଠୁ ଚିକିଏ ଚିରି ତଳେ ତ ପକାଇ ଦେଇଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା ରଞ୍ଜୁ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୀ ଭିତରେ ଆଉ କିଛି କଥା ଅଛି ରାବି ସୌଦାମିନୀ ସୁମତି ପାଖରେ ବସି ତା’ ପିଠି ଆଉସ୍ତୁ ଆଉସ୍ତୁ ପଚାରିଲେ, କିଲୋ କଥଣ ହୋଇଛି ? ସୁମତି ଭକ୍ତିଆରେ ମୁହଁକୁ ଆହୁରି ଶୁଣିଦେଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

- ଆଲୋ କାହ ସେତିକି ଆଉ । ରଞ୍ଜୁ କିଛି କହିଲା କି ?

ସୁମତି ସାପ ପରି ଫାଁଦ କିନା ଉଠି କହିଲା, ତୁମ ସହିତ ଆମେ ଏତେଦିନ ରହିଲେଣି ଅପା । କେବେ ସେ ଉଁ କି ତୁଁ କିଛି ମୋତେ କହିବାର ଶୁଣିତ ଯେ ଆଜି

ତାଙ୍କ ନା'ରେ ବଦନାମ ଦେଉଚ ?

- ମାଆ ଲୋ ଘଇତାସୁଆଗୀ ! ପଢି ନିଯା ଶୁଣି ଛାତି ଫାଟି ଯାଉଛି ! ହୁଏ ମାନିଲି ଦୋଷ । କାହୁରୁ କାହିଁକି ଏବେ କହ ।

- ଆଜି ବି ସେ ନ ଖାଇ ଗଲେ ।

କହୁ କହୁ ସୁମତିର ଆଖିରୁ ପାଣି ଝରି ପଡ଼ିଲା । ସୌଦାମିନୀ କୋଳରେ ମୁହଁ ଶୁଣି ସେ ପୁଣି କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

- ଉପାସ ଗଲା ? କାହିଁକି ? ତୁ କିଛି କହିଲୁ କି ?

ସୌଦାମିନୀ କୋଳରୁ ପୁଣି ଫାଁଦି କିନା ଭାବି ସୁମତି କହିଲା, ତୁମ ସହିତ ଆମେ ଏତେଦିନ ରହିଲେଣି ଅପା । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କେବେ କିଛି କହିବାର ଶୁଣିବ ଯେ ଆଜି ମୋ ନା'ରେ କଳଙ୍କ ଲେପନ କରୁଚ ? ମନ ଭାରି ଦୁଃଖ ହେବାରୁ ଖାଲି ତାଙ୍କୁ ନେହୁରା ହୋଇଥିଲି ଯେ, ତାଙ୍କ ଜିଭରୁ ସୁଆଦ ଗଲାଣି, ତାଙ୍କର ଦେଖାନ୍ତୁ ।

- ମଲା, ଆଜି ଏଠା ସାପ ଭଳି କାହିଁକି ଫାଁଦି ଫାଁଦି ହେଉଛି ବା । ସାଧୁ ଭାଷାରେ କହୁଛି ପୁଣି ଦେଖ 'କଳଙ୍କ ଲେପନ' । କି ଲୋ ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ ଆମେ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ନ କହିବା ସଂସାର ଚାଲିବ କେମିତି । ସେଇଥୁ ପାଇଁ ତ ଆମ ଜନମ । ସେମାନେ ବି ତ ଆମ ଖୋଇ ଖିଆଲକୁ କେବେ ହେଲେ କିଛି ନ କହିଲେ ଅଣପୁରୁଷା ମାଇଚିଆ ବଦନାମ ନେବେ । ଛାଡ଼ି, ରଞ୍ଜୁ ଓପାସ ଗଲା କାହିଁକି ?

- ଓପାସ କାହିଁକି ଯିବେ ବା । ଆଜି ଫେଣେ ସେଇ ଘାଣ ତୁଭଣ ଚାହିଥିଲି କେତେ ମନ ଦେଇ । ଜିଭରେ ସେଥିରୁ ଗାରେ ମାରିଛନ୍ତି କି ନା ତାଟିଆକ୍ୟାକ ସେମିତି ଥୋଇ ଦେଇ ଗଲେ ।

କହୁ କହୁ ସୁମତି ପୁଣି ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା ସୌଦାମିନୀ କୋଳରେ ।

- ମଲା ଯା, ଏଇ କଥା । ଏଥର ମୁଁ ବତେଇ ଦେବି ଘାଣ ତୁଭଣ । ଦେଖିବା ଭଲା କେମିତି ନ ଖାଇବ । କହନ୍ତି ନାହିଁ ଭଲ ରାଷ୍ଟି ଜାଣିଲେ ପଢି ପଣତ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆଲୋ ପୁରୁଷମାନେ ଭାରି ବିକଳିଆ, ଭାରି ସୁକୁମାରିଆ । ଖାଲି ସୁକୁମାରିଆ ଖାଇବେ । ଆମର ମୋଟାରୋଟା ହେଲେ ଚଳିଯିବ ।

ନାଇଁ ମ ଅପା, ଏ କଥଣ ପହିଲି ଥର କି ? ତୁମକୁ କହିନି, ଏ କଥା କେବେ । ବାହା ହବା ଦିନୁ ନ ଜାଣି ତିନିଶହ ଥର ରାଷ୍ଟି ସାରିବିଣି । କେବେହେଲେ ତାଙ୍କ ସୁଆଦଲାଖି ହୁଅନ୍ତା । ଲାଭରେ ଶବ୍ଦି ଯାଉଛି ଅପା । କଥଣ ହେବ ଏ ଜୀବନ ରଖି । ମା ବସୁଧା ତୁ ଫାଟି ଯା

- ମୋତେ ତ କେବେ ପଚାରି ନାହଁ ?

- ବାଆଁରେଇ ବାଆଁରେଇ ପଚାରିଛି । ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହିନି । ଖୋଲି ତୁମକୁ ? ବୋଉ, ଭାଉଜ, ମାର୍ଜ, ଆକାଶବାଣୀ, ପତ୍ରିକା ଯାହାକୁ ପାରିଛି ପଚାରିଛି । ଯାବଢାୟ ବହି ପଡ଼ିଲି । ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରିଲି କିଛି ତାଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା ନାହିଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ । ସେଇ ଗାରେ । ମୁଁରେ ତ କେବେ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ହେଲେ ସେତିକିରେ ମୋ ଛାତି ପାଚିଯାଏ ।

- କଥଣ କହେ ସେ ? କଥଣ ରାଗ ହେଲା, ନା ଲୁଣିଆ, ନା ଅଳଣା, ନା ମସଲାଗନ୍ଧ, ନା କଥଣ ?

କିଛି କଥଣ କହନ୍ତି । ଖୁବ ନେହୁରା ହୋଇ ଥରେ ପଚାରିଲି ଯେ କହିଲେ, ସେମିତି ରଙ୍ଗ ତ ହଉନି, ସୁଆଦ କଥା ପଛେ ।

- କେମିତିକା ବା ?

- କଥାଟା ତୁମକୁ କହିନି ଆଜିଯାକେ । କଥା କଥଣ କି, ପି.-ଏବ.ଡି. କରିବା ପରେ ଏକର କଥଣ ଖାଲ ହେଲା ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହୋଇ ତାଲି ଗଲେ କଉ ଆଶ୍ରମକୁ । ସେଇ ବର୍ଷ ସେ ରଥଯାତ୍ରାକୁ ପୂରୀ ଆସିଥିଲେ ଆଶ୍ରମର ଆଉ ସବୁ ବାବାଜୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେବାଦଳ ଗଡ଼ି ।

- ସତେ ନା ! କେମନ୍ତ ! ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ! ରଞ୍ଜୁର ତ ଭାରି ସାହସ ।

- ଆଉ ! ଅପା, ସେଇଠି ପରା ମୁଁ ତାକୁ ପହିଲି ଦେଖିଲି । ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ବଡ଼ ଠାକୁରଙ୍କ ରଥ ଉପରେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ଦେଖା ହେଲା ଯେ ସେ କିଛି ସମୟ ବାପାଙ୍କ ସହିତ କଥାରାଷ୍ଟା ହେଲେ । ତାଙ୍କ ବାପା ଥିଲେ ମୋ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ । ସେଇଠି ପରା, ଅପା କାହାକୁ କହିବନି ମୋ ରାଣ, ବଡ଼ ଠାକୁରଙ୍କୁ କହିଲି ଏକୁଇ ବାହା ହେବି । ସେଇଦିନୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ କମ ତାକିଛି !

- ଆଛା ! ସେଇଠୁ କଥଣ ହେଲା ?

- ସେଠି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ମଠରେ ଏକ ସେବାଦଳକୁ ଦିନେ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଘାଷ ତୁରଣ ରାଷ୍ଟ୍ରିଥିଲେ । ବାହା ହବା ପରେ ଦିନେ ସେ ତା ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ତା ରଙ୍ଗ ବି କାଲେ ଏମିତି ହୋଇଥିଲା ଯେ ଦେଖିଲେ ମନ ମୋହିଯିବ । ଶୁଣିବାଦିନୁ ତ ଲାଗିଛି କେମିତି ସେ ସୁଆଦ ଛଡ଼େଇ ମୋ ଘାଷତୁରଣ ସୁଆଦ ଲଗେଇବି ।

- କେମିତି ରଙ୍ଗ ହୋଇଥିଲା କି ?

- କାଳେ ସୁନା ଭଲି । ଆଛା ଅପା, ଘାସରେ ସାବୁ ପଡ଼େଟି ? ମୁଁ କେବେ ପକେଇ ନ ଥିଲି ବା । ଏ ପୋଡ଼ାମୁଁହୀ ଆକାଶବାଣୀ କଥାରେ ଆଜି ପକେଇ ଦେଲି ବା । ମୋତେ ଚାରି ଛ' ଫାଲ ମା ।

- ରଞ୍ଜୁକୁ ପଚାରିକୁ ନାହିଁ କି କି ପରିବା ପଡ଼ିଥିଲା ?

- କିଛି କଥଣ କହି ପାବୁଚନ୍ତି ! ଖାଲି କହିଲେ ବୋଲତାକୁ ଶୁଣମାନ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଇଟା ମନେ ଅଛି କାହିଁକି ନାଁ କାଳେ ହଳଦିଆ ଚରକାରୀରେ ବୋଲତାକୁର ନେଲି ଚୋପା ଯଶୋଦା କୋଳରେ ପାତାମର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭଲି ଦିଶୁଥିଲେ । ସେ କୁଆଡ଼େ ତାକୁ ଦେଖି କେତେ କାନ୍ଦିଲେ । କଥଣ ଶୁଶ୍ରୁତ ! ମୋତେ କଥଣ କମ୍ କଷ ପଡ଼ିବି କି ତାଙ୍କ ମନ ଫେରାଇବାକୁ ! କହ ମା, ସାବୁ ପଡ଼େ କି ନା ।

- ସାବୁ ତ ଯଶୋଦା କୋଳରେ ବଳରାମଙ୍କ ଭଲି ଦୁଶ୍ମିବେ ! ଯଶୋଦାଙ୍କ କୋଳରେ ଦି' ଭାଇଙ୍କ ରହିବା କଥା । ନ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ ସବୁ ପାଣି କରି ଦେବେ ଯେ !

- କି ଲଦର ପଦର କଥା କହୁଚ ମ ?

- ଇଲୋ, ଖାଲି ବୋଲତାକୁ ଦେଲେ ସେଥରୁ ପାଣି ବାହାରି ଚରକାରିକୁ ପାଣିଆ କରିଦିଏ ସେ ସାବୁ ପକାନ୍ତି ପାଣିଟା ଟାଣି ନବ ବୋଲି ।

- ରକ୍ଷା କର !

- କିନ୍ତୁ କଥା କ'ଣ ସେଠି ଅଛି ଲୋ ହୁଣି

- ହଁ ହୁଣି କହିବାଟା ଫାବୁଚି । ତାଙ୍କ ମନଲାଞ୍ଛି ସାମାନ୍ୟ ଚରକାରିଟାଏ ଯେତେବେଳେ ରାନ୍ଧି ପାବୁନି ଆଛା ଅପା, ଚିକିଏ ଚାଞ୍ଚିଲ, କଥଣ ଖରାପ ହୋଇଛି କହିଲ ।

ସୁମତି ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ତାଟିଆଏ ଚରକାରି ଆଣି ସୌଦାମିନୀ ଆଗରେ ଥୋଇଦେଲା । ସୌଦାମିନୀ ଚାଖୁ ଚାଖୁ ତାଟିଆକ ଯାକ ଖାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ବାପ ବଢ଼ିଆ ତ ହୋଇଛି । ହେଲେ କଥା ସେଠି ନାହିଁ ଲୋ ହୁଣି । ମୁଁ ତ ଦେଖୁଛି ତୁ ଟାଉକାଟା

- କଥଣ କହିଲ ? କଥଣ କହିଲ ? ମୁଁ ଟାଉକା ! ସେ ନ ଖାଇବା ଆଗରୁ ମୁଁ ତୋର ମାରା କରିଦେବି ? ମୋତେ କୁଷ ହବନି ? ମୋ ଜିଭ ଖସିପଡ଼ିବନି ?

ସୌଦାମିନୀ ହସି ହସି କହିଲେ, ତୁ ପୋଡ଼ାମୁଁହୀ ଭାରି ଟାଉକା । ବାହା ହଉ ହଉ ରଞ୍ଜୁକୁ ପୂରା ଗ୍ରାସ କରିଦେଲୁ । ତା'ର କେହି ନାହିଁ ବୋଲି ସିନା । ଥିଲେ

ତୋତେ ପାଣିପେଇ ଦେଇ ନ ଥାନେ ! ଓଗାଳ, ଓଗାଳ ବଦମାସ କିଛିବା, ହଜମ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ।

- ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁ ନି ତମେ କଥାଣ ଲମ୍ବର ପନ୍ଥର କଥା କହୁଚି !

- ମରିଯାଉଥାଏଟି ! କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହୁଁ । ଉଲେ ହେଏ । ତାକୁ ଏତେ ଘରକାମରେ ଲଗେଇବୁ କାହିଁକି ଶୁଣେ ? ଘର ଖାତୁ ଦେବା, ଗୁହାଳ ସଫା କରିବା, ସିଲେଇ କରିବା

- ହଁ ମ ଅପା । ଦେଖିବ ମୋ ବୁଝଇରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ହୁଅ କାମ କରିଛନ୍ତି ।

- ସବୁ ଦେଖିବି । ଉଲୋ ହୁଷ୍ଟି ଏମିତି କରନ୍ତି ?

- ନାହିଁ ତ ଛାଡ଼ି ଦେବି ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହେବାକୁ ! କମ କଷ ମୁଁ କରିବି ତାଙ୍କ ମନ ମୋ ଆଡ଼େ ଫେରାଇବାକୁ !

- କେମିତି କେମିତି ଶୁଣେ ।

- ମହାଭାରତରେ ପଢ଼ିନ । ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କୁ କୁଷ ଏତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ହେଲେ ସତ୍ୟଭାମା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପୂରା ବାଗେଇ ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଶେଷରେ ଦିନେ ସେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ କେମିତି ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ବଶ୍ୟରେ ରଖିଛନ୍ତି ।

- କଥାଣ ଚେରମୂଳ

- ରାମ ରାମ, ହି ହି । ସେ ସବୁ କରିବାକୁ ଦ୍ରୌପଦୀ ମନା କରିଛନ୍ତି । କହିଛନ୍ତି ସେଥିରେ ପୁରୁଷ ତ ବଶ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ, ବରଞ୍ଚ ଦେହ ଖରାପ ହୁଏ । ସେ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ଯାହା ଯାହା କହିଛନ୍ତି ସବୁ କଲି । ତୁମେ ଯତ କହିଲନି, ତାହିଁ ଜାଣିଲେ ପାତି ପଣତ ଛାଡ଼ିବନି, ଦ୍ରୌପଦୀ ତା'ବି କହିଛନ୍ତି ପରା ! ଆଉ ଆମ ରତ୍ନାକୁରାଣୀ ତ ଆମଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ସାହା ।

ସୁମତି ରତ୍ନାକୁ ଉଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଶାମ କଲା ।

ସୌଦାମିନୀ ରମ୍ୟାରଜାବରେ କହିଲେ, ତା' ହେଲେ ବି ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଏତେହୁର ସଂସାରୀ କରିବା ଉଚିତ ହୁହେଁ । ଆମ କାମଙ୍କୁ ସେମାନେ ଖରଚା କରିବେ, ଘୋଲମାଳ ପୁରେଇବେ । ଅବଶ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହୋଇ ଗୁରୁଗିରି କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇ ପେଟ ପୋଷିବା ଠାରୁ ଘୋର ସଂସାରୀ ହେବା ହଜାରେ ଶୁଣେ ଭଲ, କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷ ବେଶୀ ସଂସାରୀ ହେଲେ ତା' ମନ ଛୋଟ ହୋଇ ଯିବ । ଛୋଟ କଥାର ଭାରି ଦାଉ, ଭାରି ବିଷ । ତାକୁ ସମ୍ମାନିବା ଭଲି ପୁରୁଷର ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ସେଇ ଉପଦେଶରେ ପଡ଼ିଛୁ, ସେ ନିଜେ ଘରର ହାଲଚାଲ, ଖରଚ ବାରଚ ସବୁ ବୁଝୁଥିଲେ, ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ

ସେଥିରେ ପୂରାଉ ନ ଥିଲେ । ତା'ହେଲେ ଯାଇ ପୁରୁଷ ଅସାମ ବିଷୟରେ ଭାବିବ, ବିଜ୍ଞାନ, ସାହିତ୍ୟ, ଦର୍ଶନ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ନ ହେଲେ ଖାଲି ପଇସା ପଇସା ହବ । ଖାଲି ନିଜେ କେମିତି ବଡ଼ ହବ, ସୁଖରେ ରହିବ ଏଇ ସବୁଥିରେ ମାତିବ । ନିଜ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ବି ଅନେଇବ ନାହିଁ । ପୁରୁଷଙ୍କୁ ସିଆଡ଼େ ଚିକିଏ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ସଂସାର କରିବାରେ ରଗଡ଼ ବି ଆସିବ ନାହିଁ । ତୁ ତ ଚାଉକୀ । ରଞ୍ଜୁଙ୍କୁ ପୂରା ଚାପି ଦେଲୁ, ତାକୁ ଆଉ ଘାଣ ତୁରଣ ଭଲ ଲାଗିବ କେମିତି ?

- କାହିଁକି ?

- ଉଲୋ, ମନର ଯଉ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ପୂରା ଘାଣ ତିଆଣ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା, ସେ ମନ ତ ତା'ର ପୂରା ମାରି ଦେଲୁ । ତାକୁ ଆଉ ତୋ ଘାଣ ତୁରଣ ଭଲ ଲାଗିବ କେମିତି ?

ଏହି ସମୟରେ ବାହାରୁ ଏକା ସାଇରେ ଅତି କୋମଳ ସ୍ଵରରେ ଶୁଣିଲା, ମିଳା କବାଟ ଖୋଲ, ସୁମତି କବାଟ ଖୋଲ ।

ଉଲୋ ବୋଉ, ଗପୁ ଗପୁ ଏତେ ବେଳ ହୋଇଗଲା ! କହି ତୁରଣଯାକ ଛିନିକାନିଆ ହୋଇ ଉଠିଗଲେ ।

ରଞ୍ଜୁ-ସୁମତି-ଘାଣତୁରଣ-ପାକପ୍ରଣାଳୀ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଲା । ହୁଏତ କଳା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଇଠି ବନ କରିବା ଉଚିତ । ବନ ମୁଁ କରିଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଥଣ ଗୋଟାଏ ଏମିତି ଘଟି ଗଲା ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଘଟନା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେତେ ଘଟଣା କଥା ମୂଳରୁ କହିଲି ସେମାନଙ୍କ ମଥରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବା ମନସ୍ତାବିଜ ଯୋଗସ୍ତ୍ର ନ ପାଇଥିବାରୁ ବଜକୁ ରୁହା କରିବା ବାଟ ପାଇ ନଥିଲେ ହେଁ ଏବଂ ସୌଦାମିନୀ ବା ସୁମତି କେହି ସେ ବିଷୟରେ ବଜକୁ କିଛି କହି ନ ଥିଲେ ହେଁ ବଜ ତା' ଆପଣା ଛାଏଁ ଛାଏଁ କାହି କାହି ହୋଇ ତା' ଭାଉଜକୁ କହିଲା, ଭାଉଜ ମ ବାହା ହେବି ! ନିଶ ଦାଢ଼ି କାଟି, ଆଲଖାଲୁ ଫୋପାଦି ଦେଇ ସେ ତିଆର । ଆମେ ଆନନ୍ଦିତ ଓ ଆଶ୍ରୟ ! ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ତ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତି ଆଣି ଏମିତି ଲହରେଇ ଲହରେଇ ବଜେଇଲେ ଯେ ପଢ଼ିଶା ଘରୁ ଲୋକ ଦୈତି ଆସିଲେ ।

ତେଣୁ କଥାକୁ ଆଉ ଚିକିଏ ଲମ୍ବାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି କଳାଦୋଷ ଘଟିବାର ଆଶଳ ଥିଲେ ବି । କଳାଦୋଷ ଘଟିବ ବା କାହିଁକି ? ବାହାର କଥାମାନ ଯେମିତି ଘଟନା, ମନ ଭିତର କଥାମାନ ସେମିତି ଘଟନା । ଗୋଟାଏ ବିଷୟରେ ଯୁଦ୍ଧିତର୍କ ବା ଆଲୋଚନା ବି ସେମିତି ଘଟନା । ଆବେଗ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିଲେ ହେଲା । ବ୍ୟକ୍ତିର ସେଇ ଆବେଗ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମନ୍ତର ବା ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହୁର ବିଚାର ତ ଶୁଦ୍ଧଗତ । ଆଉ ଶୁଦ୍ଧଗତ ଯେ

ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଘଟନା ବା ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଆବେଗ ବିଷୟରେ କହିବ ଏମିତି କିଛି କଥା ନାହିଁ । ଏହା ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଆବେଗ ସୁଷ୍ଠି କରିପାରେ । ଏପରି ଆବେଗ ତ ସବୁଠାରୁ ଶୁଣିଶାଳୀ ।

ସେ ଯାହା ହେଉ, ବଜ ବାହା ହବାକୁ ରାଜି ହେବାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବ ଘଟନାଟି ସୌଦାମିନୀ ପାଖରୁ ଯାହା ଶୁଣିଲି ତାହା ଏହିପରି ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବଜକୁ ଜୋରଜାର କରି ରଞ୍ଜୁ ପରକୁ ନେଇଗଲେ । କିଛି ଖାସ ଉଦେଶ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଖାଲି କେମିତି ଏମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବଜ ମିଶୁ ଏଇ ମତଲବ । ସୁମତି ପ୍ରଥମେ ଉଚିଥିଲା ସିନା, କିନ୍ତୁ ପରେ ମତ ଦେଲା ବଜ ବିଚାରା ନିରୀହ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ତେଣୁ ସାହସ ପାଇଥିଲା । ସେ ଦିନ କଥାରେ କଥାରେ ବଜ କହିଲା, ବୁଝିଲ ଭାଉଜ, ମନସ୍ତର କହେ ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ନାରୀ ହେଉ ଆମର ସବୁ କଥାବାର୍ତ୍ତ କ୍ରିୟାକଳାପ ମୂଳରେ ଅଛି ଅଦମ୍ୟ ଯୌନ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ତାକୁଇ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ଅବାଧ ସୁବିଧା ଦେଲେ, ଖାଲି ସେଇ ଦିଗରେ ନୁହେଁ, ସବୁ ଦିଗରେ ଯାହା ଖୁସି ତାହା କରିବାର ଅବାଧ ସୁବିଧା ଦେଲେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସମାଜ ଗଡ଼ି ଉଠିବ । ପୃଥିବୀର ସବୁ ସମାଜ ସେଇ ଦିଗରେ ଗଡ଼ି କଲେଣି । ମୁଁ ବି ଭାରତରେ ସେହିପରି ଏକ ସମାଜ ଗଡ଼ିବି । ସେ ଦିନ, ସେ ବିପୁଳ ଆସୁଚି ଯେବେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଚିତରେ ସହଜ ସୁନ୍ଦର ସଂପର୍କ ପ୍ଲାଟିଟ ହେବ । ନୃତନ ଭାବ ଜାଗ୍ରତ ହେବ । ନୃତନ ଭଗବାନ ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବେ । ବିଶ୍ୱଜଳା ତାହାର ପ୍ରଥମ ସୋପାନ । ସେଥିରେ ସୌଦାମିନୀଙ୍କ ଏ ଧୂଆଁଳିଆ ପ୍ରତାରଣା ଭାସିଯିବ ।

ରଞ୍ଜୁ କହିଲା, ମିନୀ ଅପା ଯେଉଁ ଶୁଣିଲା କଥା କହୁଚି ଆଉ ତୁ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱଜଳାକୁ ଆବାହନ କରୁଛୁ, ତୁହେଁ ସମାନ । ମୁଁ ଏହାର ଗାଣିତିକ ଦିଗ ବିଷୟରେ ଗବେଷଣା କରୁଚି । ଏହାର ମ୍ୟାଥେମ୍ୟାଟିକେଲ୍ ଫରମୁଲାଟି ହେଉଚି- ତି ଇକୋଯେଲକୁ ହୁରୁଓର ଓଆନ୍ ବାଇ କାପପା ମିଛ

ସୌଦାମିନୀ ହାତ ହଲାଇ କହିଲେ, ରଞ୍ଜୁ, ତମ ଫରମୁଲା ରଖି ଆମେ ବୁଝିଲା ଭକ୍ତି ଭାଷାରେ ବୁଝାଇ ଦିଅ ।

ରଞ୍ଜୁ ସଜାତି ହୋଇ ବସି ଦି'ଚାରି ଥର ଗଲାସପା କରି ଆରମ୍ଭ କଲା - ଅଲ ରାଜର । ଅପା ଯେଉଁ ଫୋର୍ସ କଥା କହୁଛି, ଆଉ ବଜ ଯେଉଁ ଫୋର୍ସ କଥା କହୁଚି, ବା ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଆଲୋକ, ଶବ୍ଦ, କାମ, ହିଂସା, ଧର୍ମ, ଆଦର୍ଶ ଭଳି ଯେତେ ଫୋର୍ସ କାମ କହୁଛନ୍ତି, ସବୁ ହେଉଚନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭୌତିକ ଫୋର୍ସ । କିମ୍ବର ?

- ଗୁଡ଼ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭୋଟିକ ଫୋର୍ସ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ମୌଳିକ ଫୋର୍ସର ପ୍ରାକ୍ତନାଲ ବା ଉତ୍ତାଂଶ ଫୋର୍ସ । ସେ ମୌଳିକ ଫୋର୍ସଟି ହେଉଛି ଦି ଇଷ୍ଟନିଟି ଯାହାକୁ ପ୍ରେମ ବା ଔକ୍ୟଭାବ କହି ପାର । ଏହାର କନ୍ଧାଷ୍ଟ ବା ଧୂବକ ହେଉଛି ଓଆନ । କ୍ଷୀୟର ?

- ନୋ ? ଆଛା, ବୁଝେଇ ଦେଉଛି ! ଏଇ ଧୂବକ ଓଆନ ଯାକଟିଭ ହେଲେ ନିଜକୁ ବହୁ ଭାଗରେ ବିଭତ୍ତ କରେ । ଯେପରି ଧର, ଆଲୋକ ଯଦି ହେଲା ଓଆନ ବାଇ ଏକ ହଜାର, ହିଂସା ହେଲା ଧର ଓଆନ ବାଇ ଏକଲକ୍ଷ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି, ଏମିତି । କ୍ଷୀୟର ?

- ଭେରି ଗୁଡ଼ । ନାଓ, ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ କୌଣସି ପ୍ରାକ୍ତନାଲ ଫୋର୍ସର ଡିନୋମିନେଟର ବା ଉତ୍ତାଂଶର ତଳ ସଞ୍ଚୟା ଯେତେ କମ୍

ମୋ ‘ରିପୋର୍ଟ’ର କହିବା ଅନୁସାରେ, ରଖୁ ଆହୁରି କିଛିକଣ ଏଇଭାବି ତାର ଗାଣିତିକ - ଦାର୍ଶନିକ ପ୍ରକାପ ବକିବା ପରେ ଏକ ସମୟରେ ହୀତାଦ କହିଲା,- ଥ୍ୟାକ ଯୁଃ । ସମବେତ ଭତ୍ରମହୋଦୟାଗଣ ଏବଂ ଭତ୍ରମହୋଦୟଟି, ମୁଁ ଯାହା ସବୁ କହିଲି ତୁଳା ଗଞ୍ଜେଇ । ଆଲୋଚନାଟା ଭିନ୍ନବାଗରେ ଯାଉଥୁବାର ଦେଖି ହୀତାଦ ମନଗଢ଼ା ଅଳର ହାତୁଡ଼ିରେ ସବୁ ତୁରମାର କରିଦେଲି । ଦି ପାଉଡ଼ିଂ ଏଫେକ୍ ଥିଲା ମ୍ୟାଥମେଟିକ୍ ଇଆକୁ କହନ୍ତି । ନମସ୍କାର । ନାଓ ସୁମତି, ଆଉ ଥରେ ତା’ ଜଳଶୀଆ ଲଗାଅ । ଶ୍ରୋତାମାନେ କ୍ଷାତ୍ର ଜଣାପଦ୍ଧତି । ମିନୀ ଅପା, ତୁମେ ଦୟାକରି ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କ ସେଇ ଗୀତଟି ଗାଆ, ‘ଜୟ ତବ ବିଚିତ୍ର ଆନନ୍ଦ’

ସୌଦାମିନୀ ଗାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହିତ ରଖୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇ ଗାଇଲା -
ଜୟ ତବ ବିଚିତ୍ର ଆନନ୍ଦ, ହେ କବି
ଜୟ ତବ କହୁଣା ।

ଜୟ ତବ ଜୀବନ ସବ-କର୍ତ୍ତ୍ଵ-ନାଶନ ତୁତ୍ରତା ।
ଜୟ ଅମୃତ ତବ, ଜୟ ମତ୍ର୍ୟ ତବ,
ଜୟ ଶୋକ ତବ, ଜୟ ସାନ୍ତ୍ଵନା ॥
ଜୟ ପୂର୍ଣ୍ଣଜାଗ୍ରତ ଜ୍ୟୋତି ତବ,
ଜୟ ତମିରନିବିଦ୍ଧ ନିଶ୍ଚାଥନୀ ଭୟଦାୟିନୀ ।

ଜୟ ପ୍ରେମମଧୁମୟ ମିଳନ ତବ,

ଜୟ ଅସହ୍ୟ ବିଲ୍ଲେଦବେଦନା ॥

ବଜ ଏହାପରେ ହଠାତ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସି ଅଧୀର ଭାବରେ କାନ୍ଦିବାକୁ
ଲାଗିଲା । ରଞ୍ଜୁ ତା' ପରେ ପଛେ ଆସି ଧୀରେ ତା କାନ୍ଦରେ ହାତ ରଞ୍ଜିଲା । ରଞ୍ଜୁକୁ
କୁଷାଇ ପକାଇ ବଜ କହିଲା, ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ସବୁ ଘରୁଛି ସବୁ ଭଲରେ ସବୁ ଭଲ,
ସବୁ ସୁହର, ସବୁ ଆନନ୍ଦମୟ । ଜୟ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ, ଲଜ୍ଜିତ ହେବାର କିଛି
ନାହିଁ । ସବୁ ଜାଣି ପାରୁଛି, ହେଲେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟବିଜ୍ଞ ପରିବାରରେ ମୂଷା

ଶୀତ ପଡ଼ି ଆସିଲାଣି । ଦିନ ତମାମ ଖଚିଖଚି ଚାଷୀମୂଳିଆ କଚେଚିଆମାନେ କୁହ ପଦରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିବା ଭଳି ‘ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଧଳାମେଘ ସୁନୀଳ ଅମରେ’ ଧୀର ମନ୍ତ୍ରର ଘତିରେ ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି । ଉଦାସ ବାହୁଡ଼ା । ବଞ୍ଚିଥିଲେ ପୁଣି ଆସନ୍ତା ବର୍ଷକୁ ଦେଖାସାକ୍ଷାତ । ଫୁଲକୋବିର ନମୁନାମାନ କିଛି କିଛି ବଜାରକୁ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି । ଗୋଲେଇ ଏକଇଅ । ଗୋଟି ପଚାଶପଇସା । ପଚାଶ ପଇସା ! ଏଠି ଦରଦସ୍ତୁର ନାହିଁ, ହାତୀକା ଦାନ୍ତ ମରଦକା ବାହି, ଲବତ ଲିଅ, ଲ ଲବତ ଲାଇ, ଲବାବାଲାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅ, ବାଆଉ ହଟିଯାଅ । ଦୋକାନୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏ କଥାମାନ ଶୁଣି ମଥବିର (ଏଣେ ପୁଅ ବାହାକୁ ମନ, ତେଣେ ତେଲ ଘଢ଼ିରେ ହାତ, ‘ଶ୍ୟାମ ରାଖି କି କୁଳ ରାଖି’, ‘ତୁ ବି ଅର ନର ତୁ ବି ଦ୍ୟାର ଇଜ ବି କେୟାଷେନ’ । ଆର୍ଥନୀତିକ, ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଦି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁଇ ନୌକାରେ ଗୋଡ଼ ରଖି ଅସହ୍ୟ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତୋରୁଥିବା ଜୀବ) ମାନେ କୋବି କିଣି ନ ପାରିବା ହଠାତ୍ ବେପରୁଆ ହୋଇ କୋବି କିଣି ପକାଇ ମୁହଁ ଫଣଫଣ କରି ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି ।

ରାତି ତିନି ବାଜିବାର ଅଛ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତକୁ ନିଦ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ପରିବାରଟି ଯାକ ଯିଏ ଯାହାର ଜରି ରହିଥିବା ଝାନରେ ନାନା ଅଭ୍ୟାସ ଭଙ୍ଗାରେ ଶୋଇ ରଲେ । ତିନି ରାତି ହେବ, ପରିବାରଟି ଯାକ ଛକିଛନ୍ତି କିଏ ସାନପୁଅର ସକାଳ ଭଙ୍ଗିଆ ଛେନା ଖାଇ ଯାଉଛି ତାକୁ ଧରି ନିସ୍ତୁଳ ଚାଲେ ଛେଟିବେ ବୋଲି । ସେଥିରେ ସେ ମରିଯାଉ ପଛେ, ସେଥିପାଇଁ ଯାହା ପାପ ହେବାର ହେଉ ବା ପାଶି ହେଉ ପଛେ, କୁଇ ପରୁଆ ନେହଁ କରେଇବା, ନେହଁ କରେଇବା ।

ସାନପୁଅର ଦେହ ଖରାପ । ଡାକ୍ତର ତ ମାନେ ଔଷଧ ଲେଖିଦେଇ ତା’ ସାଇକୁ ମାଂସ, ଅଣ୍ଡା, ତୁଧ, ଛେନା ଆଦି ପୁଣିସାର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ନିହାତି ଦରକାର କହି ଖଲାସ । ଆଜିକାଲି ତ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥା ପାଇଁ ଏତେ ସୁନ୍ଦର (ଯଥା - ‘ମଧ୍ୟବିଜ୍ଞ ପରିବାରରେ ଶାଶ୍ୱର ଝାନ’ ବିଷୟରେ ରତ୍ନାର ଗବେଷଣା କରି ଜଣେ ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନରେ ତବଦିରେତ୍ର ପାଇଲା ଭଳି) ଗବେଷଣା ହୋଇ ଏହେ ବିଚାର ବିଚାର ଶାସ୍ତ୍ର

ଲେଖା ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟ ଅନ୍ୟଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଉଛି । ତେଣୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ ବା କାର୍ହିକି ଅର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବ । ଯାହା କଥା ସିଏ ସମାକୁ । କିନ୍ତୁ ପରମାଣୁ ବିଜ୍ଞାନ ଠାରୁ ଆଗସ୍ତ କରି ସବୁ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ତ ବିଚାରା ଏକକ ବ୍ୟକ୍ତିଟି । ସେଥୁମୋରୁ ତାହାର ଯେ କି ହଲାପଟା, ଧାର୍ଯ୍ୟପଢ଼, ଦୁର୍ଲାଭନା, ବ୍ୟର୍ଥତା, ହୀନନ୍ଦନ୍ୟତା ଓ ତା'ପାଇଁ ପୁଣି ଶର୍ଷା କ୍ରୋଧ ତାକୁ ଦେଖୁଛି କିଏ ନା ଦେଖିଲେ ପଚାରୁଛି କିଏ ।

ଗୁହକର୍ତ୍ତା ବିଜ୍ଞାନବାକୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନୁପମା ଅନେକ ଚିନ୍ତା କରି ଅନେକ ବୁଦ୍ଧି ଖଟାଇ ନାନା ଆତ୍ମ ଚିକିତ୍ସା ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚକାଟ କରି ଛେନା ବହୋବନ୍ଧ କରି ପାରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟର କୁର ପରିହାସ ଦେଖ ଯେ ନିଜତି ରାତିରେ ତାକୁ କିଏ ଖାଲ ଯାଉଛି । ଅଧକିଲୋ (ଗର୍ଭତ ଶୂନ୍ୟକୁ ଛୁଇଁ ହଲପ କରିବା ମତେ) ଖାଣ୍ଡ ଦୁଧରୁ ମାତ୍ର ଏତିକି ଛେନା । ସେତକ ବି ବାଏଁ ବାଏଁ ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ଅବଶ୍ୟ ତାଟିଆରେ କିଛିଟା ରହି ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ ସାହସ ହେଉନାହିଁ । ସାପ କି ବେଜ କି ହାତୀ କି ମୃଷା କି ବିଲେଇ କି ମଣିଷ କି ଏ ଖାଉଛି ନ ଜାଣି କେମିତି ବା ଦିଆୟିବ ଖାଇବାକୁ ।

ସେଇ ଅଜଣା ଶତ୍ରୁକୁ ଜାଣିବାକୁ ତିନି ରାତି ହେବ ସମସ୍ତ ପରିବାରଟି (ପିଲାଏ ନିଛକ କୌତୁଳ୍ୟ ବଶତଃ) ରାତି ଦଶଟା ଭିତରେ ସବୁ କାମ ସାରି ନାନା ହାତହତିଆର ଧରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଘାନରେ ଜଗି ବସୁଛନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନ ଘରେ ଥିବା ସବୁଠାରୁ ମାରାମୂଳକ ଅସ୍ତ୍ର, ଗୋଟାଏ ନାତିଦୀର୍ଘ ମୋଟା ଠେଙ୍ଗା ଧରି ସଦର ଦୁଆରମୁହଁ ଜଗନ୍ତି । ଛେନାତୋର (ସିଏ ଜନ୍ମ ବା ମଣିଷ ଯିଏ ହେଉ) ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ସଦର ଦରଜାବାଟେ ଆସିବ ସେପରି ଜାବିବାର କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧିଯୁଦ୍ଧ କାରଣ ଥାଇ ନ ପାରେ । ଖାଲି ଗୁହର କର୍ତ୍ତା ହିସାବରେ ଘରର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରବେଶ ପଥର ଦାୟିତ୍ବ ତାଙ୍କର ନେବା ଉଚିତ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ମାରାମୂଳକ ଅସ୍ତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି ଦାୟିତ୍ବରେ ରହିବା ଉଚିତ ଏହିପରି ଏକ ଆୟାଭିମାନମୂଳକ ଯୁଦ୍ଧ ଅନୁସାରେ ବିଜ୍ଞାନ ସେ ସବୁ ଆବୋରିଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ସଦର ଦରଜା ଚିକିତ୍ସା ଦୂରରେ ହୋଇଥିବାକୁ ତାକୁ ସେଠି ଏକା ରହିବାକୁ ତର ମାଡ଼େ (ଯାହାକୁ ଏହିବା ପାଇଁ ସେ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ‘ହଇହୋ ଶୁଣୁଛ’ ବୋଲି ମିହୁଚାରେ ତାଙ୍କ ଛାଢି ଅନୁପମାର ବିରକ୍ତି ଉତ୍ୟାଦନ କରୁଥାନ୍ତି) ଏବଂ ତାଙ୍କ ଠେଙ୍ଗା ଧରିବାର ଧରଣ ଶତ୍ରୁଠାରୁ ତାଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ହିଁ ବେଶୀ ଆତକ ସୁଷ୍ଠି କରୁଥାଏ । ଅନୁପମା ଜଗନ୍ତି ଗୋଷାଇ ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ । ବଢ଼ ପୁଅ ଗାଧୋଇବା ଘର ନଳାପାଣେ । ମଞ୍ଚିଆ ପୁଅ ଜଗେ ଶୋଇବା ଘରର ଝରକା ପାଖେ । ସାନପୁଅକୁ କୌଣସି ତିରଟି ଦିଆହୁଏ ନାହିଁ କି ଝିଅକୁ ବି ନୁହେଁ ।

ତଥାପି ତୃତୀୟ ରାତିରେ ବି ସେଇଯା ଘଟିଲା । ରାତି ସାତେ ତିନି ବେଳକୁ ବିଜୟ ଚମକି ଚେଇଁ ଦେଖନ୍ତି ତ ସେ ସଦର ଦରଜା ଚାରିପାଖରେ ଚାରିକାତ ମେଲାଇ ଶୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ୧୦ଙ୍ଗାଟା ତାଙ୍କ ଛାତି ଉପରେ ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ରହି ନିଃଶ୍ଵାସ ପ୍ରଶ୍ଵାସ ସହିତ ଭୁବୁଚି ପଭୁଚି - ଯେମିତି ମୁଣ୍ଡ ଗୁଜାରି ସେ କହୁଚି, ଶୋଇ ଯାଆ ମ । ସେ ସେମିତି ପଡ଼ି ରହି ଅନୁପମା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତି ତ ସେ ରୋଷାଇ ଘରର ଅଣ୍ଡେସାରିଆ ଦୁଆର ମୁହଁ ଉପରେ ଶୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଗୋଡ଼ ଦି'ଟା ତାଙ୍କର କାନ୍ଦ ଉପରକୁ ଟେକାହୋଇ ରହିଛି । ଗୋଟାଏ ହାତ ତାଙ୍କର ଟେକାହୋଇ ଫାଳେ କବାଟକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଛି । ଯେ କୌଣସି ଯ୍ୟାନରେ, ଯେ କୌଣସି କାଳରେ, ଯେ କୌଣସି ଅବସାରେ ନିଯୋଡ଼ି ନିଦରେ ଶୋଇ ଯିବାର ବର ସେ ପାଇଛନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଠାରୁ, ଯିଏ କି ପ୍ରଳୟକାଳରେ ଉତ୍ତାନ ତରଙ୍ଗମୟ ସମୁଦ୍ରବକ୍ଷରେ ଗୋଟାଏ ଉଯଳକର ସାପ ଉପରେ ଶୋଇ ଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଅନୁପମାଙ୍କ ଟେକା ହାତଚିକୁ ମାଧାକର୍ଷଣ ଶତ୍ର ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଖସାଇ ପକାଉଥାଏ । ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପୁଣି ହାତଚିକୁ ଟେକି କବାଟକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରୁଥାନ୍ତି । ମାଧାକର୍ଷଣ ଥରକୁ ଥର ହାତଚିକୁ ସ୍ବାଭାବିକ ସୁଖକର ଅବସାକୁ ଆଣୁଥାଏ । ପ୍ରତିଥର କିନ୍ତୁ ହାତଟି ଚାଲିଯାଉଥାଏ ସେଇ ଅସ୍ଵାଭାବିକ ଅବସାକୁ, ଯାହା ନିଦ ଲାଗିଲାବେଳେ ସାମୟିକ ଭାବରେ ସୁଖକର ଲାଗିଥିଲା । ଏ କ୍ରିୟା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ କିନ୍ତୁ ଅନୁପମାଙ୍କ ସୁଖନ୍ଦ୍ରାରେ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟାଘାତ ବି ଘରୁ ନ ଥାଏ । ନିଯୋଡ଼ି ନିଦ ଭିତରେ ବି ମାଧାକର୍ଷଣର କ୍ରିୟା ଓ ଅଚେତନ ଦେହର ଯାନ୍ତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଭିତରେ ଏ କୌତୁକ ଲୀଳା ଦେଖି ବିଜୟ ଟିକିଏ ହସିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ଭାରି ରାଗ ହେଲା । ଟିକାର କରି ସେ କହିଲେ : କଅଣ ମୋର ଟିକେ ଛାଇ ନିଦ ହେବା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇ ଗଲ । କାହାରି ଟିକେ ଦାୟିତ୍ବୋଧ ନାହିଁ, ଆଏଁ । ଦେଖନା, ଆଏଁ ।

ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହାର ଶୋଇବା ଜାଗାରୁ ଧଢପଡ଼ କରି ଉଠି ରୋଷାଇଯର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଦେଖନ୍ତିତ କାମ ଶେଷ । ପରସ୍ତର ମୁହଁକୁ ସମସ୍ତେ ଆବାକାବା ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କିଛିକଣ ପରେ ବିଜୟ କହିଲେ - କି ଆଚମିତ କଥା ଯେ । ଠିକ୍ ସିଏ ଆସିବା ବେଳକୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଦ କାହଁ ମାଡ଼ି ବସୁଛି । ଏ କଅଣ ଦେବୀ ମାୟା ।

ଏହାର ଯୁଦ୍ଧଯୁଦ୍ଧ ସ୍ବାଭାବିକ ପ୍ରାକୃତିକ କାରଣଟି ଟିକିଏ ଟିକା କଲେ ଅବଶ୍ୟ ମିଳନା । ଯଥା - ଯିଏ ଲୁଚି ଲୁଚି ଛେନା ଖାଇବାକୁ ଆସୁଚି ସିଏ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀ ହୋଇ ଆଉନା କାହିଁକି ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଜଣା (ପ୍ରକୃତିଦର ଆମ୍ବରକ୍ଷା ପ୍ରବୃତ୍ତି ସେ ଜ୍ଞାନ ଦେଇଛି ତାକୁ) ଯେ ଶୀତଦିନ ରାତି ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନିଦ ମାଡ଼ିବସେ

ଦେଶୁ ଘରୁ ଚୋରି କରିବାର ସେଇଟା ହେଉଛି ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମୟ । ଶୀଘର ପ୍ରଥମ ଆକ୍ରମଣ ଆଗ୍ରହ ହୁଏ ରାତିର ଶେଷ ଯାମରୁ । ମହିରମାନଙ୍କରେ ଯେତେବେଳେ ଘଷ ଘଷା ରାବ, ମୃଦୁଙ୍ଗର ଗମ୍ଭୀର ନିନାଦ ସହ ଭାଙ୍ଗାର ରାଗରେ (ପ୍ରାତିକାଳୀନ ରାଗ ଗୋଷ୍ଠୀର ଏକ ରାଗ ଯାହାର ବିଷ୍ଟାର ଶୁଣିଲେ ମନେହୁଏ ଜଣେ ନିଦରୁ ଉଠି ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହୋଇ ଅଳ୍ପ ଭାଙ୍ଗି ଦେହର ଜଡ଼ତା ନାଶ କରୁଛି) ଆବାହନୀ ବୋଲା ହେଉଥାଏ - ଆରେ କିବା ମଙ୍ଗଳ ଆରତି ଗଗନକି ପଟମେ, ଜାଗୋ ନଗରବାସୀ ଭଜଳ ଅନ୍ତରମେ; ଅବା ଗିର୍ଜା ବୃଦ୍ଧାରୁ ଘଷ ଧୂନି ଆହ୍ଵାନ କରୁଥାଏ - ଡେବ ଅପ ବ୍ରିଦଚେନ୍, ଦି ଲାଇଟ୍ କମେଥ, ହେଇଲ ଓ ହେବେନଲି ଲାଇଟ୍, ହେଇଲ; ଅବା ମସଜିଦ ମିନାରରୁ ମୁଆଜିହଙ୍କ ଆହ୍ଵାନ ଶୁଭ୍ରୁଥାଏ - ଆଲଲାହୁ ଆକବର, ଆଲଲା ଇଲାହା ଇଲ ଆଲଲାହ ମହନ୍ଦରସୁଲାଲଲାହୁ; ସେତେବେଳେ କିନ୍ତୁ ବିଛଣାରେ ଗୁହୟ ଧୂତ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ବୂପ ଜୟଜଗଦୀଶ ହରେ ଓ ଚୋରମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିପଞ୍ଚନକ ଜୀବିକା ଅଗିଯାନରେ ବାହାରନ୍ତି । ଏହା ଏକ ଅତି ସାଧାରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ କହିଲେ ଚଳେ ।

କିନ୍ତୁ ବିଜୟ ଅଭାବୀ ଲୋକ । ସବୁବେଳେ ଅଭାବର (ଅଲଂଘ୍ୟ କହିଲେ ଚଳେ) ଅନ୍ତକାରମୟ ଲୌହ ପ୍ରାଚୀର ତାଙ୍କୁ ଘେରି ରହିଛି । ସବୁବେଳେ ସେ ଆର୍ତ୍ତ, ଭୟାର୍ତ୍ତ । ଏପରି ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କୁ ବେଳେ ବେଳେ ଆକୁପାକୁ କରି ପକାଏ । ସେ ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠନ୍ତି । ଦୁନିଆଟାକୁ ଜାଳିପୋଡ଼ି ଛାଖାର କରି ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଧନୀମାନଙ୍କ ତଢ଼ି ଚିପି ଫୋପାଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ରତ୍ନ ମାଖି ତାଣ୍ଟବ ନୃତ୍ୟ କରିବାର କହନା କରି କିନ୍ତିଗା ଆରାମ ପାଆନ୍ତି । ଏକକ ଭାବେ ନିଜ ସୁଖର କାମନା ଏବଂ ତା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ବିଫଳତା ପାଇଁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଦ୍ରୋହ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ମନ ତାଙ୍କର କହନା କରେ ପୃଥିବୀରେ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଶୋଷଣଜନିତ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ବିରାଟ ଗଣ ବିପୁଲ କଥା । ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ନିଷ୍ଠର ଶୋଷଣରେ ଜର୍ଜରିତ ଅସହାୟ କୋଟି କୋଟି ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ବ୍ୟଥାରେ ଭରିଯାଏ, ଆଖିକୁ ପାଣି ଆସେ । ନିଜକୁ ଜଣେ ଖାଣି ବାସ୍ତବବାଦୀ ବିପୁଲୀ ଭାବି ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁ ଉଚ୍ଛ୍ଵରରେ ଥୋଇ ନିଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ସେ ଖାଲି ସହି ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ନିଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ପାଇଁ ଗର୍ବ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ମନ ତାଙ୍କର ଉରେଜିତ ଜାବରେ କହିତ ଗଣବିପୁଲର ଚିକିନିଷ୍ଠ ଯୋଜନାରେ ମାତିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଧୀରେ ଧୀରେ କେତେବେଳେ ମନ ତାଙ୍କର ଖସି ଆସେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାମନାକୁ ଏବଂ ସେଥିରେ ବିଫଳତା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିହିଂସା ଓ ପ୍ରାଧାନ୍ୟକୁ ନିଜର ନିରାପଦା ଓ ପ୍ରତିପରିକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ତାଙ୍କ ଗଣବିପୁଲର ଚିକିନିଷ୍ଠ ଯୋଜନାମାନ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଗୁହୁଥାଏ । ତାଙ୍କ ଅହଂ ନାନା ଚିକିନିଷ୍ଠ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ତାଙ୍କୁ ମତାଏ । କିନ୍ତୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେଥିରେ ସେ କ୍ଲାନ୍ଟ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ସେ ଚମକିତ ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ଗଣବିପୂର ହେଉଛି ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାକସା ଓ ସେଥିରେ ବିଫଳତାରୁ ଜାତ ପ୍ରତିହିଂସାର ଏକ ମାୟାରୂପ । ଦରିଦ୍ର ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ବେଦନା ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଏକ ମାୟାରୂପ । ଆତକିତ ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି ଯେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ନୃତନ ନୃତନ ତାରିକ ମନ୍ତ୍ର ବା ସତ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବି ସେ ପୃଥ୍ବୀକୁ ନୃତନ ଆଲୋକ ଓ ବାଟ ଦେବେ ବୋଲି କଞ୍ଚନା କରି ସନ୍ତୋଷ ପାଇଛନ୍ତି ତାହା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାମନାର ମାୟାରୂପ । ବିଷୟ ହସ ହସି ସେ ମନେ ମନେ କୁହନ୍ତି - ‘ବଡ଼ ମାୟାବୀ ଜୀବ ନୁହେଁ କାହାରି’ ମଣିଷ ତେବେ କଅଣ ସାମାଜିକ ଜୀବ ନୁହେଁ । ସମାଜ ତେତନା ତେବେ କଅଣ ମଣିଷର ଏକ ଅତି ଦୁର୍ବଳ ପତଳା ଆସ୍ତରଣ । ଏ ପ୍ରଶମାନ ତାଙ୍କୁ ନୁଆଇଁ ପକାଏ । ନିଜକୁ ସେ ବିନ୍ଦିନ ଓ ନିଃସ୍ଵର୍ଗ ଭାବି ଆତକିତ ହୁଅଛି ।

ମନଟା ତାଙ୍କର ପୁଣି କାନ୍ଦୁରା ହୋଇଯାଏ । ଗୋଟାଏ କୋହ ତାଙ୍କ ଛାତି ଛିତରୁ ଉଠି ଆସି କହେ - ହେ ଗୋବିନ୍ଦ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କର - ମୋତେ ଅତି ସାଧାରଣ ହେବାର ସାହସ ଦିଅ ପ୍ରବୁ, ମୁଁ ତୁମର ମହାବ ବ୍ୟାସି ପାଖରେ ନିଜର ଶୁଦ୍ଧତା ଉପରବଧୁ କରି ଆନନ୍ଦ ପାଏ, ସାହସ ପାଏ ଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହିଁ ଭଲ ପ୍ରବୁ ‘ଏଇ କରିଛ ଭଲ ପ୍ରବୁ ଏଇ କରିଛ ଭଲ, ଏମିତି ଭାବେ ମୋ ହୁକୁରେ ତୀରୁ ଦହନ ଜାଳ ।’ ... ଜଗନ୍ନାଥେ କିଛି ମାଗୁ ନାହିଁ ତୋତେ ମାଗୁଛି ଶରଧା ବାଲିରୁ ହାତେ

ପୁଣି ମାର୍କସବାଦୀ ମନ ତାଙ୍କର ନିଜକୁ ହିଁ ଆଜ୍ଞାନି ଦେଖାଇ ବିନ୍ଦୁପ କରି କୁହେ, ଶରଧା ବାଲିରୁ ହାତେ ନେଇ କଅଣ କରିବୁ ବେ ଶରଧାରୁ ହାତେ ନା ବାଲିରୁ ହାତେ ବା ରଗବାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ତାନୁକୁ ଶୁଣେ ହ୍ୟାପ ତୁର୍କୋଆ କାହାକା କ୍ୟାପିଟେଲିଷ୍ଟଙ୍କ ୦ାରୁ ବନ୍ଦି ବି ବିପଜନକ ତୁ ଏକୁ ସାବଧାନ ସମସ୍ତେ ଯେ ବିଜୟଟି, ଲୟେ ହ୍ୟାପ ସ୍ଥାର୍ଥୀଙ୍କ ଭାବରେ କେବଳ ନିଜର ସୁଖ ସମ୍ମେଶ କାମନା କରେ ଆଉ ସେଥିରେ ବିଫଳ ହୋଇ ପ୍ରୋଲେଟେରିଏଟ ସାବେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାମନାକୁ ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ତରୁରେ ପକାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମତାଏ ସୁବିଧା ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଲୟେ ପ୍ରୋଲେଟେରିଏଟଙ୍କୁ ଚିତା କାଟି କ୍ୟାପିଟେଲିଷ୍ଟ ହେବ ଯେଉଁମାନେ ଅସୁର ଜଳି ଅନ୍ୟକୁ ଦଳି ମରି ଏକଜ ଭାବେ ପ୍ରତିଷା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ । ଏ ତୁର୍କୋଆମାନଙ୍କୁ ଆଗେ ନିମ୍ନୁଳ କର ।

କହୁ କହୁ ପୁଣି ସେଇ କୋହ ଛାତି ଛିତରୁ ଉଠି ଆସେ ମତେ ନିମ୍ନୁଳ କରି ଦିଅ ଜଗବାନ ମୁଁ ଯେ ମୋରି ସୁଖ, ମୋରି ଶୌରବ, ମୋରି ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଛଢା ଆଉ କାହାରିକୁ ବା କିଛି ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ, କିଛି ଜାଣି ପାରୁ ନାହିଁ ତୁମ ବିଚିତ୍ର

ଦୁନିଆ... କଥାକୁ ହେଲେ ଭଲ ପାଇ ପାରୁ ନାହିଁ.... ଜୟେ ଯେ ମୋତେ ଅଞ୍ଚ
ଅଛି କରି ଦେବ ପ୍ରଭୁ 'ନିଜକୁ କରେ ମୁଁ ଯେତେ ମହୀୟାନ, ନିଜ ପ୍ରତି ସେ ଯେ
ଅଟେ ଅପମାନ, ନିଜ ଚାରିପଟେ ଘୂରି ଘୂରି ମୁଁ ମରେ ଯାହା ତିଳେ ତିଳେ'
ମୁଁ ଯେ ଅସହାୟ ପ୍ରଭୁ ତୁମେଇତ କହିଛ ସବୁ ମଣିଷ ସାହିକ, ରାଜସିକ, ତାମସିକ
ଭାବର ମିଶାମିଶି, ତେଣୁ ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ତାମସିକତା ଓ ରାଜସିକତା ପ୍ରତି ଭୟ
ନକରି ଘୁଣା ନକରି ମୋତେଇ ତାକ 'ଆହେ ନୀଳ ଶରଳ ପ୍ରବଳ ମର ବାରଣ'

'ଧନ ମାଗୁ ନାହିଁ.... କାଞ୍ଚନେ ବାଞ୍ଚା ନାହିଁ ମୋର, ମାଗଇ ପ୍ରଭୁ କୃପା ତୋର'
.... ମୋରି ହିଁସା ଶର୍ଷା ଯେ ମୋତେଇ ଜାଳିଯୋଡ଼ି ଖାଉଚି ପ୍ରଭୁ

ଏମିତି ତ ସମସ୍ତେ ବାହାରେ ନିଜକୁ ଯେତେ ବାସ୍ତବବାଦୀ ବା ବୈଜ୍ଞାନିକ
ଭାବାପନ୍ଥ ବୋଲି କୁହକୁ ନା କାହିଁକି ଭିତରେ ଭିତରେ ଅଲୋକିକ ଦେଖିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ।
ବିଶ୍ୱରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଏମିତି ରାଜେଷ୍ଟି ବା ତାରା ସମବାୟ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ଭିତରେ କୋଟି
କୋଟି ସୌରଜଗତ ରହିଯିବ, କୋଟି କୋଟି ବର୍ଷଧରି ଗ୍ରୁହ, ଉପଗ୍ରୁହ, ତାରାମାନେ
ବୁଲୁଛନ୍ତି ତ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରମାଣୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୌରଜଗତ,
ନିଜର ଦେହ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ୱୟଂଚାଲିତ ଯନ୍ତ୍ର, ଗଛର ପତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣକୁ କି
ଅଦ୍ଭୁତ ଉପାୟରେ କାମରେ ଲଗାଇ ଗଛ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ, ଏମିତି ଏମିତି
ଜଗତର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ଅଲୋକିକ । ଏ ଅଲୋକିକକୁ ବୁଝିବାକୁ ଦରକାର ଆନ,
ବୁଦ୍ଧି, ଭାବ୍ୟ, ପ୍ରେମ, ଯାହା ଆମାକୁ ବିକଶିତ କରେ ଓ ଯାହା ପାଇଁ ପୁଣି ଦରକାର
ସାଧନା । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ମଣିଷ, ସେ ଯେତେ ପାଠ ପଡ଼ିଆଉ ନା କାହିଁକି ବା ତାହାର
ଯେତେ ଚତୁରତା ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ବଞ୍ଚେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରହ୍ୟ (ଯାହା ସହଜଳଭ୍ୟ) ଆନ
ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି । ଦେହର ସୁଖ ସମ୍ମୋହ ପାଇଁ ନାନା କାମନା ତାକୁ ଚାଲିତ
କରେ, ଖଚାଏ । ସେ ତାହେଁ କିଛି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଉଦ୍ବାପକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରହ୍ୟ ଅଲୋକିକ କଥା
ଦେଖିବାକୁ ଓ ସେଥିରୁ ଫାଇଦା ଉଠାଇବାକୁ । ତାହାର ସେଇ ଉଦ୍ବାପନା ବା ଉରେଇନା
ପାଇବା ହିଁ ସାର ହୁଏ । ସେ ପ୍ରକୃତ ଆନନ୍ଦ ବା ପ୍ରେମ ପାଏ ନାହିଁ, କାହିଁକି ନା
ତାହାଦ୍ୱାରା ବିରାଟ ସହିତ ତାହାର ସଂଯୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଉରେଇନା ବି
ଦିନେ ଘସରା ହୋଇଯାଏ । ସେ ପୁଣି ତାହେଁ ହୃଆ କିଛି ।

ଏତଳି ସାଧାରଣ ଲୋକଟି ଯଦି ଅଭାବ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତ ସେ ଅତି
ସାଧାରଣ କଥାଟି ଭିତରେ ବି ଅଲୋକିକ ଉପାୟରେ ଧନ ବା ସୁବିଧା ପାଇବାର
ଭରବର କୃପା ଦେଖେ । ବିଜ୍ଞାନ ଭାବିଲେ, କଥଣ ଆଉ ଲବଣୀ ତୋର କହ୍ନାଇ ମୋ
ଘୁରୁ ଛେନା ତୋରିକରି ଖାଇବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି କି । ଅନୁପମା, ତୁମର ବାନଗୋପାଳ
ପୂଜା ସାର୍ଥକ । ସତା ତୁମେ, ଧନ୍ୟ ତୁମେ । ମୁଁ ତୁମର ଅଯୋଗ୍ୟ ।

କଥାଟା ମନକୁ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ଆଖି ତାଙ୍କର ଆଶାରେ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇଗଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହୀ ମନ ତାଙ୍କୁ ଉର୍ପନା କରି କହିଲା: ଛି ବିଜୟ, ତୁ ଏ କଥଣ ଭାବୁଛୁ, ଆଏଁ । ତୁ କଥଣ କ୍ୟାପିଲେଲିଷ କିରେ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଫାକିଦେଇ ଶୁଣ୍ୟତେ ଧନ ହାସଲ କରି ମଉଜ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ । କିରେ ତୋ ଗୀତରେ ପରା ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି - ଯେଉଁମାନେ ତୋଗ ଲାକସା ପାଇଁ ସଦାବ୍ୟାକୁଳ କର୍ମେତ୍ରିସମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଵରଦସ୍ତି ରୋକି ମନରେ ମନରେ ତୋଗ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଥାନ୍ତି ସେମାନେ ଭାଷା । ତେଣୁ ତୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ଇହା ହେଲା ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ କର୍ମ କର, ଯଦି ମନରୁ ଲାକସା ତଡ଼ି ନ ପାରୁଛ । ଦେଖିବୁ ତୋଗ ପାଇଁ କର୍ମ କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ କଷି ବା ବିପଦ ବରଣ କରିବୁ ସେଥିରେ ତୋଗ ଲାକସା ଅନେକଟା କମିଯିବ । କାହିଁକି ନା ଅନେକ ଦାୟିତ୍ବ ଆସି ଯିବ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ନାନା ପ୍ରକାର ସମ୍ପର୍କ ଘାପିତ ହେବ ଏବଂ ନାନା ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଲାଗିବ । କର୍ମ ନ କରି ତୁ ଏମିତି ଶୁଣ୍ୟତେ ଧନ ହାସଲ କରି ଭାବିବୁ, ସମାଜ ମୋତେ କିଛି ଦେଇନାହିଁ, ଭଗବାନଙ୍କ ସଦାବେଳେ ମୋ ପ୍ରତି ବିଶେଷ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ଅଛି । ଏଇଟା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନୁହେଁ କି ମାର୍କସବାଦୀ କଥା ନୁହେଁ ।

ତଥାପି ତାଙ୍କ ଆଖି ଜକେଇ ଆସିଲା । ତାଙ୍କ କାମନା ଭଗବାନଙ୍କ ଅଲୋକିକ କୃପା କଥାଟାକୁ ତେଜେଇ ଦେଉଥାଏ । ଏ ହୁଇଟା ମନର ଯଦି ଗୋଟାଏ ସଂଯୋଗୀ ସମଭବର୍ଦ୍ଦଶୀ ମନ ଥାଆନ୍ତା ତେବେ ସେ ହୁଏତ କହନ୍ତା : ଏପରି ଅଲୋକିକ ଘଟନା ଘଟିବା ସମ୍ଭବ କି ନା ସେ କଥା ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଗେ ଦେଖନ୍ତ, ତୁମ କାମନା ତୁମ ସହିତ ଛନନା କରୁଛି କି ନା । ଅନ୍ତରେ କୌଣସି ଆତକୁ ନ ତଳି ଦେଖିଯାଅ ଘଟନା କଥଣ ଘରୁଛି ।

ଏପରି କଲ୍ୟାଣକାମୀ ସମଭବର୍ଦ୍ଦଶୀ ଯୋଗୀ ମନ ତ କୋଟିକେ ଗୋଟିକର ଅଛି କି ନା ସଦେହ । ବିଜୟଙ୍କ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ କି ଦୋଷ ବା ଦବା ଯେ । ଯୋଗୀ ମନ ତ ପ୍ରେମୀ ମନ । ସେ ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରେ, ପୁଣି ସବୁ ଛାଡ଼ି ବି ଦିଏ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଯାହା କହିଛନ୍ତି : ମଣିଷର ମହାଜାବ ବା ପ୍ରେମ ହେବା ବଡ଼ କଷା । କୋଟିକେ ଗୋଟିକର ହୁଏ କି ନା । ସାଧାରଣ ଲୋକର କେବଳ ଭାବ ହୁଏ । (ନାନା ଭାବ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସମାଜିବା ବଡ଼ ମୁଦ୍ଦିଲ । ଗୋଟିଏ ଭାବ ପୁଣି ଅନ୍ୟଟିର ବିପରୀତ । ନାନା ଭାବର ଏକାକରଣ ହୁଏ ପ୍ରେମ ହୁଏ) ।

ବିଜୟଙ୍କ ମନକୁ ଯେଉଁ ଅଲୋକିକ କଥାଟା ଛୁଇଁଲା ତାହା ସେ ଅନୁପମାକୁ କହିବେ କି ନା ଚିନ୍ତାଯୁଦ୍ଧ କରୁ କରୁ ପସ କିନା କହି ପକାଇଲେ । ଅନୁପମା ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ ଚାହିଁଲେ । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ବିଜୟଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହୀ ମନ

ନିଜକୁ 'ହାଁ ହାଁ ଏ କଥଣ' କହୁ କହୁ ସେ ନିଜେ ଅଧୀର ଭାବରେ କାହିଁ ପକାଇଲେ ।

ସେଇତୁ ଠିକ୍ ହେଲା ପରଦିନ ରାତିରେ ସେମାନେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହେଉ ସାରା ରାତି ଜଣିବେ । ସକାଳୁ ସେଥି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କଟି କିଣା ହୋଇ ଆସିଲା । ଅନୁପମା ଖୁବ୍ ମନଧାନ ଦେଇ ପୂଜା କଲେ । ରାତି ଦଶ ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ଅଛି ଅଛି ଖାଇ ବଡ଼ ଗିଲାସରେ ଗିଲାସେ ଲେଖାଏ କଟି ପିଇ ଯିଏ ଯାହାର ହତିଆର ଧରି (କାନେ ଭଗବାନ୍ ନ ହୋଇଥିବେ ଏଇଥିପାଇଁ) ନିଜ ନିଜ ଜଗିବା ଜାଗାରେ ମୁତ୍ୟନ ହୋଇଗଲେ । ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଣ୍ଟାରେ କଟି ପିଆ ଚାଲିଲା । ଆଜି ସାନ ପୁଅ ବି ଯୋଗ ଦେଇଛି । ରାତି ତିନି ବେଳକୁ ବିଜୟ ଓ ଅନୁପମାଙ୍କ ନିଃଶ୍ଵାସ ଉକ୍ତଶାରେ ବୁଦ୍ଧ ହୋଇଆସିଲା । ଆଖି ସେମାନଙ୍କ ସଜଳ । ମନ ଭିତରେ କୋହ ମିଶା ଆକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନା । ହଠାତ୍ ସାନ ପୁଅ ପାଟି କଲା : ହେଇ ବାପା ଗଲା ।

ସାନ ପୁଅର ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶମତେ ସମସ୍ତେ ରୋଷାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଣିଯାଇଁ ଦେଖନ୍ତି ତ ଥାକ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ମୁଷା ଛେନା ତାଟିଆର ଜାଙ୍ଗୁଣି ଠେଲିଦେଇ ତାଟିଆକୁ ଅଣେଇ ଦେଇଛି । ଛେନା ସବୁ ଥାକ ଉପରୁ ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ମୁଷା ମୁହଁରେ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଛେନା ଲାଗିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଖାଉଛି ପୋଡ଼ିପିଠାର ବକଳା । ଛେନା ତାଟିଆ ପାଖରେ ଥିଲା ପୋଡ଼ିପିଠା ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି । ବିଜୟଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟ ଖାଦ୍ୟ ହେଉଛି ପୋଡ଼ିପିଠା, ବିଶେଷକରି ତାହାର ବକଳା । ଅନୁପମା ଖୁବ୍ ଭଲ ପୋଡ଼ିପିଠା କରେ । ପିଠାର ଲଙ୍କା ପିଆଇଦିଆ ବକଳା ବେଶ ମୋଟା, ଦରପୋଡ଼ା ଓ ତେଲିଆ । ସୁନ୍ଦର ସୁରକ୍ଷା ବାହାରେ ସେଥିରୁ । ମୁଷା ସେଇ ବକଳାରୁ ଫଳାଏ ତା ସାମନା ତୁଳଗୋଡ଼ରେ ଧରି କୁଟୁମ୍ବ କୁଟୁମ୍ବ କରି ଖାଉଛି । ପାଞ୍ଚ ଜଣ ସଶସ୍ତ୍ର ମଣିଷଙ୍କୁ ଅତି ନିକଟରେ ଦେଖି ବି ତା’ର ଜୟ ନାହିଁ । ତା’ର ହାବତାବରୁ ଜଣା ପଢ଼ୁଛି ତାରି ତୃପ୍ତିର ସହିତ ସେ ଖାଉଛି । ତା’ର ଗୋଲାପି ରଙ୍ଗର ନାସାଗ୍ରଟି ରୋଜନର ଆନନ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଠୁଟି । ଗୋଲ ଗୋଲ ଆଖିରେ ମଣିଷ ଦଳଟି ଆଡ଼େ ସେ ନିର୍ବିକାର ଆଖିରେ ତାହିଁ ସତେ ଯେମିତି କହୁଛି : ବସିଯାଅ ପିଲେ ବସିଯାଅ ।

ମୁଷାଟାକୁ ଦେଖି ବିଜୟ ଓ ଅନୁପମା ପରସ୍ପରକୁ ହତାଶାମିଶ୍ରିତ କରୁଣ ଆଖିରେ ତାହିଁଲେ । ବିଜୟଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମତାକୁରେ ଦୟକିନା ନିଆଁ ଜନି ଉଠିଲା । ମନେ ମନେ ସେ ହୁକାରିଲେ : କଥଣ ଏଡ଼େ ସାହସ ତୋର, ତୁ ମୋ ପିଠା ଖାଉଛୁ । ମୋତେ ଦେଖି ତରୁ ବି ନାହଁ । ତୋ ମତ୍ୟବେଳ ଆସିଗଲା ।

ଠେଙ୍ଗା ପ୍ରହାରକୁ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଭାବରେ ମାରାମ୍ବକ କରିବା ପାଇଁ ଠେଙ୍ଗାକୁ ଉଠାଇ ସେ ପିଠି ଉପରକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ଖୁଆହାଡ଼ ଉପରେ ଠେଙ୍ଗାଟା ଆଘାଡ଼ କରିବାରୁ

ସେ କ୍ରୋଧରେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ବଡ଼ପୁଅ ସୁନା (ଏ ବର୍ଷ ସେ ମେତିକାଳ କଲେଜରେ ନା ଲେଖାଇଛି) ଏଇ ଅବସରରେ କହିଲା : ବାପା, ଏଡ଼େ ଜୋରରେ ମାରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ତା'ର ସେବେଣେ ସର୍ବାଇକଳ ଉଚ୍ଚଟିବ୍ରାରେ ଖାଲି ଢୁକେଇ ଦେଲେ ହେଲା । ଖତମ ।

ବିଜୟଙ୍କ ପ୍ରଳୟକର କ୍ରୋଧ ପୁଅର ଏ କଥାରେ ନିମିଷେକେ ଗୋଟାଏ ଆନନ୍ଦ-କୌତୁକ-ବାସଳ୍ୟମୟ ହସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ମୁଖ୍ୟାଟି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଖାଇ ଚାଲିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ହସର ଶବରେ ସେ ଖାଇବା ବହ କରି ପଛଗୋଡ଼ରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତା'ର ନାଲି ନାଲି ସାନ ସାନ କାନ ଦୁଇଟିକୁ ଘରର ଚାରିଆଡ଼କୁ ବୁଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉଦେଶ୍ୟ ନିଶ୍ଚଯ ହସର ଶବତରଙ୍ଗମାନ ଧରି ତାକୁ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ବିଚାର କରିବା ସେଥିରେ ଥିବା ଭାବ କୌଣସି ଅସାଧାରଣ ବିପଦର ସୂଚନା ଦିଏ କି ନା । ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଶବ ସହିତ ପରିଚିତ ହେଉ ଗଲା ଗଲା ଧରଧର ମାରମାର ପିଚପିର । ଏ ଶବ ଯେତେ ତୁମୁଳ ଓ ଭୟକର ହେଉନା କାହିଁକି ସେଥିରେ ଯେଉଁ ହିଁସ୍ତ ଓ କ୍ରୋଧଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ସେ ତାକୁ କିମି ସାରିବି ଏବଂ ସେ ଭାବ କି ପ୍ରକାର ବିପଦର ସୂଚନା ଦିଏ ତାକୁ ସିଏ ଭଲ କରି ଜାଣେ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ । ଗୁହ୍ୟମାନେ କି କି ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ତାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ, କେଉଁ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗନୀୟ କି ପ୍ରକାର ଏବଂ କାହାର ମାରାମୁକତା କେତେ ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟ କନି ସବୁ ପ୍ରକାର ପରିଷ୍ଠିତିରେ ନିଜକୁ ନିରାପଦ ରଖି ଖୁସି ପଳାଇବାର ଦୟତା ସେ ହାସଲ କରିବି । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଖାଉଥିଲା ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧାରେ ମୁହଁର୍ର ବା ଜିଗୋ ଆହ୍ଵାରକୁ ନିର୍ଭୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏ ଯେଉଁ ହସର ଶବ ତା କାନରେ ଧରା ପଡ଼ିଲା ତା ସହିତ ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଚିତ । ଏ ଶବ ଅନ୍ୟ ଏକ ଭାବ ବହନ କରୁଛି ବୁଝି ପାରି ସେ ବୋଧହୃଦୟ ପାଦରେଇ ଗଲା । ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଥଣ ।

ବିଜୟ କିନ୍ତୁ ଅମିଲେ ନାହିଁ । ୩୦ଙ୍କାଳୁ ବାଗେଇ ଯେମିତି ସେ ହୁକାର ଛାଡ଼ି ମାରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ମୁଖ୍ୟ ସେ ଚିରପରିଚିତ ଭୟକର ଶବ ଶୁଣି ଓ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ନିମିଷକେ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ‘ପ୍ରାଣର ଛାତି ଆଚରିଲା’ । ତା'ର ସାମନା ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ମୁଦ୍ରା ଧାରଣ କଲା (ବୋଧହୃଦୟ, ଗଜ ନିଷ୍ଠାରଣର ରଜରନି ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା- ‘ଆତକ ନାଶନ ତୋ ବାନା, ବାରେ ତୁ ହୁଅ ବକ୍ର ଯେହା’) । ବିଜୟର ୩୦ଙ୍କା ସେତିକି ବେଳେ ଥାକ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ଥାକର ସବୁ ତବା ଓ ବୋତଳ ଝଣ ଝଣ ଶବରେ ତଳେ ପଡ଼ି ଏଣେ ତେଣେ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜିରା ଲକା, ଚିନି,

କୁଣ୍ଡ, ଆଦି ମିଶି ଏକାକାର । ଅନୁପମାର କେତେ ନିପୁଣ ଶ୍ରମ ନିମିଷେକେ ନଷ୍ଟ । ବିଜୟଙ୍କ ଛାତିଚା ଉତ୍ସରେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଦମକିନା ହେଲା । ସେ ତାକୁ ଏହିବାକୁ ଯାଇ ପାଠି କରି କହିଲେ : ହ୍ୟାପ, ଗାଢ଼ିଏ ଶିଶି ତବା ଏ ଥାକରେ । ଏତେ କି ଦରକାର ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ । ଅନୁପମା ରାଗି ଯାଇ କହିଲେ : ତମକୁ କିଏ କହୁଥିଲା ଶୁଣେ କୌଣସି କାମ ତ ଜାଣ ନାହିଁ

ବିଜୟ ଗୋଟାଏ ଅତି କଟୁ କଥଣ ଅନୁପମାକୁ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ନ୍ତା ତବା ଉପରେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ କଚାଢ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଅନୁପମା ଉତ୍ସରେ ଚିତ୍ତକାର କରି ଉଠିଲେ, ଉଲୋ ମୋ ପୁଅ । କଥାଣା ଅତକିତେ ଅନୁପମାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ଗଲା । ସମସ୍ତ କ୍ରୋଧ ଓ ଅପମାନ ଭାବ ତୁଳିଯାଇ ସେ ଅନୁପମାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ । ସେ ନିଜେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଏଥରେ ତାଙ୍କର କି ଧରଣର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହେବା ଉଚିତ । କ୍ରୋଅବଧ ଦେଖି ବାଲୁୟିଙ୍କ ଶୋକ ହଠାତ୍ ଶୋକ ରୂପରେ ବାହାରି ଯିବାରୁ ସେ ନିଜେ ତାହା ଶୁଣି ଆଣ୍ଟର୍ୟାନ୍ତିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ, ଅନୁପମା ସେମିତି ନିଜ କଥା ଶୁଣି ଆଚହିତ ହୋଇ ଲଜ୍ଜାରେ ଜିଜ କାମୁଡ଼ିଲେ । ବିଜୟ ମନେ ମନେ କହିଲେ : ହଁ, ପୁଅ ନୁହଁ ତ ଆଉ କଥଣ କି ।

ସାନ ପୁଅ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ପାଠି କରି ଉଠିଲା : ହେଉ ପଲେଇଲା ବାପା । ତମେ ଯେମିତି ଉଠେଇଚ ନା ସେ'ତ କୁଦାଟାଏ ମାରି ମୋ ଗାଲକୁ ଗୋଇଠାଏ ଦେଇ ପଲେଇଲା ।

ସମସ୍ତେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଆର ମୁହଁ ବାଟେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ତାକୁ ଧରିବାକୁ । ଫଳରେ କେହି ବାହାରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେଇଠି ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପରିଷେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ଲାଗିଗଲା । ସେ ଛଦ୍ମାନିରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ବେଳକୁ ଆଉ ମୂଷା କାହିଁ ଥାଏ । ମୂଷା ଖୋଜି ଆଉ ଲାଭ ନାହିଁ । ଏତେବେଳେ ସମସ୍ତକ ନଜର ପଡ଼ିଲା ଯେ ସାନ ପୁଅର ଗାଲରୁ ଧାରେ ରକ୍ତ ଜଳଇଛି ।

ସାନ ପୁଅର କ୍ଷତ ଧୋଇ ଔଷଧ ଲଗଇ ଲଗଇ ବିଜୟ ନିଷକ କ୍ରୋଧରେ ପୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାକୁ ଭାରି ଅପମାନ ବି ଲାଗୁଥାଏ । ମନେ ମନେ ସେ କହୁଥାନ୍ତି : ଦେଖନ୍ତ ହ୍ୟାପ । ଛାର ମୂଷାଟାଏ, ଭଗବାନଙ୍କ ଭଳି ଅପରାଜ୍ୟେ ହୋ । ‘ସୋ ଉଦ୍‌ଦମିଟେବଳ, ସୋ ଅଳମୋଷ ଲାଇକ ଗଢ଼’ । ଏକା କୁଦାକେ ପାଞ୍ଚହାତ ତେଇଁ ଗଲା ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଦେଇ । ଆମକୁ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରି ବିଜୟ ଗର୍ବରେ ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଗଲା କୁଆଡ଼େ । ଉଭାନ ହୋଇ ଗଲା । ଯେଉଁ ଯେଉଁ କଥାମାନ ତାକୁ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ଲାଗୁଥିଲା ସେଇ ସେଇ କଥାମାନ ତାଙ୍କ କ୍ରୋଧକୁ ଆହୁରି ତେଜୁ ବି ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ

କଥା ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଦାତ ରଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ସିନ୍ଧୁରା ଫାଟି ଆସୁଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମାନସିକ ଓ ଶାରୀରିକ ଅବସାଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଭୋର ହେବାମାତ୍ରେ ବିଜୟ ବିଜ୍ଞାନ୍ତ ଉଠି ଘର ଭିତର ଓ ବାହାର ଖୋଜିଲେ । ସବୁ ନଳା ମୁହଁ ଓ ଦୁଆର ମୁହଁ ବୁଝିବା ସବେ ମୁଷା କେଉଁ ବାଟେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶୁଛି ଓ କେଉଁ ବାଟେ ପଲେଇଲା ତାର କୌଣସି ହଦିସ ସେ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ବଢ଼ିପୁଅ କହିଲା : ବାପା ! ଆପଣ ବୃଥା ଖୋଜୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତି ପଥା ପାଇବେ ନାହିଁ ।

- କାହିଁକି ।

- ସେ କେଉଁ ଜାତିର ମୁଷା ଜାଣନ୍ତି । ସେ ପରା ର୍ୟାରଟ୍ସ ନରଞ୍ଜିକକସ ଜାତିର ।

ମୁଷାର ପୁଣି ଜାତିଗୋତ୍ର ଅଛି ନା କଥଣ । ବିଜୟ ବିରତ୍ତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

- ହଁଅ । ଆମେ ପରା ପ୍ରାଣିବିଜ୍ଞାନରେ ପଡ଼ିବୁ । ଏ ଜାତିର ମୁଷା ଭାରି ଚଳାଖ । ଏମାନଙ୍କ ଆଦି ଦେଶ ହେଉଛି ମଧ୍ୟ-ଏଶିଆ । ପୁଥିବାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁକୁ ଏମାନେ ଖେଦି ଯାଇ ସାରିଲେଣି । ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଏମାନେ ଯାଆନ୍ତି ସତର ଶହ ତିରିଶ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବରେ ।

- ବାଜେ କଥା । କିଏ କଣ ଏମାନଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼େଇ ସବୁ ଦେଖିବି କହୁଛୁ ।

- ନିର୍ଣ୍ଣୟ । ଶୁଣିବେ ? ଉତ୍ତର ଆମେରିକାର ଗୋଟାଏ ଜାତିର ମାନ୍ଦରଙ୍କା ଅଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ଚଳଥିବାରେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ଥଳି ଝୁଲୁଥାଏ । ସେଇଥିରେ ସେମାନେ ମାଛ ଧରି ରଖନ୍ତି । ବେଶ କିନ୍ତି ଜମିଗଲେ ପରେ ସୁଷ୍ପରେ ଖାଆନ୍ତି । ଥରେ ଗୋଟାଏ ମାନ୍ଦରଙ୍କାର ସେ ଥଳିଟା କଣ୍ଠରେ ଚିରିଗଲା ଯେ ସେ ଆଉ ମାଛ ଧରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଯାହା ସେ ଧରିଲା ସବୁ ସେଇ ଚିରାବାଟେ ଗଲିଗଲା । ବିଚାରା ନ ଖାଇ ନ ଖାଇ ଶୁଣିଗଲା । ଏକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କହୁଥିଲେ ଜଣେ ପ୍ରାଣିବିଜ୍ଞାନୀ । ସେ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ତା' ପଛେ ପଛେ ଦେବନ୍ତର ମାରିଲା ପ୍ରାୟେ ମାସେ କାଳ ଧରି ଗୋଡ଼େଇଲେ । ଦିନେ ଯେମିତି ସେ ମାନ୍ଦରଙ୍କାଟି ମାଛ ଧରିବାକୁ ପାଣି ଭିତରକୁ ଖାମାରିବି ସେ ବି ତା ସହିତ ଖାମ ମାରି ତାକୁ ଧରିଲେ । ତା' ଚିରାତକ ସିଲାଇ କରି ଆଷଧ ଲଗାଇ ଘା'କୁ ଭଲକରି ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଆହୁରି କିନ୍ତିଦିନ ତା' ସହିତ ବୁଲି ବୁଲି ଦେଖିଲେ ସେ ସୁଷ୍ପରବନ ହୋଇ ଆହାର ଖାଉଛି । ତେବେ ଯାଇ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ସେ

ଦେହମାସ ତାଙ୍କର ଜିଆପିଆ ନଥୁଲା କହିଲେ ଚଲେ । ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସେ ନିଜେ ଘୋର ଅସୁଷ୍ଟ ।

ଏହି କଥା ଶୁଣି ବିଜୟ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲେ । ଏଇ ମଣିଷ ବୋମା ପକାଇ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ମାରି ଉଲ୍ଲାସରେ ନୃତ୍ୟ କରୁଛି, ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କୁ କ୍ରୀଡ଼ାଛଳରେ ମାରି ବଂଶଲୋପ କରି ଦେଉଛି । ଏଇ ମଣିଷ ଭିତରେ ପୁଣି ଏମିତି ପ୍ରେମୀ ମଣିଷ ବି ଅଛନ୍ତି ଯିଏ ଗୋଟାଏ ସାମାନ୍ୟ ଚଢ଼େଇ ପଛରେ ଜିଆପିଆ ଛାଡ଼ି ଗୋଡ଼େଇଛି ତାକୁ ଭଲ କରିବାକୁ । ଏଇମାନେ ହିଁ ଧର୍ମକୁ ପୁଥୁବୀରେ ଧରି ରଖିଛନ୍ତି । ଉନ୍ନତ ନିଷ୍ଠୁରତା, ହିଁପ୍ରତାସରେ ମଣିଷ ଉପରୁ ବିଶ୍ଵାସ ଯେ ତୁଟି ଯାଉ ନାହିଁ, ଆଶା ଯେ ସେମିତି ଉନ୍ନଳ ରହିଛି ଜାଣ ଏଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ପ୍ରବଳ ସ୍ଵାର୍ଥ ନିଷ୍ଠୁରତାକୁ ଏଇମାନଙ୍କ ନୀରବ ଅଞ୍ଚାତ ପ୍ରେମହିଁ ଜାଣ ନେପଥ୍ୟରେ ନିଃସ୍ଵାର୍ଥ କଠିନ ସଂଗ୍ରାମ କରି ହଟାଇ ଦେଉଛି । କାଳର ମହାପୁରୁଷ ଚିରକାଳ ଏଇ ଅଛୟାଖ୍ୟକ ବାହାରକୁ ତୁର୍ବଳ ଦିଶୁଥିବା ଅଥବ ଯଥାର୍ଥ ମହାଶତ୍ରୀଶାଳୀ ପ୍ରେମିକଙ୍କ ହାତରେ ଜୟପତାକା ଦେଇ ଆସିଛି । ଦେଖ ଯେ ହ୍ୟାପ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ମୃଷା ମାରିବାକୁ ... । ତାଙ୍କ ଆଖି ଜକେଇ ଆସିଲା । ସବୁକଥା କୁଳିଯାଇ ସେ ଏକ କୋହମିଶା କୌତୁହଳରେ ପଚାରିଲେ: ତେବେ ଯେ ର୍ୟାଟ୍ରେସ୍ ଆମ ଭାରତକୁ କେବେ ଆସିଲେ ।

- ସେ କଥା ଜଣା ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବୁଟି ଶ୍ରୀଗଣେଶ ବୋଧେ ଏ ମୃଷାରୁ ଗୋଟିଏ ନିଜ ବାହନ ରୂପେ ରଖି ଆଉ କେତୋଟି ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ।

- ତୋର ଏମିତି ଭାବିବାର କାରଣ ?

- ଭାରତରେ ତ ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୱର ଫୟାଲ ହେଉଥିଲା ସେତେବେଳେ ଫୟାଲ ହିଁ ଥିଲା କିଣାବିକାର ମାଧ୍ୟମ, ଅର୍ଥରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ଆଜିକାଲି ଫୟାଲ ପ୍ରତ୍ୱର ହେଲେ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ସମତୁଳ ରଖିବା ପାଇଁ ଫୟାଲ ସବୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ପ୍ରାକୁତିକ ଉପାୟରେ ଏହା କରିବା ପାଇଁ ବୋଧାହୁସି....

- ଓହେ । ଏଟା ବିଜ୍ଞାନ୍ୟୁଗ କି ନା, ପୁରାଣ କାହାଣୀର ଗୋଟେ ବିଜ୍ଞାନସନ୍ଧତ କାରଣ ବାହାର କରା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ତୁ ଯା କହିଲୁ ଫୟାଲ ନଷ୍ଟ କରିବା କଥା ତା' କେବଳ ପୁଣିବାଦୀ ଦେଶରେ ଘଟେ, ଯେଉଁଠି ପୁଣିପତିମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ନାନାଭାବେ ଶୋଷଣ କରି ଦରକାର ହେଲେ ମାରି ବି ଏକକ ଭାବେ ଧନପତି ହେବାକୁ ପାଗନ । ସମାଜବାଦୀ ଦେଶରେ କିନ୍ତୁ

- ସେ କଥା ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ । ମୁଁ କହୁଥିଲି ପ୍ରକୃତି ତା' ବାଟରେ ସମାଜବାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଲାଗିଛି । ଏକକୁ ଆରେକ ସାଙ୍ଗରେ ଲଡ଼େଇ ଦେଇ । ମଣିଷ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତି ହିଁସା, ଶର୍ଷା, ଲୋଭ ସେଇଥୁ ପାଇଁ ଦେଇଛି । ଏଇ ପନ୍ଥର ଦିନ ତଳେ ତ ଏକ ପୃଥିବୀ ବିଜ୍ଞାନ ପତ୍ରିକାରେ ବାହାରିଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ମହୁଫେଣା ସଂଖ୍ୟା କମି ଗଲାରୁ ଘବେଷଣା କରି ଦେଖାଗଲା ଯେ ଲୋକେ କୁକୁର ସଂଖ୍ୟା ବଢାଇବାରୁ ଏପରି ହେଲା ।

- କେମିତି ।

- କୁକୁରମାନେ ଗାଁରୁ ବିଲେଇମାନଙ୍କୁ ନିକାଲି ଦେଲେ । ବିଲେଇ ସଂଖ୍ୟା କମିବାରୁ ମୂଷା ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ । ମୂଷାମାନେ ମହୁଫେଣା ନଷ୍ଟ କରିବାରୁ ମହୁମାଛିମାନେ ସେ ଗାଁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ସାପ ମାରିବାକୁ ମନା କରି ଦେଇଥିଲେ ଏଇଥୁ ପାଇଁ କେବଳ ଯେ ସାପ ସଂଖ୍ୟା କମିଲେ ମୂଷା ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ପନ୍ତିପରିବା ବରିଚା ନଷ୍ଟ କରିବେ ।

- ହାଁରେ ପୁଅ, ଏ ବିଶ୍ଵରେ କାହା ସହିତ କାହାର କି ସଂଯୋଗ ଅଛି କିଏ କହି ପାରିବ । ଯେଉଁ ସଂଯୋଗ ସୂତ୍ରରେ ସମସ୍ତେ ଗୁର୍ବା ସେ ସୂତ୍ରଟି ଧରିବାକୁ ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ କୁହ, ସାହିତ୍ୟ କୁହ ଭାରି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କଥାଗା ହେଉଛି, ସେ ସୂତ୍ରଟି ପ୍ରେମର ନା ହିଁସାର, ନା ବାହାରକୁ ହିଁସାର ଦିଶୁଥିଲେ ବି ଭିତରେ ପ୍ରେମର ।

- ସେ ଯାହା ହେଉ, ଏଇ ଜାତିର ମୂଷା ଯେମିତି ସାହସୀ ସେମିତି ବୁଦ୍ଧିଆ ଓ ଆକ୍ରମଣଶୀଳ । ତା' ବସା ଆମ ଘର ପାଖେ କେଉଁଠି ଥିବ ଭାବିତ କି ବାପା । ଏମାନେ ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଜାଗାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ଥାନ୍ତି । ସେଠୁ ସୁଡଙ୍ଗ କରିଥାନ୍ତି ଖାଦ୍ୟ ଜାଗାକୁ । ଘରର ଉଠା କାନ୍ଦି ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ ସବୁ ଫୁଟାଇ ପାରନ୍ତି ଏମାନେ ।

ବିଜ୍ୟ ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ଶୁଣୁଥାନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳେ ଅନୁପମା ତାଙ୍କ କାନେ କାନେ କହିଲେ : ଚୁନା (ବିଜ୍ୟଙ୍କ ମଣ୍ଡିଆ ପୁଅ) ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର । ବିଜ୍ଞାନ ତାହାର ଅତି ପ୍ରିୟ ବିଷୟ) ତା ବହି ମେଲାଇ ପଡ଼ୁଛି ତମଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବ ବୋଲି । ତମେ ସୁନା କଥା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ପାଇଛ ବୋଲି ତା ମନଟି ପିକା ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ଟାଉଟାଉ ହେଉଛି ତମଙ୍କୁ କିଛି କହିବା ପାଇଁ ତାକୁ ତାକି ପଚାର ।

ବିଜ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଖୁସ୍ତା ହେଲେ । ଟିକିଏ ଗର୍ବ ବି ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ପୁଅମାନେ ତାଙ୍କ ସେହି ପାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି କଥା ନେଇ ଦି'ଜଣକ ଭିତରେ ଅସ୍ଥାଈୟକର ପ୍ରତିଦ୍ଵିତୀ ଯୋଗୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ବାହିଆପିଚା କଥା ଭାବି ତାଙ୍କ ମନ ଦବି ବି ଗଲା । ସେଇ ସୂତ୍ରରେ ନିଜ ଭିତରେ ଶର୍ଷାକୁ ଦେଖି ଆମ-ଧୂରାର ବି ଉପୁଜିଲା ।

ଉଦୟ ଭାବରେ ଭାବିଲେ, କିଏ କଥଣ କରିବ । ମନ ଭିତରେ ସେତ କେଉଁଠି ଥାଏ, ମୁଣ୍ଡ ଟେକି କୁହେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘଣା କର । ଘଣାର ଅଦ୍ଭୁତ ମାଦକତା ଓ ଉରେଜନା ମନକୁ ମୁଗଧ ଓ ଆଛନ୍ତି କରିଦିଏ । ଏଇ ପଚନଶୀଳ ସହଜଦାହ୍ୟ ଦେହଟାକୁ ସୁଖରେ ରଖିବାକୁ ମଣିଷ ଯେମିତି ବ୍ୟାକୁଳ ଟିକେ ସେହୁ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାକୁ ସେମିତି କାଙ୍ଗାଳ । ଟିକେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇବାକୁ ଉତ୍ସବିକଳ । ସମସ୍ତେ କହନ୍ତୁ ମୁଁ ନ ହେଲେ ତଳିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ଅତି ଶୀଘ୍ର ଏଇ କାଙ୍ଗାଳପଣିଆ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇବାର ବୀରସ ଲାକସାର ବୃପନେଇ ମଣିଷଙ୍କୁ କେଡ଼େ କୁର ନିର୍ମମ ନୃଶଂଖ କରି ଦିଏଟି । ମଣିଷ ପାଇଲ ବନିଯାଏ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ । ଭାବେ ସେଇ ଏକା ପ୍ରଧାନ ହୋଇ ରହିବ । ଅନ୍ୟ କେହି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲେ ତାକୁ ଅସହ୍ୟ ଲାଗେ । ତା' ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଲେ ତ କଥା ନାହିଁ । ତା ମନ ଭିତରେ ଗଢ଼ିଉଠେ ଭୀଷଣ ଚକ୍ରାନ୍ତ । ସବୁବେଳେ ଷଡ଼ୟତ କେମିତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବି । ସେ ଚାଲିଗଲାବେଳେ ସମସ୍ତେ କୁର୍ରିସ କରୁଛନ୍ତି, ଆଶ୍ରୟ ହୋଇ ତାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଏହି ଦିବାସ୍ଵପ୍ନୀ ଯେଉଁ ମାନସିକ ଉରେଜନା ସୁଷ୍ଠିକରେ ତାହାର୍ହ ହୁଏ ତା'ର କର୍ମପ୍ରେରଣା ଏବଂ ଏଇ ପ୍ରେରଣାରୁ ଜାତ ହୁଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ସେହୁ, ଦୟା ଯାହା ମିଥ୍ୟା ହେଲେହେଁ ସତ୍ୟ ଭଳି ଜଣା ପଡ଼େ । ପୁଣି କୁସାରଚନାଠାରୁ ହତ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନା ଘୋର କୁକର୍ମ ଏ ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ଟାଣି ନିଏ । ଅଥଚ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଏ ସବୁ ମୂଳରେ ଅଛି ସେଇ ଦୟନୀୟ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମୁଁ କେମିତି ନିରାପଦରେ ବଞ୍ଚି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟ ଆନ୍ତୁଗତ୍ୟ ନିଷ୍ଠିତ ଭାବରେ ପାଉଥିବି । ଏଇଥିପାଇଁ କେବଳ ସେ ଅନ୍ୟର ସୁଖ, ଯଶ, ପ୍ରତିପରି, ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିଲେ ବା ଦେଖିଲେ ନିଜର ନିରାପଦ ପ୍ରତି ପ୍ରତି ବିପଦ ଆସିଗଲା ଭାବି ବିକଳ ହୋଇ ଯାହା ତାହା କରି ପକାଏ । ନିଜର ନିରାପଦା ପାଇଁ ସେ ଧନ, ମାନ, ପ୍ରତିପରି ଓ ଅନ୍ୟଠାରୁ ସେହୁ ବୃଦ୍ଧି କରି ଅନ୍ୟକୁ କବଳିତ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରୋକ୍ଷରେ ମାଗୁଣି କରୁଥାଏ, ଏକା ମୋତେଇ ଟେକ । ଅଥଚ ସାମାନ୍ୟ ଅର୍ଥନାତିକୁ ସତ୍ୟଟା ସେ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ ଯେ ସମସ୍ତେ ନିରାପଦରେ ସୁଖରେ ରହିଲେ ଯାଇଁ ତାର ଭୀବନ ନିରାପଦ ଓ ସୁଖମୟ ହେବ । ନ ହେଲେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦୁଃଖହୀଁ ହେବ ତାହାର ବିପଦ । ତାହାର ଯେତେ ଧନ, ମାନ, ପ୍ରତିପରି ଆଉ ପଛକେ ମନ ଏକଥା ବୁଝୁନାହିଁ । କି ଯନ୍ତ୍ରଣା । କି ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ବିଜୟ ସତ୍କୁ ସତ ଛାତି ଭିତରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କରି ଆଉସିଲେ । ଗୋଟାଏ ଅନ୍ତାରିଆ ରହିରିଆ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋମଶ ବୁଦ୍ଧିଆଶୀ କଙ୍କଡ଼ାବିଶା ସାଲୁ ସାଲୁ କୁଅ ଭିତରେ ଯେମିତି ସେ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହୁ ବାହାରି ଆଉ ଯେମିତି ସେ ବାହାର

ଦୁନିଆ ମଣିଷ ଗଛବୁଦ୍ଧ ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ । କେହି ବି ଜାଣି ପାରିବେ ନାହିଁ ସେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ କୁଅ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ମଣିଷ ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିଷ୍ଟାର କରିବାକୁ ସେ ବ୍ୟାକୁଳ ତାକୁଇ ହାତଯୋଡ଼ି ‘ତହୁଁ ସେ ବୋଲାଇ ଗୋସାଇଁ, ଉଠି ତ ନ ପାରଇ ଯାଇ, ସେ କଥା କହଇ ମୁଁ ତୋତେ, ଏତୁ ଉଦ୍ଧାର ହେ ସଙ୍ଗାତେ’ । ମଣିଷର ଶତ ନୀଚତା ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତତା ସବେ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁଟିମାନ ତାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦୁଶିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣନ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରକାଶ ବେଶୀ ବେଶୀ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ ସେହି ମାଗୁଣ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭାରି ଉଦ୍ଧାର ଓ ଆରାମ ଲାଗିଲା ତାକୁ । ସେ ମନେ ମନେ ଚିହ୍ନକାର କରି କହିଲେ - ହେ ପୃଥବୀର ଭାଇରଭାଇମାନେ, ନିଜ ଭିତରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଭିତରେ କାମ, କ୍ଷୋଧ, ଲୋଭ, ହିଂସା, ଅହଂ ଦେଖି ଭୟ କର ନା, ଚିନ୍ତା କର ନା, ବିମର୍ଶ ହୁଅନା । ସବୁ ଦିନେ ଚାଲି ଯିବ । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ହଠାତ୍ କୌଣସି ଅଲୋକିକ ଉପାୟରେ ସେ ଯେମିତି କୁଅ ଭିତରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଛନ୍ତି । କି ଆନନ୍ଦ । କି ଆନନ୍ଦ ।

ହଠାତ୍ ଆଲୋକ ପାଇବା ଭଳି ସେ ମନେ ମନେ କହିଲେ: ଓଃ ହୋ ବୁଝିଲି । ଏଥରୁ ମୁଣ୍ଡ ପାଇବାର ଏକମାତ୍ର ବାଟ ହେଉଛି ପ୍ରେମ । ମନେ ହେଲା ସେ ପ୍ରେମ ସେ ପାଇ ସାରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ମାନବଜାତି ପଶୁପକ୍ଷୀ ଗଛବୁଦ୍ଧ ଏମିତି କି ପ୍ରତି ଧୂଳିକଣାଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଲାଗିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ପ୍ରତିବନ୍ଦି କଲେ -

‘ପଶ୍ୟାମି ଦେବାଂସ୍ତବ ଦେବ ଦେହେ ସର୍ବାଂସ୍ତଥା ବୃତ ବିଶେଷ ସଂଘାନ’

.... ଏଇଥର ବୋଧହୁଏ ମୋ ମନରୁ ସବୁ ଜିର୍ଷା ସ୍ଵାର୍ଥପରତା, ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଜସା ଗଲା । ଭାରି ସାହସ ଆସିଲା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଏକଥା ଭାବି । ନିଜକୁ ପରଶ୍ରିବାକୁ ସେ ମନେ ମନେ କହିଲେ, ଆହ୍ଲା ଦେଖେ, ମୁଁ ଅଜ୍ଞୋପସକ୍ତ ପ୍ରେମ କରୁଛି କି ନା । ମନେ ମନେ ସେ ଅକ୍ଷେତ୍ରରେ କଥା ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଗୋଟାଏ ଗୋଲ ନରମ ଧଳା ମାଂସ ପିଣ୍ଡ ସେଥରେ ତୁଳଟା ବଡ଼ ବଡ଼ କାଳିଆ ଆଖି ସବୁବେଳେ ଖୋଲା ସେ ଆଖି ସେ ଆଖିର ପଢା ନାହିଁ କି ତୋଳା ନାହିଁ ସେ ମାଂସ ପିଣ୍ଡକାରୁ ବାହାରି ଥିବା ଆତୁଟା ଲମ୍ବା ଗୋଡ଼ରେ ରହିଛି ଅସଂଖ୍ୟ୍ୟ ଶୋଷକ ଛିନ୍ଦର ଧାଢ଼ି ସେଇ ବାଟେ ଶୋଷିବା ଫଳରେ ଶିକାର ତା ଦେହରେ ଲାଖିଯାଏ, ପଇୟେ ପାରେ ନା.... ମାଂସ ପିଣ୍ଡକାଟା ଭାସି ଭାସି ଯାଉଛି, ଆଉ ଆତୁଟା ଗୋଡ଼ରେ ଆଠଦିଗକୁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଲହ ଲହ ହେଉଛନ୍ତି, ଖୋଜି ବୁନ୍ଦୁଛନ୍ତି ଶିକାର ଗୋଟାଏ ସେଥରୁ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଖିଗଲା ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆଠଟିଯାକ ତାଙ୍କ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଲା ।

ଘୁଣା ଓ ଭୟରେ ତାଙ୍କ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋମ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଗଲା । ବିଜୟ ହତାଶ ହେଲେ । ନାହିଁ, ତେବେ ହେଲା ନାହିଁ । ନଁ, ଏତେ ଦୂର ବୋଧେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ହେବ ନାହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ବାଢ଼ିଲେ ସେ କାହିଁକି ବା ଅଛୋପସ୍ଥ ପ୍ରତି ପ୍ରେମ ହୁଅଛା ଯେ । ଆଛା ଦେଖାଯାଉ, ମୁଁ ଯା'କୁ ସବୁରୁ ରିଷ୍ଟା କରେ ତା'ର ପୁଅ ଲେଖା ପଡ଼ାରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ବିଜ୍ଞାତ ହୋଇଛି ଏ କଥା ମୋତେ କେମିତି ଲାଗୁଛି । ତା'ର ବାପା ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ ମୁଁ ସେଥିରେ ସୁଖୀ ହେଉଛି କି ନା । ଭାବିଲାବେଳକୁ ଏକଥା ମନ ଭିତରେ ଖରକରି ଲାଗିଲା । କୌଣସି ମତେ ସେ ନିଜକୁ ମିଶାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ତା ବାପାର ଆନନ୍ଦ ସହିତ ନିଜକୁ । ମନ ଭିତରେ କିଏ ଯେମିତି ଏହାର ପ୍ରତିବାଦ କଲା ।

ବିଜୟ ବିମର୍ଶ ହେଲେ । ଜୟ, ସାଧାରଣ ଭାବରେ, ତତ୍ତ୍ଵରେ ଭାବିଲେ, ସର୍ବେ ସୁଖୀମୋ ଭବନ୍ତୁ କହି ବେଶ ଉଦାର ପ୍ରଶାନ୍ତ ଲାଗୁଛି ଅଥବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆସିବା ବେଳକୁ ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇ କଥା କାହିଁକି କିଏ ଯେମିତି ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରୁ କହିଲା, ସେ କି ସହଜେ ମିନିବା ଧନରେ ତାଙ୍କ ଅଳପେ ପାରିବୁ ଧରି ... । ତେବେ ? ତେବେ ନିଷୟ କମ୍ୟୁନିଜମ୍ ପାରିବ ଯିଏ କି ସମାଜରେ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତି କରି ଆର୍ଥିକ ସମତା ଆଣି, ସାମାଜିକ ଉଚ୍ଚନୀତ ରେଦଭାବ ଉଠାଇ, ଜୀବନ ଯାପନକୁ ନିରାପଦ ଓ ସୁଖମୟ କରି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ପ୍ରେମ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ କହିଲା ଏ ତ ତତ୍ତ୍ଵ । ତତ୍ତ୍ଵରେ ଯେମିତି ଦେହ ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତି କରି ମନରେ ନିର୍ବିକାରଭାବ ଓ ପ୍ରେମ ସଞ୍ଚାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ, ମନ୍ଦମୃତ, ଶବମାଂସ ଖାଇ ନିର୍ବିକାର ହେବା, ଅଧେ ତୁଳସୀ କାଠ ଓ ଅଧେ ହାଡ଼ର ଜପାମାଳାରେ ଜପକରି ସବୁ ତୁଳ୍ୟମୂଳ୍ୟ ଭାବ ଆଣିବା, ଅଥବା ବୈଷ୍ଣବ ସାଧନାରେ ନାରୀଜଳି ଶାଢ଼ୀ ଗହଣା ପିଛି ଭଗବାନ ଏକମାତ୍ର ପୁରୁଷ ଆଉ ସମସ୍ତେ ପ୍ରକୃତି ବା ନାରା ଏ ଭାବ ଆଣିବା (କାହିଁକି ନା ସବୁ ପ୍ରାଣୀ ଜାଣତରେ ବା ଅଜାଣତରେ ତାଙ୍କୁର ପାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ), ଦରିଦ୍ର ଜଳି ଜୀବନ୍ୟାପନ କରି ନୃୟନ ଭାବ ଆଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ଯେମିତି ସାହିତ୍ୟରେ ତତ୍ତ୍ଵ - ମିନି ସାହିତ୍ୟ, ଜ୍ୟାମିତିକ ସାହିତ୍ୟ (ତାଙ୍କି ମନ୍ଦ ହୀଂ କ୍ଷାଂ ଫର୍ ଆଦି ଜଳି ସାହିତ୍ୟକୁ ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରି ଅର୍ଥ ସ୍ଥୁତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା - ସାହିତ୍ୟରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଏକସପେରିମେଣ୍ଡ କଥଣ ବା), ଭାଷାରେ ତାହୁଁପ୍ରୟ ତୁର୍ବୋଧତା ଚମକପ୍ରଦ ଓ କୁଣ୍ଡ ଉପମା ପ୍ରତୀକ ରୂପକଷ୍ଟ ଆଦି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅର୍ଥାଦ ଫର୍ମ ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତି କରି ସାହିତ୍ୟକୁ ଭାବମୟ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ସେମିତି ସମାଜ ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତି କରି, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ହଣାକଟା କରି, ଅର୍ଥନୀତିକ ଓ ସାମାଜିକ ସାମ୍ୟ ଆଣି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନରେ ସାମ୍ୟ ପ୍ରତି ଆବେଗ ସୃଷ୍ଟି

କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

.... ଏଥରେ କଥଣ ହେବ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ କହିଛନ୍ତି, ତନ୍ତ୍ର ବାଟରେ ଯିବାମାନେ ପାଇଖାନା ବାଟଦେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା । ... ତା ହେଲେ ଜ୍ଵବରଦସ୍ତି କଥଣ ଆବୋ ଦରକାର ନାହିଁ ଦେହ ବାଟେ ମନକୁ ନ ଯାଇ ମନବାଟେ ଦେହକୁ ଆସିଲେ ହବ ନାହିଁକି ସେ ଚେଷ୍ଟା ତ ବୁଦ୍ଧ, ଯାଶ୍ଵ, ମହନ୍ତିଦ, ଚେତନ୍ୟ, ରାମକୃଷ୍ଣ, ଗାନ୍ଧୀଜୀ, ଶ୍ରୀଆରବିଦ, ଏମିତି କି ସ୍ୱର୍ଗଂ ଭଗବାନ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରିଛନ୍ତି ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି କି ନା ତ ସେମାନେ ବି ତ କହିଛନ୍ତି : ଦେହ ଉପରେ କିଛିଟା ଜ୍ଵବରଦସ୍ତି ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ତ ବଦଳି ନାହିଁ । ତେବେ କଥଣ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଦାବି ଓ ସ୍ଵାର୍ଥ ଜିତରେ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗୁ ଲାଗୁ ମଣିଷ ଆପଣା ଛାଁଁ ବୁଝିବ ସେ ପରମାର୍ଥ ଲାଭ ହିଁ ସ୍ଵାର୍ଥ ସିଦ୍ଧିର ଏକମାତ୍ର ଆନନ୍ଦମଯ ଓ ନିରାପଦ ବାଟ ତେବେ ମାର୍କସ କଥଣ ଠିକ୍, ଆଉ ସମସ୍ତେ ଛୁଲ କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧ ଆଦିକ ପାଇଁ ମଣିଷ କଥଣ କିଛି ବଦଳି ନାହିଁ

ବିଜୟ ଯେଉଁବାଟେ ଯାଆନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି କିଛି ବାଟ ଗଲାପରେ ଦେଖିଲେ ଅନ୍ଧରକି, ଆଉ ବାଟ ନାହିଁ । ସେତୁ ଫେରି ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟେ ରାତ୍ରା, ପୁଣି ଅନ୍ଧରକି । ବିଜୟଙ୍କୁ ଭାରି ହତାଶ ଲାଗିଲା । ବିରତ ହୋଇ ସେ କହିଲେ, ତାକୁ ଶଳା ଯେମିତି ତାକୁଛି ସେମିତି ତାକୁ ।

ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା, ଆରେ ମୁଁ କଥଣ କହିଲି ତମ କାନରେ ପଡ଼ିଲା ନା ନାହିଁ ବା । ଇଲୋ ମାଆଲୋ, ଏମିତି ବଲୁ ବଲୁ କରି କିଆଁ ତାହିଁଛ ବା । ଆରେ ମୁହଁଟା ଶେତା ଦିଶୁଛି କାହିଁକି ବା । ମୁଁ କଥଣ କରିବିଟି । ଖାଲି ଗୁଡ଼ାଏ ଚିତା କହିଛ କାହିଁକି ବା । କାମ କରିବଟି ଆଗ । ପୁଅକୁ ତାକି କହିବଟି ଯାହା କହିଲି ।

ବିଜୟଙ୍କ ସମ୍ବିଦ ଫେରି ଆସିଲା । ସେବୁ ରାବନା ଠେଲି ଦେଇ ପୁଅକୁ ତାକି କହିଲେ ଆରେ ଚାନ୍ଦା, ତୋର ପ୍ରାଣିବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ପରା ପଡ଼ା ହୁଏ । ତୁ କଥଣ ଜାଣିବୁ କହିବୁଟି ।

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନକୁ ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧସବୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲେ । ସେ ମନେ ମନେ କହିଲେ, ଅନୁପମା ଅଜାଣତରେ ଠିକ୍ କହିଟି - କିଛି କର, ଗୁଡ଼ାଏ ଯୁଦ୍ଧ କର ନା ବସି ବସି । ମାଓ-ସେ-ହୁଇ ଏଇଥିପାଇଁ ପରା ଯେ ଇଶ୍ଵେଲେକୁ ଯେଇମାନକୁ ଥରକୁ ଥର କଲାଚରେଲୁ ଗିଭୋଲୁୟଶନ ନାମରେ ଖତମ କହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ... ତୋପ ବେ ... କିନ୍ତୁ ... ତୋପ, ଫେଣେ ଯୁଦ୍ଧ ହ୍ୟାପ, ତାଧେଇ ଖରଖାର ଖ୍ୟାତ ଖ୍ୟାତ, କଥାରେ କାଟେ କଥାର ପେଞ୍ଚ ଇଏ ଇଆ କହିଛନ୍ତି, ସିଏ ତା' କହନ୍ତି ତୁ କଥଣ କହୁଛୁ

ଶୁଣେ ତା' ବେଳକୁ, 'ମୋର ହାତ ଧରି ତୁମେ ନେଇ ଚାଲ ସଖା ମୁହଁ ଯେ ପଥ
ଚିହ୍ନେ ନା' ... କିନ୍ତୁ ... ଚୋପ ... କିନ୍ତୁ ଚୋପ ... କାହିଁକି ତୁପ କରିବି ଶୁଣେ
ବୁଦ୍ଧ, ଯୀଶୁ, ମହାନ୍ଦ, ଚେତନ୍ୟ, ମାର୍କସ, ଗାନ୍ଧୀ, ମାଓସେ ହୁଙ୍କ ଭଳି ମୁଁ ବି
ଜଣେ ହ୍ୟାପ ମାଇକିନିଆ କହୁଛି କଥଣ ନା ଚିତ୍ତା କର ନା କାମ କର ... ଚିତ୍ତା
କରିବାଟା ଯେମିତି କାମ ନୁହଁ ଆଗ ତ ଚିତ୍ତା ନ ହେଲେ ହ୍ୟାପ ତୋ'ରି
ପରି ଅନ୍ଧାଧୂନ୍ତିଆ କାମ ଦିନକୁ ହଜାରେ ଥର ଆଲମାରି ଚାବି ହଜୁଛି, ଚାବି
ଖୋଜା ଚାଲିଛି, ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ଅୟଥା ଗାଳି ବରଷୁନ୍ତି ମୁଁ ଜଣେ ଚିତ୍ତାଶୀଳ
ବ୍ୟକ୍ତି ... କିନ୍ତୁ ପଶୁ ନୁହଁ କିଏ କହିଦେଲେ ବୋଲି ବେଦବାକ୍ୟ ହେଲା ନା
କଥଣ ... ଅନ୍ତରଃ ମୁଁ ମାନିବି ନାହିଁ ... ଯେ କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ର ବା ଝାନ ଶେଷ କଥା
କହିଦେଇ ପାରେନା ତା'ହେଲେ ତ ମଣିଷ ବୁଦ୍ଧିର ବିକାଶ ହୁଅତା ନାହିଁ ...
ଗୋଟାକୁ ଧରି ତାକୁହଁ ଶେଷକଥା ବୋଲି ଦଳ ଗଡ଼ି ପ୍ରଚାର କରିବା ମାନେ ନିଜର
ପ୍ରତିପରି ବିଷ୍ଟାର କରିବା ଗୀତାରେ ତ ଭଗବାନ ନିଜେ କହିଲେ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏମିତି
ଏମିତି ଲେଖା ଅଛି, ହେଲେ ତୁ ତୋ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ସବୁ ବୁଝ ... ଅନ୍ତରଃ ମୋ ମନ
ସେମିତି ତୁପ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ... ମୁଁ କାହାରି ଗୋଡ଼ାଣିଆ ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ,
ଭଗବାନଙ୍କର ବି ନୁହଁ ... ମୁଁ ... ମୁଁ ... ମୁଁ -

ବିଜୟ ସୁ ସୁ ନିଶ୍ଚାସ ମାରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇଗଲା ।
କାନ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା । ତୁଳ ରଗ ଯେମିତି ପଢୁଆଏ ଉଠୁଆଏ ଦପ ଦପ କରି ।
ତଥାପି ସେ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଆ'ଛି । ଠିକ୍ ସେ ନୁହଁ । ତାଙ୍କ ମନ ତା' ମନକୁ ମନ ଯୁଦ୍ଧ କରି
ଚାଲିଆଏ । ସେ ମନଟା, ଯେମିତି ଆଉ କାହାର । ଜବରଦସ୍ତ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ
ପଞ୍ଚ ସୂନ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିରୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥାଏ । ବିଜୟ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ତାକୁ ତଢ଼ି ପାରୁ
ନ ଥାନ୍ତି । ଛାତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ପଢୁଆଥିଲେ 'କହଇ ମନ ଆରେ ମୋ
ବୋଲ କର' ବା 'ବାଇଆ ମନଟାକୁ ତୁ ବାନ୍ଧରେ ବାତୁ' ସେତେବେଳେ ବୁଝି ପାରୁ
ନ ଥିଲେ । ନିଜ ମନକୁ ନିଜେ ମନାଇବ କଥଣ । ଭାବୁଆଥିଲେ ସେତା ଗୋଟେ ସାହିତ୍ୟକ
ଚାହୁରା । ବର୍ଷମାନ ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ବା ଅହଂକ ମନ ନିଜ ଭିତରର
ହେଲେ ବି ଭିନ୍ନ ଏକ ମନ । ବଢ଼ି ପ୍ରବଳ ଅବୋଳକରା ସେ । ତା'ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତି
ଦରକାର । ଏକଥା ବୁଝି ମଧ୍ୟ ସେ ମନକୁ ସେ ଗୋକି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନାନା ବାଗରେ
ସେ ପଞ୍ଚ ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଆଏ । ଜବରଦସ୍ତି ଦରକାର କହିଲେ ବି ସେ ମନ କହିଲା,
ହଁ ଜବରଦସ୍ତି ଦରବାର ସତ, ହେଲେ ତା ଭିତରୁ ନା ବାହାରୁ ? ପ୍ରଶ୍ନଟା ଭାରି
ଲୋଇନାୟ । ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ତା'ର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ବିଜୟ ପୁଣି ଲୋଇରେ
ପଡ଼ିଗଲେ । ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ପୁଣି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିରୁ ଗୋଳମାନିଆ

ଧରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମନଟା କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ମନ ଭିତରେ ନାନା ଯୁଦ୍ଧ କିନ୍ତୁ ତାଣ୍ଟବ ନୃତ୍ୟ କରୁଥା'ଛି । ମନ ଶାନ୍ତ ହେଲେ ସିନା ଗୀତା କହିଥିବା ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧ ପାଆନ୍ତା, କୁଶଳୀ (କଳ୍ୟାଣକର) ଭାବରେ କାମ କରନ୍ତା । ବିଜୟଙ୍କ ମନ ଖାଲି ବିତକ୍କ କରୁଥାଏ, ସବୁ କଥାକୁ ଖଣ୍ଡନ କରୁଥାଏ । ଏଣେ ବିଜୟ କିଛି ଗୋଟାଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚ ଶାନ୍ତି ପାଇବାକୁ ଛଟପଟ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ଭାଗ୍ୟକୁ ତୁନା ତାକୁ ସେ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଦ୍ଧାର କଲା । ସେ ନିଜ ବାହାବୁରି ଦେଖାଇବାକୁ ଅଧୀର ଭାବରେ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହିଲା : ବାପା, ଯେକୌଣସି ଘାନକୁ ଏ ମୃଷା କୁଦା ମାରି ଉଠିପାରେ । ହିସାବ କରି ...

ବିଜୟ ସେ କଥାକୁ କାନ ଦେଲେ ସେ ମୃଷା ବି ବଞ୍ଚିବାକୁ ବାହେଁ ... ଯାର ବି ଜୀବନ ଅଛି ... ପୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନ ମିଶି ଏକ ଅଖଣ୍ଡ ବିରାଟ ଜୀବନ ସ୍ଵାନ୍ତ୍ୟରେ ହେଉଛି ... । ବିଜୟ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ସେ ବିରାଟ ସାମନାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନିଜର ଶୁଦ୍ଧତା ଉପଲବ୍ଧ କରି ସ୍ଵେଚ୍ଛା ହେଲେ ।

ତୁନା କହି ଚାଲିଥାଏ : ହିସାବ କରି ଦେଖାଯାଇଛି ଏଇ ଜାତିର ମୃଷା ବର୍ଷକୁ ହଜାରେ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଫସଲ ନଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି । ଗବେଷଣାରେ ଜଣାଯାଇଛି, ଯଦି କେଉଁଠି ଗୋଟେମାତ୍ର ଦେଖାଗଲା ତେବେ ନିଷେ ଆଖପାଖରେ ପାଞ୍ଚଶହରୁ ହଜାରେ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ।

ବିଜୟଙ୍କୁ ଚାଁଦ କିନା ଲାଗିଲା ସେ କଥା । ସେ ଆତକିତ ହୋଇ କହିଲେ : ଇସ । ଯାକ ଦାଉରୁ ପୃଥିବୀରେ ଦୂର୍ଭକ୍ଷ ପଡ଼ିଯିବ । ମଣିଷଜାତିକୁ ଦିନେ ଧରାପୁଷ୍ଟରୁ ଲୁପ୍ତ କରିଦେବେ ଏ ଶଳେ ଅଧମ ଜୀବମାନେ ।

ଠିକ ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ନଜର ପଡ଼ିଲା ସାନ୍ତୁଷ୍ଟର କ୍ଷତ ଉପରେ । କ୍ଷତଟା ପାତି ଘା ଭଳିଆ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଜୀବନତର କଥା ଭାବି ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଆୟୁରୋଳା ସାମ୍ୟଭାବଟି କୋହ ସଞ୍ଚାର କରିଥିଲା ତାହା ଅପସରି ଯାଇ ମୃଷାଟା ଉପରେ ଘୁଣାମିଶା କ୍ରୋଧ ଜାତ ହେଲା । ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ି ସେ କହିଲେ : ଯେତିକି ଅତ୍ୟାଚାର ମୋରି ଉପରେ; କେତେ କଷ୍ଟକରି ସାମାନ୍ୟ ଛେନା ଟିକକ ପୁଅ ପାଇଁ ରଖୁଛି । ତାକୁ କେଉଁଦିନ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ବେଢ଼ି ଗଲେଣି ତ କେଉଁଦିନ ଅସରପା ମୁହଁମାରି ସାରିଲାଣି । ଶେଷକୁ ଶଳା ମୃଷାଟାଏ ନୟାନ୍ତ କରି ସାରିଲାଣି ଆମକୁ । ମାରିବି ମାରିବି, ନିଷେ ମାରିବି । ଯାକୁ ମାରିଲେ ଯାଇ ମୋ ଆମ୍ବା ତୃପ୍ତି ପାଇବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ କଟେଗୀକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ସେ ସାତଟଙ୍କା ଦେଇ କିଣି ଆଣିଲେ ଗୋଟେ ଜୀଷ୍ଣା ଜମେନ ଜତା । ଜତାର ଦୁଇ ପାଟିରେ ଦୁଇଧାଡ଼ି ଅତି ତୀଷ୍ଣ ଦାନ୍ତ ।

କର ଶିଷ୍ଟୀ ପୁଣି ଉପର ପାଟିରେ ଦୁଇଟା ବଡ଼ ବଡ଼ନାଲି ନାଲି ଆଖି, ତା' ତଳକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଚଉଡ଼ା ନାକଟାଏ ଓ ତା' ତଳେ ହଲେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗହଳିଆ ନିଶ ଆଜି ଦେଇଥିବାରୁ ଜନ୍ମଟା ଆହୁରି ସଜୀବ ଓ ଭୟକର ଦିଶୁଆଏ । ଯାହା ଦେଖି ବିଜୟ ପସଦ କରି ତାକୁ କିଣି ଆଣିଆଛି । ଦୁଇଧାଡ଼ି ଦାନ୍ତ ଚେକିଦେଲେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ପାଟି ମେଲା ହୋଇଯିବା ଭଲି ଦିଶେ । ସେ ପାଟି ଭିତରେ ଗୋଟେ ସାନ ଗିନା । ବିଜୟ ମହା ଖୁସିରେ ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ଜନ୍ମଟି କେମିତି କାମ କରେ । ଗୋଟାଏ ସାନ ଗୋଡ଼ି ଆଣି ଧୀରେ ସେ ଗିନାରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଆଖି ପିନ୍ଧୁଳାକେ ଗୋଟେ ଭୟକର କ୍ୟାଞ୍ଚକୋଞ୍ଚ ରହି ଛାଡ଼ି ଦୁଇଧାଡ଼ି ଦାନ୍ତରେ ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥିଂ ଖୁସିଯାଇ ଜାବ ପଡ଼ିଗଲା । ଦାନ୍ତକାଠି ଖୁସେ ଦୁଇଧାଡ଼ି ଦାନ୍ତଚିତରେ ରଖିଥିଲେ ଯେ ସେବା କଟି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ବିଜୟ ସରବେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, ଏଟା ସବୁରୁ ବଢ଼ିଆ ଜନ୍ମା, ବଜାରଯାକ ଖୋଜି ଆଣିଛି ।

ରାତିର ଖିଆପିଆ ସରିବା ପରେ ଜନ୍ମକୁ ରୋଷାଇଯରେ ରଖାଗଲା । ବହୁ ଆଲୋଚନା ପରେ ଛିର ହେଲା ଯେ ମୂଷାଟାର ଯେତେବେଳେ ଛେନା ଅତି ପ୍ରିୟ ଖାଦ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି, ଛେନା ହିଁ ରଖାଯିବ ଗିନାରେ । ମୂଷାଟାକୁ ଯେ ଦିନେ ପିଠା ବକଳା ଖାଇବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା ସେବାକୁ ବିଜୟ ଧର୍ବ୍ୟ ଝାନ କଲେ ନାହିଁ । ହେଲେ ଅନୁପମା ମୋନାଲିସା ଭଲି ରହସ୍ୟମନ୍ୟ ହସହସି କହିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ମନେହୁଏ, ମୂଷା ଆଉ ଛେନା ଖାଇବ ନାହିଁ । ବିଜୟ ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିରତ ହୋଇ ନିଜ ନିଷରିକୁ ହିଁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ ।

ମୂଷା ଜନ୍ମରେ ପଡ଼ି ଦିଗର ହୋଇଯାଇଛି ଆଉ ଦି' ଖୁସେଯାକ ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି । ଏ ଦୃସ୍ତିକର ଦୃଶ୍ୟ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବିଜୟଙ୍କ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସିଲା ନାହିଁ । ରାତି ତିନି ବେଳକୁ ଜନ୍ମାର ବିକଟ ରହି ଶୁଣି ସେ ‘ଜୟ ଜନ୍ମ’ ନିନାଦ କରି ଖୁସିରେ ଦୌଡ଼ିଗଲେ ରୋଷାଇ ଘରକୁ । ତାଙ୍କ ନିନାଦରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଉଠି ଦୌଡ଼ିଗଲେ ।

ସେଠି ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେଥୁରେ ସେ କାଠକି ଛିଢା ହୋଇ ରହିଲେ ଜନ୍ମାର ଜାବ ପଡ଼ିଛି ସତ । କିନ୍ତୁ ସେଥୁରେ ମୂଷା କାହିଁ ? ଗିନାର ଛେନାତକ ତଳେ ବିଶ୍ଵ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ମୂଷା ଆକ ଉପରେ ବସି କୁଟୁମ୍ବ କୁଟୁମ୍ବ କରି ପିଠା ବକଳା ଖାଉଛି ଆଉ ନିରାସତ୍ତ୍ଵ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁକୁକୁକୁ କରି ଅନାଉଚି । ଜନ୍ମଟା ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ମଲାପରି ପଡ଼ିଛି । ତା'ର ଆଖି ଦି'ଟା ମନେ ହେଲା ଭୟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଯାଇ ମୂଷାଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଛି । ଏତେବେଳେ ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ହ୍ୟାପ ଶିଷ୍ଟୀ ଅବାନ୍ତର

ଭାବରେ ସେମିତି ଆକିଛି ଦେଖ ଯେ, କଥଣ ନା ଗରାଖକୁ ୦କିବା ପାଇଁ । ଭାରି ରାଗ ହେଲା ଜନ୍ମ ଉପରେ । ଅସହ୍ୟ କ୍ରୋଧରେ ଜନ୍ମକୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗୋଇଠାଏ ମାରି ସେ ଗୋଟାଏ ବାଲିଟି କେବି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ ମୁଷ୍ଠା ଉପରକୁ । ମୁଷ୍ଠା କୁଦାମାରି ପଳାଇଲା । ବାଲିଟି ଛିଟିକି ଆସି ସାନପୁଅର କପାଳରେ ବାଜି ରତ୍ନ ଝରାଇଲା । ବିଜୟ ଅଧୀର ଭାବରେ କାହିଁ ପକାଇଲେ ।

ପୁଅର ମୁଣ୍ଡ ଧୂଆଧୋଇ ହେଲା । ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷତି । ବିଜୟ ଟିକେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ । ଜନ୍ମା କଥାଟା ତାଙ୍କୁ ଏକ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ରହସ୍ୟ ଭଲି ଜଣାଇଲା । ଜନ୍ମାର ଜାବ ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ିଛି ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ମୁଷ୍ଠା ଛେନା ଖାଇବାକୁ ଜନ୍ମା ଉପରକୁ ଉଠିଥିଲା । ତା'ହେଲେ ଛେନା ବା ନ ଖାଇଲା କାହିଁକି । ଭାବରେ ନ ପଡ଼ିଲା ବା କେମିତି । ପୁଣି ସେଇ ଅଲୋକିକ କଥା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଛୁଇଁଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ସୁନା କହିଲା: ନାହିଁ ମ ବାପା, ଏଥରେ ଆଶ୍ୱର୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ଏମିତି ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ, ଏ ଜାତିର ମୁଷ୍ଠା ଗୋଇଠା ମାରି ଜନ୍ମାର ଜାବ ପକାଇ ଦେବା ପରେ ଚିନାରୁ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ଚାଲି ଯାଉଛି । ଏମାନେ ଭାରି ବୁଝିଆ ।

- ତା' ହେଲେ ସେ ଛେନା ଖାଇଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ।

ପୁଅ କହିଲା : ସେଇଟା ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ଏତେ ଦିନ ତ ସେ ଛେନା ଖାଉଥିଲା । ଏଇ କେଉଁଦିନ ହବ ସେ ଛେନା ଛାଡ଼ି ପିଠା ବକଳା ଖାଉଛି କାହିଁକି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ବହିରେ ତ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ନାହିଁ ।

ଅନୁପମା ମୁରୁକି ହସି ବିଜୟଙ୍କ ଆଡ଼େ ତାହିଁ ପିଲାଙ୍କ ଆଖି ଏହାଇ ନିଜ ପେଟ ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇ ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା ଜଣାଇ ଦେଲା ଯେ, ମୁଷ୍ଠା ଗର୍ଭବତୀ ହୋଇଛି । କହିଲେ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଖାଲି ଟାଣ ଟାଣ ଜିନିଷ ଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଇବ । ମୁଁ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ତୁଳାମୁଣ୍ଡ ମାଟି ଖାଇ ଯାଉଥିଲି ଦେଖିନ । ସବୁ ମା ସମାନ ।

ଅନୁପମା କହିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଆଭା ଦେଖି ବିଜୟ ଥିବାକୁ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ଅବସ୍ଥାଟା କ୍ରମେ ଜଟିଲ ହୋଇଯାଉଛି । ସେ ମୁନ ଭାବରେ ହସି କହିଲେ : ତା' ହେଲେ ଯେ ମୁଷ୍ଠା ନୁହେଁ, ମୁଷ୍ଠୀ । ଆମ ମୁଷ୍ଠୀ ମା' ହେବାକୁ ଯାଉଛି ତେବେ ।

ତାଙ୍କ ସାହିର ବୁଲା କୁତୀର ମା' ହେବାବେଳର ସବୁ କଥା ତାଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଗର୍ଭବତୀ ହେବାରୁ ଅନୁପମା ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଭବ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିଲେ । ଠିକ୍ ଖାଇବାବେଳକୁ ସେ ଦୁଆର ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କୁଁ କୁଁ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଛାଡ଼େ । ଅନୁପମା ଭାତ ଖୋଇଦେଇ ଆସନ୍ତି । ଖାଇସାରି ସେ ଚାଲିଯାଏ । ଏମିତି ସେ ନିଜ

କୁକୁର ଭଳି ହୋଇଗଲା । ପିଲାଏ ତା ନାଁ ରଖିଲେ କାଳୀ । ପିଲାଏ ‘କାଳୀ କାଳୀ’ ତାକିଲେ ସେ ଯେଉଁଠି ଥାଉ ଦୌଡ଼ିଆସି ଗୋଡ଼ତଳେ ଲୋଟିଯାଏ । କିଛିଦିନ ପରେ ତା’ର ଛୁଆ ହେଲେ । ଛୁଆକୁ ଘର ସାମନା ଗୋଟାଏ ସାନ ପୋଲତଳେ ଲୁଚାଇ ରଖି ସେ ଭିନ ଜାଗାରେ ରହେ । ଠିକ ସମୟରେ ଦିନକୁ ପାଞ୍ଚଥର ସେ ପୋଲ ପାଖକୁ ଆସି କୁଁ କୁଁ କରି ତାକେ । ଛୁଆଗୁଡ଼ାକ ଗୁଲୁଗୁଲୁ ହୋଇ ପୋଲତଳୁ ବାହାରି ଆସି ମା ପହାରେ ସିଲାଇ ହୋଇଯିବା ଭଳି ଲାଗିଯାଇ ଚଁ ଚଁ ଦୂଧ ପିଇଯାଆନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପରେ ମା ସେମାନଙ୍କୁ ୩୦ଲି ପଳାଇଯାଏ । ଛୁଆଏ ଗୁଲୁଗୁଲୁ ହୋଇ ଫେରିଯାଆନ୍ତି ପୋଲତଳକୁ । ଛୁଆଏ ଚିକିଏ ବଡ଼ ହେଲେ । ଅନ୍ୟ ଖାଇବା ପଦାର୍ଥ ଖାଇ ଶିଖିଲେ । ମା ଶିଖାଇଦେଲା । ଏଥର କିନ୍ତୁ ଅନୁପମା ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ କାଳୀ ଖାଏ ନି; ପିଲାଙ୍କୁ ତା’ର ତାକି ଦିଏ । ପିଲାଏ ତା’ର ଭାତକୁ ବେଢ଼ିଯାଆନ୍ତି । କାଳୀ ଅଛ ଦୂରରେ ଜଗି ବସି ରହେ ।

ସେ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ବିଜୟକ ମନେ ହେଲା ସେ ଯେମିତି ଏକ ମହାସାଗରରେ ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି । ଅଳକୁଳ ପାଉନାହାନ୍ତି । ଏତେ ଜୀବ ଅଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ଭାବିଲେ ତ ନିଜ ରକ୍ଷଣ ଅସମ୍ଭବ । ନିଜ ସ୍ଵାର୍ଥ ଗୋଟାଏ ସ୍ଵର୍ଗ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାଟ ଦେଖାଏ । ସ୍ଵାର୍ଥ ଗୋଟାଏ ବେଶ ଶକ୍ତ ଖୁଣ୍ଡି, ଯାହାକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଲେ ମଣିଷଙ୍କୁ ବେଶ ନିର୍ମିତ ଲାଗେ । ସେ ଖୁଣ୍ଡି ଛାଡ଼ିଲେ ତ ମହାସାଗର । କେଉଁ ସାହସରେ ସେ ମହାସାଗରକୁ ସେ ଖାସ ଦେବ ଯେ । କଥଣ ଅଛି ତାର ସମ୍ବଲ । କେମିତି ବା ମହାପୁରୁଷମାନେ ସେଇ ମହାସାଗରକୁ ସବୁଠାରୁ ନିର୍ମିତ ନିର୍ମିତ ଆନନ୍ଦମୟ ଭାବନ୍ତି କେଜାଣି ।

ତହୁଁ ସେ ନିଜ କ୍ରୋଧକୁ ପୁଣି ଜଗାଇଲେ । ... ପୁଅ କହିବା ଅନୁସାରେ ଆଖପାଖରେ ତ ହଜାର ଯାଏଁ ମୂଷା ଅଛନ୍ତି । ସେଥରୁ ମାର ମୂଷା ତ ନିଷେ ଶତକଢ଼ା ନବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଷା ଯଦି ... ହରରେ ପୁଅ, ଏ ମୂଷାଙ୍କ ଛୁଆ ଦେବା ଶକ୍ତ କେତେ ବା ...

ଗୁନା ଚଚକିନା ମୁଖସ୍ତ କଲାଭଳି କହିଗଲା : ଏମାନେ ବର୍ଷକୁ ପାଞ୍ଚଥର ଗର୍ଭବତୀ ହୁଆନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ହାରାହାରି ଆଠୋଟି ଛୁଆ ଦିଅନ୍ତି । ମାରଛୁଆଏ ଛ’ମାସର ହେବା ବେଳକୁ ଗର୍ଭବତୀ ହେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ବିଜୟକ ଆଖି ଆତକରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । କ୍ରୋଧ ଚରମ ସୀମା ଛୁଇଁଲା । ନିଃଶ୍ଵାସ ଖର ହେଲା । ଦାତମାନ କଢ଼ିମଢ଼ି ହେଲା । ... ଯେ ମୂଷାର ହ୍ୟାପ ବର୍ଷକେ ହେବେ ଚାଲିଶ ଛୁଆ ... ଆଖପାଖରେ ଅତିଥି ନଅଶହ ମୂଷା । ଏମାନେ

ବର୍ଷକେ ଦେବେ ନଅଶହ ଗୁଣିତକ ଚାଲିଶ ନଉକେ ଛତିଶ ... ଛତିଶ କଥଣ ବା, ତିନିଶହ ଷାଠିଏ ... ଆଗରୁ କେଇଚା ଶୂନ ଥିଲା ବା - ଧ୍ୟେଦତେରି ... ହେ ଏ ଆଣିବୁଚି ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ଆଉ କଳମ ... ଛ୍ୟା ଛ୍ୟା ... ମୁହଁରେ ମୁହଁରେ ଅଙ୍ଗଟା ହୋଇଗଲେ କଥଣ ବା କ୍ଷତି ହୁଅନ୍ତା, ଭଗବାନ ଆପଣଙ୍କର କିଛି କଥଣ ସହଜରେ ପାଇବି ନାହିଁ ମୁଁ ... ଏମିତି ନିୟମ ଯେ ସାମାନ୍ୟ କଥାପାଇଁ ପରିଶ୍ରମ ... ମୋରି ବେଳକୁ ସବୁ ନିୟମ କଢାକଢି - ମୋତେ ଗରିବ ପାଇଲେ ବୋଲି ନା କଥଣ ... ଏମିତି କଥଣ କାମ କରାନ୍ତି ...

ଚୁନା କହିଲା, ବର୍ଷକେ ହେବେ ଛତିଶ ହଜାର ଛୁଆ ।

ଛତିଶ ହଜାର ... ଛି...ତି...ଶି...ହଜାର । ଏମାନେ ପୁଣି ମାତ୍ର ଛ' ମାସରେ ରର୍ବତୀ ହେବେ । ଛତିଶହଜାର ଗୁଣିତକ ଚାଲିଶ ...

ଅଙ୍ଗଟା ମନରେ ମନରେ କଷିବାକୁ ଆତକିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗୁଣଫଳର ସଂଖ୍ୟା ଅନୁମାନ କରି ସେ ଶିହରି ଉଠିଲେ ଆତକରେ । ଏମାନେ ଯେ ହଜାରେ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆହାର ଆମ ମୁହଁରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଛଢାଇ ନେଉଛନ୍ତି ଏଥରେ ଆଉ ସନ୍ଦେହ କଥଣ ... ଆହା, କେତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଆମେ ଉପାଦନ କରୁଛୁ, ଆଉ ଏମାନେ ମାଗଣା ମାଗଣା ମାରି ନେଉଛନ୍ତି ... ମୋ ଗୋଗଣା ପୁଅର ଛେନାଟିକକ ବି ଖାଇଯାଉଛି... ଏମାନକୁ ଦୟାମାୟା ନାହିଁ - ପୁଥୁବୀୟାକ ଅଭିଯାନ ଚାଲିଛି ଏକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ... ମୁଁ କାହିଁକି ସେଥିରେ ସହଯୋଗ ନ କରି ଅଖଣ୍ଡ ଜୀବନ ପ୍ରବାହ କଥା ଭାବୁଛି ବସି...

ସେ ଦାତ କଢମଡ଼ କରି ଘୋଷଣା କଲେ, ଯଦି ଜନ୍ମାରେ ନ ମଲା ତେବେ ବିଷ ଦେଇ ମାରିବି । ମୁଁ ଆଜି କିଣି ଆଣିବି ସବୁତୁ କଢା ମୃଷ୍ଟାମରା ବିଷ ।

ବିଷ କିଣାହେଲା । ରାତିରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଟାଣ ଟାଣ ପିଠା ବକଳାରେ ବିଷ ମାଞ୍ଚି ରଖି ଦିଆଗଲା । ପରଦିନ ସକାଳେ କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ବିଷମଖା ପିଠା ସେମିତି ରହିଛି । ମୃଷ୍ଟା ପିଠା ପାଛିଆରୁ ଅନ୍ୟ ପିଠାର ବକଳା ଖାଇଛି । ସୁନା କହିଲା : ମୁଁ କହୁ ନ ଥିଲି ବାପା, ଏମାନେ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିଆ । କେଉଁ ଘରର କେଉଁ ଖାଦ୍ୟର କି ପ୍ରକାର ଗନ୍ଧ ଏମାନେ ଜାଣି ରଖନ୍ତି ପ୍ରଥମେ । ଟିକିଏ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଗନ୍ଧ ବାରିଲେ ଛୁଇଁବେ ନାହିଁ ପରା ।

ବିଜୟକୁ ବଡ଼ ଆଖ୍ୟାୟ୍ୟ ଲାଗିଲା । ... ଗୋଟିଏ ମୃଷ୍ଟା ଦେଖ ଯେ ନୟାତ କରି ସାରିଲାଣି ଆମକୁ । ଯାହା ବା ପିଠା ଖାଇଥିଲା ବର୍ଷମାନ ଝିଅର ଦାମିକା ଶାଢ଼ୀ ଦି'ଚା, ଅନୁପମାର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସିନ୍ଧୁରରେ ତିଆରି ଆଣି, ଚମଡ଼ା ସୁରକ୍ଷେ କାଟି ନାରଖାର

କରି ସାରିଲାଣି । ଅନୁପମା କହୁଛି ‘କଥଣ ନା, ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମିତି ହେବ । ମାରିବି ମାରିବି ମାରିବି ।

ସେଇଠୁ ବିଜୟ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଲେ କେଉଁବାଟେ ମୂଷୀ ଘର ଭିତରକୁ ପଶୁଛି । ଦେଖିଲେ ରୋଷାଇଯରର କାଠଗଦା ତଳେ କାନ୍ଦସନ୍ଧିକୁ ତିନୋଟି ଗାତ । ‘ମିତ୍ରଲାଭ’ ଗଞ୍ଜରେ ହିରଣ୍ୟକ ନାମ ମୂଷିକରାଇ କଥା ପଡ଼ିବା ବେଳେ ମୂଷାର ତୁଳି ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଆମୋଦ ଲାଗିଥିଲା ଯେ, ସେ ମୂଷା ତୁଳିତକୁ ଉପରକୁ ଶହେଟି ଦ୍ୱାର ଫୁଟାଇଥାଏ, ଯେମିତି ଶତ୍ରୁ ଗୋଟେ ବାଟେ ପଶିଲେ ସେ ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ପନାଇବ ଆଉ ଶତ୍ରୁ ବି ଗୋଲକିଧୟାରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେବ । ବର୍ଷମାନ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଘରେ ସେ କଥା ଦେଖି ତାଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମ ଜଳିଗଲା । ସେଦିନ ସେ କଟେରୀରୁ ଛୁଟି ନେଇ ଦିନଯାକ ଲାଗି ସେ ଗାଡ଼ମାନଙ୍କରେ ବିଷ ଦେଇ ଇଚାଗୋଡ଼ି ହୃଦୟ ଭଲକରି ବୁଝିଦେଲେ । ରାତିରେ ଅନ୍ୟ ସବୁ ନଳା ବି ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଛେଲା । ତଥାପି ରାତିରେ ଖଡ଼ଖଡ଼ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦଉଢ଼ି ଯାଇ ଦେଖନ୍ତି ତ ମୂଷୀ ପାଇଖାନାର ବେସିନ୍ କଣାବାଟେ ପନାଇଲା । ପନାଇଲାବେଳେ ବୁଲି ପଡ଼ି ମୁହଁକୁ ଟିକେ ବାହାର କରି ବିଜୟଙ୍କ ଆଡ଼େ ନାକ ଫୁଲାଇ କିଛିଷଣ ତାହିଁ ଉଭାନ ହୋଇଗଲା ।

ପରଦିନ କଟେରୀରୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ବିଜୟ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ପୋଷା ବିଲେଇ ଆଣିଲେ । ବର୍ଷବୋଧର ‘ଅଇଲାଣି ବିଲେଇ, ମୂଷାଯିବ ପନାଇ’କୁ ସେ ବେଦବାକ୍ୟ ଭଲି ଧରି ନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାତିରେ ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେ ଉପ୍ରେସ୍‌ରୁତ ହୋଇଗଲେ । ଦେଖିଲେ, ରୋଷାଇ ଘରେ ଥାକ ଉପରେ ଚଢ଼ି ବିଲେଇ ଛେନା ଖାଉଛି - ଆଉ କିଛି ଦୂରରେ ମୂଷୀ ବସି ପିଠା ଖାଉଛି । ଦିହଁ ପରସ୍ପରକୁ ମଣିରେ ମଣିରେ ଅନାଇଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ଯେମିତି ଖାଉ ଖାଉ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଉଛନ୍ତି । କିମାଘ୍ୟୟମ ଅତ୍ୟପରମ ।

ତୁନା ଶୁଣି କହିଲା : ବାପା, ବାଘ, ସିଂହ, ବିଲେଇ ଆଦି ଜନ୍ମରୁ ଶିକାରୀ ନଥାନ୍ତି । ‘ହୁଆକୁ ମା’ ଶିକାର ନ ଶିଖାଇଲେ ସେମାନେ ଶିକାର କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ମୂଷା ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ।

ବିଜୟ ଅଭିଭୂତ ହେଲେ । କି ବିଚିତ୍ର ଏ ମା ରୂପିଣୀ ପ୍ରକୃତି । କାଳୀ କୁତା କଥା ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛିଦିନ ତଳେ ତା’ର ଏକ ବିଚିତ୍ର କଥା ଦେଖି ଘୁଣାରେ ଶିହରି ଉଠିଥିଲେ । କାଳୀ ତା’ର ବର୍ଷକର ପୁଅକୁ ରମଣ କରିବାକୁ ଉରେଜିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ପୁଅ କାଳୀ ଉପରକୁ ଉଠିବାମାତ୍ରେ କାଳୀ ପନାଇଲା । କି ଭୟକର ଏ ପ୍ରକୃତି । କି ଭୟକର । ବିଜୟଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଦେଖିଥିବା ଏକ ସାକ୍ଷାତ ଦୃଶ୍ୟ ବା ଭିଜନ୍ । ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସେ ଗଙ୍ଗାକୁଳରେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ଦେଖିଲେ ଗଙ୍ଗା

ତିତରୁ ଗୋଟିଏ ଅତି ସୁହରା ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ କୁଳକୁ ଉଠି ଆସିଲା । ତା' କୋଳରେ ଗୋଟିଏ ଦେବୋପମ ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଶିଶୁ । କିଛିକଣ ଧରି ସେ ଯୁବତୀ ତା' ଛୁଆଟିକୁ ଅନେକ ଗେହ୍ନ୍ତି କଲା । ତା'ପରେ ଅଞ୍ଚାରୁ ଗୋଟାଏ ଛୁରା ବାହାର କରି ଶିଶୁଟିର ଛାତିରେ ଭୂଷି ଦେଇ ଶିଶୁକୁ ଗଜାରେ ପକାଇ ଦେଲା ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଓ ଖିଲିଖିଲି ହସି ଚାଲିଗଲା ସେ ଗଜା ତିତରକୁ ।

ବିଜୟ ମନେ ମନେ ଆବୁଦ୍ଧି କଲେ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କ କବିତା ତୁମର ବିଷ୍ଟୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ ରଖିଛ ଆକୀର୍ଣ୍ଣ କରି ବିଚିତ୍ର ଛଳନା ଜାଲେ, ହେ ଛଳନାମୟୀ । ବିଜୟଙ୍କ ମନ ହତାଶା ମିଶ୍ରିତ ଉଦାସ ଭାବରେ ଭରିଗଲା । ମୃଷ୍ଟୀକୁ ମାରିବା ସଂକଷ୍ଟ ସେ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ବିଲେଇ ଫେରାଇ ଦେଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ କଲେ ଗୋଟାଏ ଜାଲି ଆଲମାରି ଆଣିବେ ଆଜି, ଆଉ ସେଥୁରେ ସବୁ ଖାଇବା ଛିନିଷ ରଖାଯିବ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ମୃଷ୍ଟୀ ଛୁଆ ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ସାବଧାନରେ ରଖିବେ ।

ସାନ୍ତୁଷ୍ଟ କୁନା ତା'ପରେ ଦିନେ ଦୌଡ଼ି ଆସି କହିଲା : ବାପା ଚଞ୍ଚଳୀ ଛୁଆ ଦେଇ ସାରିଲାଣି ।

ବିଜୟ ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ : ଚଞ୍ଚଳୀ ପୁଣି କିଏ ରେ ?

କୁନା କହିଲା : ଆମ ମୃଷ୍ଟୀ ନାଁ ମୁଁ ଦେଇଛି ଚଞ୍ଚଳୀ ।

ମୃଷ୍ଟୀକୁ ବାରିବାକୁ ଯାଇ ତା ବିଷୟରେ, ମୃଷ୍ଟା ଜାତି ବିଷୟରେ ପୁଣି ନାନା କଥା ବିଷୟରେ ଏତେ କଥା ଜାଣି ସାରିଲେଣି ଯେ ମୃଷ୍ଟୀ ଉପରେ ଅଜାଣତରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟାଏ ମାୟା ଲାଗି ସାରିଆଏ । ସେଥୁରେ ପୁଣି ତା'ର ଗୋଟାଏ ନାମକରଣ ହେଲାପରେ ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କଲେ ସେ ଯେମିତି ଏ ପରିବାରରେ ଜଣେ । ବିଜୟ ଆସୁଥରେ ପଚାରିଲେ : କଉଠି ଛୁଆ ଦେଇଛି ରେ ?

କୁନା କହିଲା : ଆପଣଙ୍କ ଯେଉଁ ଛିଣ୍ଡା କୋଟଚା ଅଲଗୁଣିରେ ଚଙ୍ଗା ହୋଇ ରହିଥାଏ ନା ତା'ର ପାକିଟିରେ । ଗୋଟାଏ ଚେଁ ଚେଁ ଶବ ଶୁଣି ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଦେଖିଲି ସେ ସେ ପାକିଟିରେ ନାଲି ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ କେତୋଟି ଛୁଆ ।

ସମସ୍ତେ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଦେଖିଲେ ସେ ଦୃଶ୍ୟ । ସେଇତୁ ଠିକ୍ କଲେ ଯେ ଚଞ୍ଚଳୀ ରାତିରେ ଆସିଲେ ତା' ଛୁଆ ପାଖକୁ ତ ନିଷୟ ଆସିବ ସେତିକିବେଳେ ତାକୁ ପାକିଟି ଭିତରେ ଚାପିଧରି ଛୁଆ ସହିତ ଗୋଟେ ପିଞ୍ଜରାରେ ରଖାଯିବ । ଗୋଟେ ପିଞ୍ଜରା ବି କିଣା ହୋଇ ଆସିଲା ।

ସେ ରାତିରେ ଗାଧୋଇବା ଘରଜିତରୁ ଗୋଟାଏ ଭୟକର ସଁ ସଁ ଶବ ଶୁଣି ବିଜୟ ଯାଇ ଦେଖନ୍ତି ତ ଘରେ ଗୋଟାଏ ତମଣା ସାପ ମୁଣ୍ଡ ଚେକି ଗର୍ଜନ କରୁଛି । ଆଉ ଚଞ୍ଚଳୀ ତା' ସାମନାରେ ପ୍ଲିର ହୋଇ ବସି ଥରୁଛି । ବେଶ ଲମ୍ବା ସାପଟାଏ । ତା' ଦେହର ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ସୁଦର ଚିତ୍ରଣ ତାକୁ ଯେମିତି ଆହୁରି ଭୟକର କରି ଦେଉଥାଏ । ଆକୁଆରେ ସେ ଚିତ୍ରାଳନ ଚକଚକ ଦିଶୁଆଏ । ସାପଟା ଧୀରେ ଧୀରେ ତା ଦେହଟାକୁ ତରଙ୍ଗାୟିତ କରୁଥାଏ । ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେମିତି ଉଲ୍ଲାସରେ ସେ ଫୁଲି ଫୁଲି ଉଠିବି । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ତା'ର ଦିପାଳିଆ ଜିଭଟାକୁ ସେ ଲହ ଲହ କରୁଥାଏ । ପ୍ଲିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଚାର୍ହିଥାଏ ମୂଷାଆଡ଼େ । ମନେ ମନେ ସେ ଯେମିତି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣାଉ ଥାଏ, ଧନ୍ୟ ବିଧାତା ଅତୁ ତୁହି, ତୋ ବିନ୍ଦୁ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ର୍ମୀ ନାହିଁ । ତିନିଦିନର ଉପାସକୁ ଆହାର ଦେଲୁ ଯେ ଆମକୁ ।

ପିଲାଏ ହୁମୁହୁମୁ ହେଉଥାନ୍ତି ସାପଟାକୁ ମାରିଦେବାକୁ; କିନ୍ତୁ ତା' ପାଖକୁ ଯିବାକୁ କେହି ସାହସ କରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ବିଜୟକୁ ଅଥୟ କରୁଥାନ୍ତି ସାପଟାକୁ ବାଡ଼େଇ ମାରିଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସାନପୁଅ ଆଖିରେ ପାଣି ।

ବିଜୟ ପ୍ରମୀଳ୍ଲତ ହୋଇ ଭାବୁଆନ୍ତି କଅଣ କରିବେ । ମହାରାଜତର ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗ ତାକୁ ଆଲୋଢ଼ିତ କରୁଥାଏ । ଦୁଇଜଣ ମହାତପା ଯୋଗୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତପଃ-ପ୍ରୁତ୍ରାବ ଏଡ଼େ ପ୍ରକଳ୍ପର ଯେ ଗାଧୋଇ ଆସି ସେମାନେ ଓଦା ଲୁଗା ଶୂନ୍ୟରେ ଟାଙ୍ଗି ଦେଉଥିଲେ ଶୁଣିବା ପାଇଁ । ଲୁଗା ପଡ଼ିଯାଉ ନଥିଲା । ଦିନେ ସେମାନେ ସେମିତି ଲୁଗା ଶୁଣାଇ ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ବସିଛନ୍ତି, ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ସାମନାରେ ଗୋଟିଏ ବିଲେଇ ଗୋଟିଏ ମୂଷାକୁ ମାଡ଼ି ବସିଲା । ପ୍ରଥମ ଯୋଗୀଟି ଏଥରେ ବ୍ୟଥତ ହୋଇ ବିଲେଇ ପାଖରୁ ମୂଷାକୁ ମୁକୁଳାଇ ଦେଲେ । ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ତପଃପ୍ରୁତ୍ରାବ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାକୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ତାଙ୍କ ଲୁଗା ଖସି ତଙ୍କେ ପଡ଼ିଗଲା । ଅନ୍ୟ ଯୋଗୀଟି ଜାବିଲେ, ବିଲେଇଟିକୁ ତା'ର ପ୍ରକୃତି ଦର ଖାଦ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ଅନ୍ୟାୟ ହେଲା । ତେଣୁ ସେ ମୂଷାଟିକୁ ଆଣି ପୁଣି ବିଲେଇ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ଦେବାରୁ ବିଲେଇ ମାଡ଼ି ବସିଲା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଲୁଗା ବି ଖସି ପଡ଼ିଲା ।

କଅଣ କରିବେ ଭାବୁ ଭାବୁ ସାପଟା ଖପକିନା ମୂଷାକୁ ଧରି ପକାଇଲା । ତା'ର ଦେହ ଏଥର ମର୍ହା ଉଲ୍ଲାସରେ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ତରଙ୍ଗାୟିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସାପ ପାତିରିତରୁ ମୂଷାର କରୁଣ ଆର୍ଦନାଦ ଶୁଭୁଆଏ । ସତେ ଯେମିତି ସେ କହୁଆଏ - ଚାଲିଲି ମୁଁ, ମୋ ଶୁଆଏ ତମମାନଙ୍କୁ ଲାଗିଲେ ।

ସାପଟା ଚର୍କିନା ବୁଲି ପଡ଼ି ନଳାବାଟେ ପକାଇଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା । ସାନପୁଅ ତା ମା କୋଳରେ ମୁଁ ଗୁଡ଼ି କରଁ କରଁ ହୋଇ କାହି ଉଠିଲା । ସମସ୍ତେ ଦେହରେ ହାତ ବୁଲାଇ ପ୍ରବୋଧ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅନୁପମା ଆଖି ପୋଛି କହିଲେ : ହଥ, ଦୂନିଆ ତ ଏଇଯା ।

ବିଜୟ ଦାର୍ଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ଆଖି ପୋଛି କହିଲେ : କାଳସର୍ପ ଆପଣ କବଳ କରପ୍ରାଣ ... କିନ୍ତୁ ସେ ଚମକିତ ହୋଇ ଦେଖିଲେ ଯେ ତା ସହିତ ଶତ୍ରୁନାଶର ଢୁପ୍ତି ବି ମିଶିଛି । ... ଯାଃ, ହ୍ୟାପ ଗଲା ଏତେ ଦିନକେ ।

କୁନା ସେ ଛୁଆ ସାତୋଟିକୁ ଗୋଟିଏ କାଗଜ ବାକସରେ ତୁଳା ଗଦିରେ ରଖିଲା । କିନ୍ତି ଦିନ ପରେ ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ବି ଯେତେବେଳେ ମରିଗଲେ ବିଜୟଙ୍କୁ ଦୁଃଖରୁ ଛୁଆକୁ ପାଲିବାର ଦାୟିତ୍ବର ମୁକ୍ତିର ଢୁପ୍ତିଟା ବେଶୀ ସୁଖ ଲାଗିଲା । ସେ ଢୁପ୍ତିଟା ପୁଣି ହୀନ ଲାଗିବାରୁ ଅନୁଶୋଚନା ହେଲା । ପୁଣି ଅନୁଶୋଚନାଟା ଅଯଥା ଦୁର୍ବଳତା ବୋଲି ଜାବିବାରୁ ତା ବିବୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ ଜାତ ହେଲା । ମଞ୍ଜିରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଅଜଣା କୋହ ଠେଲି ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ।

ବିଜୟ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲେ, ଉଃ, କି ଜଟିଳ ଏ ଜୀବନ । ଆଉ କି ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ ଏ ଜଟିଳତା । କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ବିଚିତ୍ର । ବାହାରର ଯେତେ ଅସଂଖ୍ୟ କଥା, ପୁଣି ଭିତରର ଯେତେ ଅସଂଖ୍ୟ କଥା, କାହାରି ସହିତ କାହାରି ସମ୍ରକ୍ଷ ନାହିଁ, ସବୁ ଗୋଲେଇ ପୋଲେଇ ଘର୍ମା ଘର୍ମି ହୋଇ ସମ୍ରକ୍ଷିତ ହେଉଛନ୍ତି ନିଜ ନିଜ ଅହଂ ଅନୁସାରେ । ଅହଂ ତାକୁ ସବୁ ବୋହି ଚାଲିଛି ... ଚାଲିଛି ... ସେ ଗୁରୁଭାରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଆଉ କଥଣ ପାଇବାକୁ ପୁଣି ଲୋହୁଟି ... କି ଅଲୋକିକ କାଣ୍ଡରେ ବାବା ...

ମିମିର ସଭ୍ୟତା ଶିକ୍ଷା

-ମିମି, କମ୍ ହିୟାର । କମ୍ ହିୟାର ।

ଗୟୀର ଭାବରେ ଜୀବନବାବୁ ଢାକିଲେ । ଯେମିତି ଢାକନ୍ତି ମୁଦାଲାକୁ-ଦନେଇ
ପରିଭା ହାତର ହେୟ...

ମିମି ଧୀରେ ଧୀରେ ଫୁଲୁକା ଫୁଲୁକା ପାଦଯୋଡ଼ିକ ଥପ ଥପ କରି ପ୍ରବେଶ
କଲା କବାଟ ଫାଳରୁ ବାହାରି । ସେଇଟା ତାର ଗ୍ରୀନ୍ ରୂମ୍ । ଆଉ ବାପାଙ୍କ ବସିବା
ଘରଟା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ।

ମିମିର ହାତରେ ଧରାହୋଇଛି ଅଧଖଣ୍ଡ ରୁଚି । ହୁଇଛି ନାଲି ଚହଚହ ପାତଳା
୩୦ର ଚାରିପାଖରେ ଚିନି ରୁହା ବୁଝା ହୋଇ ଲାଖିରହିଛି । ଅଛୟମୟ ପୂର୍ବେ ସେ
ବୋଇ ପାଖରେ ଅଛି କରୁଥିଲା । ଆଖିର ଲୁହସ୍ତ୍ରୋତ ବନ୍ ହୋଇଯାଇଛି ସତ; କିନ୍ତୁ
ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିନାହିଁ, ଗଢ଼ିଚାଲିଛି । ପେଣ୍ଠର ଫାଲେ ଝୁଲିପଡ଼ିଛି, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫାଲ
ହାତରେ ଟେକାହୋଇ ଧରାହୋଇଛି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଭଯାର୍ ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ମେଲି ମିମି
ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଆସିଲା ।

-କମ୍ ହିୟାର । ଜୀବନବାବୁ ଅଜ୍ଞନ ଦେଖାଇ ଯେଉଁ ପ୍ଲାନଟି ଦର୍ଶାଇଦେଲେ
ମିମି ତାକୁ ବେଳ ଟିକିଏ ଲମ୍ବାଇ ଦେଖି ମୁଣ୍ଡ ଚେକି ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ଆହୁରି
ବଡ଼ ବଡ଼ କରି ବାପାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାର ରହିଲା । ପ୍ଲାନଟି ବାପାଙ୍କ ହାତପାଆନ୍ତି ।

- କମ୍ ହିୟାର ଆଉ ସେ ।

ମିମି ଥମକିଯାଇଥିଲା, ଆଶା କରି ଯେ ବାପା ଉଚ୍ଚ ପ୍ଲାନକୁ ଯିବାପାଇଁ ଅଯଥା
ଜିଦ କରିବେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ବାପା ଜିଦ ନ ଛାଡ଼ିବାର ଦେଖି ସେ ଗୋଟିଏ ଫାଲ
ଆଗକୁ ବଢାଇ ଆଗେଇଲା ।

ଗତି ଏତେ ଧୀର-ମନ୍ତ୍ରରୟେ ଜୀବନବାବୁ ଆଉ ଧୀର୍ୟ ଧରି ରହିନପାରି
ଚୌକିରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଟାଣିଆଣିଲେ ।

-କେତେବାର କହିଛି ଯେ ମା' ଯାହା ଦେବେ ଆନନ୍ଦରେ ନେବୁ, ଗୋଲ
କରିବୁ ନାହିଁ, ଆଉ ନେଇବାରି କହିବୁ ଥ୍ୟାକୁ ଉପ୍ତୁ, ଥ୍ୟାଏ ?

ମିମିର ଆଖିପତାଯୋଡ଼ିକ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଥରେ ବନ୍ଦହୋଇଗଲା ଓ ଖୋଲିଗଲା । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମିମି ବାପାଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର କଥାରେ ନଦେଇ ଆଖିପତା ଦ୍ୱାରା ଦେଇଥାଏ । ଜୀବନବାବୁଙ୍କୁ ଏ ଜାଷା ଜଣାନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ରାଗୁଆଥିଲେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ; କିନ୍ତୁ ମିମିବୋଉ ଯେତେବେଳେ ବୁଝାଇଦେଲେ ଆଖିପତା କେତେଥର ପଡ଼ିଲେ ମିମି କଥଣ କୁହେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ । ଆଖିପତା ଯଦି ଥରେ ପଢ଼ି ପ୍ରଶ୍ନ ଖୋଲିଯାଏ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ, ତେବେ ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା- ହଁ, ସ୍ଵୀକାର କରୁଛି, ତୁମେ ସେପରି କହିଥିଲ ।

-ତେବେ କାହୁ ଥିଲୁ କ୍ଯା ? ଜୀବନବାବୁ ଗର୍ଜନ କଲେ ।

ମିମିର ପୁଟତା ପଢ଼ିପୁଲପରି ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ମୁଦି ହୋଇଗଲା ? ଏହାର ଅର୍ଥ- ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ମୁଁ କଥଣ ବା ଦେବି ? ଦେଇ ଲାଭ ବା କଥଣ ? ତୁମେ କଥଣ ବୁଝିବ କାହାକି !

ସେ କଥା ମୁଁ ଶୁଣିବି ନାହିଁ । ବୋଉକୁ ଥ୍ୟାକ୍ ଇନ୍ଦ୍ର କହିବୁ କି ନା ? ସିଧା କଥାରେ ହଁ କି ନା କହ ।

ମିମିର ଆଖିପତା ଦୁଇଥର ସଞ୍ଚାଳିତ ହେଲା ।

-କାହିଁକି କହିବୁ ? ଯା କହି ଆ !

ମିମିର ପ୍ରବେଶ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ମନ୍ତ୍ରର ଓ ନିରାନନ୍ଦମୟ ଥିଲା, ପ୍ରସାନ ସେହି ପରିମାଣରେ କ୍ଷିପ୍ର ଓ ଆନନ୍ଦମୟ ହେଲା । ନେପଥ୍ୟରୁ ଶୁଭିଲା ବୋଉ ପିଠିରେ ଦାଳୁକିନା ଲଦିହୋଇ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଓ ତୁମନର ଶବ୍ଦ ସହ ବାରମ୍ବାର ଥ୍ୟାକ୍ ଇନ୍ଦ୍ର, ଥ୍ୟାକ୍ ରମ୍ୟ ।

ଆମେରିକା ଓ ବିଲାତରୁ ଫେରିବା ପରେ ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଶିକ୍ଷା, ସଭ୍ୟତା ଆଦିରେ ଘୋର ବିପୁଲ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଜନ୍ମିଛି ଯେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶର ସର୍ବାଙ୍ଗାନ ଉନ୍ନତିର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି ଘରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଶୁଣିବା ଶିକ୍ଷା, ସଦାଚାର ଶିକ୍ଷା । ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଅଳି ନାହିଁ, ଅଞ୍ଚପଣିଆ ନାହିଁ, ଘରେ ଚିକିତ୍ସା ଗୋକମାକ ନାହିଁ । ଆଉ ଆମ ଦେଶର ଘରେ ! କୋର ପିଲା କାଚଚିଲାସ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲାଣି ତ, କିଏ ଗନ୍ଧ କାଟି ଦେଇସାରିଲାଣି ! କିଏ ବାପାଙ୍କ ଜୋଡ଼ା ପଟେ ପିନ୍ଧି କେଉଁଠି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲାଣି ତ ଆଉ ଜଣେ ମନ୍ଦାରି ଉପରେ ଶୋଇ ଝୁଲୁଛି ! ଆମ ସ୍ଵୀମାନେ ବି ସେମିତି !

...ଏଇ ତ ସେବିନ ଦେଖିଲି ବିଜୟର ପିଲାମାନଙ୍କୁ । ଗୋଟିଏ ଭଲ ଟେବୁଲରେ କଣ୍ଠ ପିରୁଛନ୍ତି । ବିଜୟକୁ ପଚାରିଲି, ଏ କଥଣ ? ବିଜୟ କହିଲା, ପିଲାଏ ଖେଳୁଛନ୍ତି ।

ଅତି ଶୋଭର ସହିତ କହିଲି, ବାଣ ମଜାର ଖେଳ ତ, କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଖେଳ ପାଇଁ ତୋତେ ଅନେକ ଖର୍ଚ୍ଛାତ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ ତ ? ହ୍ୟାୟ ଅମ୍ବାନ ବଦନରେ କହିଲା । ନା ଖର୍ଚ୍ଛ ସେମିତି ବେଶି ନୁହେଁ । ଖୁବୁରା ହିସାବରେ କଷା ନକିଣି ମହଣ ଦରିଆ କଷା କିଣିଆଣେ !

କିନ୍ତୁ ଆମେରିକା ବିଲାତରୁ ଫେରି ଜୀବନବାବୁ ଦୋର୍ଷଷ୍ଟ ପ୍ରତାପରେ ସୌଜନ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦେବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ବଡ଼ିସକାନ୍ତ ଉଠି ବାପା ବୋଉକୁ ଗୁଡ଼ମଣ୍ଡିଂ, ତା'ପରେ ଦାତଗଷା । ଦାତଗଷା ପାଇଁ ସେ ପାଉଶ ବା କୋଇଲାଗୁଣ୍ଡ ଉଠାଇଦେଇ କିଣିଦେଲେ ରୁଥ ପେଣ୍ଡ ଓ ବୁଝୁସ । ମିମି ପ୍ରଥମେ ରୁଥ ପେଣ୍ଡ ସବୁ ଖାଇଦେଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ତୁର ଚାରିଦିନ ଛେଟା ଖାଇଲାପରେ ଚିକେ ବାଗକୁ ଆସିବି । ଦାତଗଷା ପରେ କ୍ରେକଫାଷ ଯେଉଁଠି ପାରେ ସେଇଠି ବସି ନୁହେଁ, ରାତିମତ ଟେବୁଲ ଚୌକିରେ । ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ବୋଉକୁ କହିବାକୁ ହୃଦ୍ୟ ଥ୍ୟାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରୀରେ । ମିମି କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ସେମିତି ପସନ୍ଦ କରିପାରିନାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ବିଶେଷତଃ ଥ୍ୟାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରୀ କହିବାକୁ ତାକୁ ଭାରି ଲାଜମାଡ଼େ ।

ମିମିବୋଉଙ୍କର ବି ଏ ସବୁରେ ଆପରି । ଦିନରାତି ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ପାଟିକରୁଥିବେ, ଆଉ କହୁଥିବେ ‘ମରିଯାଆନ୍ତି କି ମୁଁ । ଏଗୁଡ଼ାକ କୁଆଡ଼ୁ ଆସିଲେ, ବଣୁଆଗୁଡ଼ାକ ।’ କିନ୍ତୁ ଶୁଣିଲା ଆସିବା ପରେ ସେ ପୁଣି ଓଳଟିପଡ଼ି କହିଲେ, ‘ଏସବୁ ସୁଖ ଲାଗୁନାହିଁ, ପିଲାମାନଙ୍କ ଗୋଲମାଳ ନାହିଁ, ଅଞ୍ଚପଣିଆ ନାହିଁ, ଘରଟା ମଶାଣି ଭକି ଲାଗୁଛି ।’

ମିମିବୋଉଙ୍କ ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇଗଲା; କିନ୍ତୁ ଜୀବନବାବୁ ଗୋଟାଏ ବଢ଼ିବା ହାତିଦେଲେ । କହୁ କହୁ ସେ ନିଜକଥାରେ ନିଜେ ଏପରି ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଗଲେ ଯେ କଥାର ସୁଅ ଚାଲିଲା ।

...ଆଜି ଏ ଦେଶ ଆଗେଇ ପାରୁନାହିଁ କାହିଁକି ? ମୁଁ ପୁଣି ପଚାରେ, ଏ ଦେଶ ଆଗେଇ ପାରୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଚାରିଆଡ଼େ ବିଶୁଣୁଳା, କାହାରି କାହା ପ୍ରତି ଭୟ ନାହିଁ, ଯିଏ ଯାହା ଇହା ତାହା କରିଯାଉଛି । ଯଦି ଦୁର୍ଲାଭ ହେଉଛି ତ ସେଥିପାଇଁ ଆଇନ ଅଛି, ଅଦାଳତ ଅଛି । ନା, ସେ ବାଟ ଧରିବେ ନାହିଁ । ବିଷୋତ, ବିଦ୍ରୋହ କରିବେ । କଥଣ ନା ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି ଆଇନ ବାଟେ । ତେବେ କଥଣ ଆଇନ ଉଠିଯିବ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ, ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ...

-କିରେ, ଶୁଣିଲା ବିଷୟରେ ଏତେ ବିଶୁଣୁଳଭାବରେ ଉରେଜିତ ହେଉଛୁ ଯେ । ହସି ହସି ପ୍ରବେଶ କଲେ ବହୁ ବିଜୟବାବୁ ।

-ତୋର ସେଥିରୁ କଥଣ ମିଳିବ । ତୁ ଯା ପିଲାଙ୍କୁ ମହଣ ଦରିଆ କଣା କିଣିଦେବୁ । ହ୍ୟାପ ତୁମରି ପାଇଁ ... ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ସବୁ କ୍ଷୋଧ ବହୁଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।

-ଆରେ, ପିଲାଙ୍କ ଦାଉରୁ ପଳେଇଆସିଲି ଯେ ଏଠି ବଡ଼ଙ୍କ ଦାଉ ।

-ଆପଣା ହସ୍ତେ ଜିହ୍ଵା ଛେଦି, କେ ତାର ଅଛି ପ୍ରତିବାଦା । ତୁ ତ ନିଜେ ପିଲାଙ୍କୁ ସେମିତି କରିବୁ, ଆଉ ପଣ୍ଡେଇ ଲାଭ କଥଣ ?

-ବୁଝିଲୁ ଜୀବନ, ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ବାହାରର ଶୁଣ୍ଖଳାରେ କିଛି ଲାଭ ତ ନାହିଁ; ବରଞ୍ଚ କ୍ଷତି । ଗୀତାରେ ପଢ଼ିନାହୁଁ, କମେନ୍ଟିଯକୁ ସଂୟମ କରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ବିଷୟ ସବୁଙ୍କୁ ଯିଏ ସର୍ବଦା ଭାକୁଆୟ ସେ ମିଥ୍ୟାଚାରୀ ।

-ତୁପ କର, ରଖ ତୋ ଗୀତା ଭାଗବତ । ହ୍ୟାପ ସେ ଦେଶ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି, ଆଉ ଏଠି ଗୀତା ଉପରେ ଶୋଇଗଲେଣି

-ଆରେ ଜୀବନ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ମାନେ କୁହନ୍ତି, ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ଯେତେ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଯାଏ, ତାର ଜଡ଼ତା ସେତେ ବୁଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ । ଧୀରେ ବନ୍ଦ ଧୀରେ ...

-ନା, ଆଉ ବେଳ ନାହିଁ । ଦେଖ, ମୁଁ ମିମିକୁ କେମିତି ଶୁଣ୍ଖଳା ଶିଖାଇଛି । ମିମି, କମ୍ ହିୟାର ।

-ଉଁ ହୁଁ, ହେଲା ନାହିଁ । କମ୍ ହିୟାର ପ୍ଲିଜ୍ । ଯଦି ନିହାତି ସେ ଦେଶର ସର୍ବ୍ୟତା ମାନ୍ଦୁ...

-ମିମି କମ୍ ହିୟାର ପ୍ଲିଜ୍ । ଜୀବନବାବୁ ବିଜୟଙ୍କ କଥା ସ୍ବୀକାର କରିନେଇ ‘ପ୍ଲିଜ୍’ ବ୍ୟବହାର କଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ କହିବାର ଭଙ୍ଗୀ ସେମିତି ମୁଦାଲାଙ୍କୁ ‘ହାଜର ହେୟ’ ଡାକିବା ଭାବି ।

ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ‘କମ୍ ହିୟାର’ ସହିତ ଗୋଟିଏ ନୃତନ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ମିମି କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ଆଗେଇ ଆସିଲା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ; କିନ୍ତୁ ଏ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ମିମିର ବାହାଦୁରି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ମିମିର ବାପାର ବାହାଦୁରି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ସର୍ବଦା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ମିମିର ଧୀରେ ପ୍ରବେଶ ଓ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ଗୋଟାଏ ହୁକାର । ଏ ହୁକାର ହାରା ସେ ସଙ୍କେତ ଦେଲେ ବିଜୟଙ୍କୁ ନମ୍ବାର କରି ଗୁଡ଼ମଣ୍ଡିଂ କହିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ମିମିର ସେ ସବୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆୟର ହୋଇନାହିଁ । ଯାହା ବା ଚିକିଏ ଆୟର ହୋଇଛି, ବାପାଙ୍କ ହୁକାର ସବୁ ଗୋଲମାଳ କରିଦେଲାଣି ।

କ୍ଷୀଣ କଷରେ ମିମି କହିଲା, ଗୁଡ଼ ନାହିଁ ।

ବିଜୟ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସି କହିଲେ, ଗୁଡ଼ ନାହିଁ ମା, ନ ଆଉ, ଚିନି ତ ଅଛି ?

ମିମିର ୩୦ ଦୁଇଟି ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ଗୋଲାପ ଫୁଲପରି ଆନନ୍ଦରେ ଖୋଲିଗଲା । ମୁଢାଭଳି ସାନ ସାନ ଦାନ ଗୁଡ଼ିକ, ହସି ଉଠିଲେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ । ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି ସେ ଜଣାଇଲା, ବୋଉ ଚିଶରେ ଚିଶ ଲୁଚାଇ ରଖିବି, ମୁଁ ଦେଖିବି ।

ଜୀବନବାବୁ କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଗର୍ଜନକରି ଉଠିଲେ । ‘ଗୁଡ଼ମଣ୍ଡି’ ନ କୁହାଇ ସେ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ । ମିମିର ସେ କଥାଟା ଅସଂଖ୍ୟ ଭାବରେ ମନକୁ ଆସିଗଲା । ସେ କହିଲା, ଗୁଡ଼ ମଲାଣି ।

ଜୀବନବାବୁଙ୍କର ମର୍ମନ୍ତଦ ଗର୍ଜନ ଶୁଭିଲା । ମିମିର ଆଖିପତା ଚାରିଥର ପଡ଼ିଲା ଉଠିଲା, ଯାହା କହିବାର ତ କହିଲି, ଫେଣେ କାହିଁକି ହେଣାକୁଚ ଶୁଣେ !

ବିଜୟ ପୁଣିଥରେ ହୋ-ହୋ କରି ହସିଉଠିଲେ । ଆନନ୍ଦରେ ମିମିକୁ କୋଳକୁ ଚାଣିନେବାକୁ ହାତ ବଡ଼ାଟେ ମିମି ଉପରେ ପଛେଇଗଲା । କଥା ଗୋଟାଏ ହାତରେ ଅଛି ତାକୁଇ ଲୁଚାଇବାକୁ ସେ ଯେପରି ବ୍ୟାକୁଳ ।

ଜୀବନବାବୁ ପଚାରିଲେ, ହାତରେ କଥା ?

ମିମିର ଆଖିପତା ମୁଦି ହୋଇଗଲା । କବାଟ କଣରୁ ମିମିବୋଉ ଉରର ଦେଲେ, ଚୁଥିପେଣ୍ଠ ସରିଯାଇଛି ଯେ ଖୁଅ ଖୁଆ କରି ରଖିଥିଲି ସେଇଥିରେ ଦାନ ଘଷୁଛନ୍ତି । ସକାନ୍ତ ପାଞ୍ଚଥର ଦାନଘଷା ସରିଲାଣି ।

ସମସ୍ତେ ଏଥର ହୋ-ହୋ କରି ହସି ଉଠିଲେ ।

ଜୀବନବାବୁ ଆକ୍ଷେପ କରି କହିଲେ, ଏଟା ଅସତ୍ୟ ରହିଗଲା । ପାରିଲି ନାହିଁ ଯାକୁ ।

ସ୍ଵର୍ଗାଦୟ

ଖରାବେଳେ ନରିଆ-ମା' ଘରେ ବସେ ନନ୍ଦପଡ଼ାର ତୁତୀମାନଙ୍କର ବୈଠକ । ବୋହୁମାନେ ଯେ ଯାହା ଘରୁ ନେଇଯାଆନ୍ତି ପଖାଳ, କାଣ୍ଡ, ବେସର, ମହୁର, ସକୁଳା, ରାଇ ଇତ୍ୟାଦି । ଯିଏ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଭଲ ଜିନିଷ ତିଆରି କରିଥାଆନ୍ତି, ନେଇ ଯାଆନ୍ତି ନରିଆ-ମା' ଘରକୁ । ଅତି ଉତ୍ସରେ ଶାଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାଷ୍ଟି ଆଆନ୍ତି ବୋହୁମାନେ; କାରଣ ପ୍ରତିଦିନ ସେଇଠି ବୋହୁମାନଙ୍କର ରାନ୍ଧୁଣିପଣିଆର ଚିକିନିଷି ବିଚାର ହୁଏ ।

ବାସୁଆ-ମା' ପାକୁଆ ପାଟିରେ ମେଞ୍ଚାଏ ଶାଗ ଛାଡ଼ିଦେଇ ତୁଳ ମାଡ଼ି ଭିତରେ ଥରେ ଦାନ୍ତ ଦେଇ କହିଲା, ଉଁ ହୁଁ ହୁଁ, ମାଆଲୋ, କେତେ ନୁଣ ଦେଇଛି ଶାଗରେ ତୋ ବୋହୁଟା ଲୋ, ଆମକଷି ! କୁହକ୍ଷି, ଶାଗ ଅଳଣା ମାଛରେ ଲୁଣ, ତେବେ ଜାଣିବ ରାନ୍ଧୁଣୀ ଗୁଣ । ଚିକିଏ କଥଣ ଖାତିରି ଅଛି ଏ ବୋହୁକର । ଆଜିକାଲି ପାଠପଡ଼ା ବୋହୁ ସରିଏ ଆସିଛନ୍ତି । ମାଆଲୋ ଡପ !

ବୋହୁ ମେଞ୍ଚାକ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ଜାକିଛୁକି ହୋଇ ମନ୍ଦାଏ ତେଳଗୁଣି ପୋକ ଭଳି ଗୋଟିଏ କଣରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଆନ୍ତି ଶାଶୁମାନଙ୍କ ଆଦେଶ ବା ଚିପ୍‌ପଣୀକୁ ଟାକି ରହି । ବାସୁଆ-ମା'ର ଚିପ୍‌ପଣୀ ଶୁଣି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପରସ୍ବର ପ୍ରତି ଚାହଁଚାହଁର ଗୋଟିଏ ତରଙ୍ଗ ଖେଳିଗଲା ।

ଆମକଷିର ନା'ଟି ଆମକଷି ତୁହେଁ । ବାସୁ ବାବୁକ ମା' ଓ ଗୋପୀ ବାବୁକ ମା' ତୁହେଁ ବସିଛନ୍ତି ଆମକଷି । ତୁହେଁ ଏକା ସାଇରେ ନନ୍ଦପଡ଼ାକୁ ବୋହୁ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଦିନେ ଖରାଦିନର ଉତ୍ସୁତୁଆ ଖରାବେଳେ ମଇଦାନ ଯିବା ବାହାନାରେ ନନ୍ଦମାନଙ୍କର ଇଜିମାଲି ପ୍ରକାଣ ଆମତୋଟାରେ ତୁହେଁ ତୁଳୁ ତୁଳୁ କୋଇଲିର ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ କୁହୁ କୁହୁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ବିଦେଶରେ ଥିବା ସ୍ଥାମୀମାନଙ୍କ ବିରହରେ ବିଧୁରା ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ ଓ ନୀରବରେ ଅଶ୍ଵ ବିସର୍ଜନ କରିବା ପରେ ପରସ୍ବରର ଲୁହ ପୋଛିଦେଇ ପରସ୍ବରକୁ ଆମକଷି ଖୁଆଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେଇଦିନୁ ସେମାନେ ପରସ୍ବରକୁ ଆମକଷି ବୋଲି ଡାକନ୍ତି ।

ଗୋପୀ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି ତାଙ୍କର ସରକୁ କହିଲେ, କି ବୁଦ୍ଧି କଲି ଗୋ ସଇ ମୁଁ ଆଜି ! କାହିଁକି ପୋଡ଼ାମୁହଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଚିଠି ପଡ଼ିବାକୁ ଗଲି । ଶାଶ୍ଵମାନେ କାଳେ ଏକଥା ଶୁଣିପକାଇବେ ଏଇ ଉଯରେ ସଇ ତାଙ୍କ ସରଙ୍ଗ ମୁହଁରେ ହାତ ଆପିଦେଲେ ।

ଗୋପୀ ବାବୁଙ୍କ ଚିଠି ଆଜି ଆସିଥିଲା । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ସେଇ ଚିଠି ଦୋହରାଇ ତେହେରାଇ ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ବିଭୋରା ହୋଇ କେତେବେଳେ ଶାଗରେ ଦୂରଥର ଲୁଣ ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ସେ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଆଜି ଚିପ୍ପଣୀ ହେଲାନାହିଁ । ରଜଛୁଟି ଆସୁଚି । ପୁଅମାନେ ସବୁ ଆସିବେ । ମା'ମାନଙ୍କର ମନ କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ । ସେ ଖୁସିରେ ଆମକଷି ବୋହୁର ଲୁଣିଆ ଶାଗ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିଏ ଚିପ୍ପଣୀ ହେଲା ସିନା, ସମସ୍ତେ ସେଥିରୁ ମେଞ୍ଚି ମେଞ୍ଚି ପାକୁଆ ପାଟିରେ ପକେଇ ଟାକରା ମାରିଦେଲେ ।

ଖାଇବା ସରିଲା । ବୋହୁମାନେ ଖୁସି ମନରେ କିଲିବିଲି ହୋଇ ଦୌଡ଼ିଲେ ଯେ ଯାହା ଘରକୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ପରିସା ପାଇଁ । ଶାଶ୍ଵମାନେ ଖାଇସାରିବା ପରେ ଯାହା ଘରକୁ ଖୁସି ହେବ ତା ଘରକୁ ଯିବେ; ଆଜି ଯା ଘର ତ କାଲି ତା' ଘର । ସେ ଘର ବୋହୁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବାଚଉଡ଼ା ହେଁସ ପାରିଦେବ । ଶାଶ୍ଵ ବୁଢ଼ୀମାନେ ତା ଉପରେ ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ପଡ଼ିଯିବେ । ସେ ଘର ବୋହୁ ପାନ କୁଟାରେ ପାନ ଛେଞ୍ଚି ଟେଳାଏ ଟେଳାଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗଲେଇ ଦବ । ଶାଶ୍ଵମାନେ ପାକୁଆ ପାଟି ବୁଲାଇବେ । ତା'ପରେ ସେ ଘର ବୋହୁ ଜଣ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଶ୍ଵକୁ ଘଷି ବସିବେ । ସେଇଠି ଚାଲିବ ପ୍ରଶଂସା ବା ନିହା । ଗୋଟିଏ ବିଲୁଆ ବୋବେଇଲେ ଯେମିତି ସବୁ ବିଲୁଆ ବୋବାନ୍ତି, ଜଣେ ନିହା କଲେ ସେମିତି ସମସ୍ତେ ନିହାକରି ବସିବେ । ସେ ନିହା ବି ପ୍ରଶଂସାରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଯାହା ଘରେ ଯେଉଁଦିନ ପାଳିପଡ଼େ ସେ ଦିନ ସେ ବୋହୁର ଛାତି ଉଯରେ ଧଡ଼ଧଡ଼ ହଉଥାଏ । ଶାଶ୍ଵମାନେ ଘଷା ଖାଇ ଖାଇ ଗପ କରୁ କରୁ ଯେତେବେଳେ ଶୋଇପଡ଼ିବେ, ତା ପରେ ବସିବ ବୋହୁମାନଙ୍କ ପଙ୍ଗତ । ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି ନିଜ ସ୍ଵାମୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କେତେ କଥା, ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ କେତେ ହସର ଲହରୀ ପରେ ଲହରୀ, ଆଉ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହଁ ତରି ତରି ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଶାଶ୍ଵମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚିପ୍ପଣୀ ।

ଆଜି ଶାଶ୍ଵମାନେ ଖାଇସାରି ବାହାରିଲେ ଆମକଷି ଘରକୁ । ଗୋପୀ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ; କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେ ବି.୧. ପାଶ କରିଚନ୍ତି ବା ବଡ଼ଲୋକର ଝିଅ ବା ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ନହ, ଏମ. ଏ., ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ନିଷାର

ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ଘଷା ଖାର ଖାର ବାସୁଆ ମା' କହିଲେ, କିଲୋ ବୋହୁ, ତୁମ କଲେଜରେ ଘଷିବା ଶିଖାନ୍ତି କି ? ଏଡ଼େ ସୁହର ଘଷା କେମିତି ଶିଖିଲୁ ବା !

ହରିଆ ବୋଇ କହିଲେ, ଅହିସୁଲକ୍ଷଣୀ ହୋଇ ଆ ମା, ବାନରେ ସିନ୍ଧୁର ନାଇଥା ମା' । ଆମକଷିର କପାଳ ଭଲ । ଗୋଟିଏ ପୁଅ, ହେଲେ ଶହେ ପୁଅ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ହାକିମ ଚାକିରି । ସେଥିରେ ବୋହୁ କରିଛି ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତ !

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛି ଗୋପି ବାବୁଙ୍କ ମା' କହିଲେ, ଆଶାରିବାଦ କଥାର ତୁଳସୀ, ପୁଅ ନାତି ନେଇ ସେମାନେ ଘର କରନ୍ତୁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ କଥା ବୁଝି କାମ କରନ୍ତୁ । ମୋର ଆଉ କେତେ ଦିନ ବା, ତାଳ ଗଛରେ ଛାଇ, ଏହୁଣି ନାଇ ।

ଆଉ ଥରେ ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ଲୁହ ପୋଛି ସେ କହି ବସିଲେ ତାଙ୍କର ତୁଳ୍କର କାହାଣି । ଯେତେବେଳେ କଥା ପଡ଼େ ସେ ପିଚାନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସେଇ ଅଧ୍ୟାୟଟି । ସେ ଅଧ୍ୟାୟଟି ତାଙ୍କର ଯେତିକି ତୁଳ୍କର, ସେତିକି ସୁଖର ମଧ ।

...ସେ ଦିନ କଥା ପରି ଲାଗୁଛି ଲୋ ଆମକଷି ! ଗୋପି କଥାର କମ୍ କଷରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ! ସେତେବେଳେ ଥାଏ ପୁରୀରେ । ତା ବୋପା ସେଠି ଚାକିରି କରୁଥାଆନ୍ତି । ବାହା ପରେ ପରେ ପୁରୀ ରେ ରହିଲି ସାତ ବରଷ । ଶାଶ୍ଵ ବି ରହିଲେ ସେଠି । ତାଙ୍କର ତ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ବି ଗାଁ ରେ ରହିବେ କେମିତି ।

ମୋ ଶାଶ୍ଵ ଥିଲେ ନୟ,...କଥାର କହିବି ସେ କଥା । ପାନରୁ ତୁନ ଖସିଛି ତ ସେ ଦିନ ତକି ଉଞ୍ଚୁଳେଇ ଦେବେ । ବାହାଘର ବରଷେ ଚାଲି ଗଲା, ଗାଧୋଇବା ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ । ଶାଶ୍ଵଙ୍କର ତ ଦିନ ରାତି ଚାଲିଲା ଗାଳି । କେତେ ମାନସିକ କଲି । କେତେ ଡେଉଁରିଆ ପିନ୍ଧିଲି, କେତେ ଜଡ଼ିବୁଟିକା ଖାଇଲି, କାହିଁରେ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ପ୍ରତି ମାସରେ ଗାଧୋଇଲି ।

ଆମ ପଡ଼ିଶା ଘରେ ଜଣେ ବାବୁ ଥାଆନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ବୋହୁ ଆଜି ବେଇବି ତ ତା' ପର ମାସରେ ମାସିକିଆ ହୁଏ, ଆଉ ତା ପର ମାସରେ ମାସିକିଆ ବନ୍ଦ । ସାତ ବର୍ଷ ରହିଲି, ପାଞ୍ଚେଟି ଛୁଆ ତାର ହେଲେ । ମୋ ଶାଶ୍ଵ ତ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋ ଉପରେ ଆହୁରି ରାଗ ହେଉଥାଆନ୍ତି । ରକତ ଚାଉଳ ଚୋବାଉଥାଆନ୍ତି ସେ । ଦିନ ରାତି ଅଳକଣି, ଆଶ୍ଵକୁଡ଼ି, ପିତାସୁଣୀ, ହାତଗୋଡ଼ଖାଇ ଗାନି ।

ସିଏ ଖାଲି କହୁଆଥାନ୍ତି, ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି, ହେଲେ ହବ, ନ ହେଲେ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ତ ବର୍ଷକୁ କୋଟିଏ ଜନ୍ମ ନେଉଚନ୍ତି । ଆମେ ଏବେ ଆଉ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ନ ବଡ଼େ ଇଲେ ତ ଭଲ ହେଲା । ଖାଲି ତ ଜନ୍ମ କଲେ ହବ ନାହିଁ । ଖୋଲ ପେଇ ମଣିଷ କଲେ ସିନା ହବ । ହେଲେ, ମୋ ମନ ମାତ୍ର ନ ଥାଏ । ଆଶ୍ୱରକୁଡ଼ା ହେଲ ମରିବି । ମରି ତାକୁଣୀ ହୋଇ ଶୋଷରେ ହା-ହା ହୋଇ ବୁଲିବି । କେଉଁଠି ମୁହିସ ପାଣି ବି ମିଳିବ ନାହିଁ । ପଡ଼ିଶା ଘର ବୋହୁକୁ ଦେଖି ଖାଲି ମନେ ହେଉଥାଏ, କେମିତି ତାମାସିକିଆ ବନ୍ଦ ହେଉଥାଏ ! ଯେତେ ପ୍ରକାର ସେ କହିଲା, ସେତେ ପ୍ରକାର କଲି । ଏହୁଣିକା ସିନା କହିବାକୁ ଲାଜ ମାତ୍ରୁଚି, ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମରରେ ପଡ଼ି ଚିକିଏ ବି ଲାଜ ମାତ୍ରୁ ନଥାଏ । ଥରେ...ଆଲୋ ବୋହୁ, ଯା ସବୁଖାଇବ ଯା । ଉଛୁର ହୋଇଲାଣି ଯା ।

ବୋହୁ ଅନେକ ଥର ଶାଶୁଙ୍କର ସେ ଇତିହାସ ଶୁଣିସାରିଲେଣି । ସେ ଇତିହାସ କହିବାର ପ୍ରଛନ୍ଦ ଇଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝିସାରିଲେଣି । ଆଉ ଶୁଣିବାକୁ ତାଙ୍କର ମନନାହିଁ । ଶାଶୁ କହିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଉଠିଗଲେ ସଇଙ୍କ ଘରକୁ । ଆଜି ସେଇଠି ତାଙ୍କର ପଇତା ବସିବ ।

ବୋହୁ ଗଲାପରେ ଆମକଷି ପିସ ପିସ କରି କହିଲେ, ହୁଆ ଜନ୍ମହେବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଶା ଘର ବୋହୁ ଥରେ ଗୋଟିଏ ବାଟ ବତାଇଥିଲା । ‘ବିପରୀତ...’ ବୋଲି ଯାହା କହନ୍ତି । ଆମେ ସେଇଆ କଲୁ ।

କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ, ତା ଆରମାସକୁ ଫେରଣେ ଗାଧୋଇଲି । ସାତ ବରସ ଚାଲିଗଲା । ଦିନେ ଶୁଣିଲି ଶାଶୁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଉଛନ୍ତି ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାହା ହେବାକୁ । ତାଙ୍କର ତ ବୋଉଙ୍କୁ ଭାରି ଡର । ବୋଉଙ୍କ କଥା ତଳେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ସେ କହିଲେ, ବୋଉ ! ତୁ ଯଦି ଭଲ ବୁଝୁଛୁ ମୁଁ ଆଉ କଥା କହିବି । କିନ୍ତୁ ତାର କି ଦୋଷ ବୋଉ ? ସେ କଥା କରିବ ? ସେ କଥା ଚିକିଏ ଭାବୁଛୁ ? ଶାଶୁ କହିଲେ, ସେ ମରୁ କି ଯାଉ କୁଆଡ଼େ ଆଶ୍ୱରକୁଡ଼ା, ମୁଁ କି ଜାଣେ, ତା’ ପାଇଁ ତ ତୋ ବାପ ନିର୍ବଂଶ ହେବେନାହିଁ ?

ପୁଅକୁ କହି ଶାଶୁ ଯେମିତି ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଧରି ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ପଡ଼ିଗଲି । ଶାଶୁ ଗୋଟିଏ ମାରିଦେଇ ମୋତେ ଗଡ଼େଇ ପକେଇ କହିଲେ ତୃର...ତୃର ଆଶ୍ୱରକୁଡ଼ା, ତୋ ମୁଁ ସକାନ୍ତ ଚାହେ ମୋ ପୁଅର ଆଇଷ କମି ଯାଉଛି ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ନ ଛାଡ଼ି କହିଲି, ମା ମୋତେ ଆଉ ତୁଳ ମାସ ସମୟ ଦିଅନ୍ତରୁ, ତା ପରେ ଯଦି ତମ ବଂଶକୁ ପୁଅ ଗୋଟିଏ ନଦେବି, ମୋତେ ଘରୁ ତଡ଼ିଦେବ । ମୁଁ କିଛି କହିବି ନାହିଁ ।

ସେବିନ ରାତିରେ କାନି ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ବି ଲୋଟିପଡ଼ିଲି ଆୟକଷି ! କେତେ ପିଠିରେ ଆଉଁଷି ମୋତେ ସେ କେତେ ବୁଝାଇଲେ । ଭାରି ଭଲ ଥିଲେ ସେ । ଏମିତି କେହି ପାଇନଥିବେ ପରା...

ସେବିନର କଥା ଭାବି ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଲୁହ ଖରିପଡ଼ିଲା । କୋହରେ ସେ କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ବହୁବାର କଥୁତ ସେ କାହାଣୀ ଶୁଣି ପୁଣି ସୁଁ-ସୁଁ ହେଲେ । ଗୋପୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମା' ଲୁହ ପୋଛି କହି ଚାଲିଲେ ।

...ଏମିତି ମନ ବୁଝେଇ କଥା କହିବା ଲୋକ ତାଙ୍କ ପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ବି ଦେଖି ନାହିଁ ପରା ! ପିଠି ଆଉଁଷି ହସି ହସି ସେ କହିଲେ, ବୋଉକୁ କହି ତୁମକୁ ଦୁଇମାସ ସମୟ ମୁଁ ଦିଆଇବି ।

ତା ପରଦିନ ସେ ବୋଉକୁ ବୁଝେଇ କହିଲେ । ବୋଉ କହିଲେ, ହର ଦୁଇମାସ ପରେ ତୋ ବାହା ନିମେଇ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ସବୁ କଥା ଠିକ କରି ରଖିବି । ପଡ଼ିଶାଘର ବୋହୁ ତାଙ୍କରି ଝୁଅ, ତା'ରି ସାନଭଉଣୀ ସହିତ ତୋ ବାହାଘର ହେବ ।

ସେଇଦିନୁ ଆୟକଷି, ଏକାନିଷାରେ ରହିଲି । ନିଜତି ଉପାସ କରେ, ଗୋପୀନାଥଙ୍କୁ ପୂଜାକରେ । ମାସେ ଚାଲିଗଲା । ଶାଖୋଇଲି । ତା'ପରେ ଖାଇବା ଛାଡ଼ିଦେଇ କାନି ଗଡ଼ିଲ ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ । ସାତଦିନ ସାତରାତି ଗଡ଼ିଲି ।

ତା'ପରେ ..କହିଲାବେଳକୁ ବୁମ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠୁଟି । ଦିନେ ରାତିରେ ଶୋଇବି । ରାତି ଭୋର ବେଳକୁ ସପନ ଦେଖିଲି । ଗୋପୀନାଥ ମୋ ଘର ଦୁଆରମୁହଁ ପାଖରେ ହିଦା ହୋଇ କହୁଛନ୍ତି, ଉଠ, ତୁମେ ଯଦି ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ବିଷାର ପୋକ ଖାଇବ, ତେବେ ତୁମର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେବ ।

ତାଉଁ କିନା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଉଠି ଦେଖିଲି ନିଯୋଡ଼ ନିଦରେ ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ କେତେବେଳେ ମୁଁ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ ।

ଉଠି ତାଙ୍କୁ ଜୁହାର ହୋଇ, ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଜୁହାର ହୋଇ କହିଲି, ଯାହା କହିଲ ତା କରିବି-କରିବି ।

ତାଙ୍କୁ ଯେ ସେତେବେଳେ ନାଳଖାଡ଼ା ହେଉଥାଏ ଲୋ ଆୟକଷି, କଅଣ କହିବି ! ବାରିପଚକୁ ଗଲି । ଦୁଇଟା ଇଟା ପକାଇ ଗୋଟିଏ ଜାଗା କଲି । ହଁ, ଫେର ଜାଗା କରୁ

କବୁ ଗୋଟାଏ କଙ୍କଡ଼ା ବିଛା କାମୁଡ଼ିଦେଲା । ଏଡ଼େ ବିଷ ତାର, ଲେଉଟି ତ ପଡ଼ିଲି । ହେଲେ, ପାଟି କଲେ ତ ଶାଶୁ ଉଠିବେ, ସବୁ ଉଣ୍ଠୁର ହୋଇଯିବ । ଦିହ କଥଣ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଚିକିଏ ଉଁ କି ତୁଁ ବି କଳିନାହିଁ । ଜାଗା କରିପାରି ରାତି ନ ପାହୁଣୁ ତାଙ୍କୁ ଯାଇ ବିଛଣାରୁ ଉଠେଇଲି । ସେ ତ ଉଠି ଢେରିରେ । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ତୋର ପରିଚି ବୋଲି ପାଟିକରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଦି' ହାତରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବାପିଧରି ତାକିଲି ବାଢ଼ିକୁ ।

ବାଢ଼ିରେ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଧରି କହିଲି, ଏଇଠି ବସି ହର । ସେ ତ ଆବାକାବା ହୋଇ ଚାହୁଁଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ଖାଲି ଠାରିକରି କହୁଥାଏ, ପାଟି କରନା, ଯାହା କହୁବି କର । ସେ ସେଇଠି ବସି ଖାଡ଼ା ଫେରିଲେ । ପାଣି ଦେଲି । ସେ ଗଲେ ବିଛଣାକୁ । ସେ ଖାଡ଼ାରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କାଠି ପୋତିଦେଲି ।

ଆଉ ଅଛି ମାତ୍ର ପଦର ଦିନ ତୁରମାସ ପୂରିବାକୁ । କାଠି ପୋତିବାର ତିନିଦିନ ପରେ ସେଥିରେ ପୋକ ହେଲେ । ସେ ପୋକରୁ ଗୋଟିଏ ଆଣି ଲୁଚେଇ ଖାଇଦେଲି ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କାଳ ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ତ ନାଲଖାଡ଼ା । କରେ କଥଣ । ଇଯାଡ଼େ ରହିଲା ଆଉ କେତୁଟା ଦିନ । ଯେତେ ତୁରୁକା ତୁରୁକି ଥିଲା ବାଟିକରି ତାଙ୍କୁ ଦିନରାତି ଖୋରଲି । ତିନିଦିନ ପରେ ତାଙ୍କର ଖାଡ଼ା ଭଲହେଲା ।

ଯେଉଁଦିନ ଭଲହେଲା ସେଦିନ ରାତିରେ ଭଲ ଶାଢ଼ୀ ପିଛି, ଅତର ମାଞ୍ଚି, ମୁଣ୍ଡ ଉଇକରି କୁଣ୍ଡେଇ ଗହଣା ପିଛି ଗଲି ଶୋଇବାକୁ । ମନେ ମନେ ଖାଲି ଗୋପୀନାଥଙ୍କୁ ତାଙ୍କୁଥାଏ ।

ତୁରମାସ ପୂରିବାକୁ ଆଉ ତୁରଦିନ ଥାଏ । ମୋ ମାସ ପୂରିଗଲା । ସେଦିନ କିଛି ହେଲାନାହିଁ । ଦିନରାତି ଖାଲି ତାଙ୍କୁଥାଏ ଗୋପୀନାଥଙ୍କୁ କେମିତି ଏ ମାସିକିଆଟା ଅନ୍ତିଯାଇ । ତା ଆରଦିନ ଗଲା, ଗାଧୋଇଲି ନାହିଁ । ତା ଆରଦିନ ବି ଗଲା । ଏମିତି ଯେତେବେଳେ ସାତଦିନ ପୂରିଗଲା ଶାଶୁ ଶୁଣିଲେ ଯେ ମୁଁ ସେ ମାସରେ ଗାଧୋଇ ନାହିଁ ।

ଶାଶୁଙ୍କ ଚାଲି ଦେଖେ କିଏ । ଓଁ, କେତେ ପୂଜା ଯେ ସେ କଲେ । ଗୋପୀଆ ହବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରା ସେ ମୋତେ କୁଟା ଖଣ୍ଡିକ ଦି'ଖଣ୍ଡ କରିବାକୁ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଦିନ ରାତି ମୋତେ ଆବୁରି ବସିଥାଆନ୍ତି, ଆଉ ପୁରାଣ ଭାଗବତ ଶୁଣାଉଥାଆନ୍ତି ।

ଗୋପିଆ ଯେତେବେଳେ ହେଲା ... କି ଦେଖିବ ଶାଶୁଙ୍କ ଆନନ୍ଦ !

ମୋ ଗୋପୀ ପୁଅ ବୋହୁ ନେଇ ସୁଖରେ ଘର କରୁ, ଏଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କର ତମେମାନେ ।

ଧରିତ୍ରୀ ଓ ଧରିତ୍ରୀ

ଏଇ ସେଇ ସର୍ବଂସହା ଧରିତ୍ରୀ--କବିମାନେ ଯାହାକୁ ନାରୀରୂପରେ କହନା କରିଛନ୍ତି; ଯାହାର ସୁଉଚ ପର୍ବତକୁ କୁଟ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇଛି, କୋଟି କୋଟି ବର୍ଷ ବୟସ ହେଲେ ବି ଯେ ଚିରଯୌବନା, ଯେ ନିରଳସ ଭାବରେ ଚରକି ଭଳି ତୁଳିତାଲିଛି । ପ୍ରସବ କରିବାଲିଛି । କୋଟି କୋଟି ପ୍ରାଣୀ । କେତେ ଅଭୂତ ପ୍ରକାରର ସତାନ ! କୋଟି କୋଟି ସତାନ ଯାହାକୁ ଦିବାରାତ୍ର ଦୋହନ କରୁଛନ୍ତି ।

ପାଣ୍ଡବ-ବଂଶାବତୀସ ରାଜା ପରୀକ୍ଷିତଙ୍କ ରାଜଭୂକାଳରେ ଏଇ ଧରିତ୍ରୀ ଏକଦା ହତପ୍ରଭା ଓ ଅଶ୍ଵମୁଖୀ ହୋଇ ବିଚରଣ କରୁଥିବାର ଦେଖି ଧର୍ମ ପଚାରିଲେ, ଭତ୍ରେ ! ତୁମ୍ଭର ମନିନ ପ୍ରଭା ଓ ବିବର୍ଣ୍ଣ ମୁଖୁଶ୍ରୀ ଦେଖି ବୋଧ ହେଉଛି ତୁମ୍ଭେ କୌଣସି ମହତୀ ମନ୍ୟପୀଡ଼ାରେ ନିପାଢ଼ିତା । ଏହାପରେ ତୁମ୍ଭକୁ କାମାନ୍ତି ଉନ୍ନାଦ କ୍ଷମତା ଲୋଭୀ ହିଂସ୍ରକମାନେ ରୋଗ କରିବେ ଏବଂ ତଥାକଥିତ ପଣ୍ଡିତ ବୈଷ୍ଣାନିକମାନେ ସେ ଉନ୍ନାଦମାନଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭର ବହୁ ସତାନର ବାରମ୍ବାର ଦୁଃଖର ଓ ବିନାଶର କାରଣ ହେବେ, ସେଥିପାଇଁ କ'ଣ ତୁମ୍ଭେ ଶୋକ କରୁଛ ? ସ୍ଵପ୍ନପ୍ରଚାରିତ ଶାଶକମାନେ ଜନମଜକ, ଶାନ୍ତି, ଆଦର୍ଶର ଦ୍ୱାରି ଦେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରି ନିଜର ପାଶବ ଲାନସା ଚରିତାର୍ଥ କରିବେ, ସେଥିପାଇଁ କଅଣ ତୁମ୍ଭେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନା ? ସମସ୍ତେ ପରମ୍ପରା ବିନାଶକୁ ହିଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିବେ, ସେଥିପାଇଁ କ'ଣ ତୁମ୍ଭେ ଚିତ୍ତିତା ? ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ-ସତାନ ମାନଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସର୍ଜନା ବୋଲି ଭାବି ତୁମ୍ଭେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲ, ସେମାନେ ଦିନଙ୍କୁ ଦିନ ହୀନବୁଦ୍ଧି ହୋଇ ଏବଂ ନିଜର ଶୁଦ୍ଧତାରେ ନିଜେ ମୋହପ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପରମ୍ପରକୁ ବିନାଶ କରି ଓ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତି ନାନା ଅତ୍ୟାଚାର କରି ଦିନେ ତୁମ୍ଭ କ୍ରୋଡ଼ଭ୍ରାନ୍ତି ନିର୍ଭିନ୍ନ ହୋଇଯିବେ, ସେଇଥି ପାଇଁ କ'ଣ ତୁମ୍ଭେ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଲଜ୍ଜିତା ଓ ଅପମାନିତା ? ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରତ୍ୱର ରସ ଓ ଶର୍ପୀ ଉପାଦନ କରୁଥିଲେହେଁ ଲୋଭୀମାନେ ସେ ସବୁକୁ ଲୁକକାନ୍ତି କରି ଅବା ନଷ୍ଟକରି ତୁମ୍ଭର କୋଟି କୋଟି ସତାନଙ୍କୁ ଅନାହାରରେ ରଖି ତୁର୍ଗିଷ ସୁଷ୍ଣି କରିବେ ଏବଂ ରାଜା ଓ ରାଜକର୍ମଚାରୀ ମାନେ ସେ ଲୋଭୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ନିଜର ବିର ବଢାଇବାରେ ଲାଗିବେ ଓ ଶେଷରେ ସମୁହ ବିପୁଲରେ ନାଶଯିବେ, ଏହା ଭାବି କଅଣ ତୁମ୍ଭେ ମର୍ମାହତା ? ଯେଉଁ

ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ସାହାଯ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଦିନେ ପରମପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଣ ହୋଇ ଶାନ୍ତି ସାମ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିଲା, ସେଇ ଜ୍ଞାନକୁ ଦିନେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରସ୍ଵର ବିନାଶ ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ କରି ଓ ଉଚ୍ଚବାନଙ୍କୁ ରୀତ ମାନବର କେବଳ କପୋଳକଷନା ବୋଲି ଅବଜ୍ଞା କରିବେ, ସେଥିପାଇଁ କଥଣ ତୁମେ ବ୍ୟଥିତା ? ଧରିତ୍ରୀ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଦେଇ ଅଧ୍ୟୋମୁଖୀ ହୋଇ ନୀରବରେ ଅଶ୍ଵବିସର୍ଜନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ !

ଆଉ ଏଇ ସେଇ ଧରିତ୍ରୀ । କାମଦେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ । ଯାହାକୁ ଅନେକ ଧରିତ୍ରୀ ସହିତ ତୁଳନା କରନ୍ତି । ଯାହାକୁ କୁତ୍ୟୁଗନ ପର୍ବତତୁଳ୍ୟ । ବୟସରେ ଯିଏ ପ୍ରୌଢ଼ା ହେଲେ ବି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁବତୀ ଓ ସତାନ ଧାରଣକ୍ଷମା ଯିଏ ସକାଳୁ ରାତି ଦୁଇଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରଳସ ଜୀବରେ ଚରକିତାନ୍ତି ତୁଳି କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ଯାହାଙ୍କର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି କୋଳରେ ଗୋଟିଏ ସତାନ ପ୍ରତିକାଳ କରୁଛି, ଦୋହନ କରୁଛି । ଯିଏ ବାରୋଟି ସତାନର ଜନମ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ପୁନରାୟ ଗର୍ବବତୀ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା । ଧରିତ୍ରୀର କେତେକ ସତାନ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ନେଇ ତାଳିଛନ୍ତି ନୀରବରେ । ମାରଣାସ୍ତ୍ରର ପରୀକ୍ଷା ହେବ ଧରିତ୍ରୀର ସମୁଦ୍ର ବକ୍ଷରେ । ବ୍ୟୋମଯାନରୁ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ନିଷେପ କରାଗଲା । ଭୀଷଣ କଡ଼ କଡ଼ ଶବରେ ଧରିତ୍ରୀର ବକ୍ଷ ଆହୋନ୍ତି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗରୀର ବେଦନାରେ ଧରିତ୍ରୀ କମି ଉଠିଲେ । ନୀଳାକାଶ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ବିଷାରିତ ନୟନରେ ଅନାଇ ରହିଲେ । ଏ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ଏକ ଲହମାରେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ବିନାଶ କରି ପାରିବ । ଯେଉଁ ଦେଶର ସେ ମାରଣାସ୍ତ୍ର, ସେ ଦେଶର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଆନନ୍ଦରେ, ଗର୍ବରେ ସାନ୍ଦାନନ ବଢ଼ିବା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେତେବେଳେ ଧରିତ୍ରୀର ଆଉ ଏକ ହୁକୁରେ, ତାର ଦୁର୍ବଳ ସତାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ହିଂସ୍ର ମନୁଷ୍ୟ-ସତାନମାନେ ଆଦର୍ଶର ଦ୍ୱାରା ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଶୋଷଣ ଓ ହତ୍ୟାରେ ବ୍ୟାପୁତ ।

ଧରିତ୍ରୀର ଆଉ କେତେବୁଦ୍ଧିଏ ସତାନ କେଉଁଠି ଚିକାର କରି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ହୁଆ, ହୁଆ, ହତ୍ୟା ହୁଆ, ହତ୍ୟା ହୁଆ...

ଧରିତ୍ରୀ କଡ଼ ଲେଉଟାଇଲେ । ସେ ନିଜେ ଲେଉଟିଲେ ନାହିଁ । କାମଦେବ ତାକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଲେଉଟାଇଦେଲେ ତାଙ୍କ ଆଦକୁ । ଧରିତ୍ରୀଙ୍କ ଆର କଡ଼ରେ କୋଳ-ଛୁଆଟି ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି; କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ତା'ର ଲାଗିରହିଛି ପ୍ରତାଙ୍ଗରେ । ଧରିତ୍ରୀ ଆରାମରେ ଶୋଇବା ପାଇଁ ଚିକିଏ ହଲଚଲ ହେବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଚେଇଁ ଉଠି ହୋଇରେ ପ୍ରତାଙ୍ଗ ଜାତୁଡ଼ି ଧରି ସଶବେ ଦୋହନ କରିଯାଉଛି କିଛିକଣ ଧରି । କାମଦେବ ଅନେକ କ୍ଷଣ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ବିରତ ହୋଇ ଶେଷରେ ସେ ନିଜ ବିଲଙ୍ଘାରୁ ଯାଇ

ଧରିତ୍ରୀର ଗୋଟିଏ କଡ଼ରେ ଶୋଇଲେ । ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ, କେତେବେଳେ ଛୁଆଟା ପ୍ରନ୍ୟପାନ ଛାଡ଼ିଲେ ସେ ଧରିତ୍ରୀକୁ ନେବେ । ଶୋଇ ଶୋଇ ସେ ଧରିତ୍ରୀକୁ ଉପତୋଗ କରିବାର ନାନା ଉରେଜକ କହନା କରୁଛନ୍ତି । ଧରିତ୍ରୀର ଗୋଟିଏ ପଚରେ ଛକି ବସିଅଛନ୍ତି କାମଦେବ ମଧ୍ୟ ସେଇଥି ପାଇଁ ।

କାମଦେବ କହିଲେ ଶେଷରେ, ତୁମକୁ ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଵାରା ଦୁର୍ଦ୍ଵାରା କରିଦେବ । ସବୁ ରତ୍ନ ଶୋଷିଦେବ ସେ ତୁମର ।

ଧରିତ୍ରୀ ମୂଳ ଭାବରେ ହସି କହିଲେ, ଆଉ ତୁମେ କାହିଁକି ଆସିଲ ମୋ ବିଜଣାକୁ ! ଯେତକ ହୋଇଛନ୍ତି ସେତକ ତ ମଣିଷ ହେଉନାହାନ୍ତି...

କାମଦେବ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ସେ ନୀତିକଥାଗୁଡ଼ାକ ଆଉ ଶୁଣାଅ ନାହିଁ ତମେ । ଯିଏ ପିଲା ଛୁଆ ଦେଉଛନ୍ତି, ସିଏ ତୁମ୍ହିବେ ସେ କଥା ! ତୁମେ କିଏ ନା ମୁଁ କିଏ ? ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ଚିନ୍ତା କରନା ।

ଛୁଆଟି ଶୋଇପଡ଼ିଲାଣି । କାମଦେବ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକଲେ, ଛୁଆଟା ଆଜି ସହଜରେ ଧରିତ୍ରୀକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇଛି ! କାମଦେବ ଧରିତ୍ରୀକୁ ଭିଡ଼ିଆଣିଲେ ନିଜ ଆଢ଼କୁ । ଧରିତ୍ରୀ ପ୍ରତିବାଦ ନକରି ପଡ଼ିରହିଲେ କାଠଙ୍ଗୁ ପରି ଦେହକୁ କାଠକରି । ସେ ଜାଣନ୍ତି, କେତେଥର ଦେଖିଛନ୍ତି, ବାରଣ କଲେ କାମଦେବ ଉଦ୍ଦୟେ ହୋଇଥିଲା । ଛୁଆଟି ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଉଠିପଡ଼ି କିଛିକଣ ନିର୍ବାକ ଭାବରେ ଚାହିଁ ଧରିତ୍ରୀଙ୍କ ବୁକୁ ଉପରକୁ କୁଦିପଡ଼ିଲା । ଅଗତ୍ୟା କାମଦେବ ପୁଣି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଛୁଆଟି ବୁକୁ ଉପରୁ ଖସିଯାଇ ଧରିତ୍ରୀକୁ ଲେଉଟାଇ ଦେଲା ତା ପଚକୁ ଓ ପ୍ରନ୍ୟପାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଧରିତ୍ରୀର ଏକ ପ୍ରନ୍ୟରୁ କୁକୁକୁ ନାଦରେ ଝରଣା ବୋହିଯାଉଛି । ରାତ୍ରିବରମାନେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ତାହାର କୁଳରେ ବସି ନିଃଶବରେ ପାନ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପଥରକଟା ଠିକାଦାର ସେ ପ୍ରନ୍ୟର ଅନ୍ୟପଟେ ବାରୁଦ ପୁରାଇ ଗୁଡ଼ମ ଗୁଡ଼ମ କରି ପୁଟାଉଛି, ପଟାଉଛି ସେ ପ୍ରନ୍ୟକୁ । ଧରିତ୍ରୀ କମି ଉଠୁଛି ବାରମ୍ବାର । ଠିକାଦାର ଏ ପ୍ରନ୍ୟକୁ ଠିକା ନେଇଛି । ଅଛଦିନ ଭିତରେ ସେ ଏ ପ୍ରନ୍ୟକୁ ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁ ସହିତ ମିଶାଇ ଦେବ । ବହୁତ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବ ସେ । ମହା ଉସାହରେ ସେ ଦିନ ରାତି ଲାଗିଛି କାମରେ । ଆଉ ଏକ ଠିକାଦାର ପ୍ରକାଣ ଉଠାଇବାରା ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁର ନାନା ପ୍ଲାନରେ ଗାତମାନ ଖୋଲି ରସ ଅନ୍ତେଷ୍ଟଣରେ ବ୍ୟସ । ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁରଙ୍କେ ଯେତେ ରସ ଅଛି ସେ ଶୋଷିନେବ ।

ବିକୁଆମାନେ ପୁଣି ଚିକାର କରି ଉଠିଲେ, ହତ୍ୟା ହୁଯା...

କାମଦେବ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେ ଜବରଦସ୍ତି ଧରିତ୍ରୀକୁ ଲେଉଚାର ଦେଲେ ନିଜ ପଟକୁ । ଛୁଆଟି କିଛିକଣ ଦୋହନ କଳାପରେ ଢୁପ୍ତିର ସହିତ ଶୋଇପଡ଼ିଛି । ଅଛକଣ ଭିତରେ ତା'ର ଢୁପ୍ତି ଚାଲିଯାଇ ପୁଣି ବୁଝୁଥା ଜାତ ହେବ ! ଏଥର କାମଦେବ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କ୍ରୀଡ଼ା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଧରିତ୍ରୀକୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଗହଣା ଦେବେ, ଭଲ ଶାଢ଼ୀ ଦେବେ । ଧରିତ୍ରୀ ପଢ଼ିରହିଲେ ସେମିତି ନିଶ୍ଚିନ୍ନ ବିଷ୍ଟାରିତ ନୟନରେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ । କାମଦେବଙ୍କ ଗହଣା ଶାଢ଼ୀ ଦେବା କଥା ଶୁଣି ଆଉ ଥରେ ଚିକିତ୍ସା ମୂନ ହସ ହସିଲେ କେବଳ । ନିଜ କ୍ରୀଯାର ଅନୁରୂପ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଧରିତ୍ରୀକୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେବା କାମଦେବଙ୍କର ବ୍ୟର୍ଥ ହେବାରୁ ସେ ମନେ ମନେ ରାଗିଗଲେ ଓ ହିଂସ୍ର ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁରେ ଗୋଟାଏ ଭୂର୍ବର୍ଗ ବୋମା ପୋତାହେଉଛି । ଏକ କାମାନ୍ତି ହିଂସ୍ର ତଥାକଥିତ ଜନନାୟକ ସେ ମାରଣାସ୍ତର କ୍ଷମତା ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି । ତଥାକଥିତ ବୈଷ୍ଣାନିକମାନେ ଉପଛିତ ଆଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛନ୍ତି । ଧରିତ୍ରୀ ପୁଣି ଥରେ କମି ଉଠିଲେ । କମି ଉଠିଲେ ବିଶ୍ୱମୟରା ଜନନୀ ! ବୈଷ୍ଣାନିକମାନେ ପରିମାପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ସେ କମନର କ୍ରମ ଓ ପରିମାଣ ଦେଖି ଉଲ୍ଲୁଚିତ ହୋଇ ନୃତ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁର ଏକ ନିର୍ଭୁତ କ୍ଲୋଡ଼ରେ ଏକ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ବସିଛନ୍ତି ଚିତ୍ତାକୁଳ ଭାବରେ । ଏ ସତାନଟି କଥା ଚାହେଁ ? ଏ ସତାନଟି କବି ଦାର୍ଶନିକ । ବୈଷ୍ଣାନିକମାନେ ଧରିତ୍ରୀକୁ ଜଡ଼ ବସ୍ତୁପଣ୍ଡ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ସବେ ଏ ସତାନଟି ଧରିତ୍ରୀକୁ ପ୍ରାଣବନ୍ଦରୂପେ ସନ୍ଧି ଦେଖିପାରୁଛି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଜଡ଼ରୁ କେବେହେଁ ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରେ ନା, ଜୀବନରୁ ହିଁ ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧୂଳିକଣାର ମଧ୍ୟ ଜୀବନ ଅଛି । ଧରିତ୍ରୀ ଓ ଧରିତ୍ରୀର ସତାନମାନଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ଏ ସତାନଟି କାତର । ସେ ଚିତ୍ତା କରୁଛି ଦୁଃଖମୋଚନର ପଥ । ଧର୍ମ ଦର୍ଶନ ଆଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ହିଂସାର ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେ ସବୁର ଦ୍ୱାରା ଦେଇ ପରିସରକୁ ହତ୍ୟା ଓ ଶୋଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏକ ମନୁଷ୍ୟ ବା ଦେଶ କେବଳ ନିଜର ପ୍ଲଟ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଚିତ୍ତା କରୁଥିବାରୁ ସେ ସର୍ବଦା ଜୀତ ଏବଂ ସେହି ରମ୍ଭନ୍ତିରୁ ଜାତହୋଇଛି ହିଂସା; ତେଣୁ ସାମାନ୍ୟ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଜୟାବହ ଆକାର ଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ଛଢା ସମାଧାନର ଅନ୍ୟ ପଥ ନାହିଁ ମନେ ହେଉଛି । ଏ ଜୟ, କାମ, କ୍ଲୋଧ, ଲୋଭ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଦେଇଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁକୁ ବିଶ୍ୱେଷଣ କରି ଆମ୍ବାନ ଲାଭ କରିବାର ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ସବୁର ଦାସତ ପଶୁ ଆଚରଣ ମାତ୍ର । ବିରାଟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ହିଂସ୍ର ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ; ନିଜର ଅର୍ଥ, ଯଶ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରତିପରି ପାଇଁ ଏତେ ଶଠ ନିର୍ମମ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ମାନବିକତାକୁ ବିସର୍ଜନ

ଦେଇ ପାଶବତାକୁ ବରଣ କରନ୍ତା ନାହିଁ । କି ଉପାୟରେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ବିରାଟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଣ କରାଯାଇ ବୁଦ୍ଧିର ବିଜାଶ ଅଣା ଯାଇପାରେ ? ଏପରି ଦେଶ କଥଣ ଗଢ଼ିହେବ ନାହିଁ ଯିଏ ହିସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟଲାଭକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଗୌରବର ବିଷୟ ମନେ ନ କରି ଶାନ୍ତିର ବିଜାଶକୁ ହିଁ ଗୌରବ ମନେକରିବ ?

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ବିରାଟ ବିପୁଳୀ । ଯିଏ ମନୁଷ୍ୟର ସହଜାତ କାମ, କ୍ଲୋଧ, ଲୋଭକୁ ଅହମିକାକୁ ଉରେଇତି କରି ଜନପ୍ରିୟ ହୋଇ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟିକରେ ଏବଂ ବହୁର ଆଧାମିକ ଓ ଶାରୀରିକ ବିନାଶର କାରଣ ହୁଏ, ସେ ବିପୁଳ ନୁହଁ, ସେ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର କର୍କଟ ରୋଗ । ଯିଏ ଶାନ୍ତକାମୀ ସେଇ କେବଳ ବିପୁଳୀ ।

ବୁଦ୍ଧ, ଯୀଶୁଖ୍ରୀସ, ମହନ୍ତଦ, ଚେନ୍ଦନ୍ୟ, ପରମହଂସ, ରାମମୋହନ, ଗାଞ୍ଜାମାନେ ବିରାଟ ବିପୁଳୀ । କି ନିର୍ଭୟ ସେମାନେ ! ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ କୃତନୈତିକ ବା ରାଜନୈତିକ ଶଠତା ଚାଲିବାକୁ ନାହିଁ । ଧର୍ମ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରାଜନୀତି କୃତ୍ମୀତିଠାରୁ ବଡ଼ ଶ୍ରେୟ !

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ, ହେ ବିରାଟ ! ଯେଉଁ ଅହମିକା ତୁମେ ଦେଇଛ, ଯାହାର ସୁନିୟତଶରେ ବୁଦ୍ଧିର ବିଜାଶ ଓ ପ୍ରବଳତାରେ ବିନାଶ, ସେ ଅହମିକାକୁ ତୁମେ ହିଁ ସମ୍ଭାଲ, କେତେ ବିଚିତ୍ର ତୁମେ ! ତୁମକୁ ଜାଣିବାର ତେଷା ମଧ୍ୟ କେତେ ବିଚିତ୍ର ଏ ସଂସାରରେ !

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ କହୁଛନ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତର ଜାତିସଂଘ ବିଷୟରେ । ...ଜାତିସଂଘରେ ନାନା ଦେଶର ହିସ୍ତ ନୀତିର ପ୍ରତିନିଧି ନ ରହି, ରହିଛନ୍ତି ସମସ୍ତ ପୃଥବୀର ବନ୍ଦୀ ବନ୍ଦୀ ସ୍ଵାର୍ଥତ୍ୟାଗୀ ଦାର୍ଶନିକ; ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଦେଶର ପ୍ରତିନିଧି ନୁହନ୍ତି, ମାନବିକତାର ପ୍ରତିନିଧି । ଧରିତ୍ରୀର ନିରବଦ୍ଧିନ ବିରାଟ ବୁକୁକୁ ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ହିସ୍ତରୁବୁଦ୍ଧିରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଖି ଶ୍ଵେତ ଶ୍ଵେତ ବୁଗୋଳ ଓ ଇତିହାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ପରମପରକୁ ହତ୍ୟାକରି ଓ ଶୋଷଣ କରି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ନୁହନ୍ତି ସେମାନେ । ସେମାନେ ଗଢ଼ିବେ ଏକ ତୁତନ ସୈନ୍ୟ, ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ବିରାଟର ଜୟଗାନ କରୁ କରୁ ଆଗେଇଯିବେ ନିର୍ଭୟରେ ତୋପ କମାଣ ମୁହଁକୁ ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ । ଶ୍ଵେତତାର ଇତିହାସ ଅନ୍ୟ ଯାହାର ଜୟଗାନ କରୁ ନା କାହିଁକି, ମାନବିକତାର ଇତିହାସ ଗାହିଛି ଓ ଗାହିବ କେବଳ ଏମାନଙ୍କର ଜୟଗାନ !

ଇତିମଧ୍ୟରେ ଧରିତ୍ରୀର ଛୁଆଟି ଉଠିପଡ଼ି ଚିକାର କରି କାହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଉ ତେଷାକଳା କାମଦେବକୁ ଧରିତ୍ରୀର ବୁକୁ ଉପରୁ ହଟାଇବାକୁ । ଅନେକ କ୍ଷଣ ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲା; ଲୋଭାର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଉଠିବି ସେ । ଏଥର ସେ ନଛୋଡ଼ିବନ୍ତା । କାମଦେବଙ୍କ

ମଧ୍ୟ ସେଇ ଅବସ୍ଥା । ଦୁହେଁ ହିଁ ଲାଖିରହିଲେ ଧରିତ୍ରୀର ଦୁକୁରେ । ଧରିତ୍ରୀ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସେମିତି ମୌନ ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ । ତାଙ୍କ ଦୁକୁ ଉପରେ ଲାଗିଛି ନାନା ଲୀଳା !

ବିଲୁଆ ମାନେ ଶେଷ ପ୍ରାହରିକ ରାବିଲେ, ହୁଯା, ହୁଯା ! ଆଉ ଥୋକେ ଦୂରରୁ ପଚାରିଲେ, କ୍ୟା ହୁଯା, କ୍ୟା ହୁଯା... । ଆହୁରି ଦୂରରେ ଆଉ ଥୋକେ ଉରର ଦେଲେ, ହତ୍ୟା ହୁଯା, ହତ୍ୟା ହୁଯା...

ଧରିତ୍ରୀ ଉଠିଲେ । ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ସ୍ଵାମୀ ଓ ପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଦୋହନ କଲା ପରେ କୁନ୍ତ ଭାବରେ ଶୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଦୁର୍ବ୍ଲକୁ ହିଁ ତାଙ୍କର ଅବୋଧ ସତାନ ଭଳି ମନେ ହେଲା । ଅଧରରେ ତାଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ହାସ୍ୟ ଖେଳିଗଲା । ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ, ହେ ପରମ ପିତା, ଏମାନଙ୍କୁ ସଂଯମ ଦିଅ, ସୁଷ୍ଠୁ ସବଳ କର, ଦୁର୍ଦ୍ଵିଷ ଦିଅ ।

ଆକାଶରେ ଏକ ପ୍ରବଧ ଭାବ । ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଯାଉଛନ୍ତି ତାକି ତାକି ହେ ଅମୃତର ସତାନମାନେ ! ଉଠ, ଜାଗି, ବିରାଟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ ହୁଅ, ତାହା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ! ସନ୍ଧ୍ୟାସୀଙ୍କ ଆହାନ ଶୁଣି ଧରିତ୍ରୀ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ନମଞ୍ଚାର କଲେ, ମୁହଁ ତାଙ୍କର ଆଶାରେ ଉତ୍ତଳ ହୋଇଉଠିଲା । ତ'ପରେ ସେ ଗୃହକାମ କରିବା ପାଇଁ ସବୁଜ କଞ୍ଚାଟି ପିଛି ଉଠିଗଲେ ଚରକି ଭଳି ଦୁଇବାକୁ ।

ଧରିତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ହସିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆଶାର ଆଲୋକରେ ଉତ୍ତଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ, ହେ ଅନନ୍ତ ପୁରୁଷ, ମୋର ସତାନମାନଙ୍କ ମନକୁ ଅବୋଧତା ଦୁର କର, ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା କର, ସୁଷ୍ଠୁ ସବଳ କର, ସଂଯମ ଦିଅ ! କୋଟି କୋଟି ସତାନ ତ୍ରୋଡ଼ରେ ଧରି ସେ ମଧ୍ୟ ଚରକି ଭଳି ଦୁଲୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ନିଇଚିପିନ୍ଧା ସବୁଜ ଲୁଗାଟି ଆନନ୍ଦରେ ତରଙ୍ଗାଇତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଚାଲିଛନ୍ତି ଗାଇ ଗାଇ- ସର୍ବେ ସୁଖିନୋ ଭବନ୍ତୁ, ସର୍ବେ ସବୁ ନିରୀମୟାଃ, ସର୍ବେ ଭତ୍ରାଣି ପଶ୍ୟନ୍ତୁ ନା କର୍ଷିଦ ଦୁଃଖଭାଗ ଭବେଦ । ତାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଯେପରି ସବୁ ହିଁସ୍ତା ସେ ଶୋଷଣ କରିଦେଲେ ନୀଳକଷ୍ମ ଭଳି ।

ହୋଲି

ରତ୍ନରାଜ ବସନ୍ତ ସମାଗତ । ଶୀତର ଜଡ଼ତା ଛାଡ଼ି ପୃଥିବୀ କ୍ରମେ ପ୍ରଖର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଦିକୁ ଅଣେଇ ପଡ଼ୁଛି । ମଞ୍ଚରେ ଏହି ରସମୟ ଘିରି । ଗଛ ସବୁ କଞ୍ଚିତ୍ତା ପତ୍ରରେ କମଳାୟ ଦିଶୁଛନ୍ତି । ପଲାଶବନରେ ନିଆଁ ଲାଗିଛି । ଆମତୋଟାରେ କୋଇଲି ତୁହାର ତୁହାର ଅଧୀରତାବରେ ତାକିଚାଲିଛି । ମଧୁମଦଲୋଭୀ ଭ୍ରମରମାନେ ତୃତ ମଞ୍ଜରୀ ସୁବାସରେ ଉନ୍ନତ ହୋଇ ଏ ଗଛକୁ ସେ ଗଛ ଧାଉଁଛନ୍ତି । ତାରିଆଡ଼େ ଅପୂର୍ବ କମଳାୟ ଶୋଭା । ଜନେଷନେ ମରୁଭୂବ୍ୟୋମେ ବସନ୍ତର ବୈଜ୍ୟନ୍ତି । ଦେହରେ ମନରେ ଅପୂର୍ବ ସମେଦନ ଶିହରଣ ।

ନବୀନ ବର୍ଷାର ମେଘ ଭବି ଯାହାକର କାନ୍ତି, କିରାଟରେ ଯାହାକର କୋଟି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିରାଜିତ, “ତ୍ରିଲ୍ଲାଙ୍ଗ ମାନ ମାନ ହୋଇ, ଯା ଲୋମକୁପେ ବିରାଜଇ”, ଯାହାକର ବଂଶୀ ଅହରହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବକୁ ତାକୁଟି ଆସ ଆସ ବୋଲି, ସେଇ ବାସନ୍ତ ବସନ ପରିହିତ, ଅଜାନ୍ତୁଳମ୍ଭିତ ବନମାନାଶୋଭିତ, ଅତି କମଳାୟ ସୁଠାମ କିଶୋର ବିଶ୍ରହ ବସନ୍ତୋସ୍ତବରେ ମାତିଛନ୍ତି । ହୋଲି ଖେଳତ ନହକୁପାର । ଆମେ ଆମରି ମନର ମଧୁରୀ ମିଶାଇ କରିଥିଲୁ ତାଙ୍କୁ ରଚନା, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ବସନ୍ତର ବା ବସନ୍ତୋଜ୍ଞାଦନାର ଯେ କୌଣସି କାରଣ ବାଢ଼ିଲୁ ନା କାହିଁକି ।

ଆଜି ଦଶମୀ ତିଥି; କିନ୍ତୁ ଏକାଦଶୀ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ପଞ୍ଚଦୋଷ ଆରମ୍ଭ ଆଜିଠୁଁ । କୁଶରତ୍ରାର ଏପାରି କୁଶୁପୁରର ଲୋକେ ଆଜିଠୁଁ ପାଞ୍ଚଦିନ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବନ୍ଧୁର ଜୀବକୁ ନେଇ ମାତନ୍ତି, ଅବିର ଖେଳନ୍ତି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ପରି ଆଜି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବନ୍ଧୁର ହୁଆର ହୁଆର ହୁଲି ଆନନ୍ଦ ବିତରଣ କରୁଛନ୍ତି । ହେଲିଆମାନେ ଅବିରଥାଳି ଧରି ମାଦଳ ବଜାର ଗାଇ ଗାଇ ଯାଉଛନ୍ତି - ରାଧାବନ୍ଧୁରମୋହନ ଖେଲେ ହୋରି... । ପିଲାଏ କାନ୍ତୁରୁ-ବାନ୍ତୁରୁ ଆଗେ ଆଗେ ନାଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହଁରେ ଅବିର ବୋଲି ହୋଇ ତାଳପତ୍ର ବାନ୍ଧି ମାଳକୁ ସାଜିଛନ୍ତି । କାହାକୁ ଧୋବଧୋବନିଆ ଦେଖିପକେଇଲେ ତ ମାଦଳ ଆହୁରି ହୋଇରେ ବାଜିଉଠେ । ପିଲାଏ କିନିକିଲା ନାଦରେ ରଗନ ପବନ କମାଇ ଦଉଡ଼ିତି ତା’

ପାଖକୁ । ଆଉ ହୋଲିଆମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଗାଆନ୍ତି-

କୋଇ କୋଇ ଗାୟତ୍ରି

କୋଇ କୋଇ ବଜାୟତ୍ରି

କୋଇ କୋଇ ମାରତ ପିରକାରୀ..... ।

ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ସରିକି ହେଲାଣି । ଗଁ ବୁଲା ସାରି ଠାକୁରେ ନଇଆଡ଼କୁ ଭଳି ଚଳି ଆସୁଥାନ୍ତି । କୁଶଭତ୍ରା ନଦୀରେ ସ୍ଵାହାନ ସାରି ବାହୁଡ଼ିବେ । ହୋଲିଆମାନେ ଜତ୍ୟବସରରେ ମଧ୍ୟ ଗାଧୋଇ ନେବେ ।

ଆଜି ଉତ୍ସନ୍ଧୁହା-କୁର ବାନି ଦିନ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥାଏ । ରହିମ ଖଁ ଠିକ ଏଇ ସମୟରେ କୁଶଭତ୍ରାର ଆରପାରିବୁ, ଅହମଦପୁରରୁ (ଯାହାକୁ ଏପାରିର ଲୋକେ ଆଜିକାଳି ଜନାନ୍ତିକେ ପାକିଷ୍ତାନପୁର ବୋଲି କହନ୍ତି) ବାହାରି ନଈ ପାରିହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତି କୁଶପୁରର ରାମ ପଧାନଙ୍କ ଘରକୁ ମୁବାରକ ଜଣାଇବାକୁ । ହାତରେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଥାଳି, ଥାଳିରେ ଅଛି ବିରିଆନି, କବାବ, ପଳାଉ ଉତ୍ସାହ । ରହିମଙ୍କ ବିବି ଜେବୁନନ୍ଦିସା ଭାରି ଭଲ ରାନ୍ତି ଜାଣନ୍ତି । ସେ ନିଜେ ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଦିଅର ରାମ ପଧାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ସବୁ ରାନ୍ତି ମିଆଁଙ୍କ ହାତରେ ପଠାଇଛନ୍ତି ।

ରାମ ପଧାନ ଓ ରହିମ ଖଁ ଆବାଲ୍ୟ ବନ୍ଦୁ । ରହିମ ଅବଶ୍ୟ ରାମ ପଧାନଙ୍କ ଭାଗଚାଷୀ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବଂଶବଂଶାନ୍ତକ୍ରମେ ଅହମଦପୁରର ଖଲିପା । ଖଲିପାବଂଶ ଓ ପଧାନବଂଶର ବନ୍ଧୁତ ଅର୍ଥନ୍ତେତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଆଦି ବାଧା ଅତିକ୍ରମ କରି ଅନ୍ୟ ଏକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମିଳିତ ହୋଇଥି ଆଜିକୁ ଚାରିପ୍ରକୃତି ହେବ । ଖଲିପାବଂଶ ହେଉଛି ପଧାନ ବଂଶର ସୂର୍ଯ୍ୟମଙ୍ଗଳ ବନ୍ଦୁ । ଗୋଟିଏ ବଂଶର କୌଣସି କ୍ରିୟାକର୍ମ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ବଂଶର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷମାନେ ସେଥିରେ ଯୋଗଦିଅନ୍ତି, ବାହାଘର ହେଲେ ତେଲ ହଳଦି ଯାଏ ଓ ବେଜାର ଆସେ । ହୁଏତ କେବେ ସାମାଜିକ ଆପରି ଉଠିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବର୍ଷମାନ ଏ ଦୁଇ ବଂଶ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁତ ଏକ ଆଦରଣୀୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବୋଲି ସ୍ଵୀକୃତ ହୋଇସାରିଛି । ପୁଣି ରହିମ ଖଁ ଅହମଦପୁରର ଖଲିପା ଓ ରାମ ପଧାନ କୁଶପୁରର ଗଣ୍ୟମାଣ୍ୟ ଲୋକ । ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତ ନେତାମାନେ ଧର୍ମବିରିରେ ଭାରତକୁ ଭାଗ ଭାଗ କରିଦେଇଥିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ଯାହା ଆଉ ନା କାହିଁକି, ଏ ଦୁଇ ଗଁ ଭିତରେ ଭିତରେ ବାହାରର ସଭାବ ରକ୍ଷା ହୋଇ ଆସି ପାରିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଏ ବନ୍ଧୁତ ରହିମ ଖଁ ଓ ରାମ ପଧାନଙ୍କ ମାନସିକ ବ୍ୟାସି ଅନେକ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ପାରିଛି । ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଦୁଇକର ଆନ୍ତରିକତା ଥିବାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ସଂହ୍ୟାବେଳେ, ରାମ ପଧାନ ଘରେ ହେଉ ବା ରହିମ ଖଁ ଘରେ ହେଉ, ଦୁହଁ ମିଶି ଗୀତା, କୋରାନ୍ ଶରିୟ୍ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚା କରନ୍ତି, ମୁରଧ ହୁଅନ୍ତି, ଆନହିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ରହିମ ନଇବନ୍ଦ ଉପରକୁ ଉଠିଲାବେଳକୁ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବଲୁଭ ଜଳି ଜଳି ଆସୁଆନ୍ତି । ରାମ ପଧାନଙ୍କ ନାତି ପ୍ରଥମେ ରହିମଙ୍କୁ ଦେଖିପକାଇ ପାଟିକଳା, ଆରେ ହେଉରେ ଅଜା ! ବଡ଼ବଡ଼ିଆମାନେ ‘ହା ହା’ କହୁ କହୁ ନାତି ଯାଇ ଅଜାଙ୍କ ଦାଡ଼ିରେ ଅବିର ବୋଲିଦେଇ ତାଳିମାରି ନାଚିଲାଣି । ରହିମ ପ୍ରଥମେ ଦାତ ନିକୁଟି ହସିଦେଲେ; କିନ୍ତୁ ତଦକ୍ଷଣାତ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଅହଦିନ ତଳେ ଦୁଇ ଗାଁ ତିତରେ ଗୋହତ୍ୟା ନିରୋଧ ନେଇ ଯେଉଁ କାଣ୍ଡ ଘରିଯାଇଛି ସେଥିରେ ଅହମଦପୁରର ସମସ୍ତେ ଉତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ରାଗ କୌଣସିମାତେ ଥତାମତା ହୋଇ ରହିଛି । ଗୋରୁମାସଂ ଖାଇଲେ ନାନା ରୋଗ ହୁଏ, ତେଣୁ ତାକୁ ନ ଖାଇବା ଭଲ ଏବଂ ଆମ ହିନ୍ତୁ ଭାଇମାନେ ଆମରି ଭଲପାଇଁ କହୁଛନ୍ତି, ଏ କଥା ଖଲିପା ବୁଝାଇବାରୁ ଅହମଦପୁରିଆମାନେ ନ ବୁଝି ମଧ୍ୟ ବୁଝିଲାପରି ରହିଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏ ଅପମାନ ମନର୍ଜିତରେ ରାଗକୁ କୁହୁଳାଉଛି ଅନବରତ । ଗୋମାସ ତ୍ୟାଗରେ କିଛି କଥା ନାହିଁ ଯେ, ସେ କଥାକୁ ବାଧ କରାଇବାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଧର୍ମ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଘୁଣା ଜଳି ତାଙ୍କୁ ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ ଆଜି ପୁଣି ହଠାତ କି କାଣ୍ଡ ହେବ କିଏ ଜାଣେ । ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ୟ ପିଲାଏ ରହିମଙ୍କୁ ଘେରିଯାଇ ସାରିଲେଣି । ରହିମ ଥାଳିଆ ଟେକି ଧରି ବଡ଼ ପାଟିକରି ଚିକାର କରୁଥାଏ ‘ଅରେ ହମ ମୁସଲମାନ’; କିନ୍ତୁ ପିଲାଏ ସେ କଥା ଶୁଣିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହନ୍ତି । ରହିମ ଉପାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅହମଦପୁର ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ । ଗାଁର ଅନ୍ୟ ମୁସଲମାନ ଭାଇଙ୍କ କଥା ନ ମାନି ସେ ଆଜି ଅସିଛନ୍ତି; ତେଣୁ କଥାଟା ଅଧିକ ଖରାପ ଲାଗୁଛି, ଅଧିକ ଉପର କାରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ହୋଲିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼ବଡ଼ିଆମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କା ହୋଇ ଚାହିଁରହିଥାନ୍ତି କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଳଭାବରେ ।

ନିମିଷକେ ହଠାତ ସବୁ ଓଳପାଇଟ ହେଉଗଲା । ଫୁଲଭିତରୁ ହଠାତ ଯେପରି ଗୋଖର ସାପ ବାହାରିପଡ଼ିଲା । ଅହମଦପୁରର ଟୋକାଏ ଛପି ସବୁ ଦେଖୁଥିଲେ । ଏଇ ଘଣ୍ଟା ଆନରେ ସେମାନେ ପୂର୍ବ ଅପମାନର ଦାଉ ସାଧିବାପାଇଁ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଠେଙ୍କା, ବାଡ଼ି, ତେଣ୍ଟା, ଶାବକ ଆଦି ଧରି ‘ମାରେ ଶାଲେ କାଫେରକୋ’ ‘ଆଲୁହୁ ଆକବର’ ‘କୁରବାନି, କୁରବାନି’ ଚିକାର କରି ତିଆଁ ମାରି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । କୁଶ୍ପପୁରର ଜଣେ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଗାଁରେ ଖବର ଦେବାରୁ ସିଯାତ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ‘ରାଧାବଲୁଭଙ୍କ ଜୟ’ କହି ଦୌଡ଼ିଲେ ନଈ ବାଲିକୁ । ନଈବାଲି ଉପରେ ଦୁଇଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଗଲା ।

ରହିମ ପ୍ରଥମେ ଆବାକାବା ହୋଇ ନଇବନ୍ଦ ଉପରେ କିଛିକଣ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ । ଦେହ ତାଙ୍କ ଥରୁଥାଏ । ବାଧା ଦେବାର ଶତ୍ରୁ ତାଙ୍କର ନ ଥାଏ; କିନ୍ତୁ ସେ

ଯେ ନିଜକୁ ଏସବୁପାଇଁ ଦାୟୀ ମନେକରି କିଛି ଗୋଟାଏ କରିବାକୁ ହଁ ହେବ ଭାବି ଦୌଡ଼ିଲେ ଦଙ୍ଗା ଉଚିତରକୁ; କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ହୋଇ ଆଉ ସେତେବେଳେ କେହି ନ ଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ କ୍ରୋଧର ଏକ ଏକ ବୋଧହୀନ ଯନ୍ତ୍ର । ତାଙ୍କ କଥା କାହାରି କାନରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେ ଧକକା ଖାଇ ଖାଇ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲେ ନଈ ଉଚିତରକୁ । ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖିଲେ ସଙ୍ଗାତ ରାମ ପଧାନଙ୍କ ପୁଅ ନବ ଅବଦୂଳର ମୁଣ୍ଡ ଏକା ଶାବଳ ପାହାରକେ ଦି ଫାଳ କରିଦେଲା । ଅବଦୂଳର ସର୍ବାଙ୍ଗ ରତ୍ନରେ ବୁଢ଼ିଗଲା । ତଥାପି ଅବଦୂଳ ପଡ଼ିବା ଆଗରୁ ନବ ଛାତିରେ ଶାବଳ ଭୂଷି ଦେବାରୁ ନବ ଛାତିରୁ ରତ୍ନ ପୁଅରା ଜଳି ବାହାରି କୁଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମ ତତ୍ତଵା ବାଲିରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅଛୁ ସମୟ ପରେ ନବ ଓ ଅବଦୂଳ କୁଣ୍ଡଳକୁଣ୍ଡି ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ରହିମ ସମ୍ମାନି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ‘ମାରୋ ଶାଲେ କାପେରକୋ’ ବୋଲି ସେ ଚିହ୍ନାର କରି ଦୌଡ଼ିଲେ ପୁଣି । ତଥାପି ହଠାତ ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ବର୍ଷମାନ ସଲାତୁଳ ଉତ୍ତର (ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପ୍ରାର୍ଥନା)ର ସମୟ । ଥମ୍ କିନା ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । କଥାଣ କରିବେ ଭାବି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଦିନ ସେ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ଛାତିନାହାତି; କାରଣ କୋରାନ୍ ଶରିୟରେ ଆଦେଶ ଅଛି ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ବିଶେଷ ଧାନ ଦେବାପାଇଁ । କ୍ରୋଧରେ ତାଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗ କଂପୁଆଏ । ତଥାପି ସେ କୁଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମ ପାଣିରେ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ବାଲିରେ ଗାମୁଛା ପାରି ନମାଜ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କୋରାନ୍ ଶରିୟର କଥା ତାଙ୍କ କାନରେ ବାଜୁଆଏ, ସବୁ ମଣିଷ ଏକ... ଆମର ବିଭେଦ ଭାବ ହଁ ପାପ... ଆମର ଅହଂ, ସ୍ଵାର୍ଥବୃଦ୍ଧି ଓ ଅଞ୍ଜାନ ଏ ପାପ ବଡ଼ାଏ... ଯିଏ ସଂଯମୀ ଖୁଦା ତାଙ୍କୁହୁ ସ୍ଵେଚ୍ଛା କରନ୍ତି ... ଯେଉଁମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ କଳି ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ପରିହାର କର; କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ନମାଜରେ ମନ ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅବଦୂଳର ଶବ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ହିନ୍ଦୁ ଉପରେ କ୍ରୋଧ, ଘୃଣା, ଉର୍ଧ୍ଵା ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ଭିତରୁ ଠେଲି ଆସୁଆଏ । ନମାଜ ସହିତ ଗୋଲେଇ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ନିଜ କଥା... କାପେର ଏମାନେ... ଏମାନେ ମୁହଁରେ କହନ୍ତି ଏକ ଧର୍ମ ଉଦାର, ଉତ୍ସାହୀ ସରକାରୀ ପଇସାରେ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ବନାନ୍ତି... ଏମାନେ ସଞ୍ଚୟାରେ ଆମ୍ବା ବେଶୀ ବୋଲି ଜବରଦସ୍ତି ତାଙ୍କର ହୋଲି ଆମେ ପାକନ କରିବୁ... ଏକୁ ବିଶେଷାଧ୍ୟ ନାହିଁ... ପାକିଷ୍ତାନ ପଳାଇବି... ଏକର ‘ଭାଇ ଭାଇ’ ଭାକ ଏକ ଫରେବି (ଛଳନା)... ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମହଁ ଫରେବି ଧର୍ମ... ଶାଲେ କାପେର । ନମାଜ ଜାଗାରୁ ଉଠି ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଗୋଟାଏ ହିନ୍ଦୁକୁ ମାରିଦେବାକୁ ଉଛା ହେଉଥାଏ; କିନ୍ତୁ ପୁଣି କୋରାନ୍ ଶରିୟ ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ... ଜୀବନ ମରଣ ଖୁଦାଙ୍କ ହାତରେ... ପରର ପାପ ଦୋଷ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ସମବେଦନା କଣାଅ... ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଏମତି ଛିଡ଼ା-ଓଟରା ଲାଗିଥାଏ ।

ଆଉ ସମ୍ବାନ୍ଧ ନ ପାରି ନମାଜ ଛାଡ଼ି ହଠାତ ଉଠି ପଡ଼ି ମୃତ ଅବଦୁଲ୍ ହାତରୁ ଶାବଳଟା ଟାଣିନେଇ ‘ଜେହାଦ ଜେହାଦ’ ପାଟି କରି ଦୌଡ଼ୁ ଦୌଡ଼ୁ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ, ନମାଜ ଛାଡ଼ି ଉଠିପଡ଼ିଥିବାର ଲଞ୍ଚା କୋହ ସମ୍ବାନ୍ଧ ନ ପାରି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଠିକ୍ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଶାଶ୍ଵତାମାନେ ଉପରେ ଚକ୍ରର ମାରୁଆନ୍ତି । କୁଶଭଦ୍ରାର ବନ୍ଧ ଉପର ଆମତୋଟାରେ କୋଇଲି କୁହୁ କୁହୁ ଡାକୁଆଏ । ନବ ଆଉ ଅବଦୁଲ୍ କୁଶକୁଷି ହେଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଦୁଇ ଦକ ଭିତରେ ପିଟାପିଟି ସେମିତି ଚାଲିଆଏ ।

ରାମ ପଧାନ ଯେତେବେଳେ ପୁଅର ମରିବା ଖବର ପାଇଲେ ସେତେବେଳେ ସେ ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଖୁଆରଥିଲେ ନିତି ଦିନ ପରି । ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ହାତ ଅଚଳ ହୋଇଗଲା । କଥଣ କରିବେ ବା କରିବା ଉଚିତ ସେ ଭାବି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘର ଭିତରୁ ହଠାତ କାନ୍ଦବୋବାନ୍ତି ଶୁଣି ସେ ଆହୁରି ଧକଚକେଇ ଗଲେ । କିଏ ଜଣେ କହିବା ପରି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ନବବୋଇ ମୂର୍ଖ ଯାଇଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ପ୍ଲାଣୁ ଭଳି ଛିଢା ହୋଇ ରହିଲେ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦେହ କ୍ରୋଧରେ ଥରି ଉଠିଲା । ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା କରୁଗିଟା ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ନଈ ଆଡ଼କୁ ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଦୌଡ଼ିଗଲେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଯେ ରହିମଙ୍କୁ ହାଣି ତା’ରି ରତ୍ନରେ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାଧାବଳ୍ଲଭ ଜୀଭଙ୍କୁ ହୋରି ଖେଳାଇବେ । ମନରେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଗଲା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ହିମ୍ବାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୁସଲମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର, ଅଭରଙ୍ଗଜେବଳ ଅତ୍ୟାଚାର ... ଯାକ ଧର୍ମହୀ ନିଷ୍ପୁରତା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏମାନଙ୍କର ଦୟାମାୟା ନାହିଁ ... ଏମାନେ ବ୍ୟରିଟାରୀ, ନରହତ୍ତା, ଅବିଶ୍ଵାସୀ ... ଏମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ ଶଳେ ପାକିଷ୍ତାନ ପଲେଇ; କିନ୍ତୁ ଦୌଡ଼ୁ ଦୌଡ଼ୁ ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା - ମହାରାଜତ କଥା । ଶ୍ରେଣ ରୂପୀ ରୂପୀ ରୂପୀ କହିଚନ୍ତି - ଯେଉଁ ଧର୍ମ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଙ୍କୁ ଘୁଣା କରେ ତା’ କୁ’ଧର୍ମ ... ରହିମ କହୁଥିଲା କୋରାନରେ ଅଛି, ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଜବରଦସ୍ତି ପାପ । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ତାଙ୍କର ସର୍ବଧର୍ମାନ୍ତ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ । ରହିମ ଓ ମୁଁ ନିରାସତ ହେବାପାଇଁ କେତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବୁ । ସେ ସବୁ କଥଣ ଏଇ ଚରମ ପରାମା ବେଳେ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯିବ ... ହେ ରାଧାବଳ୍ଲଭ ! ମୋତେ ଶତ୍ରୁ ଦିଅ ... ଶତ୍ରୁ ଦିଅ । ମନେ ମନେ ସେ ଆବୁରି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ...

‘ତମ୍ଭାଦସତ୍ତ୍ଵଃ ସତତଃ କାର୍ଯ୍ୟଂ କର୍ମ ସମାଚର’

‘କାମ ଏଷ କ୍ରୋଧ ଏଷ ରଜୋଗୁଣ ସମୁଭବଃ ...

‘ପାୟମାନମ୍ ପ୍ରଜହି ହେୟନମ୍ ଆନବିଷ୍ଠାନ ନାଶନମ୍’ ।

ଦୌଡ଼ୁ ଦୌଡ଼ୁ ସେ ଥମକିନା ଛିଢା ହୋଇଗଲେ । ହାତମୁଠା ତାଙ୍କର ଶିଥଳ ହୋଇଗଲା, କରୁଗିଟା ସଶବେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ମନେହେଲା କରୁଗିଟା ହୋ-ହୋ

କରି ହସିଉଠି କହୁଛି - ଭୀରୁ, ସବୁ ହିନ୍ଦୁ ଭୀରୁ, ଭଗବାନ ଅନ୍ୟାୟ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ କଥଣ ହେବ, ସବୁ ଭୀରୁର ଦଳ ... ତୁମ ଉଦାରତା ଏଇ ଭୀରୁତାରୁ ଜାତ । ରାମ ପଧାନ କରୁଚିଟାକୁ ପୁଣି ଉଠାଇ ନେଇ ଖଣ୍ଡ ବାଟ ଦୌଡ଼ିଗଲେ, ପୁଣି ଥମ କିନା ଛିଡ଼ା ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଅସହାୟ ଭାବରେ ସେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ, ‘‘ହେ ରାଧାବଲୂଭ, ମୁଁ ଅଞ୍ଚ୍ଛନ ନୁହେଁ ଯେ ଏ ବିପରୀତ ଭାବକୁ ଏକ କରିପାରିବି । ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ... ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ - କହୁ କହୁ ସେ ବେହୋୟ ହୋଇ ତନେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ପୁଲିସ୍ ଆସି ନଈବାଲିରେ ଦୁଇଟି ଶବକୁ ଜଗି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସାରିଲେଣି, ଦୁଇଦନରୁ ଅନେକ ଧରାହୋଇ ଚାଲାଣ ହୋଇ ସାରିଲେଣି । ଚୌକିଦାରମାନେ ଶାରୁଣାମାନଙ୍କୁ ଖେବୁଆଥାଆନ୍ତି । କୋରଲିର ଅଧୀର ତାକ ଥମି ନାହିଁ । ଘୂର୍ଯ୍ୟ ପଣ୍ଡିମ ଆଡ଼କୁ ଛଳିଲେଣି । ପଶୁପକ୍ଷୀମାନେ ଘରମୁହଁ ହୋଇ ଦୌଡ଼ୁଛନ୍ତି । କୁଶଭଦ୍ରାର ସ୍ରୋତ ସେମିତି କୁକୁକୁକୁ ନାଦରେ ବୋହିଯାଉଛି ସମ୍ବୁଦ୍ଧକୁ । ପୃଥିବୀ ସେମିତି ବୁଲୁଛି କାଳହାନ ମହାକାଳ ମଧ୍ୟରେ କାଳ ସୃଷ୍ଟି କରି । ଏତେ ଯେ କାଣ୍ଡ ଘଟିଗଲା, କାହାରି ଯେମିତି ସେଥରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାଧାବଲୂଭ ମଧ୍ୟ ହୋରି ଖେଳିପାରି ଶୋଇଗଲେଣି ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ତିନିଟା । ପ୍ରତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସବଶତଃ ରାମପଧାନ ହୁ-ଦଷ୍ଟେ ବିଛଣା ଛାଡ଼ି ଉଠିଲେ ନଈ ଆରପାରିର କୁକୁଡ଼ା ତାକ ‘ଚକ୍ରଧର ରକ୍ଷାକର’ ଶୁଣି । ରାଧାବଲୂଭଙ୍କୁ ପ୍ରଶାମ କରି ସେ କାନେଇ ରହିଲେ ରହିମର ‘ଆଲ୍ଲାହୁ ଆକବର’ ତାକକୁ । ଏହା ସେମାନଙ୍କର ନିତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ।

ବାହାରେ ନିସ୍ତରଧ ମୌନ ରାତ୍ରି, ସୁନ୍ଦର ଅଥଚ ଉଦାର, ମୌନ, ନିର୍ଲିପ୍ତ । ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ଯେପରି ଧାନମଗ୍ନ । ଗଛବୁନ୍ଦ ବି ଧାନଗ୍ନ । କୁଶଭଦ୍ରାର ନଈବାଲିରେ ନିଆଁ ଚକୁଥିବାର ଦେଖି ରାମ ପଧାନଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ସବୁ କଥା । ସବୁ ଘଟଣା ପୁଣି ଥରେ ଯେପରି ତାକ ଆଖି ଆଗରେ ଘଟିଗଲା; କିନ୍ତୁ ବର୍ଷମାନ ସେ ଖାଲି ନିର୍ଲିପ୍ତ ଦର୍ଶକ, ମନରେ କୌଣସି ଭାବାତ୍ମର ନାହିଁ । କେବଳ ଯେତେବେଳେ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ରହିମଙ୍କୁ ଏ ଘଟଣା ଶୟାଶ୍ଵାୟ କରିପକାଇଥିବ, ସେ ମନରେ ବେଦନା ଅନୁଭବ କଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଚାଲିଲେ ନଈ ଆଡ଼କୁ ।

ରହିମଙ୍କ ମଧ୍ୟ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥାଏ ସେତିକି ବେଳକୁ । ସେ ମଧ୍ୟ କାନେଇଥାନ୍ତି ‘ରାଧାବଲୂଭ ହେ’ ତାକକୁ । ରହିମ ମା’ବୁଡ଼ା ଆର ବଞ୍ଚାରେ ଲହରେଇ ଲହରେଇ କାଶି ପଚାରିଲେ, “ ଏ ରହିମ, ଆରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଉଠିସ୍ ନେହ୍ କ୍ୟା ? ଯା’ରେ ନିଆଁ

ନଗା ନିକନ୍ଧା, ଆରେ ଯା କେ ଦେଖୋ କ୍ୟା ହୁଆ ଉସକା ହୁଡ଼ା ଆଉ କହିପାରିଲେନାହିଁ, କାଶି କାଶି ବେଦମ୍ ହୋଇଗଲେ । ନିତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ଭଳି ସେ ଏତିକିବେଳେ ଉଠି ରହିମଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଦିଅନ୍ତି । ରହିମ ଉଠି ନମାଜ ପଡ଼ି ଚାଲିଆନ୍ତି ସଙ୍ଗାତ ସହିତ ଗାଧୋଇବାକୁ । ରହିମ ପାଟିକରି କହିଲେ , “ଯାତାହୁଁ ଅନ୍ତିଜାନ୍, ତୁମ ମତ ଫିକର କରୋ, ଖାସି(କାଶ) ବଢ଼ ଯାଏଗା ।” ରହିମ ମଧ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଲେ ନଈଆଡ଼େ ।

ନଈବାଲିରେ ନିଆଁ ଜନ୍ମୁଥିବାର ଦେଖି ତାଙ୍କ ଛାତି ଛନ୍ଦ କରି ହେଲା । ତେବେ କଥଣ ସଙ୍ଗାତ ମୋତେ ନ ତାକି ଶବ ପୋଡ଼ାଇଦେଲେ ? ଅଭିମାନରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା; କିନ୍ତୁ ନିଆଁ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ କିଏ ତିନିଜଣ ବିଦେଶୀ ଧୂନି ଜାଳି ହୋଲି ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି । ପଚାରି ହୁଣ୍ଡିଲେ ସେମାନେ ବିହାରୀ, ପୁରୀକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ ବାଟବଣା ହୋଇ ରାତିକ ନଈବାଲିରେ କଟାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗାଉଥାନ୍ତି -

“ଲଳିମୀ ଲାଲନ ଲାଲ ଅଭିରନ ସଞ୍ଜିଗଣ ଲାଲହି ଲାଲ,

ଲାଲ ତରୁ ସଞ୍ଚାରି ଲାଲ ଦିନ ଯାମିମୀ ଲାଲହି ପିଯର କି ସାଲ ।”

ରହିମ ବିଭୋର ହୋଇ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ ସେଠି । ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ଅବହୁଲ ଓ ନବ ଅବୁରେ କୁଷ୍ଣାକୁଷ୍ଣି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସେମିତି । ପୁଲିସ୍ ଏପର୍ୟୁକ୍ତ ଶବ ହୁଇଗିବୁ ତାତ୍ତରଖାନା ନେଇନାହିଁ, ଜଗିବସିଛନ୍ତି ଚୌକିଦାରମାନେ । ଜଣେ ବିହାରୀ ପୁଲିସ୍ ମଧ୍ୟ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେଇ ଗାଉଛି । ଅବୁରେ ଶାଶ୍ଵତମାନଙ୍କ ତେଣା ଫଢ଼ ଫଢ଼ ଓ ବିକୁଆ ତାଙ୍କ ଶୁଭ୍ରାଷ୍ଟି ; କିନ୍ତୁ ନିଆଁ ପାଖରେ ଚାଲିବି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କଥା କାହାରି ସହିତ କାହାରି ଯେପରି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ ; କିମ୍ବା ସତେ ଯେମିତି ଏ ସବୁ ବିପରୀତ ଭିତନେ କୋଉଠି ଗୋଟେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଲୁଚି ରହିଛି । ଆଶ୍ରୟ କଥା-ସେହି ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ହଠାତ ରହିମଙ୍କୁ ଅନୁଗୋଧ କଲା -

ଏକ ହୋଲି ଶୁନାଇଏ ଭାୟା !

ରହିମଙ୍କ ମନ ଭିତରୁ ହଠାତ ଗୋଟିଏ କୋହ ଉଠିଲା । ସେ କୋହ ଦୁଃଖର ମୁହଁ କି ଆନନ୍ଦର ନୁହେଁ । ଏକ ଅଜଣା ଅପୂର୍ବ ବେଦନା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଘାରିଦେଲା । ମନକୁ ତାଙ୍କର ସ୍ଵତଃ କାପି ସିନ୍ଧୁ ରାଗର ଗାନ ବାହାରି ଆସିଲା - “ବଳମା ରେ, ତୁନରିଯା ମୌକୋ ଲାଲ ରଜାଦେ ”- ହେ ମୋର ପ୍ରିୟ ! ମୋର ଏ ଆବରଣ ତୁମରି ରଙ୍ଗରେରଞ୍ଜିତ କରିଦିଅ । ଗମଗମ ହୋଇ ତାଙ୍କର କଷକୁ ସ୍ଵର ବାହାରୁଆୟ, ଝର ଝର ହୋଇ ଆଖିକୁ ଲୁହ ଝରୁଆୟ । ଗୀତ ସରିବାପରେ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ବସିରହିଲେ କିଛିକଣ; କାହାରି ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ବାହାରୁନଥାୟ । ପ୍ରଶଂସା ଜଣାଇବାକୁ

ମଧ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ହେଉଥାଏ ।

ହଠାତ୍ ‘ଶୋଭାନ୍ତାଲ୍ଲାହ’ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ି ରହିମ ଦେଖିଲେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି
ସଙ୍ଗାତ । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଲୁହ ଝରିଯାଉଛି । ସେ ହଠାତ୍ ଗାରବାକୁ ଲାଗିଲେ-

ଆସହାଦୋ ଆଲ୍ଲା ଇଲାହା ଜଳ ଆଲ୍ଲାହ,

ଆସହାଦୋ ଆନନ୍ଦ ମୁହମ୍ମଦର ରସୁଲାଲ୍ଲା...।

ରାମ ପଧାନଙ୍କ ସ୍ଵରବିଷ୍ଟାର ସମସ୍ତକୁ ଅତିଭ୍ରତ କରିଦେଲା । ୫୧ର ମନ୍ଦର
ଗତିରେ ପରିଷାର ଭାବରେ କରୁଣର ସ୍ଵରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ତାଙ୍କ କଷରୁ ନିର୍ଗତ
ହେଉଥାଏ । ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚତ୍ର ଜଣେ ଆନନ୍ଦରେ କହିଲା, ଅବ ଭଗବାନ କରୁର
ହିଆଁ ହୋଇଲେ । କୋରାନ ଶରିୟ୍ କହତେହେଁ ଭଗବାନ କା ନାମ ଶୁନକର ଯିସ କା
ହିଯା ଉତ୍ତରଳତା ଓ ହି ଭରୁ ହେଇ, ତାହେ ତୁ ହିନ୍ଦୁ ଯା ମୁସଲମାନ । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକିଷ୍ଣଙ୍କ
କହେ ହେଁ ହାମାରା ଭରୁ ଯହଁ ହେଇ ହାମ ତୁହାଁ ରହୁଇବା । ଧନ ହେଯ ଆପ ଲୋଗ ।

ସକାନ୍ତୁଆ ହେମାଳ ପବନ ସେତେବେଳକୁ ବୋହିବାକୁ ଲାଗିଲାଣି । ପୂର୍ବଦିଗର
ପ୍ରଭାତୀ ତାରା ଦପଦପ ହୋଇ କରୁଥାଏ । ଅହମଦପୁରକୁ ଭାସି ଆସୁଥାଏ ପ୍ରଭାତୀ
ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ କୁଶପୁରକୁ ପ୍ରଭାତୀ ବନ୍ଦନା ।

ବିଦେଶୀମାନେ ବାଟ ପଚାରି ଚାଲିଗଲେ । ରହିମ ରାମ ପଧାନଙ୍କୁ ଛାତିରେ
ଚାପିଧରି ପଚାରିଲେ - ସଙ୍ଗାତ, ଆମରି ପୁଅ ପରସ୍ତ ହାତରେ ମଲେ, ତେବେ
କଥଣ ଖୁଦା ଚାହାନ୍ତି ଆମେ ଚିରଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରହିବାକୁ ?

ରାମ ପଧାନ ହସି କହିଲେ - ଭାଇ, ଦେଖ ନବ ଆଉ ଅବଦୂଳ କେମିତି
କୁଷାକୁସି ହୋଇ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ସଙ୍କେତ - ଆମେ ନୃଆକରି ପରସ୍ତରକୁ
ଚିହ୍ନିବା, ଛନନାରେ ନୁହଁ, ସ୍ଵାର୍ଥରେ ନୁହଁ, ରାଜନୀତିରେ ନୁହଁ, ଆପଣାକୁ ବଳି ଦେଇ ... ।

ତୁହେଁ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଚାଲିଲେ ନିଜର ଉପର ମୁଣ୍ଡକୁ ରାଧୋଇବା
ପାଇଁ, ନିତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସାରେ ।

ଧର୍ମଷ୍ଟେ

ପଶୁଣ ମାସର ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ତ୍ରୟୋଦଶୀର ସକାଳ । ସିନ୍ଧୁରା ଫାଟି ଫାଟି ଆସୁଚି । ଏତେ ସକାଳୁ ମଧ୍ୟ କାହଁ ଗୋଟିଏ କୋଇଲି କୁଶଭଦ୍ରା ନଦୀର ବନ୍ଦ ଉପର ଆମତୋତାରେ ବସି ଏକୁଟିଆ ରାବିଚାଲିଛି ଆକୁଳଭାବରେ ।

ରାମ ପଧାନଙ୍କ ନାତି, ନବଘନଙ୍କ ପୁଅ, ଶ୍ୟାମଘନ ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ନଈଧାରକୁ ଓହ୍ନାଇଲେ । ଆଠବର୍ଷ ପରେ ସେ ଡାକ୍ତର ହୋଇ ପ୍ରଥମ ଥର ଗାଁକୁ ଫେରିଛନ୍ତି । ଆଜି ସକାଳୁ ମନଟା ତାଙ୍କର ହଠାତ ଆନନ୍ଦରେ ଭରିଗଲା । ସେ ଆନନ୍ଦ ଯେପରି ଖାଲି ଖୁସି ତୁହଁଁ, ଖୁସିତୁ ଆହୁରି କିଛି ବେଶି । ଯେଉଁଆଡ଼କୁ ସେ ତାହିଁଲେ, ସବୁ ତାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ମନେହେଲା, ଏପରିକି ବାଢ଼ିପଚର ପଚା ପୋଖରାଟି ଆଉ ସୁକୁଟା ମା'ର ଶୁଣିଲା ପତର ଗଦାଟି ବି । ପୁଣି ସେ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ବେଦନା ମିଶିଯାଇ ତାଙ୍କୁ ରସଘନ କରିଦେଇଛି; ଅଥବା କେଉଁଥିପାଇଁ ଏପରି ଲାଗୁଚି, ସେ କିଛି କାରଣ ଖୋଜି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସେ ଆଉ ଘରଭିତରେ ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାତି ନ ପାହୁଣୁ ବାହାରି ଆସିଲେ କୁଶଭଦ୍ରା ନଦୀକୁ, ଯାହାର ନାନା ରୂପକୁ ସେ ପିଲାଟିବେକୁ ଦେଖି ଦେଖି ମଧ୍ୟ କଳନା କରି ପାରିନାହାନ୍ତି କି ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ପାଇନାହାନ୍ତି । କୁଶଭଦ୍ରା ଥିଲା ତାଙ୍କର ବନ୍ଦୁ, ଦାର୍ଶନିକ, ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ । ବହୁଦିନ ପରେ ଆଜି କୁଶଭଦ୍ରାକୁ ଦେଖି ତାଙ୍କର ବେଦନାଆନନ୍ଦ ଆହୁରି ତୀତ୍ର, ଆହୁରି ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

ପନ୍ଥର ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏମିନି ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ନଈ ଆରପାଖ ଅତିଥିପର ଗାଁ ଅହମଦପୁର ମୁସଲମାନ ଓ ଏପାଖ ଅତିଥିପର ଗାଁ କୁଶୁପୁରର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହୋଲିଷ୍ଟେନ ନେଇ ଦଙ୍ଗା ଲାଗି ତାଙ୍କ ବାପା ନବଘନ ଓ ରହିମ ଅଜାକ ପୁଅ ଅବଦୁଲ୍ ପରସ୍ପରକୁ ମାରି ଏଇ ନଈବାଲିରେ କୁଷାକୁଷି ହୋଇ ଚିରଦିନପାଇଁ ଶୋଇଯାଇଥିଲେ । ସେ ଦଙ୍ଗାର କାରଣ ଥିଲେ ପୁରି ଶ୍ୟାମଘନ ନିଜେ । ତାଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ଆଠବର୍ଷ । ସେ ରହିମ ଅଜାକ ଦାଢ଼ିରେ ଅବିଜ ବୋଲିଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ତୁଳ ଗାଁତରେ ହଣାକଟା ଲାଗିଯାଇଥିଲା । ଅଥବା ପଧାନ ବଂଶ ଓ ଖଲିପାବଂଶ ଭିତରେ ଅଭେଦ୍ୟ ପ୍ରୀତି ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ଚାଲିଆସିଥିଲା- ଏବେ ବି ଅଛି, ଯଦିଓ ପରସ୍ପର ଗାଁବାଲାଙ୍କ ଦାଉରୁ ତା'ର ବାହ୍ୟପ୍ରକାଶ ଅନେକ କମିଯାଇଛି; କିନ୍ତୁ ତାହା ଯେ ଏକ ତୁତନ ଓ ଅଭିନବ ପରାକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାବେଳେ ଏମିତି ଆସିବ, କିଏ ଜାଣିଥିଲା ।

ଶ୍ୟାମଘନ ପାଣିଭିତରକୁ ପଶିଲାବେଳେ ଦେଖିଲେ ନଈଧାରର ଆଚପାଖରୁ ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ତରତର ହୋଇ ପାଣିଭିତରୁ ଉଠିଯାଉଛି । ହଠାତ ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ମୁହଁର୍ଭକପାଇଁ ଥମକିଗଲା । ଆଉ ସେଇ ମୁହଁର୍ଭକ ଭିତରେ ସବୁ ଓଳଟପାଳଟ ହୋଇଗଲା ଦୂରଜଣଙ୍କ ଅଜାଣତରେ । ସେଇ ମୁହଁର୍ଭକଭିତରେ, ବଟବୃକ୍ଷର କ୍ଷୁଦ୍ରବୀଜରେ ଏକ ବିରାଟ ବଟବୃକ୍ଷ ରହିଥିବା ଭଳି, ରହିଗଲା ଅନେକ କଥା ।

ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କୁ ଦେଖି ଯୁବତୀଟି ମୁହଁରେ କିଏ ଯେପରି ଅବିର ମୁଠାଏ ଛାଟିଦେଲା । ଅଛ ସମୟପାଇଁ ଯୁବତୀଟି ବିଶ୍ୱାସିତ ନୟନରେ ଶ୍ୟାମଘନଆଡ଼େ ଚାହଁ ରହିଲା, ଯେପରି ଦୁଇଟି ନୀଳକଞ୍ଚ ଫୁଟିଗଲା । ଦେହର ରଙ୍ଗ ଆଉଟା ସୁନା ଭଳି । ଘନକୃଷ୍ଣ କୁଞ୍ଚିତ କେଶର ଚର୍ଷିକୁନ୍ତଳଗୁଡ଼ିକ ମୁହଁ ଉପରେ ପଡ଼ି ମନେହେଉଥିଲା କୁଶଭଦ୍ରାର ଗରୀର ନୀଳ ପ୍ରୋତ ସୁନାରଙ୍ଗର ବାଲିଉପରେ ବୋହି ଯାଉ ଯାଉ ସାନ ଯାନ ଉତ୍ତରି ସୃଷ୍ଟିକରିଛି । ସିନ୍ତ ବସନତଙ୍କୁ ଘନବକ୍ଷ ଓ ପୁରୁନିତମ ଯୁଗଳର ସୁପୁଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣକତା ଶ୍ୟାମଘନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିରାରେ ନିଆର ପ୍ରୋତ ଛୁଟାଇ ଦେଲା । ଯେଉଁ ଆନୟରେ ଅତୁରର ପଳାଶବନ ଜକୁଟି, ସେଇ ନିଆର ଯେପରି ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିରାରେ ଖେଳିଗଲା । ଶ୍ୟାମଘନ ଏତେ ବୃପ୍ତ ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲା; କିମ୍ବା ଦେଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରିନଥିଲା । ତାର ମନେହେଲା, ଶ୍ରୀରାଧା ଯମୁନାରେ ଗାଧୋଇ ହଠାତ ଅତୁରେ ଶ୍ୟାମଙ୍କୁ ଦେଖିପକାଇବାରୁ ଅବା ତରତର ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିଯାଉଛନ୍ତି ।

ଯୁବତୀଟିର ଦେହରେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ନିଆର ଲାଗିଗଲା ପରା ! ଅପାଙ୍ଗ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କୁ ଥରେ ଚାହଁଦେଇ ସେ ନ ଯାଏଁ ନ ତଣ୍ଟ୍ରେ ଅବସ୍ଥାରେ କିଛିକଣ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ୟାମ ବନିଷ୍ଟ ଦେହ, ଉଦାସ ଚାହାଣି ଦେଖି ତା'ର ମନେହେଲା ସତେ ଯେପରି ଏକରି ପାଇଁ ସେ ନିଜ ଅଜାଣତରେ ଏ ଯାବଦ ଅପେକ୍ଷାକରି ବସିଥିଲା । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଯିଏ ବଡ଼ ହେବା ଦିନରୁ କେବେ ନଈକୁ ଗାଧୋଇ ଆସେନାହିଁ, ଆଜିସକାଙ୍କ ଜିଦ କରି ଗୋସିମା'ଙ୍କ ଅନୁମତି ଆଦୟ କରି କାହିଁକି ଆସିଥାନ୍ତା ! ଏକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ କାହିଁକି ଗୋସିବାପାଇଁ ପ୍ରିୟ ଗୀତଟି ବାରଯାର ମନେପଡ଼ନ୍ତା- ‘ବଲମା ରେ, ତୁନରିଯା ମୌକୋ ଲାଲ ରଙ୍ଗା ଦେ’; କିନ୍ତୁ ମୁହଁରୁ ତା'ର ଏକ ପ୍ରକାର ଆର ସୁରରେ ବାହାରିଗଲା, ‘ହାୟ ଆଲୁ !’ ଉଦୟ ତାର ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କୁ ଚାହେଁ, ମୁହଁର୍ଭକ ଭିତରେ ତା ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଓଳଟପାଳଟ ହୋଇଗଲା, ସେଥିପାଇଁ । ମନ ତାର ଏକ ଅଜଣା ଆନୟରେ ଭରିଗଲା ସତ; କିନ୍ତୁ ଦେହ ତାଙ୍କର ଉଦୟରେ ଥରିଗଲା । ତାର ‘‘ହାୟ ଆଲୁ’’ରେ ଆନ୍ଦ ଥିଲା ଓ ଉଦୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।

‘ହାୟ ଆଲୁ’ ଶୁଣି ଘନଶ୍ୟାମ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ତେବେ ଏ ହେଉଛି ଅବଦୂଳ କକେଇଙ୍କ ଝିଅ ! ଯାହାକୁ ପିଲାବେଳେ ଏଇ କୁଶଭଦ୍ରାର ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଯାଉଥିବାବେଳେ ସେ ନିଜର ଜୀବନ ବିପନ୍ନ କରି ରକ୍ଷା କରିଥିଲା ! ତେବେ କ’ଣ କୁଶଭଦ୍ରା ସତରେ ହସନ୍ତକୁ ଟାଣି ନେଉ ନ ଥିଲା; ଗୋଟାଏ ଚାଲାଖି କରୁଥିଲା ! ଶ୍ୟାମଘନ କୁଶଭଦ୍ରା ଆଡ଼େ ଚାହଁଲା ଆଖି ତରାଟି । ତାର ମନେହେଲା କୁଶଭଦ୍ରା ଖିଲିଖିଲି କରି ହସିଉଠିଲା । ଶ୍ୟାମଘନ ପାଣିରେ ଗୋଟାଏ ଚାପୁଡ଼ା ମାରି ମନେମନେ କହିଲା, ‘ଦୁଷ୍ଟ, ଏ କ’ଣ କଲୁ !’ ଶ୍ୟାମଘନ ମୁହଁରେ ଆନନ୍ଦ, ଭୟ, ବିମ୍ବନା, ହତାଶା ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିଗଲା । ତାର ମୁହଁରୁ ବାହାରିଗଲା, ‘ହାୟ ରାଧାବଲୁଭ ! ଇଯେ କ’ଣ କଲ ।’

ରାଧାବଲୁଭଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣି ହସନ୍ତ ଚମକିପଡ଼ିଲା । ସେ ଜାଣେ ଯେ ପଧାନ ବଂଶର ଲୋକେ କଥାକଥାକେ ସେମାନଙ୍କର କୁଳଦେବତା ରାଧାବଲୁଭଙ୍କ ନାଁ ନିଅନ୍ତି । ତେବେ କ’ଣ ଏ ଶ୍ୟାମଘନ, ଯିଏ ମୋତେ ପିଲାବେଳେ ଏଇ ନଈରେ ବୁଡ଼ିଯାଉଥିବାରୁ ବଞ୍ଚାଇଥିଲେ ? ଏ କଥା ଭାବିବା ମାତ୍ରକେ ହସନ୍ତର ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗରେ ପୁଲକ ଖେଳିଗଲା; କିନ୍ତୁ ତା’ର ମୁହଁରୁ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଗଲା, ‘ହାୟ ଆଲୁ, ମୌ ଅବ କଣ୍ଠ କରୁଁ !’

ଦୁହେଁ ହିଁ ବୁଝିପାରିଲେ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ପରିଶାମ ଭାବି ଦୁହେଁ ଶକ୍ତି ହେଲେ । ଦୁହେଁ ଏପରି ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଯେ, ଦୁଇ ଧର୍ମର ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଶହ ଶହ ବର୍ଷର ଗ୍ଲାନି, ଅବିଶ୍ୱାସ, ଶତ୍ରୁତା, ଅବଶେଷରେ ଭାରତକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଛି । ତେବେ ବି ସେ ଶତ୍ରୁତା ଯାଇନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କାରଣରୁ ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକୁ ହାଣିପକାଉଛନ୍ତି, ନାନା ବୀତୟ କାଣ୍ଡରେ ମାତି ଉଠୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ମସଜିଦ ସାମନାରେ ବାଜା ବଜାଇବା ନେଇ କେତେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ହୋଇଯାଇଛି, କେତେ ନିରୀହ ଲୋକଙ୍କ ଘର ଜଳି ପାଉଁଶ ହୋଇଯାଇଛି । ପୁଣି ଏ ସନ କୁଶୁପୁରର ଲୋକେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ର ଅହମଦପୁରର ମସଜିଦ ସାମନାରେ ବାଜା ବଜାଇ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ମେଳଣକୁ ଯିବାର ଗୁପ୍ତ ମସୁଧାରେ ମାତିଲେଣି । ଏହାର ସୁରାକ ପାଇ ଅହମଦପୁରର ମୁସଲମାନମାନେ ମଧ୍ୟ ସଜବାଜ ହେଲେଣି । ମେଳଣଠେଲୁ କାହା ଠାକୁରଙ୍କ ଅଗ୍ରାଧକାର ଏ ନେଇ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ଓ କୁଶୁପୁର ଭିତରେ ମାଡ଼ିପିଟ ଲାଗି ତିରିଶ ବର୍ଷ ହେବ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବଲୁଭ ଜୀଉଙ୍କ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ମେଳଣକୁ ଯିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହଁ, ଦୁଇ ଗାଁ ଭିତରେ କଳିଗୋଳ ଏତେ ଦୁରକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲା ଯେ ଏକ ଗାଁ’ର ଲୋକ ଦେବାତ ଅନ୍ୟ ଗାଁ’ର କୌଣସି ଲୋକକୁ ନିଜ ଗାଁ ପାଖରେ ଏକୁଚିଆ ପାଇଲେ ନିସ୍ତ୍ରୁକ ମାଡ଼ ଦେଉଥିଲା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଶହେସରିକି ଫୌଜଦାରି ମକଦମା ପଡ଼ିରହିଛି; କିନ୍ତୁ ଏ ସନ ଦୁଇ ଗାଁର ଲୋକେ ଏକତ୍ର ମିଳି ନିଷ୍ଠରି କରିଛନ୍ତି,

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବଲୁଭଜୀର ଗୋବିନ୍ଦପୁର ମେଳଣକୁ ଯିବେ ଏବଂ ଅହମଦପୁର ଗାଁଜିତରଦେଇ ଯିବେ । ବୃଦ୍ଧାବୃଦ୍ଧାମାନେ ମଧ୍ୟ କହିଲେ, ଠାକୁର ଆଗରୁ ଯେପରି ଗୋବିନ୍ଦପୁର ମେଳଣକୁ ଯାଉଥିଲେ ସେଇପରି ଯିବେ, ନିଜ ନିଜଭିତରେ ଭେଦଭାବ ଛୁଲିଯାଇ ଠାକୁରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସେବା ପୁଣି ଫେରାଇ ଆଖିବା ଉଚିତ ।

କୁଶ୍ମପୁରର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଏ ବର୍ଷ ଏପରି ଭକ୍ତିଭାବ ଓ ଅଭେଦଭାବ ଫେରିଆସିବାକୁ ତେଣେ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରାଧାବଲୁଭଜୀର ଶ୍ୟାମଘନ ଓ ହସନ୍ତୁ ଭିତରେ ଏକ କୃତ ଲଗାଇଦେଲେ ପରା ! ଦୁହଁ ଦୁହଁଙ୍କ ପରିଚୟ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲେ । ଏ ପ୍ରେମ ଯେ ଖାଲି କୁଶ୍ମପୁର ଓ ଅହମଦପୁର ଭିତରେ ଜଳୁଆଇବା ନିଆଁକୁ ଆହୁରି ତେଜି ନ ଦିବ, ସାରା ଭାରତରେ ନିଆଁ ଜାଲି ନ ଦେବ, କିଏ କହିପାରିବ ? ଦୁଇ ଗାଁ ଭିତରେ ଏପରି ଛକାଇକି ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଏ ଗାଁରେ ଖୁଦୁକିନା ହେଲେ, ସେ ଗାଁରେ ଦୁରତ ତା'ର ଖବର ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛି; ଏଥିରେ ଏ କଥା କଅଣ ଅଛିପା ରହିବ !

ହସନ୍ତୁ ପୁଣି ଥରେ କହିଲା- ହାୟ ଆଲ୍ଲା !

ଶ୍ୟାମଘନ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଥରେ କହିଲା- ରାଧାବଲୁଭ, ଏ କଅଣ କଲ !

ହସନ୍ତୁ ଥରି ଥରି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଘରଆଡ଼କୁ; କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନେହେଲା ସେ ଯେପରି ଘରଆଡ଼କୁ ନ ଯାଇ ଶ୍ୟାମଘନଆଡ଼େ ଯାଉଛି । ଅସହାୟବାବରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହଁ ସେ ପୁଣି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶ୍ୟାମଘନ ପାଣିଭିତରେ ଖାଣୁ ଭଳି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଚାହିଁରହିଲା ହସନ୍ତୁଆଡ଼େ । ଥରେ ମାତ୍ର ସେ ପାଟିକରି ତାକିଲା - ‘ହସନ୍ତୁ’ ! ଆଖିବୁ ତାର ଅଣ୍ଣ ଝରି କୁଶଭଦ୍ରାର ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଚପ ଚପ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । କୁଶଭଦ୍ରା ଯେପରି ଖଲିଖଲି ହସି ସେ ଅଣ୍ଣକୁ ବୋହିନେଇଗଲା ମହାସମୁଦ୍ରକୁ ।

ହସନ୍ତୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଶ୍ୟାମଘନ ଚିକିଏ ପ୍ରକୃତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଭାବିବସିଲା ଆଗପନ୍ତ କଥା । ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ କହିଲା, ଏ ସବୁ ଦୁଇବା ରୋମାଣ୍ଡିସିଜମ୍ । କୁଶଭଦ୍ରାକୁ ଜୀବନ୍ତ ଭାବି ତା ସହିତ କଥା କହିବା, ରାଧାବଲୁଭର ପଥରମୂର୍ତ୍ତକୁ ଭଗବାନ୍ ଭାବି ତାକୁ ଏ ସବୁପାଇଁ ଦାୟୀ କରି ଆନନ୍ଦ ବା ବେଦନା ପାଇବା - ଏ ସବୁ ମିଥ୍ୟା, ଦୁଇବା ରୋମାଣ୍ଡିସିଜମ୍ ଦୁହଁ ତ କଅଣ ? ଆଜିକାଳି ବିଜ୍ଞାନୟୁଗରେ ଏ ସବୁ ହାସ୍ୟାସଦ; କାରଣ ତା' ଉପରେ ତ କାହାରି କ୍ରିୟାକଳାପ ନିର୍ଭର କରେନାହଁ ବା କରିବା ଉଚିତ ଦୁହଁ । ମୋର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବିବା ଉଚିତ, ଯାହାକୁ ମୁଁ ପ୍ରେମ କହୁଛି ତା' କେବଳ ଲାକସା, ଦେହର ଆସଇଲିବା । ହସନ୍ତୁର ଦେହ ତ ମୋତେ ଆକୃଷ କରିଛି ? ଏ ଲାକସାର ସ୍ତ୍ରୋତରେ ମୋର କ'ଣ ଭାସିଯିବା ଉଚିତ ? ହସନ୍ତୁ ମୁସଲମାନ, ମୁଁ ହିନ୍ଦୁ । ମୁଁ ଯଦି ହସନ୍ତୁକୁ ବାହା ହୁଏ, ତେବେ ସାମାଜିକ ବିଶ୍ଵଙ୍ଗଲା କଥା ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବି

ମୋର ବିବାହିତ ଜୀବନ କଥଣ ବିଷମୟ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ ? ତା'ର ରୀତିନାତି, ଖାଦ୍ୟ, ଚାଲିଚଳଣ ସବୁ କେବଳ ଭିନ୍ନ ନୁହଁ, ମୋର ଠିକ୍ ଓଳଟା । ସେଥିରେ ପୁଣି ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ କଳିଗୋଳ ବେଳେ ଆମ ଭିତରେ କଥଣ ପ୍ରେମ ରହିପାରିବ ? ନା, ଆଗେ ମୁଁ ନିଜକୁ ବିଢ଼ିବି; ଏ ଉତ୍ତାଦନା ଲାଲସାରୁ ଜାତ ନା ପ୍ରେମରୁ । ତେବେ ଯାଇ ଯେଉଁ କଥା । ଝାନିଲୋକମାନଙ୍କର ମନକୁ ମଧ୍ୟ ରହିଯି ଗୋଳମାଳ କରିଦିଏ । ବିପକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ମନ ଅନେକ ଯୁକ୍ତି ବାଡ଼ିଲା ସତ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ସବୁ ଯୁକ୍ତିକୁ ନୀରବ କରିଦେଲା- ତୁମେ ଯେ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏତେ ଗତୀର ଚିନ୍ତା କରୁଛ ତାହା ହଁ କଥଣ ସୂଚାଇ ଦେଇ ନାହିଁ କି ଏହା କେବଳ ଯୌନ ଆବେଗ ନୁହଁ, ତା ସହିତ ଆଦିମ ଓ ମୌଳିକ ବେଦନା ଓ ଆନନ୍ଦର ଦୁଆର ମଧ୍ୟ ଖୋଲିଯାଇଛି ?

ସାରା ବିଶ୍ୱରେ କୁଆଡ଼େ ଏଇ ବେଦନା-ଆନନ୍ଦ ନିଥରଭାବରେ ବିଛାଡ଼ି ରହିଛି । ସେଇ ଅସୀମ ବେଦନା ଯେତେବେଳେ ନାନାଭାବରେ ସସୀମ ଭିତରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ, ସେତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ନାନାପ୍ରକାରର ଘଟନା ଘଟେ । ଏହା ବୈଜ୍ଞାନିକର ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ଦୁଷ୍ଟା ମିଥ୍ୟା ରୋମାଣ୍ଡିଷିମ୍ କିଏ କହିବ ! ଏ କି ଆକୁଳତା ତୁବନେ ! ଏ କି ଚଞ୍ଚଳତା ପବନେ ପବନେ ! ଚଳଣ୍ଡ୍ୟ କହିବା ଭଳି ଫଳଟି ଗଛରୁ ଝରିପଡ଼ିବାର କାରଣ ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶତ୍ରୁ ହୋଇପାରେ, ବା ଗଛ ତଳେ ଛିଡ଼ାହୋଇଥିବା ପିଲାଟି ଲୋକୁପ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଫଳଟିକୁ ଚାହିଁ ଫଳଟିକୁ ତଳେ ପକାଇଦେବା ପାଇଁ ଭଗବାନକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବାରୁ ହୋଇପାରେ, ବା ଉତ୍ସବ କାରଣରୁ ହୋଇପାରେ । କିଏ ଜାଣେ ଘଟନାମାନ କେଉଁ କାରଣରୁ ଘଟେ ? ସେ ଯାହା ହେଉ, ସେଇ ମୁହଁର୍ବରେ ଯେଉଁ ସାମାନ୍ୟ ଘଟନାଟି ଘଟିଗଲା, ତାହା ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରବାହରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଆଉ ଶ୍ୟାମଘନ ଓ ହସନ୍ତୁ ଜାସିଗଲେ ସେ ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହିତ କୁଣ୍ଠପୁର ଓ ଅହମଦପୁରର ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନମାନେ ନାନା ପ୍ରକାରରେ ।

ଚଳିଲେନି ଘର ଭିତରକୁ ପଣ୍ଡି ବାରଣ୍ଣାରେ କବାଡ଼ି ହେଉ ପଡ଼ିଲା ହସନ୍ତୁ । ରହିମଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଜେବୁନନ୍ଦିସା ଅଗଣା ଲିପୁଥିଲେ । ନାତୁଣିକୁ ଏପରି ପଡ଼ିଯିବାର ଦେଖି ସେ ପାଟିକରି ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ିଲେ- ଆଗେ ଓ ମିଆଁ, ଆଗେ ଜଳଦି ଆଓ ମ । ଦେଖୋ ଦେଖୋ ହସନ୍ତୁ କ୍ୟା ହୋ ଗିଯା । ହାୟ ମେରି ଆଲ୍ଲା । ମୌ ମନା କରତି ଥି ନରକୁ ଯାନେକୋ । ଆଗେ, କୁଣ୍ଠପୁରକା କୋଇ ହିନ୍ଦୁ ତୁମକୁ କୁଇ କହିସ କ୍ୟା, କୁଇ ବେଇନ୍ତି କିଯା କ୍ୟା ? -ଆଗେ ଓ ମିଆଁ...

ରହିମ ବାଢ଼ି ବୁଢ଼ା ପକାଇଦେଇ ଦୌଡ଼ିଆସିଲେ । ହସନ୍ତୁ ଏପରି ଅବସାରେ ଦେଖି ସେ ଆବାକାବା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇରହିଲେ । ଜେବୁନ୍ଦିସା ତାଙ୍କୁ ଧକକାଏ ମାରି

ପାଟି କରି କହିଲେ, “ଆରେ ଉଲ୍ଲକ୍ଷା ମାପିକ କ୍ୟା ଖାଡ଼ା ହୁଏ ହେବା । ଆରେ କୁଇଛି ତୋ କରୋ । ହାୟ ଖୁଦା, ଆରେ ଶ୍ୟାମଘନ ଆୟା ହେବା ତାକତର ହୋକେ, ଉସକୁ ବୁଲାଓ ଜଳଦି ...”

ସ୍ଵୀକୃତ କଥାରେ ରହିମଙ୍କ ହୋୟ ଫେରିଆସିଲା । ସେ ହଠାତ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଗାମୁଛାଟା ବାନ୍ଧି ଦେଇ କହିଲେ, “ଅବହି ଯାତା ହୁଁ । ତୁମ ଉସକି ଶିର ମେ ପାନି ତାଳୋ” ରହିମ ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ ଦୌଡ଼ିଲେ କୁଶୁପୁର ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କୁ ଓ ସଙ୍ଗାତ ରାମ ପଧାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ କୁଶୁପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ନଈ ମଣିରେ ଶ୍ୟାମଘନ ସେମିତି ଛାଣୁ ଭଳି ଛିଡ଼ାହୋଇଥାଏ । ରହିମ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ତରତର ହୋଇ ସବୁ କଥା କହି ହାତ ଧରି ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ୟାମଘନ ସବୁ ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ, ଖାଲି ଏତିକି ବୁଝିଲା ଯେ ହସନ୍ତୁ ବେହୋୟ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । କିଛି କ୍ଷଣ ସେ ବଲବଲ କରି ରହିମ ଅଜା ଆଡ଼େ ଚାହିଁରହିଲା । ମନେ ମନେ କେବଳ କହୁଥାଏ, ରାଧାବଲୂତ, ଏ କ’ଣ କଲ ! ମୁଁ ଯେ କିଛି ବିଚାର କରିବାର ବେଳ ପାଉନାହିଁ :

ରହିମ ଅଧୀରଭାବରେ ତାଙ୍କର ଉର୍ଦ୍ଦ୍ଵ - ଓଡ଼ିଆରେ କହିଲେ, “ଆରେ ନାତି ! ଏସା ବଲବଲ କରକେ ତକାତା ହେବା କ୍ୟା ମ ? ଆରେ ଜଳଦି ଆଓ...”

ଶ୍ୟାମଘନ ବିହୁନ୍ତଭାବରେ କହିଲେ, “ଅଜା...ମୁଁ...ହସନ୍ତୁ...ନା...ନା...”

ରହିମ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, “ଆରେ ଏ କ’ଣ ସରମ ବେଳ, ହସନ୍ତୁ ତ ତୋର ବହନ ଅଛି...”

ଶ୍ୟାମଘନ ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହିଲେ, “ଆଜା ଅଜା, ତୁମେ ଯାଅ, ମୋର ଅଷ୍ଟଧ ବାକସ ଓ ଷ୍ଟେଥୋଟା ନେଇ ଆସିବ । ମୁଁ ଏମିତି ଓଦା ଲୁଗାରେ ଯାଉଛି...”

ରହିମ ଦୌଡ଼ିଲେ ପୁଣି କୁଶୁପୁର । ଶ୍ୟାମଘନ ମଧ୍ୟ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ରହିମ ଘରଙ୍କୁ ଯାଇ ବାହାରପରୁ ଡାକିଲେ ।

କେବୁନ୍ତିଯା ଘରଭିତରୁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଡାକିଲେ, ଆରେ ଶ୍ୟାମ ଆଇସି...ଆଓ ବେଟା, ଯୁଗ ଯୁଗ ଜିଯୋ ବେଟା ! ଅନ୍ଧର ଆଓ...

ଶ୍ୟାମଘନ ଘର ଭିତରଙ୍କୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଏକ ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ । ହସନ୍ତୁ ଖଣ୍ଡେ ସୁନ୍ଦର ଧଳା ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡରେ କାଳିଆ କନାର ଓଡ଼ଣି ବାନ୍ଧି ପଣ୍ଡମଙ୍କ ମୁଁ କରି

ଦୁଇ ହାତ ପାପୁଳି ଉପରକୁ ଚେକି ଫତିହା ପଡ଼ୁଛି -

‘ଆଉ ଜୋ ବିଲୁହେ ମିନଶ ଶୌତାନିର ରଜୀମ୍

ବିସମିଲୁହିର ରହମାନିର ରହିମ... ।’

ଆଖିରୁ ତା’ର ଦରଦର ଲୁହ ଝରିପଡ଼ୁଛି । ହ ସନ୍ତୁ ସିନା କହୁଥାଏ, ମୋତେ ଶୌତାନଠାରୁ ବଞ୍ଚାଅ ଆଲୁ, ତୋରି ନା’ରେ ମୁଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଗସ୍ତ କରୁଛି ; କିନ୍ତୁ ଫତିହା ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ଗୋଲେଇ ମିଶି ଯାଉଥାଏ, ଅଜାକ ପ୍ରିୟ ଗୀତ, ‘ମେରେ ଅଜନ୍ମ ମେ ଆୟେ ଘନଶ୍ୟାମ, ମୌ ହୋଗୟି ବାବରି’...ମୋ ଅଗଣାକୁ ଘନଶ୍ୟାମ ଆଚମିତେ ଆସିଲେ, ମୁଁ ପାଇଁ ହୋଇଯିବି କି ! ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କ ଭାରି ଇହା ହେଲା ସେ ବି ସେମିତି ବସି ନମାଜ ପଡ଼ନ୍ତେ !

ରହିମ ଓ ରାମ ପଧାନ ସେତେବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଯାରିଥିଲେ । ରାମ ଅଜାକ ପାଟି ଶୁଣି ହସନ୍ତୁ ଚମକି ପଡ଼ି ତାହଁ ଦେଖିଲା ତା’ର ଅତି ନିକଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ତା’ର ପ୍ରିୟ ! ସମସ୍ତ ଦେହ ତା’ର ଅରିଉଠିଲା । ସେ ଆଉ ସମ୍ମାନ ନ ପାରି ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ସେଇଠି । ଶ୍ୟାମଘନ ଏଥର ଆଉ ଲୁହ ସମ୍ମାନ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଜେବୁନ୍ଦିସା ପୁଣି କାହିଁଉଠିଲେ । ରାମ ପଧାନ ମୂନଭାବରେ ହସି କହିଲେ, “ଭାଉଜ, ହସନ୍ତୁର କିଛି ହୋଇନାହିଁ...”

ଜେବୁନ୍ଦିସା କହିଲେ, “ନେହଁ ଜି, ସେ କହୁଥିଲା ଗାଧୋଇଲାବେଳେ ସେ ତା’ର ଅବବାକୁ ଦେଖିଲା, ଅବସ୍ତୁ କୁଆଡ଼େ ତାକୁ ଡାକିଲା...”

ରହିମ ଆଣ୍ୟ୍ୟ ହୋଇ ତାହଁ ରହିଲେ । ରାମ ପଧାନ ଦୀର୍ଘ ନିଃସ୍ଵାସ ପକାଇ କହିଲେ, “ସେ ସବୁ କିଛି ନୁହଁ, ଆମେ ବାହାରକୁ ଯାଉଛୁ, ତୁମେ ତାକୁ ଗରମ ହୁଧ ପିଇବାକୁ ଦିଅ ।”

ଶ୍ୟାମଘନକୁ ଘର କୁ ଯିବାକୁ କହି ରାମ ପଧାନ ରହିମର ହାତ ଧରି ବାହାରକୁ ଆଣି କହିଲେ, “ବୁଝିଲ କିଛି ସଙ୍ଗାତ ? ବଡ଼ ଆଣ୍ୟ୍ୟ...”

ରହିମ ଆକୁଳ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, ସଙ୍ଗାତ କ’ଣ ହୋଇଚି କହ, ଲୁଚାଅ ନାହିଁ । ହସନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିବ ତ ?”

ରାମ ପଧାନ ସେତେବେଳକୁ ନିଜେ ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼ିଲେଣି ନାନା କଥା ଭାବି । ରହିମକୁ ଗୋଟିଏ ନିଭୂତ ଘାନକୁ ନେଇ ଯାଇ କହିଲେ, “ବୁଝିଲ ସଙ୍ଗାତ, ହସନ୍ତୁ ଓ ଶ୍ୟାମ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଦୁହଁକଠି ମୁଁ ତା’ର ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି - ପ୍ରମ୍ବ, ସ୍ଵେଦ, ରୋମାଞ୍ଚ, ସ୍ଵରଭଙ୍ଗ, ବେପଥୁ, ବୈବର୍ଷ୍ୟ, ଅଶ୍ଵ, ମୁଣ୍ଡା ।”

ରହିମ ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ କରି ଗାଲରେ ହାତଦେଇ କହିଲେ, “ତୋବା ତୋବା ! ଶାଲେ ବଢ଼ି ନରଙ୍ଗର କି ବାତ କିଯା ! ଅବରି ଉପାୟ କଥଣ, ସଜାତ ! ଏକ ବାପାମାନେ ହଣାହଣି ହୋଇ ମରିଚନ୍ତି ! ଆଉ ଯେ ଦି’ ଜଣ.., ସିରାତୁଳ ଲଜୀନ ଅନ୍ ଅମଦ ଅଲେହିମ...ଖୁଦା, ତୁହି ତ ଶେଷ ବିଚାର କରିବୁ, ତୁହି ବାଗ ଦେଖା ।”

ରାମ ପଧାନ ରହିମଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖି କହିଲେ, “ ହଁ ସଜାତ, ତାଙ୍କ ଛଢା ଆଉ କିଏ ଅଛି । ତାଙ୍କରି କି ଉଦେଶ୍ୟ ଅଛି ଏଥିରେ କିଏ ଜାଣେ.. ‘ତ୍ରାମୟନ ସର୍ବକୁତାନି ଯଷାରୂତାନି ମାୟା’... ସବୁ ତାଙ୍କରି ଲୀଳା ।”

ତୁହଁ ନୀରବରେ ତଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ପୋଡ଼ି ଧୀରେ ଧୀରେ ଟାଲିଗଲେ । ତେବୁନ୍ତିସା ପାଣି ଆଖି ହସ୍ତର ମୁହଁରେ ଛାଟିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହସ୍ତର ଧୀରେ ଆଖି ଖୋଲି କାହାକୁ ଯେପରି ଅସହାୟତାବରେ ଖୋଜିଲା । ତା’ପରେ ହଠାତ ତା’ର ଗୋସିମା’କୁ ଜାହୁଡ଼ି ଧରି କରଁ କରଁ ହୋଇ କାହିଁ କହିଲା, “ଅନ୍ତିଜାନ , ମୌ ମର ଗରି ।” ତା’ପରେ ହଠାତ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲା, “ନେହଁ ମା,” ମେରା କୁଇ ହୁଆ ନେହଁ । ଆଲ୍ଲା ସବ ଠିକ କର ଦେଇବୁ ।” ପ୍ରକୃତିଷ୍ଠ ହୋଇ ପୁଣି ସେ ଫତିହା ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା -

ଆଜୁ ହମତୁ ଲିଲ୍‌ଯୁହେ ରବୁବିଲୁ ଆଲମୀନ...

ଆର ରହିଆନିର ରହିମମାଲକେ ଯୋମିଦ ଦୀନ...

ହେ ଆଲ୍ଲା, ତୁ ଦୟାର ସାଗର, ମୁଁ ତୋରି ଆରାଧନା କରୁଛି, ତୋରି ସାହାୟ ମାଗୁଛି...

ଶ୍ୟାମଘନ ଗାଁ କୁ ଫେରି ଘରକୁ ନ ଯାଇ ପେମିତି ଓଦା ଲୁଗାରେ ସିଧା ରାଧାବଲୁଭକ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲା । ସେତେବେଳେ ରାଧାବଲୁଭ ହୋରି ଖେଳିବାକୁ ବିଜେ କଲେଣି । ହୋଲିଆ ମାନେ ଗାଉଥାନ୍ତି -

ନବ ବୃଦ୍ଧାବନେ ନବ ନାଗର ତ୍ରିଭଙ୍ଗ,

ବୋଲନ୍ତି ସରିକ ଅଙ୍ଗେ ପୀରତିର ରଙ୍ଗ ।

ଶ୍ୟାମଘନ ନାସ୍ତିକ; କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ସିଧାସନଙ୍କ ରାଧାବଲୁଭ କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲେ... ଏ ସବୁ କଥଣ ହଉଛି ଶୁଣେ ? କି କୈପିଯଦ ଅଛି ତୁମର ? ମୁଁ କଥଣ ତେବେ ମୁସଲମାନ ହେବି ? ତାର ମନେହେଲା ରାଧାବଲୁଭ ଟିକିଏ ହସିଦେଲେ; ଆଉ କି ସୁନ୍ଦର ସେ ହସ ! ସବୁ ଧର୍ମ ରାତି ନୀତି ମାନ ଅଭିମାନ ଅହଂକାର ଯେପରି ତୁହି ମନେହେଲା ସେ ହସ ଟିକକ ନିକଟରେ !

ସେଇଦିନ ଅଧରାତିରେ କୁଶଭଦ୍ରାଗ ଏ ପାଖ ଅତଡ଼ା ଉପରେ ଗାମ ପଧାନଙ୍କର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଦୀପ ଜଳିଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ସେ ଅତଡ଼ାଉପରେ ରହିମ୍ ର ଘର ପାଖରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୀପ ଜଳିଲା । ଶ୍ୟାମଘନଙ୍କ ସମସ୍ତ ଦେହ ଗୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ଏ ସ୍ଵପ୍ନ ନା ସତ୍ୟ । ସେ ବାହୁଳ ଭାବରେ ଦୀପ ଜଳିଥିଲା ଏଇ କ୍ଷୀଣ ଆଶାରେ ଯେ ହସତୁ ଯଦି ତା'ର ଘର ବାହାରକୁ ଆସିଥାଏ ବା ଝରକା ପାଖରେ ନଈ ଏ ପତକୁ ତାହିଁ ଶୋଇଥାଏ , ତେବେ ଦୀପକୁ ଦେଖି ହୁଏତ ଭାବିବ ସେ ସଂକେତ ଦେଉଛନ୍ତି ; କିନ୍ତୁ ଏ ଯେ ଅଭାବନୀୟ ଘଟିଗଲା । ଶ୍ୟାମଘନ ଆଗତି କରିବା ଭଲି ଦୀପଟିକୁ ହଲାଇଲା । ସେ ପାଖରେ ଦୀପଟି ମଧ୍ୟ ସେମିତି ହଲିଲା ।

ଶ୍ୟାମଘନର ଶ୍ୱାସ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଗଲା । ସେ ଦୀପ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଦୌଡ଼ିଲା ଆଗପତ୍ରୁ । ଦୌଡ଼ୁ ଦୌଡ଼ୁ ସେ ଭାବୁଥାଏ, କି ଆଶ୍ୟ୍ୟ ! ପୃଥିବୀ ତା'ର ସମ୍ମନ, ଘରବାଡ଼ି, ନଈନାଳ, ଗଛବୃଦ୍ଧ ନେଇ ମହାଶୂନ୍ୟରେ ବୁଲି ଚାଲିଛି ସେଇ ଏକ ଘଟନା ଭିତରେ ପୁଣି ଘଟିଯାଉଛି ସମସ୍ତ ମାନବସମାଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେ ଘଟନା । ତା' ଭିତରେ ଝରୁଛି ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଘଟନା, ଆଉ ତା'ଭିତରେ ପୁଣି ଅସଂଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଘଟନା । ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱରେ ଯେଉଁ ଘଟନାମାନ ଘଟିବି ବା ଘରୁଛି ତା ସହିତ ମୋର ଏଇ ଘଟନାର କ'ଣ କୌଣସି ସମ୍ଭବ ନାହିଁ ? ହୁଏତ ଏଇ ମୁହଁର୍ଷରେ କେଉଁଠି ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି କିମ୍ବା କେଉଁଠି ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଦଙ୍ଗା ଲାଗିଛି, ତା' ସହିତ କଥାର କୌଣସି ସମକ୍ଷ ନାହିଁ ?

କୁଶଭଦ୍ରାଗ କ୍ଷୀଣ ସ୍ତ୍ରୋତ ପାର ହୋଇ କିନ୍ତୁ ଶ୍ୟାମଘନ ଫେରିଯିବାକୁ ଭାବିଲା । ତାର ମନେ ହେଲା ସେ ଅତି ଦୁର୍ବଳ, ଘଟନା ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଭାସିଯାଉଛି ଅସହାୟଭାବରେ ନିଜର ସମାଜ, ଧର୍ମ ପ୍ରତି ନ ତାହିଁ !

...ଯାଓ ବେଟା ଯାଓ । ଲୟକା ଦିଲକା କମିଜୋରି ମହି ସମଖ୍ୟା; ଉଧର ଶ୍ୱୀରାଧା ତଡ଼ପ ରହି ହେ...

ଶ୍ୟାମଘନ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ଅତି ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ବୁଲା ଫକିର ଶୋଇଥିବାର ସେ ଦେଖି ପାରି ନଥିଲା । ଫକିରଟି ଉଠି ବସି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା...

‘କ୍ୟା କରୁ ସଜ୍ଜନି, ନ ଆୟେ ଶ୍ୟାମ,

ତଡ଼ପିତ ବିତେ ମୋରି ଉନ୍ଦରିନ ରାତିଯା...’

ଯାଓ ଯାଓ...ମେ ସବ ଦେଖା, ସବ ସମ୍ଭବ ଲିଯା...ବେଟା, ସମାଜ ଧରମ ସବ ଝୁଟା...

ଶ୍ୟାମଘନ ପ୍ରମିତ ହୋଇ ରହିଲା । କୁଆଡ଼ୁ କୁଆଡ଼ୁ ଘଟନାମାନ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଆସି ମିଳିଯାଉଛନ୍ତି କୁହୁକ ପରି ! ସେ କିଛି କୁଳକିନାରା ପାଇଲା ନାହିଁ । କିଛି ନ କହି ସେ ପୁଣି ଦୌଡ଼ିଲା । କୁଶଭଦ୍ରାର ସେ ପଚରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ହସନ୍ତୁ ଅତଥା ତଳକୁ ଓହୁରଥାଏ । ଶ୍ୟାମଘନ ଆଖ୍ୟାୟ ହୋଇ ହସନ୍ତୁର ହାତ ଧରି ପକାଇ କହିଲା, ହସନ୍ତୁ, ମୋତେ ପ୍ରଥମେ କହ ତୁମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ମୁଁ ଦୀପ ଜାଳିବି ବୋଲି...

ହସନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡ ପୋଡ଼ି କହିଲା, ମୋର କାହିଁକି କେଜାଣି ମନେହେଲା ତୁମେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଜି ରାତିରେ ଆସିବ । କିଏ କେମିତି କହିଦେଲା ଏ କଥା । ମୁଁ ଆମ ଝରକା ବାଟେ ଅନାଇଥିଲି ତୁମ ଘର ଆଡ଼େ ଏଥିପାଇଁ...ଦେଖିଲି...ବୁଝିପାରିଲି...

-ଆଖ୍ୟାୟ . ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ହସନ୍ତୁ ! କ'ଣ ସବୁ କାହିଁକି ଘରୁଚି...

-ରାମ ଅଜା ଦିନେମୋ ଅଜାକୁ ଆମ ଘରେ କହୁଥିଲେ, ସାଧାରଣ ମଣିଷ ତା'ର ଜହିୟ ଉପରେ ନିର୍ଜର କରି ବରଷ ପରେ ବରଷ, ଜୀବନ ପରେ ଜୀବନ ନାନା ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ଅନେକ ମାଡ଼ ଖାଇ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ପାଏ, ପ୍ରେମ ହେଲେ ମଣିଷ ମୁହଁର୍ଗକେ ସେ ଜ୍ଞାନ ପାଇଥାଏ, ତାକୁ ଆଉ ଏତେ ଘଟଣା -ଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହେବାର ଦରକାର ପଡ଼େ ନାହିଁ; ଶହ ଶହ ଘଟଣା ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାରେ ଘଟିଥାଏ । ମୁଁ ସେ କଥା ଖାଲି ଶୁଣିଥିଲି ସିନା, ତୁମ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ସବୁ ବୁଝିପାରୁଛି ଏକଣି । ଆମେ ଦୁହଁ ଯଦି ଦୁହୀଙ୍କ ଦେହକୁ ଖାଲି ଚାହୁଁଥାନ୍ତେ ତେବେ କେତେ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଆନ୍ତା ମିଳିବା ପାଇଁ... କିନ୍ତୁ ଦେଖ କାହା ସହିତ କଥା ନକହି ବି କେମିତି ଜାଣିପାରିଲୁ...

-କିନ୍ତୁ ଏ କଥଣ ହେଲା ହସନ୍ତୁ ! ଏ ପ୍ରେମ ଯେ ଦୁହୀଙ୍କ ଜାଲ ପୋଡ଼ି ଦେବ ! ଖାଲି ଆମକୁ ନୁହଁ, ଏ ଦୁଇ ଗାଁକୁ ବି ! ସାରା ଭାରତରେ ଯେ ଏ ନିଆଁ ଜାଳି ନ ଦେବ ବର୍ମାନ ଅବସ୍ଥାରେ କିଏ କହିବ...

-ତୁମେ ଯଦି ମୋର ଦେହକୁ ଭଲପାଉଥାଅ ତେବେ ଏ କଥା ଏତିକିରେ ଆଉ..

-ଦେହର ଲାଳସା ଯେ ମୋର ନାହିଁ ସେ କଥା ତ ମୁଁ କହିପାରୁନାହିଁ ।

-ଥିଲେ ବା କ୍ଷତି କଥଣ ! ଗଜା ନଜିରେ ତ କେତେ ମଇଜା ପାଣି ପଡ଼ି; ସେ ସବୁ ତ ପବିତ୍ର ହୋଇଯାଏ । ଦେହ ତ ଖାଲି ଏକମାତ୍ର ସତ ନୁହଁ । ଆହୁରି ତା ତଳକୁ ତଳକୁ ଅନେକ ସତ ଅଛି । ତା ନ ହେଲେ ପିଲାବେଳେ କାହିଁକି ତୁମେ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇଥାନ୍ତା...କାହିଁକି ତୁମକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ..

-କେବାଣି । ଯେଉଁ କଥା ଜାଣିହେବ ନାହିଁ, ତାହା ବିଷୟରେ ଯାହା କହିଲେ ବି ସତ୍ୟ ହେବ, ଆଉ ପ୍ରମାଣ ବି ଜୁଣିଯିବ...

-ଏ ସବୁ ବୁଦ୍ଧିର କଥା । ବୁଦ୍ଧିରେ କ'ଣ ସବୁ ବୁଦ୍ଧି ହୁଏ ? ଅନ୍ୟକୁ ବୁଦ୍ଧିବାପାଇଁ ମନ ଭିତରେ ଯଦି ଉହଳବିକଳ ନ ହେବ ତେବେ ଖାଲି ବୁଦ୍ଧିରେ ସବୁ ବୁଦ୍ଧି ହେବନାହିଁ ବୋଧହୁଏ ।

-କିନ୍ତୁ ହସନ୍ତୁ , ଏହା ପରେ ଆମର ବାହା ହେବା ଉଚିତ । ଆଉ ବାହାପରେ ଯଦି ପଦେ ପଦେ ଅମେଳ ହୁଏ ?

-କାହିଁକି ?

-ପାକିଷ୍ତାନ ହେବା ପରେ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଭିତରେ ଅବିଶ୍ଵାସ ବଡ଼ିଯାଇଛି । ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ହଣାହଣି ହେଉଛନ୍ତି । ଏବ ଘାରେ ଆମେ କଥଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ପାଇପାରିବା ? ତୁମ ମନ ତ ନିଃୟ ମୁସଲମାନ ଆଡ଼େ ଚାଣିବ, ଆଉ ମୋ ମନ ହିନ୍ଦୁ ଆଡ଼େ । ତା ଛଡ଼ା...

ହସନ୍ତୁ ଅଧୀର ଭାବରେ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, କାହିଁକି ? ଆମର ତୁହିଁଙ୍କ ମନ କାହିଁକି ନ୍ୟାୟ ଆଡ଼େ ନ ଯିବ ? ମସଜିଦ ସାମନାରେ ବାଜା ନ ବଜାଇବା କୋରାନ୍ ଶରିୟରେ ନାହିଁ । କେଉଁଥି ପାଇଁ ଆମ ଏ ଦେଶରେ ଏ କଥା ଅଛି ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଇନ ଯଦି କହିଲା, ଆଉ ମନ ଯଦି କହିଲା ରାସ୍ତାରେ ବାଜା ବଜାଇ ଯିବାରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଧିକାର ଅଛି, ତେବେ ମୁଁ ମୁସଲମାନ ବୋଲି ତାକୁ ନ ମାନିବି କାହିଁକି ? ଆଉ ହିନ୍ଦୁ ମାନେ ଯଦି ମୁସଲମାନମାନକୁ ଅପମାନ ଦେବାପାଇଁ ମସଜିଦ ସାମନାରେ ବେଶି କରି ବାଜା ବଜାନ୍ତି ତେବେ ତୁମେ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି ତାକୁ ମନା ନ କରିବ କାହିଁକି ?

ଶ୍ୟାମଗନ ଅବାକ୍ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ହସନ୍ତୁ ଆଡ଼େ । ହସନ୍ତୁ କହିଲା, ତୁମେ ଭାବୁଛ ନିଷ୍ଠେ ମୁଁ ମୂର୍ଖ, ଏତେ କଥା ଜାଣିଲି କିପରି ।

-ହଁ , ପୁଣି ତୁମେ ମୋ ମନ କଥା କହି ଆହୁରି ଆଶ୍ରୟ କରିଦେଲ ।

-ଏ ସବୁ ତ ମୁଁ ଅଜାମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଶୁଣିବି । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଆମ ଘରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଚର୍ଚା କରନ୍ତି, ମୁଁ ମନଦେଇ ସବୁ ଶୁଣେ । ସେଥିରୁ କିଛି ବୁଦ୍ଧିଥିଲି, ଅନେକ ବୁଦ୍ଧିପାରି ନ ଥିଲି । ଆଜି କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧିପାରୁଚି, ସବୁ ଧର୍ମ ଏକ , ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ ଆମର ଭୟରୁ ବାହାରିବି; ତେବେ ବି ପ୍ରେମର ସବୁବେଳେ ଜୟ ହୋଇବି । ଆଜି ତ ମୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିପାରୁଚି; କି ପ୍ରେମିକ ସେ ! ତାକୁ ତ ମୁଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଦ୍ଧିପାରି ନ ଥିଲି ...

- ହଁ ହସ୍ତୁ, ଆଜି ମୁଁ ବି ବୁଝିପାରୁଚି ଆଲୁ ବି ମୋର ! ସତେ ହସ୍ତୁ, ଏ ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତିହାସ ଘୁଣା ଓ ଉତ୍ତର ଜାତ ହତ୍ୟାର ଉତ୍ତିହାସ ନୁହେଁ, ପ୍ରେମରୁ ଜାତ ଏକ୍ୟର ଉତ୍ତିହାସ । ଯୁଦ୍ଧଖୋର ମାନେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଗଡ଼ିନାହାନ୍ତି; ବୁଦ୍ଧ, ଯୀଶୁ, ମହମଦ, ଚେତନ୍ୟ, ଜଗଥୁସ ତଳି ପ୍ରେମିକମାନେ ଗଡ଼ିଚଢି । ଏ କଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋତେ ବେଶ ପରିଷାର ଜଣାପଡ଼ୁଚି ଖାଲି ନୁହଁ, ବୁଝିପାରି ମନରେ ଆବେଗ ହେଉଛି; କିନ୍ତୁ ମନର ଏ ଅବସ୍ଥା ତ ରହିବ ନାହିଁ, ନାନା ବିଭେଦକାରୀ ଯୁଦ୍ଧ ସେ ଅବସ୍ଥାରୁ ମନଙ୍କୁ ତଳକୁ ଖସାଇଦେବ- ଅହଂକାର, ସର୍ବା ଉତ୍ୟାଦି । ମନେ ପଡ଼ିଯିବ ମୁସଲମାନମାନେ ଆମର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଚମଦର୍ଦିଗେ ବାନ୍ଧି ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଘୋଷାନ୍ତି ଥିଲେ ଦିନେ... ସେତେବେଳେ ?

-ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଖାଲି ତୁମର ବୋଲି କାହିଁକି କହୁଚି କି ? ସେସବୁ ଯିଏ କରେ ସେ ଅସର୍ଯ୍ୟ, ସେ ହିନ୍ଦୁ ହେଉ ବା ମୁସଲମାନ ହେଉ । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସାହି ସାହି କନି ଲାଗି ଯେତେବେଳେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ତଳେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି ସେ ବି ସେଇ ଅସର୍ଯ୍ୟତା । ଯେଉଁମାନେ ଏପରି କରନ୍ତି ବା କରିଥିଲେ ସେମାନେ ତାଲି ଯା'ନ୍ତି, ଗଲେଣି; କିନ୍ତୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି ରହି ସେମିତି ରହିଛି । ମଣିଷ ସେଥିରୁ ଟକିନାହିଁ ।

-ପ୍ରେମ ସତେ ମହାର । ମୋର ଏଇକ୍ଷଣି ମନେ ହେଉଛି ତୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ ଭଲ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ଉଛା ହେଉଛି । ଆମର ଯଦି ଉତ୍ୟ ବା ହିଂସା ନ ଆନ୍ତା, ତେବେ ଏ ନାନା ପ୍ରକାର ବିଭିନ୍ନତା ମଣିଷ ଭିତରେ ଦେଖି ଖୁସି ଲାଗନ୍ତା !

-ସମସ୍ତେ ଭଲ ତ । ସବା ମୂଳ କଥାଟି ଯଦି ଭଲ ନ ଆନ୍ତା, ତେବେ ତ ମଣିଷ କେବେଠୁଁ ନାଶ ପାଇସାରନ୍ତାଣି ।

-କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଜାଣିଛ ହସ୍ତୁ, ପଅରଦିନ ଫଗୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣମାରେ ଆମ ତୁଲ ଗା'ର ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଭିତରେ କନିଗୋଳ ଲଗାଇବାକୁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେଉଛି...

-ହେଉ, ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଆମେ ଜୀବନ ଦେବା । ଆମେ ତୁହେଁ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ତାକ ମଞ୍ଜିରେ ଛିଡ଼ାହେବା ...

-ମୁଁ ପାରିବି ନିଶ୍ଚୟ ।

-ନିଶ୍ଚୟ ପାରିବ । ତୁମେ ଯଦି ନ ପାର ମୁଁ ତୁମଙ୍କୁ ସାହସ ଦେବି । ଆଉ ମୁଁ ନପାରିଲେ ତୁମେ ।

-ହସ୍ତୁ, ତୁମେ ଏତେ ଆନକଥା ଜାଣିଲ କିପରି ?

-କହିଲି ପରା...

ହଠାତ ବେଶାବୁଦା ପଛପରୁ ଶୁଭିଲା- ପ୍ରେମରେ, ବାବା ପ୍ରେମରେ...

ଶ୍ୟାମଘନ ଓ ହସନ୍ତ ଚମକି ପଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ । ବେଶାବୁଦା ପଛପରୁ ରାମ ପଧାନ ଓ ରହିମ ସେମାନଙ୍କ ହାତ ଧରି ଅଟକାଇ ହସି ହସି କହିଲେ, ଭାବିଥିଲ ଆମେ କିଛି ଜାଣୁନା...

ରାମ ପଧାନ ଶ୍ୟାମଘନ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ, ହସନ୍ତ ଏତେ ସବୁ ଜାଣିଲା ତୋ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି । ଘୋର ଜଙ୍ଗଲରେ ଗୋଟିଏ ଗଜ ଥିଲା । ସେ ମୁନିମାନଙ୍କ ଘରଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗିପକାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଭାରି ହଇରାଣ କରୁଥିଲା; କିନ୍ତୁ ମୁନିମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯାହାସବୁ ଚର୍ଚା କରୁଥିଲେ, ସେଷବୁ ତା କାନରେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଦିନେ ଗୋଟିଏ କୁମ୍ଭୀର ଚଲାଣି କରି ଗଜକୁ ପାଣି ଭିତରକୁ ଚାଣି ନେଇଗଲା ଖାଇବ ବୋଲି । ଆଟକରେ ପଡ଼ି ତା'ର-

ଶରୀରେ ଝାନ ଉପୁଛିଲା ।

ପୂର୍ବର ହେତୁ ସୁମରିଲା ॥

ଗଜ ଯେ ବିଚାରଇ ମନେ ।

ଯେ କାନେ ଥିଲି ଘୋର ବନେ ॥

ମୁହଁ ମାରଇ ବୋଲିକରି ।

ବୁଝ ହୁଅନ୍ତି ତପଚାରୀ ॥

ମୁନି ହୁଅନ୍ତି କୁହାକୁହି ।

ଆଟକକାଳେ ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥

ଆଟକରେ ପଡ଼ିବାରୁ ତା'ର ଶୁଣା କଥାସବୁ ଝାନ ପାଲିଗଲା । ଆଟକରେ ଓ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲେ କୁଳକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଜାଗେ । ମଣିଷର ବୃଦ୍ଧି ଖୋଲିଯାଏ ।

ରହିମ କହିଲା, ସଇାତ, ଆମେ ଯେଉଁ ସବୁ କଥା କହୁଁ ଏମାନେ ତାକୁ କାମରେ କରିବ । ଏ ଶାଲେ ଲୋକକୁ ଫରୁଣ ପୁନେଇକୁ ସାଦି କରାଦେଇେ, ରାଜି ?

ରାମ ପଧାନ ରହିମର ହାତ ଧରି କହିଲେ, ରାଜି । ତା'ପରେ କୁରୁଷେତ୍ର ପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବା । ଆଲ୍ଲା ଓ ରାଧାବଲୂଜ ଏକର ମଞ୍ଜନ କରନ୍ତୁ ।

ଶ୍ୟାମଘନ ଓ ହସନ୍ତ କାହିଁ ପକାଇଲେ ।

ସ୍କ୍ରିଟନାକର

ମାଘ ମାସ ଶୀତଦିନ ସକାଳ । ଆଜି ରବିବାର । ଛଅଟି ଦିନ ଅପିସରେ
ହାଡ଼ରଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡି ପରେ ଆଜି ଚିକିଏ ବିଶ୍ରାମ । ଉରଗା ପବନ ଆଜି ସକାଳୁ ଯେପରି
ହିମାନୟର ବରଫ ପରିବେଷଣ କରୁଛି ।

ବାମନବାବୁଙ୍କ ଦୌଠକଖାନା ଘର କିନ୍ତୁ ସେ ପବନକୁ ହାର ମନାଇଛି । ବାମନ
ବାବୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଅଳ୍ପଭାବରେ ଗଢି ଚୌକିରେ ବସି କପି ପାନ କରିବାକୁ
ଲାଗିଲେ । ପିଆଳାକୁ ତୁମୁଳେ କପି ପିଇ ସେ ଦାମିକା ତୁରୁଗ୍ରେ ଅଗ୍ରି ସଂଯୋଗ
କଲେ । କଲେ ଧୂଆଁ ଟାଣି ମୁହଁକୁ ଗୋଛିଆ କରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଧୂଆଁର କୁଣ୍ଡଳୀ ଉପରକୁ
ଛାଡ଼ିଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁରହିଲେ । ଘରର ଦ୍ୱାର କବାଟ ସବୁ ବନ୍ଦ ଥିଲେ ହେଁ
ବିଜୁଳି ଆଳୁଥରେ କୁଣ୍ଡଳୀଗୁଡ଼ିକର ଗଢି ସଷ୍ଟ ଦିଶୁଛି । କୁଣ୍ଡଳୀଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ପାଚିରୁ
ଗୋଟିଏ ପ୍ରୋତରେ ବାହାରିଗଲେ ଏବଂ ହଠାତ କିଛି ଉପରକୁ ଉଠି ମନ ଆନନ୍ଦରେ
ଯେପରି ପିଲାଙ୍କ ଭଲି ଖେଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେବେଳେ ଓଳଟି, କେତେବେଳେ
ଉପରକୁ ଉଠି, କେତେବେଳେ ବା ଖସି କୁଣ୍ଡଳୀଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ନବଜନ୍ମ ଉପରୋଗ
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହଠାତ କୁଣ୍ଡଳୀଜଗତରେ ଗୋଟାଏ ଚାଞ୍ଚଳ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିହେଲା ।
କୁଣ୍ଡଳୀଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଉତ୍ସରେ ଏଣେତେଣେ ଧାଇଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତା'ପରେ ହଠାତ
ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଚିଗଲେ ଏବଂ ଘର ପାତଳା ଧୂଆଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ।

ବାମନ ବାବୁଙ୍କ ହଠାତ ଝିଆଲ ହେଲା, ତାଙ୍କର ଯୌବନ ଯାଇ ପ୍ରୌଢ଼ି
ଆସିଲାଣି । ଇସ... ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଜୀବନର ପଇଁଚାଲିଶ ବର୍ଷ ଚାଲିଗଲାଣି । ଆଉ
ବେଶି ଜୋର ପନ୍ଥ କି କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ । ମୋଟେ ଆଉ ପନ୍ଥ ବର୍ଷ ! ବାମନ ବାବୁ
ଆତକିତ ହୋଇ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ... ମୋ ପରେ ଏଇ ସୁନ୍ଦର ଦୁନିଆଁରେ କେତେ
ନୃଆ ନୃଆ ଘରନା ଘଟିବ, କେତେ ଆମୋଦ -ପ୍ରମୋଦ ଚାଲିବ । ମୁଁ ତ ସେ ସବୁ
ଦେଖିପାରିବି ନାହିଁ, ସେ ସବୁ ଉପରୋଗ କରିପାରିବି ନାହିଁ । ବାମନ ବାବୁ ଗୋଟିଏ
ଦାର୍ଘ୍ୟ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ପ୍ରକାଶ ଦର୍ପଣ ସାମନାରେ ଛିଡ଼ାହେଲେ ଏବଂ ଘରର ସବୁ
ଆଳୁଅ ଜାଲିଦେଇ ଦର୍ପଣ ଆଡ଼କୁ ନଈଁ କାନ ପାଖର ବାଳ ଟେକି ନିରିଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
ଗୋଟିଏ ଧଳାବାଳ ଦେଖି ସେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଘ୍ୟ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇଲେ ଏବଂ ମନେ

ମନେ ଆବୁରି କରି କହିଲେ, ନା, ନା, ‘ମରିତେ ତାହିନା ଆମି ସୁନ୍ଦର ଭୁବନେ’-ମୁଁ
କିଛି ଉପରୋଗ କରିନାହିଁ ...ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନ ଗଲା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ପଡ଼ା ଏବଂ ତାକିରିରେ
ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କଠିନ ପରିଶ୍ରମରେ; ମାତ୍ର ତାରି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ହେବ ମୁଁ ସୁଖ, ପ୍ରତିପରି
ପାଇବାକୁ ଆର୍ଥି କରିଛି । ବାମନ ବାବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଧଳାବାଳ ସବୁ ଓପାଢ଼ି
ପୁଣି ଆସି ଚୌକିରେ ବସି ଧୂଆଁ ଆଡ଼େ ତାହିଁରହିଲେ । ଧୂଆଁର ଆଉ କୌଣସି ଆକାର
ନାହିଁ । ପାତଳା ଧୂଆଁ ଯେପରି ମୁଣ୍ଡି ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁଆର
ଓ ଝରିବାରେ ଆଘାତ କରୁଛନ୍ତି । ବାମନ ବାବୁ ଉଠି ଗୋଟିଏ ଜୀବକା ଖୋଲିଦେଲେ ।
ସମସ୍ତ ଧୂଆଁ ଯେପରି ମୁଣ୍ଡିର ଆନନ୍ଦରେ ସେହି ବାଟେ ବାହାରିଗଲେ ।

ବାମନ ବାବୁ ଚୌକିରେ ବସି ପୁଣି କପି ପାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ- ନା,
ଜୀବନଟାକୁ ଏଥର ନିବିଡ଼ଭାବରେ ଉପରୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ପୁଣି ଉଠି
ପକେଗରୁ ତାବି ବାହାର କରି ଆଲମାରିବୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ବିଲାତୀ ମଦ ବାହାର କରି
ଚିକିଏ ବେଶି ମାତ୍ରାରେ କପି ପିଆଲାରେ ଭାଲି ପାନ କରି ତାକିଲେ, ଶୁଣୁଚ ।

ଘରର ଦୁଆର ଠେଲି ପ୍ରବେଶ କଲେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଢପଳା । ବାମନ ବାବୁ
ଢପଳାକୁ ଯେତେବେଳେ ବିବାହ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ
କିରାଣୀ । ଢପଳାର ବୟସ ସେତେବେଳେ ପରିମାଣ । ସେ ଥିଲେ ନିହାତି ଦରିଦ୍ର ଘରର
କନ୍ୟା । ଶୌନ୍ଦର୍ୟ ଭିତରେ ଗୋରା ଚମଢା ଛଡା ଆଉ କିଛି ନଥିଲା । ନିହାତି
ପାତଳୀ ସେ ଥିଲେ ସେତେବେଳେ । ତାଙ୍କର ଚାଲିଚଳଣ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ନିପଟ ମପସଲି
ଭଳି । କଟକକୁ ଆଣି ବନ୍ଦୁ ମହଲରେ ବାମନ ବାବୁ କେତେଥର ଅପଦସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି
ତାଙ୍କପାଇଁ । ଯେତେ ଅନୁରୋଧ ଅପମାନ କଲେ ବି ଢପଳା ସେ ଭଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିପାରି ନ
ଥିଲେ । ବାମନ ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଚଷମା ପିନ୍ଧାଇଛନ୍ତି, କୁଞ୍ଚକରି ଶାଢା ପିନ୍ଧାଇବାକୁ ଶିଖାଇଛନ୍ତି,
ନିଜେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଇଂରାଜୀ ପଡ଼ାଇଛନ୍ତି, ସଂନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସାଇରେ କାଠଯୋଡ଼ି କୁଳକୁ
ବୁଲି ବାହାରିଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସବୁ ବିପଳ ହୋଇଛି । ଯେତେ କହିଲେ ବି ଢପଳା ତାଙ୍କ
ପଛେ ପଛେ ନିହାତି ମପସଲି ଭଳି ଓଡ଼ଣାକୁ ହାତରେ ଚିତ୍ରକ ତଳେ ଚାପିରଖି ଅଦ୍ବୁତ
ଜୀବୀରେ ଚାଲନ୍ତି । କେବେହେଁ ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ତାଳନ୍ତି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ପରେ
ବାମନ ବାବୁଙ୍କ ଉନ୍ନତି ଓ ଧନ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଢପଳାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଚାଲିଚଳଣ ବଦଳିଛି ।
ଦିଲ୍ଲୀରେ ତିନି ବର୍ଷ ତାକିରି ପରେ ବାମନ ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ପୁଣି କଟକ ବଦଳି
ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଦୁମାନେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଏ
ଉନ୍ନତ ବକ୍ଷ, ସୁଗୋଲ ବାନ୍ଦୁ ଢପଳ ଚାହାଣି, ପଡ଼ଳା ୩୦, କଥା କଥାକେ ଇଂରାଜୀ-
ଏ ସବୁ ଥିଲା କେଉଁଠି ! ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଆଗ୍ରହ୍ୟଭାବ ଦେଖି ବାମନ ବାବୁ ମନେ ମନେ

ସେବିନ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ । ଚପଳା ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜେ ମୋରର ଚଳାନ୍ତି ଏବଂ ସିନେମା, ଭ୍ରମଣ ବା ପାର୍ଟ୍‌କୁ ଗଲେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗା ନଥାଏ । ସେ ଚାଲନ୍ତି ଆଗେ ଆଗେ ଓ ବାମନବାବୁ ଚାଲନ୍ତି ପଛେ ପଛେ, ଆନନ୍ଦରେ ।

ବାମନବାବୁ ତାଙ୍କ ଚାହଁ ଆଜି ଅଧିକ ସୁଖ ପାଇଲେ । ଜୀବନରେ ସୁଖ ଉପରୋଗ କରିବାର ଆକାଶା ତାଙ୍କର ସଫଳ ହୋଇଥି ସବୁଆତ୍ମ । ଏ ସୁଖକୁ ନିବିଡ଼ତର ଭାବରେ ଉପରୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଚପଳା ଆସି ତାଙ୍କ ଦେହକୁ ଲାଗି ବସିଲେ । ବାମନ ବାବୁ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ତୁମନ ଦେଇ କହିଲେ, ଚପଳା, ଆଜି ସଂଶ୍ଯାରେ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟିର ଆୟୋଜନ କର । ମୁଁ ମୋର ସବୁ ବହୁକୁ ଆଜି ନିମନ୍ତଣ କରିବି ।

ଚପଳା ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇ କଥା ଭାବୁଥିଲି । ବାଃ, ଭାରି ମଜାରେ ଯିବ ଆଜି ସଂଶ୍ଯା । ତୁମର ସବୁ ବହୁ ତ ଆଜି ବଡ଼ଲୋକ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ବାମନ ବାବୁ ଗର୍ବର ସହିତ ହସି କହିଲେ, ହଁ, ସମସ୍ତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବହୁ ।

ଫୋନ ଉଠାଇ ବାମନ ବାବୁ ତାକିଲେ, ତବଳ ଫାଇର ଟୁ-ଇସେସ୍ ପ୍ଲିଜ-
ହ୍ୟାଲୋ - କିଏ ? -ହ୍ୟାଲୋ - ଓ - ଓ- ଓ, ମିସେସ୍ ସାନ୍ତରା - ନମସ୍କାର- ସୁଜୟ
ଅଛି ?-ନାହିଁ ?- ଆହା, ମିସେସ୍ ମହାନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କଥା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ବାମନ ବାବୁ ଫୋନ୍‌ଟି ଚପଳା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ଚପଳା ଫୋନ ଧରି କହିଲେ, ମୀନା, ବାଃ ତୋର ତ ଆଉ ଦେଖା ନାହିଁ । ଶୁଣ୍ଟ, ଆଜି ସଂଶ୍ଯା ବେଳକୁ ତୋତେ ଓ ମିଃ ସାନ୍ତରାକୁ ନିମନ୍ତଣ ରହିଲା, ଆସିବୁ, ବୁଝିଲୁ ... ଧେବ ...ଆହା,
ଆହା, କହୁଛି ତାଙ୍କ... ।

ଫୋନରେ ସବୁ ବହୁକୁ ନିମନ୍ତଣ କରିପାରି ଦୁହଁ ମିଳି ସଂଶ୍ଯା ମିଳନ ପାଇଁ
ଖାଦ୍ୟ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପରେ ଚପଳା ଉଠିଗଲେ ଆୟୋଜନ କରିବାପାଇଁ ।
ବାମନ ବାବୁ ପୁଣି ତୁରୁଟ ଲଗାଇଲେ ଏବଂ ପୁଣି ମୁହଁ ଗୋକିଆ କରି ଧୂଆର କୁଣ୍ଡଳୀ
ଉପରକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ହଠାତ ଥମକି ଯାଇ ତଳକୁ ମୁହଁକରି ଧୂଆର
ସ୍ତୋତ ତଳକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।

-ବେହେରା, ବେହେରା, ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ? -ବାହାବୁ ଶୁଭିଲା ।

ବାମନ ବାବୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, କିଏ ?

-ଆହା, ମୁଁ ।

-ମୁଁ କିଏ ? ଯାଥ, ଏଇକ୍ଷଣି ସମୟ ନାହିଁ ।

- ଆଜ୍ଞା, ଚିକେ ଶୁଣନ୍ତୁ ।
- କିଏ, ତୁମେ ?
- ମୁଁ ବିନୟ ।
- କିଏ ବିନୟ ? କାଲି ଆସିବେ, ଯାଆନ୍ତୁ ।
- ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ବାମନ ବାବୁଙ୍କ ବାଲ୍ୟବନ୍ହୁ ବିନୟ ।

ବାମନ ବାବୁଙ୍କର ଆବୋ ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ବିନୟ କିଏ । ସେ ଅପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ ଦୁଆର ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ଜଣେ ପୌଡ଼ । ପିଷ୍ଠିଛି ଖଣ୍ଡେ ଅଧ ମରଳା ଲୁଗା, ଓ ଲୋଚାକୋଚା ସଫା ଜାମା । କାନରେ ନୋଳି ଓ କାନ୍ଦରେ ଗାମୁଛା । ବାମନ ବାବୁ ବିନ୍ଦିତ କିନ୍ତୁ ବିରାଗପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ଲୋକଟି ଆନନ୍ଦରେ ହସି କହିଲା, ଚିହ୍ନ ପାରୁନା । ପିଲାବେଳ କଥା, ଗାଁ ସ୍ଵଲ୍ପ କଥା, ମନେ ନାହିଁ ଭାଇ ! ସଂନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ନଈ ବାଲିକୁ ଯାଇ କେତେ ଠାକୁରପୂଜା କରୁଥିଲୁ, ତୋତେ କେତେ ଶ୍ରୀକ ଶିଖାଇଥିଲି ମୁଁ । ସେଷବୁ ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ମନ କଥଣ ହୋଇଯାଏ ରେ । ଠାକୁରପୂଜା ପାଇଁ ତୁ କଥଣ କମପାଗଳ ଥିଲୁ ! ଆଜି କାଲି ଅଛି ନା ସେ ସବୁ ?

ବାମନ ବାବୁ ଆନନ୍ଦର ଅଭିନୟ କରି କହିଲେ, ଆରେ, ବିନ ! କଥଣ କରୁଛୁ ଆଜିକାଲି ?

- କଥଣ କରିବି ଭାଇ ଆଉ । ଗାଁରେ ପୈଢ଼ୁକ ଯଜମାନି ଅଛି । କିଛି ଜମି ଅଛି । ଜମି ଚାଷ କରି, ଠାକୁରପୂଜା କରି କୌଣସି ମତେ ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଡିଯାଏ । ତୁମେ ସବୁ ବଡ଼ଲୋକ ହେଲ ଦେଖି ମନଗା ଭାରି ଆନନ୍ଦ ହୁଏ । କଟକରେ ଟିକିଏ କାମ ଥିଲା, ଭାବିଲି ସବୁ ପିଲାବେଳ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଥରେ ଦେଖିଯାଏ । ବୟସ ହେଲାଣି ଆସି, କେବେ ପାତିଲା ବେଳ ପରି କିଏ ଖସି ପଡ଼ିବ କିଏ ଜାଣେ ? ମରିବାଟା ତ ଆଘ୍ୟ୍ୟ ନୁହଁ, ବଞ୍ଚିବାଟା ହଁ ଆଘ୍ୟ୍ୟ କଥା ।

ବାମନ ବାବୁଙ୍କ ଆଖି କ୍ରୋଧରେ ଦୟ କରି ଜଳିରଠିଲା । ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ମାନ ନେଇ କହିଲେ, ହଁ, ହଁ ତା ଠିକ । ମରଣକୁ ମୋର ଭାରି ତର ମାଡ଼ିଲାଣି-

ବିନୟ ହସି କହିଲେ, ନାହିଁରେ ତର କାହିଁକି ! ମରଣ ତ ସବୁ ଯୁଗରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ । ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ, ତା ପାଇଁ ତର କଥଣ ? ସବୁ ତାଙ୍କ ଅର୍ପଣ କଲେ, ଆଉ ତର ନଥାଏ । ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଜୀବନ କଟାଇଲେ ତର ମାଡ଼ିବସେ ମରିବାକୁ ।

ବାମନ ବାବୁଙ୍କର ହଠାତ ମନେ ହେଲା ବିନୟ ଯେପରି ବନ୍ଦୁ ହୁହଁ, ତାର ମୃତ୍ୟୁଦୂତ ବୁପେ ଆସିଛି । ସେ ଦୁଆର ଆଉଜାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ଯା, ଭାଇ ଯା । ମୋର ଅପିସ ବେଳ ହୋଇଗଲାଣି ।

ବିନୟ ଆଶ୍ରମ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ, ଆଜି ପରା ରବିବାର...

-ଅପିସରର ରବିବାର ନାହିଁ, ସବୁଦିନ କାମ । ଯା ଭାଇ ଯା ।

ବାମନ ବାବୁ ଦୁଆର ଲଗାଇଦେଇ ଫେରି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ପଛରେ ଚପଳା ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ ପୁଣି ଉନ୍ନାଦ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ତାଙ୍କୁ ଟେକି ନେଇ ଚୌକି ଉପରେ ବସିଲେ ।

ଚପଳା ପଚାରିଲା, ସେ ଦୁମର ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁ ?

ବାମନ ବାବୁ ଅବଞ୍ଚା ଭରି କହିଲେ, ହଁ କହୁଛି ତ ସିଏ, ମୋର ତ ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଛାଡ଼ି- ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତ ?

-ହଁ ।

-ବାଓ, ତୁମେ ନ ଥିଲେ ମୋର..., ବାମନ ବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ଚପଳାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସବୁ ବନ୍ଦୁ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଆସିଲେ । ତାହା ଚେବୁଳ ହସ କୌତୁକ ଓ ଖାଦ୍ୟରେ ଭରି ଉଠିଲା । କଥାକଥାକେ ଅନନ୍ତ ବାବୁ କହିଲେ, ଆରେ ବାମନ, ସକାଳେ ବିନୟ ତୋ ଘରକୁ ଆସିଥିଲା ? ତୋର ଭାରି ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲା ସିଏ । ସେ କହିଲା ତୁ ତାଙ୍କୁ ତାକି ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ଦେଲୁ । ମିସେସ ମହାନ୍ତିକ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଲୁ । ମୁଁ ତ ଭାଇ ପ୍ରଥମେ ଆଦୋ ଚିହ୍ନ ପାରିଲିନାହିଁ । ଚିକିଏ ବିରତ ବି ହେଲି । କିନ୍ତୁ ଯେତେହେଲେ ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁ ତ, ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ତାକିଲି । ମନା କଲା । କହିଲା ଅଧାପକ କରଙ୍କ ଘରେ ଖାଇ ଆସିଛି ।

ଅଧାପକ କର କହିଲେ, ମୋ ଘରକୁ ସକାଳେ ଯାଇଥିଲା ସେ । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କୁ ଖରାବେଳେ ଖାଇବାକୁ କହିଲି । ସେ କହିଲା, ବାମନ ଖରାବେଳେ ଖାଇବାକୁ ତାକିବି ।

ବାମନ ବାବୁ କହିଲେ ହଁ, ମୋ ଘରକୁ ଆସିଥିଲା । ହଁ ଭାଇ, ବାଲ୍ୟବନ୍ଦୁ ମାନକୁ କଥା ସହଜେ ଡୁଲି ହୁଏ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏଇ ସାନ୍ଧ୍ୟମିଳନକୁ ତାକିଲି ଯେ, କହିଲା, ଅନନ୍ତ କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଜିଦ କରି ତାକିଛି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ।

ଅନନ୍ତ ବାବୁ କହିଲେ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ମୋ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା ସତ । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କୁ ...ହଁ...ନା...ହଁ ତାକିଥିଲି । ପିଲାବେଳର ସାଙ୍ଗଟା ।

ଭୌତିକ

ହଠାତ ଦିନେ କୋରାପୁଟ ବଦଳିର ଆଦେଶ ପାଇଲି । ଚାକିରିରେ ପଦୋନ୍ତି ହୋଇ ବଦଳି ହେଲା; ଅତେବ ଆପରି ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ପିଲାପିଲିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେବାର ସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଇଷ୍ଟୁଲର ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ । ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା ଆଉ ତିନିମାସ । ସେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟିଏ ଇଷ୍ଟୁଲ ଛାତ୍ରାଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ତୁଆ ଇଷ୍ଟୁଲରେ ଉର୍ବିକରାଇବା ମାନେ ବର୍ଷଟିଏ ନଷ୍ଟ । କୋରାପୁଟରେ ମଧ୍ୟ ଜୀଷଣ ଶୀତ ଏ ସମୟରେ । ଅତେବ ପିଲାଙ୍କ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ରୁହିଣୀ ଯିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହେଲେ ।

ଅଗତ୍ୟା ନିଜେ ଚଳିବା ଭାବ ସାମାନ୍ୟ କିଛି କିନିଷ ନେଇ ଲମ୍ବା ସଫରକୁ ଉପରୋକ୍ତ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଦିନେ ଚାହିନୀ ରାତି ଦେଖି ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ଏକା ତୁଆ କିଣା ହୋଇଥିବା ମଟରରେ । କୋରାପୁଟ ଆଉ ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଶହ ମାଇଲ ଅଛି ସେତେବେଳେ ରାତି ଆୟତା । ଆକାଶରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ପ୍ଲାବନ । ଚାରିଆଡ଼େ ବିଷ୍ଟୀଣ୍ ବନାନୀ, ନିଷ୍ଠବଧତା ରଙ୍ଗକରି ଅବିରାମ ଚାଲିଆଏ ମୋର ତୁଆ ମଟରର ଅପୂର୍ବ ଗୁଞ୍ଜନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ବୋଧହୃଦୟ ପାଇନ, ବିଶିଷ୍ଟ ପରିଷ୍ଠିତିରେ ତାର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରକାର ପାଗଳାମି ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଏ ପରିଷ୍ଠିତିରେ ମୋର ବି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ପାଗଳାମି ବାହାରିଲା । ମଟର ଛାଡ଼ିଦେଲି ଘଣ୍ଟାକୁ ସାଠିଏକୁ ସତ୍ତରୀ ମାଇଲ ଗତିରେ । ଖାଲି ସେତିକି ତୁହଁ, ମଟରଟାକୁ ଅକେଇ-ବକେଇ ରାତ୍ରାରେ ଚଳାଇଲି । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଝିଯାରିଂ ଛାଡ଼ିଦେଇ ବି ଚଳେଇଲି । ଅନେକ ଥର ରାତ୍ରା କଡ଼କୁ ମଟର ଚାଲିଯାଇ ଓଲଟିବ ରୁ ଅଛକେ ରକ୍ଷାପାଇବି । ଓଲଟିରେ ମଟରଟି ଅନ୍ତରେ ଚାଲିଶିବି ଥର ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇ ଅଟକିବ ଯାଇ କୌଣସି ପଥର ବା ଗଛରେ ପିଟି ହୋଇ । ପାଗଳାମି ଏମିତି ମାଡ଼ିବସିଥାଏ ଯେ ଏ ବିପଦହୀନ ବେଶୀ ମାଦକତା ସୁଷ୍ଣି କରୁଥାଏ । ଗୀତ ଛାଡ଼ିଦେଇଥାଏ ପ୍ରତକ୍ଷେ ସୁରରେ, ଯାହାର ଆବାଜ ‘ଦିଲୁୟାରୁ ବର୍ମା ପଯ୍ୟନ୍ତ’, ଶୁଭିଲା ଭଳି ନିଷ୍ଟଯ ! କଲେଜରେ ପଡ଼ିବାବେଳେ ସୁରମା ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ତାକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଥରେ ଥରେ ଗୀତ ଗାଉଥିଲି, କାରଣ ମୋର ପ୍ରତିଦ୍ୱାରୀ ଦାମୋଦରର ଅନେକ ଭଲ ଗୁଣ ଭିତରେ ଭଲ ଗୀତ ଗାଇବା ଗୁଣଟି ବି ଥିଲା । ଫଳରେ ଖାଲି ଯେ ସୁରମାକୁ ହରାଇଲି ତାହା ତୁହଁ, ଅନେକ ବିନ୍ଦୁପ ମଧ୍ୟ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାହାପରେ

ଆଉ କେବେ ଗୀତ ଗାଇନାହିଁ । ଗୀତ ଗାଇବାର କୋହ ଉଠିଲେ ତାକୁ ଠେଲିଦେଇଛି ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ବାୟା ରଜା ମୋତେ ବାୟା କରି ଦେଇଛି । ପାଗଳାମି ଏମିତି ପ୍ରରକୁ ଚାଲିଗଲା ଯେ ଆଉ କିଛିଷଣ ଯାଇଥିଲେ ବାୟା ରଜା ତାଳି ମାରି ମଜା ଦେଖିଥାନ୍ତେ ହୁଏତ । ପ୍ରେସ୍‌ର ବାଲାଏ କହିପାରନ୍ତି, ସମାଜର କୃତ୍ରିମ ସଭ୍ୟତାର ବନ୍ଦନଗୁ ମୁଣ୍ଡ ପାଇ ମୋର ମନର ନିଗୂଡ଼ ପ୍ରରରେ ଲୁକକାଯିତ ଥିବା ଆଦିମ ବର୍ବରତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ହୋଇଥିବ ! ହୋଇଥିବ !

ହଠାତ ଆତକିତ ହୋଇ ଶୁଣିଲି ମଟରର ସୁମଧୁର ଗୁଞ୍ଜନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ବାହାରୁଚି ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଉଡ଼ିଉଡ଼ ଧଢଧଡ ଆବାଜ । ନିମିଷକେ ସବୁ ପାଗଳାମି ଚାଲିଗଲା । ସଭ୍ୟେ ଝାତହେଲି ମଟର ପାଞ୍ଚ ମିନିଟରେ ନୋଟିସ ଦେଲା ଆଉ ଚାଲିବ ନାହିଁ । ଫଳଟଃ ସେଇଥା ହେଲା ମଧ୍ୟ । ଆଉ ଅଛ ବାଟ ଗଲା ପରେ ତିନୋଟି ଥର ବିକଟ ଶବ୍ଦ କରି ମଟର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତ-ବାସନାତ୍ୟାଗୀ ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତ ସନ୍ୟାସୀ ଜଳି ଅଟଳ ଭାବରେଗାନ୍ତା ମଞ୍ଚରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲା । ଠେଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ସୁତାଏ ବି ଘୁଞ୍ଚାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାର ‘ୟ’ ଅକ୍ଷର ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ମଟରର ବନେଟ ଟେକି କେଉଁଠି କଅଣ ବିରିଦିତି ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଉଦେଶ୍ୟ ଆଉ କିଛି ନୁହଁ, ମଟରକୁ ଜଣାଇଦେବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ, ମୋ ପାଖରେ ଚାଲାଣ୍ତି ଚଳିବ ନାହିଁ, ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । ଏଥିରେ ସେଥିରେ ହାତ ମାରିଲି, କିଛି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ । ତା’ପରେ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲି, ବନ୍ଧୁ, ତୋର ମନରେ କଅଣ ଏଇଆ ଥିଲା, ଶେଷରେ ଜଙ୍ଗଳ ମଞ୍ଚରେ ମୋତେ ବାଘମୁହଁକୁ ଠେଲିଦବୁ । ଅପମାନ ଦେଇ ଉରେଛିତ କରିବା ପାଇଁ ଯାବଦ ଜଙ୍ଗ ଗାଲିଦେଲି ତାର ସ୍ରଷ୍ଟାକୁ । କୌଣସିଥିରେ କିଛି ହେଲାନାହିଁ । ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେ ହାସ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ବଢ଼େଇ କହୁଛି । ମୋର ଅସାଧାରଣ ହୁଏତ କୌତୁକ ହଁ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି କେବଳ; କିନ୍ତୁ ମହାକବି କାଳିଦାସ କହିଛନ୍ତି, ବିଶେଷ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବ ଓ ନିର୍ଜାବ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଝାନ ରହେନାହିଁ । ତାହା ନହେଲେ ବିରହୀ ଯକ୍ଷ କଅଣ ମେଘକୁ ପ୍ରିୟା ପାଖକୁ ସନେଶ ନେଇ ଯିବାକୁ ଅନୁନୟ-ବିନୟ କରିଥାଆତା ! ଆଉ ଝାନୀ ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ତ କହିଛନ୍ତି, କୌଣସି ବନ୍ଦୁର ବନ୍ଦୁ ବାପ୍ତବ ନୁହଁ, ମନର ଭ୍ରମ ମାତ୍ର । କିଏ କହିପାରେ ମଟରର କୌଣସି ଶୁଣ୍ଟ ଉଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ ।

ହତାଶଭାବରେ ସେତେବେଳେ ଚାରିଆଡ଼େ ଚାହିଁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି ମୁଁ କେଉଁ ପରିଷିତିରେ । ଦେଖିଲି ଚାରିଆଡ଼େ ନିବିଢ଼ି ଜଙ୍ଗଳ । ନିକଟରେ ବା ଦୂରରେ ମନୁଷ୍ୟ ବସିବାଏର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ନାହିଁ । ହାତପଢ଼ିକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି, ରାତି

ମାତ୍ର ନ'ଟା । ପରିସ୍ଥିତିର ଉପକରଣ ସେତେବେଳେ ସମ୍ୟକଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲା । ଉପରେ ଛାତିକୁ ଅତଦ୍ଵା ଖସିପଡ଼ିଲା । ରାତିକି ସେଇଠି ମଚର ଜିତରେ ରହିବାଛଦା ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ବନ୍ଧୁକରେ ଗୁଲି ଭରତି କରି ସେଇଠି ରହିବାର ଯୋଗାଡ଼କରୁଚି, ଏଇ ସମୟରେ ଦେଖିଲି ଦୂରରୁ ଗୋଟିଏ ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ଆକୁଆ ରାସ୍ତାଦେଇ ଅତି କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ମୋ ଆଢକୁ ଆସୁଚି । ନିଶ୍ଚୟ ମଚର ନୁହେଁ; କାରଣ ତା ହୋଇଥିଲେ ଦୂରତି ଆକୁଆ ଦିଶତା କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ହେଲେ ବି ଏତେ ନିଷ୍ଠତ ଦିଶତା ନାହିଁ । କେହି ମଣିଷ ଯଦି ଆସୁଆନ୍ତା, ତେବେ ଏତେ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଆସୁଚି କିପରି ସେ ! ଉପରେ କପାଳରୁ ଖାଲ ବାହାରିପଡ଼ିଲା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆକୁଆ ମୋ ନିକଟରେ ! ଦେଖିଲି ଜଣେ ଲୋକ ଆକୁଆ ଧରି ଚାଲିଛି । ମନରେ ଟିକିଏ ସାହସ ପାଇ ପଚାରିଲି, ବାହୁ, ଏଠି କେଉଁଠି ମୁଣ୍ଡ ରୁଞ୍ଜିବା ଜାଗା ଟିକିଏ ମିଳିବ ? ଲୋକଟି ତାହାଣ ପଚକୁ ହାତ ଦେଖାଇ ଚାଲିଗଲା । ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଆକୁଆ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । କି ଆଣ୍ଟାର୍ଯ୍ୟ ! ଏ ଭୂତ, ନା ମଣିଷ, ନା ଦେବତା ! ଅଜଣା ଉପ ମାତ୍ରିବସିଲା ମୋତେ । ତାହାଣ ଆଢକୁ ଅନେଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟାଏ ଅଣ୍ଟାର୍ଯ୍ୟାରିଆ ରାସ୍ତା ସିଧା ଚାଲି ଯାଇଛି । କି ଆଣ୍ଟାର୍ଯ୍ୟ ! ଚର୍ଚ ଆକୁଆରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଏତେ ଖୋଜିଛି; କିନ୍ତୁ ଏତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ରାସ୍ତା ମୋ ନଜରରେ ପଡ଼ିନାହିଁ !

ମଚରର ସବୁ କାଚ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ, ତାବି ଦେଇ ବନ୍ଧୁକ ,କିଛି ବିଷ୍ଣୁଚ, ପାଣି ବୋଚଲ, ଚର୍ଚ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷ ଧରି ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଲି । କିଛି ବାଟ ଗଲାପରେ ଦେଖିଲି କାଠପଟାରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ‘ତାକ ବଙ୍ଗନା’ । ମନର ସବୁ ସାହସ ଫେରିଆସିଲା । ଚାଷେ ଚାଷେ ପାଦ ପକାଇ ଆଗେଇଲି । ଥୋଡ଼ାବାଟ ଗଲା ପରେ ଦେଖିଲି ତାକ ବଙ୍ଗନା । ଚାରିଆଡ଼ ନିର୍ଜନ, ଚୌକିଦାରର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ ।

ଚୌକିଦାର, ହୋ ଚୌକିଦାର - ଯେତେ ପାଟିକରି ତାକିଲି, କାହାରି ସ୍ଵର ଶର ନାହିଁ ।

ସବୁ ରାଗ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ଚୌକିଦାର ଉପରେ । ମନେ ମନେ ଚୌକିଦାରର ଚାକିରି ନେବା ସଙ୍କଷକରି ପିଣ୍ଡାକୁ ଉଠି ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ବଖରା ମେଲା ଅଛି । ଦୁଆର ଠେଲି ଜିତରକୁ ଗଲି । ଜିନିଷପତ୍ର ରଖିଦେଇ ଶୋଇବା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି, ଘୋଡ଼ିହେବା ପାଇଁ କିଛି ଆଣିନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ତର ମାତ୍ରୁଥିଲେ ବି ବାହାରିଲି ପୁଣି ମଚର ଆଡ଼େ; କିନ୍ତୁ ଘରୁ ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ଶୁଣିଲି କୌଣସି ଜନ୍ମର କରୁଣା ଆର୍ଦ୍ଦାଦ ଅତି ନିକଟରେ । କବାଟ କିଳିଦେଇ ଅଗତ୍ୟା ଘରେ ରହିଲି । କିଛିକଣ

ଧରି ଚାଲିଲା ଦୁଇ କତୁ ମଧ୍ୟରେ ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧର ଶବ୍ଦ । ତା ପରେ ସବୁ ଶୁନଶାନ । କିଏ ଗୋଟାଏ କ'ଣ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ଯେମିତି ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ବିସ୍ତୁଚ ଟିଶ ଖୋଲି ସେଥିରୁ ଅଧେ ବିସ୍ତୁଚ ଖାଇ ପେଟେ ପାଣି ପିଇ ଖଟ ଉପରେ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲି । ଝରକା ପାଖରେ ଶୁଦ୍ଧିଆଏ ମଞ୍ଜିରେ ମଞ୍ଜିରେ କାହାର ଧୀର ପଦକ୍ଷେପ ଏବଂ ଦୀଘ୍ୟ ନିଃଶ୍ଵାସ । ଉତ୍ସରେ ଶ୍ଵାସ ରୋଧହୋଇ ଆସିଲା, ନିଦ ମାଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ବିସ୍ତୁଚ ଟିଶରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଖବର କାଗଜଟା ନେଇ ଶୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି ମନରୁ ଉପରେ ଦୂର କରିବାକୁ । ଖବର କାଗଜ ଖୋଲିବା ମାତ୍ରକେ ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ଫୋଟୋ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା । ବିରାଟ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ, ଆଉ ସେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଭିତରୁ ବାହାରିଛି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ନାଡ଼ି ଓ ତା ଉପରେ ଫୁଟିଛି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପଢ଼ିପୁଲ । ଠିକ୍ ଯେମିତି ମହାଶୂନ୍ୟରେ ବିସ୍ତୁ ଯୋଗନିଦ୍ରାରିତୁତ, ତାଙ୍କର ନାଭିଦେଶରୁ ବାହାରିଛି ଗୋଟାଏ ନାଡ଼ି ଏବଂ ନାଡ଼ି ଉପରେ ଫୁଟିଛି ଗୋଟିଏ ପଢ଼ । ସେ ପଢ଼ ଉପରେ ଚତୁରାନନ୍ଦ ବସି ଚାରିମୁଖରେ ଗମ୍ଭୀର ନାଦରେ ଉଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି ଓଁ ଓଁ ଓଁ । ସେ ଶବ୍ଦ ଚାରିଦିଗରେ ବିସ୍ତୁତି ଲାଭ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁଦୁତୁଦ ପରି ଭାସି ଉଠୁଛି କେତେ ସ୍ମୃତ୍ୟୁ, କେତେ ଗ୍ରହ, କେତେ ତାରା ! ଖବର କାଗଜର ଛବି ତଳେ ଲେଖା ହୋଇଛି ଦେଖିଲି ଉଦ୍ଦଜାନ ବୋମା ପରୀକ୍ଷା । ମନରେ ଗୋଟାଏ ତୀରୁ ବିଦୃଷ୍ଣା ଜାତ ହେଲା । କାହିଁକି ଧ୍ୱସଂର ଏ ତାଷ୍ଟବ ଲୀଳା କରି ମଣିଷ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛି କି ? କିମ୍ବା ଏପରି ହୋଇପାରେ ସୁଷ୍ଟିର ନିଯମ ସହିତ ଏହାର ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ! ‘ଧୀରେ ଧୀରେ ମିଶେ କାଳ ଅନତ କାଳରେ ।’ କାଳର ମହାସମ୍ବୁଦ୍ଧରେ କେତେ ଚରଣ ଉଠି ପୁଣି ସେହିଥିରେ ଲାନ ହେଉଛି ! କିଏ ଖୋଜିପାଇବ ତାହାର କାରଣ କଥଣ !

ଆଖି ସାମନାରେ ଭାସି ଉଠିଲା ମହାଶୂନ୍ୟର ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଚକ । ପିଲା ଦିନରେ ଆମର ଗାଁର ଉଷ୍ଣଦେବ ରାଧାକାନ୍ତକ ମନ୍ଦିରରେ ରାସ ପୂର୍ଣ୍ଣମା ଦିନ ରାସ କ୍ରୀଡ଼ାର ଯେମିତି ଚକ ଦେଖିଥିଲି ସେମିତି ଗୋଟିଏ ଚକ । ସେ ଚକର ଯ୍ୟାନେ ଯ୍ୟାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖୋପ ମୋ ଆଖି ସାମନାକୁ ଆସିଲା । ସେ ଖୋପରେ ପଢ଼ାସନରେ ବସିଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଯୌମ୍ୟମୂର୍ତ୍ତ ଯୁବକ । ଆଖି ଧାନମର୍ଗ, ଅଧରର ଏକ ପ୍ରାତରେ ଚିକିଏ ହସ ଲାଗିରହିଛି । ପିହିଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ହଳଦିଆ ଲୁଗା ଏବଂ ଦେହରେ ସେଇ ରଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ଚାଦର । ମୁଣ୍ଡର କୁଞ୍ଚିକୁଞ୍ଚିକ ଟେକା ହୋଇ ଠିକ୍ ତାକୁ

ଉପରେ ଜୁଡ଼ା ବନ୍ଦା ହୋଇଛି । ବାଁ ହାତଟି ବାଁ ଆସୁ ଉପରେ ନ୍ୟୟ । ତାହାଣ ହାତର ପାପୁଳିଟି ଉଠାଇ ସେ କଥଣ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ଚକଟି ବୁଲିଗଲା । ଏଥର ମୋ ଆଖି ସାମନାକୁ ଯେଉଁ ଖୋପ ରହିଲା, ସେଥିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଏକ ଗୋରକାନ୍ତି ପୁରୁଷ । ମୁହଁରେ ଦାଢ଼ି ନିଶ । ମୁଣ୍ଡର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବାଲଗୁଡ଼ିକ କାନ୍ଧ ଉପରେ ପଢ଼ିଛି । ପିଛିଛନ୍ତି ରତ୍ନବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଆଲଖାଲୁ । କାନ୍ଧରେ ଧରିଚନ୍ତି ସେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଛକି କାଠ । ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ଉପରକୁ । ସେ ମଧ୍ୟ ହାତ ଚେକି କଥଣ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଚକ ପୁଣି ଘୂରିଗଲା । ଏଥର ଆଖି ସାମନାରେ ଯେଉଁ ଖୋପ ରହିଲା ସେଥିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଆଉ ଏକ ପୁରୁଷ । ଉନ୍ନଳ ତାମ୍ର ବଣ୍ଣ ଦେହର କାନ୍ତି । ପିଛିଛନ୍ତି ଦୁଷ୍ଟ ଧବଳ ଏକ ଆଲଖାଲୁ । ମୁଣ୍ଡର ବାଲ ଗୁଡ଼ିକ ବାବୁରି କଟା ଓ ତା'ଉପରେ ଏକ ଲମ୍ବା ଚୋପି । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଏକ ଅପୂର୍ବ ଦୃଢ଼ତା ପୁଣି ଉଠିଛି । ସେ ମଧ୍ୟ କଥଣ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଚକ ପୁଣି ଘୂରିଗଲା, କେତେଯେ ଖୋପ ! ଆଉ କେତେ ଯେ ମଣିଷ ! ଚକ ଘୂରୁଛି ତ ପୁରୁଚି । ଏକ ଅପୂର୍ବ ବଂଶୀଧୂନି ଭାସିଆସିଲା ଏବଂ ତା ସହିତ ନୃପୁର-ନିକଣ, ଝୁମ୍ ଝୁମ୍, ଝୁମ୍ ଝୁମ୍ । ସେ ବଂଶୀ ଧୂନିରେ ଦୁର୍ବାର ଆହ୍ଵାନ, ସେ ନୃପୁର-ନିକଣରେ ଅବିରାମ ଅରିସାର ।

ନୃପୁରର ଶବରେ ନିଦ ହଠାତ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ଉଠିବସିଲି, କିନ୍ତୁ କି ଆଘ୍ୟ୍ୟ ! ଏ ତ ସ୍ଵପ୍ନ ନୁହଁ !! ନୃପୁରର ଶବ ଏପ୍ୟ୍ୟତ ଶୁଭ୍ରାତି । ଆଖି ମନି କାନ ତେରି ଶୁଣିଲି । ନା, ଏ ତ ସ୍ଵପ୍ନର ଶବ ନୁହଁ । ଫେରକା ତଳେ ଦସ ସେ ଶବ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । କେତେବେଳେ ହୃଦ, କେତେବେଳେ ଧାର । ତା ସହିତ କାହାର ଦୃଢ଼ ପଦକ୍ଷେପ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଲା । ଭୟରେ ରୁମ ଗାଙ୍କୁରି ଉଠିଲା । ବହୁକ ଧରି ଖଟ ଉପରେ ବସିଲି ।

ହଠାତ ଧଡ଼କରି ଘରର କବାଟ ଖୋଲିଗଲା । ଚମକି ପଢ଼ି ଚାହିଁଲି ସେଆଡ଼େ । ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଏକ କଦାକାର ପୁରୁଷ ମୂରଁ । ଆଖି ଓ ମୁହଁରେ ତାର ଯୋନ ଲାଲପାର ଭାବ ସୁଷ୍ପଷ୍ଟ । ତା' ପଛରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ । ସେ କଦାକାର ପୁରୁଷଟା ଯୁବତୀକୁ ୩୦ଲି ତଳେ ପକାଇଦେଲା; କିନ୍ତୁ ଯୁବତୀଟି ତଳେ ପଢ଼ିଯାଇ ନୀରବରେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଭୟରେ ଚିକାର କରି ଉଠିଲି, କିଏ ସେ ?

କଦାକାର ପୁରୁଷଟା ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ବିକଟ ଚିକାର କରି ହସିଇଥି କହିଲା, ତୁମ ରହୋ ଶାଲେ ।

ତା'ପରେ ଚାଲିଲା ଦୁହିଁଙ୍କର ନାରକୀୟ ଯୌନ କ୍ରୀଡ଼ା ।

ଆରେ ଏ ଯେ ସୁରମା ! ସୁରମା ? ତୁମେ !

ପୁରୁଷଟା ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି ଚାଲିଗଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଗରମ ହୋଇଗଲା । ଆଖିମନି ଚାହିଁ ଦେଖିଲି କେହି ନାହାନ୍ତି, ଏ କ'ଣ ସ୍ଵପ୍ନ ନା ଭୋଟିକ କାଣ୍ଡ ନା ବାସ୍ତବ ଘଟଣା !! ଅନାଇ ଦେଖିଲି କବାଟ ପୂର୍ବପରି ବନ୍ଦ ।

ହଠାତ୍ ପୁଣିଥିରେ କବାଟ ଖୋଲିବାର ଶବରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ଏଥର କବାଟଟା ବିକଟ ଶବରେ ଖୋଲିଗଲା । ପ୍ରବେଶକଳା ସେହିପରି ଗୋଟାଏ କଦାକାର ପୁରୁଷ । ତା'ର ବକ୍ରୋଷ ଠେଲି ପଦାକୁ ବାହାରିଛି ଦୁଇଟା ମୁନିଆଁ ଦାନ୍ତ । ପୂର୍ବର ପୁରୁଷଟା ସହିତ ଏହାର ଅନେକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି । କଦାକାର ପୁରୁଷଟା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଯୁବକକୁ ଠେଲି ତଳେ ପକାଇଦେଇ ଚାତୁକରେ ତାକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଆରେ, ଏ ଯେ ଦାମୋଦର !

ଦାମୋଦର ! ବ୍ୟାପାର କ'ଣ ? କାହିଁକି ଏ କଦାକାର ପୁରୁଷ ଟା ତୁମକୁ ମାରୁଛି ? ସର୍ବେ ପଚାରିଲି ।

କେଜାଣି, ତୁମେ ଜାଣିଥିବ, ଦାମୋଦର କହିଲା ।

ବାଃ । ମୁଁ ଜାଣିବ କେମିତି ? ସୁରମା ତୁମକୁ ଭଲପାଇ ବାହାହେଲା, ସେଥିରେ ମୋର କଅଣ କ୍ଷତି ହେଲା । ଉଗବାନ ମୋତେ ସୁରମା କବନରୁ ବଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି । ସୁରମାର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ପାଇସାରିଛି । ଆଉ ତୁମେ ମୋ'ତୁ ବେଶି ଉନ୍ନତି କଲ; ସେଥିରେ ମୋର କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ, ମୁଁ କାହିଁକି ହିଂସା କରିବି ।

କେଜାଣି, କହି ଦାମୋଦର ଶୂନ୍ୟରେ ମିଳେଇଗଲା । ସେ ପୁରୁଷଟା ମଧ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇଗଲା । ଅନେଇ ଦେଖିଲି ମୋରି ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି ସେ ଚାତୁକଟା । ଦୁଆର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଦୁଆର ପୂର୍ବପରି ବନ୍ଦ । ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶୀତରେ ମଧ୍ୟ ଦେହରୁ ଝାକ ବାହାରି ମୋର ଜାମା ତିକି ଗଲା ।

ପୁଣି ଦୁଆର ଖୋଲିବାର ଶବ । ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଣ ମରେ ଦୁଆର ସାମନାରେ ଏଥର ଛିଡ଼ାହେଲା । ସେଥିରୁ ବାହାରିଲେ ଏକ ଯୁବକ । ପିଣ୍ଡିଛନ୍ତି ସିଲକ ପେଣ ଜାମା । ହେଲେ, ଆଖିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି କାଙ୍ଗାଳକ ପରି ଲୋଭ କେଉଁଠି ଯେପରି ପୂର୍ବର କଦାକାର ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସହିତ ସାଦୃଶ୍ୟ ଅଛି । ଯୁବକ ପହରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଅନେକ ଲୋକ । କାହାରି ହାତରେ ଥାଳି ଭରା ନା ନା ସୁଖାଦ୍ୟ । ଖାଦ୍ୟର

ସୁଗର୍ବରେ ଘରଟି ମହକି ଉଠିଲା । ଆଉ କେଡ଼େକ ବୋହି ଆଣିଲେ କେଡ଼େ ପ୍ରକାରର ବିଳାସ ସାମଗ୍ରୀ । ଯୁବକଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥ ଢୁପ୍ତିର ସହିତ ଦେଖୁ ଦେଖୁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଆହୁରି ଆଶ, ଆହୁରି ଦିଅ ଦେଶ ସେବା-ଫେବା ବାଜେ କଥା, ଚାକିରି ଆଉ ଆଉ ସବୁକରି ଯିବି । ମୁଁ ବିଛଣା ଛାଦି ଉଠିଲି ଦେଖିବାକୁ । ପାଖରେ ପହଞ୍ଚୁ ନ ପହଞ୍ଚୁଣୁ ସବୁ ମିଳେଇ ଗଲା । ଆଣ୍ଟ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲି କବାଟ ଆଡ଼େ । କବାଟ ପୂର୍ବପରି ବଦ ରହିଛି । ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ ତ ! ଏ ଘରଟା କଥଣ ଭୂତକ ଆଦତା !

ପୁଣି କବାଟ ଖୋଲିବାର ଶବ । ଏଥର ପ୍ରବେଶ କଲେ ଆଉ ଏକ ଯୁବକ । ଉଦ୍‌ଦିତ ଯୁବକ । ଏ ଯୁବକ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପୂର୍ବର ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପରି, ଯଦିଓ କଦାକାର ନୁହଁ । ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଯୁବକ ତର୍ଜନୀ ହଲାଇ କାହାକୁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଜାଣ ମୁଁ କିଏ ? ମୁଁ ସର୍ବଜୟା । ମୁଁ ମହାନ ଗଣନେତା, ମୁଁ ବାହୁବଳରେ ପୃଥିବୀ ଛାରଣାର କରିଦେଇପାରେ, ଅର୍ଥବଳରେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଶୀରୂପ କରିପାରେ, ଜ୍ଞାନବଳରେ ମୁଁ ସମସ୍ତକର ସନ୍ନାନର ପାତ୍ର । ମୋ ଭଦ୍ରତା ବଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଶ୍ରୀରା ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ । ମୋ ପାଇଁ ଦେଶ ଆଜି ପୃଥିବୀରେ ପରିଚିତ । ଦେଶ ବୋଇଲେ ମୁଁ ।

ମୁଁ ? ସଜୟେ ପଚାରିଲି ।

ହଁ । ଦର୍ପିତ ପଦରେ ଯୁବକ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଆସିଥିଲା ସେହି ବାଟରେ ଚାଲିଥିଲା ।

ଆଣ୍ଟ୍ୟ ! କଥଣ କରିବାକୁ ଚାହାଁଛି ଏମାନେ ? ଏମାନେ କଥଣ ଭୂତ ନାହିଁବିତ ? କିଏ ଏମାନେ ?

ଗୋଟାଏ ପେତା ଗଛଡ଼ାଳରୁ ପାଟିକରି ଉଠିଲା, ତୁମ ତୁମ ତୁମ । ତା'ପରେ କଥଣ ହୋଇଛି ଜାଣେନା । ମୂର୍ଛିତ ହୋଇ ବିଛଣା ଉପରେ ପଢ଼ିଯାଇଥିଲି ଏତିକି ମାତ୍ର ଜ୍ଞାନାଳ ଅଛି ।

ମାଦଳାପାଞ୍ଜି

ଠିକ ଯେତେବେଳେ ରାତି ବାରଟା ବାଜେ ସେତେବେଳେ ସିନେମାର ଦ୍ଵିତୀୟ ଶୋ ସରିଯାଏ ଏବଂ ରାତ୍ରିର ନିଷ୍ଠବଧତା ରେଦକରି ସିନେମା ହଲ ଆହୁ ଭାସିଆସେ ରେକର୍ଡ ସଙ୍ଗୀତ, ‘ହରେ ମୁରାରେ ମଧୁକେତୋରେ ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ମୁକୁତ ସୌରେ, ଯଞ୍ଜେଶ ନାରାୟଣ କୃଷ୍ଣ ବିଷ୍ଣୋ ନିରାଶ୍ରୟଂ ମାଂ ଜଗଦୀଶ ରକ୍ଷଣ ।’ ସିନେମା ଶେଷରେ ଏଇ ରେକର୍ଡଟି ନିଇଛି ବାଜେ । ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଉଦ୍‌ବିଧା ସୁରଚିତ । ଠିକ ସେତିକିବେଳେ କଇଦିଖାନାର ଘଣ୍ଟା କର୍କଣ୍ଠ ସୁରରେ ବାଜିରଠେ ତଂ ତଂ ତଂ...

ବଜନ ବାବୁଙ୍କର ଏତିକିବେଳେ ଠିକ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଏ ରଠି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ଲେଖିବସିଲେ ତାଏରି । ତାଏରି ତ ନୁହଁ, ମାଦଳାପାଞ୍ଜି । ସେ ଦିନଙ୍କ ତିରେ ଯାହା ଘଟିଆଏ ସବୁ ସେଥିରେ ଘାନ ପାଏ । ଧୀରେ ପଦଚାରଣା କରୁ କରୁ ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ, ଦିନଟି ଯାକର ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ । ଆକାଶରେ ସପ୍ରତାରକା-ସମନ୍ତିତ ବିରାଟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚିହ୍ନଟି ଝୁଲୁଟି ଓ ତାଙ୍କ ଆହୁଙ୍କୁ ଚାହିଁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଚି । ଅଧର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଚିକିଏ ହସ ଖେଳିଗଲା ତାଙ୍କର । ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ମନେ ମନେ ରୋମନ୍ତନ କରୁ କରୁ ସେ ଅନୁଭ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତେକ ଘଟଣାର ଗୋଟାଏ କାରଣ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିଛି ଗୋଟାଏ କଥାକୁ କାରଣ ସ୍ଵରୂପ ପାଇଗଲେ ସେ ଖାଲି ଆମସ୍ତ୍ରାଦ ପାଏନାହିଁ, ନିଜକୁ ନିରାପଦ ମଣେ; କିନ୍ତୁ ଜୀବନରେ ଘଟନା ପରେ ଘଟନା ଘଟିଯାଏ । କୌଣସିଟି ସହିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସିର କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ସମୟ ଖୋଜିବା ବୋଧହୁଏ ମୂର୍ଖତା । ଜୀବନ କେବଳ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଘଟନାକୁ ବାହି ଗୋଟିଏ ସୁତ୍ରରେ ଗୁଣ୍ଡ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମାଳା କରି ରଖେ ।

କଥାଟି ତାଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା । ତାଏରିରେ ଦିନର ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ଲେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ସେତକ ଲେଖି ରଖି ସେ ଆରମ୍ଭ କଲେ...

...ସାତେ ଦଶଟା ବାଜିଲାଣି । ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଛି କଚେରି । ଆଜି ଦଶଟି ଫୌଜଦାରି ମନେମାର ଶୁଣାଣି ଅଛି । ଅନ୍ତରେ ପଦରଚି ସାକ୍ଷୀର ଜେବା ଓ ଜବାନବହି ନିଆହେବ । ବାଟରେ ଦେଖିଲି ଦୁଇଟି ମୁଦାଲାକୁ ବାହି ଦୁଇଟି ପୁଲିସ୍ କନେଷ୍ଟବଳ ଚାଲିଛନ୍ତି ତର ତର ହୋଇ । କନେଷ୍ଟବଳ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରଗାରଗିରେ

କଥାବାର୍ତ୍ତ ଚାଲିଛି । ଜଣେ କହୁଛି, ଯା ଯାଏରେ, ତୋର ମାରପ ପରା ମୋ ଘରକୁ ସେବିନ ଆସିଥିଲା ଯେ ମୋର ପୁଅର ଫେଣ୍ଟୁଟି ଲୁଚେଇ ନେଇଗଲା, ତୁ କଥାର ଦେଖେଇ ହଉବୁ.. ତୋ କଥା କହିବି ତ ସରିବ ନାହିଁ ।

ଏ କଥାରେ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ରାଗିଯାଇ ହାତ ହଲେଇ ଅନର୍ଗଳ ବକିଚାଲିଲ । ତା'ର ସାଧୁତାର ନାନା ଉଦାହରଣ, ଆଉ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ରାଙ୍ଗି ମଧ୍ୟ ବର୍ଷୁଆଁଏ ।

ମୁଦାଲା ଦୁଇଜଣଙ୍କ ହାତରେ ହାତକଢ଼ି, ଅଞ୍ଚାରେ ଦଉଡ଼ି । ଦଉଡ଼ିର ଅଗଟି ପଛରେ ଯାଉଥିବା କନେଷ୍ଟବଳଟି ଧରିଛି । ରାଗରେ ସେ ଦଉଡ଼ିଟି ଏ ହାତରୁ ସେ ହାତ ପଚାଶ ଥର କରୁଛି । ଆଗରେ ଯାଉଥିବା କନେଷ୍ଟବଳ ଜଣକ ବାରମାର ବୁଲିପଡ଼ି ପଛବାଲାକୁ ରାଙ୍ଗି କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ବାଟ୍ୟାକ ୦୧ ଠାଏ ଠାଏ ଠିଆ ହୋଇ ଚାଲିଚନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।

ଏମିତି କଲେ ଉଛୁର ହୋଇଯିବ ଯେ । ବେଳ ହୋଇଗଲାଣି । ହାକିମ ରାଗିବ ଯେ । ଘର କଲେ ସେମିତି ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରେ ଏତେ ରାଗିଲେ ଚଳିବ । କେତେଦିନ ଏ ଦୁନିଆରେ ରହିବା ଯେ ଏତେ କଳି...ଜଣେ ମୁଦାଲା ଆଗ କନେଷ୍ଟବଳଟିକୁ ବୁଝାଇ କହିଲା ।

କନେଷ୍ଟବଳ ରାଗିଯାଇ କହିଲା, କଥା କହୁଚ ହୋ ! ତୁମେ ତ ଚାରିଥର କେସରେ ଧରା ହେଲଣି । କହିଲ ଭଲା, ଏମିତି କେହି ଚୋରି କରନ୍ତି ! ଏଠା ତୁମକୁ ସମ୍ବ ଲାଗୁଛି ତ । ଖାଲି କହିଦେଲେ ହେଲା କି ?

ମୁଦାଲା ଜଣକ ଚିକିଏ ହସି କହିଲା, ନା-ନା, ସେମିତି ଚୋରିକୁ ଭାରି ହାତ ସଫେଇ ଦରକାର ...

ଏଚମ ବୋମା ଉଭାବନ ଗୋଟିଏ ଅଭୁତ ଘଟଣା ସତ, କିନ୍ତୁ ଏ ଘଟଣାଟି ମଧ୍ୟ କମ ଅଭୁତ ହୁହେଁ ତ !

ଗମୀର ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇ ଆଗେଇଗଲି । ମନରେ କିନ୍ତୁ ଭାରି ହସ ମାତ୍ରାଆଁ । ମୋତେ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର କଳହ ହଠାତ ବହ ହୋଇଗଲା । କନେଷ୍ଟବଳ ଦୁଇଜଣ ଜିର କାମୁଡ଼ି ଛିଡ଼ା ହୋଇପଡ଼ି ସେଲୁୟର କଲେ । ଗମୀର ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡ ଚୁଜାରି ଚାଲିଗଲି ।

କୋର୍ଟରେ ଚୌକିରେ ବସିବା ମାତ୍ରକେ ପେସକାର ତାଢାଏ ମକଦମା ନଥ୍ୟ ସାମନାରେ ରଖିଦେଲେ ।

ତାକୁ ସାଥମାନଙ୍କୁ, ପ୍ରଥମରୁ ଗୋଟିଏ ନଥ୍ ଧରି ଆଦେଶ ଦେଲି ।

ଜବାନବସି ସରିଲାଣି । ଜେରା ଚାଲିଛି ତ ଚାଲିଛି । ଲେଖି ଲେଖି ହାତ ବଥେଇଲାଣି; କିନ୍ତୁ ଓକିଲର କୁନ୍ତି ନାହିଁ କି ସାକ୍ଷୀର ମଧ୍ୟ କୁନ୍ତି ନାହିଁ । ଚଶମାକୁ ଥରେ କାଢି ମୁଣ୍ଡ ନୁଆର କପାଳରେ ଟିପ ମାରି ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ସାକ୍ଷୀ ଆଡ଼କୁ ଗୋଟାଏ କୁର ଦୂଷି ନିଷେପ କରି ଓକିଲ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନବାଣ ଛାଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଓକିଲ ଡାଳେ ଡାଳେ ଗଲେ ସାକ୍ଷୀ ଯାଉଛି ପଡ଼େ ପଡ଼େ । ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ସାକ୍ଷୀ ତାର ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଉରର ଦେଇଛି ଯେ, ଓକିଲର ଅକଳ ଗୁଡ଼ୁମ । ଏମିତି ଏକ ଘଣ୍ଠା ସମୟ ଗଲାଣି ଓ ମୁଁ ଚୌଦ ପତର ଜେରା ଲେଖି ସାରିଲାଣି । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଦୁଇ ଓକିଲଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳି ଏବଂ ପରିସର ପ୍ରତି କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ନିଷେପ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ସମୟ ଯେ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି ତା ହୁହଁ, ମୋ ପକ୍ଷରେ କ୍ରମେ ଧୈର୍ୟ ରଖିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଆଜି ଦିନରେ ଦଶଟି ମନ୍ଦମାର ଶୁଣାଣିରେ ପନ୍ଥରଟି ସାକ୍ଷୀର ଜବାନବସି ଓ ଜେରା ହେବାକୁ ଧାର୍ୟ ଅଛି । ମାତ୍ର ସାତଟି ସରିଛି । ବେଳ ହେଲାଣି ଦୁଇଟା । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଅଛି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗମାନଙ୍କର ଜରୁରି କାମ, ଜିଲ୍ଲା ସାହେବଙ୍କ ଜରୁରୀ ତାକରା । ମନ ଦେଇ ଜେରା ଶୁଣି ଲେଖୁ ଲେଖୁ ହୁଏତ ଜଣେ କିରାଣି ଆସି କହିଲା, ଗୋଟିଏ ଜରୁରି ତାର ଅସିବି, କଥଣ କରିବାକୁ ହେବ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ । ଫାଇଲ ଦେଖି ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପୁଣି ମନ ଦେଇ ଜେରା ଲେଖିଛି କି ନା କିନ୍ତି କଣ, ଜିଲ୍ଲା ସାହେବଙ୍କ ଚପରାସି ଆସି କହିଲା, ସାହେବ ସଲାମ ଦେଇଛନ୍ତି । ଲେଖା ବହ କରି ଉଠିଗଲି । ସେଠିକା କାମସାରି ଆସି ପୁଣି ବସିଲି ଜେରା ଲେଖିବାକୁ । ମନଟା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଖୁଣ୍ଡିରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ରବରର ଫିଟା ଖଣ୍ଡେ । ତାକୁ ଯା'ର ଇଛା ଯେତେହୁର ଜୋର କରି ଟାଣି ନେଇ ତାକର କାମରେ ନିଯୁକ୍ତ କରି କାମ ସାରି ପୁଣି ଛଟା କରି ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେ ପଟାଂ କରି ଆସି ବାଜୁଛି ସେଇ ଖୁଣ୍ଡିରେ ।

ଜେରାର ତାନମାନ କାଳେ, ପେସକାର କହିଲେ ବିକଲେ, ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତମ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଆସାମୀ ପଠାଇଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା !

ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଅନାଇ ଦେଖିଲି ସାମନାରେ ଛିଡା ହୋଇଛି ଏକ ଅଭୁତ ଜୀବ । ମୁଣ୍ଡର ବାଲଗୁଡ଼ିକ ନୁଷ୍ଠାରା, ଫୁରୁଫୁରୁ ହୋଇ ବିଜୁଲି ପଖାରେ ଉତ୍ତୁଛି । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ କୋଟରଗତ । ଗାଲ ପଶିଯାଇ ହନ୍ତୁହାଡ଼ ଯୋଡ଼ିକ ପର୍ବତ ତୁଡା ଭଲି ବାହାରିଛି । ପିନ୍ଧିଛି ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡା ମଇନା କନା; ପିଚାରୁ ଫାଳେ ଦିଶୁଛି । ପଞ୍ଚରା ହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ପରିଷାର ଭାବରେ ଦିଶୁଛି ଯେ ତାତରୀ ଛାଡ଼ମାନଙ୍କ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ କଙ୍କାଳ ନ ନେଇ ଏହୁ ନେଇ ଚକିଯାଆନ୍ତା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜୀବ କାଖରେ ଗୋଟିଏ ଛୁଆ । ଅଣ୍ଠାରେ

ତାର ଦଉଡ଼ି । ସେ ଦଉଡ଼ିକି ଧରିଟି ଗୋଟିଏ ପୁଲିସ୍ । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ହାତକଡ଼ି, ତାକୁ ଧରିଟି ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ମୋର ଇଚ୍ଛିତରେ ସେମାନେ ଦଉଡ଼ି ଓ ହାତକଡ଼ି ଖୋଲି ଚାଲିଗଲେ ।

ଆସାମୀକୁ ତାହିଁ ରହିଲି କିଛିଷଣ ।

ତୋ ନାଁ କଥଣରେ ହେ-ଏ ? ରାଗିଯାଇ ପଚାରିଲି ।

ମନେ ମନେ କହିଲି, ଆସିଲା ଗୋଟାଏ ଫାଲତୁ କାମ ଘଣ୍ଟାଏ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେବ ଏଇକ୍ଷଣି ।

ମୋ ନାଁ ଅଇଶ୍ଵୁ ମଳିକ ।

(ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପୁଲିସମାନେ ବିଶ୍ଵାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ତେଣୁ ପୁଲିସ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିବାବେଳେ କୌଣସି ଆସାମୀ ଯଦି ଦୋଷ ସ୍ଵୀକାର କରେ ତେବେ ତାକୁ ଜଣେ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଏ । କାରଣ ପୁଲିସ୍ ଯଦି କୁହେ ଯେ ଆସାମୀ ଦୋଷ ସ୍ଵୀକାର କରୁଛି ତେବେ ତାହା ବିଶ୍ଵାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଜଣେ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପାଖରେ କହିଲେ ତାହା ଗ୍ରହଣୀୟ । ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ତାହା ଲେଖି ରଖନ୍ତି ଏବଂ ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ସେ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି ଗ୍ରହଣୀୟ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି ଲେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ହୁଏ, ନାନା କଥା ବୁଝାଇବାକୁ ହୁଏ ପୁଲିସ୍ ଉପରେ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି ଦେଉଛି କି ନା ଜାଣିବାକୁ । ପରେ ଆସାମୀ ବିଚାର ବେଳେ ସେ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତିରୁ ଓହରିଗଲେ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି ଲେଖିଥିବା ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ଜେରା ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ତେଣୁ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି ଲେଖିବା ଭାରି କଷକର କଥା । ଆସାମୀ ପୁଲିସ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନବେଳେ ଦୋଷ ସ୍ଵୀକାର ନ କଲେ ତେଣୁ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା ।)

ମନରେ ବିରତ୍ତି ଲୁଚାଇ ନରମ ଭାବରେ ପଚାରିଲି, କିରେ ଦୋଷ କରିବୁ ?

ଆଖିରୁ ତାର ଲୁହ ଝର ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଦାତ ନିକୁଟି ହସି ସେ ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି କହିଲା, ହଁ । କହିସାରି ସେ ତାର କୋଳର ପିଲାଟିକୁ ଆହୁରି ଜାକି ଧରିଲା ।

-କଥଣ କରିଥିଲୁ ?

-ତୋରି ଆଜ୍ଞା ।

-କଥଣ ତୋରି କରିଥିଲୁ ?

-ଭାତ ।

ଭାତ ? ଭାତ !

-କାହା ଘର ରେ ?

-ପଧାନଙ୍କ ଘର ।

-କାହିଁକି ରେ ?

ଉଦ୍‌ବଗରେ କେବଳ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋଡ଼ି ସେ ଚାହିଁରହିଲା । ହୁଇବୁଯା ଛୁଟ
କେବଳ ରତ୍ନ ଆସି ଚଉକିରେ ବସିଥିବା ଓକିଲଙ୍କ କଳାକୋଟ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ମୋର ବେଳ କାହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ । ପଡ଼ିରହିଛି ଆହୁରି ଅନେକ
କାମ । ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ଆହୁରି କେତେ ସାନ୍ଧ୍ୟ; ଭିତରେ ବସିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ
ଓକିଲମାନେ ।

ଆଜନ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଲାଗିଲି; ତୋର ଦୋଷ ସ୍ଵୀକାର କରିବା
ଦରକାର ନାହିଁ । ଦୋଷ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ କେହି ତୋତେ ବାଧ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।
ମୁଁ ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଏବଂ ତେଣୁ ମୋ ପାଖରେ ଦୋଷ ମାନିଲେ ତାହା ତୋ ବିପକ୍ଷରେ
ଯିବ, ତୁ କାହାରିକି ଭୟ କରନା, ରତ୍ୟାଦି ରତ୍ୟାଦି ।

କିନ୍ତୁ ଲୋକଟିର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କଥା, ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ତୋର କରିଛି । ଉଦ୍‌ବଗ
ମନେ ମନେ କହିଲି, ହ୍ୟାପ, ଆସିଲା ଗୋଟିଏ ଯୁଧ୍ୟିର ମୋତେ ହଇରାଣରେ
ପକାଇବାକୁ । ଏଇଶ୍ଵରିକା ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ଲେଖ ନାନା ପ୍ରକ୍ଷ୍ଵ ଏବଂ ତାର ଉଦ୍‌ବଗ ।

ରାଗ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ପେଦାର ଉପରେ-ଛିଢ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି କଥଣ ? ଆଶନ୍ତୁ ନା
ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତମ ଫାରମ ।

ପେଦାର ତରବର ହୋଇ ଫାରମ ଦେଲେ । ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ଲେଖିଲି ନାନା
ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ତାର ଉପର ।

ଲେଖସାରି କାଗଜ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ତାକିଲି ପୁଲିସ୍ବାଲାମାନଙ୍କୁ । କହିଲି
ନେଇଯାଅ, କାଲି ଫେର ଆଣିବ । ଆଜି ତାକୁ ବୁଝାଇଲି ସବୁ । ସେ ଚିନ୍ତାକରି କାଲି
କହିବ ।

- ଆଜ୍ଞା, ଆଉ ଭାବିବି କଥଣ । ଭୋକରେ କରିପକେଇଛି । ଏଇ ଯାର ମା'ତୋକ
ସମ୍ବାଦ ନପାରି ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ମଲା । ଏଇଯାରି ପାଇଁ... ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋଡ଼ି
ସେ ଛିଢ଼ାହେଲା ।

ହଉ ଯା, ଯା, କାଲି ଆସିବୁ, - କହି କେସରେ ମନ ଦେଲି ।

ପୁଲିସ୍ବାଲାମାନେ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ଟାଣି ନେଇଗଲେ । ଅତି କାନ୍ଦୁତି-ମିନତିରେ ସେ
କହିଲା, ବାବୁ, ଯାହା ଦଣ୍ଡ ଦେବାର ଦେଇଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆଉ ଘୋଷରା ହୋଇପାରିବି

ନାହିଁ ।

ଆରେ, ବିରତ ହୋଇ କହିଲି, ତୁ ଆଇନ ତୁଣିନାହଁ କିରେ । ମୁଁ ଦଷ୍ଟ ଦେବା ଲୋକ ନୁହଁ । ତୋ ମକଦ୍ଦମା ମୁଁ ବିଚାର କରିବସି ନାହିଁ । ତୋ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର କରିବେ ଅନ୍ୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ । ମୁଁ ଖାଲି ତୁ ଯାହା କହିବୁ ଲେଖିଦେବି । ଯା, ଯାଏ, ମୋର ସମୟ ନଷ୍ଟ କରନା । କିଏ କହୁଛି ତୋତେ ଦୋଷ ମାନିବାକୁ ଶୁଣେ ?

ଆଖୁ ପୋଛି ପୋଛି ସେ ଚାଲିଗଲା । ମନଚା ଟିକେ ଉଦାସ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ କଲମ ଉଠାଇ ବସି ରହିଲି ।

- ହଁ, ସେ ତଳେ ପଡ଼ିବା ପରେ ବେହୋସ ହୋଇଗଲା, ନା ବେହୋସ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ? - ଓକିଲ ପୂର୍ବ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଜେରା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଚମକି ପଡ଼ି ସାକ୍ଷୀର ଉଭର ଲେଖିଲି, ମାଡ଼ଖାଇ ତଳେ ପଡ଼ିବା ଭିତରେ ସେ ବେହୋସ ହୋଇଗଲେ ।

ପୂର୍ବ ଆସାମୀ କଥା ମନରୁ ପୋଛି ଲେଖିଚାଲିଲି । ସେ ମକଦ୍ଦମାଟି ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ମକଦ୍ଦମା ଧରିଲି ।

ଧୂରନ୍ତର ସାହୁ ହାଜର ହେଇ, ଧୂରନ୍ତର ସାହୁ ହାଜର ହେଇ, ଧୂରନ୍ତର ସାହୁ ହାଜର ହେଇ, ଗମ୍ଭୀର ନିନାଦରେ ଚପରାସୀ ଡାକ ଛାଡ଼ିଲା ।

ହଁ, ହଁ, ହେଇ, କହି ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲା ଜଣେ । ନାଁ ସହିତ ଖାପ ଖାଇବା ଚେହେରାଟିଏ । କାଗଜପତ୍ର ପଡ଼ି ଚୋରି ଦଫାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରି ପଚାରିଲି, ରତ... ତାରିଖରେ ଅଳମୁଖାପୁରରେ ରାତ୍ର ଅଧାଇ ବାରଟା ସମୟରେ ତୁମେ ପଦନ ସାହୁର ଜମିରୁ ଅଧାଇ ପାଞ୍ଚଶତ ଟଙ୍କାର ଧାନ ଚୋରି କରିଥିବାରୁ ୩୭୯ ଦଫାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ । ତୁମେ ଦୋଷୀ ନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ?

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ଚମକିପଡ଼ି ଚାହେଲି ତା'ଆଡ଼ି । କାଗଜପତ୍ର ପଡ଼ି ଦେଖିଲି ଯେ ପ୍ରମାଣର ଅଭାବ ନାହିଁ । ହାତେ ହାତେ ଧରା ହୋଇଚି । ଘରୁ ଧାନ ବାହାରିଚି । ଜମି ପଦନ ସାହୁର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । ତଥାପି ଲୋକଟା କେଉଁ ସାହସରେ କହେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ! ବିରତି ଲାଗିଲା । ମନଚା ଏକଦମ ଖପା ହୋଇଗଲା । ଦୋଷଟା ମାନିଯାଇଥିଲେ ଗୋଟାଏ ମକଦ୍ଦମା ମୋ ପାଖରୁ କମିଯାଇଥାନ୍ତା । ଅଥବା ବର୍ଷମାନ ମିଛରେ ମୋତେ ଗୁଡ଼ାଏ ସାକ୍ଷୀର ଜମାନବସୀ ଜେରା ଲେଖୁ ହାତ ବଥେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେତେସବୁ ଧୂର୍ର, ପାଜି, ବଦମାସ ।

- ଆଖ୍ମା, ମୋ ବାପ ଚଉଦ ପୁରୁଷର ଜମି ସେ;ତା'ଜମି ନୁହଁ ।

- ବନ୍ଦକର ତୁମର କଥା । ମନଦମା ବିଚାର ଚାଲିବ, ତା'ପରେ ମୁଁ ବୁଝିବି କାହାର ଜମି । ତୁମକୁ ସେ କଥା କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

- ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ସେ ଜମି କିଣିଛି ତା'ର ବାପ ପାଖରୁ ନଗଦ ହଜାରେ ୦ନ୍ ଠନ୍ ରଣିଦେଇ, ହେଇ ଦେଖନ୍ତୁ କବଳା । ମୁଦେଇ ଆଗେଇ ଆସି ଟେବୁଲ ଉପରେ କବଳାପତ୍ର ଥୋଇଦେଲା ।

- ଉଠାଅ ଏସବୁ, ଉଠାଅ । ରାଗିଯାଇ ଗର୍ଜ ଉଠିଲି । ବର୍ଷମାନ ସେସବୁ ଦେଖିବାର ସମୟ ନୁହେଁ । ସାକ୍ଷୀମାନେ ଆସିଲେ ସେସବୁ କାଗଜ ପ୍ରମାଣ କରାଇବ ।

ମନଦମା ଶେଷ କରି ଫେରିବାକୁ ଉଛୁର ହୋଇଗଲା । କୁନ୍ତ ଦେହକୁ ଆରାମ ଚଉକିରେ ଥୋଇଦେଇ ଖବରକାଗଜ ପଡ଼ିବସିଲି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ମୋର ଦାମିକା କଲମଟି ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିବାରୁ ଦେଖିଲି ସେ ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଚାନ୍ଦାକ କ୍ଷୋଧୋଦୀପକ ବ୍ୟାପାର । ଗର୍ଜ ପଚାରିଲି-ଶୁଣୁଚ, ମୋର କଲମ ଭାଙ୍ଗିଲା କିଏ ?

ଗୁହିଣୀ ଦଉଡ଼ିଆସି ଭୟରେ ଆଁ କରି ଚାହିଁରହିଲେ ।

- କିଏ କଲା ଏମିତି, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ତାହେଁ ଏହିଷଣି, ବର୍ଷମାନ, ଅଭି, ଜଷ ନାଓ ।

ଭୟରେ ଗୁହିଣୀ କହିଲେ, ବାପୁନି ତ ଆସିଥିଲା ଏ ଘରକୁ । ବାପୁନି, ବାପୁନି, ଆସିଲୁ ରାହେ ! ବଦମାସ ଚୋକା ! ଗୁହିଣୀ ସର୍ଜନେ ତାକିଲେ ।

ମୋର ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ପୁଅ ବାପୁନି ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା ହସ ହସ ମୁହଁରେ । ମୋ ହାତରେ କଲମ ଦେଖି ସେ ଭୟରେ ବୋଉକୁ ତାହାର ଜାଗ୍ରତ୍ତି ଧରିଲା ।

ତୁ ଭାଙ୍ଗିବୁ ଏ କଲମ ? ଗର୍ଜିଲି ।

ହଁ, ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି ପୁଅ ଉଚର ଦେଲା, ଆଉ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲି ସେଥିରେ, ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ହାତଚେକି ମାରିବାକୁ ଯାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଜର୍ଜ ଓର୍ଣିଂଟନଙ୍କ କଥା । ସେ ମଧ୍ୟ ପିଲାବେଳେ ଏମିତି ସତ କହିଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ପିତା କହିଥିଲେ, ସେ ଦିନେ ବିଶ୍ୟାତ ଲୋକ ହେବ । ମୋର ପୁଅ ସତ କହିଛି । ସେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ବିଶ୍ୟାତ ହେବ, କୁଳ ଉଛୁଳ କରିବ, ନିଶ୍ଚୟ କରିବ । ଆଶାରେ ମୋର ଆଖୁ ଉଛୁଳ ହୋଇଉଠିଲା । ଆଦରରେ ତାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ କହିଲି, ବାପା, କେବେହେଁ ମିଛ କହିବୁ ନାହିଁ । ଦୋଷ କଲେ ମାନିବାକୁ ଉଚିବୁ ନାହିଁ ।

ବାପୁନିର ସତ୍ୟ କହିବାରେ ମୁଁ ଆଜି ଗର୍ବତ; କିନ୍ତୁ ଆଖୁ ଆଗରେ ଭାସିଗଲା ଅଭିଷ୍ଟ ମଳିକର ଚେହେରା । ତା ପାଇଁ ମୁଁ ବା ଦେଶ କଥଣ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବି ଯେ ଦୋଷ ମାନିବି ବୋଲି ?

ମୋର ତିନିବର୍ଷର ଝୁଅ ଦୌଡ଼ି ଆସି କହିଲା, ବୋଉ ମୁଁ ସର ଖାଇନି ।

ତା'ର ନାଲି ପାତଳା ୩୦ର ଦୂର କଣରେ ଲାଗିରହିଛି ସର । ଆମେ ଏ ଘରେ ଥିବାବେଳେ କେତେବେଳେ ସେ କୁଠି ରୋଷେଇଶାଳକୁ ପଶି ଦୁଧହାଣ୍ଡିରୁ ସର ଲୁଚାଇ ଖାଇ ସାରିଲାଣି । ପ୍ରମାଣ ତାର ଅଙ୍ଗରେ ଲାଗିରହିଛି, ତଥାପି ସେ କହୁଛି ମୁଁ ସର ଖାଇନି ବୋଉ !

ବୋଉ ତାର ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ଇଲୋ, ମୁଁ କଥଣ କରିବି ଲୋ । ପୋଡ଼ାମୁହଁ, ହାଣିଖାଇ ସବୁ ସରତକ ଖାଇଗଲା ।

ମୁଁ ସର ଖାଇନି ମା, କହି ବୋଉର ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତି ତୁଣ୍ଣେପ ନକରି ମୋ ଆଡ଼େ ଆଗେଇ ଆସିଲା, ହାତ ଚେକି ।

କୋଳକୁ ଉଠାଇ ନେଇ ତୁମନ ପରେ ତୁମନ ଦେଇ କହିଲି, ନା, କିଏ କହିଲା ତୁ ଖାଇବୁ ? ମିଛ କଥା । ତୋ ମୁହଁରେ କିଏ ସର ଲଗାଇ ଦେଇବି ତୋତେ ଦୋଷୀ କରିବାକୁ ।

ଭାଇ ମା, ଭାଇ ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖେଇ ମୁହଁ ଫୁଲାଇ କହିଲା ମିନି ।

ସତେ, ସତେ, ଭାରି ବଦମାସ ସେ, ମାଡ଼ ଖାଇବ ।

ଆମର ଜୀବନ ଷାଠିଏ କି ସତ୍ୱରିବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ସାତବର୍ଷ ଆମେ ଧରିନେଇବୁ ଅଞ୍ଚାନମୟ ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ଆମେ ଦଣ୍ଡବିଧୂରେ କହିବୁ ସାତବର୍ଷର ତଳ ବାଜକ ଯେକୌଣସି ଅପରାଧ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ନୁହେଁ । ଆମର କୋଟି କୋଟି ବର୍ଷ ଯାହାଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ତାଙ୍କର ଦଣ୍ଡବିଧୂ ଆଇନରେ ଆମ ଜୀବନର କେତେ ବର୍ଷ ଅଞ୍ଚାନମୟ ବୋଲି ଧରାହୋଇବି କିଏ ଜାଣେ ?

ଉଦ୍‌ଭାବ ?

କପିଳବାସୁ । ଗାଜା ଶୁରୋଦନଙ୍କ ସୁରମ୍ୟ ପ୍ରମୋଦୋଦ୍ୟାନ । ସମୟ ସୂର୍ଯ୍ୟାଷ୍ଟ । ପ୍ରଥମ ବସନ୍ତର ସମାଗମରେ ଉଦ୍ୟାନର ଶୋଭା ଅପୂର୍ବ । କିଂଶୁକ, କୁରୁବକ, କୃତ୍ତିବ୍ୟାଗ, ଅଶୋକ ପ୍ରଭୃତି ପୁଷ୍ପାବଳିରେ ତରୁଗାଛି ଶୋଭିତ । ପିକକୁଳର ଅବିରାମ କୁହୁ କୁହୁ ସହିତ ଭ୍ରମରଗ ଗୁଞ୍ଜନ ମିଳିତ ହୋଇ ତୋଳିଛି ଏକ ଅପୂର୍ବ ଝକାର । ପ୍ରାସାଦର ଲାସ୍ୟମୟୀ ଚରୁଣୀମାନେ ପ୍ରମୋଦୋଦ୍ୟାନର ପୁଷ୍ପରିଣୀରେ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାରେ ମାତିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ତରଙ୍ଗାୟିତ ତନ୍ତ୍ର ଓ ଛନ୍ଦାୟିତ ହାସ୍ୟ ମନରେ ମୋହମୟ ମାଦକତା ପରିବେଶର କରୁଛି । ଗନ୍ଧବହ ମନେ ମନେ ନାନା ସୁବାସ ବିତରଣ କରୁଛି ।

ଅତ୍ୱରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରପ୍ରତିକର ବେଦିକା ଉପରେ ଗୌତମ ମୌନେ ବସିଛନ୍ତି । ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ମୁହଁମୁହଁଃ କଟାକ୍ଷପାତ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଛୁକ୍ଷେପ ନାହିଁ ଉଦାସ ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ଅସୀମରେ ନ୍ୟୟ । ଚିନ୍ତାରେ ତାଙ୍କର କପାଳର ରେଖା ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ପରିପ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ତୁମ୍ଭେ ଦୀଘନିଶ୍ଵାସ ବାହାରି ଅସୀମରେ ମିଳାଇଯାଉଛି ।

ସେ ଜାବୁଛନ୍ତି... ଏ ବସନ୍ତ ଚିରିଷ୍ଟାୟୀ ନୁହଁ, ଏ ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଚିରିଷ୍ଟାୟୀ ନୁହଁ । ଏ ଦୁଇଟି ଅୟାୟୀ ପରିବେଶରୁ ଏ ଉତ୍ସାଦନା ଅୟାୟୀ ହେବ, ଏଥିରେ ସହେଲି ନାହିଁ । ଅୟାୟୀ ବସ୍ତୁ ବା ଭାବ ଦୁଃଖଦାୟକ । ଏ ଜୀବନର ଆଦ୍ୟରେ ଦୁଃଖ, ମଧ୍ୟରେ ଦୁଃଖ ଏବଂ ଅନ୍ତିମରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖ । ଏ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହଁର୍ବ ଦୁଃଖଦାୟକ ...

ଦୀଘନିଶ୍ଵାସ ପକାଇ ଗୌତମ ଅଶ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ନୟନରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଶୁନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ । ବିଗତ କେତେ ଦିନର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଘଣା ବିଷୟରେ ସେ ପୁଣି ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

...ସେହି କଷିତ କଳେବର, ଶିଥୁଳଚର୍ମ, ଦନ୍ତହୀନ ଜରାଗ୍ରସ୍ତ ବୃଦ୍ଧ, ସେଇ ପୃତିଗନ୍ଧମାୟ, ବ୍ୟାଧଗ୍ରସ୍ତ ମାର୍ଗପାର୍ଶ୍ଵରେ ପରିତ୍ୟତ ଏବଂ ତଥାପି ନିଳଞ୍ଜ ଭାବରେ ଜୀବିତ ଜୀବନ, ସେଇ ଶବ ଏବଂ ଶବବାହକମାନଙ୍କ ପଛରେ ଗୋରୁଦ୍ୟମାନା ନାରୀ - ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଗଲା । ଦୁଇବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ଵ ତାଙ୍କର ବକ୍ଷଷିତ ରହଣଚିତ ମୁହଁହାର ଉପରେ ପଡ଼ି ଗଡ଼ିଗଲା ।

...ତଥାପି, ତଥାପି ମନୁଷ୍ୟ ନିଳଞ୍ଜ ଓ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । କାହିଁକି ?

ଗୌତମ ଗାତ୍ରୋଦ୍ଧାନ କରି ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରାସାଦ ଆଡ଼କୁ ଅସ୍ରୁଷର ହେଲେ ଏବଂ ଦ୍ୱାରପାଳକକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ରଥଚାଳକ ଛଦକକୁ ରଥଯୋଜନା କରିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେବାପାଇଁ ।

ନିଜ କଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଯୁବରାଣୀ ଗୋପା ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନା । ଶିଶିରସ୍ଵାତ କମଳକୋରକ ପରି ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ଛନ୍ଦନ ।

ଗୌତମ ତାଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରି କଷମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଯାଆନ୍ତେ ଗୋପା ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ଅଟକାଇଲେ । ଗୌତମ ବାଧା ନ ଦେଇ ନିର୍ବାକ ଭାବରେ ସେଇଠି ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ । ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ପୂର୍ବପରି ବେଦନାମୟ ।

ଗୋପା ଅଭିମାନ ଭରା କଷରେ କହିଲେ, ପ୍ରମୋଦୋଦ୍ୟାନକୁ ଏକାକୀ...। ବୁଦ୍ଧ ଅଭିମାନରେ ତାଙ୍କର ବାକିଗୋଧ ହେଲା ।

ଗୌତମଙ୍କ କପାଳରେ ରେଖା ପରିଷୁଚ୍ଚ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଗୋପାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଏ ତରଙ୍ଗାୟିତ ନିର୍ମୋକ ତଳେ ବାତର ଦୃଶ୍ୟ ଲୁକକାୟିତ ଅଛି । ଏ ଦୃଷ୍ଟା ସେଇ ବୀରସତାରୁ ଜାତ ।

ଥରେ ମାତ୍ର ଗୋପାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଗୌତମ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ପ୍ରାସାଦରୁ ବାହାରି ଗଲେ । ଉଦ୍‌ଗତ ଅଶ୍ରୁ ରୋଧ କରିବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ଗୋପାଙ୍କର ବିମୋଷାଧର କମ୍ପିତହେଲା । ଅଭିମାନର ଆତିଶ୍ୟଯ୍ୟରେ ସେ ଗୌତମଙ୍କର ପ୍ରାସାଦ ନିର୍ଗତ ପଦଚିହ୍ନ ଉପରେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଲେ ।

ଗୌତମଙ୍କର ରଥ ସେତେବେଳେ ପ୍ରାସାଦ ଛାଡ଼ି ରାଜମାର୍ଗରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅସ୍ରୁଷର ହେଉଛି ।

ଗୌତମ ଦେଖିଲେ ଅଦୂରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷ । ହସ୍ତରେ ତାଙ୍କର କମଣ୍ଡଳକୁ କୌଣସି ବସ୍ତି ଅଜରେ ନାହିଁ ।

ଗୌତମ ରଥରୁ ଅବତରଣ କରି ସନ୍ୟାସୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲେ । ସନ୍ୟାସୀ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୌତମଙ୍କ ଆଁଢ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ଗୌତମ କିଛିକଣ ଅଭିଭୂତ ଭାବରେ ସନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ପଚାରିଲେ, କିଏ ଆପଣ, ତ୍ୟାଗିବର ?

-ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଯଥାର୍ଥ ଉରର ପାଇବାପାଇଁ ତ ମୁଁ ଗୁହତ୍ୟାଗ କରିଛି , ସନ୍ୟାସୀ ସହାସ ଉରର ଦେଲେ ।

-ଆପଣ କଥଣ ଚିନ୍ତା କରୁଛୁଟି ?

-ବହୁ, କେଉଁ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ନିରୂପଣ କରିପାରି ନାହିଁ ।

-ଆପଣଙ୍କର ଗତବ୍ୟ ?

-କିଏ ଜାଣେ ?

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ସହାସ ଅଭିବାଦନ କରି ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ଏ କି ଅପୂର୍ବ ଜୀବନ ! ଏହାଙ୍କର ବାସିଥାନ ନାହିଁ, ପରିଚୟ ନାହିଁ, ଧନ ନାହିଁ, ତଥାପି କି ଏଶ୍ୟାର୍ଥ୍ୟବାନ ମନେ ହେଉଛନ୍ତି ଏ ! ଗୌତମ ଆଶ୍ୟାର୍ଥ୍ୟ ଭାବରେ କିଷ୍କିଷଣ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଆଡ଼ି ଚାହିଁ ସାରଥକୁ ପଚାରିଲେ, ଛନ୍ଦକ, ତୁମେ ଏହାଙ୍କୁ ଜାଣ ?

ଛନ୍ଦକ ମୁଢିହାସ୍ୟ କରି ଉରର ଦେଲେ, ଯୁବରାଜ, ଏମାନ କର ପରିଚୟ ଦେଶ, କାଳ, ପାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ନିବନ୍ଧ ନ ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କର ପରିଚୟ, ଏମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ଯାହା ଚିରତନ ।

ରଥ ଫେରାଥ ଛନ୍ଦକ ! ଗୌତମ ଦୀଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ସେହିଦିନ ମଧ୍ୟରାତ୍ରରେ ସୁପ୍ତା ଗୋପାଙ୍କର ଶିଥିଲ ଆଲିଙ୍ଗନ ମୁକ୍ତ କରି ପୁନ୍ର ରାହୁଳଙ୍କ ଆଡ଼ି ଥରେ ମାତ୍ର ଚାହିଁ ଗୌତମ ରାଜପ୍ରାସାଦ ପରିଚ୍ୟାଗ କଲେ । ପରଦିନ ପ୍ରଭାତ ନ ହେଉଣୁ ଛନ୍ଦକ ଗୌତମଙ୍କର ରହିଥାର, ବହୁମୂଳ୍ୟ ପରିଛଦ ଏବଂ କର୍ତ୍ତ କୁଞ୍ଚିତ କେଶଦାମ ମହାରାଜ ଶୁଦ୍ଧୋଦନଙ୍କ ପାଦତଳେ ରଖି ନାରବରେ ଅଶ୍ଵବିସର୍ଜନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶୁଦ୍ଧୋଦନ ନିଜ ମନ୍ତ୍ରକରେ ହସ୍ତାପନ କରି ସେହିଠାରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଗୋପା ଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇ ମର୍ମିତା ହେଲେ ।

ରାଜଗୁହର ଉପାନ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରମ ।

ଯୁବକ ଗୌତମ ନାନା ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତନ କରି ଏକ ତ୍ରୁପ୍ତ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ଆଶ୍ରମର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଉପର୍ତ୍ତି ହେଲେ । ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟରୁ ଅଲାର କାଲାମ ଏବଂ ଉତ୍ତରକ ରାମପୁନ୍ତ ଆଶ୍ରମ ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଗୌତମଙ୍କୁ ସଜେତ ଦେଲେ ।

କଥଣ ଚାହିଁ ଯୁବକ ? କାଲାମ ପଚାରିଲେ ।

-ମୁଁ ଚାହେଁ ପରମ ସୁଖ । ଗୌତମଙ୍କର ଉରର ବେଦନାମୟ ।

ରାମପୁନ୍ତ କହିଲେ, ପରମ ସୁଖ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ ହେବା ଉଚିତ, ବସ ! କେବଳ କଠୋର ସାଧନା ଦ୍ୱାରା ତାହା ପ୍ରାସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଯେତେବେଳେ ମନ ନିଷ୍ଠରଙ୍ଗ ପୁଷ୍ଟରିଣୀ ପରି ପ୍ରବଧ ଛିର, କୌଣସି ଉଛାର ଉତ୍ତ୍ରେ ନାହିଁ, ବସ, ସେତେବେଳେ ଜାଣିବ ତୁମ୍ଭର ସାଧନା ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ପାଏ । କଠୋର ସାଧନାରେ ତୁମ୍ଭେ ଅବୁପ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ପାଇବ ।

କାଳାମ କହିଲେ, କଠୋର ସାଧନାବଳରେ ତୁମେ ଅକିଞ୍ଚନାୟତନ ପ୍ରରରେ
ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ, ଯେଉଁଠାରେ ତୁମ୍ଭର ମନ ନିରୁଦ୍ଧବେଗ, ନିଷ୍ଠା ରହିବ ।

ଶୌତମ ମନୋଯୋଗ କରି ଉପଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଅନ୍ୟମନ୍ୟ
ହୋଇଗଲେ । ମନରେ ତାଙ୍କର ଜିଜ୍ଞାସା ଜାତ ହେଲା, ମନର ଏପରି ଅବସ୍ଥା କଥଣ
ଚରମଳୟ ହେବା ଉଚିତ ? ମନର ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନର ଉରର
ପାଇପାରିବି କି ? ମାନବ ଜାତିର ଦୁଃଖର ଅବସାନର ଉପାୟ ପାଇବି କି ?

ଶୌତମଙ୍କ ମନ ନାନା ସରେହ-ଦୋକାରେ ଦୋଳାୟିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।
ରାତ୍ରିର ମଧ୍ୟମ ଯାମରେ କାଳାମ ଏବଂ ରାମପୁତ୍ର ଯେତେବେଳେ ରତୀର ଧାନରେ
ନିମ୍ନୀ, ଶୌତମ ଆଶ୍ରମ ତ୍ୟାଗ କରି ତାଳିଲେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ
ଅନ୍ୟେଷ୍ଟରେ ।

ଏ ଅନ୍ତ ସୃଷ୍ଟିରେ ମନୁଷ୍ୟର ଯ୍ୟାନ କେଉଁଠି ? ତାର ବିକାଶ କେଉଁ ଦିଗରେ
ହେବା ଉଚିତ ? ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜନିତ ସୁଖର ଅଭିଭୂତର ନୃତନ ନୃତନ ଉପାୟ ଆବିଷ୍ଵାର
କରିବାରେ ତାର ଦୁଷ୍ଟିର ବିକାଶ କଥଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିକାଶ ? ମନୁଷ୍ୟ କାହିଁକି ଇନ୍ଦ୍ରିୟଜନିତ
ସୁଖ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆକୃଷ ହେଉଛି ?

କିଏ ଦେବ ଏହାର ଉରର ! ପାଗଳ ପରି ଶୌତମ ମଗଧର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରୁ
ଅପର ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାରମ୍ବାର ଯାତାଯାତ କଲେ ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ।
କୌଣସିଠାରେ ତାଙ୍କର ମନ ଏକାଧିକ ଦିନ ଛାଇ ରହିଲା ନାହିଁ । ଦୁର୍ବାର ଜିଜ୍ଞାସାର
ଭାଲାରେ ସେ ଉଚ୍ଚପ୍ରତଃ ଧାବିତ । ସେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତ । ପୁଞ୍ଜାହୃତ ପ୍ରଶ୍ନର ତାଡ଼ନାରେ
ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟର ସ୍ଥାଯ୍ର ସଦା ଉର୍ଯ୍ୟତ ।

କେତେଦିନ ହେଲା ତାଙ୍କର ଆହାର ନାହିଁ, ନିତ୍ରା ନାହିଁ । ଶ୍ରାନ୍ତ କୁନ୍ତ ହୋଇ
ସେ ଗୋଟିଏ ଉନ୍ନ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ । ଆକାଶରେ ସେତେବେଳେ ସପ୍ତତାରକା
ସମନ୍ତିତ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚିହ୍ନଟି ଅଧିକ ଜାହଳ୍ୟମାନ ହୋଇଉଠୁବି ।

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତ ସମୟରେ ଶୌତମ ଦେଖିଲେ ସେ ଉତ୍ତରବେଳ ଅରଣ୍ୟର
ଗୋଟିଏ ଅଛି ରମଣୀୟ ଯ୍ୟାନରେ । ଚାରିଦିଗର ନିର୍ବିଢ଼ି ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କୁଳୁସୁନା
ନେରଞ୍ଜର ନଦୀ ପ୍ରବାହିତା । ଯାନେ ଯାନେ ସ୍ଥାନ ମଣ୍ଡପ । ବନାନୀର ଉପାନ୍ତରେ
ବିଷ୍ଣୁର୍ଣ୍ଣି ଶୟାମର୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ଦୂରେ ଶାନ୍ତ ସ୍ଵିରଧିଜନପଦ । ସମସ୍ତ ଦୃଶ୍ୟଟି ଯେପରି
ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ରପଟ ।

ଶୌତମ ନେରଞ୍ଜରରେ ଅବଗାହନ କରି ତା'ର ତତରେ ଚିନ୍ତାମଣୀ ହୋଇ
ଉପବେଶନ କଲେ ।

...ଜଳସିନ୍ତ କାଷକୁ କଦାପି ଅଗ୍ରିର ଉଭବ ହୋଇ ନପାରେ, କେବଳ ଶୁଷ୍କ କାଷକୁ ହିଁ ଅଗ୍ରିର ଉଭବ ସମ୍ଭବ । କାମନାସିନ୍ତ ଏ ଶରୀରରେ ଝାନାଗ୍ନି ଜାତହେବା ଅସମ୍ଭବ । କଠୋର କୃତସାଧନା ଦ୍ୱାରା ଏ ଶରୀରକୁ ସମସ୍ତ କାମନା ନିଶ୍ଚାସିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଇ ରମଣୀୟ ପ୍ଲାନ ମୋର ସାଧନାର କ୍ଷେତ୍ର ହେଉ ।

କୁହୁ,କୁହୁ, କୁଉ...ଉ...ଉହୁ ।

ଗୌତମ ସମସ୍ତ ଉତ୍ସିପର ଦ୍ୱାର ବୁଦ୍ଧକରି ଚିତ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ମୁଖ ଗହରରେ ବାୟୁ ପ୍ରବେଶକରି ମୃଦୁ ସ୍ଵନ ନିର୍ଗତ ହେବାରୁ ସେ ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ଚାପି ମୁଖ ଅବରୁଦ୍ଧ କଲେ ଓ ଜିହ୍ଵାକୁ ତାନ୍ତ୍ରରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ନିବନ୍ଧ କଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ନିଶ୍ଚାସ ନିୟମଣ କରି କିଛି ଦିନ ପରେ ନିଶ୍ଚାସ ନେବା ପ୍ଲାଗିଟକଲେ । ଧମନୀରେ ତୀର୍ତ୍ତ ବେଗରେ ମଣ୍ଡିଷ ଆଡ଼କୁ ରକ୍ତ ପ୍ରବାହର ଶବ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୋ ଥରେ ମନେହେଲା ତାଙ୍କ ତାନ୍ତ୍ର ବୁଦ୍ଧଭାଗ ହୋଇଯାଇଛି । ଗୌତମ ତଥାପି ନିଷଳ ।

ପ୍ରତିଦିନ ନିଜର ଆହାର ପରିମାଣ ହ୍ରାସ କରି ଶେଷକୁ ସେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଶୟକଣା ଆହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦିନେ ସେ ଶୟକଣା ମଧ୍ୟ ତ୍ୟାଗକରି ଆହାର କଲେ ବନ୍ୟ ତୃଣ ।

କିନ୍ତୁ ଏ ତୃଣ ମଧ୍ୟ ରମଣୀୟ...

ତୃଣ ତ୍ୟାଗ କରି ଗୌତମ ଶୁଷ୍କ ଗୋମନ୍ୟ ଆହାର କଲେ ।

ସମସ୍ତ ଶରୀର ବୃହତ୍ ଅଗ୍ରିମ୍ୟ ପାତ୍ରରେ ପ୍ଲିଟବତ୍ ତାଙ୍କର ମନେହେଲା । କେତେବେଳେ ମନେହେଲା ସହସ୍ର ଦକ୍ଷତି ଛୁରିକା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଉଦର କିଏ ଧୀରେ ଧୀରେ କର୍ତ୍ତନ କରୁଥାଇଛି ।

ଗୌତମ ତଥାପି ନିଷଳ, ସ୍ତବଧ, ମୌନ ।

କିନ୍ତୁ କାହିଁ ସେ ଝାନର ଆଲୋକ ? କାହିଁ ଏ ଜୀବନ ପ୍ରହେଳିକାର ସମାଧାନ ? କାହିଁକି ଏ ଜୀବନର ସୃଷ୍ଟି ? କାହିଁକି ପୁଣି ମୃତ୍ୟୁ ? କେଉଁଥରୁ ଏହାର ଉଭବ ? କେଉଁଥରେ ଏହାର ବିଲୋପ ? ସମାଧାନର ଉକ୍ତିଶାରେ ଗୌତମଙ୍କ ଶ୍ଵାସରୋଧ ହୋଇଆସିଲା ।

...ଏ ଜୀବନର ବିଲୋପ ହିଁ ଶ୍ରେୟ ଯଦି ସମାଧାନ ଅସମ୍ଭବ...

...ବିଲୋପ ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ ହେବ କିପରି ? ନା, ଶରୀରକୁ ଯାତନା ଦେଇ ସମାଧାନ ଅସମ୍ଭବ । ଶରୀରକୁ ଯେତେ ଯାତନା ଦେଉଛି ସେ ସେତେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭ କରୁଛି...

ଗୌତମ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗାତ୍ରୋଦ୍ଧାନ କରି ଆହାର ସଂଗ୍ରହ କରି ଆହାରକଲେ । ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଜଣ ତପସ୍ୱୀ ଅଦୂରେ ଗୌତମଙ୍କ ସହିତ ତପସ୍ୟା କରୁଥିଲେ, ସେମାନେ ଗୌତମଙ୍କୁ ଆହାର କରିବାର ଦେଖି କାଳେ ସେମାନଙ୍କ ମନ ଆହାର ପ୍ରତି ଆକୃଷଣ ହେବ ସେହି ଭଯରେ ସେ ଶ୍ଵାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଯନ କଲେ ।

ଆହାର ପରେ ଗୌତମ ସୁଖ ହୋଇ ଧାନ ମଗ୍ନ ହେଲେ । ପୁଥବୀର ଜନ୍ମକୁ ଜୀବନପ୍ରବାହର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ମାନସପଚରେ ଉଭୟିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବଞ୍ଚିରହିବାର କାମନା ଏବଂ ସେ କାମନାରୁ ଜାତ ଦୁଃଖ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବର ଦୁଃଖ ସେ ପରିଷାର ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ । ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକରେ ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ଧାରଣ କଲା ।

...ପାଇଚି, ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକ ମୁଁ ପାଇଚି ...

ଗୌତମ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସନ ଦ୍ୟାଗ କରି ଆଖି ମେଲି ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ମନ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶାନ୍ତ, ହିରନ୍ମିଳିତ ।

...ମୁଁ ବୁଦ୍ଧ, ଜୀବର ଦୁଃଖ ମୁଁ ମୋର ଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଦୂର କରିବି...

...କିଏ ମୋର ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ ହେବ ?

ବୁଦ୍ଧ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପରେ ଆନନ୍ଦର ଗୀତି ଝଙ୍କୁତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅନତିଦୂରେ ସନ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ଦେଖି ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା ଡାକିଲେ । ସନ୍ୟାସୀ ସ୍ଥିତହାସ୍ୟ କରି ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମ୍ମନରେ ଛିଡ଼ାହେଲେ । ବୁଦ୍ଧ ଚିହ୍ନିପାରିଲେ ଏ ପୂର୍ବର ସେହି ସନ୍ୟାସୀ ।

-ସନ୍ୟାସୀ, ମୁଁ ବୁଦ୍ଧର ପ୍ରାସ୍ତ ହୋଇଛି ।

-ସନ୍ୟାସୀ ଅଭିବାଦନ କଲେ । ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ଉଦ୍‌ଭାବ । ନା ସୁଦୂର ନିବନ୍ଧ ?

-ମୁଁ ଚରମ ସତ୍ୟ ଲାଭ କରିଛି ।

-ସନ୍ୟାସୀ ଉଦକର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଚାହିଁଲେ ।

-ଏ ଜୀବନ ଦୁଃଖମୟ ।

-ଦୁଃଖ ? ସନ୍ୟାସୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ମନ୍ତ୍ରକ ସଞ୍ଚାଳନ କଲେ ।

-ଦୁଃଖର କାରଣ କାମନା, ବୁଦ୍ଧ ବି ନଶ୍ୟ କଷରେ କହିଲେ ।

- କାମନା ? ସନ୍ୟାସୀ ସହିରୁଧ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ ।
 - କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ । ଦୁଷ୍ଟ ଦୃଢ଼କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ।
 - ବିନାଶ ? ସନ୍ୟାସୀ ସ୍ଥିତ ହାସ୍ୟ ସହ ପଚାରିଲେ ।
 - ସନ୍ୟାସୀ, ତୁମେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ! ମୁଁ ଦୁଷ୍ଟ !
 - ବନ୍ଧୁ, ହୋଇପାରେ । ତୁମେ ଅଗ୍ରସର ହୁଆ ବନ୍ଧୁ !
- ସନ୍ୟାସୀ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।

ଦୁଷ୍ଟ ରାଜରୁହ ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଉ ହେଉ ଭାବିଲେ, ମୋର ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ ମୋର ସତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ସନ୍ଦେହୀ । ଚରମ ସତ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟର ବିକାଶ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

...କିନ୍ତୁ...କିନ୍ତୁ...ସନ୍ୟାସୀ କଥା ଭାବୁଚନ୍ତି ଦୁଃଖ ବା ସୁଖର ଅନୁଭୂତି ମନର ବିକାର ମାତ୍ର, ଏବଂ ଚରମ ସତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦୁହେଁ ଏକହିଁ ନିୟମହାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବାରୁ ଦୁହେଁଙ୍କ ଭିତରେ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ ? ଶୁଷ୍କକାଷ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ କୁସୁମ ଦୁହେଁ ହିଁ ବିରାଚର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ଥିବାରୁ ଦୁହେଁ ହିଁ ମହାନ ? କିନ୍ତୁ ସେ କଥା ପରେ । ପ୍ରଥମେ ସାମାଜିକ ମନୁଷ୍ୟର ସଂକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦନେଇ ତୁଉଣ

ଓ, ସେ କି ଗାଳି, ଅବିରାମ ଖଇବାଣ ଫୁରୁଛି !

-ଛିଏ ଛିଏ ଅବଶ୍ୟାନୀ ନଈଶ୍ୟାଆ, ଗାତପଶା, ଛିଷ୍ଟାକନାଶିଆ-ଆ-ଆ-
-ହାଏ ହାଏ ରେ ତୁରିଆ, କୋଡ଼ିଆ, ହୃଷ୍ଣୁରାବାନରେ ପିରେଇକାଟିଆ-ଆ-ଆ-
-ହାଦ ହାଦ (ଭୂମିରେ ପଦାଘାତ ସହ) ହାଦ ମୋ ପୋଡ଼ା କପାଳକୁ ତୁ -ଉ-
ଉ-

-ଥା ଥୁଃ ଥୁଃ (ଭୂମିରେ ଛେପ ପକାଇ) କାହିଁକି ତୁ ଜନମ ଯା ନେଲୁ -ଉ-
ଉ-ଉ-

ଗାଳିର ସେ ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ ସାହିତ୍ୟ ! ଛଦ, ଯତିପାତ ଓ ଭାବଭଙ୍ଗାର
ଅପୂର୍ବ ସମାବେଶ !

ଘରର ଆମେ ସବୁ ଅବାକ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସେ ସାହିତ୍ୟ ଶୁଣୁଛୁ ।

କିଛିଷଣ ଅବିରାମ ଗାଳି ଚାଲିଲା ପରେ ଦନେଇ ବୋଉ ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ
ପିଷ୍ଟାରେ ବସିପଡ଼ିଲା ।

ଦନେଇ ଅତୁରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପିଜୁଳି ଗଛରେ ପାଣି ତାଙ୍କୁଛି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ।
ତାର ଦରପାତିଲା ବାଳଗୁଡ଼ିକ ଚଇତି ପବନରେ ଫୁରୁ ଫୁରୁ ହୋଇ ଉଡ଼ୁଛି । ବୟସ
ଦୋଷରୁ ବାଲଗୁଡ଼ିକ ପାଚିନାହିଁ । ବୟସ ହେବ ତାର ପଇଁତିରିଶ । ବାପା ବିଦୁପ କରି
କୁହନ୍ତି, ‘କୁହେଁ ବୁଦ୍ଧ ସେଇ ଜନ ଶୁକ୍ଳକେଶ ଅଟେ ଯାର ଶିର’ ।

ଦନେଇ ବୋଉ ପାଣି ଗିଲାସେ ପିଇ ପିଷ୍ଟାରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା । ଦନେଇ ପିଜୁଳି
ଗଛରେ ପାଣି ଦେଇସାରି ବୋଉପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ଅଭିମାନରେ ବୋଉ ମୁହଁ ସେ
ପାଖକୁ କରି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।

ଦନେଇ ଭାଇ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ପଚାରିଲା, ‘ଆଲୋ ବୋଉ, ବୋଉ ମ, ଏ
ବୋଉ, ଆଛା କହିଲୁ ଭଲା, ଏ ଚେତ୍ର ମାସରେ ପବନଟା ଗରମ ହେଲେ କଥଣ
ହବ ? କେମିତି ଗୋଟାଏ ଉଦ୍‌ଦିଷ୍ଟିଆ ଭାବରେ ବହେ କାହିଁକି ? ଦେଖିଲୁ, କେମିତି
ଶୁଣିଲା ପତର ସବୁ ଉଡ଼େଇ ନେଇ ଯାଉଛି ! କହିଲୁ ବୋଉ, ଏ ମାସରେ କାହିଁକି

ପତର ସବୁ ଉଡ଼େଇ ନେଇ ଯାଉଛି ! କହିଲୁ ବୋଇ, ଏ ମାସରେ କାହିଁକି ପତର ସବୁ ଶୁଣି ଝଡ଼ିପଡ଼େ !

(ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଶେଳିଙ୍କର ‘ପଣ୍ଡିମ ପବନ ବହନା’ - ଯେଉଁ ପବନ ଶୁଣିଲା ପତର ଉଡ଼ାଇ ନିଏ, ସେଇ ବିଶ୍ଵିଦେଇଯାଏ ସୃଷ୍ଟିର ବାଜ)

ଦନେଇ ଜାଇ କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଦେଇ ଆଖ୍ୟୟ ଜାବରେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି, କେମିତି କା...କା କରି ଦଲେ କାର ଉଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି ବସାକୁ । ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିଏ ପଚାରିତି ସତ, କିନ୍ତୁ ଉଭର ପାଇବାକୁ ସେ ମୋଟେ ଆଶ୍ରମୀ ନୁହଁ; ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାରେହଁ ତାର ଯେପରି ଆନନ୍ଦ ।

ଦନେଇ ଜାଇର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର କଇ ଏମିତି । ପୂର୍ବାପର ପ୍ରସଙ୍ଗ ବାହୁ ଦେଇ ବୁମି କିନା ଏମିତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅବାକ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଦେଇ କିନ୍ତିକଣ ଶୂନ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହି ସେ ଅନ୍ୟମନ୍ୟ ଜାବରେ ଉଠି ଚାଲିଯାଏ ତରତର ହୋଇ । ଲୋକେ କୁହାନ୍ତି, ପାଗଳଟା, ବାଯାଟା ।

ଥରେ ମୁଁ ତାକୁ ଅଟକାଇ ବାଧ କରିଥିଲି ଏମିତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅବାକ୍ତର ଉଭର ଶୁଣିବାକୁ । ତା ବେଳ ଧରି ବସାଇ କହିଲି, ଆମ ରାଜନୀତି ଆଲୋଚନାକୁ ଦିବାର ଗୁଡ଼ାଏ ଏଣୁତେଣୁ କଥଣ ପଚାରିଲୁ ଯଦି ଶୁଣ ତା ଉଭର ।

ଛାଟିପିଟି ହୋଇ ସେ ଖସି ପଳାଇ ଯାଇ କହିଲା, ଉଭର-ପୁରଗରୁ କଥଣ ମିଳିବ ।

ସେଦିନ ମୋର ମନେ ହୋଇଥିଲା, ସତେ ତ, ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରେ ମନୁଷ୍ୟର ନିର୍ବିକାର ନିରହକାରୀ ମନ । ଧୂଳିକଣା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ବିରାଟ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଥିରେ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଦେଖି ଯେ କୁହେ, ନ ତତ୍ର ଚକ୍ଷୁର୍ଗଛାତି ନ ବାଗଗଛାତି ନୋ ମନଃ, ନ ବିଦ୍ୱାନ ବିଜାନୀମୋ ଯଥେତଦନୁଶିଷ୍ୟାଦ-ହେ ବିରାଟ, ମୁଁ ତ ତମକୁ ନିଜେ ବୁଝିପାରୁନାହଁ, ଅପରକୁ ବୁଝାଇବି କଥଣ ! ସୃଷ୍ଟିର ନାନାରୂପ, ନାନା ପ୍ରକାଶ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଯିଏ ନିଜର ସରା ଭୁଲିଯାଏ, ସିଏ ପଚାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆନନ୍ଦ-ବିପ୍ଳମ୍ଭର ଆତିଶ୍ୟରେ । ଉଭର ଦିଏ ମନୁଷ୍ୟର ଅହକାରୀ ମନ । ଯିଏ ଭାବେ ସେ ସୁଷ୍ଠୁ ତତ୍ତ୍ଵସବୁ ବୁଝିଯାଇଛି, ପ୍ରକୃତିର ରହସ୍ୟ ତେବେକରି ପାରିଛି, ତାର ତୀର୍ଥଣ ବୁଦ୍ଧ ସାହାଯ୍ୟରେ ବା ଅଲୋକିକ ଐଶ୍ୱରିକ ଶତି ସାହାଯ୍ୟରେ । ସେ କୁହେ, ହେ ଅଞ୍ଚ ମାନବଗଣ, ଶ୍ରବଣ କର ସେ ତତ୍ତ୍ଵ । ଅଥବା ଉଭର ବାଢ଼େ ମନୁଷ୍ୟର ଦୁର୍ଲମନ । କିନ୍ତୁ ନ ଜାଣିପାରିବାର ଆତକ ମଯ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଭାର ପାଇବାକୁ ଯିଏ ଗୋଟିଏ ଘରଣାର କୌଣସି ଗୋଟିଏ କାରଣ ବାହାର କରି ମନରେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ବଳ ଦେଖି ନିଜେ ମୁଗଧ ହୁଏ ।

ଯସ୍ୟାମତଃ ତସ୍ୟ ମତ୍, ମତ୍ ଯସ୍ୟ ନ ବେଦ ସଃ ।

ଅବିଜ୍ଞାତଃ ବିଜାନତଃ, ବିଜ୍ଞାତମ୍ ଅବିଜାନତାମ୍ ॥

- ସିଏ କୁହେ ସେ ଜାଣିପାରିଛି ସେ ଜାଣିନାହିଁ, ସିଏ କୁହେ ଜାଣିପାରି ନାହିଁ ସେ ଜାଣିଛି !

ଦନେଇବୋଉ ଆମ ଘରେ ବିଧବା ହେବା ଦିନରୁ ରହିଛି । ଆମେ କରଣ, ସେ ହାତୁଣ । ତଥାପି ସେ ଆମ ଘରେ ତାର ପଦର ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଅଛି ଆମ ଘରର ମଣିଷ ଭଳି । ଦନେଇର ଜନ୍ମ ଏବଂ ତାର ଦୁଇମାସ ପରେ ତା'ର ବାପାର ମୃତ୍ୟୁ । ମୋ ବୋଉର ଦନେଇବୋଉ ଧରମ ଝୁଅ ମଧ୍ୟ ସେଇଦିନ୍ତୁ । ଦନେଇ ବୋଉର ଆଶା ଥିଲା, ଆମ ଘରେ ରହି ଦନେଇ ମଣିଷ ହବ, ପାଠ ପଡ଼ିବ, ବଡ଼ ଚାକିରି କରିବ । ପିଲାଦିନ୍ତୁ ମୁଁ ଓ ଦନେଇ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ପାଠ ପଡ଼ିବୁ । ମୁଁ ବହୁତ ପାଠ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ବର୍ଷମାନ ବଡ଼ ଚାକିରି କରିଛି, ବଂଶର ମଯ୍ୟାଦା ବଡ଼ାଉଛି; କିନ୍ତୁ ଦନେଇ ବୋଉର ଆଶା ଧୂଳିସାହି ହୋଇଛି ।

ଜଣେ ଜଣେ ଥାଆନ୍ତି, ଜୀବନ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଉଦେଶ୍ୟ । ସେମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ହେଲା ‘ଉଦେଶ୍ୟପାଧନ ଅବା ଶରୀରପାତନ’ । ପିଲାଦିନ୍ତୁ ହୁଏତ ଠିକ୍ କରିଦେଲେ ବଡ଼ ଇଞ୍ଜିନିୟର ବା ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ବା ଆଇ.ଏ.ଏସ. ହେବେ । ପାଠ ପଡ଼ିବା ବେଳୁ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ତାକୁ ଉଦେଶ୍ୟ ରଖି ନିଜକୁ ଗଢ଼ିବାକୁ । ଇସ୍ତଳ କଲେଜରେ ପାଠପଢ଼ା ସରିଲା, ବଡ଼ ଚାକିରି କଲେ, ନିଜର ଅକ୍ଷୁତ ପରିଶ୍ରମ ଫଳରେ ଧାପେ ଧାପେ ଉଠି ଚରମକୁ ଯାଇ ଅବସର ନେଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଅନ୍ୟ ପତାମାତା ସେମାନଙ୍କ ପୁଅମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଆର୍ଦଶ ହିସାବରେ ଥୋଇ କୁହନ୍ତି, ଦେଖ ଅମୁକ କେମିତି ବଡ଼ ହୋଇଛି, ବିଦ୍ୟାସାଗର କିପରି ପିଲାଦିନରୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଆକୁଅରେ ପାଠପଡ଼ି ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ! ଆଦର୍ଶ ରଖି ନିଜକୁ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେବ, ନ ହେଲେ ବଡ଼ ହୋଇପାରିବୁ ନାହିଁ । ଏ ଆର୍ଦଶ ମୋତେ ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ କରିଛି ।

ଚିତ୍ତିମାଦେ ଯେତେବେଳେ ଦେଖେ ଏହି ବଡ଼ ହେବା ଆଦର୍ଶ ଅନ୍ୟ କେତେ ଜଣକୁ ଆକୁଷ୍ଟ କରେ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଜୀବନ ଗୋଟାଏ ଉଦେଶ୍ୟ ନୁହଁ, ପ୍ରକାଶ ମାତ୍ର; ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସେ ପ୍ରକାଶ ଯେପରି ହେଉନା କାହିଁକି ଆନନ୍ଦମଧ୍ୟ, ଆଣ୍ଟର୍ୟମଧ୍ୟ; ଯେଉଁମାନେ କୁହନ୍ତି ନର୍ଦମାର କୀଟ ଓ ମୋ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରରେଦନାହିଁ । ଝଡ଼ରେ ଶୁଣିଲା ପତ୍ରପରି ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଯାତ୍ରା । ମୁଁ ଅକ୍ଷୁତ ପରିଶ୍ରମ କରି ବଡ଼ ହୋଇଛି; ଅଥବା ମୋ ଆଉ ଅଜଣ୍ଣୁ ଉଚିତରେ କିଛି ତପାଦ ନାହିଁ !

ଦନେଇ ଭାଇର ଜୀବନ ରୋଟିଏ ଶୁଣିଲା ପତର । ମୂର୍ଖ ନୁହେଁ ସେ; ମ୍ୟାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିଛି । ଆମ ଘରର ଚାରିପୁରୁଷର ଆଭିଜାତ୍ୟ ଅନୁସାରେ ମୋର ଏପାଖ ସେପାଖ ହେବାର ବାଟ ନାହିଁ । ସିଧାସନକୁ ଏମ. ଏ. ପାସକରି ବଡ଼

ଚାକିରି କରି ଧନୀ ଘରେ ବାହାହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜରେ ମୁଁ ଜଣେ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି !

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଥାଏ ତେଜାନାଳରେ ସେତେବେଳେ ଦିନେ ସକାଳୁ ଉଠି ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖିଲି ବାହାରର ପିଷ୍ଟାରେ କିଏ ଜଣେ ଗୋଡ଼ିଘାଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇଚି ।

କିଏ କି, ଚିକାର କଲି । କାହାର ଏତେ ସାହସ ଯେ ଜଣେ ହାକିମଙ୍କ ପିଷ୍ଟାରେ ବିନା ଅନୁମତିରେ ଶୋଇଚି !

ମୋର ଚିକାର ଶୁଣି ମୁଁ ଉପରୁ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଲୁଗା କାଢ଼ି ଦନେଇ ଭାଇ କହିଲା, କାହିଁକି ପାଟିଟା କରୁଚ ?

ଆଶ୍ର୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି-କି ହୋ, କୁହାନାହିଁ ପଚରା ନାହିଁ ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଦନେଇଭାଇ ?

-ଚାକିରି କରିବାକୁ ବୋଉ ପଠାଇ ଦେଇଚି - ସେ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଚାଦର ଭିତରୁ ଉଭର ଦେଇ ପୂଣି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

-ଚାକିରି କଥା ବାପ୍ତାରେ ଘାଟରେ ପଡ଼ିଛି ଯେ ଗୋଟେଇ ଅଣ୍ଟିରେ ପୂରେଇ ଦବ, ଶେୟ୍-ବିରତ ହୋଇ କହିଲି । ମୋର କଥା ଜଙ୍ଗାରୁ ପରିଷାର ଜଣାଇଦେଲି ଯେ ଏଠି ସେ ସବୁ କଳିବନାହିଁ ।

-ମୁଁ କି ଜାଣେ ସେ କଥା, ଦିଅ ଦାଉଘନା ଜିନିଷ ଦିଅ, ଆଉ ଭାଉଭକୁ କୁହ ଚାହା କରିବାକୁ - କହି ସେ ଉଠିଲା ।

-ତମର ବିଲଣା ପତର କାହିଁ ?-ନିରୁପାୟ ଭାବରେ ପଚାରିଲି ।

-ଖେଣେ ଦିଖଣ୍ଡ କଥା ବୋଉ ଦେଇଥିଲା, ବାଟରେ ଜଣକୁ ଦେଇଦେଲି, ସେ ବି ଶୀତରେ ଥରୁଥିଲା, ମୋତେ ବି ବୋଝ ଲାଗୁଥିଲା । ଭାବିଲି ତୋ ଘରେ ଅଭାବ ହବନାହିଁ, ମୋର ପୁଣି ଅଳଗା ଜଞ୍ଜାଳ କଥା ହେବ ?

ରାଗରେ ପିର ଜଳିଗଲା । କିଛି ନ କହି ସେବୁ ଚାଲିଗଲି; କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । ବାପା ଭାରି ସେହି କରନ୍ତି ତାକୁ, ଆଉ ବୋଉ ବି । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ନିରୁପମା ବି ବୋଧହୃଦୟ ତାକୁ ଟିକିଏ ସେହି ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖେ ।

ଦନେଇ ଭାଇକୁ ବେଶି ଦିନ କେଉଁଠି ରହିବାର ଦେଖିନାହିଁ । ଘରେ ଅଛି, ଖାଉଚି ପିଉଚି, ଆନନ୍ଦରେ ବୁଲୁଚି - ହଠାତ ଦିନେ ସକାଳୁ ଖୋଜିଲା ବେଳକୁ ଦନେଇଭାଇ ନାହିଁ । ଦନେଇ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବାଯାଟା ? ଖାଇବାବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଦି ଦନେଇ ନାହାସେ, ତେବେ ଘରେ ସମସ୍ତେ ନିଷ୍ଠିତ ହୁ ଅଛି ଯେ ଦନେଇ ହୁଏତ

ସେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ । ଏଠା ଏପରି ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି ଯେ ସେଥିପାଇଁ ଦନେଇବୋର କିମ୍ବା ଘରର ଅନ୍ୟ କାହାରି କିଛି ଭାଲେଣି ପଡ଼େନାହିଁ । ଏମିତି ସେ ସାରା ଭାରତ ବୁଲି ସାରିଲାଣି । ଗୋଟାଏ କାବୁଲି ସାଙ୍ଗରେ ଆପଗାନିଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ବୁଲିଆସିଲାଣି ।

କିନ୍ତୁ ତେଜାନାଳରେ ସେ ଚିକିଏ ବେଶୀଦିନ ରହିଗଲା ଦେଖି ମୁଁ ଚିକିଏ ଆଣ୍ଟର୍ୟ ହେଲି, ବିକ୍ରତ ହେଲି ମଧ୍ୟ ।

ବିକ୍ରତ ହେଲି କାରଣ ସେ ଚାରିଆଡ଼େ କହିବୁଲିଲା, ମୁଁ ତାର ଭାଇ । ତାର ଅଦ୍ବୁତ ବେଶଭୂଷା, କଥାବାର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ମୁଁ କେତେଥର ଉଚ୍ଚମହଲରେ ଅପଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହେଲିଣି । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ଵୀକାର କରିବାର ମଧ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ ଯେ ସେ ମୋର ଭାଇ ନ ହେଲେ ବି ଭାଇ ଭାଲି । ବାଧ ହୋଇ ମୋର ମାନ ସମ୍ମାନକୁ ଜଗି ତାକୁ ଭଲ ଧୋତି ଜାମା କିଣିଦେଲି । ଗୋଟାଏ ଅଳଗା ଘରେ ତାର ରହିବାର ଜାଗା କରିଦେଲି, ଭଲ ବିଛଣା ମଶାରି ମଧ୍ୟ କିଣିଦେଲି । ତା'ର ଗୋଟାଏ ଚାକିରି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ଭିତରେ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ତାକୁ କହିଥିଲି ମୋ କଚେରିକୁ ଯାଇ କାମ ଶିଖିବାକୁ; କିନ୍ତୁ ରହିବା ଦିନରୁ ମାସେ ହୋଇଗଲା ତା ସହିତ ମୋର ଥରେ କି ହୁଇଥର ଦେଖା । ବାବୁ ସକାନୁ ଚାହା ତିନି ପିଆଳା ଖାଇ ପ୍ରାତର୍ତ୍ତଣରେ ବାହାରିଯିବେ ଯେ ଫେରିବେ ଦିନ ଚାରିଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତା'ପରେ ପୁଣି ବାହାରିଯିବେ ଚାରିପିଆଳା ଚାହା ଖାଇ ସାନ୍ୟତ୍ରମଣରେ । ଫେରିବେ ରାତି ଦଶଟା ।

ଦିନେ ବଢ଼ିସକାନ୍ତୁ ଉଠି ତା ଘରକୁ ପଶିଯାଇ ଦେଖିଲି ଦନେଇ ଭାଇ ଶୋଇଚି ତଳେ, ନିଜ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଗୋଟିଏ ପଣତ ଘୋଡ଼ିହୋଇ । ରାଗରେ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଜଳିଗଲା । ତାକୁ ଗୋଟାଏ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଠେଲା ଦେଇ ଉଠାଇ ପଚାରିଲି - ବ୍ୟାପାର କଥଣ ? ମୋର ଜିନିଷ ସବୁ କାହିଁ ?

ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଭୃତ୍ୟ କହିଲା, ଦନେଇବାବୁ ସେ ସବୁ ବିକି ଦେଇ ଚାହା ଜଳଣିଆ ଖାଇଦେଇଛନ୍ତି । କ୍ରୋଧରେ ପାଗଳ ହେବାପାଇଁ ଏହାଠାରୁ ବଳି ଆଉ କଣ କାରଣ ଆଇପାରେ ?

ଦନେଇ ଭାଇ ମୋ ଚାକର ଉପରେ ବିରତ ହୋଇ କହିଲା- ଛିଃ, ବାବୁକୁ ଏକଥା କହନ୍ତି ? ସକାନ୍ତୁ ରାଗିଲେ ମନ ଖରାପ ହେବନାହିଁ ? -ଆରେ ହଁ, ତତେ ଆଉ କଥଣ କୁହନ୍ତି, ତୁ ତ ଜାଣୁ ମୁଁ ଦିନକୁ କେତେଥର ଚାହା ଖାଏ । ଭାଉଜ ଆଉ କେତେଥର ଚାହା କରିବ ତୁ କହ ! ନା, ନା, ତୁ କହ । ଆରେ ଭାଇ ମୁଁ ଜାଣେ ତୋ ମାନକୁ ଜଗି ମୋତେ ଜଳିବାକୁ ହେବ ...

-ଆଉ, ଆଉ, ... ତୁମେ... ତୁମେ... ଏହିଷଣି... । ରାଗରେ ତମତମ ହୋଇ ଚାଲିଗଲି ।

ସେ ଦିନ ଖାଇବାବେଳ ଗଡ଼ିଗଲା, ଦନେଇଭାଇର ଦେଖାନାହିଁ ।

ଯାଏ, ଜଞ୍ଜାଳ ଯାଇଛି । ଆଶ୍ଵଷ ହେଲି ।

ଖାଉ ଖାଉ ଗୋଟାଏ ତରକାରିର ଅଭୂତ ସ୍ଵାଦ ପାଇ ଆଘର୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି, ଏ ତରକାରିଟା କଥଣ ତୁମର ତରକାରି ରାନ୍ଧିବାର ଗବେଷଣାର ଫଳ ?

ନିତ୍ତ ତଳକୁ ମୁଁହ ପୋତି କହିଲା-ଏ ରାନ୍ଧିବା ବତେଇଛି ଦନେଇ । କାଲି ମୁଁ ରାନ୍ଧିବାହୁ ସେ ରୋଷେଇଶାଳକୁ ପରିଆସିଲା । ମୁଁ ପରିହାସ କରି ପଚାରିଲି, ମାଛ କେମିତି ରନ୍ଧା ହୁଏ ? ସେ କହିଲା ପ୍ରଥମେ ମାଛକୁ ଘିଅରେ ଭାଜି ଦିଅ, ହରଢ଼ ତାଳି ସିଂହାର ସେଥୁରେ ତାକୁ ପକାଅ । ସେଥୁରେ ଲୁଣ, ହଳଦୀ ମସଲା ପକାଅ । ତା'ପରେ ନଢିଆ, ଚିନି ଓ ହୃଦ ପକାଅ । ସବାଶେଷରେ ତରକାରି ଉତାରିଲା ବେଳେ ଚାହାପାଣି । ଦେଖିବ କି ତମକାର !

ଧେର ଉଠାଅ, ଉଠାଅ ଏ ତରକାରି - ରାଗରେ ଏ ତରକାରି ତାଟିଆ ଠେଲିଦେଲି ।

ନିତ୍ତର ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା । ମୋ ମନଟା ବି କେମିତି ଉଦାସ ହୋଇଗଲା । ଗାଁକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲ, କଟକକୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ ବି ଚିଠି ଲେଖିଲି । କେଉଁଠି କିଛି ଉରର ଆସିଲା ନାହିଁ । ହୁଣ୍ଡିଲି ଦନେଇ ଭାଇ ପୁଣି ଫେରାର । ବର୍ଷମାନ ହୁଏତ ପ୍ରୟାଗ ବା ବଦରିକାଶ୍ରମରେ କେତେବିନ ହୁଏତ ଓପାସ ରହିଛି ଅଥବା କା ଘରେ ଚାକର କାମ କରି ତୁଳଦେଲାର ଆହାର ଜୁଟାଇ ନେଇଛି ।

କିନ୍ତୁ ଗଣେଶପୂଜା ଛୁଟିରେ ଗାଁକୁ ଆସି ଶୁଣିଲି ତା ପୂର୍ବ ଦିନ ରାତି ଅଧରେ ଦନେଇ ଭାଇର ହଠାତ ଆର୍ଦ୍ଦାବ ହୋଇଛି । ସକାଳୁ ଉଠି ବାପା ଦେଖନ୍ତିତ ବାହାର ପିଣ୍ଡାରେ ନିଜ ପିନ୍ଧାକୁରା ଘୋଡ଼ିହୋଇ ଦନେଇ ଘୁରୁଥି ମାରୁଛି । ଶରୀରର ନିମ୍ନାର୍ଧ ପିଣ୍ଡ ବାହାରେ ପଢ଼ିଛି ଆଉ ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଯାଇଛି ।

ଗଣେଶପୂଜା ଆମ ଘରେ ବଡ଼ ଆତମରରେ ହୁଏ । ଏଥର ବାପା କହିଲେ ପୂଜା କରିବ ଦନେଇ ।

ପୂଜାବେଳ ଆସିଗଲା; କିନ୍ତୁ ଦନେଇ କାହିଁ ?

ବୋଉ କହିଲା, ଦେଖି ଆସିଲୁ ପାଣ ସାହିରେ । ଅଗତ୍ୟା ଗଲି ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ । ଖୋଜି ଖୋଜି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି ପାଣସାହିରେ । ଅନେକ ସେଠି ତାକୁ ଘେରି

ବସିଛନ୍ତି । ଦନେଇ ଭାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଚି । ମୁଁ ନୀରବରେ ପଛରେ ଛିଡ଼ାହେଲି । ବଢ଼ିବ୍ୟର ବିଷୟ ହେଉଚି ଉଡ଼ାଜାହାଜ । କିଛିକଣ ଆଗେ ଗୋଟାଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ବହୁତ ଉଚ୍ଚରେ ଉଡ଼ିଯାଇଚି, ତାର ମଧ୍ୟ ଗୁଞ୍ଜନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭ୍ରାହ୍ରି । ଦନେଇ ଭାଇ କହୁଚି, “ଦେଖ ମଣିଷର ବୁଦ୍ଧି କେତେ ! ଲୁହାକୁ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇଚି ! ଶିଳ ଶିଳପୁଆ ଗପନରେ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ।”

ଚିନେଇ ମନ୍ତ୍ରିକ ବିଜ୍ଞ ଲୋକଙ୍କ ଭକ୍ତି ପଦ ଯୋଡ଼ିଦେଲା, “ଶିମୁଳି ତୁଳା କହୁଛି ମୋତେ ରଖ !”

ଦନେଇ ଭାଇ ଉସ୍ଥାହିତ ହୋଇ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, “ହରିବୋଲ ଭାଇ ହରିବୋଲ, ଭାସିଲା ପଥର ବୁଡ଼ିଲା ଶୋଲ । ଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଯିଏ ବାହାର କରିଚି ସିଏ ବି ମଣିଷ ! ଆଉ ଆମେ ବି ମଣିଷ !! ଆଉ ଦେଖ, ଚଇନା କହୁଥୁଲା ଏ ଶବ୍ଦ ଉଡ଼ାଜାହାଜର ମୁହଁ, ଉଠେର ଘୁଡ଼ିର, ସେ ବି ମଣିଷ ! ‘ସର୍ବ’ ହୋଇବେ ଏକାକାର, ନଥୁବ ବେଦର ବିଚାର, ।”

କି ଅବାକ୍ତର ଏ କଥାବାର୍ତ୍ତ ! ବିରତ ହୋଇ ବାଧା ଦେଇ କହିଲି, “ଆଉ, ପୂଜା କରିବ ଆସ, ସମସ୍ତେ ଅନାଇ ବସିଛନ୍ତି ।”

ମୋତେ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ତାର ଆଖି ଉଚ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେଠିକି ମାତ୍ର ତାହାର ସ୍ଵେହର ପ୍ରକାଶ । ତରତର ହୋଇ ଉଠି ଆସିଲା ଘରକୁ । ଗାଧୋଇ ଚିତା ଚେତନକରି ସେ ପୂଜା କରି ବସିଲା । ନିରୁ ଧୂପ ଜାକିବାରେ ବ୍ୟସ । ବୋଉ ନୈବେଦ୍ୟ ସଜାହୁଚି । ଆଉ ଦନେଇଭାଇ ଅବିରାମ ପ୍ରଚଷ୍ଟ ଶବରେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଇ ଚାଲିଛି, କେବଳ ଶୁଭ୍ରାହ୍ରି ତାର ଅନୁସ୍ଵାର ବିସର୍ଗର ଶବ ।

କାନ ତେରି ଶୁଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି କି ଶ୍ଵେତ ବୋଲୁଚି ଦନେଇ ଭାଇ । ଦେଖିଲି ଅନୁସ୍ଵାର ବିସର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵାଧୀନ, ଶବର ପରାଧୀନତା ନାହିଁ ସେମାନକର । ଶୁଣିଲି ଅନୁସ୍ଵାର ବିସର୍ଗ ମିଶି ସେ ଏକ ସ୍ଵାଧୀନ ମୁକ୍ତ ବିହଙ୍ଗମର ଧାଢ଼ି ଉଡ଼ିଯାଉଚି ଆକାଶର ଉଦେଶ୍ୟବିହୀନ ମାର୍ଗରେ । ସବୁ ଶୁଣି ପାରିଲି ନାହିଁ, ଘଣ୍ଟାର ପ୍ରଚଷ୍ଟ ଶବରେ ସେ କିମ୍ବତ ଶ୍ଵେତନିଚୟ ଅବଲୁପ୍ତ ।

ବହୁ କଷ୍ଟରେ ହସ ଚାପିଗଣି ଛିଡ଼ା ହେଲି । ସେ ଅଭୁତ ପୂଜା ଶେଷହେଲା ।

ପଚାରିଲି, “ହଇହୋ, ଦନେଇଭାଇ ! ସେ କି ଶ୍ଵେତ ବୋଲୁଥୁଲ ? କେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସେ ସବୁ ଶ୍ଵେତ ଅଛି ?” ଦନେଇ ମୁରୁକି ହସି ତିର କାମୁଡ଼ି ମୋ ହାତ ଧରି ପକାଇ କହିଲା, “ତୋତେ ମୋ ରାଶି, ବାପା ବୋଉକୁ କହିବୁ ନାହିଁ ଏ କଥା ।”

ସେ ଦିନ ରାତିରେ କିନ୍ତୁ ଦନେଇଭାଇକୁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ବୁପରେ ଦେଖିଲି । ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ସେ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ କଥଣ ଭାବୁଛି । ଦନେଇ ଭାଇ ଭାବୁଛି ! ମୋର ସଶବ୍ଦ ପ୍ରବେଶ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ମାଳୁମ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

“ଦନେଇ ଭାଇ, ଭାବୁଛ ?”- ଆପ୍ଯୁସ ହୋଇ ତାକୁ ଠେଲିଦେଇ ପଚାରିଲି ।

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ସେ କହିଲା, “ଭାବୁଛି କେମିତିକା ମରଣ ଭଲ, କେଉଁ ବୟସରେ ମଲେ ଭଲ । ହରି ସାହୁ ମହାଜନ ମଲାବେଳକୁ ଟଙ୍କା ଥଳି ଖାଲି ଦରାଖିଲା । ଟଙ୍କା ଥଳି ବୋଲି ନିଜର ଘୁଅ ନିଜ ଖୋସଣିରେ ଘୁଞ୍ଜିଲା । ବୁନ୍ଦାବନ ବାବୁ ମଲେ ଯେ ମରିବା ଦୂର ଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ସାମନାରେ ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚିତ୍ରକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ମଲେ । ଜନାର୍ଦନ ମିଶ୍ର ଦାନ ଘଷୁ ଘଷୁ ସେଇଠି ଚଳିପଡ଼ିଲେ ।”

ମୁଁ ଥମକି ପଡ଼ିଲି ଦନେଇ ଭାଇ କଥା ଶୁଣି । ଲୋକଟା ସତେ ମରିଯିବ ନା କଥଣ !

ଚିକିଏ ତୁନି ରହି ପୁଣି ସେହି ଅବାନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନର ସୁଅ- “ହଇରେ, ତୁ’ତ ଏତେ ପଡ଼ିଛୁ । ଜୀବନ କଥଣ ? କେମିତି ଏସବୁ ଘରୁଛି ? କିମ୍ବା ଗୋଟାଏ ଭଗବାନ ଅଛି କିରେ ? ଇଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗ୍ରୂହ, ତାରା, ପୋକ, ମାଛି, ମଶା, ମଣିଷ, ବାଘ ସବୁ ସିଏ କରିଛି ? ଗଛର ମରଣ କରୁଛି ସେଇ, ଗଛର ଫୁଲଫୁଟାପଛି ସେଇ ? ପାପ କଥଣ ? ପୂଣ୍ୟ କଥଣ ?”

ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ସେ ପୁଣି ନୀରବ ରହିଲା । ଉରର ଦେବାକୁ ଯାଇ ପ୍ରାତ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵାତ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଦୁଃଖବାକୁ ଲାଗିଲି, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନକର ମତ କହିବାକୁ ଲାଗିଲି ।

କିନ୍ତୁ ଅନାହୀଁ ଦେଖିଲି ସେ ସେମିତି ଶୂନ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । ବୁଝିଲି ମୋ କଥା ସେ ଚିକିଏ ବି ଶୁଣି ନାହିଁ । ବିରତ ହୋଇ ଉଠିଗଲି ।

ପରଦିନ ଖାଇବା ବେଳ ରହିଗଲା । ଦନେଇ ଭାଇର ଦେଖା ନାହିଁ । ଘରେ କିଛି ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ନାହିଁ, କେହି ବି ପଚାରିଲେ ନାହିଁ ଗାଁଟା ଯାକରେ ଦନେଇ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ।

ଦଶବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି । ମହାନଦୀର କେତେ ପାଣି ସାଗର ଗର୍ଭକୁ ଗଲାଣି । ଦନେଇ ଭାଇର ଦେଖାନାହିଁ । ମୋର ପଡ଼ିଉଠି ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ହେବାର ନିର୍ମମ ଚେଷ୍ଟା ସଫଳ ହୋଇଛି । ଏଣେ ଦନେଇକୁ ସମସ୍ତେ ଛୁଲିଗଲେଣି ।

କେବଳ ନିରୁପମା ମନ୍ଦିରେ ମନ୍ଦିରେ ସେଇ ଅଭୂତ ଦରକାରି କରେ । ଦରକାରିର ନା’ଟି ଆମ ଘରେ ହୋଇଛି ‘ଦନେଇ ଦୁଇଣା’ । ବାପା ଦିନେ କହନ୍ତି-ବୋହୁ

ଆଜି ଟିକେ ଦନେଇ ତୁରଣ ରାଷ୍ଟିବଚି ।

ଦନେଇ ତୁରଣ ମୁଁ କେବେ ଛୁଇଁ ବି ନଥୁଳି । ସେଦିନ ଖାଇଲି । ବାଟ, ବେଶ୍
ଉଳ ଲାଗୁଛି ତ ! ସେଦିନ ଥୋଡ଼ାଏ ସେଥରୁ ଖାଇଗଲି । ଖାଇସାରି ଶୋଇବାବେଳେ
ଦନେଇ ଭାଇର ସେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଛାତିରେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ମହୁ ଧକକା ମାରିବାକୁ
ଲାଗିଲେ ।

ଡର ମାଡ଼ିଲା କାଳେ କଥଣ ହୋଇଯିବ ପରା ? ଡାକ୍ତର ଡକାଇଲି । ଡାକ୍ତର
ସବୁ ଶୁଣି ଓ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ- ଏ ଆପଣଙ୍କର ‘ଦନେଇ ତୁରଣ’ ଗୁଣ । ଟିକିଏ
ହଜମି ଓଷଧ ଖାଇଦେଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।

ଜାଲ ରୂପେଣ

ବିଜୟ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ପୁତ୍ର ଅଜୟର ଜବାବରେ ପ୍ରମିତ
ହୋଇଗଲେ ।

ବିଜୟ ବାବୁ କଚେରିରୁ ତିକି ତିକି ଫେରି ନାନା ରଙ୍ଗର ତାଳିପକା ଛତାଟି
ଡେରି ଛିଡ଼ାହେଲେ । ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ବୃଦ୍ଧା ମାତା ଦଉଡ଼ିଯାଇ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଜୋତା
ହଳଟି କାଢ଼ିନେଇ ପାଟିକରି କହିଲେ, ‘ଇଲୋ ବୋହୁ, ତୋତେ କେତେଥର କହିଟି,
ତୁ ଶୁଣିବୁ ନାହିଁ; କଚେରିରୁ ଫେରିବାବେଳେ ତୋର ଯେତିକି କାମ । ଏଡ଼େ ବଦମାସୀ
ତୁ ।’

ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ଗୋଷେଇଶାକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଶାଶୁ ହାତରୁ ଜୋତା ନେଇ
ରଖିଦେଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ପରା ଅଜୁର ଜଳଖିଆ ତିଆରି କରୁଥିଲି । ସେ ପରା
ତରତର ହେଉଛି କୁଆଡ଼େ ଯିବ ବୋଲି ।”

“ତୋ ପୁଅ କାମ ଆଗେ ନା ମୋ ପୁଅ କାମ ଆଗେ ? ମୁଁ ଏ ଘରେ କିଏ
ଯେ ମୋ କଥା କିଏ ଶୁଣିବ ?” ଲୁହ ପୋଛୁପୋଛୁ ସେ କହିଚାଲିଲେ, “କେତେଥର
କହିଲି, ନଷ୍ଟା, ତୋ ପିନିସିନି ବେଳ ହୋଇଗଲାଣି, ଅଜୁ ବି ଯୋଗିଆ ହେଲାଣି,
କାନ୍ଦକୁ କାନ୍ଦ ଯୋଡ଼ି ଦେବା ବେଳ ହେଲାଣି, ଏଥର ତୁ ତାକୁ ଖଣ୍ଡ କାମ କରାଇଦେଇ
ଘରେ ବସ । ତା ହେଲାନାହିଁ, ତିନିତିନି ଥର ପିନିସିନି ହେଲାଣି, ତିନିତିନିଥର ଟାଇନ
ରଢାଇଲୁ... କାହିଁକି... ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୋ ପୁଅ...” ସେ ଆଉ କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ବିଜୟବାବୁ ବିଚଳିତ ଭାବରେ ଏଣେତେଣେ ଚାହିଁ ଚିକିଏ ବିରକ୍ତ ଭାବରେ
କହିଲେ, “ବୋଉ, ତୁ ତୁପକର, ଅଜୁ ସେ ଘରେ ଅଛି । ଆଲୋ, ତୁ ଏତିକି ବୁଝୁଛୁ,
ପିଲାଏ ଯେତେଦିନ ବାପା ଅର୍ଜିତ ଧନ ଉପରେ ରହିବେ ସେତେ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ଖୋଲିବ;
ନାଚିବେ, କୁଦିବେ, ଦିହ ଭଲ ରହିବ, ନାନା କଥା ଚିତ୍ରିବାକୁ, ଶିଖିବାକୁ ବେଳପାଇବେ ।
ଏହି ବୟସରୁ ପଇସା ପଇସା ହେଲେ ଖାଲି ବୁଦ୍ଧି ଖରାପ ହୋଇଯିବ ସିନା । ଯେତେ
ଅଛ ବୟସରୁ ପଇସା, ମାନ୍ୟ ଏ ସବୁ ଖୋଜିବେ, ମଣିଷ ମନତଳେ ଯେତେ ହିଂସା,
ସ୍ଵାର୍ଥ ଆଦି ଖରାପ ଗୁଣ ଅଛି ସବୁ ପଦାକୁ ବାହାରିପଡ଼ିବ । ଆଉ ମଣିଷ ହେବେ
କ'ଣ ? ଯେତେ ବେଶିଦିନ ସେମାନଙ୍କ ଖାରବା ପିଛିବା ଚିନ୍ତା ବାପା ଉପରେ ଥିବ,

ତାଙ୍କ ଖରାପ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଶୁଭ୍ରିକୁ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ସେତେ ମିଳେଇଦବ ।”

“ତୁ ଆଉ ବଥନନା ଗୁଡ଼େ । ମୋ କଥା ମାନି ତୁ ଏଥର ଅଛୁକୁ ଚାକିରି ଖଣ୍ଡ କରେଇଦେଇ ଘରେ ବସ, ଯଦି ଆଉ କିଛିଦିନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁ ।”

ଅଜୟ ସେତେବେଳେ ଆରପାଖ ଘରେ ବସି ନିର୍ବିପ୍ରରେ ଜାଗ୍ରତ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାନ ଖୋଜୁଥିଲା । ଘରର ୦୧ ଠୀଏ ବାଲଟି, କଂସା ଆଦି ରଖା ହୋଇଛି, କଣାଚାଳର ବର୍ଷାପାଣିକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବାପାଇଁ । ଅଜୟର ହେତୁ ହେବା ଦିନରୁ ଏଇ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଦୂର ବଖରା ଚାଲନ୍ତର । ବର୍ଷା ଦିନରେ ଏହି ହିନ୍ଦ୍ରା ସହି ସହି ବର୍ଷାରତୁ ପ୍ରତି ତା’ର ଗୋଟାଏ ଆତଙ୍କ ଜାତ ହୋଇଛି । ସେଥରେ ପୁଣି ଏହିକି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଦୂର ବଖରା ଘରେ ରହିବାକୁ ଆଠଙ୍ଗଣ । ଭାଇ ଉତ୍ତରଣୀ ଛ’ ଏବଂ ବାପା, ବୋଉ । ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତ ତ ଅଛନ୍ତି । ବିଜୟବାବୁ କାହାରିକୁ ମନା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୁଁରୁ ଯେତେ ଲୋକ ଆସନ୍ତି ସମସ୍ତକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଶୋଇବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାନ କରିଦିଅଛନ୍ତି । ତୁଟିମୁଣ୍ଡିଆ ଦନେଇ ସାହୁକୁ ବିଜୟବାବୁ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ତକିଆ ଦେଇ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ହାତଦେଇ ଶୁଅନ୍ତି, ଅଜୟ ଦାନ କଢମଢି କରିଛଠେ ।

ଏହେ କଷ୍ଟରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେ କଷ୍ଟକୁ କଷ୍ଟ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁ କଥାକୁ ଆଖି ବୁଝିଦେଇ ସେ ମନଦେଇ ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ଭବିଷ୍ୟତର ସୁଖର ଆଶାରେ; କିନ୍ତୁ ତଥାପି ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ମନ ତା’ର ବିଷେଇଛଠେ । ଭାବେ, ଯେତିକି ହେଲା ସେତିକି ଥାଉ, ଏଥର ପୋଥିରେ ତୋର ବାନ୍ଧ ବାପାଙ୍କ ଭଳି ଛିଣ୍ଣା ଛତା ଜାକି କରେଗିରେ ଛିଡ଼ାହୁଏ । ସେ କଥା ମନକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ କିନ୍ତୁ ମନ ତା’ର ବିଦ୍ରୋହ କରିଛଠେ । ଏମିତି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଜନ୍ମାତୁ ହୀନ ଜୀବନ ଯାପନକରି ଲାଭ କ’ଣ ? ନା, ମୁଁ ମଣିଷ ହେବି, ମୁଁ ତ ସ୍ଵଲଗ୍ନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛାତ୍ର, କାହିଁକି ନ ହେବି ? ବାପାଙ୍କ ଭଳି ଅଞ୍ଚ ଜୀବନଯାପନ କରିବାରେ କି ସାର୍ଥକତା ଅଛି ?

‘ ପଢ଼ୁତୋଳା ବୋଲିଲେ ସାପ ଯେପରି ଫୁଁ କରି ଗାତରୁ ବାହାରି ଆସେ, କେଜେମା’ର କଥା ଶୁଣି ଅଜୟ ଘର ଭିତରୁ ସେମିତି ବାହାରି ଆସି କହିଲା, “କାହିଁକି, ପୋଷିବାର ଯଦି କ୍ଷମତା ନଥିଲା, ତେବେ ଏତେ ପିଲା ହୁଆ କରିବାକୁ କିଏ ଦ୍ୱାହି ଦେଇଥିଲା ?”

ବିଜୟବାବୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଇ କିଛିକଣ ବଲବଲ କରି ପୁତ୍ରଆତ୍ମକୁ ଚାହିଁ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲେ, “ବୋଉ ତ କିଛି ତୋତେ ଖରାପ କଥା କହୁନି ଅଛୁ । କେଉଁ ଦିନ ଦିନେ ହଠାତ

ଅଜୟ ସେହିପରି ରାଗରେ ପଚାରିଲା,- “କ’ଣ ହଠାତ” ?

ବିଜୟବାବୁ ବୁଝିଲେ ପୁତ୍ରର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଆୟାତ ଦେବାପାଇଁ ଉଦ୍‌ଦ୍ଵିଷ୍ଟ । ତଥାପି ପୁତ୍ରର ମନ ତରଳାଇବା ପାଇଁ ସେ କହିଲେ, “କେଉଁ ଦିନ ହଠାତ ହୁଏତ ମୁଁ ଆଖି ବୁଝିଦେବି... ସେତେବେଳେ...” ।

ଅଜୟ କିନ୍ତୁ ସେହିପରି ଉରେଇତ ଭାବରେ କହିଲା, “ମନୁଷ୍ୟ ସୂର୍ଣ୍ଣ ଆଜିକୁ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ହେବ ହେଲାଣି । ସମସ୍ତେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଆଖି ବୁଝିଦେବାକୁ ବାଧ ଏବଂ ତା କରିଆସିଛନ୍ତି । ଏଥୁରେ ଏତେ ଚିନ୍ତିତ ବା ଆଖ୍ୟାୟ୍ୟ ହେବାର କ’ଣ ଅଛି, ମୁଁ ବୁଝୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପଚାରେ, ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଯାହାର ସ୍ଵାପ୍ନ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ ତାହାର ସନ୍ତାନ ଉପାଦନରେ କି ଅଧିକାର ଅଛି ? ଯେ ଏତକ ନବୁଝେ ସେ ଉଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏବଂ ସମାଜ ପାଖରେ ଦୋଷୀ । କାହିଁ, ବୋଇତ ଦିନ ରାତି ଖରୁଛି, ସେତ କେବେହେଲେ କିଛି କହୁନି ।”

ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ବ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ଅଜୟର ମୁହଁ ଚାପି ଧରି କହିଲେ, ଅଜୁ ତୁ ବାପାଙ୍କୁ ଏ ସବୁ କ’ଣ କହୁବୁ ?”

ଅଜୟ ବୋଇର ହାତ ଛିଆଡ଼ିଦେଇ କହିଲା, “ନା ବୋଇ, ଆଜି ମୁଁ ସବୁ କହିବି । ମୋ ମନ କେବରୁଁ ବିଦ୍ରୋହ କଲାଣି । ଆଉ ଭୟ ଭକ୍ତି କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ବାପା ତୋ ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ଚିକିଏ ଚାହିଁଛନ୍ତି ?”

“ସେ କଥା କ’ଣ ବୁଝିବୁ ତୁ ? ତୁପକର ।” ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ବିରକ୍ତି ଭରି କହିଲେ ।

“ନବୁଝିଲେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ ପାଠ ପଡ଼ିଛି ଖାଲି କ’ଣ ମୋରି ସୁଖ ହବ ଏଥୁରେ ? ତୁମ ସୁଖ ପାଇଁ ଆବୋ ନୁହେଁ ?”

ବିଜୟବାବୁ ପୂର୍ବପରି ପ୍ରମିତ ହୋଇ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ । ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ କ’ଣ କରିବେ ବୁଝି ନ ପାରି ଥରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମୁହଁରେ, ଥରେ ପୁତ୍ର ମୁହଁରେ ହାତଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବିଜୟବାବୁ ନିଜକୁ ସମ୍ବାଦିନେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲେ, “ମୁଁ କ’ଣ ତୋତେ ପାଠ ପଡ଼ିବାକୁ ମନାକଲି ? କରିବି କେବେ ? ତୁ ବିଲାତ ଗଲେ ବି ମୁଁ ପଡ଼େଇବି । କିନ୍ତୁ ତୋ ବୋଇ ଯେ ଦଶ ମାସ ଦଶ ଦିନ ଗର୍ଭରେ ଧରିଥିଲା, ତା’ର ଫଳ କ’ଣ ଏହାହିଁ ଦେଲୁ ?”

ଅଜୟ ଧିକକାର କରି କହିଲା, “ବେଶି ବଡ଼େଇ କହି ଲାଭ କ’ଣ ? ମୋଟେ ଆଠ ମାସ । ଦଶ ମାସ ଦଶ ଦିନ ଧାରଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ ।”

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗର୍ଭ ସଞ୍ଚାରତାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମାତାର ଯେଉଁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟର ଗୌରବମୟ ଉଚ୍ଛିହ୍ଵାସ ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ମଞ୍ଜିରେ କୁହନ୍ତି, ତାହା ଯେ ଏପରି ଭାବରେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଫେରିଆସିବ ଏ କଥା ସେ କେବେ କହନା କରି ନଥୁଲେ ।

ବିଜୟବାବୁ ସନ୍ତାନ ପାଳନରେ ଅନେକ ଝଢ଼ଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟ ସହିଚନ୍ତି । ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ଏହାର ଅଧ୍ୟକାଂଶ ଭାର ବହନ କଲେ ମଧ୍ୟ ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା, ଉଦ୍‌ଦେଶ, ପରିଶ୍ରମ କମ ନୁହେଁ । ସନ୍ତାନ ପାଳନରେ ପରସ୍ପରର ସାହାୟ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ପରସ୍ପରକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଆକୃଷ କରିଛି । ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ତେଣୁ ଆଉ କୌଣସି ନାରୀ ଏହେ ମହୀୟସୀ, ଏହେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇଥିପାଇଁ କଥା ପଡ଼ିଲେ ବିଜୟବାବୁ କହନ୍ତି ଯେ, ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶର ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ପର ଉପରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନ୍ୟସ୍ତ ଆଏ ବୋଲି ସେଠି ସ୍ଵାମୀ ସ୍ବୀ ଛାଡ଼ିପତ୍ର ଦେଶି ବଢୁଛି । ଦେହର ଆକର୍ଷଣ ତ କ୍ଷଣିକ, ମନର ଆକର୍ଷଣ ତ ମୋହ । କର୍ମର ସାଥୀ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ଚିରିଷ୍ଟାୟା । ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ତାକୁ ଆଉ କିଛି ଶିକ୍ଷା ଦେଉ ନ ଦେଉ, ଦେଇଛି ଅସୀମ ଧୈର୍ୟ । ତଥାପି ସେ ଆଜି ଧୈର୍ୟ ରଖିପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଗରେ ଥରି ଉଠି ସେ ସାହା ଅନ୍ତରର ସହିତ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ ତାହା ହେଲେ, ‘ମୋର ଆଦେଶ, ତୋର ଅନ୍ତଦାତା, ଜନ୍ମଦାତାର ଆଦେଶ, ତୁ ତାକିରି କର-’”

-ଓଁ, ଅନ୍ତଦାତା - ଅନ୍ତଦାତା ତ ! ହଉ, ମୁଁ ଏ ଘରୁ ଏଇହୁଣିକା ବାହାରିଲି - ଆଉ ଏ ଘରେ ଅନ୍ତ ଛୁଇଁବି ନାହିଁ ।

-ହଁ, ବାହାର ଏଇକଣି ପାଇଁ, ଧମକ ଦେଉଛୁ କାହାକୁ ?

ଅଜୟ ଅଧିକ କ୍ରୋଧରେ ଜବାବ ଦେଲା, “କାହିଁକି ବାହାରିବି ? ଏ ଘର ମୋର ବାପାର, ଆପଣଙ୍କ ବାପାର ନୁହେଁ । ଏ ଘରର ମୁଁ ଜଣେ ନ୍ୟାୟ୍ୟ ଅଧ୍ୟକାରୀ, ଆପଣ ନୁହନ୍ତି । ବାହାରିବାକୁ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ବାହାରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ବିଜୟବାବୁ ଭାବିଲେ, ସତେ ! ବହୁ କଷ୍ଟ ସ୍ଵୀକାର କରି, ଜୀବନର ତିନିଭାଗ ପ୍ରାୟ ପଦାରେ କଟାଇ, ଏ ଘର ଯେ ମୁଁ ମୋର ଶେଷ ବୟସରେ ତୋଳିଛି, ଏ କାହା ପାଇଁ ? ଏଥରେ ମୋର କି ଅଧ୍ୟକାର ଅଛି ? ତାକର ସମସ୍ତ କ୍ରୋଧ ନିମିଷକେ ମିଳାଇଗଲା । ପୁନ୍ତର - ବଂଶଧରର - ପିତା ନିକଟରେ ଏ ଯେଉଁ ଦାବି, ସେଥରେ ମହା ଗୌରବର ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ପାଣି ଝରିପଡ଼ିଲା । ମନେ ମନେ ସେ

କହିଲେ, ଧନ୍ୟ ମିତାକ୍ଷରା, ଧନ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର^{*} - କେତେ ଶତାବୀ ପୂର୍ବରେ ଜନ୍ମି ମଧ୍ୟ ପିତାର ବେଦନା ବୁଝି ଦୁମେ ପୁତ୍ରର ଦାବି ବୁଝେ ପିତାଙ୍କୁ ଏ ଗୌରବ ଦେଇଯାଇଛି ! ଅଜୟକୁ ଗଭୀର ବାସଳ୍ୟରେ ବୁଡ଼ାଇ, ଛାତିରେ ଚାପି ଧରି, ସେ ଆନନ୍ଦରେ କୋହ ଚାପି ତା'ର ପିଠି ଆଉଁସିବାରେ ଲାଗିଲେ କିଛିକଣ ପାଇଁ ।

ତା'ପରେ କହିଲେ, “ହଁ, ନିଷୟ । ଯା, ବୁଲିଯିବୁ ପରା । ହଇଓ, ଗଲ କୁଆଡ଼େ ! ଅଜ୍ଞକୁ ଜଳଖିଆ ଦିଅ ।”

ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ଗାମୁଛାରେ ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଓଦା ଗୋଡ଼ ପୋଛିଦେଲେ । ଅଜୟର ମଧ୍ୟ ଛାତି ଭିତରୁ କୋହ ଉଠିଲା; କିନ୍ତୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଠେଲିଦେଇ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲା ।

ସେବିନ୍ଦୁ ପିତାପୁତ୍ରଙ୍କ କଳହର ଏହିପରି ସମାଧାନ ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଅଜୟର ଆଉ ପଢ଼ିବା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । କଲେଜପଡ଼ା ବହିରେ ତୋର ବାନ୍ଧି ତାଙ୍କୁ ଚାକିରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ଯେତେବେଳେ ଛାତି ମାସ ଭିତରେ ତା'ର ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ବିଧବା ହୋଇ ଫେରିଆସିଲା ପିତାର ଆଶ୍ରୟ ଲୋଡ଼ିବାକୁ । ବିଜୟବାବୁ ଅନେକ ବୁଝାଇଲେ ପଢ଼ିବାକୁ; କିନ୍ତୁ ଅଜୟର ଏକ ଜିଦ୍, ସେ ଆଉ ପଢ଼ିବନାହିଁ । ପୁଅ ବଡ଼ହେଲାଣି, ଅଗତ୍ୟା ବିଜୟବାବୁ ଆଖିପାଣି ଆଖିରେ ମାରି ତୁନି ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ରାତିଟା ତାଙ୍କର ଆଉ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଯେଉଁଦିନ ଅଜୟ ଚାକିରି କରିବାକୁ ଗଲା ସେବିନ ବିଜୟବାବୁ ଗୋଟିଏ ଦୀଘନିଶ୍ଵାସ ପକାଇ ଆଖିପାଣି ପୋଛି କହିଲେ, “ପିଲାଟାର ସୁଖ ସରିଲା - କିନ୍ତୁ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ହଉ, ଜଗବାନଙ୍କ ଇନ୍ଦ୍ରା । ଚାକିରି ତ କଳା, ଏଥର ସଂସାର କରୁ ।”

ଅଜୟ ପାଖରେ ଯେତେବେଳେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ, ଅଜୟ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିକରି କହିଲା, “ମୋତେ ମୋଟେ ବାଇଶ ବର୍ଷ-ତା'ଛା, ମୁଁ ଆଦୋ ବିବାହ କରିବି ନାହିଁ । ବିବାହିତ ଜୀବନର ଯେଉଁ ସୁଖ ଛବି ମୁଁ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖି ଆସୁଛି ତାହା ଆଦୋ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଉସାହଜନକ ହୁହେଁ । ଏତେ କମ୍ ବୟସରୁ ଏ ଭାବନା ଆପଣ କରୁଚନ୍ତି କାହିଁକି ?”

ବିଜୟବାବୁ ଆଶ୍ରୟ ହୋଇ କହିଲେ, “କମ୍ ବୟସ ! ମୁଁ କେତେ ବୟସରେ ବିବାହ କରିଥିଲି ଜାଣୁଁ ? ଅଠର ବର୍ଷରେ ।” ବିଜୟବାବୁ ସେବିନ ନାରବ ରହି ଅଜୟର

^{*} ହୁଁ ସମାଜର ଉତ୍ତରାଧ୍ୟକ୍ଷାର ବିଧିବିଷୟକ ସ୍ଥତିଗ୍ରହ ‘ମିତାକ୍ଷରା’ର ରଚଯିତା ବିଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ଉଚ୍ଚାରକ

ବହୁକ ଶରଣାପନ ହେଲେ ।

ବହୁକ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅଜୟ ଗୋଟାଏ ଅବଞ୍ଚାର ହସ ହସି କହିଲା, “ଲିଆଁ କୁମି କହନ୍ତି ଯେ, ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ବିବାହ କରିବା ଉଚିତ ଯେତେବେଳେ ଯୌବନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୋମାନସ କରିଦାରି ଯୌବନର ଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କର ଶାନ୍ତ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାର ଜାହା ଜାଗ୍ରତ ହେବ । ସେତେବେଳେ ନାରୀ ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ଆଉ ପ୍ରେମିକା ନହୋଇ ହେବ ବହୁ । ତା ନହେଲେ ଚିରଜୀବନ ସେହି ଗୋମାନସ କରିବାର ପିପାସାଟି ରହିଯିବ, ବିବାହିତ ଜୀବନ ଆଦୋ ସୁଖକର ହେବନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ମନଲାଖି ପ୍ରେମିକାର ଆକର୍ଷଣରେ ଆକର୍ଷିତ ହେବା ଯାତନାମୟ ହେଲେହେଁ କି ପ୍ରୀତିମୟ ତାହା ତ ତୁ ବା ବାପା ଅନୁଭବ କରିନାହୁଁ ।”

ବିଜୟବାବୁଙ୍କ କାନକୁ ଏ କଥା ଆସିଲା । ପୁତ୍ର ପ୍ରାସ୍ତରିଯେ ହେବାପରେ ବିଜୟବାବୁ ତା ସହିତ ସବୁ ବିଷୟରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଆଲୋଚନା କରିବାରେ କୁଷାବୋଧ କରିନାହାନ୍ତି । ହେଲେ, ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ମାତ୍ରିକ ସେକେଣ୍ଡ କୁସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି ଅଜୟ ନାନା ବିଷୟରେ ନାନା ମୋଟା ମୋଟା ବହି ପଡ଼େ । ତାଙ୍କର ସବୁ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କର ସହଜାତ ସହଜ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ନିଜର ଅନୁଭୂତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ସେ ପାଇଛନ୍ତି । ଅଜୟ ସହିତ ତର୍କ କରିବାକୁ ସେ ସଙ୍କୋଚବୋଧ କରନ୍ତି, ଯଦିଓ ସେ ପୁତ୍ରର ଜ୍ଞାନରେ ନିଜକୁ ଶୌରବାନ୍ତିତ ମନେକରନ୍ତି । ତଥାପି ସେ କହିଲେ, “କାହିଁକି, ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ କ’ଣ ଗୋମାନସ ହୁଏନାହୁଁ ? ତୁ ଯେଉଁ ଗୋମାନସ କଥା କହୁତୁ ତା ହେଉଛି ମଦ ଖାଇ ନିଶା କରିବାପରି । ଏ ନିଶାରେ ମଦର ପରିମାଣ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ୁଥୁବ ଏବଂ ଶେଷରେ ଏମିତି ହେବ ଯେ ମଦ ପିମାରେ ବୁଡ଼ିରହିଲେ ବି ନିଶା ହେବନାହିଁ । ଶେଷରେ ନାନା ଶାରୀରିକ ବ୍ୟାଧୁ ହେବ । ତା’ଛାତା, ଜୀବନର ଗୋମାନସ ଚିକକ ଯଦି ଚାଲିଯାଏ ତା’ପରେ ବିବାହ କରି ଲାଭ କ’ଣ ? ଏ ପରସ୍ତର ସାହାଯ୍ୟକୃତ ସନ୍ଧି କେତେଦିନ ରହିବ ? ପ୍ରକୃତିର ନିୟମାନୁସାରେ ଗୋମାନସ ବା ମିଳନ ଯଦି ପ୍ରଜନନରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ନହୁଁ ତେବେ ଖାଲି ମାନସିକ ବିକୃତି ବଢ଼ିଯିବ ସିନା ! ପୁଣି, ସମାଜ କଥା ତ ଭାବିବାକୁ ହେବ ।”

ଅଜୟ ତାଙ୍କଲ୍ୟର ସହିତ କହିଲା, ‘ଆପଣତ କିଛି ପଡ଼ିବେ ନାହିଁ, କିଛି ଜାଣିବେ ନାହିଁ । ଆଜିକାଳ ଏ ବିଷୟରେ କେତେ ଗବେଷଣା ଚାଲିଛି ।’

ବିଜୟବାବୁ ବୁଝିଲେ ଯେ ସେ ପାରିବେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ରାତିଯାକ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀର ହେଲା ବହୁଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ଡାକିବାକୁ ।

ବିଜୟବାବୁ କହିଲେ, “ତୁମ ଭାଇ ତ ଏମ. ଏ. ପାସ କରିଛି । ତାଙ୍କ ଡକାଅ, ସେ ଅକୁକୁ ବୁଝାଉ ।”

ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ଘୋର ଅନ୍ଧକାରରେ ଟିକିଏ ଆକୁଥ ଦେଖିବାରକି କହିଲେ,
“ଠିକ କହିଚ, ମୁଁ କାଳି ଲେଖୁଛି ତିଥି ।”

ତିଥି ଲେଖିଥାରି ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ପଡ଼ାଇଲେ । ବିଜୟବାବୁ
ଅନୁମୋଦନ କରିଥାରିବା ପରେ ସମସ୍ତ ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶାମ କରି ତିଥି ଢାକରେ
ପଠାଇଦେଲେ ।

ବହୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆସିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ଫଳ ଓଳଟା ଫଳିଲା । ହରିବାବୁ ସବୁ ଶୁଣିଥାରି
କହିଲେ, “ଅକୁ ତ କିଛି ମନ କହୁନାହିଁ । ରୋଜଗାର ଏତିକି ସେଥୁରେ ପୁଣି ବାହା !
ତୁମେ କ’ଣ ନିଜେ ତୁମନା କି କଷ୍ଟକର ଜୀବନ ଏଥୁରେ ? କାହିଁକି ? ବିବେକାନନ୍ଦ
କ’ଣ ବିବାହ କରିଥିଲେ ? ପିଲାଛିଲା କରିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କ’ଣ ତୁମିଆରେ କିଛି
କରିବାର ନାହିଁ ?”

କାଳେ ଏକଥା ଅଜୟ ଶୁଣିବ ଏହି ଭୟରେ ବିଜୟବାବୁ କବାଟ କିଲିଦେଇ
ଆସି କ୍ରୋଧରେ ତୁମି ହୋଇ କିଛିକଣ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହି କହିଲେ, “ବୁଝିଲ, ତୁମର
ନିଜ ରୋଜଗାର କେତେ ? ତୁମର ପିଲାପିଲି କେତୋଟି ? ତୁମେ ପିଲାଛୁଆ କଲାବେଳେ
ନିଜ ରୋଜଗାର ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେଇଥିଲ ?”

-“ମୋ କଥା ଛାଡ଼, ମୋର ତୁଲ ହୋଇଛି ବୋଲି ଅଜୁନ୍ତ ସେଇ ତୁଲ କରିବାକୁ
ମୁଁ କହିପାରେନା । ସେ ବରଞ୍ଚ ବିବେକାନନ୍ଦର ଆଦର୍ଶ ରଖି--”

ବିଜୟବାବୁ ଯଥାଶ୍ରତ ନିଜର କ୍ରୋଧକୁ ଦମନ କରି କହିଲେ, “ବୁଝିଲ,
ବିବେକାନନ୍ଦ ବା ସେହିଭକ୍ତି କାହାରିକୁ ମୁଁ ଆବୋ ସଂସାରରେ ଯାନ ଦିଏ ନାହିଁ ।
ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆମର ‘ଚେନା’ ପାଣ ତେର ବଡ଼ କାମ କରିଛି । ଯିଏ ତାହାର
ସମସ୍ତ ଜୀବନ ତ୍ୟାଗ କରିଛି ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବାରେ । କ’ଣ କରିଚନ୍ତି ଏଇ
ବିବେକାନନ୍ଦମାନେ ତୁମିଆରେ ? ଅବିବାହିତ, ଅଘରିଆମାନେ ପରୋପକାର ସବୁପଦେଶ
ନାଆଁରେ କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବୁଡ଼େଇବାରେ ଲାଗିପଡ଼ନ୍ତି । ଯାହାର ସଂସାର ନାହିଁ
ତାର ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ -ସେ କ’ଣ ପରୋପକାର କରିବ ? ଏ ଚାରି ଆଶ୍ରମ ଉଚିରେ
ଗୁହୟାଶ୍ରମ ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ । ମନ୍ତ୍ର କହିଛନ୍ତି ।

ହରିହରବାବୁ ଅବଞ୍ଚାର ହସି ହସି କହିଲେ, “ସେ ସବୁ ଶାସ୍ତ୍ର ସେକାଳ ପାଇଁ
ହୋଇଥିଲା । ଯୁଗ ବଦଳିଛି, କିନ୍ତୁ ଆମେ ସେଇ ପୁରୁଣା ଆଦର୍ଶକୁ ଧରି ପଡ଼ିବୁ ।
ଶାସ୍ତ୍ର ଯଦ ଯୁଗ ଅନୁସାରେ ନ ବଦଳେ ତେବେ ସେ ଶାସ୍ତ୍ର ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ଘୋର
କ୍ଷତିକାରକ ହୁଏ ।”

ବିଜୟବାବୁ ତଥାପି ଧୈର୍ୟ ଧରି କହିଲେ, “ଆରେ, ଆଗେ ମୋ କଥା ଶୁଣ । ଏହି ଗୁହ୍ୟାଶ୍ରମରେ ଦୁମର ସବୁ ଅଛି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଏଇଠି ମେଣେ, ପୁଣି ତ୍ୟାଗ କରିବାର ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଏଇଠି ମିଳେ । ଏ ସାଧନାର କ୍ଷେତ୍ର, ସଂୟମର କ୍ଷେତ୍ର, ସୁଶାସନର ଭିରିଷ୍ଟଳ, ସବୁ, ଏଇ ଘର । ଅନେକଙ୍କ ମନ ସହିତ ନିଜର ମନ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ବୋଲି ଏଇଠି ସଂୟମ, ଧୈର୍ୟ, ସୁଶାସନ, ତ୍ୟାଗ ସବୁ ଦରକାର ହୁଏ । ଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ । ଫୁଲାଫାଙ୍କିଆ ହୋଇ ବୁଲି ପରର ଦୁଃଖରେ କାହିଁବୁଲି ବିପଦ ମନରଖାଣିଆ କଥା କହିବାକୁ ମୁଁ ବଡ଼ କୁହେନି । ନାନା ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, କଷ, ଉଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ମନକୁ ଶାନ୍ତ ରଖି, ସୁଖ, ଦୁଃଖ ପ୍ରତି ଉଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଘର ଚଳାଇବାରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା, ଯେଉଁ ପୁଣ୍ୟ ଅଛି, ଶହେ ବର୍ଷ ଧରି ହିମାଳୟରେ ତପସ୍ୟା କରି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଜୀବା ଭାଗବତ ପଢ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ପୁଣ୍ୟ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ ଯୋଗୀ ଯିଏ ଏମିତି ଘର ଚଳାଏ । ଜାଣ, ପ୍ରକୃତିର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଦାନ ଏଇ ସନ୍ତାନ ପାଳନ କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଏଇ ପ୍ରବୃତ୍ତି ହଁ ଆଜି ଗୁହବାସୀ ବର୍ବରକୁ ମଣିଷ କରିପାରିଛି, ଆଉ ଏଇ ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ ଜାତ ଯେତେ ଧର୍ମ, ନୀତି, ପରୋପକାର ଜାତ । ଯାହାର ଘର ନାହିଁ, ସନ୍ତାନ ନାହିଁ, ତାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ପରୋପକାରରେ କୌଣସି ସାର୍ଥକତା ନାହିଁ ।”

“ତୁମେ ବୁଝୁନା, ଭିଣୋଇ ! ଆଜ୍ଞା, ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶ ଯେ ଆଜି ଏତେ ଉନ୍ନତ
....”

ବିଜୟବାବୁ ମହା ବିରତ ହୋଇ କହିଲେ, “କ’ଣ ମନ୍ତ୍ର ହୋ ? ଘର ନାହିଁ, ହୋଇଲେ । ସନ୍ତାନ ନାହିଁ, ଭାର୍ଯ୍ୟା । ଏ ସର୍ବତାରେ ଦୟାମାୟା ନାହିଁ ... ନିର୍ମମ ଅର୍ଥକାମୀ ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତ୍ରେଷ୍ଟୀ ଘୋଦାଗରୀ ସର୍ବତା ! କେବଳ ନିଜର ସୁଖ ବୃଦ୍ଧି ହଁ ଏହାର ଉଦେଶ୍ୟ । ଏ ଜାତୀୟ ଯେତେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି, ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେତେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି ପୃଥିବୀ ଗ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ । ଘରର ଦାୟିତ୍ୱ ଯେତେ ନିଜ ଉପରୁ ଖେଳେ ସେତେ ଭଲ । ପିଲା ଜନ୍ମହେବା ମାତ୍ରକେ ସରକାର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ନବ । ଆହା କି ଆଦର୍ଶ !! ସନ୍ତାନ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାଭଳି କ୍ଷମତା ହେବା ମାତ୍ରକେ ପିତାମାତା ତାଙ୍କୁ ମନରୁ ଓ ଘରୁ ଅଲଗା କରିଦେବେ ! ପିଲାମାନଙ୍କର ଆଉ ସୁନ୍ଦର ଅନୁଭୂତି ହେବା ବେଳ କାହିଁ ? ସେମାନେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନରେ ନିଜର ସୁଖ ପାଇଁ । ଏଥିରେ ପିତାମାତାଙ୍କର ଯେମିତି ବିକୃତି ଆସିଲା, ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେମିତି ବିକୃତି ଆସିଲା । କରୁଆ, ଉନ୍ନତି କରୁଆ, ଆକାଶକୁମ୍ବୀ କୋଠା ଗଢ଼ୁଆ, ମୁହଁରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଦର୍ଶ କହୁଆ; କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧ

ବନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ, ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଥିବ । ସେବା ତ ଏ ସଭ୍ୟତାର ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ, ସୁଖ ଏ ସଭ୍ୟତାର ଆଦର୍ଶ ନା, ହରି ବାବୁ ତୁମେ ଯାଆ ! ତୁମକୁ ତାକି ମୁଁ ଭୁଲ କରିଛି ।” ବିଜୟବାବୁ ହରିହର ବାବୁଙ୍କର ହାତ ଧରି ଉଠେଇବାବୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ !

ହରିହର ବାବୁ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ବାଧାଦେଇ କହିଲେ, “ଆଉ ଗୋଟେ କଥା ମୋର ଶୁଣ । ସମସ୍ତେ ଯଦି ତୁମ ଆଦର୍ଶରେ ସନ୍ତାନ ଉପାଦନରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛୁ, ତେବେ ଏତେ ମୁହଁକୁ ଆହାର କେଉଁଠୁ ଆସିବ ?”

ଅଜୟ ଏତିକି ବେଳେ ଦୁଆର ଠେଲି ପ୍ରବେଶ କରି କହିଲା, “ବାପା, ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଛି । ମାମୁଁଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ସମୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ । ଜାଣନ୍ତି, ଭାରତର ଲୋକସଂଖ୍ୟା କି ଭୟାବହ ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି ? ତଥାପି ତୁତେଟିରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା କିପରି ବଢ଼ିଚାଲିଛି ? ଏଥିପାଇଁ କେତେ ଅନାହର ମୃତ୍ୟୁ, କେତେ ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁ, କେତେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ମୃତ୍ୟୁ ହେଉଛି ଜାଣନ୍ତି ? ତା’ଛଢା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଗୋଗ, ଦୂର୍ଜନ୍ମ, ମହାମାରୀ କେତେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଜାଣନ୍ତି ?”

ବିଜୟବାବୁ କିଂକର୍ବ୍ୟବିମୃତ୍ତ ହୋଇ କିଛିଷଣ ଛିଢା ରହି କହିଲେ, “କିଏ କହିଲା ଯାନ ଓ ଖାଦ୍ୟର ଅଭାବ ? ଏଠା ଏକଦମ ଭୁଲ ଧାରଣା । ଅବଶ୍ୟ ଖାଦ୍ୟର ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି ମାତ୍ରତି; କିନ୍ତୁ ସେ ସୀମା, ମୋ ଧାରଣାରେ ଅନେକ ଦୂରରେ ଅଛି । ତୁମର ଆଧୁନିକ ନିର୍ମିମ ସଭ୍ୟତାହିଁ ଏ ଦୁର୍ଦଶାର ମୂଳ କାରଣ । ଗଲା ଯୁଦ୍ଧରେ ଦେନିକ ଶହେକୋଟି ୩୫୨ ବେଶି ଟଙ୍କା ଖରଚ ହୋଇଥିଲା । ଏତେଟଙ୍କା ଯଦି ମଣିଷ ମାରିବାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ନ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟ ଉପାଦନ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳଜନକ କାମରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ କଥଣ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ? ଆହା, ତୁମେ ଯୁବକ ମାନେ ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଯୋଗଦେଉଛୁ ଗୋଟାଏ ବିକୃତ ଗୋମାଞ୍ଚ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ, ଠିକ୍ ବାହାନ ହୋଇ ଜୀବନଯାକ ଗୋଟାଏ ବିକୃତ ମାଦକତା ଅନୁଭବ କରିବା ଭଣି । କହିଲ ତଳା ହରିବାବୁ, କ’ରେ ହସନ୍ତ ଉଚାରଣ କଲ ।”

“ସୁରବର୍ଣ୍ଣ ନ ଲାଗିଲେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ସ୍ଵର ବାହାରିବ କେମିତି ?” ହରିବାବୁ ହସି କହିଲେ ।

-ହେଲା, ହେଲା ! ଠିକ୍ ସେମିତି ପୁରୁଷ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ, ନାରୀ ସୁରବର୍ଣ୍ଣ । ଏ ଦୁଇଟିର ମିଳନର ଉଦେଶ୍ୟ ଖାଲି ମିଳନ ନୁହ, ତୁଣ୍ଡିଲ ? ଆଉ ଗୁହ୍ନିଏ ପିଲା ଜନ୍ମଦେବାବୁ ତ ମୁଁ କହୁନାହିଁ । ଦୁଇଟି ହେବା ପରେ ବନ୍ଦକର । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ ରଖ ।” ହରିବାବୁ ଓ ଅଜୟ ଅବଶ୍ୟାର ହସି ହସିଲେ । ଅଜୟ କହିଲା, “ବାପା ଏହି ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ସୁରବର୍ଣ୍ଣରୁ ସବୁ ଅର୍ଥନୀତି, ସମାଜନୀତି ପ୍ରମାଣ କରିଦେଲେ... ହେଁ... ହେଁ... ହେଁ...”

ହରିବାବୁ କହିଲେ, “ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଏତେ ସହଜ କଥାନ୍ତିରୁହଁ ଯେ...”

ଅଜୟ କହିଲା, “ମୋ ପକ୍ଷରେ ତ ନିଃସନ୍ଧାନ ହେବା ଉଚିତ ।”

ବିଜୟବାବୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନୀରବ ରହିଲେ । ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ନିଜର ଭାଇ ସହିତ କଲହ କରି ତାଙ୍କୁ ନିଜ ଘରୁ ପ୍ରାୟ ଢଢ଼ି ବାହାର କରିବା ପରେ ପରେ କବାଟ କିଳି ପୁଣି ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସହିତ ମନ୍ତ୍ରଣା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶେଷରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଲା ଶେଷ ଅସ୍ତ୍ର ନିଷେପ କରିବାକୁ ।

ଏହା ପରେ ବିଜୟବାବୁ ଓ ଆଦରିଣୀ ଆଉ ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଦ୍ଧାପନ କଲେ ନାହିଁ । ସପ୍ତାହକ ପରେ ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଦୁଇ ଜଣ ଅତିଥି ଆସିଲେ । ଜଣେ ଯୁବତୀ, ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ, ଶିକ୍ଷିତା । ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପୌଡ଼ା ବିଧବା । ଏହି ଯୁବତୀଟି ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ବିନୋଦବାବୁଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟାସନ୍ଧାନ ଆରତି । ଆରତି ସହିତ ଅଜୟର ବିବାହ ପାଇଁ ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଭାରି ଆଗ୍ରହ ଦୁଇଟି କାରଣ ଲାଗି-କନ୍ୟାଟି ସ୍ଵଲ୍ପକ୍ଷଣା, ତାଙ୍କ ମନଲାଞ୍ଛି, ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟରେ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ବନ୍ଧୁ ନିକଟରେ ସେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବନ୍ତି ।

ଏହାର ଦୁଇଦିନ ପରେ ଅଜୟର ଆକ୍ଷିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିବାର ଦେଖାଗଲା । ସେ କବିତା ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ଅଜୟ ସକାଳୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରକେ କବିତା ଲେଖି ବସିଲା । ଉଠିଲା ଥର୍ମସି ଯିବାର ମାତ୍ର ଅଛି କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ।

ଫେରିବାବେଳେ ଦେଖିଲା ଆରତି ତାହାର କବିତାଟି ପାଠ କରୁଛି ! ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଆପାଦମସ୍ତକ ତାହାର ଲଜ୍ଜାରେ ଅବଶ ହୋଇଗଲା । ଆରତି ମଧ୍ୟ ଖାତାରେ କଟାକଟିର ସମ୍ବ୍ରଦ୍ଧି ଯାହା ପାଇଲା ସେଥିରେ ଲଜ୍ଜାରେ ତାହାର ମୁଁ ଆରତିମ ହୋଇଗଲା । ଦୁଇଁ ମୁହଁର୍ବକ ପାଇଁ ଦୁଇଁଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ । ଆରତି ଅପୂର୍ବ ଜଙ୍ଗରେ ଚିକିତ୍ସା ହସି ନୀରବରେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା । ଅଜୟର ମୁଣ୍ଡଟି ଘୂରିଗଲା । ସେ ତଳେ ବସିପଡ଼ିଲା ।

ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଟଣାଟି ଆଦରିଣୀ ଦେବୀଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିବା ପରେ ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ଆଖି ଆଶାରେ ଉଚ୍ଛଳ ହୋଇଉଠିଲା । ଦୁଇଁ ଦୁଇଁଙ୍କୁ ଚାହିଁ ହସିଲେ । ଆଦରିଣୀ ଦେବୀଙ୍କ ରଣ୍ଡଦେଶ ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜାରେ ଆରତିମ ହୋଇଗଲା ।

ଏହାର ପନ୍ଥର ଦିନ ପରେ ଅଜୟର ବିନାଅନୁମତିରେ ଯେତେବେଳେ ହଠାତ ଦିନେ ଘର ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନିରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠିଲା ସେତେ ବେଳେ ଅଜୟର କ୍ଷୀଣ ଆପରି ପ୍ରତି

କେହି କର୍ଷପାତ କଲେନାହଁ ।

ବିଜୟବାବୁ ସ୍ପନ୍ଦିର ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରିଲେ । ପୁନ୍ଥି ଚାକିରି କାହିଁ ତାଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସାହାୟ୍ୟ କରିବା ଦିନ ତାଙ୍କର ଯାହାକିଛି ଦୁଃଖ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଏହି ଆନନ୍ଦ ସୁଅରେ ଭାସିଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ଏହି ଆନନ୍ଦ ତାଙ୍କର ବେଶୀଦିନ ରହିଲା ନାହଁ । ଦିନେ ବିଜୟବାବୁ ଅଜୟ ଘରେ ବାର୍ତ୍ତ କଣ୍ଠୋଳ ବହି ଦେଖି ପ୍ରମିତ ହେଲେ । ଆଦରିଣୀଦେବୀଙ୍କୁ କହିବାରେ ସେ କେବଳ ଉପରକୁ ଚାହିଁରହିଲେ । ସେଦିନ ସମସ୍ତ ରାତି ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ ପରେ ଆଦରିଣୀଦେବୀ ସକାଳୁ ବୋହୁକୁ ତାକି ସାଧାନ୍ତୁସାରେ ଶାସ୍ତ୍ରାଦିର ନଜିର ଦେଇ ବୁଝାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ପିଣ୍ଡ, ବଂଶଧର, ଆମା ଆଦି କଥା । ଆରତି ଶିକ୍ଷିତା । ସବୁ ଶୁଣିସାରି ସେ କହିଲା, “ମା, ଦରମା ଅନ୍ତରେ ତିନିଶହ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଣ୍ଡ କଥା ତାବି କିଛି ଲାଭନାହଁ ।”

ବୋହୁର ଉରର ଶୁଣି ଦୁର୍ଭାବନାରେ ଦୁହଁ ବସିରହିଲେ । ଯେଉଁଦିନ ଅଜୟ ଆରତିଙ୍କୁ ପରିବାର ନିଯନ୍ତ୍ରଣ କେନ୍ତ୍ରକୁ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ସନ୍ତାନଦାୟରୁ ମୁନ୍ତ କରି ଆଣିଲା ସେଇଦିନ ବିଜୟବାବୁ ନୀରବରେ ଶୟ୍ୟା ଗ୍ରହଣକଲେ । ଏହାପରେ ସେ ଆଉ ଉଠିନାହାନ୍ତି । ବିଜୟବାବୁଙ୍କ ମହୁୟର ଅଛ ଦିନ ପରେ ଆଦରିଣୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପଥ ଅନୁସରଣ କଲେ ।

“କପୋତ କପୋତୀ ପରି ଜୀବନ - ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ । ଏତକ ଟଙ୍କା ଯଥେଷ୍ଟ । ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ ଦୁନିଆରେ - ତୁହଁ ଆରତି ?” ଅଜୟ ମୁଗ୍ଧଦୃଷ୍ଟିରେ ଆରତି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ।

ଦଶବର୍ଷ ହେବ ବିବାହ ହେଲାଣି । ଆରତିର ବୟସ ବର୍ଷମାନ ତିରିଶ; କିନ୍ତୁ କିଏ କହିବ ଏତେ ବୟସ ! ପୁରୁଷର ବୟସ ତା ମନରେ, ନାଗାର ବୟସ ତା'ର ଦେହରେ । ଆରତି ସବୁବେଳେ ସଜବାଜ ହୋଇଥାଏ । ପିଲାଞ୍ଛିଲାର ଜଞ୍ଜାଳ ନାହଁ, କାମଧନ ନାହଁ । ଅଜୟ ମଧ୍ୟ ଆରତିଙ୍କୁ କାମ କରାଇ ଦିଏ ନାହଁ ସବୁବେଳେ ସଜାଇ ରଖେ ।

ଆରତି ଆବେଗଭରା କଷରେ କହିଲା, “ହଁ, ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ । ଜନ ଜନ୍ମ ଧରି ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ ।” ଆବେଗରେ ଆରତି ଅଜୟର କୋଳରେ ଜଳିପଢ଼ିଲା । ଅଜୟ ଦୃଢ଼ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ଆରତିଙ୍କୁ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଲା । ତା'ର ପ୍ରତି ଅଜ ସେ ଆରତିର ପ୍ରତି ଅଜ ସହିତ ମିଶାଇଦେବାକୁ ଚାହିଁଲା ଯେପରି ।

କିନ୍ତୁ ଦିନକର ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାରେ ସବୁ ଓଳଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ଆରତି ଦିନେ କିମ୍ବା ଧରି ବସିଲା ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଶାଢ଼ୀ ପାଇଁ । ଅଜୟ ପାଖରେ ଏତେ ଚଙ୍ଗା ନଥାଏ । ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ଆରତି ନବୁଝି କହିଲା, “କ’ଣ ହବ ଆମର ଚଙ୍ଗା ରଖି ? କିଏ ଅଛି ଆମର ?”

‘କିଏ ଅଛି ଆମର ?’ ଏହି କଥାଟା ଯେପରି ଅଜୟର କାନର ପର୍ଦାକୁ ଧକ୍କା ମାରି ମସ୍ତିଷ୍ଠ ଭିତରେ ବେଶ ମଜବୁତ ହୋଇ ବସିପଡ଼ିଲା । ଅଜୟ କେବଳ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା “କିଏ ଅଛି ଆମର ?”

ହୁର୍ଢାଗ୍ୟକୁ ସେଇଦିନ ତା’ର ସାନ ଉତ୍ତରୀ ମିନତି ତା’ର ପିଲାପିଚିକା ନେଇ ଭାଇ ଘରକୁ ଧାସିଥିଲା । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେ ବାପଘରକୁ ଆସିବି ।

ଆହା, କି ସୁଦର ପୁଅ ହୁଇଛି ! ଆରତି ମୁଗଧଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁରହିଲା । କିନ୍ତୁ ହଠାତ ତା’ର ମନରେ ଅଭ୍ୟୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା । ତା’ର ମନେହେଲା ନଶନ ଆସିବି ତାକୁ ଉପହାସ କରିବାକୁ । ଆସିବି ମୋତେ ଆଶ୍ଵକୁଡ଼ି ଦେଖି ମୋର ସମତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହିସାବରେ ତା’ର ଗୋଟିଏ ପୁଅକୁ ମୋତେ ଦେବାକୁ ।

“କେତେଦିନ ରହିବ ତୁମେ ?” ଆରତି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ପଚାରିଲା ।

ମିନତି ଆଶ୍ୟକ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁରହି କହିଲା, “ମାସେ ରହିବି ବୋଲି ଆସିବି ତ । ରହିପାରିବିନି ଏତେ ଦିନ ବୋଧହୁଏ । ବଡ଼ ପୁଅର ପରୀକ୍ଷା, ବଡ଼ ଝୁଅର ବରଣୋଜା ।”

ଆରତି ବାଧା ଦେଉ କହିଲା, “ଏଠିତ ଦେଖୁଛ ଯାନ ନାହିଁ, ତା’ ଛଢା ପିଲାକୁଆ ମୋତେ ଭଲଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁତ୍ତ, ପୁଅ, କେଁ କଟର ଏସବୁ ମୁଁ ପାରିବି ନାହିଁ । ଏଇ ଜଞ୍ଜାଳ ପାଇଁ ତ-”

ମିନତି ନାକଟେକି କହିଲା, “ହଁ ଲୋ ମା ! ସେ କଥା ମୋର ମନେ ନଥିଲା । ଗୋଜ ସକାକୁ ଉଠି ଆଶ୍ଵକୁଡ଼ି ମୁହଁ କିଏ ଦେଖିବ ଲୋ ମା ! ମୁଁ ଯାଉଛି-”

ମିନତି ଯେମିତି ଆସିଥିଲା ସେମିତି ଚାଲିଗଲା । ଅଜୟ କେବଳ ନିର୍ବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲା । ଏଇମାନେହି ତା’ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ । ଆଜି ଯଦି ମୋର ନିଜର କେହି ଥାଆନ୍ତେ, ଘର ଆଜି ପୂରି ଉଠିଥାଆନ୍ତା ମୋ ପିଲାକ ପାଟିଦୁଷ୍ଟରେ, ଆନନ୍ଦର କାକନିରେ । ଆଜି ଏ ଘର ଶୁଶାନଭାନି ନୀରବ, ଭୟାବହ ।

“ତୁମେ ନାରୀ ନୁହଁ, ବେଶ୍ୟା, ରାକ୍ଷସୀ”-ଅଜୟ ଗର୍ଜିଉଠିଲା ।

“ତୁମେ ହିଁ ମୋର ଏ ସର୍ବନାଶ କରିଛ । ଯେତେ ବାଜେ କଥା କହି ତୁମେ
ହିଁ ମୋତେ ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦେଇଛ । ତୁମେ ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତ, ସୁଖ-ପାଗଳ । ମୁଁ କେବଳ କାମୁକର
ଖେଳନା ହୋଇଛି । ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ଆଉ ହୋଇପାରିବିନି” - ଆରତି ଗର୍ଜ ଉଠିଲା ।

ସେବିନ କଥା କଥାକେ ତୁମ୍ଭକ କଲାହ ହେଲା । ପରଦିନ ସକାଳେ ଅଜୟ
ଦୌଡ଼ିଲା ତାତ୍ତର ପାଖକୁ ସନ୍ତାନୋଘ୍ନଦନ ଶତି ଫେରାଇ ହେବ କି ନାହିଁ ଜାଣିବାକୁ ।
ତାତ୍ତର ପାଖରୁ ହତାଶ ହୋଇ ଫେରି ସେଇଦିନ ମାସକ ପାଇଁ ଛୁଟି ନେଇ ଅଜୟ
ଆରତିକୁ ତା’ର ବାପଘରେ ଛାଡ଼ିଆସି ବାହାରିଲା ତୀର୍ଥ ତ୍ରମଣରେ । କାଶୀ, ମଥୁରା,
ଦିଲ୍ଲୀ, ଆସ୍ତା ହୋଇ ଅଜୟ ଫେରିଲା ତିନିମାସ ପରେ ।

ଆରତି ତା’ର ବାପଘରୁ ଫେରିନାହିଁ । ଅଜୟ ଶୁଣିଲା ତା’ର ମୁଣ୍ଡ ଚିକିଏ
ଖରାପ ହୋଇଛି । ଅଜୟ ଆରତି ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖେ ଆରତି ପୂଜାରେ ବସିଛି ।
ବାଲିଗରଡା, ପଥର, ଚିତ୍ର, ମୂର୍ରିଆଦି କରି ଘରେ ଘରେ ଠାକୁର । ନିଜ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ସେ
ଯେପରି ଚିହ୍ନ ପାରିଲାନାହିଁ । ଚିକିଏ ବିରକ୍ତ ଭାବରେ ତାହିଁ ସବୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଗାଧୋଇ,
ପୋହାପୋଛି କରି, ଖାଇବାକୁ ଦେଇ, ଶୁଆଇ ଆରତି ଯେତେବେଳେ ପୂଜାଘରୁ ଉଠିଲା,
ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରତି କିଛି ମୁହଁରେ ଦେଇ ନାହିଁ । ଠାକୁର
କାମ ସାରୁ ସାରୁ ଦିନରେ ସନ୍ଧ୍ୟ ଓ ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ଶୋଟାଏ । ଏହାହଢ଼ା ଆରତିର
ଅନ୍ୟ କାମ ନାହିଁ । ତା’ର ସବୁ ସଞ୍ଚିତ ଅର୍ଥ ସେ ଏଇଥୁରେ ବ୍ୟୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଅଜୟ ମଧ୍ୟ ଦିନ କେତୁଟା ଭିତରେ ବୁଢ଼ା ହୋଇଯାଇଛି । ତା’ର ବର୍ଷମାନ
ଏକମାତ୍ର କ୍ଷୁଧା ଅର୍ଥ । ଫେରକୁ ନଖାଇ ସେ ଅର୍ଥ ସଞ୍ଚିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।
ବ୍ୟବହାରବିହୀନ, ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟବିହୀନ ନିର୍ମମ ଅର୍ଥ ସଞ୍ଚିତ ।

ମିମିର ସାହିତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା

ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଭାରି କଷ୍ଟ । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ, କନ୍ୟା ମିମି ହୋଇଛି ଭାରି ବୋକା । ପଡ଼ାରେ ତାର ମନ ନାହିଁ, ବହି ଧରି ବସିଲେ ତୁଳାଏ । କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ଅଧୟକ୍ଷାଏ ଧରି ବକର ବକର ହୋଇ ଜୀବନବାବୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ବୁଝାଇବାକୁ- “ଏ ହୃଦୟ ମୋର ତାଳି ଦେଲି ଆଜି ତୁମରି ପାଦେ ହେ ନାଥ ।” ମିମି ପାଚିଗାନ୍ତ ମେଲାକରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ ସବୁ ଯେମିତି ଗିଳିଯାଉଛି, ସବୁ ଯେମିତି ବୁଝିପକାଉଛି ଏମିତି ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ତାର କୁଞ୍ଚକୁଆଥା ବାଲଗୁଡ଼ିକ ପବନରେ ଉଡ଼ି ଆସି ଆଖି ଉପରେ ପଡ଼ିବାରୁ ମିମି ବିରତ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ପୁଣି ସେମିତି ଚାହିଁ ରହୁଛି, ସତେ ଯେପରି ବାଲଗୁଡ଼ିକ ତାର ବୁଝିବାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଜନ୍ମାଇବାରୁ ସେ ଭାରି ବିରତ । ମିମିର ଭାବ ଦେଖି ଜୀବନବାବୁ ଅଧୁକ ଉସ୍ତାହରେ ବୁଝାଇ ତାଳିଛନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପରେ ମିମିର ବିଷାରିତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ କ୍ରମେ ଛୋଟ ହୋଇଆସିଲା । ପ୍ରାଣପଣେ ସେ ଉପର ପଚାନ୍ତ ଚେକି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଛି । ଘଷାଏ ଧରି ଉତ୍ତ ପଢ଼ିବିକୁ ବୁଝାଇବା ପରେ ଜୀବନବାବୁ ମନରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭକଲେ ଯେ ମିମିକୁ ତାହାର ସରଳାର୍ଥ ଓ ଭାବାର୍ଥ ହୃଦୟଜମା କରାଇ ପାରିଛନ୍ତି । ସନ୍ତୋଷର ସହ ହସି ହସି ସେ ଏଥର ପଚାରିଲେ- ବୁଝିଲୁ ମା ?

ମିମି ପୁଣି ଥରେ ମୁଣ୍ଡବାଳ ଚେକିଦେଇ ବା ଆତ୍ମ ତାହାଣକୁ ମୁଣ୍ଡକୁ ଯଥା ସମ୍ବ ନୁଆଁଇ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ ଜଣାଇଲା, ସେ ସବୁ ସମ୍ମୁଖ ରୂପେ ହୃଦୟଜମା କରିପାରିଛି; କିନ୍ତୁ ଆଖିରେ ତାର ଭୟ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ତୁଳ-ଆସିବା ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ଭୟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । ଜୀବନବାବୁ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, “ବୁଝିଛୁ ତ ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଚାହିଁ ରହିଛୁ କିଆଁ ? ବୁଝା କ’ଣ ବୁଝିଲୁ, ବୁଝା !”

ମିମି ଦୁଇ ତାରିତୋକ ଛେପ ଗିଳି ଆରମ୍ଭକଲା, ନାଥ ବୋଇଲେ ସ୍ମାମୀ କି ଭଗବାନ ଯେ ଆମକୁ ସୁରୁଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ସିଏ ଭାରି ଭଲ ଲୋକ, କାହାରିକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ, କାହାରି ଉପରେ ଭାଗନ୍ତି ନାହିଁ, ଭା-ଆ-ରି ଭଲ ଲୋକ ଜଣେ ।”

“ଛେନାଟା ବୁଝିବୁ, ବଦମାସ କାହାଁକା । ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ବକର ବକର ହେଲି । ଶେଷରେ କହିଲୁ ଭଗବାନ ଜଣେ ଲୋକ ! ସୃଷ୍ଟି ପାଚିରେ ପଶୁନାହିଁ, କହୁଚି “ସୁରୁଷି” । ଆହୁରି ପିଲା ହୋଇ ଯା ମ ! ଆଠ ବର୍ଷର ଖୁଅ ହେଲାଣି, ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ଷେ ଫେଲ ହେଲାଣି... ଲାଜ ନାହିଁ ଟିକେ...”

ମିମି ଭୟରେ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚୁଯାଇ କହିଲା, “ନା, ନା, ଭଗବାନ ଜଣେ...ଭଗବାନ ଜଣେ...”

“କଥଣ ଭଗବାନ ଜଣେ ?” ଜୀବନବାବୁ ସରଜନେ ପଚାରିଲେ ।

ଦୋହରାଇ ତେହେରାଇ ମିମି ମନେ ମନେ ନିଜେ ନିଜକୁ ପଚାରିଲା, ଭଗବାନ କଥଣ ? ବାପା କଥଣ କହିଲେ ଚି ? ଭଗବାନ କଥଣ ? ଏହି ସମୟରେ ମିମିର ଗେଲବସର ଖୁଅ ଶକ୍ତି ଦଉଡ଼ି ଆସି ମିମିର କୋଳକୁ ଚଢ଼ିଯାଇ କହିଲା -ମ୍ୟାଉଁ, ମ୍ୟାଉଁ ।

ମିମିର ପାଚିରେ ପଶିଗଲା, ଭଗବାନ ଜଣେ ମ୍ୟାଉଁ ।

ଜୀବନବାବୁଙ୍କର ଭୟକର କ୍ରୋଧ ଜାତ ହେଲା । ସେ ଶକ୍ତି ବେଳକୁ ଧରି ଛାଟିଦେଇ, ରୋଷେଇଶାନ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ପାଚିକରି କହିଲେ , “ପଚାଶଥର କହିଲିଣି ଯେ ଘରେ ବିରାହି ଫିରାହି ରଖନା, ପଢାରେ ଗୋକମାଳ ହେବ... ଦିନରାତି ସେହି ବିରାହି ସାଜରେ ଖେଳ ! ଉଦ୍‌ଦୂଲବୁ ଆସି ଘରେ ପାଦ ଦେବା ମାତ୍ରକେ ବହିପତ୍ର ଫୋପାହିଦେଇ ଆଗେ ଖୋଜାହେବ ଶକ୍ତି କାହିଁ ! ହ୍ୟାପ, ମାତ୍ରଗୁଣେ ଦୁହିତା ହୋଇଚି ! ମନୁନାହିଁ, ଦେଖିଲୁ ଶଶଧର ବାବୁଙ୍କ ଖୁଅକୁ କେମତି ପାଚିକରି ପଢ଼ୁଚି । ଦେଖିଲୁ ଲିଙ୍ଗରାଜବାବୁଙ୍କ ଖୁଅକୁ କେମିତି କୁସରେ ପ୍ରଥମ ହେଉଚି । ମୋରି କପାଳକୁ ତୁ ଆସିଲୁ । ଏ ବଂଶରେ କେହି ଗୋଟାଏ ହେବେନାହିଁ, କେହି ଗୋଟାଏ ନାଁ ରଖିବେ ନାହିଁ କପାଳ, କପାଳ ! ହ୍ୟାପ, ଆର ପରୀକ୍ଷାରେ ଖାତା ସବୁ ଚିରି ଉଜ୍ଜା କରି ଭୟେର ଦେଇ ଚାଲିଆସିଲା । ମନ୍ତ୍ର ନାହିଁ ଯା ହୁ...”

ଗତ କୁସ ଉଠା ପରୀକ୍ଷାରେ ପରୀକ୍ଷାଦେବାକୁ ମିମି ସ୍ଵଲରେ ବସିଛି ଏହି ସମୟରେ ଘୋର ବର୍ଷାହେଲା । ପାଣି ଉଦ୍‌ଦୂଲର ବାରଣ୍ଣା ପଶି ଘରର ଦୁଆର ମୁଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଆସିଲା । ମିମିର ମନ ଆଉ ଠିକ ରହିଲା ନାହିଁ । ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଛି ସେ ଏକଦମ ଭୁଲିଗଲା । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପରୀକ୍ଷା ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ପରୀକ୍ଷା ଖାତା ପତର ପତର କରି ଚିରି ଉଜ୍ଜା କରି ଉସାଇ ଦେଲା । ଉଜ୍ଜାଗୁଡ଼ିକ ଥରି ଥରି ଭାସିଗଲେ । ମିମି ମହା ଦୃଷ୍ଟିର ସହିତ ଉଜ୍ଜାଗୁଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ବର୍ଷାରେ ଜିଜି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ଘରକୁ ଆସି ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ବାପାଙ୍କ କଥା । ବାପାଙ୍କ ଭୟରେ ତାର

ଜର ଆସିଲା । ସେ ଜର ଛାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଅନେକ ଦିନ । ମିମି ସେ ଥର ଫେଲ ହେଲା ସତ; କିନ୍ତୁ ତାର ଜର ଯୋଗୁଁ ସେଥର ସେ ତ୍ରାହି ପାଇଗଲା । ପରେ ଜୀବନବାବୁ ସବୁ ଜାଣିପାରି ଭାରି ରାଗିଯାଇ ବାଡ଼େଇଥିଲେ । ଆଜି ସେ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ତାଙ୍କର ରାଗ ଦ୍ଵିଗୁଣିତ ହେଲା । ଠାଏ କରି ଗୋଟାଏ ଚଚକଣି ଲଗାଇ ଦେଇ ସେ କହିଲେ, “ତୁ ନ ବୁଝାଇଲେ ତୋତେ ଛାଡ଼ୁନାହିଁ ମୁଁ । ଯେତେ ରାତି ହେଉ । ଆଜି ତୋର ଦିନେ କି ମୋର ଦିନେ । ଖାଇବା ଆଜି ବନ୍ଦ । ବୁଝା, ବୁଝା, ବୁଝାମ, କାନ୍ଦଣା ଥାଉ ।”

ରୋଷେଇଶାକୁ ପାଟି ଶୁଭିଲା, “ତୁମେ ଝୁଆକୁ ପାଠ ପଡ଼ାଇବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ାଇ ବସିଲ ମାଡ଼ ଛଢା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଆମେ କଥଣ ଝୁଆକୁ ଖାଇବାକୁ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଦେଉଛୁଯେ ତା ଠୁଁ ଏତେ ଆଶା କରିବା ? ପଡ଼େଇ ତ ଜାଣ ନାହିଁ...”

ଜୀବନବାବୁ ଉଦ୍ଦର୍ଶିପୁ ହୋଇ କହିଲେ, “କଥଣ ହେଲା, ମୁଁ ପଡ଼େଇ ଜାଣେ ନାହିଁ ? ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ଚକି ନିଷ୍ଠ ବୁଝାଇଲି । ସବୁ ବୁଝିଯିବା ଭଲି ମୁଣ୍ଡ ଚୁଜାରିଲା । ମୁଁ ଜାଣିଲାହିଁ ନା ମାତ୍ରଗୁଣେ ଦୁଃଖିତା ହୋଇଚି ମ ! ଶୋଃ, ଗେହୁ କରି କରି ଝୁଆଟାର ମୁଣ୍ଡ ଖାଇସାରିଲଣି ତୁମେ ।

ରୋଷେଇଶାକରୁ ପୁଣି ଦୃଢ଼ କଷରେ ତାକରା ଆସିଲା, “ହେ, ଆଜି ଥାଉ ସେବିକି । ଆ ମିମି, ଖାଇବୁ ଆ” ।

ସରନାର୍ଥ ବୁଝାଇବାରେ ଭଗବାନ ଆସି ସବୁ ପ୍ରଥମରୁ ଅତୁଆ ପୁରାଇଦେବାରୁ ମିମି ଲୁହପୋଛି ଭଗବାନକୁ ଗାନ୍ଧିଦେଇ ମନେ ମନେ କହିଲା, ଭଲ ଲୋକ ନା ପୋଡ଼ାମୁହଁଟା, ମୋତେ ବାପାକୁ ଏତେ ମାଡ଼ ଖୋଇଲାଣି । ଏତେ ଅତୁଆକୁ ନଯାଇ ଭଗବାନ କଥାଟାକୁ ବାଦଦେଇ ସେ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ପୋଡ଼ାମୁହଁ ଗାନ୍ଧିଦେବା ପରେ ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ପୁରା ମନ୍ଦିରରେ ଭଗନାଥଙ୍କ କଥା । ଭଗନାଥଙ୍କ ଦେଖି ସେ ଆରକୁ କାନେ କାନେ ପଚାରିଥିଲା, “ଆଜି ମ, ଭଗନାଥଙ୍କ ମୁହଁ କଥଣ ପୋଡ଼ା ?” ନାହିଁ ଣୀର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଆର ଆଖିରେ ଲୁହ ଝରିପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ନାହୁଣାକୁ ତୁମନ ପରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କହିଥିଲେ, “ହଁ ସେ ପୋଡ଼ାମୁହଁ ଭଗବାନ । “ସେ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମିମି ଯେପରି ଅନ୍ତକାର ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକ ପାଇଲା । ଆଖି ତାର ଉଚ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଭଗନାଥ ଯେପରି ତାର ଆଖି ଆଗରେ ଉଭାହେଲେ । ସେ ଭଲକରି ଥରେ ସେ ତେହେରା ଦେଖି ନେଇ କହିଲା, “ଭଗବାନ ହେଉଚନ୍ତି ଭଗନାଥ”; କିନ୍ତୁ ଆଜି କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମିମିର ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଛଳ ଛଳ

ହୋଇଗଲା । ସେ ସବୁ ତୁଳି ଯାଇ କହିଲା, “ବାପା ମ, ବାପା, ଆଜି ମୋତେ ଲେଖିଛି ଗାଁରେ ରହି ତା’ର ମୋ କଥା ମନେପଡ଼ି ମନ ଭାରି ଖରାପ ହେଉଛି । ତାକୁ ନେଇ ଆସ ମ ବାପା !”

“ରଖ ତୋ ଆଜି । ହୁଁ, ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥ । ତା ପରେ କଥଣ ହେଲା ?”

ଆଜି-ବିରହ-ବିଧୂର ମନକୁ ପୁଣି ସରଳାଠିକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ମିମିର କିଛି ସମୟ ଚାଲିଗଲା । ଉଦ୍‌ଗତ ଅଶ୍ଵ ରୋଧ କରି ମିମି କହିଲା, “କବି ଏଠାରେ କହୁଚନ୍ତି, କହୁଚନ୍ତି... କହୁଚନ୍ତି ଯେ... ଆଜି ମ, ଆଜି ଲୋ...!” ମିମି ଆଉ ଏଥର ସମାଳି ନପାରି ଭୋଲି କରି କାହିଁ ପିଠିଲା ।

ଜୀବନବାବୁ ଦୁମ ଦୁମ କରି ତା ପିଠିରେ ଦି’ଟା ନଦିଦେଇ କହିଲେ, “ଧେଦ, ମୋ କପାଳରେ - ଦେଖ ଯାକୁ ! ଏତେ ବୁଝାଇଲି ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି, ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଭୁଲିଗଲୁ ? ଜୟନ୍ତୀ ମାଣ୍ଡେ କାଳିକହୁଥୁଲେ ଯେ ମିମି କ୍ଲ୍ୟୁସରେ ମୋତେ ମନ ଦେଉନାହିଁ । ଯେତେ ଅଭୂତ ଉତ୍ତର ଦେଉଛି । ହଇ ଲୋ ହେଏ, ବିପରୀତ ଶବମାନେ କଥଣ ? ବିପରୀତ ଶବ ମାନେ କଥଣ ବା ? କହୁଚି ନା ସକେଇ ହେଉଛି ବେହିଯା । ଲାଜ ନାହିଁ, କାନ୍ଦୁଚି ପୁଣି ! ଛିଃ, ଛିଃ, ମୋ ଖୁଅ ହେଇ ତୁ ଏଇଯା କହିଲୁ ! ଏତେ ବୁଝାଇଲି ସେ ଦିନ, ତୁ କହିଲୁ ‘ସୁଖ’ର ବିପରୀତ ଶବ ‘ଖୁସି’ ! କାନ୍ଦଣା ରଖି କହ ମୁଁ କଥଣ ବୁଝାଇଲି । କବି କହୁଚନ୍ତି ଯେ...ହୁଁ...”

ମିମି ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ପୁଣି କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, “କବି କହୁଚନ୍ତି ଯେ...”

ଏହିକି କହିବା ପରେ ସେ ମନେ ମନେ ପୁଣି ନିଜେ ନିଜକୁ ପଚାରିଲା-କବି କିଏ ମ ? ସେ କାହିଁକି କଥଣ କହିବାକୁ ଗଲାଟି ? ସବୁ ତାର ପୁଣି ଗୋଲମାଳ ହୋଇଗଲା । ଆର ପାଖ ଘରେ ଶକ୍ତି ମ୍ୟାଉଁ ମ୍ୟାଉଁ କରି ଉଛୁନ୍ଦ ଭାବରେ ତାକିଲାଣି । ଲୟାଡ଼େ କବି କିଏ ଆଉ ସେ କଥଣ କହିଲେ ଓ କାହିଁକି କହିବାକୁ ଗଲେ ମିମିର ମନେପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ମିମି ଶକ୍ତିକୁ ତାନେ ଗାଲିଦେବାକୁ ଲାଗିଲା, ପୋଡ଼ାମୁହଁଁ, ପଡ଼ା ସବୁ, ଦଉଚି ତତେ ଟାଙ୍କେ ଛେଟି । ପଡ଼ା କଥଣ ସରିବ ଆଜି ସତେ ? ହେ ମହାପୁରୁ , ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ଏ କବି ପୋଡ଼ାମୁହଁଁ କଥଣ କହିବି ମନେ ପକେଇଦିଅ ।

ଏହି ସମୟରେ ବାହାରେ କିଏ ତାକିଲା-ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ? ଜୀବନବାବୁ ଚିତ୍ତି ଉଠି ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ନାହିଁ ବାବୁ ନାହାନ୍ତି” । ବାହାରୁ ଉତ୍ତର ଆସିଲା, “ବଡ଼ବାବୁ ତାକୁଚନ୍ତି, ଶୀଘ୍ର ଆସନ୍ତୁ କଚେରି - କଥଣ ଜବୁରୀ କାମ ଅଛି ।”

ଜୀବନବାବୁ ବିରତ ହୋଇ କମିଜ ପିଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡ କହିଲେ, “ମୁଁ ଯାଉଛି, ଅଧିକା ଭିତରେ ଫେରିବି । ମୁଁ ଯାହା ବୁଝାଇଥିଲି ତାହା ଲେଖିଥିବୁ, ଆଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦାହରଣମାଳାର ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର ଅଙ୍କଟି କଷି ରଖିଥିବୁ । ଯଦି ନ ହେଇଛି ଏତିକି ତ ଦେଖିବୁ ମୁଁ ତୋର କି ଅବସ୍ଥା କରିବି ।”

ଜୀବନବାବୁ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । କରେରିରେ ବଡ଼ି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଜରୁରୀ କାମ କରୁ କରୁ ତାଙ୍କର ଘଣ୍ଟାଏ ଲାଗିଗଲା । ଘରର ଦାଣ ବୁଆର ମୁହଁ ପାଖରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଦରୁ ଚୋଡ଼ା କାଢ଼ି, ହାତରେ ଧରି, ଝରକାବାଟେ ଉଙ୍କି ମାରି ଦେଖିଲେ ମିମି ଶୋଇଛି ନା ପାଠ ପଡ଼ୁଛି । ଝରକା ବାଟେ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରୁ ସେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ଓ ସାନ ଭାଇ ଦୁହଁ ଖାତା ଉପରେ ଲାଗଁ ପଡ଼ି କଥଣ ଲେଖି ଚାଲିଚନ୍ତି । ଅନେକ ଲେଖିଯାରିଲେଣି । ଅନେକ କାଗଜ ଚିରା ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ମିମି ବୁଝଗୋଡ଼ ଲମ୍ବେ ଦେଇ ଶଙ୍କିକୁ କୋଳରେ ବସାଇ ତାକୁ ଆପୁଡ଼ାଇ ଆପୁଡ଼ାଇ ଗୀତ ଗାଉଛି, ‘ଧୋରେ ବାୟା ଧୋ, ଯେଉଁ କିଆରିରେ ଗହଳ ମାଣ୍ଡିଆ ସେଇ କିଆରିରେ ଶୋ ।’

ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଜୀବନବାବୁ ପଚାରିଲେ - ମିମି ତୋର ଏଇ ପଡ଼ା ହଉଛି ?

ମିମି ଚମକିପଡ଼ି ବାପାକୁ ଚାହିଁ ଶଙ୍କିକୁ ଛାଟିଦେଲା । ଭୟରେ ମୁହଁ ତାର ଏତେ ଚିକିଏ ହୋଇଗଲା, କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲା ।

“ଇଯେ କଥଣ ହେଉଛି ଭାଇ ?” ଜୀବନବାବୁ ଆର୍ଘ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

“ଅଙ୍କକସ୍ତୁତ ଆମେ । ଛି, ଛି, ଏଇ ଚିକେ ପିଲାକୁ ଏମିତିକା ଅଙ୍କ ? ‘ସରଳ ଗଣିତ’ ଇନ୍ଦ୍ରା ନା ? ଲେଖକ ନିଜର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଦେଖେଇଛି ନା ପିଲାର ବୁଦ୍ଧି କେତେ ବିବେଚନା କରିଛି ଚିକିଏ ? ଦେଇତ ଗଲୁ ଅଙ୍କ, କଲୁ ତୁ ନିଜେ ଏକୁ ?”

ଜୀବନବାବୁ ଅଙ୍କ ଖଣ୍ଡକ ପଡ଼ିଲେ... ମୁଁ ମୋ ଘରୁ ଡେଲାଇର ଗୋଟିଏ ସଭାକୁ ପାଦରେ ଚାଲିଯିବି । ସଭାରେ ଠିକ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗତା ବେଳେ ପହଞ୍ଚିବାର କଥା । ମୁଁ ଯଦି ଘଣ୍ଟାକୁ ୩ ମାଇଲ ବେଗରେ ଯାଏ ତେବେ ଠିକ୍ ସମୟର ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚିବି । ଯଦି ଘଣ୍ଟାକୁ ୨ ମାଇଲ ବେଗରେ ଯାଏ ତେବେ ଠିକ୍ ସମୟର ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ପହଞ୍ଚିବି । ତେବେ ମୋ ଘରୁ ସଭାଯାନ କେତେ ଦୂର ? ଅଙ୍କଟି ପଡ଼ି ଜୀବନବାବୁ ବକେଇ ତେବେଇ ଦୂର ତିନି ଥର ଅଙ୍କଟିକୁ ଚାହେଲେ । କେମିତି ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ କରିବେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ଭାଇ କହିଲେ, “ଆରେ ଅକଟ କଷିବା ଦୂରେ ଥାଉ, ମିମି ଆଗେ ପଚାରି ବସିଲା ସଭା କଥଣ ? ସେଠାକୁ ନ ଗଲେ କଥଣ ଚଳନ୍ତା ନାହିଁ ? ବୁଝା, ସଭା କଥଣ ବୁଝା । କୌଣସି ମତେ ସଭା କଥଣ ବୁଝାଇଲୁ ଆମେ । ମିମି ପୁଣି ପଚାରିଲା, ହଉ ହେଲା, ଚିକିଏ ଆଗରୁ ବା ପରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଦୋଷ କ ଅଣ ଯେ ଏଣୁ ଭାଲେଣି କାହିଁକି ? ଏ ସବୁ ଗୋଲମାଳିଆ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଉଁ ଦେଉଁ ତ ଗଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷାଏ । ତାପରେ ଅଜ ଧରି ତ ଆମେ ଦୁହେଁ ବସିବୁ । ମିମିର ଦେବ ଖଣ୍ଡ ଖାତା ଶେଷ ହେଲାଣି, ମୋର ଖଣ୍ଡ ଶେଷ ହେବାକୁ ବସିଛି ।

ସମସ୍ତେ ହସିଲେ । ଜୀବନ ବାବୁ କହିଲେ, “ହଉ ଥାଉ, ଅଜ ଥାଉ । ମିମି, ଏ ମିମି, ସାହିତ୍ୟ ହେଇଛି ?”

“ନା, ମୁଁ ଅଜ କରୁଥିଲି । ବଡ଼ବାପା ଓ ସାନବାପା ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲେ । ମୁଁ କହିଲି- ପଡ଼ା ନ ସାରି ଯିବିନାହିଁ, ପଡ଼ା ନ କଲେ ଉଗବାନ୍ ବାଗିବେ । ସେଇତୁ ସେମାନେ ଅଜ ଦେଖି କଷିବାକୁ ବସିଲେ, ମୁଁ...”

“ତୁ ଶକିକୁ ଶୋଇଦେବାକୁ ବସିଲୁ ! ନାହିଁ, ତୋ ଦେଇ ହବନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଆଜି ନ କୁହାଇ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । କହ, ‘ଏ ହୃଦୟ ମୋର ଭାଙ୍ଗି ଦେଲି ଆଜି ତୁମରି ପାବେ ହେ ନାଥ’ ଏହାର ସରଳାର୍ଥ କହ ।”

ମିମି ଏଥର ସାହସ ଭରି କହିଲା, “ନାଥ ବୋଇଲେ ଜଗନ୍ନାଥ, ଯାହାକର ମୁହଁଟି କାଲିଆ, ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି, ନେପଡ଼ା ମୁହଁ...”

ଜୀବନ ବାବୁ କରମଟ କରି ଚାହିଁଲେ ମିମିକୁ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ଭାଇ ଥିବାରୁ ସେ ତାଙ୍କ ଭୟରେ ମିମିକୁ କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ବାପାକର ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି ଦେଖି ମିମିର ମୁହଁଟି ଶୁଣିଗଲା । ସବୁ ଉସ୍ତାହ ତାର ମରିଗଲା ।

ବଡ଼ଭାଇ ବୁଝିପାରି କହିଲେ, “ହଁ ଲୋ ମା, ତୁ ଠିକ କହିବୁ । ବାହି, ବେଶ ସୁନ୍ଦର ବୁଝିବି । ହଁ, ତା ପରେ-”

“ତା ପରେ, ସେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଚାହିଁ କବି ବୋଲି ଜଣେ ଲୋକ କହିଲେ, କହିଲେ...”

ହଁ, ହଁ, କହିଲେ... ବଡ଼ଭାଇ ଉସ୍ତାହ ଦେଇ ପଚାରିଲେ । ମିମି ସାହସ ପାଇ ତାର ବଡ଼ବାପାର କାନେ କାନେକହିଲା, “ଜଗନ୍ନାଥକର ପାଦ ନାହିଁ ମୁଁ ଦେଖିବି । ଆଉ ହୃଦୟକୁ କବି ଭାଙ୍ଗିଦେଲା । ତା ବାପା ଗାଲିଦେଲେ । ଆଛା ବଡ଼ବାପା, ହୃଦୟ

ଡାଳିଲା କେମିତି ?”

ବଡ଼ଭାଇ ମିମିକୁ କୋଳକୁ ଆଉଭାଇ ନେଇ କହିଲେ, “ମା, ତୋ ପଡ଼ା ସେତିକି ଆଉ ଆଜି । ତୁ ଯାହା ପଚାରିଲୁ ତୋତେ ସେ କଥା କେହି ବୁଝାଇ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ହୃଦୟକୁ କେମିତି ଡାଳନ୍ତି ସେ କଥା ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିପାରି ନାହିଁ, ତୋତେ କଅଣ ବୁଝାଇବି ! ଆଉ ସେ କବିତା ବୁଝିବି ବୋଲି ବି ମୁଁ ଭାବୁନାହିଁ ।”

ନାରୀ ଓ କବି

ଶଙ୍ଖ ହୁଲହୁଳିରେ ଗୁହ ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଘୋର ବର୍ଷା; କିନ୍ତୁ ମନ୍ଦ ମଳୟ ବୋହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପିକକୁଳ କୁହୁ ରବ କରି ଉଠିଲେ । ଆକାଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଭାତ ହେଲେ । ଏପରି ରତ୍ନ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହଠାତ୍ କାହିଁକି ଘଟିଲା ! ଓହୋ, ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟମ ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀମାନ୍ ମୁରଳୀମୋହନଙ୍କ ସହିତ ଅଠାଠିକ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ଜୀବନ ବଲୁଭ ଦାସଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା କନ୍ୟା ଆୟୁଷ୍ମାତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଶୀଳା ଦେବୀଙ୍କ ଶୁଭପରିଶୟ ଘୋଷିତ ହୋଇଛି । କାଳେ ଏ କଥା କେହି ବିଶ୍ୱାସ ନ କରନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରମାଣ ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିବେଚିତ ହୋଇ କହୁଣି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ନାରୀର ହାତ ସହିତ ତହୁପ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷର ହାତ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ଅବସ୍ଥାରେ ଅପାର୍ଥିବ ପୁଷ୍ପମାଳାରେ ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇଥିବାର ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ପତ୍ରଦ୍ୱାରା ନିମନ୍ତଣ ତୁଟି ମାର୍ଜନା କରି ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଏବଂ ପତ୍ରଦ୍ୱାରା ନିମନ୍ତିତ ହୋଇ ନଥିବାର ତୁଟି ମାର୍ଜନା କରି ବନ୍ଧୁ ଅବାନ୍ଧବ ଚନ୍ଦ୍ରଧରବାବୁଙ୍କର ମହନ୍ତିଆ ବଜାରକୁ ବାସଭବନରେ ଉପାସିତ । ମୁରଳୀଙ୍କ ଭାଉଙ୍କ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରତ୍ନ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଗୋଲାପି କାଗଜରେ ନାଲି ଅକ୍ଷରରେ ଛପାଇ ପ୍ରଚାର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇଛନ୍ତି, ହେ ଦୟାମୟ ବିତ୍ତୁ, ଏ ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ଆଜି ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ମିଳନ ଘଟିଲା ସେ ଦୁଇଟିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଯୋଡ଼ିଦିଅ ଯେ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ଧରି...ଜତ୍ୟାଦି ଜତ୍ୟାଦି ।

ସାଇମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆସୁ ଆସୁ ଅନେକ ରାତି ହୋଇଗଲା । ମୁରଳୀ ଜାଣିଶୁଣି ମଧ୍ୟ ତେରିକରି ଫେରିଲେ । କାରଣ ସେ କହନା କରୁଥୁଲେ, ସୁଶୀଳା ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ଅଭିମାନରେ ଖରେ ଗୋଟିଏ କଣରେ ବସିଥିବ, ବୁଦ୍ଧି ବଭିମାନରେ ତାର ପାତଳା ୩୦ ଦୁଇଟି ଅଭିଭୂତଥିବ, ସୁନ୍ଦର ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଉଦ୍‌ଦତ୍ତ ଅଶ୍ଵରେ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ବିଶୁଥିବ...

କିନ୍ତୁ ଦୁଆର ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ସୁଶୀଳା ପଲକର ଗୋଟିଏ କଣରେ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି । ପାଟି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ପଣ୍ଡତ କାନି ନିଶ୍ଚାସ ପ୍ରଶ୍ନାସରେ ପଦ୍ମାତ୍ମି ଉଠୁଟି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଅଭୁତ ଶବ୍ଦ ନିର୍ଗତ ହେଉଅଛି । ମୁରଳୀର କହନା ଧୂଳିପାଦ ହୋଇଗଲା । କ୍ଷୋଭ ଓ ଅଭିମାନରେ ତାଙ୍କର ଦେହ ଥରି ଉଠିଲା ।

ପୁଣି ଭାବିଲେ, ଦୁଇ ଦିନର ଉପବାସରେ ବୋଧହୁଏ ସୁଶୀଳା କ୍ଲାନ୍ଟ, ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ବୋଧହୁଏ ସେ ସେଇଠି ଶୋଇପଡ଼ିଛି... ଏ ଭାବନା ଆସିବା ପରେ ସେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ରାସନା ପାଇଲେ । ସୁଶୀଳାକୁ ନିଜର ଆଗମନ ବାର୍ତ୍ତା ଜଣାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ସଶବରେ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ସୁଶୀଳା ତଥାପି ପୂର୍ବପରି । ମୂରଳୀଙ୍କ ମନରେ କ୍ରୋଧ ଜାତ ହେଲା । ପୁଣି ଭାବିଲେ, ସୁଶୀଳା ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଶୋଇବାର ଅଭିନୟ କରୁଛି । ଗୋଟିଏ ସ୍ଵପ୍ନିର ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ମୁରୁକି ହସି ମୂରଳୀ ମଧ୍ୟ ଶୋଇବାର ଅଭିନୟ ମଲେ ଏବଂ ଉଦସ୍ତ୍ରୀବ ଭାବରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲେ ସୁଶୀଳାର ସକେତମୟ ପରଶକ୍ତି ।

ସୁଶୀଳା ତଥାପି ପୂର୍ବପରି । ମୂରଳୀ ମୁଣ୍ଡଟେକି କଣେଇ ଚାହଁ ଦେଖିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଆଗମନବାର୍ତ୍ତା ସୁଶୀଳାକୁ ଆଗେ ଜଣାନାହଁ । ମୂରଳୀ ଏଥର ରାତିମତ ଭୟ ପାଇଲେ... ତେବେ କଥଣ ସୁଶୀଳାର ମୋତେ ପସନ୍ଦ ହୋଇନାହଁ ! ଏ ଚିନ୍ତା ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ମୁଣ୍ଡରୁ ତାଙ୍କର ଖାଲ ବୋହିଗଲା...ଆଜା, ଏତେ ଦୂର ସର୍ବା, ଆମେ ବି ଏହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ଜାଣୁ...

ମୂରଳୀ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇବାର ଅଭିନୟ କରି ବିକ୍ରିବିଲେଇବାକୁ ଲାଗିଲେ.. ରାଣୀ, ରାଣୀ, ତୁମେ ଆସ..ଆସ ତୁମେ । ସୁଶୀଳା ତଥାପି ପୂର୍ବପରି ।

...ନା ରାଣୀ, ମୁଁ ବିବାହିତ ହେଲେ ବି ତୁମେ ହିଁ ମୋର ସବୁ...

ସୁଶୀଳା କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ତକିଆ ଜାକି ଅଧିକ ଆଗମରେ ଶୋଇଲା । ସବୁ ବିଫଳ...ମୂରଳୀ ସେ ରାତିରେ ଆଉ ଶୋଇପାରିଲେ ନାହଁ । ନାନା ଦୁଷ୍ଟିତାରେ ସେ ରାତିଟି କଟିଲା ।

ଏହାପରେ ଦୀଘ୍ୟ ତିନି ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଛି । ମୂରଳା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟିପାରିନାହାନ୍ତି ସୁଶୀଳା ତାଙ୍କୁ ଭଲପାଇଛି କି ନା । ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ତାଙ୍କର ଘୋର ସଦେହ ଜାତହୁଏ, ସୁଶୀଳାର କଥଣ କୌଣସି ନାରୀସୁଲଭ ଭାବ ନାହଁ ! ସୁଶୀଳାର ମନରେ ହିଂସା ଜାତ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଥରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ତାଙ୍କର ରାଣୀ ପ୍ରତି ପୂର୍ବ ପ୍ରେମକଥା । ସବୁ ଶୁଣି ସୁଶୀଳା ମୁରୁକି ହସି କହିଲା-ଏତୁ ମିଛକଥା, ମୁଁ ଜାଣେ ।

-କାହିଁକି ମିଛ କହୁଚ ?

-ଜାଣେ ତ, ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିବା ପୁରୁଷର କଥା ଅଲଗା ।

-ତା ମାନେ ତୁମେ କହୁଚ ମୋତେ କୌଣସି ନାରୀ ପ୍ରେମ କରିପାରେନା ।
ବେଶ ବେଶ ତୁଣ୍ଡଳି ତୁମ ମନକଥା ।

-ମୁଁ ସେ କଥା କହୁନାହିଁ । ତୁମେ ମିଛରେ ‘ରାଣୀ’ ବୋଲି
ବିକିବିଲେଇଥିଲା, ମୁଁ ଜାଣେ ।

କ୍ରୋଧରେ ମୂରଳୀଙ୍କ ଦେହ ଥରିଉଠିଲା । କିଛି ଗୋଟିଏ ଅଶୋଭନୀୟ
କରିପକାଇବା ଉଯରେ ସେ ସେଠୀରୁ ଚାଲିଗଲେ । କେତେ ଉପାୟରେ ସେ
ସୁଶୀଳାକୁ ଆକୃଷ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଦିନେ ସୁଶା ସୁଶୀଳାର ଭାବାତ୍ତର
ସେ ଲକ୍ଷଣର ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଭର୍ତ୍ତାରୁପ ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି ।
ନୀରବ ରହି ତାପସ ରୂପ ଧରିଛନ୍ତି । ଶେଷକୁ ସେ ଦିନେ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖିବାକୁ
ଆଗସ୍ତକଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ କବିତା ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ମୂରଳୀ
ପତ୍ରିକାଟି ସୁଶୀଳାର ନଜରରେ ପଡ଼ିବା ଭଳି ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାନରେ ରଖିଦେଇ କଚେରି
ଚାଲିଗଲେ । କଚେରିରୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ, ସୁଶୀଳାର କୌଣସି ଭାବାତ୍ତର ନାହିଁ ।
କଚେରିରୁ ସହଳ ଫେରିଛନ୍ତି ବୋଲି ସୁଶୀଳା ଜଳଖିଆ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।
ଦୁଇଦିନ ଗଲା, ତଥାପି ସୁଶୀଳା କବିତା ବିଷୟରେ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ ।

ଆଉ ସହି ନପାରି ଦିନେ ମୂରଳୀ କହିଲେ, “ସୁଶୀ, ମୋର ଗୋଟିଏ
କବିତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଚି, ଜାଣ ? ତାର ପ୍ରଶଂସା ବି ବାହାରିବି କାରାଜରେ, ଦେଖ !”

-ଦେଖେ ! ବାଣୀ, ମୋତେ ଆଜିଯାଏ ବି କହିନା ତମେ ! ମୁଁ ଆଜି
ଦେଖାଇବି ରୂପ ବୋଉକୁ । ରୂପ ବାପା କଥା ଗୋଟିଏ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ ରୂପବୋଉ
କେଡ଼େ ଗର୍ବରେ କାଲି ମୋତେ କହୁଥିଲା ।

-ବାଣୀ, କହିବି କଥା ବା, ମୁଁ ତୁମର ସାମନାରେ ଏତେ ରାତିଯାଏ ବସି
ଲେଖୁଥାଏ, ତୁମେ ଜାଣନା ? ଜାଣିବ କେମିତି ! ଗଧକ ଭଳି ତ ଶୋଇବ ।

-ମୁଁ କାହିଁକି ଜାଣନ୍ତି କଥା ଲେଖୁଚ, ଜାବେ ଅର୍ପିବ କାମ କରୁଥିବ ।

-ରାତି ଗୋଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ପିବ କାମ କରୁଥାଏ ଭାବିଲା !

-ବାପ୍ତୁ ତ କରନ୍ତି ! ତୁମେ ନ କରିବ କାହିଁକି ?

-ଆଜା, ମୁଁ କଥା ଲେଖେ ଦିନେ ବି ଜାଣିବାକୁ ତୁମର ଆଗ୍ରହ ହୋଇନାହିଁ ।

-କହିଲିପରା, ଅର୍ପିବ କାମ ଥିବ ଭାବିଥିଲି । ତୁମର ଯେ ଏ ଗୁଣଅଛି ମୁଁ
କେମିତି ଜାଣନ୍ତି ?

-ଆଉ କିଏସେ ଜାଣନ୍ତା ?

- ରାଗ ନାହିଁ । ଦିଅ, ଖରାବେଳେ ମୁଁ ଚୁପବୋଉକୁ ଦେଖାଇବି ।
- ଚୁପବୋଉକୁ ନ ଦେଖାଇ ନିଜେ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଶୁଣିଛୁଅଛି ।
- ପଡ଼ିବି, ପଡ଼ିବି ।

ତା ପରଦିନ ମଧ୍ୟ ମୁରଳୀ ସହଳ କହେବୀରୁ ଫେରିଲେ । ଫେରି ଦେଖିଲେ ସୁଶୀଳା ବୋଉର ଗୋଡ଼ ଘସିଦେଉଛି । ବୋଉ ଉପରେ ମୁରଳୀର ଭାରି ରାଗ ହେଲା, ଏମାନେ ତାହାତି ଘରକୁ ଦାସୀ, ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ।

ମୁରଳୀ ନିଜ ଘରକୁ ଯାଇ ଜିନିଷପତ୍ର ଫୋପାଡ଼ି ପାଟିକରି କହିଲେ, ଆରେ ମୋର କଲମ କିଏ ନେଲା ? ଖୋଟିଏ ରାବନା ଆସିଛି, ଲେଖିବାକୁ ବସିଛି, ଯଥାରେ କଲମ କିଏ ନେଲା-ଏହରେ ପରା କିଛି ହବନାହିଁ ।

ଭାଉଜ ଆସି କହିଲେ, କାହିଁକି ପାଟିଟା କରୁଚ ? ସୁଶୀଳା ଆସୁଛି, ପାଟି କରନା । ବୋଉ ଦିନଯାକ ଖଟି ଖଟି ଟିକିଏ ଆରାମ କରୁଛନ୍ତି ।

-ମୁଁ ସେସବୁ ଜାଣେନା । ତାକିଦିଆ ତାକୁ, ମୋ କଲମ ଦେଇଯାଉ । ମୁରଳୀ ଅଧିକ ଚିକାର କରି କହିଲେ ।

-କେମିତି ଅଲାଜୁକ ମ ତୁମେ ।-ସୁଶୀଳା ଆସି କହିଲା ।

-ସେ କଥା ଛାଡ଼ି-ପଡ଼ିଚ ?

-କଥଣ ?

-କଥଣ !

-କଥଣ ମ ? ଓହୋ ତମର ଲେଖା ? ଚୁପବୋଉ ଆସିଲାନାହିଁ ଆଜି । ମୋର ମନେପଡ଼ିଲାନାହିଁ । କଥଣ କରିବି, କାମକୁ ବେଳନାହିଁ, ତୁମ ଲେଖା ପଡ଼ିବି କେତେବେଳେ ?

-ବେଳ ନାହିଁ ! ପଡ଼ିନା ତେବେ ?

-ରାଗନା ମ । ପୁଅକୁ ଶୁଆଉ ଶୁଆଉ ତ ବେଳ ଗଲା । ଏତେ ତୁଷ୍ଟ ସେ ହୋଇଛି, ତୁମପରି ମୋତେ ଶୋଇବ ନାହିଁ ମୁଁ ତା ପାଖରେ ନ ଶୋଇଲେ । ଆଜି ରାତିରେ ତୁମେ ନିଜେ ମୋତେ ପଡ଼ି ଶୁଣାଇବ, ହେଲା ?

-ହଉ, ଆଜି ସଥଳ କାମ ସାରି ଆସିବ ଶୋଇବାକୁ ।

ଘରକାମ ସରି ସୁଶୀଳାର ଆସିବାକୁ ରାତି ବାରଟା ! ବହିଧରି ମୁରଳୀବାକୁ ଚେଇଁ ବସିଥାଆନ୍ତି ।

-ଆସିଲ ଏତେବେଳେ ! ହଉ, ଦୟାକରି ଶୁଣ !

-ଚିକିଏ କୁନ୍ତକୁ ଶୋଇପକାଏ-ନ ହେଲେ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ଦବ ନାହିଁ ।

-ନା, ସେ ବି ଶୁଣୁ । ସେ ଦିନେ କବି ହେବ ।

କୁନ ଧଡ଼କରି ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା, “ହଁ ବୋଉ, ମୁଁ କୋବି ଖାଇବି ।”

ସୁଶୀଳା କୁନକୁ କୁମନ ପରେ କୁମନ ଦେଉ ଦେଉ କହିଲା, “ହୁର ଗଧ, ଏ ଖାଇବା କୋବି କୁହଁରେ, ଆଉ ଜାତିକା କୋବି, ଅଖାଦ୍ୟ କୋବି ।”

“ନା ମୁଁ ଖାଇବି”, କୁନ ମୁହ ପୁଲାଇ କହିଲା ।

-ହଉ, ଖାଇବୁ । ବାପା ପଢୁଛନ୍ତି-ଶୁଣ । ପଡ଼ ଏଥର...

-ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସ । ମୂରଳୀ ଆଦରରେ ସୁଶୀଳାକୁ କୁଣ୍ଠେଜଧରି ଭିଡ଼ିବାକୁ ବସିଲେ ।

କୁନ ବୋଉର ପଣତ କାନି ଧରି ଟାଣି କହିଲା-ନାହଁ ବୋଉ ତୁ ଏଇଠି ଶୁଅ ।

-ହେଲା-ସୁଶୀଳା କୁନକୁ ପୁଣି କୁମନ ଦେଇ ଗର୍ବର ସହିତ ଚାହିଁ କହିଲା ।

-ହଉ, ସେଇଠି ବସି ଶୁଣ ! ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଅ ।

...ବୃପ ନାହିଁ, ରସ ନାହିଁ, ନାହିଁ ଯେ ସୁବାସ ।

ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିଟି ପଡ଼ି ଚିକିଏ ଅମକି ଚାହିଁ ମୂରଳୀ ଦେଖିଲେ ସୁଶୀଳାର ମଥା ଶେଯରେ ଲାଗିଗଲାଣି । କୁନ ବଳବଳ କରି ଚାହିଁଟି ବାପାଙ୍କ ଆଡ଼େ । ମୂରଳୀ ସୁଶୀଳାକୁ ଠେଲି ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । କିନ୍ତୁ ସୁଶୀଳା ପଥର ପାଲଟି ଯାଇ ସାରିଲାଣି ଇତି ମଧ୍ୟରେ ।

ରାଗରେ ସଶବରେ ବହି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ମୂରଳୀ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ନାନା ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାରେ ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ପଳକ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସୁଶୀଳା ଆରାମରେ ଶୋଇବି । କୁନ ଶୋଇପଡ଼ିଲାଣି । ଏତେ ନିଦରେ ବି ସୁଶୀଳାର ଗୋଟିଏ ହାତ ଟେକାହୋଇ କୁନକୁ ଆବୋରି ରଖିବି ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା । ହଠାତ କୁନ ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସୁଶୀଳା ମଧ୍ୟ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ମୂରଳୀ ଶୋଇବାର ଅଭିନୟ କରି ଆଖି ମୁଦିଲେ ।

କୁନ କହିଲା, “ବୋଉ ମୁଁ ପଢୁଛି ଶୁଣୁ ...”

ସୁଶୀଳା ଆନନ୍ଦରେ ଚେଲ୍ଲବସି କହିଲା, “ସତେ ! ମୋ ପୁଅ ପଡ଼ିବ,
କବି ହେବ...”

କୁନ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ... କରୁମ କାରୁମ ମଖନ ଲଟପ
ନାହିଁ... ବିକୁଣ୍ଠ ଦେବେତୁ ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଳା ମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଛି କୁନକୁ । କୁନର ଅଭୂତ କବିତା
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦର ଆତିଶ୍ୟରେ କୁନକୁ ତୁମନ ଦେଇ କହୁଛି... ଅଛି, ଅଛି, ସବୁ
ଅଛି, କାଲି ସକାଳେ ଦେବି ।

ପୁଅ ଅନେକ କ୍ଷଣ ଧରି ତା'ର ଅଭୂତ କବିତା ପାଠ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।
ତା'ର ଆବୁରିରେ ବିରାମ ନାହିଁ କି ସୁଶୀଳାର ସେ କବିତା ଶୁଣିବାରେ ମଧ୍ୟ
ଆଗ୍ରହର ଉଣା ନାହିଁ ।

ମୂରଳୀ ଦେଖି ଦେଖି ଦୀଘ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ଭାବିଲେ, ନାରୀ ପ୍ରେମିକା
ହୁହେଁ, ଜନନୀ; ମୁଁ କବି ହୁହୁଁ--କୁନ କବି ।

ବୁଦ୍ଧବ୍ରଦ୍ଧ

କୌଣସି ମସ୍ତକ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ବାଲିକଣା ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେପରି ହାତକୁ ବାଧେ, ସେହିପରି ମୋର ବଡ଼ ଜଉଣୀ ତା'ର ସୁଖ ଓ ସଫଳତାପୁଣ୍ୟ ଜୀବନ ଉପରେ ତା'ର ସ୍ଵତିକୁ ଯେତେବେଳେ ବୁଲାଇ ଆଣେ, ସେତେବେଳେ ସେ କୁନ୍ତ ଘଟଣାଟି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏ ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ, ବ୍ୟଥା ଦିଏ । ବ୍ୟଥା ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପାଏ; କିନ୍ତୁ ତା ସହିତ ହସ ମଧ୍ୟ ମାଡ଼େ ।

ସେ ଘଟଣାଟି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମ ବଂଶର କିଞ୍ଚିତ ପରିଚୟ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବଂଶପରିଚୟ ପଡ଼ି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ ଏହା ଅବାକ୍ତର ଆମ୍ବଲ୍ଲାଘା । ଘଟଣାଟି ସହିତ ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ମୁଁ ଏଥିପାଇଁ ମନେ କରେ ଯେ ଏପରି ପରିଷ୍ଠିତିରେ ପଡ଼ି ଅନେକ ନିଜକୁ ଗୋର ଅପମାନିତ ମନେ କରି ହୋଇ ବିଚଳିତ ହୋଇ କିଛି ଗୋଟାଏ କରିବସିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି ଏବଂ ଅନେକ ଶୁଣିଛି ମଧ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ଆମ ବଂଶର ପରମରା ଏପରି ଯେ, ଏଥରେ ମୁଁ ଓ ଜଉଣୀ କିଛି କରିବସିବା ତ ଦୂରେ ଥାଉ, ବିଚଳିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇନଥିଲୁ । ମନେକରକୁ ରାତିରେ ଆପଣ ସୁଖରେ ନିଦ୍ରା ଯାଇଚନ୍ତି । ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଜଗିବସି ଦେଖିଲେ ଯେ ଘରେ ତୋର । ସେତେବେଳେ ଆପଣ କଥା ତୋରକୁ ତାକି ଧୀର ଭାବରେ ତା'ର ମନସ୍ତ୍ର ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ତାକୁ ବୁଝାଇ ବସିବେ ଯେ ତା'ର ତୌର ପ୍ରବୃତ୍ତିର କାରଣ କୌଣସି ଯୌନ ବିକୃତି ଏବଂ ତାହା ତୋରି କଲେ ଯିବନାହିଁ, ଯିବ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ? କିମ୍ବା ଅର୍ଥନୀତି ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ତାକୁ ବୁଝାଇ ବସିବେ ଯେ, ତୋରି କେବଳ ଜଣକର ନିତାତ ସାମୟିକ ଭାବରେ ଅଭାବ ଦୂର କଲେ ହେଁ ତାହା ସବୁ ସମୟ ପାଇଁ ଦେଖନ ଅଭାବ ଦୂର କରେ ନାହିଁ । କରିବେ କି ? ତାକୁ ଗୀତା ବୁଝାଇ କହିପାରିବେ କି ତୋରି ଆମାର କି ଅନିଷ୍ଟ କରେ ? ଏହା ସ୍ଵଭାବିକ ନୁହଁ । ଅଧିକାଂଶ ଯାହା କରିବେ ତାହା ଏଇ, - ଭୟରେ ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଚିକାର କରି ପୁଲିସ୍କୁ ଭାକ ପକାଇବେ ଓ ପାତି କରି ସାହି ଯାକ ଉଠାଇବେ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ତୋର ଓ ତା ସହିତ ହୁଏତ ଆପଣଙ୍କର ଅନେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ଯାଇ ନିରାପଦ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିପାରିଥିବ । କିନ୍ତୁ ଆମ ବଂଶର ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ପରମରା ଅନ୍ୟରୂପ । ପାଠକ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟଣାଟିକୁ ହୃଦୟଜାମ କରିବା ପାଇଁ ଏ ଅଭତାରଣାଟି କରାଗଲା ।

ଖୋରଧାର ଶୌଧୁରୀ ବଂଶକୁ ଅନେକ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତାର କାରଣ ନୁହେଁଯେ ଏ ବଂଶର ଏପରି କୌଣସି କର୍ମ ନାହିଁ ଯେଉଁଥୁପାଇଁ ତାର ଖ୍ୟାତି ରହିବ । ନଜାଣିବାର କାରଣ, ଏ ବଂଶ ନୀରବ କର୍ମୀ । ପାଇକ ବିଦ୍ରୋହର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇଁ ଏ ପରିବାର କେବଳ ଅର୍ଥନ୍ତରୁ, ପ୍ରାଣ ମଧ୍ୟ ବିସର୍ଜନ କରି ଆସିଛି । ଏହା ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କହୁଚି ଏବଂ ତାହା ଗଞ୍ଜ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ବୋଲି ଆପଣ ଯଦି ଅବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ତେବେ ଦୟା କରି ମୋର କଟକ ସ୍ଵତାହାଟ ବସାନ୍ତୁ ଆସିଲେ, ମୁଁ ବହୁ ପୂରାତନ ଐତିହାସିକ ଦଲିଲ ଦେଖାଇ ଆପଣଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମାଇବାରେ ସଫଳ ନିଶ୍ୱସ ହେବି । ତଥାପି ଏ ପରିବାର ଯେ ଅଖ୍ୟାତ, ତାର କାରଣ ହେଉଛି ନିଜକୁ କୌଣସି ବିଷୟରେ ପ୍ରଚାର କରିବା ଆମ ବଂଶର ସ୍ଵଭାବବିରୁଦ୍ଧ ।

ଭାବୁଚନ୍ତି, ତାହେଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ବର୍ତ୍ତମାନ.. ? ତାର କାରଣ ହେଉଛି, ଏ ଘଟଣାଟି ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଲୋଡ଼ ମୁଁ ସମ୍ଭବନ କରି ପରିଲି ନାହିଁ ।

ଆମେ ବଂଶାନ୍ତକ୍ରମେ ବଡ଼ ଜମିଦାର; କିନ୍ତୁ ଜମିଦାରି ଉଛୁଦ ଆଯୋଜନକୁ ଅନେକ ଜମିଦାର ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ହେଁ ଆମେ ସ୍ଵାଗତ କରିଥିଲୁ । ଜମିଦାର ବୋଲି କେବେହେଁ ଆମର ଗର୍ବ ଦୂରେ ଥାର ଆଜ୍ୟା ବା ତଜ୍ଜନିତ ବ୍ୟକ୍ତିଚାର ଆଦୌ ନଥିଲା । ମୋ ମନେ ହୁଏ ଗୀତା ଯେ କହିଛି କର୍ମ ହିଁ କର୍ମର ଗ୍ରୁହିକୁ ଛେଦନ କରିପାରେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ । ଯେ ନିରଳ କର୍ମ କରି ଚାଲି ଥାଏ, ସେ କର୍ମ ଫଳରେ ଆସନ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ । ନିଜେ ସୁଖରେ ରହିବାପାଇଁ ଯିଏ ଲାକାଯିତ ସେ ଥୋଡ଼ାଏ କର୍ମକରି ପୁଣି ବୃଦ୍ଧିକରି ଅଳସୁଆ ହୋଇଯାଏ । ସେ ହିଁ କେବଳ କର୍ମ ଫଳରେ ଆସନ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ତେଣୁ ନାନା ଅନ୍ୟାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଚାର ନିଜେ କରି ପୁଣି ପରକୁ ନାତିବାକ୍ୟ ଶୁଣାଇଥାଏ ।

ଆମ ବଂଶର ପ୍ରଥା ହେଉଛି ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତକୁ ବାବୁ ଡାକନ୍ତି । ଯଥା ମୋ ନା' ମୁକୁବାବୁ । ମୁଁ ବଡ଼ ଭଉଣୀକୁ ତାକେ ସୁମିବାବୁ- ତା ନା' ସୁମିତ୍ରା ଶୌଧୁରୀ । ବାପାଙ୍କୁ ତାକେ ମୁକୁବାବୁ-ବାପାଙ୍କ ନା' ବୀରପ୍ରତାପ ଶୌଧୁରୀ । ବାପା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଡାକନ୍ତି । ଆମ ଘରେ ଦଶବର୍ଷରୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ଵାଧୀନ । ମୁକୁବାବୁଙ୍କ ମତ ଯେ ସ୍ଵାଧୀନ କେବଳ ସେଇମାନେ ହିଁ ହେବା ଉଚିତ, ଯେଉଁମାନେ କାଯମନୋବାକ୍ୟରେ ସଂଯମୀ, ଅତିତଃ କାଯ ଓ ବାକ୍ୟରେ, କାରଣ ବାହିୟକ ସଂଯମ ବିନା ସ୍ଵାଧୀନତା କେବଳ ଉତ୍ସନ୍ନତା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଚାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ପିଲାବେଳୁ ଆମର ଶିକ୍ଷା ଏପରି ଯେ ପରର ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ବା ଦୁଃଖର କାରଣ ଆମେ ହେବାକୁ ଘଣା କରୁ । ମୁକୁବାବୁ ଆଭିଜାତ୍ୟର ଏହି ମୌଳିକ ଦିଗପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମେ ଅଛ ବୟସରୁ ସ୍ଵାଧୀନ । “ପ୍ରାପ୍ନେତୁ ଷ୍ଠାଦଶେ ବର୍ଷେ”.. ଆମ ଘରେ ଖୁବ ଚଳଣି । ଗୋଟାଏ

ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣା କହିଲେ ଆପଣ ବୁଝିପାରିବେ ଆମ ଘରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଏବଂ ପରମ୍ପରା ବନ୍ଧୁଭାବ କିପରି ଚଳେ । ଅନେକେ ଏଇଟା ନାପସନ୍ଦ କରିପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏହାହିଁ ଆମ ବଂଶର ଚଳଣି । ଦିନେ କେତେକ ଦୂର ଗାଁର ପ୍ରଜା ପ୍ରାୟ ଦିନ ଦୁଇଟାବେଳେ ଆସିଥିଲେ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୁହାରି କହିବାକୁ । ସେମାନେ କାହିଁ କାହିଁ କହିଲେ, ଛାମୁ, ଆପଣଙ୍କର କଥଣ ନାହିଁକି ? ଛାମୁଙ୍କର କଥଣ ଆମ ଘରୁ ଦିପଇଥା ବା ଦିଛେଲା ନେଲେ ପେଟ ପୂରିବ କି ? ଛାମୁଙ୍କର ପ୍ରଜାମାନେ ପୁଅ ନୁହଁନ୍ତି କି ? ପୁଅ ଖାଇଗଲେ କଥଣ ହେଲା କି ? ଜତ୍ୟାଦି । ଚିକିଏ କଥାରେ ବାପାଙ୍କର ଆଖିରେ ପାଣି ଆସେ । ଏହାର ସୁବିଧା ନେଇ ଅନେକ ଆଜି ଧନୀ, ଆମେ ଆଜି ଦରିଦ୍ର; କିନ୍ତୁ ତା ବୋଲି ଆମ ମନରେ କାହାରି ହେଲେ ଚିକିଏ କଷ ନାହିଁ କି ବାପାକୁ କେହି ଦିନେ ହେଲେ କିଛି କହିନ୍ତୁ । ସମ୍ପରି ତାଙ୍କର, ସେ ଯେପରି ଜନ୍ମା ସେପରି ତାର ବ୍ୟବହାର କରିବେ - ଆମେ କାହିଁକି ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟାପେକ୍ଷା ହୋଇ ରହିବୁ ? ଯାହାହେଉ, ତଥାପି ନିଜେ ବଞ୍ଚିବେ ବା କିପରି-ଯଦି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏମିତି ଖଜଣା ଛାଡ଼ି କରିଦିଆଯାଏ । ବାପା ନିଜର ଜାଗ୍ରତ ଦୟାଭାବରେ ନିଜେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, ମୁଁ ଆଉ ତୁମକୁ ବୁଝାଇ ପାରିବି ନାହିଁ, କହିଲେ ବି ତୁମେ ସବୁ ବୁଝିବ ନାହିଁ । କେତେ କହିବି ? ତାପରେ ଅତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମୋତେ ତାକିଲେ-ବୁଲୁବାବୁ, ସେ ବାଉଁଶ ବାଢ଼ିଟା ଆଣିଲି ! ପ୍ରଜାମାନେ ଉଯରେ ଗୋଟାଏ କୋଣକୁ ଆଉଜିଗଲେ ।

ମୁଁ ଆସି କହିଲି-ମୁରୁବାବୁ, ବାବୁ ମା' (ବୋଇ) ତାକୁଚନ୍ତି, ଭାତ ବଡ଼ାହେଲାଣି । ବାଉଁଶ କଥଣ ହେବ ?

-ବୁଲୁବାବୁ, ତୁମେ ତକ୍ କରନା, ସେ ବାଉଁଶ ବାଢ଼ିଟା ଆଣ-ଜଳଦି ଆଣ-ଏମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଦିଏ ଯେ ଖଜଣା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁହିଁ ହେବ ?

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମୁଁ ବାଉଁଶ ଆଣିଲି । ମଣିଷେ ଉଜର ଗୋଟାଏ ଖୁବ ମୋଟା ପୋଲା ବାଉଁଶ । ରୋଜ ପ୍ରାୟ ଅଧସେର ଖାଣି ସୋରିଷ ତେଲ ଖାଇ ଖାଇ ମାସେ ହେବ ପାତି ଲାଲ ହୋଇଛି । ଦେଖିଲେ ଭୟ ହୁଏ । ବାପା ପ୍ରାୟ ମାସେ ହେବ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାର ଏ ଅଭିନବ ପଛା ଧରିଚନ୍ତି । ବାଉଁଶଟା ଆଣି ବାପାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲି । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଆଖି ଉଯରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । ବାପା ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଟୋପା ଲୁହ ଖରିପଡ଼ିଲା । ବାଉଁଶଟି ଦେଖାଇ ସେ କହିଲେ-ବୁଝିଲ, ମୁଁ ଆଉ ବୁଝାଇ କହି ପାରିବି ନାହିଁ ତୁମକୁ ବାରମ୍ବାର । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଏଇଥରୁ ବୁଝ ।

ପ୍ରଜାମାନେ ସତ୍ୟେ କହିଲେ- ଆଖା, ଆପଣ ଯଦି ମାରିବି ତ ମାରନ୍ତୁ...

ବାପା ଆଖି ପୋଛି କହିଲେ-ଛି, ମାରିବ କାହିଁକି । ତୁମ ଜଣା । ମୁଁ କହୁଥିଲି ଯେ ଯେଡ଼େ ବାଉଁଶ ତାର ସେଡ଼େ ପୋଲ । ତୁମେ ଯଦି ମୋର ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ଦିଅ ତ ଚଳେ କିପରି ? ସୁମିବାବୁ ଆସି ବାପାଙ୍କୁ ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଗଲେ । ପ୍ରଜାମାନେ ହସିଲେ । ତା'ପରେ ଭୁରିଭୋଜନ କରି ବିଦାୟ ନେଲେ ।

କହୁଥିଲି, ଆମେ ଅବାଧ ସାଧୀନତାରେ ବଢ଼ିବୁ । ବାପା କେବେହଁ ତାଙ୍କ ମତ ଆମ ଉପରେ ଲଦିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିନାହାନ୍ତି । ପରସ୍ଵର ମତ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚନାରେ କେହି କାହାରିକୁ ନିଜ ମତ ଅନୁସରଣ କରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ବର୍ଷମାନ ଘଟଣାଟି କୁହଁଁ । ସେଦିନ ଥିଲା ବର୍ଷାଦିନ । ମୋର ଠିକ୍ ମନେଅଛି, ରଥ୍ୟାତ୍ରାର ଠିକ୍ ଆଗ ଦିନ । କ୍ରମାଗତ ପ୍ରାୟ ଚାରିଦିନ ବର୍ଷା ହେବାପରେ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଆକାଶ ପରିଷାର ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ସାଇକଲ ଧରି ବାହାରିପଡ଼ିଲି ଜଣେ ବନ୍ଦୁ ଘରକୁ । ଅପାଙ୍କ ତାକି କହିଲି-ସୁମିବାବୁ, ମୁଁ ଯାଉଛି, ଅଛ ସମୟରେ ଫେରିବି । କେହି ଆସିଲେ ବସାଇବ ।

ଅଛ ବାଟ ଯାଉଛି ହଠାତ ବର୍ଷା ଆଗମ୍ବ ହେଲା । ମୁଁ ବିରତ ହୋଇ ଫେରି ଆସି ମୋ ବସିବା ଘର ଖଟରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦୟ କରି ସବୁ ବିକୁଳ ଆକୁଥ ଲିଭିଗଲା । ଘରେ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ବାପା ଯାଉଛନ୍ତି ବାହାରକୁ । ଚାକର ବାକର ଯାଉଛନ୍ତି ବଜାରକୁ । ମନଟା ହଠାତ ଉଦାସ ହୋଇଗଲା । ତୁପ କରି ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ିରହିଲି ।

ଅଛ ସମୟ ପରେ ବାହାରେ ଶୁଣାଗଲା-ବେହେରା, ବେହେରା ।

ମୁଁ ସେହିପରି ନାରବରେ ପଡ଼ିରହିଲି । ସୁମିବାବୁ ଉପରୁ ଉପର ଦେଲେ-କ୍ଷମା କରିବେ, ଚିକିଏ ବସନ୍ତ, ଯାଉଛି ।

ଉତ୍ତରଲୋକ କହିଲେ-ମିସ୍ ଚୌଧୁରୀ, ଚିକିଏ ଶୁଣିବେ କି ଦୟାକରି ?

ସୁମିବାବୁ ମୋ ଘରକବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ଉତ୍ତରଲୋକଙ୍କୁ କହିଲେ-ବସନ୍ତ, ଲାଇଟ ଫେଲ କରିଛି, ଗୋଟାଏ ଆକୁଥ ଜଳାଇ ଆଣେ । ମୁଁ ସେହିପରି ନାରବରେ ପଡ଼ିଆଏ ।

ଆଗନ୍ତୁକ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଅଣ୍ଟାକି ଅଣ୍ଟାକି ଭିତରକୁ ଆସି ଗୋଟିଏ ଚୌକି ଉପରେ ବସି କହିଲେ-ନା, ନା, ଆକୁଥର ଦରକାର ନାହିଁ । ମୋର ଯାହା ପ୍ରଯୋଜନ

ଅଛି ସମୟ ପାଇଁ, ତା ପାଇଁ ଅନ୍ଧାରର ହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ସୁମିବାବୁ ନିଷୟ ଟିକିଏ ଅପ୍ରୁତିତ ହେଲେ । ତାହା ତାଙ୍କର ଗଳାର ସ୍ଵରବୁ ଜାଣିଲି । ସେ କହିଲେ-କଥଣ ବାପାଙ୍କ ସହିତ-କିଛି...

ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତାଙ୍କ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ-ନା, ନା, ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ।

ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତା ଆମର ସ୍ଵଭାବବିବୁଦ୍ଧ ହେଲେହେଁ ସୁମିବାବୁ ଏଥର ଟିକିଏ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତାଙ୍କରେ ପଚାରିଲେ-ମୋ ସହିତ ଯଦି ତେବେ ଅନ୍ଧାର...

-ହିଁ, ଅନ୍ଧାରର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ଆପଣ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଅଭଦ୍ର ନୁହେଁ, ନାରୀର ସମ୍ମାନ ରଖି ଜାଣେ ।

ସୁମିବାବୁ କହିଲେ-ନା, ନା, ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତା ମୁଁ କାହାରିକୁ କରେନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋର ସମ୍ମାନ ରଖିଜାଣେ । କୁହକୁ ଏଥର ।

-ଆପଣ ଆଗେ ବସନ୍ତ । ..ବସିଲେ ମିସ୍ ଚୌଧୁରୀ ?

-ହିଁ ।

-ମୋର ନାଁ, ମୋର ନାଁ ଧରନ୍ତୁ, ଧରନ୍ତୁ..କ ।

ମୋର ଏଥର କୌତୁହଳ ଜାତ ହେଲା । ଯଦିତ ଏପରି ଲୁଚାଇ ଶୁଣିବା ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତା ବିବୁଦ୍ଧ ତଥାପି ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଇ କାନ ତେରି ପଡ଼ିରହିଲି ।

ସୁମିବାବୁ କହିଲେ -ନା, ନା, ସେ କ, ଖ, ଗ ଜ୍ୟାମିତି ବା ବାଜଗଣିତରେ ସୁବିଧା ହୁଏ; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଅପରିଚିତ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାତାଙ୍କ ସହିତ କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ, ବିଶେଷତଃ ଏପରି ପରିଷ୍ଠିତରେ, ତାର ସବିଶେଷ ପରିଚୟ ପ୍ରଥମେ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ?

-ଆପଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କୁହକୁ । ମୋ କଥା ଶୁଣି ସାରିବାପରେ ଯଦି ମୋର ପରିଚୟ ଦେବା ଦରକାର ପଡ଼େ, ତେବେ ମୁଁ ନିଷୟ ଦେବି । ତେବେ ବର୍ଷମାନ ମୋ କଥା ମୁଁ କୁହେ ?

-ଆହା, ଯଦି ଆପଣଙ୍କର ଅସୁବିଧା ଥାଏ ତେବେ ପରିଚୟ ଥାଉ, କୁହକୁ କଥାଟା ।

-ମୋ କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଏତିକି କହିରଖେ ଯେ ଆପଣ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଝୁଅ ବୋଲି ଏକଥା କହିବାକୁ ମୁଁ ସାହସ କରି ଆସିବି, ନଚେଦ ମୋ ମନ

କଥା ମନରେ ମାରି ମୁଁ ରୁହନ୍ତି ।

-ତା ମାନେ ?

-ତା ମାନେ, ଆପଣଙ୍କ ବଂଶର ଗୁଣ କିଏ ନ ଜାଣନ୍ତି ! ତେଣୁ ମୁଁ ଆଶା କରିବି ଯେ ଉଦ୍ଦର୍ଶିତ୍ତ ନହୋଇ ଆପଣ ଧୀରସ୍ତିର ଭାବରେ ସବୁ ଶୁଣି ତା ପରେ ଯାହା ଉଚିତ ମନେକରିବେ କରିବେ ।

-କୁହକୁ ! -ସୁମିବାବୁ ଟିକିଏ ଅଧୀର ଭାବରେ କହିଲେ ।

-କହୁଛି କହୁଛି, ଭଣିତା କରିବାକୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ ନାହିଁ । ତେବେ ମୂଳ କଥାଟା କହିବା ପୂର୍ବରୁ କେତେକ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇ ରଖିବା ନିହାତି ଦରକାର । ମୋର ବୟସ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଲିଶର ପାଖାପାଞ୍ଚି । ଆପଣଙ୍କ ବୟସ ? କ୍ଷମା କରିବେ ଏଇଟା ଜାଣିବା ଦରକାର ପଡ଼ୁଛି ।

-ମୋର ବୟସ କହିବି, ଏଥୁରେ କ୍ଷମା କରିବାର କଥା ଅଛି ?

-କୌଣସି ଉତ୍ସମହିଳାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ବୟସ ପଚାରିବା ଅତ୍ୱତା ବୋଲି ଶୁଣିବି । ତେଣୁ...

-ମୁଁ ତା ମନେ କରେନାହିଁ । ମୋର ବୟସ ପରିଶ ।

-ବାଃ, ବଡ଼ ଚମକାର । ମୁଁ ବିବାହିତ, ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନର ପିତା । ଆପଣ ତ ଅବିବାହିତା, ଜାଣେ ମୁଁ ।

-ହଁ ମୁଁ ଅବିବାହିତା-ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଉବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ।

-ଆହା, ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି-'ନହ ମାତା, ନହ କନ୍ୟା, ନହ ବଧୁ' । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୋର କଥାଟି କୁହେ । ଆଉ ଗୋଟେ କଥା କହିରଖେ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କବିତାରୁ ପଦେ କହିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ କବିତାବ ମୋର ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପରି ଭାବରେ କହିଲେ ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଆପଣଙ୍କର ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ହେବ, ତାହା ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ଅତେବ ମୋର କଥାରେ କେଉଁଠି ଯଦି ବୁଢ଼ତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ, ତେବେ ତାର ଦଣ୍ଡ ସାମୟିକ ଭାବରେ ବନ୍ଦକରି କଥା ଶେଷରେ ଦେବେ । ମୁଁ ମୁଣ୍ଡପୋତି ତା ସ୍ଵୀକାର କରିନେବି । ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦେଖିବି, ସେଇଦିନ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିବି... କ୍ଷମା କରିବେ...

ଭାବିଲି ଉଠି ଉତ୍ସମହିଳାଙ୍କୁ ବାହାରି ଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି; କିନ୍ତୁ ଏହାର ଶେଷ ପରିଣତି ଦେଖିବାର କୌତୁହଳ ଦମନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଚଟି ଘୋଷାରିବାର ଶବ ଶୁଣି ଉତ୍ତରଲୋକ କହିଲେ- ନା, ନା, ଏଇକ୍ଷଣି ଚଟି ମାରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୋ କଥା ଆଗେ ମୁଁ ଶେଷକରେ । ତା'ପରେ ଯଦି ଚାହାନ୍ତି, ସେ ସୁବିଧା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେବି । ହଁ, ଯେଉଁ ଦିନ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲି, ସେଇଦିନ ମୁଁ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲି । ଏତେ ଦିନ ପ୍ରେମ କଥଣ ମୁଁ ଜାଣି ନଥୁଲି, ଥଳି ଗୋଟାଏ ନିଶାରେ । ନିଜର ପ୍ରବଳ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାର ତାତ୍ତ୍ଵନାରେ ଚାଲିଥିଲି । କିପରି ଧଳା ଓ ମାନୀ ହେବି, ଏହାହିଁ ଥିଲା ମୋର ଉଦେଶ୍ୟ । ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ବୁଝିଲି ଯେ ଏ ବେଦନା ସବୁତୁ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ମୋର ଦିନ ରାତି ଚିତ୍ତାହେଲା କିପରି ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇବି । ଏଇ ଚିତ୍ତାରେ ମୁଁ ସବୁ ତ୍ୟାଗ କଲି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଏହା ଅସହ୍ୟ ହେବାରୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବି । ପ୍ରେମ ଯେ କେତେ ମଧୁର ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ବୁଝିଛି । ସବୁ ମୋତେ ସୁନ୍ଦର, ସବୁ ନୃଆ ଲାଗୁଛି ! କିନ୍ତୁ ତଥାପି ମୁଁ ସ୍ବୀକାର କରୁଛି ଏହା ସେହିତ କାମଭାବ ଅନେକ ମିଶିଛି । କ୍ଷତି କଥ ?

ସୁମିବାରୁ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ କହିଲେ- ବୁଝିଲେ ‘କ’ ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କ ନାଁ ଜାଣିବାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ବୁଝିଲେ, ନଦୀ ଯେତେବେଳେ ବୋହି ଯାଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ କେତେ ବୁଦ୍ବୁଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ! କିନ୍ତୁ ଏହି ବୁଦ୍ବୁଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି କରିବା କଥଣ ନଦୀର ଉଦେଶ୍ୟ ?

-ନା, କଦାପି ହୁହେଁ; କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ବୀକାର କରିବେ ଯେ କାମ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଆଦିମ ପ୍ରବୃତ୍ତି, ସାରତ୍ତ୍ଵ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ସେହିପରି ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଏ ଦୁଇଚାର ସଂଘର୍ଷରେ ବୋଧହୁଏ ଯେତେ ସୁଗୁଣ ଦୁର୍ଗୁଣ ଜନ୍ମେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଆଗେ ଚରିତାର୍ଥ କରି ମାରି ଦେବାକୁ ତାହେଁ । ଏଥରେ ମୁଁ ମାତ୍ର ପଦରଚି ବର୍ଷ ଦେଇପାରିବି । ଜୀବନର ବାକି ସମୟ ମୁଁ ସତ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଦେବି ବୋଲି ହିର କରିଛି । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦମନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ...ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ ଏବଂ ମୋ ପ୍ରତି କୃପା କରି...

ସୁମିବାରୁ ହସି କହିଲେ-ପ୍ରେମ ନିବେଦନ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଆପଣ ? ଆପଣ ହୁଇଟି ସତାନର ପିତା । ଆପଣଙ୍କ ସ୍ବୀ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ସୁଖରେ ସଂସାରର ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳ ବରଣ କରିନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ଅଛନ୍ତି । ଚିକିଏ ବାଧୁଳାନାହିଁ ଆସିବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ !

-ବାଧୁତି, ମିସ୍ ଚୌଧୁରୀ । ସେଇଠି ମୁଁ କିଛି ଠିକ କରିପାରିନାହିଁ । ସ୍ବୀ ପାଖରୁ ମୋର ଅନୁମତି ନେବା ଉଚିତ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ମନେହୁଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ

ପୁରୁଷର ଦୁଇଟି ନାରୀ ଦରକାର-ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ଜଣେ ପ୍ରେମିକା । ପ୍ରଜନନ ଓ ସନ୍ତାନ ପାଳନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରେମିକା ।

ଆମ ବଂଶର ଧୀରଭାବ ସୁମିବାବୁ ସବୁ ପାଇଛନ୍ତି । ସେ ସେହିପରି ଧୀର ଛିରଭାବରେ ଚିକିଏ ହସି କହିଲେ-ଆପଣଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ଦୋଷମୁକ୍ତ । ପ୍ରଥମତଃ, ଆପଣଙ୍କ ମତରେ ତେବେ ପୃଥିବୀରେ ସବୁବେଳେ ନାରୀର ସଂଖ୍ୟା ପୁରୁଷର ଦୁଇଗୁଣ ରହିବା ଦରକାର । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ବନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୃତୀୟତଃ, ବାଦବିବାଦ, ହଣାକଟା ବଦ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେମିକା-କଣ୍ଠେଲ ଆଇନ ପାୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଆହୁରି ଅନେକ ଅସୁବିଧା ଅଛି । ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ କଥଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ? ଆପଣ ନିଜର କାମନାକୁ ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ତାକୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଉଛ୍ଵାସ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଆଜିକାଳିର ମନେସମୀକ୍ଷଣ ଆପଣଙ୍କୁ ଯୋଗାଉଛି ନୈତିକ ସମର୍ଥନ ।

ଉଦ୍‌ଦ୍ରିଳୋକ ଚିକିଏ ନୀରବ ରହି କହିଲେ-ସ୍ତ୍ରୀକାର କରୁଛି ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବ ମୂଳରେ ଅଛି । ମୋର ଲାକସା ଏବଂ ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ତଥାପି ଏ ଅଦମ୍ୟ ଉଛ୍ଵାସ ମୁଁ ରୋଧ କରିପାରୁନାହିଁ । ତେବେ ଏହାର ସମାଧାନ କ ଅଣ ? ଏହାର ସମାଧାନ ମୋର ମନେହୁଏ ଅବାଧ ଘୋନ ସ୍ବାଧୀନତା । ତା ନହେଲେ ତ ମଣିଷ ଏ ଉଛ୍ଵାସ ଦମନ କରି ନ ପାରି ଚିର ଜୀବନ ଏଇଥରେ ମାତି ରହିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ମୋର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଅନ୍ତତଃ ଆପଣ... ।

ସୁମିବାବୁ ପୂର୍ବପରି ଧୀର ଭାବରେ କହିଲେ-ତେବେ କଥଣ ଆପଣ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆପଣ ମୋତେ ପ୍ରେମ କରିବାକୁ କହିଲେ, ସେ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ମୁଁ ଅବିବାହିତା ରହି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଗୁପ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥିବି ?

-ଆପଣ ଯାହା କହିଲେ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ଭାବିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଭାବିଛି ଯେ ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ଯୁବତୀ, ସେତେବେଳେ ମୋ ପରି ପ୍ରେମିକ ପାଇଁ ଜାଗର ଜାଳି ବସିବେ ନାହିଁ ବା ବସିନାହାନ୍ତି । ନିଶ୍ଚଯ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଉଥୁବେ ବା ପରେ ପାଇବେ ।

-ନିଶ୍ଚଯ କାହିଁକି ? ନ କଲେ ଭାରତୀୟ ପିନାଲ କୋଡ଼ରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ବିଧୁ ଅଛି ?

-ନା, ତା ନାହିଁ । ମୌଳିକ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏଡ଼େ ଦୁର୍ବାର ଯେ ସେମାନେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକସଭାର ଆଇନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି କାହାରିକୁ ପ୍ରେମ

ଦେଇନାହାନ୍ତି ଶୀଘ୍ର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରନ୍ତୁ । ନ ହେଲେ ଅଶେଷ ମାନସିକ ଯତ୍ନଣା ପାଇବେ । ମୁଁ କହୁନି ମୋତେ; ମୋତେ ତ ଆପଣ ଯଦି ଘୁଣାକରି ମାରି ତଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ତେବେ ତ ମୁଁ ବର୍ଷମାନ ମନେକରୁଛି, ନିସ୍ତାର ପାଆନ୍ତି । ମୁଁ କହୁଥୁଲି ଆପଣ ଯଦି ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇସାରିଛନ୍ତି, ତେବେ...ତଥାପି...ତଥାପି..."

ସୁମିବାବୁ ପରିହାସ ଛଳରେ କହିଲେ- ‘ଆପିରେ କହ ତଥାପିରେ..’ । ଭଦ୍ରଲୋକ ମଧ୍ୟ ହସି ଗାଇଲେ, ‘ଥୁବ କି ଯିବ ଏ ପ୍ରା...ଆ...ଆ...ଣ...ଥ...ଥ’ । ମୁଁ କହୁଥୁଲି, ଯଦି ଆପଣ ମୋତେ ଭଲପାଆନ୍ତି, ଯେପରି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି, ତେବେ ଆମର ମିଳନ ଘଟାଇବା ଆମର ଜନ୍ମଗତ ଅଧୁକାର ବୋଲି ସ୍ଵୀକାର କରିବେ କି ନା ?

-ହଁ ସ୍ଵୀକାର କରିବି, ଯେମିତି ମୁଁ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ ଯେ ଘୁସୁରିର ଉଡ଼ିବା ଜନ୍ମଗତ ଅଧୁକାର । ସେ ଯଦି ଉଡ଼ିବାକୁ ଚାହେଁ, ତାକୁ କାହାରି ବାଧାଦେବାର ଅଧୁକାର ନାହିଁ ।

-ତେବେ ମୋର ଅବସାର ଲୋକ ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର ଉପଦେଶ କଅଣ ?

-ଉପଦେଶ କଅଣ ମୋତେ ହଁ ଦେବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକଲେ ? ଆପଣ ଜଣେ ବିରାଢ଼ିବୈଷ୍ଣବ, ମୁହଁରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା...ଫେଟରେ...କ୍ଷମା କରିବେ ।

-ମୁହଁର ବଡ଼ ବଡ଼ କଥାକୁ ଏକଦମ ଖରାପ ଭାବିବେ ନାହିଁ, ମିସ୍ ଚେଧୁରା । ମନର ଉତ୍ସମ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସଂୟମରେ ରଖିବାକୁ ଏହା ନିଶ୍ଚଯ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

-ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଆପଣ କଅଣ ଭାବିଚନ୍ତି ?

-ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ମୁଁ କହିଛି, ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମୋର... ମୋର... ସମର୍କ ।

ସୁମିବାବୁ ଲାଗବ ରହି ପୁଣି ଚଟି ଘୋଷାରିଲେ । ଭଦ୍ରଲୋକ କହିଲେ- ତେବେ ଆପଣ ଶେଷରେ ଚଟି ମାରିବାକୁ ଛିର କଲେ । କେଉଁଠି ମାରିବେ ପିଠିରେ ନା ଘାଇରେ ? ଅନ୍ଧାରରେ ହାତ ଧରି ଦେଖାଇ ନଦେଲେ ଆପଣ ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସୁମିବାବୁ ଗସ୍ତୀର ଭାବରେ କହିଲେ-ଗାଲରେ ।

-ତେବେ ଦେଖି ନିଆନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ । ଏଇଟି ମୋର ତାହାଣ ଗାଲ । ହାୟ, ହାୟ, ସେଠି ମୁଁ କଅଣ ପାଇବାକୁ ଆଶା କରିଥୁଲି, କଅଣ ପାଇବାକୁ ଯାଉଛି । ଚିକିଏ ଆସେ ମାରିବେ ।

ବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧ

ସୁମିବାବୁ ଆପ୍ତେ ମାରିଲେ ।

ଉଦ୍ଗଳୋକ କହିଲେ-ଆଜ୍ଞା, ନମସ୍କାର, ଆସୁଚି । ମୋର ପଚିଚୟ ଜାଣିବା
ଆଉ ଦରକାର ନାହିଁ ନିଷ୍ଠ୍ୟ ।

ଉଦ୍ଗଳୋକ ଚାଲିଗଲେ । ସୁମିବାବୁ ଗୋଟିଏ ଦୀଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ପକାଇ ମୋ ଖଟ
ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲେ ।

ହଠାତ୍ ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲା । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ସେମିତି ଧୀର ଭାବରେ
କହିଲେ-ମନରେ ଏତେ କାମନା; କିନ୍ତୁ ବାହାରେ ଏତେ ଘୋର୍ଯ୍ୟ ! ସେ ଯିଏ ହୁଅନ୍ତି,
ବଡ଼ ଅଭୂତ ଲୋକ ତ !

-ମୁଁ ଭାବୁଚି ଏ ବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧ ନା ନର୍ଦମାର ଭୁଭୁଭୁଦି ? -ମୁଁ କହିଲି ।

-ସାବୁନ୍ତ ଫେଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନ ବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧ । -ସୁମିବାବୁ କହିଲେ ।

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଜାଣିପାରିନାହୁଁ ସେ କିଏ ।

ବାମାବାବୁଙ୍କ ଗଛ
ଯେମିତି ଏକ
ସକାଳରେ ଆମେ
ସେଠି ଧୂଳି ମାଟି
କିଛି ଅଛି - ବୁଲିବାକୁ
ଆଶ୍ୱର୍ୟ୍ୟ - ସେଠି ଏକାକୀ
ସତେ କି ସେଇ ଗଛରେ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ, ଶିଶୁ, ବୃଦ୍ଧମାନେ ଆମକୁ
ସଜଦାନ କରୁଛନ୍ତି, ଜୀବନର ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଶା ସବେ ଆମ ପାଇଁ ନୁଆ
ଆସାଦଟିଏ ବୋହି ଆଶୁଷ୍ଟନ୍ତି, ବନ୍ଧୁର କର୍କଣ୍ଠ ପଥରେ ବି ସରସତାର
ସନ୍ଧାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେଇ ଅସୁନ୍ଦର - ସୁଶ୍ରୀ, ରୋଗୀ - ଦୁଃଖୀ,
ଦୁର୍ବଳ - ବଳିଷ୍ଠ ମଣିଷମାନେ କେଉଁ ଅଚିତନୀୟ ବାଟରେ ଆମକୁ
ପ୍ରେମ ଓ ଶକ୍ତିର ନିର୍ଝର ତଳକୁ ନେଇଯାଇ ଅଭିଷିକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ।

ପଡ଼ିଲେ ଲାଗେ
ଉଜ୍ଜଳ ସୁନେଲି
ବୁଲି ବାହାରିଛୁ ।
ଆଇ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି
ଉଳ ଲାଗୁଛି ।